



11
P7217Le

PLAVTI COMOEDIAE

RECENSUIT ET EMENDAVIT

FRIDERICVS LEO

VOLVMEN PRIVS

A'IPHITRVO ASINARIA AVLVLARIA BACCHIDES CAPTIVI CASINA CISTELLARIA
CVRCVLIO EPIDICVS MENAECIMI MERCATOR

BEROLINI

APVD WEIDMANNOS

MDCCCXCV

298534
4 34
5

FA
6568
A2
1895
11.1

PRAEFATIO

Plauti fabularum fata quae per antiquitatis tempora fuerint exposui in libro quaestionum Plautinarum. hic de codicibus breviter memorabo quibus opus videtur ut meae adnotationis ratio percipiatur.

Duarum editionum antiquarum XXI fabularum corporis II. vel III. p. Chr. saeculo factarum singulis exemplaribus utimur, alterius Ambrosiano (*A*), alterius, ut dicere consuevimus, Palatino (*P*).

Ambrosiani codicis palimpsesti reliquiarum apographon publicavit Studemundus a. 1889; cuius apographi fidei adhibenda sunt Loewii testimonia ea quae cum ipso codice conferre Studemundo non licuerat, in *Milite praesertim*; de *Poenulo Pseudolo Sticho* vide apogr. p. 495. de lectione codicis ita rettuli ut puncto notaverim litteras quas Studemundus vel puncto vel interrogationis signo vel utroque incertas esse aut quarum loco alias litteras eodem iure enotari potuisse indicavit (apogr. p. XXXI); Loewio ubi certiora visa sunt quae Studemundo incertiora aut ubi Loewio apparere visa quae non apparuerant Studemundo, facile erat eorum testimonia coniungere omissa dubitationis signo aut pro amissarum litterarum cancellis signo dubitationis posito. aliquot fabularum lectionem post Studemundum cum codice contulerunt Goetzius et Schoellius; qua de re dixi in relationibus societatis Gottingensis 1895 p. 115.

Reliquorum codicum lectionem Ritschelii successorum editiones suppediterunt, quibus ita usus sum ut thesauris litterariis communem in usum propositis viros eadem studia sequentes uti semper homines deque concesserunt atque ut librorum collationes a me publici iuris factas viros doctos in suum usum vocaturos sperare solebam. aliud est apparatus criticum comparare, aliud scriptoris opus recensere et emendare; in Plauto utrumque facere mortalitas non concedit uni. illud praestari videbam et si a me praestandum fuisset negotium non recepissem; hoc

desiderari intellegebam. scio quid dicam nec refugiam apertius pluribusque verbis dicere si quis interrogabit. nunc satis erit accepta rettulisse promerentibus; neque enim magis recepissem negotium aut receptum exsecutus essem, nisi Loewii Goetzii Schoellii, quos honoris causa nomino, et virorum quorum opera illis in conferendis codicibus uti licuit fides spectata et probata esset.

Alterius editionis exemplar (*P*) restituitur ope codicum praeter palimpsestum omnium. cui editioni similiter accidit atque, ut uno exemplo defungar, Ciceronis epistularum corpori, scilicet ut praeter unum librum integrum duo editionis tomi separatim ad nostra tempora pervenerint. quorum alter VIII priores fabulas continet, alter XII posteriores (de ordine v. infra). integrum autem totius corporis exemplar (*B*) et ipsum ex duabus partibus illis compositum est, ut exposuit Chatelain palaeogr. lat. ad tab. II; codex *D*, qui ante partem alteram etiam prioris tres fabulas et dimidiam praebet, ante XII fabulas tria folia vacua habet. distinguendum est igitur inter prioris alteriusque tomi memoriam.

XX fabulas (non XXI, cum Vidularia in fine amissa sit), praemissa Querolo, continet codex Vetus Camerarii (*B*); fabulas XII posteriores, ut de his primum referamus, Decurtatus (*C*), eisdem praemissas primas tres cum Captivorum v. 1—503 Vrsinianus (*D*); atque XII fabularum unum librum reddunt *C* et *D*, cuius lectione cum altero *B* congruente archetypi unius lectio apparet, dissentiente ambigua est.

VIII priorum fabularum melior condicio est, siquidem praeter unum et solidum editionis *P* exemplar altero utimur excerpto. solidum recuperatur trium codicum lectione: 1. Veteris *B*. 2. Vrsiniani *D*. 3. eius quem reddunt Vossianus (*V*, cf. Schoellius Casinae praef. p. XIX—XXXIX), qui praebet Aululariam inde a v. 190, Captivos Curculionem Casinam Cistellariam, Epidici v. 1—244; Ambrosianus (*E*, cf. Goetzius Curculionis praef. p. VII—XVII), qui continet omnes omissis Aululariae versibus 191—605; Londinensis (*I*, cf. Goetzius Epidici praef. p. XVII sq.) item omnium VIII fabularum, qui ex gemello archetypove codicum *VE* cum interpolatione transcriptus et abiciendus est ubi *DE* vel *DV* vel *VE* praesto sunt (cf. ad Epid. 244); accedit Ottobonianus (*O*), qui praebet Captivorum versus 400—555 (v. ad l.). alterius quod dixi exemplaris excerptam lectionem habemus beneficio correctoris Veteris (*B*²), qui per priorem partem codicis, i. e. per VIII fabulas, variam lectionem ascripsit de cuius praestantia identidem monuit praeter alios Seyffertus. indicasse satis erit versus Amph. 755 sq. Aul. 454 sq. Cas. 376 vel Aul. 537. 768 Capt. 420. 592. 806. 924 Cas. 240. 247. 458. 722. 868 sq.; dubitari non potest quin VIII fabularum altero codice ad emendandum librum

suum corrector usus sit, ut rarius per has fabulas coniectura uti debuerit. sequentes scilicet fabulas usque ad *Militem* mediam corrector multis coniecturis emendavit, pluribus frustra temptavit.

Vt servatam codicis quo Veteris corrector usus est variam lectionem gaudemus, sic periisse dolendum est schedas Adriani Turnebi, ex quibus quae ab ipso de locis non amplius quinquaginta enotata habemus composuit Goetzius in *Poenuli* praef. p. VII sq. habuit autem ille codex mediam inter *A* et *P* lectionem, qualem in multis ultimae antiquitatis libris extitisse consentaneum est, velut Senecae tragodiarum palimpsestus vel Isocratis Demosthenisque papyri medii sunt inter binas quas novimus horum scriptorum editiones antiquas. verum de Lambini 'libris veteribus', quorum fidei hic illic scriptura vel emendatio notabilis debetur, certo iudicari nequit.

Fabularum ordinem qualis in *A* et *P* obtinet obtinuitve proponam, quoniam ipse accuratiorem quo nos uti solemus litterarum ordinem secutus sum.

A	P
—	Amphitruo
—	Asinaria
—	Aulularia
Bacchides	Captivi
Captivi	Curculio
(Curculio)	Casina
Casina	Cistellaria
Cistellaria	Epidicus
Epidicus	Bacchides
Mercator	Mostellaria
Mostellaria	Menaechmi
Miles gloriosus	Miles gloriosus
Menaechmi	Mercator
Trinummus	Pseudolus
Truculentus	Poenulus
Vidularia	Persa
Poenulus	Rudens
Persa	Stichus
Pseudolus	Trinummus
Rudens	Truculentus
Stichus	Vidularia

Codicum lectionem eo modo adnotavi ut quae ad recensionem pertinerent exhiberem, singulorum codicum nisi quorum propria auctoritas esset proprietates non repraesentarem. propria autem auctoritas non est codicum *C* et *D* ubi *CD*, codicum *V* et *E* ubi *VE* coniuncti extant;

nulla auctoritas codicum coniunctorum *CD* ubi *AB* aut codicis *B* ubi *ACD* consentiunt. unius igitur *A* plane integra lectio adferenda erat. orthographiam codicum ubi latina est fere non mutavi, nisi quod *uo* pro *iu* ponere verum videbatur; quaesitiores formas velut *optumus voster quonius malumst* ubi testium unus alterve praebuit recepi, exaequare scripturam magis periculosum duxi quam inaequalem relinquere. alia certis de causis exclusi, velut *quom* praepositio vitio sic scribitur, quamvis vetustum vitium sit, *ausculari* etiamsi auditur, sonum scriptura exprimi non oportet; *veis sei* similia ubi in libris sunt recipere nolebam, neque enim Plantinam orthographiam in editione repraesentare licet et qui *Bacides* scribere animum inducat vel etiam quod paene traditum est (Cist. 657) *quomqueineiscam*, merito rideatur. rettuli de orthographicis in adnotatione quatenus ad rem pertinere iudicabam atque in hac ut in aliis rebus perfectam adnotationis aequabilitatem prae utilitate sprevi. item de personarum notis rettuli quantum satis videbatur, de versuum descriptione tantum in lyricis. scaenarum titulos cur in adnotationem relegaverim exposui quaest. Plaut. p. 13³.

Hiatus traditos reliqui, sed virorum doctorum coniecturas adnotavi fere nisi in ablativo hiari videtur tantum vel simili modo vetustioribus verborum formis mensurisve hiulco sermoni succurri potest; de qualibus fere non monui nisi in re obscuriore. ipse de quibus hiatus generibus iam dubitem in quaest. Plaut. p. 302 sq. 308 sq. significavi. ceterum et aliena et mea coniectura emendavi quae potui ac sedulo curavi, quod non sine causa affirmo, ut quae alii utilia protulissent non praetermitterem; aliena si occupavi, me nolente factumst, nec dici oportet quotiens mea aliis, qui item postea eadem invenerunt, libenter tradiderim. versus quos emendatione non egere iudicabam si etiam doctis viris molestos esse posse videbam, brevissime fere quomodo ipse intellegerem indicavi.

Sero mihi advenerunt, ut huic saltem priori volumini adhibere non potuerim, et alia virorum doctorum scripta et Palmeri Plautina (Hermath. 20 p. 56 sq.), Nencinii emendationes Plautinae (stud. Ital. III p. 71 sq.), Seyfferti relatio Muelleri actis huius anni inserta, Goetzii et Schoellii editionis minoris fasciculus III (primo secundo quarto in corrigendis plagulis usus sum), Haveti Amphitruo.

Alterum volumen iam imprimi coeptum est nec morabitur quin suo tempore in publicum prodeat.

Vnum verbum addam quod ad rem pertinet. ante hos decem annos quattuor primas fabulas edidi nec paratus satis nec negotii difficultate satis perspecta, ut et alii me docuerunt et mox ipse didici. curavi autem ne in re gravi mihi ipse deessem atque ineunte a. 1859 rursus opus

aggressus sex annis perfecti saepe propter alia studia remissum, nunquam incisum. iam lectoribus librum et iudicibus traditum volo philologis, id est viris bonis discendi peritis.

Scribebam Gottingae Nonis Iuliis.

Fridericus Leo.

CORRIGENDA

- p. 69 *Asin. 426 lege splendorem*
 p. 172 *Bacch. 1145 lege nostros*
 p. 401 *Men. 487* „ MEN. Quis hic est
 p. 404 *Men. 545* „ ANC. Da
 p. 461 *Merc. 643* „ CHAR. Edepol

A codex Ambrosianus G 82 sup. palimpsestus saeculi ut videtur IV. plane desunt tres primae fabulae et Curculio, praeter duo folia (905 sq. 1008 sq.) Captivi, incipit Bacch. 476; ceterum vide adnot.

A n. l. i. e. *A non legitur.*

puncta subscripta litteras incertas indicant, cancelli suppletas. vocabulis ita signatis ubi praeter *A* aliorum codicum notae accedunt, puncta cancellive tantum ad *A* pertinent.

I' editionis Palatinae signo usus sum tantum ubi de *A* testimonium oppositum est. ceterum codicum praeter *A* consensum significat scriptura nullo signo ascripto.

B cod. Palatinus Vaticanus 1615 saec. X, 'vetus' Camerarii, continet post Querolum XX fabulas amissa in fine Vidularia.

*B*² codicis corrector, de quo vide p. IV.

C cod. Palatinus Heidelbergensis saec XI ineuntis, 'decurtatus' Camerarii, continet XII fabulas inde a Bacchidibus (ordinem vide praef. p. V).

D Vaticanus 3870 saec. XI, Vrsinianus, continet easdem praemissis Amphitruone Asinaria Aulularia Captivorum v. 1—503.

V cod. Leidensis Vossianus Q 30 saec. XII ineuntis, continet Aululariam inde a v. 190, Captivos Curculionem Casinam Cistellariam, Epidici v. 1—244.

E cod. Ambrosianus I 257 inf. saec. XII exeuntis, continet VIII fabulas priores.

I cod. Londinensis musei Britannici $\frac{15C}{11}$ saec. XII (Chatelain tab. IV^a adhuc eum ascribit saeculo XI), continet VIII fabulas priores.

§ codicum ab Italis correctorum scripturae. quibus debentur etiam emendationes quarum nullus auctor indicatur.

v. l. i. e. varia lectio.

L. littera interdum meas emendationes significavi.

< > suppleta, |] praeter codicis *A* lectionem interpolata notant.

A M P H I T R V O

ARGUMENTVM I

In faciem versus Amphitruonis Iuppiter,
 dum bellum gereret cum Telobois hostibus,
 Alcmenam uxorem cepit usurariam.
 Mercurius formam Sosiae servi gerit
 absentis: his Alcmena decipitur dolis. 5
 postquam rediere veri Amphitruo et Sosia,
 uterque deluduntur in mirum modum.
 hinc iurgium, tumultus uxori et viro,
 donec cum tonitru voce missa ex aethere
 adulterum se Iuppiter confessus est. 10

ARGUMENTVM II

Amore captus Alcumenas Iuppiter
Mutavit sese in formam eius coniugis,
Pro patria Amphitruo dum decernit cum hostibus.
Habitu Mercurius ei subservit Sosiae.
Is advenientis servum ac dominum frustra habet. 5
Turbas uxori ciet Amphitruo, atque invicem
Raptant pro moechis. Blepharo captus arbiter
Vter sit non quit Amphitruo decernere.
Omnem rem noscunt. geminos Alcumena enititur. †

INCIPIIT PROLOGVS IN AMPHITRIONEM PLAVTI POETAE *B*, om. *DE*

1 amphitruonis *BD*, amphitruonis *E*, et sic plerumque (*Loevius Goetzius*
praef. VII) 2 thelobois; sic vel telob. ubique *DE*, teleb. *B* v. 414. 418
 3 alcumenam, 5 alcumena; fort. e corripuit (*Vssingius*) 7 deluduntur s: delu-
 duntur dolis immirum *DE*

AMPHITRIO. ARGUMENTVM *B* 1 alcumena *D*²: cf. v. 486. 872 3 cernit
*B*¹*DE* 8 cf. *frg.* 19 9 alcumena: illa *Bothius*

PERSONAE

MERCVRIVS deus

SOSIA servus

IYPPITER deus

ALCYMENA matrona

AMPHITRVO dux

BLEPHARO gubernator

BROMIA ancilla

SCAENA THEBIS

MERCVRIVS

prologus

Vt vos in vobris voltis mercimoniis
 emundis vendundisque me laetum lucris
 adficere atque adiuuare in rebus omnibus
 et ut res rationesque vobrorum omnium
 bene <me> expedire voltis peregrique et domi 5
 bonoque atque amplo auctare perpetuo lucro
 quasque incepistis res quasque inceptabitis,
 et uti bonis vos vobrosque omnis nuntiiis
 me adficere voltis, ea adferam, ea uti nuntiem
 quae maxime in rem vobram communem sient 10
 (nam vos quidem id iam scitis concessum et datum
 mi esse ab dis aliis, nuntiiis praesim et lucro):
 haec ut me voltis adprobare adniter,
 [lucrum ut pereunne vobis semper suppetat]
 ita huic facietis fabulae silentium 15
 itaque aequi et iusti hic eritis omnes arbitri.

Nunc cuius iussu venio et quam ob rem venerim
 dicam simulque ipse eloquar nomen meum.
 Iouis iussu venio, nomen Mercurio est mihi.
 pater huc me misit ad vos oratum meus, 20

MERCURIUS *inscr. BD* prologus ad ipsam fabulam pertinens et Plautinus, sed amplificatus et aliis modis renovatus, ut pristina forma restitui nequeat. cf. ad v. 14. 17 sq., 26 sq. 64 sq. 93. 161 sq. 120 sq. 131 sq. 5 <me> Lomanus necessario, cum verbum intransitivum sententia non admittat peregreque B², cf. 352 Trin. 596 Pers. 29^a 9 uti ad verbum utrumque pertinet, cf. 842. Most. 414 Poen. 912 Epid. 267 14 versus lucrum non nuntios spectans male additus in fine comprehensionis 17—19 recentiores sunt quam 1—16, quorum tenor Mercurium spectatoribus notum ostendit, praesertim v. 11. 12; sed hoc Plauto atticum prologum vertenti an retractatori tribuendum sit dubites 17 uenerim cf. Brixius ad Mil. 518 19 mercurii (-ri D)

tam etsi, pro imperio vobis quod dictum foret,
 scibat facturos, quippe qui intellexerat
 vereri vos se et metuere, ita ut aequom est Iovem;
 verum profecto hoc petere me precario
 a vobis iussit, leniter, dictis bonis. 25
 etenim ille, cuius huc iussu venio, Iuppiter
 non minus quam vostrum quivis formidat malum:
 humana matre natus, humano patre,
 mirari non est aequom, sibi si praetimet;
 atque ego quoque etiam, qui Iovis sum filius, 30
 contagione mei patris metuo malum.
 propterea pace advenio et pacem ad vos affero: +
 iustam rem et facilem esse oratam a vobis volo,
 nam iusta ab iustis iustus sum orator datus.
 nam iniusta ab iustis impetrari non decet, 35
 iusta autem ab iniustis petere insipientia est;
 quippe illi iniqui ius ignorant neque tenent.
 nunc iam huc animum omnes quae loquar advortite.
 debetis velle quae velimus: meruimus
 et ego et pater de vobis et re publica; 40
 nam quid ego memorem (ut alios in tragoediis
 vidi, Neptunum Virtutem Victoriam
 Martem Bellonam, commemorare quae bona
 vobis fecissent) quis bene factis meus pater,
 deorum regnator * architectus omnibus? 45
 sed mos numquam illi fuit patri meo, +
 ut exprobraret quod bonis faceret boni;
 gratum arbitratur esse id a vobis sibi
 meritoque vobis bona se facere quae facit.

26 sq. debilitant locum qui sequitur 86 sq.; postea adiecti videntur v. 26—38
 (cf. ad v. 33) 32 fero *Acidalius*; pacem (sic *E*) advenio et ad vos affero *Linde-*
mannus 33 cf. *Langenus symb.* 318 sq.; item ad v. 50. 64 34 iusta *Bo-*
thius: iuste, cf. ad 106 36 peterest insipientia *O. Brugmanus*, cf. 152, *Poen.*
1090 Pseud. 448; nec vitiosum iniustis 37 illi *D*²: nulli *B*, in illi *D*¹*E* 38 iam
del. Fleckeiseus, cf. *Langenus symb.* 288 huc cf. *Abrahamus stud. Pl.* 220
 omnes: ad ea *E* cf. *Nordenus mus. Rhen.* 49, 204 sq. 39 uelimus et *B*²
 41 ut — 44 fecissent secrevit *Vssingius* 44 quis cf. *Most.* 1040 45 archi-
 tectust *Pareus*, hominibus *Palmerus*; sed et orationi et sententiae deest concinni-
 tas. talia interciderunt: (uos florentes fecerit, populis rerum omnium) 46 cf.
Merc. 513; *Men.* 750; sed mos nequam illi (vel ille) fuit patri numquam meo
Redslobius N. phil. rundsch. 1892, 6 47 exprobraret *B* 49 fecit

Nunc quam rem oratum huc veni primum proloquar, 50
 post argumentum huius eloquar tragoediae.
 quid? contraxistis frontem, quia tragoediam
 dixi futuram hanc? deus sum, commutavero.
 eandem hanc, si vultis, faciam ex tragoedia
 comoedia ut sit omnibus isdem vrsibus. 55
 utrum sit an non vultis? sed ego stultior.
 quasi nesciam vos velle, qui divos siem.
 teneo quid animi vestri super hac re siet:
 faciam ut commixta sit: <sit> tragicomoedia.
 nam me perpetuo facere ut sit comoedia, 60
 reges quo veniant et di, non par arbitror.
 quid igitur? quoniam hic servos quoque partes habet.
 faciam sit, proinde ut dixi, tragicomoedia.
 nunc hoc me orare a vobis iussit Iuppiter,
 ut conqaestores singula in subsellia 65
 eant per totam caveam spectatoribus,
 si cui favitores delegatos viderint,
 ut is in cavea pignus capiantur togae;
 sive qui ambissent palmam histrionibus
 sive cuiquam artifici, si per scriptas litteras 70
 sive qui ipse ambisset seu per internuntium.
 sive adeo aediles perfidiose cui duint,
 sirempse legem iussit esse Iuppiter,
 quasi mágistratum sibi alterive ambiverit.

50 quam ob rem, *sed* ob *sup. v.*, *E*; quam rem *vix differt a pronomine*
 54 faciam <iam> *Lachmannus* ex *B*: *superscr. D*, et *E* 55 comoedia
 (-am *D*) omnibus isdem *quem explicatum habere possit indicavi Vind. Plaut. 7*;
cuius generis versus propter s detritam non temptabo coniecturis 56 *tit*
 59 *supplevi* tragico (traico *E*) comoedia, *item v. 63*; *schol. Stat. Theb. 4, 147*
 de qua (?) Plautus tragicocomoediam dixit *cf. Meinekius hist. crit. 247*
 64—85 *ut qui ad subsellia publice ordinata pertineant (non ad privata vel graeca*
ut Poen. 1224, Aul. 718) post a. 600 factos esse probabiliter stuit Ritschelinus
parerg. 212 sq.; *Plauti prologus benignitatem spectatorum aliis verbis conciliasse*
videtur 65 *conquisitores, item 82 Merc. 665*; *cf. conqaestor Varro de l. l. 6, 79,*
queistores *CIL. 9, 3849* singuli *BED*² (*unde Fabricius Servio addidit, ad Aen.*
8, 636) 67 *fautores B, Nonius 99 praeter Harl.*¹ 68 *iis* 69 *siue hic et 70. 71*
monosyllabum facias (cf. ad 84) sive scribas seu, ut est seu per v. 71. qui hic
valere potest ques, sed exspecto qui <cui> a. palmam <ex> h. ambissent, corr.
Fruterius hic et v. 71 70 *si L.*: seu 71 *ambisset DE, ambissent B*
 72 *aedibiles B* 73 *si similem rem ipse inlegem codd., corr. Scaliger (de*
corruptela cf. Festus 344) 74 *alteriue cf. Laugenus symb. 97; sed legum sermo*
sollemnis ne a Plauto quidem alienus feret

virtute dixit vos victores vivere, 75
 non ambitione neque perfidia: qui minus
 eadem histrioni sit lex quae summo viro?
 virtute ambire oportet, non favoribus.
 sat habet favorum semper qui recte facit,
 si illis fides est quibus est ea res in manu. 80
 hoc quoque etiam mihi <pater> in mandatis dedit,
 ut conqaestores fierent histrionibus:
 qui sibi mandasset delegati ut plauderent
 quive quo placeret alter fecisset minus,
 eius ornamenta et corium uti conciderent. 85
 mirari nolim vos, quapropter Iuppiter
 nunc histriones curet; ne miremini:
 ipse hanc acturust Iuppiter comoediam.
 quid? admirati estis? quasi vero novum
 nunc proferatur, Iovem facere histrioniam; 90
 etiam, histriones anno cum in proscaenio hic
 Iovem invocarunt, venit, auxilio is fuit.
 [praeterea certo prodit in tragoedia.]
 hanc fabulam, inquam, hic Iuppiter hodie ipse aget,
 et ego una cum illo. nunc <vos> animum advortite, 95
 dum huius argumentum eloquar comoediae.
 Haec urbs est Thebae. in illisce habitat aedibus
 Amphitruo, natus Argis ex Argo patre,
 quicum Alcumena est nupta, Electri filia.
 is nunc Amphitruo praefectust legionibus, 100
 nam cum Telobois bellum est Thebano poplo.
 is prius quam hinc abiit ipsemet in exercitum,
 gravidam Alcumenam uxorem fecit suam.
 nam ego vos novisse credo iam ut sit pater meus,

79 habere *B ante corr.* 81 <pater> = post dedit 82 cf. ad 65
 83 mandassent, corr. *Bentleius* 84 quive fort. monosyllabum (v. s. ad
 69); quive alter quo pl. *Guietus*. placerent, corr. *Pius* 88 acturus
 est 89 fort. <tamen> admirati 90 proceleumatici hoc seuarii loco
 nullum certum exemplum (cf. velut *Aul.* 543) 91 in om. *E* 92 inuocaverunt
B ante corr. 93 post v. 90, qui ad tragoediam pertinet, non apte insertus
 (cf. *Vssingius*) 95 <uos> *Pylades* 96 argumentum huius *Pylades* 98 *Arg-*
um Nonius 487 et schol. *Aen.* 1, 268 *Argivum intellegunt, non recte; alii Al-*
caeam substituerunt (*Argis Alcaeo patre Fleckeisenus, cf. Caesar diss. Argent.*
11, 195) 100 praefectus est 101 est bellum, corr. *Pylades* populo *ED*
 102—109 cf. 1135 sq. 103 fecit uxorem *Fruterius* 104 meus pater *Bothius*

quam liber harum rerum multarum siet 105
 quantusque amator sit quod complacitum est semel.
 is amare ocepit Alcumenam clam virum
 usuramque eius corporis cepit sibi,
 et gravidam fecit is eam compressu suo.
 nunc de Alcumena ut rem teneatis rectius, 110
 utrimque est gravida, et ex viro et ex summo Iove.
 et meus pater nunc intus hic cum illa cubat,
 et haec ob eam rem nox est facta longior,
 dum <cum> illa quacum volt voluptatem capit;
 sed ita adsimulavit se, quasi Amphitruo siet. 115
 nunc ne hunc ornatum vos meum admiremini,
 quod ego huc processi sic eum servili schema:
 veterem atque antiquam rem novam ad vos proferam,
 propterea ornatus in novom incessi modum.
 nam meus pater intus nunc est eccum Iuppiter; 120
 in Amphitruonis vertit sese imaginem
 omnesque eum esse censent servi qui vident:
 ita versipellem se facit quando lubet.
 ego servi sumpsi Sosiae mi imaginem,
 qui cum Amphitruone abiit hinc in exercitum, 125
 ut praeservire amanti meo possem patri
 atque ut ne, qui essem, familiares quaerent,
 versari crebro hic cum viderent me domi;
 nunc, cum esse credent servom et conservom suom,
 haud quisquam quaeret qui siem aut quid venerim. 130
 pater nunc intus suo animo morem gerit:
 cubat complexus cuius cupiens maxime est;
 quae illi ad legionem facta sunt memorat pater

105 'quam multa eiusmodi licenter agat' Gronovius 106 siet de constructione cf. 34. 166 108 coepit, item Nonius 231 114 <cum> Lindemannus quacum cf. Bacch. 851 Cist. 587 116—119 huc non pertinent nec cum sequentibus cohaerent; ante narrationem argumenti locum habent, nam vetus atque antiqua res, quae nova profertur, argumentum est. post v. 92 ante v. 97 olim audiebantur. huc transpositis adiecti sunt 120. 121 post v. 112. 115 intolerabiles 116 ornatum hunc Priscianus 1, 199 117 huc ego (ergo 53) processi cum s. s. Charisius 53 et 144 praecessi Noni p. 224 Lugd. Harl.¹ schema testantur grammatici (adde Probi cath. 6 Pompei. 197), cf. ad Pers. 463 120 proceleumaticus in hac sede frequens, cf. v. 889. 947 123 iubet E 125 abiit, cf. Donatus ad Ad. 1, 1, 2 129 credens E 131—139 postea adiecti videntur

mens Alcumenae: illa illum censet virum
 suum esse, quae cum moecheo est. ibi nunc meus pater 135
 memorat, legiones hostium ut fugaverit,
 quo pacto sit donis donatus plurimis.
 ea dona, quae illic Amphitruoni sunt data,
 abstulimus: facile meus pater quod vult facit.
 nunc hodie Amphitruo veniet hinc ab exercitu 140
 et servos, cuius ego hanc feró imaginem.
 nunc internosse ut nos possitis facilius,
 ego has habebó úsque in petaso pinnulas;
 tum meo patri autem torulus inerit aureus
 sub petaso: id signum Amphitruoni non erit. 145
 ea signa nemo hórum familiarium
 videre poterit: verum vos videbitis.
 sed Amphitruonis illic est servos Sosia:
 a portu illic nunc cum lanterna ádvenit.
 abigam iam ego illum advenientem ab aedibus. 150
 adeste: erit operae pretium híc spectantibus
 Iovem et Mercurium facere histrioniam.

SOSIA

I 1

Qui me álter est audácior homo aut qui confidéntior,
 inventútis mores qui sciam, qui hoc noctis solus ambulem?
 quid faciam nunc, si tres viri me in carcerem compegerint? 155
 inde crás quasi e promptaria cella depromar ad flagrum,
 nec causam liceat dicere mihi, néque in ero quicquam auxili
 nec quisquam sit quin me <malo> omnes esse dignum deputent.
 ita quasi in eundem me miserum hómines octo válidi caedant: 159. 160

134 censet illa *Fleckeisenus*; item *versuum* 141. 143. 146. 149. 151. 152
hiatus facili opera tolluntur, sed nusquam praeter hiatum offensio est
 137 donis sit *Salmasius* 139 quot *B¹DE* 140 sq. cf. *Frantzius de comoediae*
Atticae prologis 40 143 impetaso *B¹D* pinnulas *B¹DE* 144 torulus
 145 suppetaso, cf. 143. 256; fort. suo in petaso 149 lanterna *B* 150 rel illunc
 151 adest ferit, corr. *Palmerius* SOSIA MERCURIUS *BE*; titulos usque ad
v. 1053 om. spatío relicto D 156 quasi *suprascriptum B²: om.* promp-
 tuaria *correxerunt ex Apuleio (apol. 54 ext. e cella promptuaria), sed Cato de*
agri cult. p. 25, 7 K. armarium promptarium, ut in versu Ausonius p. 183,
46 Sch. 157 auxili *L.: auxili siet* 158 <malo> *Muellerus inter* 160 et
 161 *anticipatur v. 173, qui infra repetitur*

ita peregre adueniens	hospitio publicitus accipiar.	161. 162
haec eri immodestia		
coegit, me qui hoc noctis a portu ingratiis excitavit.		
nonne idem hoc luci	me mittere potuit?	165
opulento homini hoc servitus dura est,		
hoc magis miser est divitis servos:		
noctesque diesque assiduo satis superque est		
quod facto aut dicto adeost opus, quietus ne sis.		
ipse dominus dives, operis et laboris expers,		170
quodcumque homini accidit libere, posse retur:		
aequom esse putat, non reputat laboris quid sit.		
[nec aequom anne iniquom imperet cogitabit.]		
ergo in servitute expetunt multa iniqua:		
habendum et ferendum hoc onust cum labore.		175
MERC. Satiust me queri illo modo servitutem:		
hodie qui fuerim liber,		
eum nunc potuit pater servitus,		
hic qui verna natus est queritur.		
Sos. Sum vero verna verbero:	num numero mi in mentem fuit,	180

161—164 *metra incerta*. Priscianus 2, 422 haec cola iambica novit: ita peregre adueniens et qui hoc noctis a portu dimetros brachycatalectos, ingratis excitavit dimetrum catalecticum, hospitio publicitus accipiar dimetrum hypercatalectum 162 puplicitus 163. 164 uno versu 164 baccheorum speciem habet ingratis 165 hoc luci testatur Charisius 203 (Sisenna) colon Reizianum duplex 166. 167 anapaesti 167 diuitiis B¹DE mira res (cf. Philem. frg. 56 K., Arist. Plut. 1) merito gravior iterum effertur 168—172 ionicos esse post Bentleium vidit Hermannus elem. doctr. metr. 458 sq.; schema hoc est: $\sim\sim\sim\sim$ $\sim\sim\sim\sim$ $\sim\sim\sim\sim$ $\sim\sim\sim\sim$, anaclasis in priore parte v. 171 accidit li — et ut libet v. 170. cf. ad Pseud. 1275 sq. 169 quo, corr. Muellernus adest, corr. Lachmannus quietis D¹, quietistus E¹ 171 cf. Cic. ad fam. 3. 10, 5; 6, 11, 1. non recte Schoellius ad Capt. 171. posse scil. hominem, deinde aequom esse scil. quod ut libeat acciderit (cf. Langenus stud. Pl. 234) 173 v. s. post 160 (ubi cogitabat E). versus una cum 172 ferri nequit; insititium evincit cogitabit futurum. cf. v. sq. iniqua 175 onus est B²: opus est 176. 177 et 178. 179 coniuncti 176 M. om. BD¹E, item 180. 185. 186. notarum omissionem fere non indicabo nisi ubi dubitatio oriri possit 178 potuit B¹DE 179 qui om. Noni 43 Lugd. Harl.¹, quo colon fit quale 177 (hic uerna natust: queritur), sed ne sic quidem sermo concinnus. possis velut (quor) queritur? (quid hic uerna natus queritur? Redstobius N. phil. rundsch. 1892, 6) quae-ritur, item Nonius 180 Sos. om. BD¹E; item fere in sq. verna potius quam empticio convenit deos eriles adloqui. adnominatio ut v. 1033 num numero L.: nunc vero codd., num vero Gellius 1, 7, 17 (testatus in mentem), numero Nonius 352 s. v. (non ex Gellio)

dis advenientem gratias pro meritis agere atque alloqui?
 ne illi edepol si merito meo referre studeant gratiam,
 aliquem hominem allegent qui mihi advenienti os occillet probe,
 quoniam bene quae in me fecerunt ingrata ea habui atque inrita.
 MERC. Facit ille quod volgo haud solent, ut quid se sit dignum sciat. 185
 SOS. Quod nunquam opinatus fui neque alius quisquam civium
 sibi eventurum, id contigit, ut salvi poteremur domi.
 victores victis hostibus legiones reveniunt domum,
 duelló extincto maximo atque internecatis hostibus.
 quod multa Thebano populo acerba obiecit funera, 190
 id vi et virtute militum victum atque expugnatum oppidum est
 imperio atque auspicio eri mei Amphitruonis maxime.
 praeda atque agro adoriaque adfecit populares suos
 regique Thebano Creoni regnum stabilivit suum.
 me a portu praemisit domum, ut haec nuntiem uxori suae, 195
 ut gesserit rem publicam ductu imperio auspicio suo.
 ea nunc meditabor quo modo illi dicam, cum illo advenero.
 si dixeró mendacium, solens meo more fecero.
 nam cum pugnabant maxime, ego tum fugiebam maxime;
 verum quasi adfuero tamen simulabo atque audita eloquar. 200
 sed quo modo et verbis quibus me deceat fabularier,
 prius ipse mecum etiam volo hic meditari. sic hoc proloquar.
 Principio ut illo advenimus, ubi primum terram tetigimus,
 continuo Amphitruo delegit viros primorum principes;
 eos legat, Telobois iubet sententiam ut dicant suam: 205
 si sine vi et sine bello velint rapta et raptores tradere,
 si quae asportassent redderent, se exercitum extemplo domum
 reducturum, abituros agro Argivos, pacem atque otium
 dare illis; sin aliter sient animati neque dent quae petat,

182 studeam *B ante corr.* gratias, *corr. Reinus* 183 *CGL. 2, 260*
βωλοζόπος occiliator; *βωλοστροφῶ* occo occilio pastino repastino 184 qui
BD¹ 187 potiremur, *item Nonius 498* domi *testatur Nonius: domum*
 189 *hiatum non hiatum in ablativo non notabo singillatim* internecatis hosti-
 bus *molestum post v. 188* uictis hostibus. *cf. Pers. 753. fort. v. 188 ante 195*
ponendus 190 qui populo 192 ampytrionis *E, item (p) 242*
 199 tum *om. B¹DE* 202 si *E, Noni 351 codicum pars (non Lugd.)*
haec Fleckeisenus 207 quas *B¹* reddere *B²* si *B* 208 mire
Argivos nuncupat, quasi Helena a Troianis poscatur 209 sient: essent
Nonius 128, fuerint Donatus ad Eun. 1, 1, 1 petant *D¹, Nonius, Do-*
natus

sese igitur summa vi virisque eorum oppidum oppugnassere.	210
haec ubi Telobois ordine iterarunt quos praefecerat	
Amphitruo, magnanimi viri freti virtute et viribus	
superbe nimis ferociter legatos nostros increpant,	
respondent bello se et suos tutari posse, proinde uti	
propere <irent>, de suis finibus exercitus deducerent.	215
haec ubi legati pertulere, Amphitruo castris ilico	
producit omnem exercitum. Teloboae contra ex oppido	
legiones educunt suas nimis puleris armis praeditas.	
postquam utrimque exitum est maxima copia,	
dispertiti viri, dispertiti ordines,	220
nos nostras more nostro et modo instruximus	
legiones, item hostes contra legiones suas instruunt.	
deinde utrique imperatores in medium exeunt,	
extra turbam ordinum colloquantur simul.	
convenit, victi utri sint eo proelio,	225
urbem agrum aras focos seque uti dederent.	
postquam id actum est, tubae contra utrimque occanunt,	
consonat terra, clamorem utrimque efferunt.	
imperator utrimque, hinc et illinc, Iovi	
vota suscipere, <utrimque> hortari exercitum.	230
<tum> pro se quisque id quod quisque potest et valet	
edit, ferro ferit, tela frangunt, boat	
caelum fremitu virum, ex spiritu atque anheliu	
nebula constat, cadunt vulnerum vi viri.	
denique, ut volumus, nostra superat manus:	235
hostes crebri cadunt, nostri contra ingruunt	

210 ui uirisque: uiresque *Nonius*, uirilisque *Donatus* eorum om. *Donatus* oppidum oppugnassere *Donatus*: oppidum expugnassere (-asse *BE*) *codd.*, oppugnatus se oppidum *Nonius*, *corr. Lindemannus* 213 superbi ε 215 *supplevi* exercitum *Boxhornius* 216 de pugna *cf. Wilamowitzius Eur. Her. 2, 242* [e] castris ε 217 contra theloboe, *corr. Bergkiius (cf. Vsenerus ind. Gryphisw. 1866 p. 10. 13)* 218 reducant *B*¹, seducunt *B*² 221 *sq. sic dispositi*: nos — item | hostes — instruunt, *corr. Spengeliius* 223. 233 *bini cretici cum trochaeis (dim. catal.) coniuncti cf. 242. 245. 237. 247* 223 *velut Sall. Cat. 30, 4* ei utrique ad urbem imperatores erant 224 colloquantur 227 contra utrimque occanunt *Bergkiius*: utrimque canunt contra 228 clamoremque *B* 230 <utrimque> *Spengeliius reformv. 4* 231 *supplevi* id *fort. delendum* 233 ex: et *Nonius* 272 234 uolnerum ui niri *Luchsiius*: uulneris ui et uirium (uirum *D*¹); -um ad corrigendum -is *ascriptum fuit* 235 nolumus *B*¹*DE* 236. 237 *uno versu*

[vicimus] vi feroces.

sed ⁊ fugam in se tamen nemo convertitur
nec recedit loco quin statim rem gerat;
animam omitunt prius quam loco demigrent: 240
quisque ut steterat iacet optinetque ordinem.

hóc ubi Amphitruo erus cónspicatus,
ilico equitès iubet dèxtera indúcere.

equites parent citi: ab dextera maximo
cúm clamore involant impetu alacri, 245
foédant et próterunt hóstium cópias
iúre iniustas.

MERC. Numquam étiam quicquam adhúc verborum est prólocutus pérperam:
namque ego fui illi in re praesenti et meus, cum pugnatum est, pater.
SOS. Perduelles penetrant se in fugam; ibi nostris animus additust: 250
vortentibus Telobois telis complebantur corpora,
ipsusque Amphitruo regem Pterelam sua obruncavit manu.
haec illic est pugnata pugna úsque a mani ad vesperum
(hoc adeo hoc commemini magis, quia illo die inpransus fui),
sed proelium id tandem diremit nox interventu suo. 255
postridie in castra ex urbe ad nos veniunt flentes principes:
velatis manibus orant ignoscamus peccatum suum,
deduntque se, divina humanaque omnia, urbem et liberos
in dicionem atque in arbitratum cuncti Thebano poplo.
post ob virtutem ero Amphitruoni patera donata aurea est, 260
qui Pterela potitare solitus est rex. haec sic dicam erae.
nunc pergam eri imperium exequi et me domum capessere.

237 vicimus *delevit Spengelius: cf. 247* 238¹ conuertitur pro conuertit¹ Nonius 480, quod si verum esse posset (aliter Rud. 1151), non obstaret fugam in (Spengelius Pl. 169). conieci: vicimus, sed tamen, ut ascriptum in fugam utriusque versus corruptelam effecerit, cf. 250. 239 Nonius 393 'statim producta prima syllaba' dictum de primo exemplo Phorm. 5, 3, 6 (cf. Donatus cum nota Westerhovi). v. ad 276 240 animam (ex -om) D¹: animum 242 conspatus est (est in ras. ex s . . . est D); conspatus est (meus) Camerarius, cf. 245 243 inuadere Salmasius 245 item Nonius 128; alacri (ruont) Hermannus elem. 210 246. 247 uno versu 248—262 praeter primum narrationis et ultimum versum et ioci causa interiectum 254 omnes caesuram habent (cf. ad 253. 257. 261) non diaeresin. cf. 1976—1085, W. Meyerus act. acad. Bavar. 1884, 71 249 illic 250 additus est 253 illi E, illis Nonius 231 illi sic pugnata pugnast Studemundus (v. Abrahamus stud. Pl. 209) mani Nonius: mane cf. Most. 767 256 annos B¹D¹E 257 orant codd., Nonius 496: orant ut Nonius 502; fort. ignoscamus orant 260 est aurea, corr. Camerarius 261 potare (positare D¹), corr. s; cf. 419. 535 rex solitus est (rex sup. scr. B), corr. Vssingius 262 exequi: persequar Nonius 266

MERC. Áttat, illic húc iturust. íbo ego illi óbviám,
 neque ego huc hominem hodie ad aedis has sinam umquam accedere;
 quando imago est huius in me, certum est hominem eludere. 265
 et enim vero quoniam formam cépi huius in med et statum,
 decet et facta moresque huius habere me similes item.
 itaque me malum esse oportet, callidum, astutum admodum
 atque hunc, telo suo sibi, malitia a foribus pellere.
 sed quid illúc est? caelum aspectat. observabo quam rem agat. 270
 Sos. Certe edepol, si quicquamst aliud quod credam aut certo sciam,
 credo ego hac noctu Nocturnum óbdormivisse ebrium.
 nam neque se Septentriones quoquam in caelo commovent,
 neque se Luna quoquam mutat atque uti exorta est semel,
 nec Iugulae neque Vesperugo neque Vergiliae óccidunt. 275
 ita statim stant signa, neque nox quoquam concedit die.
 MERC. Perge, Nox, ut occepisti, gere patri morem meo:
 optumo optume optumam operam das, datam pulchre locas.
 Sos. Neque ego hac nocte longiorem me vidisse censeo,
 nisi item unam, verberatus quam pependi perpetem; 280
 eam quoque edepol etiam multo haec vicit longitudine.
 credo edepol equidem dormire Solem, atque adpotum probe;
 mira sunt nisi invitavit sese in cena plusculum.
 MERC. Ain vero, verbero? deos esse tui similis putas?
 ego pol te istis tuis pro dictis et male factis, fureifer, 285
 accipiam; modo sis veni huc: invenies infortunium.

263 iturus est *vel illic, forma dubitabili* 264 hunc ϵ , *cf. Bachius*
in Studemundi stud. 2, 204 hodie ubi *hiatum efficit non notabo* 265 lu-
 dere *Langenus symb. 17, cf. Pers. 805* 266 me 267 et facta: *non recte*
Lachmannus ad Lucr. 389; cf. ad Capt. 429 capere *Palmerus* 268 oporet
B¹D, ítem B 316, B¹ 318. 992 271 edepol *Bothius: edepol scio* quod
 ϵ : quid 272 Nocturninum *habet Hieronymus 2, 397A Vall.² (cf. 4, 2, 286 ed.*
Par. 1706) obdormisse 273 septem triones *E* 275 neque *Varro de*
l. 1, 7, 50 uigul(a)e *B¹DE, iugula Varro* neque — neque *BD, Varro 7,*
50 et 6, 6: nec — neque E, nec — nec Paulus 368 uergiliae: *ítem Varro*
bis, Paulus 276 *cf. ad 239* signa: *ignania Donatus ad Phorm. 5, 3, 6,*
signa omnia Nonius 391 et 393 die *testatur schol. georg. 1, 208: diei*
 278 des *B* 279 uedissee (uidisse *B²) me B* 280 itidem *Fleckeisenus*
 282 edepol equidem *ad v. 272 revocat. Nocturnum Sol excitaret, si vigilaret.*
cf. Schusterus quomodo Pl. Att. exemplaria transtulerit p. 11 (qui neglexit
v. 284 sq.) 283 mira sunt nisi: *mirum si Nonius 321* 284 ainim *D¹;*
 ain (*cf. 344 Asin. 901 Poen. 985 Most. 593)* priorem *producere parum probabile*
est; aine Lachmannus Lucr. 162, cf. Schraderus de part. ne 28, ain tu Rit-
schelius 285 male *ἀπό κοινοῦ* fureifer *BD, fugifer E*

Sos. Vbi sunt isti scortatores, qui soli inviti cubant?

haec nox scita est exercendo scorto conducto male.

MERC. Meus pater nunc pro huius verbis recte et sapienter facit, qui complexus cum Alcumena cubat amans animo obsequens. 290

Sos. Ibo ut erus quod imperavit Alcumenae nuntiem.

sed quis hic est homo, quem ante aedis video hoc noctis? non placet.

MERC. Nullust hoc metuculosus aeque. Sos. Mi in mentem venit, illic homo hoc de umero volt pallium detexere.

MERC. Timet homo: deludam ego illum. Sos. Perii, dentes pruriunt; 295 certe advenientem hic me hospitio pugneo accepturus est.

credo misericors est: nunc propterea quod me meus erus fecit ut vigilarem, hic pugnis faciet hodie ut dormiam.

oppido interii. obsecro hercle, quantus et quam validus est.

MERC. Clare advorsum fabulabor, <ut> hic auscultet quae loquar; 300 igitur magis demum maiorem in sese concipiet metum.

agite, pugni, iam diu est quom ventri victum non datis: iam pridem videtur factum, heri quod homines quattuor

in soporem collocastis nudos. Sos. Formido male,

ne ego hic nomen meum commutem et Quintus fiam e Sosia; 305 quattuor nudos sopori se dedisse hic autumat:

metuo ne numerum augeam illum. MERC. em, nunciam ergo: sic volo.

Sos. Cingitur: certe expedit se. MERC. Non feret quin vapulet.

Sos. Quis homo? MERC. Quisquis homo huc profecto venerit, pugnos edet.

Sos. Apage, non placet me hoc noctis esse: cenavi modo; 310 proin tu istam cenam largire, si sapis, esurientibus.

MERC. Haud malum huic est pondus pugno. Sos. Perii, pugnos ponderat.

MERC. Quid si ego illum tractim tangam, ut dormiat? Sos. Servaveris, nam continuas has tris noctes pervigilavi. MERC. Pessimest,

287 soliti *E* 292 est hic *B* 293 nullus est mi *Bothius*: quem (*repe-*
titum que *ex* aeque); hem mi *Ribbeckius mus. Rhen. 38, 450* 294 fort. hoc
 <hoc> de umero *L.*: denuo detexere, *sed* *texe in ras.*, *B*: dextere *DE*
 295 peri• *B*¹, peri *E* 296 pugne, *corr. Acidalius* 299 interi (interio) *No-*
nnius 361 et *om. Nonius* 300 auorsum *BD*, auersum *E* <ut> hic *Goetzius*
Loevius, cf. Luchsius comm. pros. 1, 7 sq. 301 magis demum: demum magis
Acidalius, magis modum *codd.* maiorem *D*²: morem; *emendationem Plauti*
sermoni non convenire Nordeno (mus. Rhen. 49, 201) non concedo 302 quom
Fleckeisenus: quod 303 iam primum *B*¹ eri *BD* quattuor *BD*, item 306
 305 non ego *E* 306 duos, *correxi*, viros ε 307 sicolo *BD*¹*E*; ad nunciam
 (*cf. Langenus symb. 286*) sentitur imperativus 308 foret *E* 309 quisquis
cf. Stich. 686 edat *E* 313 tractim interpretantur *Siscuna ap. Charisium*
221, Nonius 178. cf. Hom. σ , 90 sq. (Palmerus)

- facimus nequiter, ferire malam male discit manus; 315
 alia forma esse oportet quem tu pugno legeris.
 SOS. Illic homo me interpolabit meumque os finget denuo.
 MERC. Exossatum os esse oportet quem probe percusseris.
 SOS. Mirum ni hic me quasi murenam exossare cogitat.
 ultro istunc qui exossat homines. perii, si me aspexerit. 320
 MERC. Olet homo quidam malo suo. SOS. ei, numnam ego obolui?
 MERC. Atque haud longe abesse oportet, verum longe hinc afit.
 SOS. Illic homo superstitiosus. MERC. Gestiant pugni mihi.
 SOS. Si in me exercituru's, quaeso in parietem ut primum domes.
 MERC. Vox mi ad aures advolavit. SOS. Né ego homo infelix fui. 325
 qui non alas intervelli: volucrem vocem gestito.
 MERC. Illic homo a me sibi malam rem accessit iumento suo.
 SOS. Non equidem ullum habeo iumentum. M. Onerandus est pugnis probe.
 SOS. Lassus sum hercle, navi ut vectus huc sum: etiam nunc nauseo;
 vix incedo inanis, ne ire posse cum onere existimes. 330
 MERC. Certe enim hic nescio quis loquitur. SOS. Salvos sum, non me videt:
 nescioquem loqui autumat; mihi certo nomen Sosiaest.
 MERC. Hinc enim mihi dextra vox auris, ut videtur, verberat.
 SOS. Metuo, vocis ne vicem hodie hic vapulem, quae hunc verberat.
 MERC. Optume eccum incedit ad me. SOS. Timeo, totus torpeo. 335
 non edepol nunc ubi terrarum sim scio, si quis roget,
 neque miser me commovere possum prae formidine.
 illicet, mandata eri perierunt una et Sosia.
 verum certum est confidenter hominem contra conloqui,
 qui possim videri huic fortis, a me ut abstineat manum. 340
 MERC. Quo ambulas tu, qui Volcanum in cornu conclusum geris?
 SOS. Quid id exquiris tu, qui pugnis os exossas hominibus?

315. 316 *Sosiae*, 317 *Mercurii*, 318—320 *Sosiae*, corr. ϵ 315 facinus,
correxi, cf. *Men.* 650 316 *deterior fit inserto nomine* (malam alia vel os
 esse), vide v. 317 pugne *Pylades*; *similis variatio e. g. Epid.* 161 sq. *Men.* 554 sq.
Trin. 718 tetigeris *Vssingius* 317 *illuc et interpolavit Noni p. 34 codd.*
fere 318 os om. *D.*, cf. 342; os scil. eius 319 ne 320 *istuc*, corr. *Dousa*
 321 ei (mihi) *Pylades* numquam *B¹E*, nunquam *D* ego om. *E* 322 hic
B¹DE afit 323 S. om. M. *Lambinus*: S. superstitiosus est
 gestiuit *B¹DE* 324 S. om. ut primum: prius *Nonius* 295 325 aduola-
 bit *BD* 329 *navi L.*: e *navi*; cf. *Bacch.* 106 332 *sosia est*, corr. *Fleck-*
eisenus 333 *dextera a dextera Lindemannus*, vox *dextera Guietus*
 334 vice, corr. *Scaliger* 335 *rectius ascendere putes sermonem sic*: timeo totus,
 torpeo (cf. 1077, *Cist.* 535): sed totus ubique praecedat 336 *terrarium B¹D¹*
 si quis: ubi *E* 338 *illic et B*, *illic ei E*, *illicum* (u 2 m., m sup. u) *D*
 339 certus 340 *qui Camerarius*: igitur qui (quid *E*)

- MERC. Servosne <es> an liber? SOS. Vtcumque animo conlubitum est meo.
 MERC. Ain vero? SOS. Aio enim vero. M. Verbero. S. Mentiris nunc.
 MERC. At iam faciam ut verum dicas dicere. SOS. Quid eo est opus? 345
 MERC. Possum scire, quo profectus, cuius sis aut quid veneris?
 SOS. Hūc eo, eri <iussu, eius> sum servos. numquid nunc es certior?
 M. Ego tibi istam hodie, sceleste, comprimam linguam. S. Haud potes:
 bene pudiceque adservatur. MERC. Pergin argutarier?
 quid apud hasce aedis negoti est tibi? SOS. Immo quid tibi est? 350
 MERC. Rex Creō vigiles nocturnos singulos semper locat.
 SOS. Bene facit: quia nos eramus peregre, tutatust domi;
 at nunc abi sane, advenisse familiares dicitō.
 MERC. Nescio quam tu familiaris sis: nisi actutum hinc abis,
 familiaris accipiere faxo haud familiariter. 355
 S. Hic inquam habito ego atque horunc servos sum. M. At scin quo modo?
 faciam ego hodie te superbum, nisi hinc abis. SOS. Quonam modo?
 MERC. Auferere, non abibis, si ego fustem sumpsero.
 SOS. Quin me esse huius familiai familiarem praedico.
 MERC. Vide sis quam mox vapulare vis, nisi actutum hinc abis. 360
 SOS. Tun domo prohibere peregre me advenientem postulas?
 M. Haecine tua domust? S. Ita inquam. M. Quis erus est igitur tibi?
 SOS. Amphitruo, qui nunc praefectust Thebanis legionibus,
 quicum nupta est Alcumena. MERC. Quid ais? quid nomen tibi est?
 SOS. Sosiam vocant Thebani, Davo prognatum patre. 365
 MERC. Ne tu istic hodie malo tuo compositis mendaciis
 advenisti, audaciai columen, consutis dolis.
 SOS. Immo equidem tunicis consutis huc advenio, non dolis.
 MERC. At mentiris etiam: certo pedibus, non tunicis venis.
 SOS. Ita profecto. MERC. Nunc profecto vapula ob mendacium. 370
 SOS. Non edepol volo profecto. MERC. At pol profecto ingratiis.
 hoc quidem profecto certum est, non est arbitrium.
 SOS. Tuam fidem obsecro. MERC. Tun te audes Sosiam esse dicere,
 qui ego sum? S. Perii. M. Parum etiam, praeut futurum est, praedicas.

343 <es> = 344 cf. ad 284 347 huic B¹DE supplevi; triperitiae inter-
 rogationi non satis facit Camerarii supplementum mei nunc quid 345 sce-
 lestam Merula 350 negotium E (-ii BD, ut fere) tibi es E 352 tutatus est
 354 quam tu: quantum E 355 accipere BD, accipe E 356 sum servus Came-
 rarius 357 ni = 358 auferere Nonius 171: auferere 359 familiae
 361 tum 362 M. D: om. BE haecine domus est S. D: M. BE M. D:
 S. BE 363 S. D: M. BE praefectus est 364 M. D: spat. BE quod nomen
 DE est tibi 367 audaciae 371 ingratis 371—375 postea adiectos esse ar-
 bitror. cf. 375 et 378; 373 et 376, quorum alteruter versus 370 excipere debet

quouis nunc es? Sos. Tuos, nam pugnis usu fecisti tuom. 375
 pro fidem, Thebani cives. MERC. Etiam clamas, carnifex?
 loquere, quid venisti? Sos. Vt esset quem tu pugnis caederes.
 M. Cuius es? S. Amphitruonis, inquam, Sosia. M. Ergo istoc magis,
 quia vaniloquo's, vapulabis: ego sum, non tu, Sosia.
 Sos. Ita di faciant, ut tu potius sis atque ego te ut verberem. 380
 M. Etiam muttis? S. Iam tacebo. M. Quis tibi erust? S. Quem tu voles.
 MERC. Quid igitur? qui nunc vocare? Sos. Nemo nisi quem iusseris.
 MERC. Amphitruonis te esse aiebas Sosiam. Sos. Peccaveram,
 nam Amphitruonis + socium ne me esse volui dicere.
 MERC. Scibam equidem nullum esse nobis nisi me servom Sosiam. 385
 fugit te ratió. Sos. Vtinam istuc pugni fecissent tui.
 MERC. Ego sum Sosia ille quem tu dudum esse aiebas mihi.
 Sos. Obsecro ut per pacem liceat te alloqui, ut ne vapulem.
 MERC. Immo indutiae parumper fiant, si quid vis loqui.
 Sos. Non loquar nisi pace facta, quando pugnis plus vales. 390
 MERC. Dic si quid vis, non nocebo. Sos. Tuae fide credo? MERC. Meae.
 Sos. Quid si falles? MERC. Tum Mercurius Sosiae iratus siet.
 Sos. Animum advorte. nunc licet mihi libere quidvis loqui.
 Amphitruonis ego sum servos Sosia. MERC. Etiam denuo?
 Sos. Pacem feci, foedus feci. vera dico. MERC. Vapula. 395
 Sos. Vt libet quid tibi libet fac, quoniam pugnis plus vales;
 verum, utut es facturus, hoc quidem hercle haud reticebo tamen.
 MERC. Tu me vivos hodie numquam facies quin sim Sosia.
 Sos. Certe edepol tu me alienabis numquam quin noster siem;
 nec nobis praeter med alius quisquam est servos Sosia. 400
 [qui cum Amphitruone hinc una ieram in exercitum.]
 M. Hic homo sanus non est. S. Quod mihi praedicas vitium, id tibi est.
 quid, malum, non sum ego servos Amphitruonis Sosia?
 nonne hac noctu nostra navis <huc> ex portu Persico

376 fidi BE, uide D, corr. Aldus 377 eloquere, corr. Aldus 379 uanilo-
 quus 381 erus est 383 aiebas B¹D¹E 384 socium memet Lindemannus; sed
 nec quo acumine se Amphitryonis socium vocet apparet nec quadrat sq. versus.
 Sosia me Lachmannus. ludere videtur in significatione nominis, fort. sic: nam
 Amphitruonis, non me Sosiam esse nolui dicere 385 sciebam 391 dicit, corr.
 Lindemannus tacebo D¹ fidei 392 post 395 posuit et errorem correxit B
 395 foedus ici Otto, quod probandum esset, si vera dico cohaereret cum prioribus
 396 quod z, cf. Bacch. 866 Pers 398 Trin. 570 398 uiuus: uius E et fort.
 B¹D¹ 400 hec E me nec nobis praesente aliquis quisquam nisi seruus
 Nonius 76, testans praesente nobis (quod huc pertinere intellexit I. Schroederus;
 cf. Dziatzko in Zeitschr. f. rom. Philol. 7, 126) 401 deleuit Fleckeisenus
 404 <huc> Pylades portum Persicum Festus 217 mare Euboicum esse interpretatur

venit, quae me advexit? nonne me huc erus misit meus? 405
 nonne ego nunc sto ante aedes nostras? non mi est lanterna in manu?
 non loquor, nōn vigilo? nonne hic homo módo me pugnis contudit?
 fecit hercle, nam etiam misero nunc <mihī> malae dolent.
 quid igitur ego dubito, aut cur non intro eo in nostram domum?
 M. Quid, domum vostram? S. Ita enim vero. M. Quin quae dixisti modo 410
 omnia ementitū's: equidem Sosia Amphitruonis sum.
 nam noctu hac soluta est navis nostra e portu Persico,
 et ubi Pterela rex regnavit oppidum expugnāvimus,
 et legiones Teloboarum vi pugnando cepimus,
 et ipsus Amphitruo opruncavit regem Pterelam in proelio. 415
 Sos. Egomet mihi non credo, cum illaec autumare illum audio;
 hic quidem cērte quae illic sunt res gestae memorat memoriter.
 sed quid ais? quid Amphitruoni <doni> a Telobois datum est?
 MERC. Pterela rex qui potitare solitus est patera aurea.
 Sos. Elocutus est. ubi patera nunc est? MERC. <Est> in cistula; 420
 Amphitruonis obsignata signo est. Sos. Signi dic quid est?
 MERC. Cum quadrigis Sol exoriens. quid me captas, carnufex?
 Sos. Argumentis vicit, aliud nomen quaerendum est mihi.
 nescio unde haec hic spectavit. iām ego hunc decipiam probe;
 nam quod egomet solus feci, nec quisquam alius affuit, 425
 in tabernaclo, id quidem hodie numquam poterit dicere.
 si tu Sosia es, legiones cum pugnabant maxume,
 quid in tabernaclo fecisti? victus sum, si dixeris.
 MERC. Cadus erat vini, inde implevi hīrneam. Sos. Ingressust viam.
 MERC. Eam ego, ut matre fuerat natum, vini éduxi meri. 430
 Sos. Factum est illud, ut ego illic vini hirneam ebiberim meri.
 mira sunt nisi latuit intus illic in illac hirnea.
 MERC. Quid nunc? vincon argumentis, te non esse Sosiam?
 Sos. Tu negas med esse? MERC. Quid ego ni negem, qui egomet siem?

406 sto E²: isto B, D (correctum et sisto et sto) E¹, al. hic sup. scr.
 B² lanterna BED² 408 <mihī> Camerarius post dolent 409 ut
 DE 412 persicco D¹E 414 coepimus (occidimus Gertzius); versus non
 apte additus videtur 418 <doni> Vssingius (dono Bentleius, Lomanus)
 420 <est> Dousa 423 vincit E 426 et 428 tabernaculo B 429 cyrneam
 Nonius 536 in lemmate et versus ingressus tu iam BD, ingressus iam E
 430 edueraam eri D ante corr., id indicat educebam meri. sed genetivus offen-
 dit et vix hirnea educitur (etsi ebibitur) sed vinum (cf. Stich. 759. 762).
 temptari vini <vim>; cf. Poen. 210 431 post 432 E; cf. 282 sq. Bacch.
 449 sq. Trin. 861 sq. (aliter Poen. 839 Capt. 805) 431 est om. DE
 434 me de esse

- SOS. Per Iovem iuro med esse neque me falsum dicere. 435
- MERC. At ego per Mercurium iuro, tibi Iovem non credere;
nam iniurato scio plus credet mihi quam iurato tibi.
- SOS. Quis ego sum saltem, si non sum Sosia? te interrogo.
- MERC. Vbi ego Sosia nolim esse, tu esto sane Sosia;
nunc, quando ego sum, vapulabis, ni hinc abis, ignobilis. 440
- SOS. Certe edepol, quom illum contemplo et formam cognosco meam,
quem ad modum ego sum (saepe in speculum inspexi), nimis similest mei;
itidem habet petasum ac vestitum: tam consimilest atque ego;
sura, pes, statura, tonsus, oculi, nasum vel labra,
malae, mentum, barba, collus: totus. quid verbis opust? 445
si tergum cicatricosum, nihil hoc similist similius.
sed quom cogito, equidem certo idem sum qui semper fui.
novi erum, novi aedis nostras; sane sapio et sentio.
non ego illi obtempero quod loquitur. pultabo foris.
- MERC. Quó agis te? S. Domum. M. Quadrigas si nunc incendas Iovis 450
atque hinc fugias, ita vix poteris effugere infortunium.
- SOS. Nonne erae meae nuntiare quod erus meus iussit licet?
- MERC. Tuae si quid vis nuntiare: hanc nostram adire non sinam.
nam si me inritassis, hodie lumbifragium hinc auferes.
- SOS. Abeo potius. di immortales, obsecro vostram fidem, 455
ubi ego perii? ubi immutatus sum? ubi ego formam perdiidi?
an egomet me illic reliqui, si forte oblitus fui?
nám hic quidem omnem imaginem meam, quae antehac fuerat, possidet.
vivo fit quod numquam quisquam mortuo faciet mihi.
ibo ad portum atque haec uti sunt facta ero dicam meo; 460
nisi etiam is quoque me ignorabit: quod ille faxit Iuppiter,
ut ego hodie ráso capite calvos capiam pilleum. —

435 me de esse *DE* 437 crederet *E* 438 Sosia *creticus hic et 439*,
ut traduntur dactylica vocabula multa. ceterum hic nominativus in fine versus
aut in synalæpha, ambiguus v. 1024 441 quomodo *B*, item 447 *cf. Men.*
1064 442 simile est *proceleumaticus hac versus sede Capt. 358 Curc. 547*
Pers. 565 Pseud. 197 Stich. 119 cf. Merc. 159 443 consimile est *cons. scil.*
mei (Vssingius) 444 nasa *E* *uel item Nonius 179: aures Lindemannus,*
cf. Merc. 310 Most. 1118 445 collus *testatur Nonius 200: collum* 446 simi-
lest B, simile est DE; ut nihil sit hoc simili similius Fronto ad Ant. 3
453 nuntiare *sc. licet* 454 lumbifragium; *cf. Bacch. 596 sq. Cas. 968*
458 tuam *B ante corr.* 460 ut 461 ignorabat *B¹E* quod ille fa-
ciat Iuppiter *codd., quod utinam ille faxit Iuppiter Servius Aen. 8, 564*
462 *item Nonius 528; ut raso capite portem pilleum Servius*

MERC. Bene prospere hoc hodie operis processit mihi:
 amovi a foribus maximam molestiam,
 patri ut liceret tuto illam amplexarier. 465
 iam ille illuc ad erum cum Amphitruonem advenerit,
 narrabit servom hinc sese a foribus Sosiam
 amovisse; ille adeo illum mentiri sibi
 credet, neque credet huc profectum, ut iusserat.
 erroris ambo ego illos et dementiae 470
 complebo atque omnem Amphitruonis familiam,
 adeo usque, satietatem dum capiet pater
 illius quám amat. igitur demum omnes scient
 quae facta. denique Alcumenam Iuppiter
 redigét antiquam coniugi in concordiam. 475
 nam Amphitruo actutum uxori turbas conciet
 atque insimulabit eam probri; tum meus pater
 eam séditionem illi in tranquillum conferet.
 nunc de Alcumena dudum quod dixi minus,
 hodie illa pariet filios geminos duos 480
 alter decumo post mense nascetur puer
 quam seminatust, alter mense septumo;
 eorum Amphitruonis alter est, alter Iovis:
 verum minori puero maior est pater,
 minor maiori. iamne hoc scitis quid siet? 485
 sed Alcumenae huius honoris gratia
 pater curavit uno ut fetu fieret,
 uno ut labore absolvat aerumnas duas.

463 MERCURIUS BE, om. D prospereque; corr. Acidalius; pro speque
 Vsenerus ind. Gryphism. 1866, 16; cf. Pseud. 574 Most. 734 466 amphy-
 trione E 467 narravit E¹ 471 Amphitruonis omnem Fleckeisenus 475 an-
 tiquam in concordiam coniugis, corr. Lindemannus breviter rem absolvit;
 iam ultima verba discidií inter coniuges eum admonent, discidium partus in-
 stantis; cuius causas cum Iuppiter aperturus sit, ne sic quidem Alcumena nocet-
 bit, et constabit concordia. cf. ad 479. 489. 861 sq. 476 contiet B et ex con-
 tinet D 477 insimulavit probri tum Merula: probrium B ante corr., E,
 proprium B corr., D 475 iam DE 479 sq.: in ipsa fabula non audimus
 Iovem iam ante hanc noctem cum Alcmena fuisse, immo contrarium intellegi-
 mus (cf. Langenus stud. Pl. 235); tamen hac nocte ipsa Hercules nascitur;
 quam rerum discrepantiam his verbis solvere voluisse videtur 482 semi-
 natus 486 Alcumenas Ribbeckius, cf. arg. 2, 1; 872 488 uno ut: uno vel
 ut Nonius 57; prius ut (487) finale est, alterum consecutivum exsolueret
 Nonius (et antea in interpretatione: quod uinculis — fuerint exolutae)

[et ne in suspicione ponatur stupri
et clandestina ut celetur consuetio.] 490
quamquam, ut iam dudum dixi, resciscet tamen
Amphitruo rem omnem. quid igitur? nemo id probro
profecto ducet Alcumenae; nam deum
non par videtur facere, delictum suum
suamque ut culpam expetere in mortalem ut sinat. 495
orationem comprimam: crepuit foris.
Amphitruo subditivos eccum exit foras
cum Alcumena uxore usuraria.

IVPPITER

I 3

Béne vale, Alcumena, cura rem communem, quod facis;
atque inperce quaeso: menses iam tibi esse actos vides. 500
mili necesse est ire hinc; verum quod erit natum tollito.

ALCVMENA

Quid istuc est, mi vir, negoti, quod tu tam subito domo
abeas? IVPP. Edepol haud quod tui me neque domi distaedeat;
sed ubi summus imperator non adest ad exercitum,
citius quod non factu est usus fit quam quod factu est opus. 505
MERC. Nimis hic scitust sycophanta, qui quidem meus sit pater.
observatote <eum>, quam blande mulieri palpabitur.
ALC. Ecastor te experior quanti facias uxorem tuam.
IVPP. Satin habes, si feminarum nulla est quam aequae diligam?
MERC. Edepol ne illa si istis rebus te sciat operam dare, 510
ego faxim ted Amphitruonem esse realis, quam Iovem.
ALC. Experi istuc mavellem me quam mi memorarier.
prius abis quam lectus ubi cubuisti concaluit locus.

490 consuetudo *Donatus Adelph. 4, 5, 32*, suspicio *codd.*, corr. *Scioppius*
(consuetionem Plautus pro consuetudine dixit *Paulus 61*) 499. 490 *ferri*
non posse ostendit Langeus l. s. 492 agitur *B* probro *E* 495 suam-
que ut culpam: sua si quid culpa *Nonius 301*; ut *del. Acidalius, cf. Nie-*
meyerus ad Trin. 141; Bacch. 777 Stich. 248 499 IVPPITER·ALCVMENA·
MERCVRIVS *BE, om. D* quid *B¹* 500 at quin perge, corr. *Came-*
rarius 506 scitus est sicophanta sit meus *E* 507 <eum> *Bothius*
obseruato quam blande suppalpatur mulieri *schol. Verg. Aen. 11, 725*, obser-
uatorate ut blande palpetur mulieri *Donatus Ad. prol. 2* 510 si istis: fus-
tis *E* 511 te 513 lecti ε ; lectus *genetivum testatur Priscianus 1, 257*
(*Probus cath. 29, 31*), *cf. Trin. 651 Bacch. 756, Brugmannus comment. Bonn.*
95 sq.; proceleumatici quartum septenarii locum occupantis exemplum nullum
(cf. Aul. 187 Curc. 173 Epid. 202 Truc. 883), praeter Pseud. 704 ubi comicam
vim habet; sed hic versus caesuram habet non diueresin loc** *B¹*

heri venisti media nocte, nunc abis. hocin placet?

MERC. Accedam atque hanc appellabo et subparasitabor patri. 515
numquam edepol quemquam mortalem credo ego uxorem suam
sic efflictim amare, proinde ut hic te efflictim deperit.

IVPP. Carnufex, non ego te novi? ábin e conspectu meo?
quid tibi hanc curatio est rem, verbero, aut muttitio?
quoniam ego iam hoc scipione — ALC. Ah noli. IVPP. Muttito modo. 520

MERC. Nequiter paene expeditiv prima parasitatio.
IVPP. Verum quod tu dicis, mea uxor, non te mi irasci decet.
clanculum abii a legione: operam hanc subrupui tibi,
ex me primo <ut> prima scires, rem ut gessissem publicam.
ea tibi omnia enarravi. nisi te amarem plurimum, 525
non facerem. MERC. Facitne ut dixi? timidam palpo percutit.

IVPP. Nunc, ne legio persentiscat, clam illuc redeundum est mihi,
ne me uxorem praevertisse dicant prae re publica.
ALC. Lacrimantem ex abitu concinnas tu tuam uxorem. IVPP. Tace,
ne corrumpe oculos, redibo actutum. ALC. Id actutum diu est. 530

IVPP. Non ego te hic lubens relinquo neque abeo abs te. ALC. Sentio,
nam qua nocte ad me venisti, eadem abis. IVPP. Cur me tenes?
tempus <est>: exire ex urbe prius quam luceat volo.
nunc tibi hanc pateram, quae dono mi illi ob virtutem data est,
Pterela rex qui potitavit, quem ego mea occidi manu, 535
Alcumena, tibi condono. ALC. Facis ut alias res soles.
ecastor condignum donum, qualest qui donum dedit.

MERC. Immo sic: condignum donum, qualest cui dono datumst.
IVPP. Pergin autem? nonne ego possum, furcifer, te perdere?
ALC. Noli amabo, Amphitruo, irasci Sosiae causa mea. 540

IVPP. Faciam ita ut vis. MERC. Ex amore hic admodum quam saevos est.
I. Numquid vis? A. Vt quom absim mé ames, me tuam te absente tamen.
MERC. Eamus, Amphitruo. lucecit hoc iam. IVPP. Abi prae, Sosia,

514 hoccine 517 efflictim amare *B*²: et flictim are *D*, et fictumare *E*
ut vid., afflictim amare *B*¹ efflictim 520 quoid ego *B*¹, quo lego *DEB*²,
cf. 861 *all.*; quoi pol ego *Seyffertus* 523 *fort.* <noctu> clanculum (*Muellerus*
pros. 543), *cf.* *Bacch.* 317 abi 524 <ut> *Fleckeisenus* cessissem *BD*¹*E*
525 *item Nonius* 362; *cf.* *Pseud.* 293, *Langenns symb.* 79 529 lacrimante ex
habitu *Nonius* 43 530 actuum — actuum *B*¹ (*item* 544. 627), ac tuum — ac
tutum *E* 533 <est> *s*, *it Palmerus* luciscat *B*¹*DE* 534 *de duplici tibi*
non iure dubitat Bachius de attr. inv. 30 *sq.* illic *dat est B*¹*E* 537 edepol
Nonius 198 qualis est *E*, quale est *BD*, culest *testatur Nonius* ('neutrum
pro masculino') 538 *distinxit Niemeyerus cf. Merc.* 737 *Pseud.* 542 *da-*
tust 541 *seuus D e corr., E: sueuus B, *uus D ante corr.* 542 *absentem,*
i. e. absentei; cf. ad 826 543 *luciscit B*¹*DE*

iam ego sequar. numquid vis? A. Etiam: ut actutum advenias. I. Licet,
 prius tuá opinione híc adero: bonum ánimum habe. — 545
 nunc te, nox, quae me mansisti, mitto uti cedas die,
 ut mortalis inlucescat luce clara et candida.
 atque quanto, nox, fuisti longior hac proxuma,
 tanto brevior dies ut fiat faciam, ut aequè disparet.
 sed dies e nocte accedat. ibo et Mercurium sequar. — 550

AMPHITRVO

II 1

Age í tu secúndum.

SOSIA

Sequór, subsequór te.

AMPH. Scelestissimum te arbitror. Sos. Nam quam ob rem?

AMPH. Quia id quod neque est neque fuit neque futurum est
 mihi praedicas. Sos. Eccere, iam tuatim
 facis <tu>, ut tuis nulla apud te fides sit. 555

AMPH. Quid est? quo modo? iam quidem. hercle ego tibi istam
 scelestam, scelus, linguam abscidam. Sos. Tuos sum,
 proinde ut commodumst et lubet quidque facias;
 tamen quin loquar haec uti facta sunt hic,
 numquam ullo modo me potes deterrere. 560

AMPH. Scelestissime, audes mihi praedicare id,
 domi te esse nunc, qui hic ades? Sos. Vera dico.

AMPH. Malum quod tibi di dabunt, atque ego hodie
 dabo. Sos. Istuc tibist in manu, nam tuos sum.

AMPH. Tun me, verbero, audes erum ludificari? 565
 tune id dicere audes, quod nemo umquam homo antehac
 vidit nec potest fieri, tempore uno
 homo idem duobus locis ut simul sit?

Sos. Profecto ut loquor res ita est. AMPH. Iuppiter te
 perdat. Sos. Quid mali súm, ere, tua ex re promeritus? 570

AMPH. Rogasne, improbe, etiam, qui ludos facis me?

545 *cf. ad Mil. 1236* 546 *me om. E* ut *BD*, nec *D* diei 547 inlu-
 cescas *B*, illucessacas *E* 549 disparet *cf. Herm. 18, 572 sq.* 550 set *L.*:
 et subsequar, *correxi* AMPHITRIO (-YTRIO *E*) SOSIA *BE*, quibus *add. .P.*
E (cf. 984, Goetzii et Loewii praef. Asin. p. 13 sq.), om. D 552 quam
 <id> *Fleckeisenus; cf. Studemundus act. covv. philol. 1882, 58* 554 tua-
 tim *testantur Sisenna ap. Charisium 221, Nonius 179, gloss. Plaut.: tuautem*
 555 facit *Nonius* <tu> *Brunckius* sit fides, *corr. Guietus* 558 com-
 modum siet lubet, *corr. Camerarius* 560 potest *B*¹ 570 tua: tanta *No-*
nius 462

Sos. Meritó maledicás mihi, si id ita factum est. +
verum haud mentior, resque uti facta dico.

AMPH. Homo hic ébrius est, ut opinor.

Sos. Útinam ita essem. AMPH. Optás quae facta. 575

Sos. Égone? AMPH. Tu istic. úbi bibisti?

Sos. Nusquam equidem bibi. AMPH. Quid hoc sit 576

hominis? Sos. equidem decies dixi:

domi ego sum, inquam, écquid audis? 577

et apud te adsum Sosia idem.

satin hoc plane, satin diserte, 578

ere, nunc videor

tibi locutus esse? AMPH. Vah, 579

ápaga te a me. Sos. Quid est negoti? 580

AMPH. Péstis te tenet. Sos. Nám quor istuc

dicis? equidem valeo et salvos

sum recte, Amphitruo. AMPH. At te ego faciam 583

hodie proinde ac meritus es,

ut minus valeas et miser sis, 584^a

salvos domum si rediero: iam 584^b

sequere sis, erum qui ludificas 585^a

dictis delirantibus, 585^b

qui quoniam erus quod imperavit neglexisti persequi,
nunc venis etiam ultro inrisum dominum: quae neque fieri
possunt neque fando umquam accepit quisquam profers, carnifex;
quoniam ego hodie in tergum faxo ista expetant mendacia.

Sos. Amphitruo, miserrima istaec miseria est servo bono, 590

apud erum qui vera loquitur, si id vi verum vincitur.

AMPH. Quo id, malum, pacto potest nam (mecum argumentis puta)

572 id ita: ita id *E* ante corr., id *B* ante corr., non id ita *Londinensis*;
expectamus si id ut dicis factumst 573. 574 *cohaerent* 573 die *D*¹, dic *E*,
dicam *D*² 574 hic homo *Luchsius*, cf. *comm. pros.* 1, 6 *clausula ana-*
paestica 575—579 *disp.* *B*: utinam — istic | ubi — hominis | equidem — idem
| satin — vah *systema est XVII metrorum cum catalexi; sequitur alterum*
A, tertium *VIII metrorum* 576 cf. 769 *Asin.* 407 *Donati ad Eun.* 2, 2, 6
adnotatio huc non pertinet, cf. Eun. 546 577 inquam (ere) *Goetzius Loe-*
niius et quid 580. 581 *coniuncti* 581 *quir BD*, *quir E* 582. 583 *disp.*
B: dicis — amphitrio | at — es 583 a te (te *i. ras. B*) *BE* proinde ut
Fleckeisenus, cf. *Trin.* 659 584^{ab} *coniuncti*, item 585^{ab} 585 *siss B*¹,
sir E 589 quo uis *BE* tergo, corr. *Acidalius* expectant *E* 591 *vera*
Pylades: verba 592 potest *Nonius* 369: potes (putes *B*²) meum argu-
mentis (-tus) putet (-at) *Nonius*

fieri, nunc uti tu <et> hic sis et domi? id dici volo.

Sos. Sum profecto et hic et illic. hoc cuivis mirari licet,
neque tibi istuc mirum * mágis videtur quam mihi.

595

AMPH. Quo modo? S. Nihilo, inquam, mirum magis tibi istuc quam mihi;
neque, ita me di ament, credebam primo mihimet Sosiae,
donec Sosia illic egomet fecit sibi uti crederem.

ordine omne, uti quicque actum est, dúm apud hostis sedimus,
edissertavit. tum formam una abstulit cum nomine.

600

neque lac lactis magis est simile quam ille ego similest mei.

nam ut dudum ante lucem a portu me praemisisti domum —

A. Quid igitur? S. Prius multo ante aedis stabam quam illo adveneram.

AMPH. Quas, malum, nugás? satin tu sanus es? Sos. Sic sum ut vides.

AMPH. Huic homini nescio quid est mali mala obiectum manu,

605

postquam a me abiit. Sos. Fateor, nam sum obtusus pugnis pessume.

AMPH. Quis te verberavit? Sos. Egomet memet, qui nunc sum domi.

AMPH. Cave quicquam, nisi quod rogabo te, mihi responderis.
omnium primum iste qui sit Sosia, hoc dici volo.

Sos. Tuos est servos. AMPH. Mihi quidem uno te plus etiam est quam volo, 610
neque postquam sum natus habui nisi te servom Sosiam.

Sos. At ego nunc, Amphitruo, dico: Sosiam servom tuom

praeter me alterum, inquam. adveniens faciam ut offendas domi,

Davo prognatum patre eodem quo égo sum, forma, aetate item

qua égo sum. quid opust verbis? geminus Sosia hic factust tibi.

615

AMPH. Nimia memoras mira. sed vidistin uxorem meam?

S. Quin intro ire in aedis numquam licitum est. A. Quis te prohibuit?

Sos. Sosia ille, quem iam dudum dico, is qui me contudit.

AMPH. Quis istic Sosia est? Sos. Ego, inquam. quotiens dicendum est tibi?

AMPH. Sed quid ais? num obdormivisti dudum? Sos. Nusquam gentium. 620

AMPH. Ibi forte istum si vidisses quendam in somnis Sosiam —

Sos. Non soleo ego somniculose éri imperia persequi.

vigilans vidi, vigilans nunc <te> video, vigilans fabulor,

593 ut <et> *Lomanus* 595 *versui vocabulum deest, sententiae nihil.*
mirum [mirum] *Spengelius*; cf. 772 598 ille non recte *Kaempferus de*
pron. pers. 25 (ille ego me vel memet *Redslobius N. phil. rundsch.* 1892, 6)
599 ordinem omnem *D*; cf. *Beckerus in Studemundi stud.* 1, 298 sq. ut
600 unam 601 lacti, corr. *Ritschellius* (s) simile est mei 604 est *DE*
607 uerberabit *B*¹ 614 dabo *BD*¹*E* pregnatum 615 quod opus est
factus est 616 memoras mira (cf. 1105) item *Nonius* 521 uidisti *Nonius*
619 quid *B*¹*DE* tibi om. *DE* 621 reticet *apodosin* εἰν ἦ9εἰ 622 eri
<mei> *Lindemannus* 623 <te> *Camerarius* cf. 698

vigilantem ille me iam dudum vigilans pugnis contudit.

AMPH. Quis homo? SOS. Sosia, inquam, ego ille. quaeso, nonne intellegis? 625

AMPH. Qui, malum, intellegere quisquam potis est? ita nugas blatis.

SOS. Verum actutum nosces, quom illum nosces servom Sosiam.

AMPH. Sequere hac igitur me, nam mi istuc primum exquisito est opus.

[sed vide ex navi efferantur quae imperavi iam omnia.

SOS. Et memor sum et diligens, ut quae imperes compareant; 630

non ego cum vino simitu ébibi imperium tuom.

AMPH. Vtinam di faxint, infecta dicta re eveniant tua.]

ALCYMENA

II 2

Satin parva rés est volúptatum in víta atque in aétate agúnda 633

praequám quod moléstum est? ita cuique comparátum est

in aétate hominum; 634

ita divis est plácitum, volúptatem ut maéror comés consequáture: 635

quin incommodi plus malique ilico ádsit, boni si optigit quid.

nam ego id nunc expérior domo átque ipsa dé me sció, cui volúptas

parúmper datást, dum viri mei míhi potéstas vidéndi fuit

noctem únám modo; átque is repénte abiit á me hinc ánte lucem.

sola híc míhi nunc videor, quia ille hinc abést quem ego amó praeter omnes. 640

plus aégri ex ábitu viri, quam ex advéntu volúptatis cépi.

sed hóc me beát 641

saltém, quom perduéllis vicít et domúm laudis cómpos revénit:

id sólacio est.

absit, dum modó laude pártá

domúm recipiát se; feram ét perferam úsque 645

abitum éius ánimo forti átque offirmáto, id módo si mercédis

datúr mi, ut méus victor vir belli clúeat.

626 blattis, corr. Nonius 44 627 quam, corr. Seyffertus 629 iam
 imperavi, corr. Bothius 629—631 *delevit Vssingius; quos qui interpolavit,
 ex sequenti scaena Sosiae personam eliminaturus erat. cf. 854. ac ne v. 632
 quidem aptam sententiam habet: nihil adhuc timet Amphitruo neque in altero
 Sosia est quod horreat genuinum scaenae exitum perisse probavit Langenus
 stud. Pl. 237 sq.* 631 simitu *BD¹E, testatur Nonius 175, gloss. Pl.: simul B
 marg., D² cf. Pers. 170* 632 ret e ueniant 633 ALCYMENA ET IDEM AMPH.
 ET SOS. B, ALCYMENA ET EIDEM. C. E *canticum baccheis constat inmixtis
 colis iambicis* 634 uno versu *de colo ultimo cf. 641. 646. 650. 653*
 635 dis 636 doni E quod *B¹ED²* 638 uiuendi *B¹E cf. 634*
 639 *cf. 650. 652 sq.* 640 nunc *om. B¹* 641 uno versu *exhabitu E,*
exaltabit D quem B¹ cf. 646 642. 643 uno versu quam 644. 645 uno
 versu 646 mercedes *BD¹E* 647 clueat *B²: ducat D¹, ut eat D², redeat B¹,*
reducatur E

satis mi esse ducam.

virtús praemium ést optimúm;

virtús omnibús rebus ánteit profécto:

libértas salús vita rés et paréntes, patria ét prognáti 650

tutántur, servántur:

virtús omnia in sese habét, omnia ádsunt

bona quém penest virtus.

AMPH. Édepol me uxori éxoptatum crédo adventurúm domum,
quae me amat, quam contra amo, praesertim re gesta bene. 655

victis hostibus: quos nemo posse superari ratust,
eos auspicio meo atque ductu primo coetu vicimus.

certe enim méd illi expectatum optato venturum scio.

Sos. Quid? me non rere expectatum amicae venturum meae?

ALC. Meus vir hic quidem est. AMPH. Séquere hac tu me. ALC. Nam
quid ille revortitur 660

qui dudum properare se aibat? án ille me temptat sciens
atque id se volt experiri, suom abitum ut desiderem?

ecastor med haud invita se domum recipit suam.

Sos. Amphitruo, redire ad navem meliust nos. AMPH. Qua gratia?

Sos. Quia domi daturus nemo est prandium advenientibus. 665

AM. Qui tibi nunc istuc in mentemst? S. Quia enim sero advenimus.

AMPH. Qui? Sos. Quia Alcumenam ante aedis stare saturam intellego.

AMPH. Gravidam ego illanc hic reliqui quóm abeo. Sos. Ei perii miser.

AM. Quid tibi est? S. Ad aquam praebendam commodum adveni domum,
decumo post mense, ut rationem te putare intellego. 670

AM. Bono animo es. S. Scin quam bono animo sim? si situlam cepero,

numquam edepol tu mihi divini creduis post hunc diem,

ni ego illi puteo, si ocepso, ánimam omnem intertraxero.

AMPH. Sequere hac me modo; alium ego isti rei allegabo, ne time.

648 satis *priori versui adhaeret* (mibi — optimum uno versu) dicam
ED² 649 ante id D¹E 652. 653 uno versu 654 sq. cf. *Apollod. bibl.*
2, 4, 8, 2 (61 W.) 657 inductu *potius* coitu 658 me optatum E¹
660 quid: quod B, quidem E vel illic 661 sese, *corr. Pylades* aiebat
662 si, *corr. Acidalius* habitum 663 me 664 melius est 666 mentem
uenit, *corr. Lindemannus* (nunc *del. Pylades*) qui 665 illam quam
habeo 669 commodum *om. B¹DE* 670 dictare, *corr. Vssingius* 671 si-
tulam *Camerarius*: situlam iam B, sistulam iam E, situlam iam sa D 672 di-
uini *Bothius*: diuini quicquam credius B¹E 673 ocepso *testatur Nonius*
148, *item* 410: ocepto *codd.*, hoc cepso (cepsto, cepsitio) *Nonius* 233 ani-
mo E 674 alligabo

AL. Magis nunc <me> meum officium facere, si huic eam advorsum, arbitror. 675
 AMPH. Amphitrno uxorem salutat lactus speratam suam,
 quam omnium Thebis vir unam esse optimam diiudicat,
 quamque adeo cives Thebani vero rumiferant probam.
 valuistin usque? expectatum advenio? Sos. Haud vili magis.
 expectatum eum salutat magis haud quicquam quam canem. 680
 AM. Et quom te + gravidam et quom te pulchre plenam aspicio, gaudeo.
 ALC. Obsecro ecastor, quid tu me deridiculi gratia
 sic salutas atque appellas, quasi dudum non videris
 quasiq[ue] nunc primum recipias te domum huc ex hostibus?
 [atque me nunc proinde appellas quasi multo post videris?] 685
 AMPH. Immo equidem te nisi nunc hodie nusquam vidi gentium.
 ALC. Cur negas? AM. Quia vera didici dicere. AL. Haud aequom facit
 qui quod didicit id dediscit. an periclitamini
 quid animi habeam? sed quid huc vos revertimini tam cito?
 an te auspiciu[m] commoratum est an tempestas continet 690
 qui non abiisti ad legiones, ita uti dudum dixeras?
 AM. Dudum? quam dudum istuc factum est? AL. Temptas. iam dudum, modo.
 AMPH. Qui istuc potis est fieri, quaeso, ut dicis: iam dudum, modo?
 ALC. Quid enim censes? te ut deludam contra lusorem meum,
 qui nunc primum te advenisse dicas, modo qui hinc abieris. 695
 AMPH. Haec quidem deliramenta loquitur. Sos. Paulisper mane,
 dum edormiscat unum somnum. AMPH. Quaene vigilans somniat?
 ALC. Equidem ecastor vigilo, et vigilans id quod factum est fabulor.
 nam dudum ante lucem et istunc et te vidi. AMPH. Quo in loco?
 AL. Hic in aedib[us] ubi tu habitas. AM. Numquam factum est. S. Non taces? 700
 quid si e portu navis huc nos dormientis detulit?

675 <me> *Lindemannus* facere si *Camerarius*: faceres (facerem si
Lond.) 676 salutat *Nonius* 439, B²: salut** B¹, salutet DE lectus
Nonius 678 abeo B¹ED², ideo *Nonius* 167 vero rumiferant *testatur* *No-*
nius: vero (-um D¹) rumificant D, verorum mificant B¹, verorum mirificant
 EB² 679 expectatum B: expectatum D², expectatum ne D¹, expectastim E
 680 fort. expectatum? em meum B¹ quisquam, corr. *Bothius* 681 quom
 gravidam *Pylades*; sed cf. *Tailliar* rev. de. phil. 17, 191 qui propter quom
repetitum in re eadem et gravidam v. 668 probabiliter conicit et quom te video
 et quom aspicio 684 quasi qui, corr. *Camerarius*; cf. *Epid.* 275 sq.
Mil. 909 sq. all. 685 del. *Muretus* 687 quom E equum BD, equum E
 690 continet *Luchsius*, cf. 926 691 abiisti ut 692 iam dudum *Brunckius*:
 iam dudum pridem 693 quesunt B¹E cf. *Langenus symb.* 33 694 quid
 enim cf. *Langenus symb.* 267 695 habieris 696 Sos. *Saracenus*: ALC.
 697 somniet E 700 Hic B¹D

AMPH. Etiam tu quoque adsentaris huic? Sos. Quid vis fieri?
 non tu scis? Bacchae bacchanti si velis advorsarier,
 ex insana insaniorem facies, feriet saepius;
 si obsequare, una resolves plaga. AMPH. At pol qui certa res 705
 hanc est obiurgare, quae me hodie advenientem domum
 noluerit salutare. Sos. Inritabis crabrones. AMPH. Tace.
 Alcumena, unum rogare te volo. ALC. Quid vis roga.
 AMPH. Num tibi aut stultitia accessit aut superat superbia?
 ALC. Qui istuc in mentemst tibi ex me, mi vir, percontarier? 710
 AMPH. Quia salutare advenientem me solebas antidhac,
 appellare, itidem ut pudicae suos viros quae sunt solent.
 eo more expertem te factam adveniens offendi domi.
 ALC. Ecastor equidem te certo heri advenientem ilico,
 et salutavi et valuissesne usque exquisivi simul, 715
 mi vir, et manum prehendi et osculum tetuli tibi.
 Sos. Tun heri hunc salutavisti? ALC. Et te quoque etiam, Sosia.
 Sos. Amphitruo, speravi ego istam tibi parituram filium;
 verum non est puero grvida. AMPH. Quid igitur? Sos. Insania.
 ALC. Equidem sana sum et deos quaeso, ut salva pariam filium. 720
 verum tu malum mágnum habebis, si hic suom officium facit:
 ob istuc omen, ominator, capies quod te concedet.
 Sos. Enim vero praegnati oportet et malum et malum dari,
 ut quod obrodat sit, animo si male esse ocepserit.
 AMPH. Tu me heri hic vidisti? ALC. Ego, inquam, si vis decies dicere. 725
 AM. In somnis fortasse. AL. Immo vigilans vigilantem. AM. Ei misero mihi.

702 de huic bisyllabo cf. *Buechelerus decl. lat. 115 W., Muellerus pros. 468 sq., add. 131* 705 obsequar funa, corr. *Camerarius; cf. 151. 506*
 706 obiurgare B, adiurgare E; hanc obiurigarest *Ritschelius* 707 crabrones
DE², Nonius 31: crabrones BE¹ 708 roga *Aldus: rogare roga* 709 nunc,
 corr. *Camerarius* 710 mente est, item *Nonius 44, corr. =* ex me *Nonius:*
om. 711 quia: quia si E ante hac B¹ 713 expertem te: experte *No-*
nius 359 714 quidem B¹DE heri (huc) *Muellerus illico DE 717 AMPH.*
et DE 718 *proceletumaticus frequens hoc versus loco* 719 quid cf. 878
item syllaba anceps in persona mutata ante ultimum metrum Merc. 901 (Rud.
975) 934 (Mil. 1316) Pers. 482 Poen. 722 Trin. 585. 1185; cf. Merc. 490, ad Asin.
250. 828; Men. 921 Servius Aen. 4, 229 Pl. in Amph.: uxor tua non puero
sed peste grvida est 722 ame nominator BE concedet 723 rem notam
et huc omnino non pertinentem, praeguates pomorum cupidus esse, cur adferat,
verba impudenter inserta et malum et ostendunt; quem iocum sequenti versu
repetita paronomasia caute inlustrat 726 ut legitur versus, immo corripitur item
ut aliis locis non recte traditur (cf. Muellerus pros. 439 sq.); fort. in somnis credo,
cf. Fleckeisenus ann. 1894, 286 ei Fleckeisenus: uae; cf. praeter alia Cas. 848

SOS. Quid tibi est? AMPH. Delirat uxor. SOS. Atra bili percita est. nulla res tam delirantis homines concinnat cito.

AMPH. Vbi primum tibi sensisti, mulier, impliciscier?

ALC. Equidem ecastor sana et salva sum. AMPH. Quor igitur praedicas, 730 té heri me vidisse, qui hac noctu in portum advecti sumus?

ibi cenavi atque ibi quievi in navi noctem perpetem, neque meum pedem huc intuli etiam in aedis, ut cum exercitu hinc profectus sum ad Teloboas hostis eosque ut vicimus.

ALC. Immo mecum cenavisti et mecum cubuisti. AMPH. Quid est? 735

ALC. Vera dico. AMPH. Non de hac quidem hercle re; de aliis nescio.

ALC. Primulo diluculo abiisti ad legiones. AMPH. Quo modo?

SOS. Recte dicit, ut commemorit: somnium narrat tibi.

sed, mulier, postquam experrecta es, te prodigiali Iovi aut mola salsa hodie aut ture comprecatam oportuit. 740

ALC. Vae capiti tuó. SOS. Tua istuc refert — si curaveris.

ALC. Iterum iam hic in me inclementer dicit, atque id sine malo.

AMPH. Tace tu. tu dic: egone abs te abii hinc hodie cum diluculo?

ALC. Quis igitur nisi vos narravit mi, illi ut fuerit proelium?

AM. An etiam id tu scis? AL. Quippe qui ex te audivi, ut urbem maximam 745 expugnavisses regemque Pterelam tute occideris.

AMPH. Egone istuc dixi? ALC. Tute istic, etiam adstante hoc Sosia.

AMPH. Audivistin tu me narrare haec hodie? SOS. Vbi ego audiverim?

AM. Hanc roga. S. Me quidem praesente numquam factum est, quod sciam.

ALC. Mirum quin te adversus dicat. AMPH. Sosia, age me huc aspice. 750

SOS. Specto. AMPH. Vera volo loqui te, nolo adsentari mihi.

audivistin tu hodie me illi dicere ea quae illa autumat?

SOS. Quaeso elepol, num tu quoque etiam insanis, quom id me interrogas, qui ipsus equidem nunc primum istanc tecum conspicio simul?

AM. Quid nunc, mulier? audin illum? AL. Ego véro, ac falsum dicere. 755

AMPH. Neque tu illi neque mihi viro ipsi credis? ALC. Eo fit quia mihi plurimum credo et scio istaec facta proinde ut proloquor.

AM. Tun me heri advenisse dicis? AL. Tun te abiisse hodie hinc negas?

728 *ihomines B, hominis D* 729 *cf. Fronto ad M. Caes. 3, 13 p. 51 N.*
 ne quid ibi e frigore impliciscar 735 quid *Aldus*: quid id 736 quidem hercle
 de hac *Camerarius* (*cf. Luchs comm. pros. 2, 10*) 737 abisti 738 com-
 minit *B¹DE* 739 te *Nonius 44: om.* 741 *prima Sosiae verba convicium*
remittunt. ultima, quo impudentia dissimuletur, totam sententiam ad ea refe-
rent quae antea dixerat. cf. Lorenzius ad Mil. 286 743 *hin B¹E*
 748 hoc *E* 749 factus *BD¹E* 754 ipsos *B¹D¹E* 755 qui ego —

credis (756) *om. B¹DE* 757 ista hec *B*, ista et *DE* 758 abisse

AMPH. Nego enim vero, et me advenire nunc primum aio ad te domum.

ALC. Obsecro, etiamne hoc negabis, te auream pateram mihi 760
dédisse dono hodié, qua te illi donatum esse dixeras?

AMPH. Neque edepol dedi neque dixi; verum ita animatus fui
itaque nunc sum, ut ea te patera donem. sed quis istúe tibi
dixit? ALC. Ego equidem ex te audivi et ex tua accepi manu

pateram. AMPH. Mane, mane, obsecro te. nimis demiror, Sosia. 765
qui illaec illic me donatum esse aurea patera sciat,
nisi tu dudum hanc convenisti et narravisti haec omnia.

Sos. Neque edepol ego dixi neque istam vidi nisi tecum simul.

AM. Quid hoc sit hominis? AL. Vin proferri pateram? AM. Proferri volo.

ALC. Fiat. (heus) tu, Thessala, intus pateram proferto foras, 770
qua hódie meus vir donavit me. AMPH. Secede huc tu, Sosia,
enim vero illud praeter alia mira miror maxime,

si haec habet páteram illam. Sos. An etiam credis id, quae in hac cistellula
tuo signo obsignata fertur? AMPH. Salvom signum est? Sos. Inspice.

AMPH. Recte, ita est ut obsignavi. Sos. Quaeso, quin tu istanc iubes 775
pro cerrita circumferri? AMPH. Edepol qui facto est opus;

nam haec quidem edepol laruarum plenast. ALC. Quid verbis opust?
em tibi pateram, eccam. AM. Cedo mi. ALC. Age aspice huc sis nunciam
tu qui quae facta infitiare; quem égo iam hic convincam palam.

estne haec patera, qua donatu's illi? AMPH. Summe Iuppiter. 780
quid ego video? haec ea est profecto patera. perii, Sosia.

Sos. Aut pol haec praestigiatrix multo mulier maxima est

aut pateram hic inesse oportet. AMPH. Agedum, exsolve cistulam.

Sos. Quid ego istam exsolvam? obsignatast recte, res gesta est bene:
tu peperisti Amphitruonem, ego alium peperit Sosiam; 785

nunc si patera pateram peperit, omnes congemnavimus.

AMPH. Certum est aperire atque inspicere. Sos. Vide sis signi quid siet.

759 aduenere *B'D'E* 764 equidem ego *Fleckeisenus* ex usu 765 de-
miror *E, B¹* ut vid., demireor *D¹* 766 illi *E* sciat in ras. *E*, sicut *D¹*
769 cf. 576 770 (heus) *Acidalius* profecto *B'D'E* 771 fort. meus me,
cf. praeter alia *Stich. 133 Poen. 965 Cas. 646; Kaempferus de pron. pers. 21*
773 pateram del. *Brixius* 775 *Nonius 261* (circumferre) *Pl. in A.*: iube istam
pro cerritam circumferri 777 larum arum plena sunt *E* ALC. quid *Sarace-*
nus: quid *codd.*, qui cedo mihi age *e. q. s. Alcmeneae adsignant. Palmerus cum*
Camerario ita codicum distributionem servat, ut em—eccam Thessalae tribuat;
sed quid verbis opust? sermonem finire nequit 778 nuntiam *BE* 782 mu-
lier multo *DE²* 783 exolve *Muellerus*: eam solue 785 (alium) post *Amph.*
Quietus (post tu *Fleckeisenus*); quod ni metro conducatur, sermo non desideret
786 pateram patera *BE* omnis 787 uides si signi

- ne posterius in me culpam conferas. AMPH. Aperi modo; nam haec quidem nos delirantis facere dictis postulat.
- ALC. Vnde haec igitur est nisi abs te quae mihi dono data est? 790
- AMPH. Opus mi est istuc exquisito. Sos. Iuppiter, pro Iuppiter.
- AM. Quid tibi est? S. Hic patera nulla in cistulast. AM. Quid ego audio?
- Sos. Id quod verumst. AMPH. At cum cruciatu iam, nisi apparet, tuo.
- AL. Haec quidem apparet. AM. Quis igitur tibi dedit? AL. Qui me rogat.
- Sos. Me captas, quia tute ab navi clanculum huc alia via 795
praecucurristi, atque hinc pateram tute exemisti atque eam
huic dedisti, post hanc rursum óbsignasti clanculum.
- AMPH. Ei mihi, iam tu quoque huius adiuvans insaniam?
ain heri nos advenisse huc? ALC. Aio, adveniensque ilico
me salutavisti, et ego te, et osculum tetuli tibi. 800
- Sos. Iam illud non placet principium de osculo. AMPH. Perge exsequi.
- ALC. Lavisti. AM. Quid postquam lavi? AL. Accubuisti. S. Euge optime.
nunc exquire. AMPH. Ne interpella. perge porro dicere.
- ALC. Cena adposita est; cenavisti mecum, ego accubui simul.
- AMPH. In eodem lectó? ALC. In eodem. Sos. Ei, non placet convivium. 805
- AMPH. Sine modo argumenta dicat. quid postquam cenavimus?
- ALC. Te dormire aibas; mensa ablata est, cubitum hinc abiimus.
- AMPH. Vbi tu cubuisti? ALC. In eodem lectó tecum una in cubiculo.
- AM. Perdidisti. Sos. Quid tibi est? AM. Haec me modo ad mortem dedit.
- AL. Quid iam, amabo? AM. Neme appella. S. Quid tibi est? A. Perii miser, 810
quia pudicitiae huius vitium me hinc absente est additum.
- ALC. Obsecro ecastor, cur istuc, mi vir, ex ted audio?
- AMPH. Vir ego tuos sim? ne me appella, falsa, falso nomine.
- Sos. Haeret haec res, si quidem haec iam mulier facta est ex viro.
- ALC. Quid ego feci, qua istaec propter dicta dicantur mihi? 815
- AMPH. Tute edictas facta tua, ex me quaeris quid deliqueris.
- ALC. Quid ego tibi deliqui, si, cui nupta sum, tecum fui?
- AMPH. Tun mecum fueris? quid illac impudente audacius?

788 ALC. ne B¹D, nec E 789 dictis non aptum videtur 790 i. e. unde
est nisi quae mihi abs te data est? pro quae est dicit unde est propter abs te
793 id quod priorem corripit ut Epid. 507 (A) Rud. 1335, cf. Trin. 413 et ad Mil.
311 uerust at tum BD¹E cruiatu iam (sam D¹) B¹D¹, cruci attulam E
794 quis me B¹ 797 post hanc Palmerus: post hac; cf. Langenus symb. 260
799 illico 801 Sos. — AMPH. Bothius: AMPH. praemissum pergam, corr.
Muretus 806 dicit B¹D 807 aiebas BD², al(a)ebas D¹E abimus
810 ambo E 811 hic 812 te 813 sum D¹ falso falso BD¹E mo-
mine B 814 hic iam mulier factust Pylades, sed sic ridiculum tollitur
817 deliquit B¹ sequente ras. 5 litt. 818 tune BDE², tume E¹

saltem, tute si pudoris egeas, sumas mutuom.

ALC. Istuc facinus, quod tu insimulas, nostro generi non decet. 820
tu si me inpudicitiai captas, capere non potes.

AMPH. Pro di immortales, cognoscin tu me saltem, Sosia?

Sos. Propemodum. AMPH. Cenavin ego heri in navi in portu Persico?

ALC. Mihi quoque adsunt testes, qui illud quod ego dicam adsentiant.

Sos. Nescio quid istuc negoti dicam, nisi si quispiam est 825

Amphitruó alius, qui forte ted hinc absenti tamen

tuam rem curet teque absente hic munus fungatur tuom.

nam quod de illo subditivo Sosia mirum nimis,

certe de istoc Amphitruone iam alterum mirum est magis.

AMPH. Nescio quis praestigiator hanc frustratur mulierem. 830

ALC. Per supremi regis regnum iuro et matrem familias

Innonem, quam me vereri et metuere est par maxume,

ut mi extra unum te mortalis nemo corpus corpore

contigit, quo me impudicam faceret. AMPH. Vera istaec velim.

ALC. Vera dico, sed nequiquam, quoniam non vis credere. 835

AMPH. Mulier es, audacter iuras. ALC. Quae non deliquit, decet

audacem esse, confidenter pro se et proterve loqui.

AMPH. Satis audacter. ALC. Vt pudicam decet. AM. + In verbis probas.

ALC. Non ego illam mihi dotem duco esse, quae dos dicitur,

sed pudicitiam et pudorem et sedatum cupidinem, 840

deum metum, parentum amorem et cognatum concordiam,

tibi morigera atque ut munifica sim bonis, prosim probis.

Sos. Ne ista edepol, si haec vera loquitur, examussim est optima.

AMPH. Delenitus sum profecto ita, ut me qui sim nesciam.

Sos. Amphitruo es profecto, cave sis ne tu te usu perdis: 845

ita nunc homines immutantur, postquam peregre advenimus.

AMPH. Mulier, istam rem inquisitam certum est non amittere.

821 inpudicitiae capere non potes *Muretus*: non potes (potest *B*) ca-
pere 822 immortalis sosia saltem *E* 824 sq. *Sosiae*, corr. =
826 *possis* alius Amphitruo te hic absente, cf. 542, *Vahlenus Herm.* 17,
599 sq. de re cf. *Cic. pro Quinct.* 60 sq.; aliud est rem alicuius curare quasi
procuratorem a proficiscente relictum, aliud ipsius munere fungi 825 namque
de, correxi nimis est, correxi 829 *Amphitryonis D* 830 AMPH. *Bo-*
thius: om. fort. frustratust 836 deliquit *DE*, delinquit *Nonius* 262
837 propterue *D* 838 condecet. A. uerbis *Bothius* proba es *Gruterus*; cf.
Lorenzius ad Pseud. 101 app. *versum dittographiae tribuit Ribbeckius mus.*
Rhen. 38, 453; idem ante v. 839 *intercidisse Amphitryonis verba de repudio in-*
tellexit 842 ut cf. ad v. 9 munificas in bonis 843 uera haec *Nonius* 9
844 delenitus *Nonius* 278: delinitus 845 est *Nonius* 453 847 istanc *B*²

ALC. Edepol me libente facies. AMPH. Quid ais? responde mihi,
 quid si adduco tuom cognatum hūc a navi Naucratem,
 qui mecum una vectust una navi, atque is si denegat 850
 facta quae tu facta dicis, quid tibi aequom est fieri?
 numquid causam dicis, quin te hoc multem matrimonio?
 ALC. Si deliqui, nulla causa est. AMPH. Convenit. tu, Sosia,
 duc hos intro. ego huc ab navi mecum adducam Naucratem. —
 Sos. Nunc quidem praeter nos nemo est. dic mihi verum serio: 855
 ecquis alius Sosia intust, qui mei similis siet?
 ALC. Abin hinc a me dignus domino servos? Sos. Abeo, si iubes. —
 ALC. Nimis ecastor facinus mirum est, qui illi conlubitum siet
 meo viro sic me insimulare falso facinus tam malum.
 quidquid est, iam ex Naucrate cognato id cognoscam meo. — 860

IVPPITER

III 1

Ego sum ille Amphitruo, eni est servos Sosia,
 idem Mercurius qui fit, quando commodumst,
 in superiore qui habito cenaculo,
 qui interdum fio Iuppiter, quando lubet;
 huc autem quom extemplo adventum adporto, ilico 865
 Amphitruo fio et vestitum immuto meum.
 nunc huc honoris vestri venio gratia,
 ne hanc incolatam transigam comoediam;
 simul Alcumenae, quam vir insontem probri
 Amphitruo accusat, veni ut auxilium feram: 870
 nam mea sit culpa, quod egomet contraxerim,
 si id Alcumenae innocenti expetat.
 nunc Amphitruonem memet, ut ocepi semel,
 esse adsimulabo, atque in horum familiam
 frustrationem hodie iniciam maxumam; 875
 post igitur demum faciam res fiat palam
 atque Alcumenae in tempore auxilium feram

849 naucratam *B¹D¹E* 850 uectus est 854 adducam 855 uerum
item Nonius 33; cf. Poen. 160, ad Pseud. 340 856 meis *BD¹E* 857 *cf.*
Poen. 376 858 conlītum *BD¹E* 859 falsum, *corr. Lindemannus*
 861 IVPPITER *B*, IVPPITER *DV E* cuius *E*; cui *i. e.* quoiei 862 sit *E*
 commodust *B*, comodust *E ut vid.* 864 *fort.* ubi itidem fio; *nisi versus spu-*
rius est 865 quo illico *DE* 870 auxillum *BD* 872 Alcumenas inno-

centiae *Lachmannus (cf. 486); possis quae innocens sit* 873 med *Seyffertus*
Berl. phil. w. 1893, 275 874 (iterum) esse *Fleckeisenus* 875 initium *BE*
 877 *cf. 1064* temperi *Abrahamus stud. Pl. 202*

faciamque ut uno fetu et quod gravida est viro
 et me quod gravidast pariat sine doloribus.
 Mercurium iussi me continuo consequi,
 si quid vellem imperare. nunc hanc adloquar.

880

ALCVMENA

III 2

Durare nequeo in aedibus. ita me probri,
 stupri, dedecoris a viro argutam meo!
 ea quae sunt facta infecta ut reddat clamitat,
 quae neque sunt facta neque ego in me admisi arguit; 885
 atque id me susque deque esse habituram putat.
 non edepol faciam, neque me perpetiar probri
 falso insinulatam, quin ego illum aut deseram
 aut satis faciat mi ille atque adiuret insuper,
 nolle esse dicta quae in me insontem protulit. 890
 IVP. Facinudum est mi illud, fieri quod illaec postulat,
 si me illam amantem ad sese studeam recipere,
 quando ego quod feci, id factum Amphitruoni offuit
 atque illi dudum meus amor negotium
 insonti exhibuit, nunc autem insonti mihi 895
 illius ira in hanc et male dicta expetent.
 ALC. Sed eccum video qui me miseram arguit
 stupri, dedecoris. IVP. Te volo, uxor, conloqui.
 quo te avortisti? * ALC. Ita ingenium meumst:

880. 881 cf. 976 sq. in hoc sermone v. 865—872 una cum 873—879 ferri non possunt (873 cf. 866; 877 cf. 870); quae in posteriore parte leguntur fere iam audivimus a Mercurio (874 sq. cf. 470 sq.; 876 cf. 473 sq.; 877—879 cf. 479 sq.); sed 869—872 inepti sunt: neque Alcmenae ut auxilium ferat nunc Iuppiter venit sed voluptatis causa eam ludificaturus nec mea sit culpa dicendum erat, sed meum flagitium. cf. 891—896. venit illud ex 492 sq. tamen nec 867. 868 deleri debent nec 869—872 sic excidi possunt; mutata est oratio ad amplificatoris consilium ALCVMENA · IVPITER BE 883 arguta *No-nius* 456 884 infecta ut reddat clamitat *L.*: infectore est at clamitat (sed adclamitat *E.*, acclamitat *D*², atque clamitat *D*¹); cf. *Most.* 1015 *Pers.* 671 *Truc.* 730 886 adque *BD* 887 non: ne *E* 889 satis faciat cf. 947, ad *Amph.* 120 at iuret *BD* 893 id factum *Camerarius*: factum id 894 ille, corr. *Pylades* 892—896 scripta non ad *Plautinam simplicitatem* 897 sed *Guietus*: et hiatus probabili ratione non removeas; uideo (ipsum) *Bachus Studemundi stud.* 2, 409 899 quor *Fleckeisenus*, cf. *Truc.* 358, *Vahlenus relat. acad. Berol.* 1883, 89 auortisti (quaeso) *Vmpfenbachius*

- inimicos semper osa sum optuerier. 900
 IVPP. Heia autem inimicos? ALC. Sic est, vera praedico;
 nisi etiam hoc falso dici insimulaturus es.
 IVPP. Nimis iracunda es. ALC. Potin ut abstineas manum?
 nam certo, si sis sanus aut sapias satis,
 quam tu impudicam esse arbitrere et praedices, 905
 cum ea tú sermonem nec ioco nec serio
 tibi habeas, nisi sis stultior stultissimo.
 IVPP. Si dixi, nihilo magis es, neque ego esse arbitror,
 et id huc reverti uti me purgarem tibi.
 nam numquam quicquam meo animo fuit aegrius, 910
 quam postquam audiui ted esse iratam mihi.
 cur dixisti? inquires. ego expediam tibi.
 non edepol quo te esse impudicam crederem;
 verum periclitatus sūm animum tuom,
 quid faceres et quo pacto id ferre induceres. 915
 equidem ioco illa dixeram dudum tibi,
 ridiculi causa. vél hunc rogato Sosiam.
 ALC. Quin huc adducis meum cognatum Naucratem,
 testem quem dudum te adducturum dixeras,
 te huc non venisse? IVPP. Si quid dictum est per iocum. 920
 non aequom est id te serio praevortier.
 ALC. Ego illúd scio quam doluerit cordi meo.
 IVPP. Per dexteram tuam te, Alcumena, oro obsecro,
 da mihi hanc veniam, ignosce, irata ne sies.
 ALC. Ego istaec feci verba virtute irrita; 925
 nunc, quando factis me impudicis abstini,
 ab impudicis dictis avorti volo.
 valeas, tibi habeas res tuas, reddas meas.
 iuben mi ire comites? IVPP. Sanan es? ALC. Si non iubes,

902 diti *B* insimulaturus es: insimulaturus est *Nonius* 183 903 vere-
 cunda *codd.*, quod testatur *Nonius*; *corr.* *Lambinus* potin *Camerarius*:
 potin es *B*, potine st *D*, potui est *E* 906 cum fatu, *corr.* *Camerarius*
 loco *BD¹E* 907 nisi *Londinensis*: nisi si 909 ut 911 audiuit *B*
loquitur quasi Iuppiter, non Amphitryo (*Langenus stud. Pl. 94*) te
 916 et quidem *E* 917 hunc *servum in aedibus versantem non quasi erus*
dicit 916. 917 *dittoqram ad 912—915 esse censeo. quae per iocum*
(920), non ridiculi causa dixit 919 dixeris *D¹* et ut *vid.*, *E¹* 922 illum
 923 dextram *BD* 924 hanc mihi da *Fleckeisenus, cf. Kaempfer de pron.*
pers. 28 926 abstines, *corr.* *Luchsius* (abstinei); *cf. ad 690, Asin. 582.*
 414 929 sannan es *B*, sane es *D*

- ibo egomet; comitem mihi Pudicitiam duxero. † 930
 IVPP. Mane. arbitrato tuo ius iurandum dabo,
 me meam pudicam esse uxorem arbitrarier.
 id ego si fallo, tum te, summe Iuppiter,
 quaeso, Amphitruoni ut semper iratus sies.
 ALC. A, propitius sit potius. IVPP. Confido fore; 935
 nam ius iurandum verum te advorsum dedi.
 iam nunc irata non es? ALC. Non sum. IVPP. Bene facis.
 nam in hominum aetate multa eveniunt huius modi:
 capiunt voluptates, capiunt rursus miserias;
 irae interveniunt, redeunt rursus in gratiam. 940
 verum irae si quae forte eveniunt huius modi
 inter eos, rursus si revertum in gratiam est,
 bis tanto amici sunt inter se quam prius.
 ALC. Primum cavisse oportuit ne diceres,
 verum eadem si isdem purgas mi, patiunda sunt. 945
 IVPP. Iube véro vasa pura adornari mihi,
 ut quae ápuđ legionem vota vovi, si domum
 rediissem salvos, ea ego exsolvam omnia.
 ALC. Ego istuc curabo. IVPP. Evocate huc Sosiam;
 gubernatorem qui in mea navi fuit 950
 Blepharonem arcessat, qui nobiscum prandeat.
 is adeo * inpransus ludificabitur,
 cum ego Amphitruonem collo hinc obstricto traham.
 ALC. Mirum quid solus secum secreto ille agat.
 atque aperiuntur aedes. exit Sosia. 955

SOSIA

III 3

Amphitruo, assum. sí quid opus est, impera, imperium éxequar.
 IVPP. <Sosia,> optume advenis. Sos. Iam pax est inter vos duos?
 nam quia vos tranquillos video, gaudeo et volup est mihi.

930 ibo egomet *cf. Cas. 198; sed dubia res est* duxero: *conieci* ad-
 sero (*Herm. 18, 573*); Pudicitiam egomet duxero comitem mihi *Fleckeisenus*
Cicero ad Att. 10, 4, 5 hac igitur Conscientia comite proficiscar. *Seneca de*
vita b. 13, 5. cil 8, 647, 13 pudore solo comitabatur suo. *Merc. 869 sq.*
 945 isdem *BD: eisdem E; nom. sing., cf. Cic. or. 157 Ritschelius op. 4,*
314 sq. purigas, patiunda *Ritschelius op. 2, 432* 947 ad legionem
Muellerus add. 56 (v. 133) 948 rediissem *fortasse nunciam, positum fere*
ut Asin. 710 Epid. 72 951 blefaronem *BDE, item 968. 1037 BE* 952 *con-*
ieci is a Mercurio inpransus, *cui oppositum sit cum ego, ut deo fuerit inter-*
pretamentum nominis. inpransus (lepide) *vel pulcre, hodie alii* 955 aedis
 SOSIA · IVPPITER · ALCVMENA *BE* 957 *supplevi* 958 uolupe

- atque ita servom par videtur frugi sese instituere:
 proinde eri ut sint, ipse item sit; voltum e voltu comparet: 960
 tristis sit, si eri sint tristes; hilarus sit, si gaudeant.
 sed age responde: iam vos rediistis in concordiam?
 IVPP. Derides, qui scis haec dudum me dixisse per iocum.
 SOS. An id ioco dixisti? équidem serio ac vero ratus.
 IVPP. Habui expurigationem; facta pax est. SOS. Optume est. 965
 IVPP. Ego rem divinam intus faciam, vota quae sunt. SOS. Censeo.
 IVPP. Tu gubernatorem a navi huc evoca verbis meis
 Blepharonem, qui re divina facta mecum prandeat.
 SOS. Iam hic ero, cum illic censebis esse me. — IVPP. Actutum huc redi.
 ALC. Numquid vis, quin abeam iam intro, ut apparentur quibus opust? 970
 IVPP. I sane, et quantum potest parata fac sint omnia.
 ALC. Quin venis quando vis intro? faxo laud quicquam sit morae. —
 IVPP. Recte loquere et proinde diligentem ut uxorem decet.

iam hisce ambo, et servos et era, frustra sunt duo,
 qui me Amphitruonem rentur esse: errant probe. 975
 nunc tu divine húc fac adsis Sosia
 (audis quae dico, tam etsi praesens non ades),
 fac Amphitruonem ádvenientem ab aedibus
 ut abigas; quovis pacto fac commentus sis.
 volo deludi illunc, dum cum hac usuraria 980
 uxore nunc mihi morigero. haec curata sint
 fac sis, proinde adeo ut velle med intellegis,
 atque ut ministres mihi, mihi cum sacrificem.

MERCVRIVS

III 4

Concedíte atque abscedíte omnes, dé via decédíte,
 nec quisquam tam audax fúat homo, qui óbviám obsistát mihi. 985

960 item ipse B 962 redistis 963 dudum *Camerarius*: iam dudum
 964 equidem (hercle) *Loevius Goetzius* 965 ALC. *praem.* expurgationem,
corr. Rütshelius 968 qui *Loevius Goetzius*: ut 969 *diverbii exitus qualis*
Pseud. 561 et saepius 970 opus B 971 potes *DED*² facta, *corr. Pylades*
 973 proinde cf. *Skutschius Plaut. u. Rom. 85 sq.* 974 hisce *Fleck-*
eisenus: hi BE, hii D versus exitus non optimus est et ambo — duo sine
exemplo (cf. Vssingius); fort. frustra sunt *versum clausit* 976 Sosia huc fac
 adsies *Loevius Goetzius* 977 praeses *BD*¹E 978 faciam amfitrione *Non-*
nius 88 A. (huc) *Pylades* 979 ut abeat *Nonius* commentus sis *Nonius*:
 cum mentus (-o D) sies 980 diludi illum edum, *corr. Pareus* 981 sient
*BED*², sunt *D*¹ 982 me 983 mihi cum *Camerarius*: cum mihi *MERCVR-*
IVS B, MERCVRIVS F E, cf. 551 985 quispiam *Vsenerus*

nam mihi quidem hercle qui minus liceat deo minitarius
 populo, ni decedat mihi, quam servolo in comoediis?
 ille návem salvam nuntiat aut irati adventum senis:
 ego sum Iovi dicto audiens, eius iussu nunc huc me adfero.
 quam ob rem mihi magis par est via decedere et concedere. 990
 pater vocat me, eum sequor, eius dicto imperio sum audiens;
 ut filium bonum patri esse oportet, itidem ego sum patri.
 amanti subparasitor, hortor, adsto, admoneo, gaudeo.
 si quid patri volup est, voluptas ea mi multo maxumast.
 amat: sapit; recte facit, animo quando obsequitur suo, 995
 quod omnis homines facere oportet, dum id modo fiat bono.
 nunc Amphitruonem volt deludi meus pater: faxo probe
 iam hic deludetur, spectatores, vobis inspectantibus.
 capiam coronam mi in caput, adsimulabo me esse ebrium;
 atque illuc sursum escendero: inde optume aspellam virum 1000
 de supero, cum huc accesserit; faciam ut sit madidus sobrius.
 deinde illi actutum sufferet suos servos poenas Sosia:
 eum fécissee ille hodie arguet quae ego feceró hic. quid mea?
 meo me aéquomst morigerum patri, eius studio servire addecet.
 sed eccum Amphitruonem, advenit; iam ille hic deludetur probe, 1005
 siquidém vos voltis auscultando operam dare.
 ibo intro, ornatum capiam qui potis decet;
 dein susum ascendam in tectum, ut illum hinc prohibeam.

AMPHITRVO

IV 1

Naúcratem quem cónvenire vólui, in navi nón erat,
 neque domi neque in urbe invenio quemquam qui illum viderit. 1010
 nam omnis plateas perreptavi, gymnasia et myropolia;
 apud emporium atque in macello, in palaestra atque in foro,
 in medicinis, in tonstrinis, apud omnis aedis sacras
 sum defessus quaeritando: nusquam invenio Naucratem.
 nunc domum ibo atque ex uxore hánc rem pergam exquirere, 1015

990 par de uia (est) *Abrahamus stud. Pl. 210* 992 item *Lindemannus*;
de proceleumatico cf. Rud. 230, ad Capt. 157 ego ego 993 subparasita-
 bor *B* 996 fiat *BE* bono fiat modo *Abrahamus l. s.* 998 spectantibus,
corr. Pylades 1000 cispellam *D*, cispella *E*, scis pellam *B*, *corr. Camerarius*
(Lambinus) 1002 ille, *corr. Lambinus* 1003 quidem *E*, quid (id) *Came-*
rarius 1004 patri (esse) *Fleckeisenus*; *cf. 1018*, 1007 potius, *corr. Sca-*
liger 1008 deinde *cf. 1000* probeam *D* 1009 AMPHITRVO *BE*
 naucratem (*item v. 918 E*) 1011 gimnasia míropolia 1012 aput *BD*¹

quis fuerit quem propter corpus suum stupri compleverit.
nam me, quam illam quaestionem inquisitam hodie amittere,
mortuom satiust. sed aedis occluserunt. euegae,
pariter hoc fit atque ut alia facta sunt. feriam foris.
aperite hoc. heus, ecquis hic est? ecquis hoc aperit ostium?

1020

MERCVRIVS

IV 2

Quis ad fores est? AMPH. Ego sum. MERC. Quid ego sum. AMPH. Ita
loquor. MERC. Tibi Iuppiter

dique omnes irati certo sunt, qui sic frangas fores.

AMPH. Quo modo? MERC. Eo modo, ut profecto vivas aetatem miser.

AMPH. Sosia. MERC. Ita, sum Sosia, nisi me esse oblitum existimas.

quid nunc vis? AMPH. Scelesti, at etiam quid velim, id tu me rogas? 1025

MERC. Ita, rogo. paene effregisti, fatue, foribus cardines.

an foris censebas nobis publicitus praerberier?

quid me aspectas, stolidi? quid nunc vis tibi? aut quis tu es homo?

AMPH. Verbero, etiam quis ego sim me rogitas, ulmorum Acheruns?

quem pol ego hodie ob istaec dicta faciam ferventem flagris.

1030

MERC. Prodigum te fuisse oportet olim in adulescentia.

AMPH. Quidum? MERC. Quia senecta aetate a me mendicas malum.

AMPH. Cum cruciatu tuo istaec hodie, verna, verba funditas.

MERC. Sacrificio ego tibi. A. Qui? M. Quia enim te macto infortunio.

1018 satius est euge E 1021 MERCVRIVS ET IDEM AMPHITRIO. ET BLEFARO
B, MERCVRIVS ET EIDEM E 1026 effregistis B 1027 publicius B 1031 adu-
lescentiam 1033 cruciatur Nonius 43 1034 infortunio om. E quae inter
v. 1034 et 1035 nonnullorum archetypi foliorum iactura interciderunt, huius
scaenae finem, sequentis initium et duas tresve intercedentes solidas complectebantur.
lacunae in B indicium nullum; D reliquum paginae spatium vacuum reliquit,
E duorum versuum intervallum praebet. fragmentorum undeviginti sedecim
a Nonio servata. Amphitryonem postquam Mercurius satis ludificatus est
(frg. 1—6), clamor et pultatio Alcmenam excitat ex aedibus, quae cum viro altercata
(Iuppiter scilicet ab illa discesserat ad rem divinam faciendam) et ipsa eum excludit
(frg. 7—10). fortasse Amphitryo ad arcessendos cives scaenam reliquit; certe
cum Blepharone Sosia prodit, male deinde ab ero acceptus. fortasse precator illi
existit Blepharo. domini irac se subduxisse videtur servus (frg. 11—14.) Iuppiter
ex aedibus procedit. maritus et moechus invicem se raptant pro moechis.
Blepharonem Amphitryo advocat, Iuppiter ut videtur ludibrio habet (frg. 15—19).
quaedam duo argumenta et utriusque dei in fabula sermones docent, alia qui
scaenas Plauto supposuit intellexerat, alia Hoffmannus (diss. Vratisl. 1848),
Vssingius, Brandtius (mus. Rhen. 34, 575 sq.) et eodem tempore scribens Schroederus
(Studemundi stud. 2, 1 sq.), uterque glossarum Nonianarum ordinis rationem
habentes, novissimique editores expedierunt

AMPH. At ego te cruce et cruciatu mactabo, mastigia.	frg. I
(MERC.) Érus Amphitruo(st) occupatus.	II
(MERC.) abiendi nunc tibi etiam occasiost.	III (XV LG)
(MERC.) Optimo iure infringatur aula cineris in caput.	IV (III)
(MERC.) Ne tu postules matulam unam tibi aquae infundi in caput.	V (IV)
(MERC.) Laruatu's. edepol hominem miserum. medicum quaerita.	VI (VII)
(ALC.) Exiuravisti te mihi dixē per iocum.	VII (XI)
(ALC.) Quaeso advenienti morbo medicari iube: tu certe aut laruatus aut cerritus es.	VIII (XII)
(ALC.) Nisi hoc ita factum est, proinde ut factum esse autumo, non causam dico quin vero insimules probri	IX (XIII)
(AMPH.) Cuius? quae me absente corpus volgavit suom.	X (XVI)
(AMPH.) Quid minitabas te facturum, si istas pepulisses fores?	XI (V)
(AMPH.) Ibi scrobes efodito <tu> plus sexagenos in die.	XII (VI)

I *Nonius* 342 (mactare malo adficere significat) te *Pylades*: certo cruciatum, corr. *Pylades* mastigia *Harl.*¹ *Bern.*(B) *Genev.*: exuo mastigia *versum recte constituit Vssingius*; *dimidium cum solido quaerentes* (at ego certo cruce | et cruciatu te mactabo maxumo, mastigia *Brandtius*) *neglegunt apertum cum v. 1034 conecum, cf. 1033* II *Nonius* 354 (occupatus) <est> *Hoffmannus* III *Priscianus* 1, 564 quamuis *Plautus* 'abiendi' dixit 'pro abenni' abitendi *Loevius Goetzius* IV *Nonius* 543, 5 (aula) V *Nonius* 543, 12 (matella aquarium vas) postulas *Schroederus* aquam VI *Nonius* 44, 22 (cerriti et laruati) quaeritat, corr. *Acidalius* VII *Nonius* 105 (exiurare i. e. ualde iurare) VIII *Nonius* post VI (44, 22) et 247 (aduenire) quaeso: quasi *Nonius* 44 morbo medicari iube *Schroederus*: morbo medicati iuuenem *Nonius* 44, moribo iure (iube) *Nonius* 247 v. 2 tantum p. 44 laruatus es aut cerritus, corr. *Acidalius* IX *Nonius* 237 (autumare) dico uerum quin simules, corr. *Brandtius* et *Schroederus* X *Nonius* 182 (uulgauit) cuiusque, cf. *Stovasserus* in *Woelfflini arch.* 2, 125 uocorpus (ut. *Harl.*¹) uulgata (uulga *Lugd.*¹) sum *Lugd. Harl.*¹ XI *Nonius* 473 (minitas pro minitaris) XII *Priscianus* 1, 168 et 321, *Nonius* 225 (ibi scrobes fodito sexagenos in dies), *comm. Lucani* p. 283 (scrobes sexagenos fodi in die), *schol. Verg. georg.* 2, 288 (sexagenos in dies scrobes), *Probus cath.* 20 (sexagenos scrobes), *omnes scrobes genere masculino testantes* <tu> *Hertzius* die *Gemblac. comm. Luc.*: dies *Prisc. bis, Non., Vat. schol. Verg.*

(AMPH.) Noli pessimo precari.	XIII (XVI)
(BLEPH.) animam comprime	XIV (XVII)
(IVPP.) Mánifestum hunc optorto collo teneo furem flagiti.	XV (IX)
(AMPH.) Immo ego hunc, Thebani cives, qui domi uxorem meam impudicitia impedivit, teneo, thesaurum stupri.	XVI (X)
(AMPH.) Nilne te pudet, sceleste, populi in conspectum ingredi?	XVII (VIII)
(AMPH.) clandestino	XVIII (XI)
(AMPH. sive IVPP.) Qui nequeas nostrorum uter sit Amphitruo decernere.	XIX (XIV)

IV 3

(BLEPH.) Vós inter vos partite; ego abeo, mihi negotium est;	1035
neque ego umquam usquam tanta mira me vidisse censeo.	
AMPH. Blepharo, quaeso ut advocatus mi adsis neve abeas. BLEPH. Vale. quid opust me advocato, qui utri sim advocatus nescio? —	
IVPP. Intro ego hinc eo. Alcumena parturit. — AMPH. Perii miser. quid ego <faciam,> quem advocati iam atque amici deserunt?	1040
numquam edepol me inultus istic ludificabit, quisquis est;	
nam iam ad regem recta me ducam resque ut facta est eloquar. +	
ego pol illum ulciscar hodie Thessalum veneficum,	
qui pervorse perturbavit familiae mentem meae.	
sed ubi illest? intro edepol abiit, credo ad uxorem meam.	1045

XIII *schol.* Verg. *Aen.* 8, 127 (ueteres et 'precor illi' pro 'precor pro illo' dicebant) nobili pessime, corr. *Danielis grammaticum non recte interpretatum verba Asin. 477 huc rettulisse coniecerunt Loenius Goetzius*
 XIV *Nonius 233* (anima significat iracundiam vel furorem: *tacere iubentis esse vidit Vssingius*) sane ad aliam scaenam pertinere potest XV *Nonius 453, 24* furtum — omne quidquid occulte geritur: ergo furti *Loenius Goetzius* manifesto *Schroederus 30 sq.* XVI *Nonius 331* (impedire, sordidare, ad probrum ducere: 'immo — impediuit'; *id. 456* thesaurum etiam copiam pessimae rei dici posse —: 'qui domi — stupri') inmo (inme) *Non. 331 cf. arg. 2, 6* XVII *Nonius 454 in.* (ingredi), *post frg. 15* XVIII *gloss. Plaut. Ritschelií* inter susque deque (SS6) et perniciter (1116) XIX *Nonius 285* (decernere) neque has *cf. arg. 2, 8* adiciunt *Brandtius et Schroederus Plauti frg. fabulae nomine non indicato quod adfert Festus p. 169* non ego te roui, naualis scriba, columbar impudens (*frg. inc. 32 G.*) *de Nonio p. 76 v. ad v. 400* 1035 versus caesura carens quo loco syllabam amiserit dici nequit; uos inter uos tenendum est, *cf. Truc. 381 Mil. 1433 Ter. Ad. 271, ad Stich. 702* parcite B 1038 opust med DE, opus me B quin, corr. *Camerarius* 1040 {faciam} *Guictus* 1041 numquem ludificauit 1042 nam del. *Gruterus, sed cf. Asin. 130; fort. me agam*

qui me Thebis alter vivit miserior? quid nunc agam,
 quem omnes mortales ignorant et ludificant ut lubet.
 certumst, intro rumpam in aedis: ubi quemque hominem aspexero,
 si ancillam seu servom sive uxorem sive adulterum
 seu patrem sive avom videbo, obtruncabo in aedibus. 1050
 neque me Iuppiter neque di omnes id prohibebunt, si volent,
 quin sic faciam ut constitui. pergam in aedis nunciam.

BROMIA

V 1

Spes atque opes vitae meae iacent sepultae in pectore,
 neque ullast confidentia iam in corde, quin amiserim;
 ita mihi videntur omnia, mare terra caelum, consequi, 1055
 iam ut opprimar, ut enicer. me miseram, quid agam nescio.
 ita tanta mira in aedibus sunt facta. vae miserae mihi,
 animo malest, aquam velim. corrupta sum atque absumpta sum.
 caput dolet, neque audio, nec oculis prospicio satis,
 nec me miserior femina est neque ulla videatur magis. 1060
 ita erae meae hodie contigit. nam ubi parturit, deos sibi invocat,
 strepitus, crepitus, sonitus, tonitrus: ut subito, ut propere, ut valide tonuit!
 ubi quisque institerat, concidit crepitu. ibi nescio quis maxima
 voce exclamat: 'Alcumena, adest auxilium, ne time:
 et tibi et tuis propitius caeli cultor advenit. 1065
 exsurgite' inquit 'qui terrore meo occidistis prae metu.'
 ut iacui, exsurgo. ardere censui aedis, ita tum consulgebant.
 ibi me inclamat Alcumena; iam ea res me horrore adficit,
 erilis praevertit metus: accorro, ut sciscam quid velit.

1048 certust aedibus, *corr. Camerarius; item 1052; cf. Mil. 460*
 1049 si — seu — siue — siue: *quater siue, sed ultimo loco seu B, se D¹*
 1050 si — si *Bothius* 1052 *vel uti* BRONIA ANCILLA. AMPHITRIO B, ANCILLA
 BROMIA AMPHITRIO E, ANCILLA AMPHITRIO D 1054 confidentiam B¹DE
 1055 uidetur E consequi *scil. me* 1056 inicer E, inicer B 1058 corrupta
Fleckeisenus, cf. Bacch. 603 Trin. 11A. 240 1060 femina neculla *Redslobius*
N. phil. rundschr. 1892, 7 (Trin. 282) 1061 de *asyndeto cf. e. g. Curc. 329*
Stich. 366 sq. sibi inuocat *cf. Curc. 354* 1062 tonitrus DE, *testatur*
Nonius: tonitrius B; de versu excrescente cf. Pseud. 602 (178) Rud. 928; sed
fortasse tonitru ut coalescit. prope Palmerus 1066 fort. surgite inquit
 1067. 1068 *versuum coniunctio systemati proxima, cf. Bacch. 971 Pers. 3A^a*
Stich. 275. 291, Kiesslingius anal. Plaut. 11 1067 aedes B² ita tunc D,
 itatim E 1068 me om. E ibi me inclamar (-a) argumenta (-a a) mea res
 me horrore (-ere) affil (-it) *Nonius 362* 1069 erilis (ebelis) praeuertitur (prae-
 beret) *Nonius* metus *Nonius: motus D, meotus B, meo totius E* sciam
Nonius

atque illam geminos filios pueros peperisse conspicio; 1070
 neque nostrum quisquam sensit, quom peperit, neque providimus.
 sed quid hoc? quis hic est senex, qui ante aedis nostras sic iacet?
 numnam hunc percussit Iuppiter?
 credo edepol, nam, pro Iuppiter, sepultust quasi sit mortuos.
 ibo et cognoscam, quisquis est. Amphitruo hic quidem (est) erus meus. 1075
 Amphitruo. A. Perii. B. Surge. A. Interii. B. Cedo manum. A. Quismé tenet?
 BR. Tua Bromia ancilla. AM. Totus timeo, ita me increpuit Iuppiter.
 nec secus est, quasi si ab Acherunte veniam. sed quid tu foras
 egressa es? BROM. Eadem nos formido timidas terrore impulit
 in aedibus, tu ubi habitas. nimia mira vidi. vae mihi, 1080
 Amphitruo, ita mihi animus etiam nunc abest. AMPH. Agedum expedi:
 scin me tuom esse erum Amphitruonem? B. Scio. A. Vide etiam nunc. B. Scio.
 AMPH. Haec sola sanam mentem gestat meorum familiarium.
 BROM. Immo omnes sani sunt profecto. A. At me uxor insanum facit
 suis foedis factis. BROM. At ego faciam, tu idem ut aliter praedices, 1085
 Amphitruo, piam et pudicam esse tuam uxorem ut scias.
 de ea re signa atque argumenta paucis verbis eloquar.
 omnium primum: Alcumena geminos peperit filios.
 A. Ain tu, geminos? B. Geminos. A. Di me servant. B. Sine me dicere,
 ut scias tibi tuaeque uxori deos esse omnis propitios. 1090
 AMPH. Loquere. BROM. Postquam parturire hodie uxor concepit tua,
 ubi utero exorti dolores, ut solent puerperae
 invocat deos immortales, ut sibi auxilium ferant,
 manibus puris, capite operto. ibi continuo contonat
 sonitu maximo; aedes primo ruere rebamur tuas. 1095
 aedes totae confulgebant tuae, quasi essent aureae.
 AMPH. Quaeso absolvito hinc me extemplo, quando satis deluseris.
 quid fit deinde? BROM. Dum haec aguntur, interea uxorem tuam
 neque gementem neque plorantem nostrum quisquam audivimus;
 ita profecto sine dolore peperit. AMPH. Iam istuc gaudeo, 1100

1071 sq. disp. neque — peperit | neque — senex | qui — Iuppiter
 1074 sepultust B: sepultus est E, sepultus D; dictio suspecta 1075 cog-
 nosco B <atque> A. Luchsius comm. pros. 2, 14 <est> Camerarius
 1075 acheronte 1079 egressa BD 1081 in hiatum nihil probabile in-
 ventum 1083 saccam B, sarcam DE, corr. Camerarius (qui coniecit et
 siccam vel sartam, neutrum recte, quod sequentem versum docere iam Aci-
 dalius dixit) mentem om. E morum D, mearum B, mea E, corr. Aci-
 dalius 1086 esse tuam E: tuam esse B, esse D; cf. 1124 1092 ibi
 1096 aedis tuae: fort. tum 1098 sit BE

utut erga me merita est. BROM. Mitte ista atque haec quae dicam accipe.
postquam peperit, pueros lavere iussit nos. ocepimus.
sed puer ille quem ego lavi, ut magnust et multum valet!
neque eum quisquam colligare quivit incunabulis.

AMPH. Nimia mira memoras; si istaec vera sunt, divinitus 1105
non metuo quin meae uxori latae suppetiae sient.

BROM. Magis iam faxo mira dices. postquam in cunas conditust,
devolant angues iubati deorsum in impluvium duo
maximi: continuo extollunt ambo capita. AMPH. Ei mili.

BROM. Ne pave. sed angues oculis omnis circumvisere. 1110
postquam pueros conspicati, pergunt ad cunas citi.

ego cunas recessim rursum vorsum trahere et ducere,
metuens pueris, mihi formidans; tantoque angues acrius
persequi. postquam conspexit angues ille alter puer,
citus e cunis exilit, facit recta in anguis impetum: 1115
alterum alteraprehendit eos manu perniciter.

AMPH. Mira memoras, nimis formidolosum facinus praedicas;
nam mihi horror membra misero percipit dictis tuis.

quid fit deinde? porro loquere. BROM. Puer ambo angues enicat.
dum haec aguntur, voce clara exclamat uxorem tuam — 1120

A. Quis homo? B. Summus imperator divom atque hominum Iuppiter.
is se dixit cum Alcumena clam consuetum cubitibus,

eumque filium suom esse qui illos angues vicerit;
alterum tuom esse dixit puerum. AMPH. Pol me haud paenitet,
si licet boni dimidium mihi dividere cum Iove. 1125

abi domum, iube vasa pura actutum adornari mihi,
ut Iovis supremi multis hostiis pacem expetam.

ego Teresiam coniectorem advocabo et consulam
quid faciendum censeat; simul hanc rem ut facta est eloquar.
sed quid hoc? quam valide tonuit. di, obsecro vostram fidem. 1130

1101 me erga *Schmidtius*; cf. *Cist.* 109, *Ritschelius nov. exc.* 36 sq.
ist(a)ec; cf. *Asin.* 578 *Capt.* 964 *Most.* 1134 1102 lavere *testatur Nonius*
504: lavare iussit ut hos accedimus *Nonius* 1103 magnus est
1106 meae quin *Bothius* 1107 conditus est 1108 iubati *D², schol. Aen.*
2, 206: iuati BD¹E, iubatae testatur Nonius 191 (eiusdem codd. fere duo);
cf. sq. conpluuium *Nonius* 1109 uae mihi *Lachmannus* 1112 reces-
sum, *corr. Valla* 1115. 1116 *inverso ordine, corr. Pylades* 1117 predicas
facinus *E* 1119 sit *B* anguis *DE* 1120 inclamat *Dousa; cf.*
Vssingius 1122 cubilibus, *corr. Scaliger* 1124 esse tuum *E*
1126 iuue *D¹E* 1127 hostis *E¹, Nonius 388* petam *Nonius 388 (expetam*
p. 460) 1128 *teresiam D¹, item 1145*

IVPPITER

V 2

Bono ánimo es, adsum auxilio, Amphitruo, tibi et tuis:

nihil est quod timeas. hariolos, haruspices
mitte omnes; quae futura et quae facta eloquar,
multo adeo melius quam illi, quom sum Iuppiter.

primum omnium Alcumenae usuram corporis
cepi, et concubitu gravidam feci filio.

1135

tu gravidam item fecisti, cùm in exercitum
profectu's: uno partu duos peperit simul.

eorum alter, nostro qui est susceptus semine,
suis factis te immortalis adficiet gloria.

1140

tu cum Alcumena uxore antiquam in gratiam

redi: haud promeruit quam ob rem vitio vorteres;

mea vi subactast facere. ego in caelum migro. —

AMPH. Fáciam ita ut iubés et te oro, prómissa ut servés tua.

V 3

ibo ad uxorem intro, missum facio Teresiam senem.

1145

nunc, spectatores, Iovis súmmi causa clare plaudite.

1131 IVPPITER 1136 coepi et *E*, copret *D*¹ 1137 ita *E* 1138 par-
to *B*¹ duos *cf. Studemundus in Woefflini arch. 3, 552* 1144 AMPHITRIO
1146 *cantori dedit Fleckeisenus* clara *B*, cla*re *D*, dare *E* PLAVTI AMPHI-
TRIO EXPLICIT *BE*, sine *subscr. D*

A S I N A R I A

ARGUMENTVM

Amanti argento filio auxiliarier

Sub império vivens volt senex uxorio.

Itaque ob asinos relatum pretium Saureae

Numerari iussit servolo Leonidae.

Ad amicam id fertur. cedit noctem filius.

5

Rivalis amens ob praereptam mulierem,

Is rem omnem uxori per parasitum nuntiat.

Accurrit uxor ac virum e lustris rapit.

arg. post prologum codd. PLAVTI ARGUMENTVM INASINARIAM (-A B) BE
 3 ab E Donatus ad And. 3, 5, 4 Pl.: pretium ob asinos ad v. 347 potius per-
 tinet 4 seruo corr. Aldina 6 rivalis Pylades: riumus obrereptam, corr.
 Camerarius 7 it, rem Gulielmius; imitatur constructionem qualis est Poen.
 302. 1069 Mil. 25, cf. Reblingius röm. umgangsspr. 27 8 e lustris rapit
 Camerarius: eius trisrae (-re E), cf. 934

PERSONAE

LIBANVS servus
DEMAENETVS senex
ARGYRIPPVS adolescens
CLEARETA lena
LEONIDA servus
MERCATOR
PHILAENIVM meretrix
DIABOLVS adolescens
PARASITVS
ARTEMONA matrona

SCAENA ATHENIS

CLEARETA *cf. ad titulum 13* pro mercatore CHLAMIDATVS *tit. 114, cf. ad v. 431.*

PROLOGVS

Hoc agite sultis, spectatores, nunciam,
 quae quidem mihi atque vobis res vertat bene
 gregique huic et dominis atque conductoribus.
 face nunciam tu, praeco, omnem auritum poplum.
 age nunc reside, cave modo ne gratiis. 5
 nunc quid processerim huc et quid mihi voluerim
 dicam: ut sciretis nomen huius fabulae;
 nam quod ad argumentum attinet, sane brevest.
 nunc quod me dixi velle vobis dicere,
 dicam: huic nomen graece Onagost fabulae; 10
 Demophilus scripsit, Maccus vortit barbarez;
 Asinariam volt esse, si per vos licet.
 inest lepos ludusque in hac comoedia,
 ridicula res est. date benigne operam mihi,
 ut vos, ut alias, pariter nunc Mars adiuuet. 15

INCIPIT (om. E) PROLOGVS IN ASINARIAM PLAVTI BE, om. spatio relicto, ut
 fere titulos, D 1 sultis ED¹, Donatus ad Eun. 1, 2, 50: si vultis BD²
 2 cf. Men. 2; mihi praemittit quasi imperator vel magistratus 3 domino
 Camerarius 4 eace BE nunciam Lingius: iam nunc populum
 cf. Poen. 11—15 5 gratis 8 breuest et breve est (sic D) et brevis est
 valere potest 10 huic, cf. ad Amph. 702 onagost erasa ut vid. super ost
 lineola E: onagrost BD 11 maccus, cf. Buechelerus mus. Rhen. 41, 12
 13-cf. Rud. 352 id est E 15 ut L.: item (i. e. uti) prologum genui-
 num esse alio loco comprobavi

LIBANVS

I 1

Sicut tuom vis unicum gnatum tuae
 superesse vitae sospitem et superstitem,
 ita ted obtestor per senectutem tuam
 perque illam, quam tu metuis, uxorem tuam,
 si quid med erga hodie falsum dixeris, 20
 ut tibi superstes uxor aetatem siet
 atque illa viva vivos ut pestem oppetas.

DEMAENETVS

Per Dium Fidium quaeris: iurato mihi
 video necesse esse eloqui quidquid roges.
 [ita me obstinate adgressu's, ut non audeam 25
 profecto, percontanti quin promam omnia.]
 proinde actutum istuc quid sit quod scire expetis
 eloquere: ut ipse scibo, te faciam ut scias.
 LIB. Dic obsecro hercle serio quod te rogem,
 cave mihi mendaci quicquam. DEM. Quin tu ergo rogas? 30
 LIB. Num me illuc ducis, ubi lapis lapidem terit?

LIBANVS SERVVS DEMENETVS (DEMETIVS B¹) SENEX BE 16 sicut tuum
 item Gellius 1, 22, 20: sicuti tum Nonius 393 (non ex Gellio) 18 om. E
 ted D: te B, te deos Iulius Rufinianus p. 43 H. 19 tu sup. scr. BD
 22 et pestem oppetat Nonius 361 23 deum, ut CIL. 6, 567. 568 quae-
 ris: scit eum aliquid scire expetere (27) obtestatur erum servus, dum domo
 egrediuntur, ergo per Dium Fidium eum quaerere ait, cf. Varro de l. l. 5, 66
 quidam negant sub tecto per hunc deierare oportere, Cali frg. 35 R. (Nonius 494)
 qui per deum Fidium iurare vult, prodire solet in compluuium non hi versus,
 sed 25. 26 suppositi videntur cum illi non intellegerentur. cf. Langenus stud.
 Pl. 239sq. 26 percunctanti 29 rogem, cf. Baierus de Pl. fab. rec. 33,
 Bachius in Studemundi stud. 2, 161sq.; coniunctivus pro futuro est

DEM. Quid istuc est? aut ubi istuc est terrarum loci?

LIB. [Vbi flent nequam homines, qui polentam pinsitant.]
apud fústitudinas, ferricrepinas insulas,
ubi vivos homines mortui incursant boves.

35

DEM. Modo pol percepi, Libane, quid istuc sit loci:

ubi fit polenta, te fortasse dicere. LIB. Ah,
neque hercle ego istuc dico nec dictum volo,
teque obsecro hercle ut quae locutu's despuas.

DEM. Fiat, geratur mos tibi. LIB. Age, age usque excrea.

40

DEM. Etiamne? LIB. Age quaeso hercle usque ex penitis faucibus.

etiam amplius. DEM. Nam quo usque? LIB. Vsque ad mortem volo.

DEM. Cave sis malam rem. LIB. Vxoris dico, non tuam.

DEM. Dono te ob istuc dictum, ut expers sis metu.

44. 45

LIB. Di tibi dent quaecumque optes. DEM. Redde operam mihi.
cur hoc ego ex te quaeram? aut cur miniter tibi
propterea quod me non scientem feceris?

aut cur postremo filio suscenseam,

patres ut faciunt ceteri? LIB. Quid istuc novi est?

50

demiror quid sit et quo evadat sum in metu.

DEM. Equidem scio iam, filius quod amet meus

istanc meretricem e proxumo Philaenium.

estne hoc ut dico, Libane? LIB. Rectam instas viam.

ea res est. sed eum morbus invasit gravis.

55

DEM. Quid morbi est? LIB. Quia non suppetunt dictis data.

DEM. Tune es adiutor nunc amanti filio?

32. 33 post v. 47 sic mutati iterantur:

quid istud (-uc C) est aut ubi istuc sit nequeo noscere

ubi flent nequam homines qui polentam pinsitant

(ubi SERVVS priori, SENEX alteri v. praem. B², quid istuc sit Camerarius).
fortasse qui ibi posuit dittographiam, scaenam contrahere et v. 32-46 omittere
volebat. v. 33, qui griphum destruit, del. Loenius Goetzius 33 pransitant,

sed al' pinsitant B²D ex v. repetito 34 fustidunas E 37 fit om. B¹

ahc BD, hac E 38 ergo B¹ 39 qui B² 41 post v. 55 legitur, corr.

Merula hercule Prisciani codd. 1, 99 47 hoc, quod quaesiturus sum

v. ad 32. 33 48 nescientem E 49 succenseam, item 146, sed susc. 354.

372. 459 47 sq. invicem interrogaturus non plane interrogat Demaenetus,

sed consulto sermonem obliquat, postremo iam se scire enuntiat. non recta

quae leguntur in Loenii et Goetzii praef. p. 23 et mus. Rhen. 37, 151, nec

meliora Mayenus protulit de part. quod etc. p. 4 sq.; ad v. 52 cf. Mil. 893

Truc. 383, ad Most. 691 51 post v. 83 traditum hoc loco posuit Acidalius.

versum testatur Nonius 293 52 et hoc loco extat et adhaeret versui 51 post

v. 83 (ibi iam scio) 53 philenium, ut ubique 54 instans B¹D¹ 56 est

cf. Trin. 763, Ter. Hec. 323. 357; Bachius l. s. 371

LIB. Sum vero, et alter noster est Leonida.

DEM. Bene hercle facitis ét a me initis gratiam.

verum meam uxorem, Libane, nescis qualis sit?

60

LIB. Tu primus sentis, nos tamen in pretio sumus.

DEM. Fateór eam esse importunam atque incommodam.

LIB. Posterius istuc dicis quam credo tibi.

DEM. Omnes parentes, Libane, liberis suis,

qui mi auscultabunt, facient obsequellam +
quippe qui mage amico utantur gnato et benevolo.

65

atque ego me id facere studeo, volo amari a meis;

volo mé patris mei similem, qui causa mea

naulerico ipse ornatu per fallaciam

quam amabam abduxit ab lenone mulierem;

70

neque puduit eum id aetatis sycophantias

struere et beneficiis me emere gnatum suom sibi.

eos mé decretumst persequi mores patris.

nam me hodie oravit Argyrippus filius,

uti sibi amanti facerem argenti copiam;

75

et id ego percipio obsequi gnato meo.

[volo amori obsecutum illius, volo amet me patrem.]

quamquam illum mater arte contenteque habet,

patres ut consueverunt: ego mitto omnia haec.

praesertím quom is me dignum quói concrederet

80

60 siet 61 sentis cum eis quae secuntur (cf. Hor. art. poet. 372 sed tamen in pretios, de servis e. g. Cic. pro Rose. Am. 77, cf. Pseud. 466) non venit; fort. servis, cf. Anaxandr. frg. 52, 5 K., Alex. 146, 3, Eur. frg. 502, Aul. 169 Men. 766. 795 63 dictis E 64 cf. Luchsius in Studemundi stud. 1, 56 65 item (sed faciunt) Nonius 215, qui testatur obsequellam de hoc loco et aliis quattuor; fuerunt qui ubique obsequentiam substituerent. obsequellam (eam), i. e. in ea re, non male Acidalius; sed cf. v. 64. fortasse sic: omnes parentes, Libane, facient liberis, | qui mi auscultabunt, obsequellam (amantibus). constructionem vindicavit Vahlenus Herm. 17, 615 (cf. v. 175)

66 del. Fleckeisenus. singulos comitorum senum filios cogitat, similis transitus Men. 575 sq. Mil. 720, cf. 887 sq. 894. amicitiam et benevolentiam, non gratum animum filii expetere huic patri convenit (Ter. Ad. 67). cf. Niemeyerus Berl. phil. wochenschr. 1, 41 67 amare DE 69 nauderio, corr. Cameraarius 71 sicophantias BD, sychofantias E 72 me emere: mee mea (ma D¹) re B¹ et D¹ ut vid. cf. de hoc loco Herm. 18, 564 74 argirippus BD ut fere, argryppus E 75 ut 76 Pl. Asin.: ego sane cupio o. g. m. Nonius 454 77 del. Fleckeisenus amari obsecutam Nonius (genet. pro dativo) qui versum finxit, non obsecuum scripsisse videtur (Lachmannus ad Lucr. 304), sed primam corripuisse 79 consueverunt 80 quói (b eras.?) D, cui B²

habuit, me habere honorem eius ingenio decet;
quom me adiit, ut pudentem gnatum aequomst patrem,
cupio esse amicae quod det argentum suae.

LIB. Cupis id quod cupere te nequiquam intellego.

dotalem servom Sauream uxor tua

85

adduxit, cui plus in manu sit quam tibi.

DEM. Argentum accepi, dote imperium vendidi.

nunc verba in pauca conferam quid te velim.

viginti iam usust filio argenti minis:

face id ut paratum iam sit. LIB. Vnde gentium?

90

DEM. Me defraudato. LIB. Maxumas nugas agis:

nudo detrahare vestimenta me iubes.

defraudem te ego? age sis, tu sine pennis vola.

tene ego defraudem, cui ipsi nihil est in manu,

nisi quid tu porro uxorem defraudaveris?

95

DEM. Qua me, qua uxorem, qua tu servom Sauream

potes, circumduce, aufer; promitto tibi

non offuturum, si id hodie effeceris.

LIB. Iubeas una opera me piscari in aere,

venari autem rete iaculo in medio mari. +

100

DEM. Tibi optionem sumito Leonidam,

fabricare quidvis, quidvis comminiscere:

perficito, argentum hodie ut habeat filius,

amicae quod det. LIB. Quid ais tu, Demaenete?

DEM. Quid <vis?> LIB. Si forte in insidias devenero,

105

tun redimes me, si me hostes interceperint?

DEM. Redimam. LIB. Tum tu igitur aliud cura quid lubet.

ego eo ad forum, nisi quid vis. DEM. Ei, bene ambula.

82 aequost B¹, atquost D 83 cf. ad 51 sq. 85 demum Libani B¹A^E
tua <tibi> Loevius Goetzius; cf. 372 86 est var. l. in D et E 91 defrud. hic
D², 93 B, 94 BDE, 95 D 92 nodo E 93 cf. Poen. 871 neque cum
v. 92 hic versus (del. Fleckeisenus) ferri posse videtur nec v. 91. 95 post v. 86
94 ten ego defraude Nonius 31 96 me DE, Festus 198: me arte B, sup. scr.
arte D 97 potest B¹ 98 offuturum B¹ si id Festus: sit D¹E, si BD²
hodie om. Festus 99. 100 om. Festus, qui adfert 96. 98. 101; cf. Leidolphus
diss. Ienens. 2, 243 100 rete om. E imedio BD reti autem iaculo uenari
Hermannus, cf. Truc. 35. de retiaculo cf. W. Schmitz. mus. Rhen. 25, 625 sq.,
P. I. Meierus de gladiatura rom. 26. recte opponi videtur tantum uenari au-
tem in medio mari; nec tamen facile dixeris quae verba rete iaculo, ut inter-
polatum sit, expulerit. cf. Ribbeckius mus. Rhen. 37, 58 103 perficito B¹D
105 DEM. Quid uis? Vahlenus: quid 108 eo ego ED ei bene Fleckeisenus:
fiet ne Camerarius ego sq. Demaeneto, ei sq. Libano dedit; sed Libanus

atque audin etiam? LIB. Ecce. DEM. Si quid te volam,
 ubi eris? LIB. Vbicumque libitum erit animo meo. 110
 profecto nemo est quem iam dehinc metuam mihi
 ne quid nocere possit, cum tu mihi tua
 oratione omnem animum ostendisti tuom.
 quin te quoque ipsum facio haud magni, si hoc patro.
 pergam quo ocepi atque ibi consilia exordiar. 115
 DEM. Audin tu? apud Archibulum ego ero argentarium.
 LIB. Nempe in foro? DEM. Ibi, si quid opus fuerit. LIB. Meminero. —
 DEM. Non esse servos peior hoc quisquam potest
 nec magis versutus nec quo ab caveas aegrius.
 eidem homini, si quid recte curatum velis, 120
 mandes: moriri sese misere mavolet,
 quam non perfectum reddat quod promiserit.
 nam ego illud argentum tam paratum filio
 scio esse quam me hunc scipionem contui.
 sed quid ego cesso ire ad forum, quo inceperam? 125
 * atque ibi manebo apud argentarium. —

ARGYRIPPVS

I 2

Sicine hoc fit? foras aëdibus me éici?
 promerenti optume hocin preti redditur?
 bene merenti mala es, male merenti bona es;
 at malo cum tuo, nam iam ex hoc loco 130

dicere debet quo iturus sit, ut v. 115 intellegi possit, cf. 251. hoc si tenemus, v. 109. 110 tollere (Langenus stud. Pl. 242) non possumus neque 116 (audin tu? non atque audin?) cum 108 coniungere (Loenius Goetzius praef. 22). erus a servo petit, ut locum in foro designet, ubi inveniri possit; id servus se facturum negat, erus facit v. 116. eo magis placent v. 111—115 109 ecce scil. audio (Langenus symb. 7) 112 nocere michi possit cum tua E tu B²: om.; cf. Kaempfer de pron. pers. 20 sq. 116 Libano continuant, 117 SEN. — LIB. — SEN. codd., corr. Angelius 119 uersutum Nonius 454 quo ob D, quo Nonius 120 eid. h.: fidem boni hominis D, idem homini uersuto Nonius 121 magis nolet var. l. in DE 123 vel illuc 124 conitu B¹ 125 Libano tribuitur, corr. Angelius quod incoeperam 126 (ibo) atque Camerarius, possis (pergam) post inceperam. versus del. Bothius 127 ARGYRIPPVS (ARCIR. E) ADOLESCENS BDE Arggyrippi canticum et cum lena colloquium Plautus ex alia fabula sumpta Demophilo addidisse vel potius alii eius scaenae substituisse videtur, non plane remotis quae his obstant in antecedente scaena (v. 89) et III 1 (v. 533) 3 (v. 594), cf. 329. magnam haec cum Truculento similitudinem habent 128 hoccine 130 nam iam cf. Amph. 1042; nunciam Pylades, cf. mus. Rhen. 38, 18

ibo ego ad trēs viros vōstraque ibi nōmina
 faxo erunt, capitis te perdam ego et filiam,
 pérlecebrae, pérmities, ádulescentum exitium.
 nám mare haud ést mare, vós mare acérrumum;
 nám in mari repperi, hic elavi bonis. 135
 ingrata atque irrita esse omnia intellego
 quae dedi et quod bene feci, at posthac tibi
 mále quod potero fácere faciam, méritoque id faciám tuo.
 ego pol te redigam eodem unde orta es, ad egestatis terminos,
 ego edepol te faciam ut quae sis nunc et quae fueris scias. 140
 quae prius quam ístam adii atque amans ego animum méum isti dedi.
 sordido vitam oblectabas pane in pannis inopia,
 atque ea si érant, magnás habebas omnibus dis gratias;
 eadem nunc, cum est melius, me, cuius opera est, ignoras mala.
 reddam ego te ex fera fame mansuetem, me specta modo. 145
 nam isti quid suscenseam ipsi? nihil est, nihil quicquam meret;
 tuo facit iussu, tuo imperio paret: mater tu, eadem era es.
 té ego ulciscar, té ego ut digna es perdam atque ut de me meres.
 at scelesta viden ut ne id quidem, me dignum esse existumat
 quém adeat, quem conloquatur quoique irato supplicet? 150
 atque eccam inlecebra exit tandem; opinor hic ante ostium
 meo modo loquar quae volam, quoniam intus non licitum est mihi.

CLEARETA

I 3

Vnum quodque istorum verbum nummis Philippis aureis
 non potest auferre hinc a me si quis emptor venerit;

133 aut *anapaesti sunt aut choriambi* (cf. *Seyffertus Berl. phil. w. 1891, 112*) cum *ionicis cognati, v. ad Men. 110. unicum hoc in Asinariu canticum*
pernicies ε; permities testatur Nonius 153 (pellecrebre permitiis); si latinum est,
certe Plautinae aetatis erat 137 at: ac B 141 dedidi Lachmannus, alii
transponunt ego; cf. Brixius in Fleckeiseni ann. 121, 53 142 sordido pane
cf. Sen. ep. 18, 7 Suet. Ner. 48 ext.; inopia corruptum est, cf. Palmerus
Hermath. 1886, 82, qui coniecit inpia. potius tale quid expecto quale horridis
vel sordida 143 magnam — gratiam Bentleius, quod versus nequaquam
flagitat (cf. Langenus symb. 12 sq.) 145 mansuetem testatur Nonius 483:
mansuetam 146 quod Acidalius 147 Soph. El. 597 148 me om. B¹E
149 cf. miscell. Ciceron. 10 (ubi addas Aul. 637 Poen. 840 Bacch. 1115). id
— dignum coniungi potest (Capt. 969 al.), sed vix quem adeat cum illis
150 conlocatur BD¹E² 151 exiit E oppinor DE 152 uolam — mihi item
*Nonius 478 153 LENA CLERETA (CLE*ET*A B¹) ADOLESCENS ARGIRIPPVS B, LEENA*
CLEERETA (CLERETA E¹) ADOLESCENS ARGIPPVS E, LENA CLEREA ARG I D; de lenae
nomine cf. tit. III 1 et v. 751 (B). non Cleaeretam sed Κλεαρέτην esse dixit
Vssingius p. 349. cf. CIA. 766, 21 quoque B et D ante corr. philippeis

nec recte quae tu in nos dicis, aurum atque argentum merumst: 155
 fixus hic apud nōs est animus tuos clavo Cupidinis.
 remigio veloque quantum poteris festina et fuge:
 quam magis tē in altum capessis, tam aestus te in portum refert.
 ARGYR. Ego pol istum portitorem privabo portorio;
 ego te dehinc ut merita es de me et mea re tractare exsequar, 160
 quom tu med ut meritus sum non tractas atque eicis domo.
 CLEAR. Magis istuc percipimus lingua dici, quam factis fore.
 ARGYR. Solus solitudine ego ted atque ab egestate abstuli;
 solus si ductem, referre gratiam numquam potes.
 CLEAR. Solus ductato, si semper solus quae poscam dabis; 165
 semper tibi promissum habeto hac lege, dum superes datis.
 ARGYR. Qui modus dandi? nam numquam tu quidem expleri potes;
 modo quom accepisti, haud multo post aliquid quod poscas paras.
 CLEAR. Quid modist ductando, amando? numquamne expleri potes?
 modo remisisti, continuo iam ut remittam ad te rogas. 170
 A. Dedi equidem quod mecum egisti. C. Et tibi ego misi mulierem:
 par pari datum hostimentumst, opera pro pecunia.
 A. Male agis mecum. C. Quid me accusas, si facio officium meum?
 nam neque fictum usquamst neque pictum neque scriptum in poematis
 ubi lena bene agat cum quiquam amante, quae frugi esse volt. 175
 ARGYR. Mihi quidem te parcere aequomst tandem, ut tibi dures diu.
 CLEAR. Non tu scis? quae amanti parcat, eadem sibi parcat parum.
 quasi piscis, itidemst amator lenae: nequam est, nisi recens;
 is habet sucum, is suavitatem, eum quo vis pacto condias,
 vel patinarium vel assum, verses quo pacto lubet: 180
 is dare volt, is se aliquid posci, nam ibi de pleno promitur;
 neque ille scit quid det, quid damni faciat: illi rei studet.
 volt placere sese amicae, volt mihi, volt pedisequae,

156 est *om.* *D*¹, *Nonius* 344 157 potes *Nonius* 308, potis es *Taubmannus* (*Gruterus*); *cf.* *Aul.* 119 (*Brixius ad Men.* 435) 158 quo magis *omisso tam* *Nonius* 247. 266. 381 (*ex Nonio Servii interpolator Italus Aen.* 11, 627) 161 me atque *Lachmannus*: quae 163 te atque *D*²*E*², dat-que *B*¹ 164 potest *B*¹ 167 quid modist dando *Acidalius et Fleck-eisenus probabiliter*, *cf.* 882 *Merc.* 652 *Lorenzius ad Mil.* 1311 p. 285. *sed non plane verba exaequantur* 169 *sq.* 168 quom *Pylades*: quod 172 d. h. *BD*: d. hos timentust *E*, hostimentum d. est *Nonius* 3, hostimentum d. *Nonius* 529, d. est h. *schol. Verg. Aen.* 4, 424 ('Pl. in Cistellaria') 174 nam: namque *E* nec fictum usquamst nec dictum (tictum) *Nonius* 309, nec fictum umquamst neque pictum *Nonius* 493: neque usquam pictum 181 ubi, *corr.* =

volt famulis, volt etiam ancillis; et quoque catulo meo
subblanditur novos amator, se ut quom videat gaudeat. 155

vera dico: ad suom quemque hominem quaestum esse aequomst callidum.

ARGYR. Perdidici istaec esse vera damno cum magno meo.

CLEAR. Si ecastor nunc habeas quod des, alia verba praehibeas;
nunc quia nihil habes, maledictis te cam ductare postulas.

A. Non meum est. C. Nec meum quidem edepol, ad te ut mittam gratiis. 190
verum aetatis atque honoris gratia hoc fiet tui,

quia nobis lucro fuisti potius quam decori tibi:

si mihi dantur duo talenta argenti numerata in manum, *

hanc tibi noctem honoris causa gratiis dono dabo.

A. Quid si non est? C. Tibi non esse credam, illa alio ibit tamen. 195

A. Vbi illaec quae dedi ante? C. Abusa. nam si ea durarent mihi,
mulier mitteretur ad te, numquam quicquam poscerem.

diem aquam solem lunam noctem, haec argento non emo:

ceterum quae volumus uti Graeca mercamur fide.

quom a pistore panem petimus, vinum ex oenopolio, 200

si aes habent, dant mercem: eadem nos disciplina utimur.

semper oculatae manus sunt nostrae, credunt quod vident.

vetus est: 'nihil coactiost' — scis cuius. non dico amplius.

ARGYR. Aliam nunc mi orationem despoliato praedicas,

longe aliam, inquam, praebes nunc atque olim, quom dabam, 205

aliam atque olim, quom inliciebas me ad te blande ac benedice.

tum mi aedes quoque arridebant, cum ad te veniebam, tuae;

me unice unum ex omnibus te atque illam amare aibas mihi;

ubi quid dederam, quasi columbae pulli in ore ambae meo

usque eratis, meo de studio studia erant vestra omnia, 210

usque adhaerebatis: quod ego iusseram, quod volueram

184 et quoque dictio caret exemplo, fort. id quoque (id q. iam Ribbeckius) 186 cf. *Truc.* 416 ubi apta est sententia hic non aptissima, cf.

Schoellius ad Truc. 188 sic castor *E* perhibeas *BD*, prohibeas *E*,

corr. Passeratius 190 gratis 194 gratis 196 illa *Nonius* 76 nam si:

nimis *Nonius* 197 numquam: nec te *Nonius* pascere *Nonius* 198 nescio

an dies et nox ad solem lunam interpretamenta sint, cum in versum recipere-

rentur male collocata (aliter *Bacch.* 255. 699 sq.) 199 cetera, *correaxi*

200 cenopolio *E* 201 disciplina 202 oculatae *BD*², occultate *E*, obcul-

tae *D*¹ 203 coactiost (-o est *B*) *BD*; cf. *Vssingius*, *Vahlenus Herm.*

17, 599. sed scribendum videtur nihilist emptio (cf. *Epid.* 51. 295). inepte post

Camerarium coctio vel cocio scis cuius puta nihil, mortis, luti 205 in-

quam (linguam) praebes *Vahlenus Herm.* 17, 276 sq.; fort. inquam (orationem)

nunc 208 aiebas

faciebatis, quod nolebam ac votueram, de industria
 fugiebatis, neque conari id facere audebatis prius.
 nunc neque quid velim neque nolim facitis magni, pessumae.
 CLEAR. Non tu scis? hic noster quaestus aucupi simillimus. 215
 auceps quando concinnavit aream, offundit cibum;
 aves adsuescunt: nécesse est facere sumptum qui quaerit lucrum;
 saepe edunt: semel si sunt captae, rem solvont aucupi.
 itidem hic apud nos: aedes nobis area est, auceps sum ego, 219. 220
 esca est meretrix, lectus inlex est, amatores aves;
 bene salutando consuescunt, compellendo blanditer,
 osculando, oratione vinnula, venustula.
 si papillam pertractavit, haud est ab re aucupis;
 savium si sumpsit, sumere eum licet sine retibus. 225
 haecine te esse oblitum, in ludo qui fuisti tam diu?
 ARGYR. Tua ista culpa est, quae discipulum semidoctum abs te amoves.
 CLEAR. Remeato audacter, mercedem si eris nactus: nunc abi.
 ARGYR. Mane, mane, audi. dic, quid me aequom censes pro illa tibi dare,
 annum hunc ne cum quiquam alio sit? CLEAR. Tene? viginti minas; 230
 atque ea lege: si alius ad me prius attulerit, tu vale.
 A. At ego est etiam prius quam abis quod volo loqui. C. Dic quod lubet.
 A. Non omnino iam perii, est relicuom quo peream magis.
 habeo unde istuc tibi quod poscis dem; sed in leges meas
 dabo, uti scire possis, perpetuom annum hunc mihi uti serviat 235
 nec quemquam interea alium admittat prorsus quam me ad se virum.
 CLEAR. Quin, si tu voles, domi sérvī qui sunt castrabo viros.
 postremo ut voles nos esse, syngraphum facito adferas;
 ut voles, ut tibi lubebit, nobis legem imponito:
 modo tecum una argentum adfero, facile patiar cetera. 240
 portitorum simillumae sunt ianuae lenoniae:
 si adfers, tum patent, si non est quod des, aedes non patent. —

212 uetueram B² 213 coronari D'E 214 cf. *Muellerus pros. 149*
 215 simillimus est 216 concinnavit BE 217 adsuescunt cf. *Lachmannus ad*
Lucr. 4, 997 218 captae sunt *Gruterus* 219. 220 itidem BD aedis
 221 pectus *Paulus 113* 223 uenusta *Nonius 186* 224 pertractabit, *corr.*
Camerarius post 225 *intercidisse videtur talis sententiae versiculus: sin*
ductare postulavit, tangit uiscus, captus est 226 haecine 230 tune,
corr. Camerarius 233 reliquum quod E *versus male modulatus (cf.*
Brixius in Loewii et Goetzii praef. p. 26, Ribbeckius mus. Rhen. 37, 61 adn.,
quo duce scribas n. o. perii, est r. etiam). cf. Truc. 174 235 dabo ut
 235 syngrapham, *corr. Saracenus, cf. 746. 802* fatito BD 240 adferi-
 to B¹ 241. 242. *Argyrippu codd., Clearetae dedit Lambinus* 241 cf.
Lindsay class. rev. 6, 342 qui non iure dubitat

ARGYR. Interii, si non inuenio ego illas viginti minas,
 et profecto, nisi illud perdo argentum, pereundum est mihi.
 nunc pergam ad forum atque experiar opibus, omni copia, 245
 supplicabo, exobsecrabo ut quemque amicum videro,
 dignos indignos adire atque experiri certumst mihi, +
 nam si mutuas non potero, certumst sumam faenore. —

LIBANVS

II 1

Hercle vero, Libane, nunc te meliust expergiscier
 atque argento comparando fingere fallaciam. 250
 iam diu est factum quom discesti ab ero atque abiisti ad forum,
 [igitur inueniundo argento ut fingeres fallaciam.]
 ibi tu ad hoc diei tempus dormitasti in otio.
 quin tu abs te socordiam omnem reice et segnitiem amove
 atque ad ingenium vetus versutum te recipis tuom. 255
 conserva erum, cave tu idem faxis alii quod servi solent,
 qui ad eri fraudationem callidum ingenium gerunt.
 unde sumam? quem intervortam? quo hanc celocem conferam?
 impetritum, inauguratumst: quovis admittunt aves,
 picus et cornix ab laeva, corvos parra ab dextera 260
 consuadent; certum herclest vostram consequi sententiam.
 sed quid hoc, quod picus ulmum tundit? non temerariumst.
 certe hercle ego quantum ex augurio eius pici intellego,
 aut mihi in mundo sunt virgae aut atriensi Saureae.
 sed quid illuc, quod exanimatus currit huc Leonida? 265
 metuo quom illic obscaevavit meae falsae fallaciae.

245 omni ἀπὸ τοῖνοῦ 246 cf. Mil. 69 247 indignos om. Nonius 296
 (qui testatur experiri et in sq. versus parte a codd. non discrepat) ex-
 perire E unumst Valenus ind. lect. 1892, 3 sq. cf. 722 249 LIBANVS
 (LIBANVS B¹, item tit. II 2 et in pers. notis aliquotiens) SERVVS BE non
 te melius uel E 250 fingere: codem versus loco similiter Pseud. 355 Mil.
 848 Truc. 425, v. ad Amph. 719 251 abisti 252 delevit Guietus
 254 reicis, segnitiem amoues Lambinus; cf. Most. 815 Men. 517 Pseud. 1183
 Truc. 631, cf. Pseud. 891, quibus locis interrogatio imperativo excipitur; cf.
 Vssingius ad hunc v. et ad 697. in titulis ualete et memores estis pietatem
 patris, lege et moraris, cf. Venantius 1 p. 403 (s. 'imperativus'). fuisse arbi-
 tror reicis et segnitiem amoues post 257 intercidisse videtur versus talis
 sententiae: quom ad salutem eri aduocantur, eidem ingenio nil ualent
 258 celo esse B (ēē pro cē) 259 amittunt 260 cornix: cornix (-ex BE)
 est, corr. Guietus porro B¹DE 262 non: haud Nonius 414 263 eius
 pici Gertzius: auspicii (-tū DE) 266 cum Nonius 146: quod; cf. Brixius ad
 Trin.² 290 obscaevauit B¹E, obseruauit B², obsclauit Noni codicum pars

LEONIDA

II 2

- Vbi ego nunc Libanum requiram aut familiarem filium,
 ut ego illos lubentiores faciam quam Lubentias?
 maximam praedam et triumphum eis adfero adventu meo.
 quando mecum pariter potant, pariter scortari solent, 270
 hanc quidem, quam nactus, praedam pariter cum illis partiam.
 LIB. Illic homo aedis compilavit, more si fecit suo.
 vae illi, qui tam indiligenter observavit ianuam.
 LEON. Aetatem velim servire, Libanum ut conveniam modo.
 LIB. Mea quidem hercle ópera liber numquam fies ocius. 275
 LEON. Etiam de tergo ducentas plagas praegnatis dabo.
 LIB. Largitur peculium, omnem in tergo thesaurum gerit.
 LEON. Nam si huic sésé occasione tempus supterduxerit,
 numquam edepol quadrigis albis indipiscet postea;
 erum in óbsidione linquet, inimicum animos auxerit. 280
 sed si mecum occasionem opprimere hanc, quae obvenit, studet,
 maximas opimitates, gaudio exfertissimas
 suis eris ille una mecum pariet, gnatoque et patri,
 adeo ut aetatem ambo ambobus nobis sint obnoxii,
 nostro devincti beneficio. LIB. Vinctos nescio quos ait; 285
 non placet: metuo, in commune ne quam fraudem frausus sit.
 LEON. Perii ego oppido, nisi Libanum invenio iam, ubiubi est gentium.
 LIB. Illic homó socium ad malam rem quaerit quem adiungat sibi.
 non placet: pro monstro extemplo est, quando qui sudat tremit.
 LEON. Sed quid ego hic properans concesso pedibus, lingua largior? 290
 quin ego hanc iubeo tacere, quae loquens lacerat diem?
 LIB. Edepol hominem infelicem, qui patronam comprimat.

267 LEONIDA LIBANVS SERVI DVO BE libanum nunc B 268 cf. *Donatus ad Ter. Ad. 4, 7, 43* 270 potant E 271 pariter om. *Nonius 472 (testatur partiam)* 274 aetatem *Nonius 72. 271: aetate codd., Nonius 72 in lemma* seruare (-ere) *Nonius 271* ut: qui *Nonius 72* 275 (hilo) liber *Luchsius comm. pros. Pl. 1, 18* 277 omne E 278 occasione tempus sese, corr. *Bentleius*; deinde subiectum mutatur. occasio et tempus notione non discreta *Pseud. 958 Pers. 724 sq., similia huic loco Bacch. 673. 676*
 279 indispiscet B 280 eros *Niemeyerus* 282 optimitas et *Nonius 146 (non ex Gellio), opimates E, cf. ad Capt. 769* exfertissimas *Nonius: eff. codd., Gellius 6, 17, 12* 284 aetatem DE: aeatem B, ad aetatem *Nonius 72 (cf. ad 274), aetate Gellius* 286 sit *Nonius 112: siet* 289 exemplo est D¹, *Nonius 412*
 quando om. B¹ qui sudat: sudat quid *Nonius* nihil dixit *Leonida* quo ultima pertineant; post v. 288 lacunam indicarunt *Loevius Goetzius* 292 (eu) edepol *Camerarius*

nam si quid sceleste fecit, lingua pro illo perierat.

LEON. Adproperabo, ne post tempus praedae praesidium parem.

LIB. Quae illaec praeda est? ibo advorsum atque electabo, quidquid est. 295
iubeo te salvere voce summa, quo ad vires valent.

LEON. Gymnasium flagri, salveto. LIB. Quid agis, custos carceris?

LEON. O catenarum colone. LIB. O virgarum lascivia.

LEON. Quot pondo ted esse censes nudum? LIB. Non edepol scio.

LEON. Scibam ego te nescire, at pol ego, qui ted expendi, scio: 300
nudus vinctus centum pondo es, quando pendes per pedes.

LIB. Quo argumento istuc? LEON. Ego dicam, quo argumento et quo modo.

ad pedes quando adligatumst aequom centumpondium,

ubi manus manicae complexae sunt atque adductae ad trabem,

nec dependes nec propendes — quin malus nequamque sis. 305

LIB. Vae tibi. LEON. Hoc testamento Servitus legat tibi.

LIB. Verbiveltationem fieri compendi volo.

Quid istud est negoti? LEON. Certum est credere. LIB. Audacter licet.

LEON. Sis amanti subvenire familiari filio,

tantum adest boni improvise, verum commixtum malo: 310

omnes de nobis carnificum concelebrabuntur dies.

Libane, nunc audacia usust nobis inventa et dolis.

tantum facinus modo invéni ego, ut nos dicamur duo

omnium dignissimi esse, quo cruciatus confluant.

LIB. Ergo mirabar quod dudum scapulae gestibant mihi, 315

hariolari quae occeperunt, sibi esse in mundo malum.

quidquid est, eloquere. LEON. Magna est praeda cum magno malo.

LIB. Si quidem omnes coniurati cruciamenta conferant,

habeo opinor familiare tergum, ne quaeram foris.

LEON. Si istam firmitudinem animi óptines, salvi sumus. 320

LIB. Quin si tergo res solvenda est, rapere cupio publicum:

295 illa <i>Nonius 232</i>	297 gymnasium	299 te <i>B</i> ¹	300 te
303 adligatus est, <i>corr. Camerarius</i>	305 dependis nec propendis	306 ue	
istuc <i>Weisius, cf. Bachius in Studemundi stud. 2, 279 sq.</i>	307 uerbis uel-		
	tationem <i>codic., testatur Nonius, corr. Meursius</i>	compendio <i>E</i>	308 vel
istuc negotii est, <i>corr. Guetus cf. Vahlenus ind. lect. 1892, 6</i>			
licet sis, <i>cf. 309</i>	309—311 <i>Libano continuantur</i>	309 sis <i>om. E, del. B</i> ¹	
309—311 et 312—314 <i>parallelos esse coniecerunt Guetus et Vssingius, 312—317</i>			
<i>alterum ordinem efficere Goetzius</i>	312 usus (ausus <i>D</i>) est	313 modo:	
hodie <i>Muellerus</i>	inuenio <i>E</i>	314 dignissimum <i>B</i> ¹	316 esse sibi <i>Acidalius</i>
319 familiarem testatur <i>Nonius 227, vix recte</i>		320 firmitudinem	
<i>B, Nonius 109 s. v.: firmidinem D, formidinem E</i>	321 ergo <i>B</i> ¹	res	
solvenda <i>Pylades: resoluenda</i>			

pernegabo atque obdurabo, periurabo denique.

LEON. Em ista virtus est, quando usust qui malum fert fortiter; fortiter malum qui patitur, idem post potitur bonum.

LIB. Quin rem actutum edisseris? cupio malum nanciscier. 325

LEON. Placide ergo unum quidquid rogita, ut adquiescam. non vides me ex cursura anhelitum etiam ducere? LIB. Age, age, mansero tuo arbitratu, vel adeo usque dum peris. LEON. Vbinam est erus?

LIB. Maior apud forumst, minor hic est intus. LEON. Iam satis est mihi.

LIB. Túm igitur tu dives es factus? LEON. Mitte ridicularia. 330

LIB. Mitto. * istuc quod adfers aures expectant meae.

LE. Animum adverte, ut aequè mecum haec scias. LI. Taceo. LE. Beas. meministin asinos Arcadicos mercatori Pellaeo

nostrum vendere atriensem? LIB. Memini. quid tum postea? 334. 335

LEON. Em ergo is argentum huc remisit, quod daretur Saureae pró asinis. adulescens venit modo, qui id argentum attulit.

LIB. Vbi is homost? LEON. Iam devorandum censes, si conspexeris?

LIB. Ita enim vero. sed tamen, tu nempe eos asinos praedicas vetulos, claudos, quibus subtritae ad femina iam erant unguiae? 340

LEON. Ipsos, qui tibi subvectabant rure huc virgas ulmeas.

LIB. Teneo, atque idem te hinc vexerunt vinctum rus. LE. Memor es probe. verum in tonstrina ut sedebam, me infit percontarier, ecquem filium Stratonis noverim Demaenetum.

dico me novisse extemplo et me eius servom praedico 345

esse, et aedis demonstravi nostras. LIB. Quid tum postea?

LEON. Ait se ob asinos ferre argentum átriensi Saureae, viginti minas, séd eum sese non nosse hominem qui siet, ipsum vero se novisse callide Demaenetum.

quoniam ille elocutus haec sic — LIB. Quid tum? LEON. Ausculta ergo, scies. 350
extemplo facio facetum me atque magnificum virum,

322 fort. perdurabo 323 hem ista om. B¹; potius istaec 324 potitur s: patitur 325 actuum B¹ versus nec diaeresi nec caesura divisus, fort. actutum edisseris rem 326 quidque (quisque B¹) derogita, corr. Camerarius et Bothius; cf. Trin. 881 329 hic om. B¹ satis st B 330 dives monosyllabum; dives factus Fleckeisenus 331 istuc (quid sit) Loewius Goetzius 333 pelleo E; cf. Vssingius, Bucchelerus mus. Rhen. 41, 312; Pellaéo v. 397 334. 335 atriensem DE 336 hem DE, om. B¹ 337 qui id B²: quid B¹D, qui E 340 feminae B¹ ut vid., feminea D 343 me Pylades: me me; potius exspecto homo 346 aedes B 347 ob asinos, cf. arg. 3; v. 337. 369 345 novisse 349 post 350 codd., corr. Acidalius; sed v. 349 recte induxisse videtur Langenus symb. 114 sq. 350 eloquutus (elocutus Fleckeisenus) sit E; sic et hic et v. 352 Leonidam significat agere hospitem

dico med esse atriensem. sic hoc respondit mihi:
 'ego pol Sauream non novi neque qua facie sit scio.
 te non aequomst suscensere. si erum vis Demaenetum,
 quém ego novi, adduce: argentum non morabor 'quin feras.' 355
 ego me dixi erum adducturum et me domi praesto fore;
 ille in balineas iturust, inde huc veniet postea.
 quid nunc consili captandum censes? dic. LIB. Em istuc ago,
 quo modo argento intervortam et adventorem et Sauream.
 iam hoc opus est + exasceatum; nam si ille argentum prius 360
 hospes huc affert, continuo nos ambo exclusi sumus.
 nam me hodie senex seduxit solum sorsum ab aedibus,
 mihi tibi que interminatust nos futuros ulmeos,
 ní hodie Argyrippo éssent viginti argenti minae;
 iussit vel nos atriensem vel nos uxorem suam 365
 defraudare, dixit sese óperam promiscam dare.
 nunc tu abi ad forum ad erum et narra haec ut nos acturi sumus:
 te ex Leonida futurum esse atriensem Sauream,
 dum argentum afferat mercator pró asinis. LEON. Faciam ut iubes.
 LIB. Ego illum interea hic oblectabo, prius si forte advenerit. 370
 LEON. Quid ais? LIB. Quid vis? LE. Pugno malam si tibi percussero,
 mox cum Sauream imitabor, caveto ne suscenseas.
 LIB. Hercle vero tu cavebis ne me attingas, si sapis,
 né hodie malo cum auspicio nomen commutaveris.
 LEON. Quaeso, aequo animo patitor. L. Patitor tú item, cum ego te referiam. 375
 LEON. Dico ut usust fieri. LIB. Dico hercle ego quoque ut facturus sum.
 LEON. Ne nega. LIB. Quin promitto, inquam, hostire contra ut merueris.
 LEON. Ego abeo, tu iam, scio, patiere. sed quis hic est? is est,
 ille est ipsus. iam ego recurro húc. tu hunc interea hic tene.
 volo seni narrare. LIB. Quin tuom officium facis ergo ac fugis? 380

352 me si B¹ 356 dixi erum *Acidalius*: dixeram 357 iturus
 est (es D) unde in balneae cyrus inde hic ueni *Nonius 194 s. balneae*
 358 hem 360 exasciato *Acidalius*; sed prius non habet quo referatur (cf.
 370); fort. iam hoc (i. e. huc) opust senex acciatur vel potius accieatur, cf.
Mil. 935 (asc. scriptum pro acc. velut *Cic. ad Att. 5, 1, 3* asciuero) 363 inter-
 minatus est 364 argirippo B (v. ad v. 74), agirippo E uiginti essent *Pylades*
 366 promissam, corr. *Palmerius* 372 cf. 85. imitabor Sauream *Fleckeisenus*;
 atque caueto (caue tu *Bentleius*) sive sic retinendum est sive cauito fuerit;
 v. 375 patitor (cf. *Capt. 431*) 373 si B²: si me 376 usust *Lambinus*:
 usus 377 ne om. E meminere *Nonius 3* 380 tuum ε: tu hac,
 cf. 420

MERCATOR

II 3

Vt démonstratae sūnt mihi, hasce aedis esse opórtet,
 Demaenetus ubi dicitur habitare. i, puere, pulta
 atque atriensem Sauream, si est intus, evocato huc.

LIB. Quis nostras sic frangit fores? ohe, inquam, si quid audis.

MERC. Nemo etiam tetigit. sanum es? LIB. At censebam attingisse 355
 propterea, huc quia habebas iter. nolo ego fores conservas
 meas á te verberarier. sane ego sum amicus nostris.

MERC. Pol haud periculum est, cardines ne foribus effringantur,
 si istoc exemplo omnibus qui quaerunt respondebis.

LIB. Ita haec morata est ianua: extemplo ianitorem 390
 clamat, procul si quem videt ire ad se calcitronem.

sed quid venis? quid quaeritas? MERC. Demaenetum volebam.

LIB. Si sit domi, dicam tibi. MERC. Quid eius atriensis?

LIB. Nihilomage intus est. MERC. Vbi est? LIB. Ad tonsorem ire dixit.

MERC. Conveni. sed post non redit? LIB. Non edepol. quid volebas? 395

MERC. Argenti viginti minas, si adesset, accepisset.

LIB. Qui pro istuc? MERC. Asinos vendidit Pellaeo mercatori
 mercatu. LIB. Scio. tu id nunc refers? iam hic credo eum adfuturum.

MERC. Qua facie voster Saurea est? si is est, iam scire potero.

LIB. Macilentis malis, rufulus aliquantum, ventriosus, 400
 truculentis oculis, commoda statura, tristi fronte.

MERC. Non potuit pictor rectius describere eius formam.

LIB. Atque hercle ipsum adeo contuor, quassanti capite incedit.
 quisque obviam huic accesserit irato, vapulabit.

MERC. Siquidem hercle Aeacidinis minis animisque expletus incedit, 405
 si med iratus tetigerit, iratus vapulabit.

LEONIDA

II 4

Quid hoc sit negoti, neminem meum dictum magni facere?

Libanum in tonstrinam ut iusseram venire, is nullus venit.

381 LIBANVS SERVVS. MERCATOR (MERCHATOR. C. E) BE; cf. 369
 385 sanusne 387 nostris *Gulielmius*: nostris aedibus 388 efrangantur
 B¹, efringantur DB²; cf. *Stich.* 327, *Mil.* 1250 389 si <tu> *Kaempfius de*
pron. pers. 24 extemplo 392 demenetam E 393 fit B¹ 395 cum
 uenisset, corr. *Vssingius* rediit (redit praes.) 397 pelleo 400 ali-
 quantum ad rufulus, cf. *Capt.* 648 *Merc.* 640 *Pseud.* 1218 403 quansanti B,
 quansanti E¹ 404 huc B¹D¹ 405 eachidinis DE, eachinidis B nimis
 B¹D animusque B¹DE cedit *Scaliger*; cf. *Bacch.* 1069 *Merc.* 600
Mil. 897 *Poen.* 577 406 me B 407 LEONIDA. LIBANVS. SERVI. CHLAMI-
 DATVS (CHIAMIDATVS E) BE magnum E

ne ille edepol tergo et cruribus consuluit haud decore.

MERC. Nimis imperiosust. LIB. Vac mihi. LEON. Hodie salvere iussi 410
Libanum libertum? iam manu emissu's? LIB. Obsecro te.

LEON. Ne tu hercle cum magno malo mihi obviam accessisti.

cur non venisti, ut iusseram, in tonstrinam? LIB. Hic me moratust.

LEON. Siquidem hércle nunc summum Iovem te dicas detinuisse

atque is precator adsiet, malam rem effugies numquam. 415

tu, verbero, imperium meum contempsisti? LIB. Perii, hospes.

MERC. Quaeso hercle noli, Saurea, mea causa hunc verberare.

LEON. Vtinam nunc stimulus in manu mihi sit. MERC. Quiesce quaeso.

LEON. Qui latera conteram tua, quae occalluere plagis.

abscede ac sine me hunc perdere, qui semper me ira incendit, 420

cui numquam unam rem me licet semel praecipere furi,

quin centiens eadem imperem atque ogganniam, itaque iam hercle

clamore ac stomacho non queo labori suppeditare.

iussin, sceleste, ab ianua hoc stercus hinc auferri?

iussin columnis deici operas araneorum? 425

iussin in splendorem dari bullas has foribus nostris?

nihil est: tamquam si claudus sim, cum fustist ambulandum.

quia triduom hoc unum modo foro operam adsiduam dedo,

dum reperiam qui quaeritet argentum in faenus, hic vos

dormitis interea domi, atque erus in bara, haud aedibus, habitat. 430

em ergo hóc tibi. LIB. Hospes, te obsecro, defende. MERC. Saurea, oro,

mea causa ut mittás. LEON. Eho, equis pro vectura olivi

rem solvit? LIB. Solvit. LEON. Cui datumst? LIB. Stichus vicario ipsi

tuo. LEON. Váh, delenire apparatus, scio mihi vicarium esse,

neque eo esse servom in aedibus eri qui sit pluris quam illest. 435

410 imperiosus est ue hodie *Libano codd., Leonidae Lomanus*
dedit 411 obsecro te *Leonidae continuatur, corr. Angelius* 413 moratus
est 416 hospes perii *Bothius* 419 *metro aptius confodiam (Men. 951)* occa-
luere *BD*, occulluere *E* 420 hac 422 ogganniam *B* 424 stertus *B¹E¹*
425 operas: telas *Nonius 192* araneorum *testatur Nonius: araneorum, cf.*
Stich. 348 425 forum *B¹* dedi, *corr. Bentleius* 430 *cf. ad 405 (Trin.*
1127 Vid. 58) 431 clamidatus *praem. B (item 410 codd.)* hem
432 eo *B¹* eho: *clamans Leonida non audire se videri vult; ad equis apte*
refertur alterum solvit. sed nominibus fictis consulto utitur (436. 441. 444).
fortasse sic: (Simo) equid 433 rem solvit? LIB. solvit *Turnebus: resolvit.*
LIB. resolvit; *cf. 321* 434 *Stichus nusquam est, inventus a Libano. Leo-*
nida oppressus rei novitate non statim recte respondet, sed paulatim: blandiris
(nam magnum hoc est, vicarium habere; hoc quasi Leonida), sed non mentiris
(hoc verus Saurea non dixisset), deinde laudat vicarium quasi verus Saurea
435 *fort. neque esse servom in aedibus, ero* illest *Aldina: ille sit*

sed vina quae heri vendidi vinario Exaerambo,
iam pro eis satis fecit Sticho? LIB. Fecisse satis opinor,
nam vidi huc ipsum adducere trapezitam Exaerambum.
LEON. Sic dederō. prius quae credidi vix anno post exegi;
nunc satagit: adducit domum etiam ultro et scribit nummos. 440
Dromo mercedem rettulit? LIB. Dimidio minus opinor.
LEON. Quid reliquom? LIB. Aibat reddere quom extemplo redditum esset;
nam retineri, ut quod sit sibi operis locatum efficeret.
LEON. Scyphos quos utendos dedi Philodamo, rettulitne?
LIB. Non etiam. LEON. Hem non? si velis da *, commoda homini amico. 445
MERC. Perii hercle, iam hic me abegerit suo odio. LIB. Heus iam satis tu
audin quae loquitur? LEON. Audio et quiesco. MERC. Tandem, opinor.
conticuit. nunc adeam optimum est, prius quam incipit tinnire.
quam mox mi operam das? LEON. Ehem, optume. quam dudum tu advenisti?
non hercle te provideram (quaeso, ne vitio vortas), 450
ita iracundia obstitit oculis. MERC. Non mirum factum est.
sed si domi est, Demaenetum volebam. LEON. Negat esse intus.
verum istuc argentum tamen mihi si vis denumerare,
repromittam istoc nomine solutam rem futuram.
MERC. Sic potius, ut Demaeneto tibi ero praesente reddam. 455
LIB. Erus istunc novit atque erum hic. MERC. Ero huic praesente reddam.
LIB. Da modo meo periculo, rem salvam ego exhibebo;
nam si sciat noster senex fidem non esse huic habitam,
suscenseat, quoi omnium rerum ipsus semper credit.
LEON. Non magni pendo. ne duit, si non volt. sic sine astet. 460
LIB. Da, inquam. vah, formido miser, ne hic me tibi arbitretur
suasisse, sibi ne crederes. da, quaeso, ac ne formida:
salvom hercle erit. MERC. Credam fore, dum quidem ipse in manu habebō.
peregrinus ego sum, Sauream non novi. LIB. At nosce sane.

436 eri DE², ego E¹ Sarambo (Serambo) Casaubonus, cf. Ritschelius
op. 3, 310, Dittenbergerus in praef. Loewii et Goetzii p. 27 sq.; cf. χηράμβη
(Athen. 86^a), Καλλιμέδων ὁ Κάραβος 437 iis (his B²) oppinor DE
438 et rapezitam B¹, et rapere itam E, et rape cum 7 litt. spat. D exeram-
bum BE 439 quam, corr. Pius 441 retulit (item 444) 442 reliquum
aiebat DB², aiebat B¹E¹ quam, corr. Lambinus 444 scyphos 445 hem
non? servandum (cf. Richterius in Studemundi stud. 1, 549); fort. da(ri rem).
ineptum est da commoda 456 herus istuc E herum BE ero s:
ego praesentem E¹, praesente te B², praesente cum 2—3 litt. spat. D
457 periclo exhibebo B 458 finem B¹ 459 suis censeat B¹ qui,
cf. Amph. 520 ipsius E¹ credit, corr. Camerarius 461 uahc
463 habeo B¹DE

MERC. Sit, non sit, non edepol scio. si is est, eum esse oportet. 465
 ego certe me incerto scio hoc daturum nemini homini.
 LEON. Hercle istum di omnes perduint. verbo cave supplicassis.
 ferox est viginti minas meas tractare sese.
 nemo accipit, aufer te domum, abscede hinc, molestus ne sis.
 MERC. Nimis iracunde. non decet superbum esse hominem servom. 470
 LEON. Malo hercle iam magno tuo, ni isti nec recte dicis.
 LIB. Impure, nihili. non vides irasci? LEON. Perge porro.
 LIB. Flagitium hominis. da, óbsecro, argentum huic, ne male loquatur.
 MERC. Malum hercle vobis quaeritis. LEON. Crura hercle diffringentur,
 ni istum impudicum percies. LIB. Perii hercle. age impudice, 475
 sceleste, non audes mihi scelesto subvenire?
 LEON. Pergin precari pessimo? MERC. Quae res? tun libero homini
 male servos loquere? LEON. Vapula. MERC. Id quidém tibi hercle fiet,
 ut vapules, Demaenetum simul ac conspexero hodie.
 [in ius voco te. LEON. Non eo. MERC. Non is? memento. LEON. Memini. 480
 MERC. Dabitur pol supplicium mihi de tergo vostro. LEON. Vae te.
 tibi quidem supplicium, carnufex, de nobis detur? + MERC. Atque etiam
 pro dictis vestris maledicis poenae pendentur mi hodie.]
 LEON. Quid, verbero? ain tu, furcifer? erum nos fugitare censes? 484. 485
 ei nunciam ad erum, quo vocas, iam dudum quo volebas.
 MERC. Nunc demum? tamen numquam hinc feres argenti nummum, nisi me
 dare iusserit Demaenetus. LEON. Ita facito, age ambula ergo.
 tu contumeliam alteri facias, tibi non dicatur?
 tam ego homo sum quam tu. ME. Scilicet. ita res est. LE. Sequere hac ergo, 490
 praefiscini hoc nunc dixerim: nemo etiam me accusavit
 merito meo, neque me alter est Athenis hodie quisquam,
 cui credi recte aequae putent. MERC. Fortassis. sed tamen me
 numquam hodie induces, ut tibi credam hoc argentum ignoto.
 lupus est homo homini, non homo, quom qualis sit non novit. 495

465 de genere dicendi v. ad Aul. 207 467 perdunt B¹, perdiunt E
 469 accipit aufert te B¹DE, te aufer Engerus 471 LEON. om.
 B¹DE 472 nibili E 475 age in pudice in fine versus antecedentis, corr.
 Gulielmuis 477 cf. ad Amph. frg. 13 homine 478 malo
 flet B¹DE 480—483 delevit Vssingius 480 iis 481 ne 482 de
 nobis, carnufex, detur supplicium? Bothius 483 maledictis 484. 485 nos s:
 nosmet codd., me Vssingius, cf. Ribbeckius mus. Rhen. 37, 63 486 ii DE,
 i B² fort. uolebam 490 scilicet — ergo mercatoris, corr. s 491 praefiscisci
 ni DEB², praefiscisci ni B¹, corr. Curio dixerimus E 492 me Athenis alter
 est, corr. Bentleius 493 qui D¹ fortassis cf. Bacch. 671

LEON. Iam nunc secunda mihi facis. scibam huic te capitulo hodie facturum satis pro iniuria; quamquam ego sum sordidatus, frugi tamen sum, nec potest peculium enumerari.

MERC. Fortasse. LEON. Etiam + nunc dico Periphanes Rhodo mercator dives absente ero solus mihi talentum argenti soli 500 adnumeravit et mihi crédidit, nequest deceptus in eo.

MERC. Fortasse. LEON. Atque etiam tu quoque ipse, si esses percentatus me ex aliis, scio pol crederes nunc quod fers. MERC. Haud negassim. —

CLEARETA

III 1

Néqueon ego ted interdictis facere mansuetem meis? 505
an ita tu es animata, ut qui matris éxpers imperio sies?

PHILAEIVM

Vbi piem Pietatem, si istoc more moratam tibi postulem placere, mater, mihi quo pacto praecipis? [CLEAR. An decorum est adversari meis te praeceptis? PHIL. Quid est?] CLEAR. Hocine est pietatem colere, matris impérium minuere? PHIL. Neque quae recte faciunt culpo neque quae delinquent amo. 510 CLEAR. Satis dicacula es amatrix. PHIL. Mater, is quaestus mihi est: lingua poscit, corpus quaerit; animus orat, res monet. CLEAR. Ego te volui castigare, tu mi accusatrix ades. PHIL. Neque edepol te accuso neque id me facere fas existimo. verum ego meas queror fortunas, cum illo quém amo prohibeor. 515 CLEAR. Ecqua pars orationis de die dabitur mihi? PHIL. Et meam partem loquendi ét tuam trado tibi;

496 *excusationem quae videri possit arripit Leonida, ut ipse se purget et modestum faciat, multis verbis ad quae paucissima alter. sic exeunt cibam BD¹E huc E 497 sum ego B sorditatus BD 499 nunc dico: hodie Lachmannus; fort. etiamnunc: Periphanes 500 hero B 501 adnumeravit cf. Lachmannus ad Lucr. 290, Spengelius T. Macc. Pl. 98, Ribbeckius ad Mil. 1033; Pers. 834 nequest Reizius: neque 503 quod: quo id BD², quid hi D¹ 504 CLEARETA (CLEARETA D²) LENA. PHILAEIVM (PHILAEIVM D²) MERETRIX BED² te B mansuetam, corr. Fleck-eisenus, cf. ad 145 505 expers matris Camerarius; cf. 509 imperii, corr. Luchsius 506 istoc Nonius 151: istuc Nonius 375, isto codd. moratam BD², Nonius bis: morata D¹E 507 mater mihi codd., Nonius 151: martem tibi Nonius 375 508 delevit Vssingius 509 hocine colore BD imperium matris Pylades, cf. 505, ad 405 511 questus est mihi B 515 <ab> illo Abrahamus stud. Pl. 203 516 ecqua Brixius: egoua 517 tum tardo Nonius 151*

ad loquendum atque ad tacendum tute habeas portisculum.

quin pol si reposivi remum, sola ego in casteria

ubi quiesco, omnis familiae causa consistit tibi.

520

CLEAR. Quid ais tu, quam ego unam vidi mulierem audacissimam?

quotiens te votui Argyrippum filium Demaeneti

compellare aut contrectare, coploquive aut contui?

quid dedit? quid ad nos iussit deportari? an tu tibi

verba blanda esse aurum rere, dicta docta pro datis?

525

ultro amas, ultro expetessis, ultro ad te accersi iubes.

illos qui dant, eos derides; qui deludunt, deperis.

an te id exspectare oportet, si quis promittat tibi

te facturum divitem, si moriatur mater sua?

+ ecastor nobis periculum magnum et familiae portenditur,

530

dum eius exspectamus mortem, ne nos moriamur fame.

nunc adeo nisi mi huc argenti adfert viginti minas,

ne ille ecastor hinc trudetur largus lacrumarum foras.

hic dies summust * apud me inópiae excusatio.

PHIL. Patiar, si cibo carere me iubes, mater mea.

535

CLEAR. Non voto téd amare qui dant quoaia amentur gratia.

PHIL. Quid si hic animus occupatust, mater, quid faciam? mone. C. Em,

meum caput contemples, si quidem ex re consultas tua.

PHIL. Etiam ópilio qui pascit, mater, alienas ovis,

539. 540

aliquam habet peculiarem, qui spem soletur suam.

sine me amare unum Argyrippum ánimi causa, quem volo.

CLEAR. Intro abi, nam te quidem edepol nihil est impudentius.

PHIL. Audientem dicto, mater, produxisti filiam.

518 tu ut habes *Nonius*, tute habes *Isidorus* 19, 2, 13 portisculum nomen
Aelius Stilo testatur (*Festus* 234), porticulum *Isidorus*, *Paulus contra Festum*, cf.
CGL 5, 380, 40 et 2, 157, 7 post 518 *Clearetae* responsum intercidiisse videtur
huius fere sententiae: nil potest bonum celeuma, remex nisi bene audiat
 519 reposui *DE*, *schol. Stat. Theb.* 6, 800, repulsau *Nonius* 85. *uterque tes-*
tantur casteria; cf. *Lobeckius rhemat.* 84 sq. 522 te om. *B*¹ uetui *B*²
 agrippum *E* (item 542) 524 deportari iussit ad nos, *correxi* 525 rere:
*lacuna 11 fere litt. D*¹, rerere *E* 527 dant *i. ras. B*² eos om. *B*¹ de-
 deris, *corr. Camerarius* 529 moritur, *corr. Pylades tua, corr. ε* 530 mag-
 num del. *Pylades non probabiliter* (cf. *Aul.* 235 *Mil.* 1151); fort. magnum ecas-
 tor, cf. *Herm.* 18, 586 533 largos *B* 534 haec dies summast (summe est
Londinensis Fleckeisenus, cf. *Pers.* 34, *Pseud.* 374 *supplendum videtur sum-*
must, (iam nulla) vel summúst (quo est) 536 ueto *B*² quoaia *Bergkius*:
 qua (qui *B ante corr.*) 537 mater quod *B*¹*E* hem 538 e re *Gellius* 18,
 12, 5 post hunc versum *sententiam desidero qualis est Most.* 200 sq.

LIBANVS

III 2

Perfidiae laudes grátiasque habémus merito mágnas, 545
 quom nostris sycophantiis, dolis astutiisque,
 [scapularum confidentia, virtute ulmorum freti]
 qui advorsum stimulos, lamminas, crucesque compedesque,
 nervos, catenas, carceres, numellas, pedicas, boias 549. 550
 + indoctoresque acerrimos gnarosque nostri tergi,
 [qui saepe ante in nostras scapulas cicatrices indiderunt]

* * *

cae nunc legiones, copiae exercitusque eorum
 vi pugnando periuriis nostris fugae potiti. 555
 id virtute huius + collegae meaque comitate
 factumst. qui me vir fortior ad sufferundas plagas?
 LEON. Edepol virtutes qui tuas non possis conlaudare
 sic ut ego possim, quae domi duellique male fecisti.
 ne illa edepol pro merito tuo memorari multa possunt: 560
 ubi fidentem fraudaveris, ubi ero infidelis fueris,
 ubi verbis conceptis sciens libenter periuraris,
 ubi parietes perfoderis, in furto ubi sis prehensus,
 ubi saepe causam dixeris pendens adversus octo 565
 artutos, audacis viros, valentis virgatores.
 LIB. Fateor profecto ut praedicas, Leonida, esse vera;
 verum edepol ne etiam tua quoque malefacta iterari multa
 et vero possunt: ubi sciens fideli infidus fueris,

545 LIBANVS. LEONIDA SERVI DVO. B, SERVI DVĀ E 546 quum BD, cum E
 sicophantiis B, sichophantus E astutusque B'E, astatusque D 547 freti E,
 Nonius 262: fredi BD; spreta Vssingius, quo recepto si ad sequentia versus
 trahas, perspicuitas sententiae tollatur, si cum antecedentibus coniungas, verbum
 desit et hic et post v. 552 (quae fuit Fleckeiseni opinio); utroque modo ulmi ante
 v. 548-451 male anticipantur. versus aliunde ascriptus videtur (fuit fortasse
 virtutem ulmorum fregi), constructio qualis Cic. in Vatin. 29 nostra acta, quos
 tyrannos vocas et similia 549. 550 neruus Nonius 144 carceris codd., car-
 cerem Nonius 551 uirgatoresque non multum absit a traditis litteris, sed in-
 strumenta enumerantur, quod de hoc versu confirmat versus interpolatus
 552 delevit Bothius sententiae verbum deesse (pugnauimus) agnovit Fleckei-
 senus 554 eorum Camerarius: forum 555 fugae Buechelerus: eugae BD,
 euge E 556 fort. virtute huius collegae (mei) collega tantum hic et 576
 557 fortior Merula: fortior est sufferendas B, sufferendas DE 558 edepol
 qui Loenius Goetzius non Gertzius: nunc cf. Seyffertus stud. Pl. 17
 559 possum s 560 tuo Guictus: nunc tuo 563 parietis 565 astutos,
 corr. Fleckeisenus (artitos Turnebus) 567 ni tuo B 568 vero
 cf. ad Capt. 960 hic versus respondet ad v. 561 priorem partem, 571

ubi presus in furto sies manifesto et verberatus,
 [ubi periuraris, ubi sacro manus sis admolitus,] 570
 ubi eris damno, molestiae et dedecori saepe fueris,
 ubi creditum quod sit tibi datum esse pernegaris,
 [ubi amicae quàm amico tuo fueris magis fidelis,]
 ubi saepe ad languorem tua duritia dederis octo
 validos lictores, ulmeis adfectos lentis virgis. 575
 num male relata est gratia, ut collegam collaudavi?
 LEON. Ut meque teque maxime atque ingenio nostro decuit.
 LIB. Iam omitte ista atque hoc quod rogo responde. LEON. Rogita quod vis.
 LIB. Argenti vinginti minas habesne? LEON. Hariolare.
 edepol senem Demaenetum lepidum fuisse nobis: 580
 ut adsimulabat Sauream med esse quam facete!
 nimis aegre risum contini, ubi hospitem inclamavit,
 quod se absente mihi fidem habere noluisset.
 ut memoriter me Sauream vocabat atriensem!
 LI. Mane dùm. LE. Quid est? LI. Philaenium estne haec quae intus exit 585
 atque Argyrippus una? LEON. Opprime os, is est. subauscultemus.
 LIB. Lacrumantem lacinia tenet lacrumans. quidnam esse dicam?
 taciti auscultemus. LEON. Attatae, modo hercle in mentem venit,
 nimis véllem habere perticam. LIB. Quoi rei? LEON. Qui verberarem
 asinos, si forte ocepserint clamare hinc ex crumina. 590

ARGYRIPPVS

III 3

Cur me retentas?

PHILAEIVM

Quia tui amans abeuntis egeo.

ARG. Vale. PHIL. Aliquanto amplius valerem, si hic maneres.

ad posteriorem, v. 569 ad 563, v. 572 ad 562, v. 574 sq. ad 564 sq., omnia cum augmento. contra v. 570 ubi periuraris debile est et versus ferri possit tantum si ante 569 ponatur, sed sic v. 572 deterior fiat; v. 573 in fine sententiam habet ceteris debiliorem et post 568 (570) non ferendam 569 m. et Scaliger: et manifesto (-os D) 571 damno (et) Bothius 575 lictoris BD², lictoris D¹E 576 ut om. E², ut collegam om. E¹ 578 cf. ad Capt. 964 quid D 579 de hiatu cf. Herm. 18, 575 581 me quem cf. Brixius ad Mil. 401 582 continui, corr. Bothius; cf. ad Amph. 926 583 sed Ritschelius, sese Gruterus 585 possis (hinc) intus 586 arrgirippus B, agirippus E; cf. ad 405 subauscultemus BD 588 tac. ausc. Leonidae, deinde LIB. LEON. — LIB., corr. ε tacite, corr. Abrahamus stud. Pl. 182 589 quoi: cui D, quo cui B, cui quoi E (cf. 593) 591 ADVLESCENS MERETRIX SERVI DVO (DVO om. E) BE 592 item Nonius 349 cf. 593; nullum supplementum vidi quod non concinnitati sermonis officeret

- ARG. Salve. PHIL. Salvere me iubes, quoi tu abiens offers morbum.
- ARG. Mater supremam mihi tua dixit, domum ire iussit.
- PHIL. Acerbum funus filiae faciet, si te carendum est. 595
- LIB. Homo hercle hinc exclusus foras. LEON. Ita res est. A. Mitte quaeso.
- PHIL. Quo nunc abis? quin tu hic manes? ARG. Nox, si voles, manebo.
- LIB. Audin hunc opera ut largus est nocturna? nunc enim esse negotiosum interdus videlicet Solonem, leges ut conscribat, quibus se populus teneat. gerrae! 600
qui sese parere apparent huius légibus, profecto numquam bonae frugi sient, dies noctesque potent.
- LEON. Ne iste hercle ab ista non pedem discedat, si licessit, qui nunc festinat atque ab hac minatur sese abire.
- LIB. Sermoni iam finem face tuo, huius sermonem accipiam. 605
- ARG. Vale. PHIL. Quo properas? ARG. Bene vale, apud Orcum te videbo. nam equidem me iam quantum potest a vita abiudicabo.
- PHIL. Cur tu, obsecro, immerito meo me morti dedere optas?
- ARG. Ego te? quam si intellegam deficere vita, iam ipse vitam meam tibi largiar et de mea ad tuam addam. 610
- PHIL. Cur ergo minitaris mihi, te vitam esse amissurum? nam quid me facturam putas, si istuc quod dicis faxis? mihi certum est facere in me omnia eadem quae tu in te faxis.
- ARG. Oh melle dulci dulcior tu es. PHIL. Certe enim tú vita es mi. complectere. ARG. Facio lubens. PHIL. Vtinam sic efferamur. 615
- LEON. O Libane, uti miser est homo qui amat. LIB. Immo hercle vero, qui pendet multo est miserior. LEON. Scio qui periculum feci. circum sistamus, alter hinc, hinc alter appellemus. ere, salve. sed num fumus est haec mulier quam amplexare?
- ARG. Quidum? LEON. Quia oculi sunt tibi lacrumantes, eo rogavi. 620
- ARG. Patronus qui vobis fuit futurus, perdidistis.
- LEON. Equidem hercle nullum perdididi, ideo quia numquam ullum habui.
- LIB. Philaenium, salve. PHIL. Dabunt di quae velitis vobis.

593 quoi *B*¹: cui *B*²*D*, quoi cui *E* offers *ε* 594 supremum, *corr.*
Turnebus tua mihi *Lomanus*, *cf. ad 112* 596 exclusus est 597 mox,
corr. Lipsius 598 esse | negotiosum *Muellerus*: est | negotiosus interdus *B*
602 fruge *DE* 606 PHIL. et ARG. om. orchum 609 egon
Lomanus si (ego) *Fleckeisenus* 611 mihi *Lomanus*: tibi 613 efficere,
correxi tandem *E* 614 dulce *B*¹*DE* tu es *L.*: mihi tu es *BD*, tu
mihi tu es *E* *cf. Truc. 370 sq.; de exitu versus Most. 175. 871* 616 ut
619 here *inde a* sed num *Libanus loquitur, correxit Dziatzko in Fleckeiseni*
ann. 125, 287, idem v. 620. 622. 623 620 LIB. lacrumantis ego *B*¹*E*
622 LIB. 623 LEON.

LIB. Noctem tuam et vini cadum velim, si optata fiant.

ARG. Verbum cave fáxis, verbero. LIB. Tibi equidem, non mihi opto. 625

ARG. Tum tu igitur loquere quod lubet. LIB. Hunc hercle verberare.

LEON. Quisnam istuc adcredat tibi, cinaede calamistrate?

tum verberes, qui pro cibo habeas te verberari?

ARG. Vt vestrae fortunae meis praecedunt, Libane, longe,

qui hódie numquam ad vesperum vivam. LIB. Quapropter, quaeso? 630

A. Quia ego hanc amó et haec me amat, huic quod dem nusquam quicquam est,

hinc med amantem ex aedibus eiecit huius mater.

argenti viginti minae me ad mórtem appulerunt,

quas hodie aduléscens Diabolus ipsi daturus dixit,

ut hanc ne quoquam mitteret nisi ad se hunc annum totum. 635

videtin viginti minae quid pollent quidve possunt?

ille qui illas perdit salvos est, ego qui non perdo pereo.

LIB. Iam dedit argentum? ARG. Non dedit. LI. Bono animo es, ne formida.

LEON. Secede huc, Libane, te volo. LIB. Si quid vis. ARG. Obsecro vos,

eadem istac opera suaviust complexos fabulari. 640

LIB. Non omnia eadem aeque omnibus, ere, suavia esse scito:

vobis est suave amantibus complexos fabulari,

ego complexum huius nil moror, meum autem hic aspernatur.

proinde istud facias ipse quod faciamus nobis suades.

ARG. Ego vero, et quidem edepol lubens. interea, si videtur, 645

concedite istuc. LEON. Vin erum deludi? LIB. Dignust sane.

LEON. Vin faciam ut te Philaenium praesente hoc amplectetur?

LIB. Cupio hercle. LEON. Sequere hac. A. Ecquid est salutis? satis locuti.

LEON. Auscultate atque operam date et mea dicta devorate.

primum omnium servos tuos nos esse non negamus; 650

sed tibi si viginti minae argenti proferentur,

quo nos vocabis nomine? ARG. Libertos. LEON. Non patronos?

ARG. Id potius. LEON. Viginti minae hic insunt in crumina,

has ego, si vis, tibi dabo. ARG. Bi te servassint semper,

custos erilis, decus popli, thesaurus copiarum, 655

626 quid *D* var. *l.* 631 atque haec med *Kaempfius de pron pers.* 28 numquam
 632 eiecit *Fleckeisenus* (deiecit *Camerarius*): delegit 633 uiginti *om.*
*B*¹ vel med ad amorem *B* 634 verborum constructio in *Plauto singularis*;
 daturum ε 635 nequoquam *B* ex *corr.* 637 cf. 244 perdor *B* ante
corr. 640 suavius est 641. 642 *om.* *E* 641 aeque *Angelius*: atque 643 ego
 — moror *adulescentis*, meum *sq. Leonidae*, *corr.* ε , *Merula* hic *Pylades*:
 haec 646 dignum est, *corr.* *Pius* 647 te *Lomanus*: me 651 si *om.*
*B*¹*DE* 652 non patronos *Leonidae* dedit *B*² 654 ergo *D* (item 658, cf.
 688) <nunc> tibi *Fleckeisenus* 655 herilis thesaurus *B*¹

salus interioris + corporis amorisque imperator.

hic pone, hic istam colloca cruminam in collo plane.

LEON. Nolo ego te, qui erus sis, mihi onus istuc sustinere.

ARG. Quin tu labore liberas te atque istam imponis in me?

LEON. Ego baiulabo, tu, ut decet dominum, ante me ito inanis. 660

ARG. Quid nunc? LEON. Quid est? ARG. Quin tradis huc cruminam
pressatum umerum?

LEON. Hanc, cui daturus hanc, iube petere atque orare mecum.
nam istuc proclive est, quo iubes me plane collocare.

PHIL. Da, meus ocellus, mea rosa, mi ánime, mea voluptas,

Leonida, argentum mihi, ne nos diiunge amantis. 665

LEON. Dic me igitur tuom passerculum, gallinam, coturnicem,
agnellum, haedillum me tuom dic esse vel vitellum,
prehende auriculis, compara labella cum labellis.

ARG. Ten osculetur, verbero? LEON. Quam vero indignum visum est?
at qui pol hodie non feret, ni genua confricantur. 670

ARG. Quidvis egestas imperat: fricentur. dan quod oro?

PHIL. Age, mi Leonida, obsecro, fer amanti ero salutem,
redime istoc benefició te ab hoc, et tibi eme hunc isto argento.

LEON. Nimis bélla es atque amabilis, et si hoc meum esset, hodie
numquam me orares quin darem: illum te orare meliust, 675
illic hánc mihi servandam dedit. ei sane bella belle.

cape hoc sis, Libane. ARG. Furcifer, etiam me delusisti?

LEON. Numquam hercle facerem, genua ni tam nequiter fricares.
age sis tu in partem nunciam hunc delude atque amplexare hanc.

LIB. Taceas, me spectes. ARG. Quin ad hunc, Philaenium, adgredimur, 680
virum quidem pol optimum et non similem furis huius?

LIB. Inambulandum est: nunc mihi vicissim supplicabunt.

ARG. Quaeso hercle, Libane, sis erum tuis factis sospitari,
da mi istas viginti minas. vides me amantem egere.

656 corporis *DE*: hominis *B*, quod originem christianam sapit, cf. *Ter-*
tull. de an. 9 p. 312, 2, Apoll. Sid. 6, 1, 6 et saepius. conieci salus maeroris,
cornu opis. cf. Pseud. 671. copiu occupata priore versu 658 herus *DE*
661 quid est *Argyrippu codd., Leonidae delit Scaliger* umerum *Bentleius:*
erum 662 LEON. om. *BDE*¹ 663 quo *Vssingius:* quod 664 meus animus
Pylades 665 deiunge 666 me igitur tuom *Bothius:* igitur me tuum
670 confringantur al confricantur *B*, confringantur al confringantur *E*, item
sed ADOL. pro al D 671 dant, corr. *Gruterus* 674 est *B*¹ esset
meum *E* 675 me orarem *E* 676 et *B¹DE*, i *B*² 679 tuam partem
Fleckeisenus, cf. 916 680 adhuc *DE* 683 LEON. *prae.*

- LIB. Videbitur. factum volo. redito huc conticinno. 655
 nunc istanc tantisper iube petere atque orare mecum.
 PHIL. Amandone exorariet vis ted an osculando?
 LIB. Enim véro utrumque. P. Ergo, obsecro, ét tu utrumque nostrum serva.
 ARG. O Libane, mi patrone, mi trade istuc. magis decorumst
 libertum potius quam patronum onus in via portare. 690
 PHIL. Mi Libane, ocellus aureus, donum decusque amoris,
 amabo, faciam quod voles, da istuc argentum nobis.
 LIB. Dic igitur med anitculam, columbam vel catellum,
 hirundinem, monerulam, passerculum putillum,
 fac proserpentem bestiam me, duplicem ut habeam linguam, 695
 circumda torquem brachiis, meum collum circumplecte.
 ARG. Ten complectatur, carnufex? LIB. Quam vero indignus videor?
 ne istuc nequiquam dixeris tam indignum dictum in me,
 vehes pól hodie me, si quidem hoc argentum ferre speres.
 ARG. Ten ego veham? LIB. Tun hoc feras argentum áliter a me? 700
 ARG. Perii hercle. si verum quidem et decorum erum vehere servom,
 inscende. LIB. Sic isti solent superbi subdomari.
 asta igitur, ut consuetus es puer olim. scin ut dicam?
 em sic. abi, láudo, nec te equo magis est equos ullus sapiens.
 ARG. Inscende actutum. LIB. Ego fecero. hem quid istúc est? ut tu incedis? 705
 demam hercle iam de hórdeo, tolutum ni badizas.
 ARG. Amabo, Libane, iam sat est. LIB. Numquam hercle hodie exorabis.

655 videbimus *Varro de l. l. 6, 7* redito huc: redito *Varro 6, 7, ad reditum (i. e. at redito) Varro 7, 79* conticinno: *item Varro 7, 79, conticinio 6, 7 quae forma, ad analogiam gullicinii corrupta, apud grammaticos obtinet (cf. Loevius Goetzius praef. p. 25, cgl. 5, 58); M. Aur. ad Front. 2, 6 conticinum, in mg. conticinium cf. Pers. 311 Most. 579* 686 istam nunc *E* iubes *B¹DE* 687 fort. orandone te 688 ergo *D*: ego *BC*; *cf. c. g. Bacch. 866 Curc. 120; ea lege utrumque faciam, ut tu quoque serves utrumque et DE: te et B* 689 mihi patrone mihi 693 me aneticulam *B²*, anaticulam *s* columbulam catellum *Bentleius, cf. 667* 694 monedulam *B et D var. l., cf. Capt. 1002* putillum passerculum, *corr. Scaliger; non divisa nomina, cf. Cas. 138, in testamento Dasumi 45* arculis pusillis 695 proserpente *BD* bestiam eduplicem 696 circumdatorque (-toque *B²*) me, *corr. Havetus rev. de philol. 6, 150* 698 in me tam indignum dictum *Bothius* 699 speres non speras, *incertum an sperare liceat de lusu cf. Petersenus röm. myth. 6, 275* 700 (hinc) aliter *Camerarius* 701 peri *DE* et *L.*: est uerum *cf. schol. Verg. Aen. 12, 694* 702 si *E* istuc, *corr. Lambinus* 703. 704 inverso ordine *B* 703 stin *B¹DE* 704 Philaenii *B* hem 706 *item Nonius 4; de hiatu Klotz. grundz. altr. metr. 139*

nam iam calcari quadrupedo agitabo advorsum clivom,
postidea ad pistores dabo, ut ibi cruciere currens.

asta ut descendam nunciam in proclivi, quamquam nequam es. 710

ARG. Quid nunc, amabo? quoniam, ut est libitum, nos delusistis,
datisne argentum? LIB. Si quidem mihi statuam et aram statuis
atque ut deo mi hic immolas bovem: nam ego tibi Salus sum.

LEON. Etiam tu, ere, istunc amoves abs te atque + ipse me adgredere
atque illa, sibi quae hic iusserat, mihi statuis supplicasque? 715

ARG. Quem te autem divom nominem? LE. Fortunam, atque Obsequentem.

ARG. Iam istoc es melior. LIB. An quid est homini Salute melius?

ARG. Licet laudem Fortunam, tamen ut ne Salutem culpem.

PHIL. Ecastor ambae sunt bonae. ARG. Sciam ubi boni quid dederint.

LEON. Opta id quod ut cōtingat tibi vis. ARG. Quid si optaro? LE. Eveniet. 720

ARG. Opto annum hunc perpetuom mihi huius operas. LEON. Impetrasti.

ARG. Ain vero? LEON. Certe inquam. LI. Ad me adi vicissim atque experire.
exopta id quod vis maxime tibi evenire: fiet.

ARG. Quid ego aliud exoptem amplius nisi illud cuius inópiast,
viginti argenti commodas minas, huius quas dem matri. 725

LIB. Dabuntur, animo sis bono face, exoptata optingent.

ARG. Ut consuevere, homines Salus frustratur et Fortuna.

LEON. Ego caput huic argento fui hodie reperiundo.

LIB. Ego pes fui. ARG. Quin nec caput nec pes sermoni apparet.
nec quid dicatis scire nec me cur ludatis possum. 730

LIB. Satis iam delusum censeo. nunc rém ut est eloquamur.

animum, Argyrippe, advorte sis. pater nos ferre hoc iussit
argentum ad ted. ARG. Ut temperi opportuneque attulistis.

LIB. Hic inerunt viginti minae bonae, mala opera partae;

709 postea, corr. Pareus 711 Phalaenio codd., Argyrippe dedit Came-
rarius amabo? quoniam L.: quoniam amabo; cf. 707 et alias qui, quid
iam, quid id est amabo? (Amph. 810 Truc. 132. 138. 684). nimis subtiliter di-
stinguit Seyffertus stud Pl. 1 inter viros qui feminas quive viros adloquantur
714 ipsuum Acidalius, atque ad me adgredire Langenus symb. 100 adgredire
D ante corr. 716 deum (deorum Bentleius); cf. Horat. c. 1, 2, 25 717 ho-
mini s: olim homini salutem DE¹ 720 optaro cf. Luebbertus stud. gr. 1,
78 721 operas cf. ad Bacch. 45 722 adi B²: ad B¹D, at E 725 com-
moda minas eius Nonius 266 quidem matri E 726 fatie K 727 consu-
suere hominis 728 e. c. huic fui argento inveniundo schol. Verg. Aen. 11,
361 huc B¹ (tibi) hodie Fleckeisenus (hocedie Ritschelius) repper-
iundo 729 necaput B sermonis DEB², sermones B¹, corr. Bentleius;
cf. Capt. 614 730 scire ante possum, corr. Hermannus 732 argirippe DE
733 te tempore, corr. Ritschelius op. 3, 246 (cf. Abrahamus stud. Pl. 202),
cf. Epid. 406 oportuneque

has tibi nos pactis legibus dare iussit. ARG. Quid id est, quaeso? 735
 LIB. Noctem huius et cénam sibi ut dares. ARG. Iube advenire quaeso:
 meritissimo eius quae volet faciemus, qui hosce amores
 nostros dispulsos compulit. LEON. <Patierin, Argyrippe,>
 patrem hanc amplexari tuom? ARG. Haec faciet facile ut patiar.
 Leonida, curre obsecro, patrem huc orato ut veniat. 740
 LEON. Iam dudum est intus. ARG. Hac quidem non venit. LE. Angiporto
 illac per hortum circum iit clam, ne quis se videret
 huc ire familiarium: ne uxor resciscat metuit.
 de argento si mater tua sciát ut sit factum — ARG. Heia,
 bene dicite. LIB. Ite intro cito. ARG. Valet. — LEON. Et vos amate. — 745

DIABOLVS

IV 1

Agedum istum ostende quem conscripsti syngraphum
 inter me et amicam et lenam. leges pellege.
 nam tu poeta es prorsus ad eam rem unicus.

PARASITVS

Horrescet faxo lena, leges cum audiet.

DIAB. Age quaeso mi hercle translege. PAR. Audin? DIAB. Audio. 750

PAR. 'Diabolus Glauci filius Cleaetae

lenae dedit dóno argenti viginti minas,

Philaenium ut secum esset noctes et dies

hunc annum totum? DIAB. Neque cum quiquam alio quidem.

PAR. Addone? DIAB. Ádde, et scribas vide plane et probe. 755

PAR. 'Alienum hóminem intro mittat neminem.

quod illa aut amicum aut patronum nominet,

aut quód illa amicae * amatorem praedicet,

fores oclusae ómnibus sint nisi tibi.

738 dispulsos *BE*²: discipulos *D*, et dispulsos *E*¹ *supplevit Angelius*
 739 patrem — tuum *om. codd., sed versus totum exhibent post v. 760*
 facile faciet *B* altero loco 740 curre o. Leonida *Muellerus* hic *B*¹
 741 totus *Leonidae, corr. Acidalius* 742 circum it *DE*, circumit *B*, cf. *Pseud.*
 899 uiderit 745 bene — ualet *Argyrippi, corr. Parcus* et uos *satis*
erat; subicit amate tanquam idem valeat quod ualet 746 DIABOLVS ADO-
 LESSENS. PARASITVS *BE* conscripsisti, *item Nonius 225, Priscianus 1, 50*
 singraphum 747 pellege *testatur Priscianus: perlege* 751 clauci
 cleaeratae *B*, cleaeraetae *D*¹, cleaeratae *D*²*E* 752 dedit dono *sub uno accentu*
est. cf. Abrahamus stud. Pl. 212. dono cf. 194 Poen. 467 syngraphus *mul-*
tos hiatus habet in m, unum in diphthongo v. 759, cf. 778. 804. de quibus non
amplius monebo nisi alia dubitatio sit 757 nominet *Pytlades: neminem*
 758 amica <suae> *Gulielmius, fort. <uirum>*

in foribus scribat occupatam esse se. 760
 aut quod illa dicat peregre allatam epistulam,
 ne epistula quidem ulla sit in aedibus
 nec cerata adeo tabula; et si qua inutilis
 pictura sit, eam vendat: ni in quadriduo
 abalienarit, quo abs te argentum acceperit, 765
 tuos arbitratus sit, comburas, si velis,
 ne illi sit cera, ubi facere possit litteras.
 vocet convivam neminem illa, tu voces;
 ad eorum ne quem óculos adiciat suos.
 si quem alium aspexit, caeca continuo siet. 770
 tecum una potet, aequè pocla potitet:
 abs ted accipiat, tibi propinet, tu bibas,
 ne illa minus aut plus quam tu sapiat.' **DIAB.** Satis placet.
PAR. 'Suspiciones omnes ab se segreget.
 neque illaee ulli pede pedém homini premat, 775
 cum surgat, neque <cum> in lectum inscendat proximum,
 neque cum descendat inde, det cuiquam manum:
 spectandum ne cui ánulum det neque roget.
 talos ne cuiquam hómíni admoveat nisi tibi.
 cum iaciat, 'te' ne dicat: nomen nominet. 780
 deam invocet sibi quam libebit propitiam,
 deum nullum; si magis religiosa fuerit,
 tibi dicat: tu pro illa ores ut sit propitius.
 neque illa ulli homíni nutet, nictet, annuat.
 post, si lucerna exstincta sit, ne quid sui 785
 membri commoveat quicquam in tenebris.' **DIAB.** Optumest.
 ita scilicet facturam. verum in cubiculo —
 deme istuc — equidem illam moveri gestio.
 nolo illam habere causam et votitam dicere.

762 ulla quidem *E*; inter quidem et ulla hiatus 764 ni om. *E* quad-
 ridua *E* 765 quo: cf. *Ter. And.* 104, *Cic. pro Rosc. Am.* 20 al., quod *No-*
nius 190; quom *Abrahamus*, quo sententia fit quam expecto: nisi post quadri-
 duum vendiderit, tuus arbitratus sit, ubi tu argentum dederis abste *BD*,
Nonius: cxtē *E* 766 tum is a. sit comburat si uelit *Nonius* 767 nulli sit
Nonius 769 eorum *Camerarius*: forum quemquam *Bothius* 770 iocus
 ab hoc *syngrapho alienus* 771 potet *L.*: postea poda *B¹DE* 772 ab-
 stet *DE* 776 <cum> *Muellerus* 778 cui item *Nonius* 383 et 402; cuiquam
Pylades 780 iaceat 785 post *B.*: post id *DE* sit *Merula*: est
 786 optumst *B* 789 illam habere *Nonius* 45: habere illam uotitam testa-
 tur *Nonius* 45

PAR. Scio, cáptiones metuis. DIAB. Verum. PAR. Ergo ut iubes 790
 tollam. DIAB. Quid ni? PAR. Audi relicua. DIAB. Loquere, audio.
 PAR. 'Neque ullum verbum faciat perplexabile,
 neque ulla lingua sciat loqui nisi Attica.
 forte si tussire ocepserit, ne sic tussiat,
 ut cuiquam linguam in tussiendo proserat. 795
 quod illa autem simulet, quasi gravedo profluat,
 hoc ne sic faciat: tu labellum abstergeas
 potius quam cuiquam sayium faciat palam.
 nec mater lena ad vinum accedat interim,
 nec ulli verbo male dicat. si dixerit, 800
 haec multa ei esto, vino viginti dies
 ut careat.' DIAB. Pulchre scripsti. scitum syngraphum.
 PAR. 'Tum si coronas, sarta, unguenta iusserit
 ancillam ferre Veneri aut Cupidini.
 tuos servos servet, Venerine eas det an viro. 805
 si forte pure velle habere dixerit,
 tot noctes reddat spurcas quot pure habuerit.
 haec sunt non nugae, non enim mortualia.
 DIAB. Placent profecto leges. sequere intro. — PAR. Sequor. —

IV 2

DIAB. Sequere hac. egone haec patiar aut taceam? emori 810
 me malim, quam haec non eius uxori indicem.
 ain tu? ápud amicam munus adulescentuli
 fungare, uxori excuses te et dicas senem?
 praeripias scortum amanti atque argentum obicias
 lenae? suppiles clam domi uxorem tuam? 815
 suspendam potius me, quam tu haec tacita auferas.
 iam quidem hercle ad illam hinc ibo, quam tu propediem,
 nisi quidem illa ante occupassit te, effliges scio,
 luxuriae sumptus suppeditare ut possies.

791 reliqua 792 nec *Nonius* 151 perplexibile *DE*, perpexibile *B*,
 perpexabile *Nonius* 794 fors *Bothius*; cf. *Skutschius* *Plaut. u. Rom.* 150
 nec *E* 802 scriptis, corr. *Pius* singraphum *BE* 799-802 *alienos esse*
arbitror 804 uel *Reizius* 807 puras *codd*, *Nonius* 394, corr. *Scaliger*
 808 cf. *Cato ap. Gell.* 18, 7, 3 (mortuaria) 810 *ADOLESCENS ARGIRIPPVS*
 (-*IPVS B*) & *PARASITVS DVO BE*; cf. *Aul. IV* 4., ad 828. 829 (ut) patiar
Fleckeisenus 815 suppelles (suppeiles *Pareus*) 816 suppendas, corr. *Bo-*
thius tu haec tacita *Kaempferus de pron. pers.* 25: tacita tu haec
 818 occupas site

PAR. Ego sic faciundum censeo: me honestiust, 820
 quam te palam hanc rem facere, ne illa existimet
 amoris causa percitum id fecisse te
 magis quám sua caúsa. DIAB. At pol qui dixi rectius.
 tu ergo fac ut illi turbas lites concias;
 cum suo sibi gnato unam ad amicam de die 825
 potare, illam expilare (narra). PAR. Ne mone,
 ego istud curabo. — DIAB. At ego te opperiar domi. —

ARGYRIPPVS

V 1

[Age decumbamus sis, pater.

DEMAENETVS

Vt iusseris,

mi gnate, ita fiet. ARG. Pueri, mensam adponite.]

DEM. Numquidnam tibi moléstumst, gnate mi, si haec nunc mecum áccubat? 830
 ARG. Pietas, pater, oculis dolorem prohibet. quamquam ego istánc amo,
 possum equidem inducere animum, ne aegre patiár quia tecum accubat.
 DEM. Decet verecundum esse adolescentem, Argyrippe. ARG. Edepol, pater,
 merito tuo facere possum. DEM. Age ergo, hoc agitemus convivium
 vino ut sermone suavi. nolo ego metui, amari mavolo, 835
 mi gnate, me abs te. ARG. Pol ego utrumque facio, ut aequom est filium.
 DEM. Credam istuc, si esse te hilarum videro. A. An tu me tristem putas?
 D. Putem ego, quem videam aeque esse maestum ut quasi dies si dicta sit?
 ARG. Ne dixis istuc. DEM. Ne sic fueris: ilico ego non dixero. 839. 840
 ARG. Eim aspecta: rideo. DEM. Vtinam male qui mihi volunt sic rideant.
 ARG. Scio equidem quam ob rem me, pater, tu tristem credas nunc tibi:
 quia istaéc est tecum. atque ego quidem hercle ut verum tibi dicam, pater,
 ea res me male habet; at non eo, quia tibi non cupiam quae velis;
 verum istam amo. aliam tecum esse equidem facile possum perpeti. 845
 D. At ego hanc volo. A. Ergo sunt quae exoptas: mihi quae ego exoptem volo.

820 honestius est 823 dixisti 826 expilare iam emone, *correxi*
 (PAR. *Camerarius*) 827 PAR. *praemissum* istuc D operiar (-as E) DE
 828 ADOLESCENS. SENEX BE; *deest titulo Philaenium* 828. 829 *alteri recensio*
tribuit Heisius; ad deperditae inter IV 1 et 2 scaenae reliquias refert Ribbeckius
mus. Rhen. 37, 57 agedum cumbamus E¹ uel uti, *cf. ad Amph. 719, Epid.*
485, Curc. 41, Poen. 191; s. ad v. 250 830 molestus est 831 pletas B¹D,
 pleta E 833 agryppe E 835 ut: et Pius 837 me Bothius: esse me
 838 ut *del. Lambinus* sid acta sit D (dicta: dic in ras. B) 841 hem
 844 ac quia *Acidalivus*: quin 846 i. e. mihi liceat *exoptare eadem quae tibi*
contigerunt, sermo assimilatus verbis Demaeneti; potius quae ego mihi. cf.
Pers. 696, ad Merc. 505

DEM. Vnum hunc diem perpetere, quoniam tibi potestatem dedi, cum hac annum ut esses, atque amanti argenti feci copiam.

A. Em istoc me facto tibi devinxisti. D. Quin te ergo hilarum das mihi? 849. 850

ARTEMONA

V 2

AIN tu meum virum hinc potare, obsecro, cum filio et ad amicam detulisse argenti viginti minas meoque filio sciente id facere flagitium patrem?

PARASITVS

Neque divini neque mi humani posthac quicquam accreduas, Artemona, si huius rei me mendacem inveneris.

855

ART. At scelestas ego praeter alios meum virum + frugi rata, siccum, frugi, continentem, amantem uxoris maxime.

PAR. At nunc dehinc scito illum ante omnes minimi mortalem preti, madidum, nihili, incontinentem atque osorem uxoris suae.

ART. Pol ni istaec vera essent, nunquam faceret ea quae nunc facit. 860

PAR. Ego quoque hercle illum antehac hominem semper sum frugi ratus, verum hoc facto sese ostendit, qui quidem cum filio potet una atque una amicam ductet, decrepitus senex.

ART. Hoc ecastor est quod ille it ad cenam cottidie.

ait sese ire ad Archidemum, Chaeream, Chaerestratum,

865

Cliniam, Chremem, Cratinum, Diniam, Demosthenem:

is apud scortum corruptelae est liberis, lustris studet.

PAR. Quin tu illum iubes ancillas rapere sublimem domum?

ART. Tace modo. ne <ego> illum ecastor miserum habebis. P. Ego istuc scio, ita fore illi dum quidem cum illo nupta eris. ART. Ego censeo. 870

+ eum etiam hominem in senatu dare operam aut clientibus,

ibi labore delassatum noctem totam stertere:

ille operae foris faciendo lassus noctu <ad me> advenit;

fundum alienum arat, incultum familiarem deserit.

849. 850 hem deuinxisti (deuinxisti B) 851 MVLIER. PARASITVS.

SENECA. ADOLESCENS. MERETRIX BE mecum B¹E 855 me L.: me esse

856 fui Pylades, potius fueram. cf. 861 857 item Nonius 394 cf. Ribbeckius l. s. 66 859 item Priscianus 1, 560 (nihil) 860 ista uera B,

uera ista DE, corr. F. Schmidtus 863 unam atque unam Nonius 13, unam

atque una D, una atque unam E 864 parasito continuatur 866 chremem E

dinian BD, cliniam E demostenen 867 est Scaliger: et

codd., Nonius 333 868 sublimem 869 <ego> Fleckeisenus 871 conieci

sum etiam <rata> hominem 873 <ad me> Fleckeisenus

- is etiam corruptus porro suum corrumpit filium. 875
 PAR. Sequere hac me modò, iam faxo ipsum hominem manifesto opprimas.
 ART. Nihil ecaster est quod facere mavelim. P. Mane dum. A. Quid est?
 PAR. Possis, si forte accubantem tuom virum conspexeris
 cum corona amplexum amicam, si videas, cognoscere?
 A. Possum ecaster. P. Em tibi hominem. A. Perii. P. Paulisper mane. 880
 aucupemus ex insidiis clanculum quam rem gerant.
 ARG. Quid modi, pater, amplexando facies? DEM. Fateor, gnate mi —
 ARG. Quid fatere? DEM. Me ex amore huius corruptum oppido.
 PAR. Audia quid ait? ART. Audio. DEM. Egon ut non domo uxori meae
 subripiam in deliciis pallam quam habet, atque ad te deferam, 885
 non edepol conduci possum vita uxoris annua.
 PAR. Censen tu illum hodiè primum ire adsuetum esse in ganeum?
 ART. Ille ecaster suppilabat me, quod ancillas meas
 suspicabar atque insontis miseram cruciabam. ARG. Pater,
 iube dari vinum; iam dudum factum est cum primum bibi. 890
 DEM. Da, puere, ab summo. âge tu interibi ab infimo da savium.
 ART. Perii misera, ut osculatur carnufex, capuli decus.
 DEM. Edepol animam suaviorem aliquanto quam uxoris meae.
 PHIL. Dic amabo, an fetet anima uxoris tuae? DEM. Nauteam
 bibere malim, si necessum sit, quam illam oscularier. 895
 ART. Ain tandem? edepol ne tu istuc cum malo magno tuo
 Dixisti in me. sine, revenias modo domum, faxo ut scias
 quid periculi sit dotatae uxori vitium dicere.
 PHIL. Miser ecaster es. ART. Ecaster dignus est. ARG. Quid ais, pater?
 ecquid matrem amas? DEM. Egone illam? nunc amo, quia non adest. 900
 ARG. Quid cum adest? D. Periisse cupio. P. Amat homo hic te, ut praedicat.
 ART. Ne illa ecaster faenerato funditat: nam si domum

875 corruptit *B* 876 me *om. B*¹ 880 hem 882 amplexandi,
corr. Acidalius 883 huius (esse) *Fleckeisenus* 884 *sq. cf. M. Warren ephem.*
philol. Americ. 2, 4 885 et castor *DE* 889 cruciebam *B* 890 dare, *corr.*
Acidalius 892 peri *Nonius 4* 894 *inter 898 et 900 legitur, corr. s; 899 inter*
895 et 896, corr. Acidalius; 895. 899 post 906 in marg. repetunt BD, inter ver-
suum contextum E; v. ad v. 908 894 tuae uxori *Nonius 233, cf. Amph. 1106*
895 necesse sit *Nonius 8*, necessum est *codd.* 896—898 cum 902. 903 locum
mutare iubet *Fleckeisenus; Plauto abiudicat Langenus symb. 120 versibus 902.*
903 huc revocatis 896 tandem *B*, tantum *D* tu (hodie) *Muellerus*
magno malo *E* 897 uenias, *corr. Loewius Goetzius* ut del. *Flecke-*
eisenus 899 *PHIL. Acidalius: ART. ART. Acidalius: PAR.* 901 perisse
cf. Luchs. comm. pros. 1, 7 902 illa ecaster *Bothius: ille castor Nonius*
312, ille ecaster *codd.* fundit *Nonius s. v.*

redierit hodie, osculando ego ulciscar potissimum.

ARG. Iace, pater, talos, ut porro nos iaciamus. DEM. Maxime.

te, Philaenium, mihi atque uxoris mortem. hoc Venerium est.

905

pueri, plaudite et mi ob iactum cantharo mulsum date.

ART. Non queo durare. PAR. Si non didicisti fulloniam, non mirandum est. * in oculos invadi optimum est.

ART. Ego pol vivam et tu istaec hodie cum tuo magno malo

invocavisti. PAR. Ecquis currit pollictorem accersere?

910

ARG. Mater, salve. ART. Sat salutis. PAR. Mortuost Demaenetus.

tempus est subducere hinc me; pulchre hoc gliscit proelium.

ibo ad Diabolum, mandata dicam facta ut voluerit,

atque interea ut decumbamus suadebo, hi dum litigant.

poste demum huc cras adducam ad lenam, ut viginti minas

915

ei det, in partem hac amanti ut liceat ei potirier.

Argyrippus exorari spero poterit, ut sinat

sese alternas cum illo noctes hac frui. nam ni impetro,

regem perdidit: ex amore tantum est homini incendium. —

ART. Quid tibi hunc receptio ad te est memm virum? PHIL. Pol me quidem 920

miseram odio énicavit. ART. Surge, amator, i domum.

DEM. Nullus sum. ART. Immo es, ne nega, omnium (unus) pol nequissimus.

at etiam cubat cuculus. surge, amator, i domum.

DEM. Vae mihi. ART. Vera hariolare. surge, amator, i domum.

DEM. Abscede ergo paululum istuc. ART. Surge, amator, i domum. 925

DEM. Iam obsecro, uxor. ART. Nunc uxorem me esse meministi tuam?

modo, cum dicta in me ingerebas, odium, non uxor eram.

DEM. Totus perii. ART. Quid tandem? anima fetetne uxoris tuae?

DEM. Murram olet. ART. Iam subrupuisti pallam, quam scorto dares?

PHIL. Ecastor qui subrupturum pallam promisit tibi.

930

DEM. Non taces? ARG. Ego dissuadebam, mater. ART. Bellum filium.

904 iaceamus 907 nomqueo D, nam queo E fullonicam, corr. Dousa, cf. Amph. 90. 152, Pseud. 782 fullones intellegit amylo durantes 908 suppleas velut (igitur homini) non mirandumst, (Artemona. ART.) in oculos e. q. s. Havelius rev. de phil. 6, 153 qui versus 893—909 Fleckeiseni et Vssingii inventis usus probabiliter sic ordinavit ut se excipiant vv. 893. 896—898. 894. 895. 902. 903. 899—901. 907. 908. 904—906. 909 909 tu istaec Camerarius: tuis haec 910 inuocasti et quis currit pollictorem (-re E) accersere, item Nonius 157; cf. Poen. 63 911 sit E mortuus est 912 est Nonius 22: om. 916 parte, corr. Lambinus potierier 917 argiripus D 920 huc E 921 enicabit enecavit odio miseram Guietus 922 omium B (unus) L., (hominum) Fleckeisenus; illud ad nullus sum aptius respondere videtur 924 ue 925 paulum BD 930 Argyrippu codd., Philaenio dedit Pareus

- istoscine patrem aequom est mores liberis largirier?
 nilne te pudet? DEM. Pol, si aliud nil sit, tui me, uxor, pudet.
 ART. Cano capite te cuculum uxor ex lustris rapit.
 DEM. Non licet manere (cena coquitur) dum cenem modo? 935
 ART. Ecator cenabis hodie, ut dignus es, magnum malum.
 DEM. Male cubandum est: iudicatum me uxor abducit domum.
 ARG. Dicebam, pater, tibi, ne matri consuleres male.
 PHIL. De palla memento, amabo. DEM. Iuben hauc hinc abscedere?
 ART. I domum. PHIL. Da savium etiam prius quam abis. DEM. I in crucem. 940
 PHIL. Immo intro potius. sequere hac me, mi anime. ARG. Ego vero sequor.

GREX

- Hic senex si quid clam uxorem suo animo fecit volup,
 neque novom neque mirum fecit nec secus quam alii solent;
 nec quisquam est tam ingenio duro nec tam firmo pectore,
 quin ubi quicque occasionis sit sibi faciat bene. 945
 nunc si voltis deprecari huic seni ne vapulet,
 remur impetrari posse, plausum si clarum datis.

932 mores est, *corr. Pylades* 936 dignum est, *corr. Gruterus*
 935. 936 *boni versus male inserti ab interpolatore* 937 adducit *codd.*, ducit
Nonius 128, corr. Dousa 940. 941 *inverso ordine, corr. Fleckeisenus*
 940 i domum *om. B¹* *abiis BD, abitis Bothius* 941 intus, *corr. Fleck-*
cisenus (potius intro) ARG. *Bothius*: DEM. 942 uxore *B² (recte Nonius*
187) suam *E¹, Nonius* uolup *Nonius testatur: uoluptatis* 945 qua-
 que *B* 947 plausum si *Bentleius*: si plausum sic (si *B²)* PLAVTI ASINARIA
 EXPLICIT *BE*

A V L V L A R I A

ARGVMENTVM I

Senex avarus vix sibi credens Euclio
 domi suae defóssam multis cúm opibus
 aulam invenit, rursumque penitus conditam
 exanguis amens servat. eius filiam
 Lyconides vitiat. interea senex 5
 Megadorus a sorore suasus ducere
 uxorem avari gnatam deposcit sibi.
 durús senex vix promittit, atque aulae timens
 domo sublatam variis abstrudit locis.
 insidias servos facit huius Lyconidis 10
 qui virginem vitiat; atque ipse obsecrat
 avonculum Megadorum sibimet cedere
 uxorem amanti. per dolum mox Euclio
 cum perdidisset aulam, insperato invenit
 laetusque natam conlocat Lyconidi. 15

ARGVMENTVM II

Aulam repertam auri plenam Euclio
Vi summa servat, miseris adfectus modis.
 Lyconides istius vitiat filiam.
Volt hanc Megadorus indotatam ducere,
Lubensque ut faciat dat coquos cum obsonio. 5
Auro formidat Euclio, abstrudit foris.
Re ómni inspecta compressoris servolus
Id surpit. illic Euclioni rem refert.
Ab eo donatur auro, uxore et filio.

INCIPIT (om. E) PROLOGVS. IN. AVLVLARIA PLAVTI BE, om D 5 licon.,
 item 10. 15; 2, 3 11 ipse om. E

PLAVTI AVLVLARIA INCIPIT. ARGVMENTVM BE, om. D 6 abstridit fores

PERSONAE

LAR FAMILIARIS prologus

EVCLIO senex

STAPHYLA anus

EVNOMIA matrona

MEGADORVS senex

PYTHODICVS servus

CONGRIO } coci

ANTHRAX }

STROBILVS servus

LYCONIDES adulescens

PHAEDRIA puella

TIBICINAE

SCAENA ATHENIS

de Pythodico cocis tibicinis Strobilo v. ad. v. 280, de puellae nomine ad v. 682

LAR FAMILIARIS

prologus

Ne quis miretur qui sim, paucis eloquar.
 ego Lar sum familiaris ex hac familia
 unde exeuntem me aspexistis. hanc domum
 iam multos annos est cum possideo et colo
 patri avoque iam huius qui nunc hic habet. 5
 sed mi avos huius obsecrans concredidit
 thesaurum auri clam omnis: in medio foco
 defodit, venerans me ut id servarem sibi.
 is quoniam moritur (ita avido ingenio fuit),
 numquam indicare id filio voluit suo, 10
 inopemque optavit potius eum relinquere,
 quam eum thesaurum commonstraret filio;
 agri reliquit ei non magnum modum,
 quo cum labore magno et misere viveret.
 ubi is obiit mortem qui mihi id aurum credidit, 15
 coepi observare, ecqui maiorem filius
 mihi honorem haberet quam eius habuisset pater.
 atque ille vero minus minusque impendio

LAR FAMILIARIS *BE*, *om. D ut solet* 2 sum lar *Priscianus 1, 223, Probus cathol. 15* 3 eteuntem me aspexisti *E* 4 cum: ut *Nonius 250*
 possideo et colo *ut colonus agrum occupatorium; cui oppositam fuisse herediti vel proprietatis notionem expectes. post h. v. nonnulla intercidisse probabiliter statuit Langenus (sed Euclionis nomen non desideratur)* 5 patri avoque: patriabo *Nonius 318*, patrique avoque *Aldus, cf. Trin. 645*, patre uiuo avoque *Palmerus Hermath. 5, 308* 7 thesaurum, *item 12. 26* auri th. *Camera-rius* 9 quoniam is *Donatus ad Ter. Ad. prol. 1* 15 obit *Nonius 275. 360* qui mihi id *item Nonius 360: quid mihi in Nonius 275* 16 et qui *codd., et quidem Nonius 320 (idem filium et 17 habere), ecquid Caesar diss. Argent. 11, 270; ecqui priorem corripit*

curare minusque me impertire honoribus.
 item a me contra factum est, nam item obiit diem. 20
 is ex se hunc reliquit qui hic nunc habitat filium
 pariter moratum ut pater avosque huius fuit.
 huic filia una est. ea mihi cottidie
 aut ture aut vino aut aliqui semper supplicat,
 dat mihi coronas. eius honoris gratia 25
 feci, thesaurum ut hic reperiret Eucelio,
 quo illam facilius nuptum, si vellet, daret.
 nam eam compressit de summo adulescens loco.
 is scit adulescens quae sit quam compresserit,
 illa illum nescit, neque compressam autem pater. 30
 eam ego hodie faciam ut hic senex de proxumo
 sibi uxorem poscat. id ea faciam gratia,
 quo ille eam facilius ducat qui compresserat.
 et hic qui poscet eam sibi uxorem senex,
 is adulescentis illius est avonculus, 35
 qui illam stupravit noctu, Cereris vigiliis.
 sed hic senex iam clamat intus ut solet.
 anum foras extrudit, ne sit conscia.
 credo aurum inspicere volt, ne subreptum siet.

EVCLIO

I 1

Exi, inquam. age exi. exeundum herclé tibi hinc est foras, 40
 circumspectatrix cum oculis emissiciis.

STAPHYLA

Nam cur me miseram verberas? EVCL. Ut misera sis
 atque ut te dignam mala malam aetatem exigas.
 STAPH. Nam qua me nunc causa extrusisti ex aedibus?
 EVCL. Tibi ego rationem reddam, stimulorum seges? 45
 illuc regredere ab ostio. illuc sis vide,
 ut incédit. at scin quo modo tibi res se habet?

20 die *expectamus* nam aurum ei non dedi 21 his *Nonius* 375
 nunc *om. Nonius* 22 aausque eius *schol. Verg. georg. 1, 189*, atque aaus
 eius *Nonius* 24 aliquid *E* 26 reperiret *DE* 28 compressit eam,
corr. Bothius 35 auonculus *nomen ceterum trisyllabum, possis est illius*
 36 *cf. 795. Truc. 821* 37 hec *B*¹ EVCLIO SENEX. STAPHILA ANVS *B*, in-
verso ordine E 44 qua me nunc: me qua *B* ex *B*: his ex *E. om. D*
 45 *cf. Trin. 515* 46 regrede

si hercle hodie fustem cepero aut stimulum in manum,
testudineum istum tibi ego grandibo gradum.

ΣΤΑΡΗ. Vtinam me divi adaxint ad suspendium
potius quidem quam hoc pacto apud te serviam. 50

ΕΥΚΛ. At ut scelesta sola secum murmurat.
oculos hercle égo istos, improba, ecfodiam tibi,
ne me observare possis quid rerum geram.
abscede etiam nunc — etiam nunc — etiam — ohe, 55
istic astato. si hercle tu ex istoc loco

digitum transvorsum aut unguem latum excesseris
aut si respexis, donicum ego te iussero,
continuo hercle ego te dedam discipulam cruci.
scelestiorem me hac anu certo scio 60

vidisse nunquam, nimisque ego hanc metuo male,
ne mi ex insidiis verba imprudenti duit
neu persentiscat aurum ubi est absconditum,
quae in occipitio quoque habet oculos pessima.
nunc ibo ut visam sitne ita aurum ut condidi, 65
quod me sollicitat plurimis miserum modis. —

ΣΤΑΡΗ. Noenum mecastor quid ego ero dicam meo
malae rei evenisse quamve insaniam,
queo comminisci; ita me miseram ad hunc modum
decies die uno saepe extrudit aedibus. 70

nescio pol quae illunc hominem intemperiae tenent:
pervigilat noctes totas, tum autem interdus
quasi claudus sutor domi sedet totos dies.
neque iam quo pacto celem erilis filiae
probrum, propinqua partitudo cui appetit, 75
queo comminisci; neque quicquam meliust mihi,
ut opinor, quam ex me ut unam faciam litteram
longam, <meum> laqueo collum quando obstrinxero.

48 hercle hodie *Kampmannus*: hodie hercle *DEB*², hodie *B*¹ 49 testi-
tudinem ut vid. *B*¹, testudinem *E* gradibo (grandiuo *Nonius* 115); cf. *Warre-*
nus Am. journ. 4, 71 sq. 53 oculos ego tibi istos improbe ecfodiam tibi
Nonius 360 effodiam 55 fort. abscedito etiam nunc alterum
om. B 56 atasto, corr. *Scioppius* 58 respexeris *D*¹*E* 60 certe,
corr. *Franckenus* 65 sitne *Pylades*: estne 67 ero ego *E* 74 he-
rilis 69 et 76 queo comminisci sic siue sermonis augmento utrubique po-
situm vix a poeta; illuc hiatus accedit, hic spondei durities melius est
78 longum, corr. *Scutarius* <meum> *Camerarius* obstrinxero *B*¹*E*

EVCL. Nunc defaecato demum animo egredior domo,	I 2
postquam perspexi salva esse intus omnia.	80
redi nunciam intro atque intus serva. STAPH. Quippini?	
ego intus servem? an ne quis aedes auferat?	
nam hic apud nos nihil est aliud quaesti furibus,	
ita inaniis sunt oppletae atque araneis.	
EVCL. Mirum quin tua me causa faciat Iuppiter	85
Philippum regem aut Dareum, trivenefica.	
araneas mihi ego illas servari volo.	
pauper sum; fateor, patior; quod di dant fero.	
abi intro, occlude ianuam. iam ego hic ero.	
cave quémquam alienum in aedis intro miseris.	90
quod quispiam ignem quaerat, extinguere volo,	
ne causae quid sit quod te quisquam quaeritet.	
nam si ignis vivet, tu extinguere extempulo.	
tum aquam aufugisse dicit, si quis petet.	
cultrum, securim, pistillum, mortarium,	95
quae utenda vasa semper vicini rogant,	
fures venisse atque abstulisse dicit.	
profecto in aedis meas me absente neminem	
volo intro mitti. atque etiam hoc praedico tibi,	
si Bona Fortuna veniat, ne intro miseris.	100
STAPH. Pol ea ipsa credo ne intro mittatur cavet,	
nam ad aedis nostras numquam adit, quamquam prope est.	
EVCL. Tace atque abi intro. STAPH. Taceo atque abeo. — EVCL. Occlude sis	
fores ambobus pessulis. iam ego hic ero.	
discrucior animi, quia ab domo abeundum est mihi.	105
nimis hercle invitus abeo. sed quid agam scio.	
nam noster nostrae qui est magister curiae	
dividere argenti dixit nummos in viros;	
id si relinquo ac non peto, omnes ilico	
me suspicentur, credo, habere aurum domi.	110

79 EVCLIO SENEX. STAPHILA ANVS BE 83 aliud *om.* Nonius 483
 84 inanis, *item* Nonius 123 arantes Nonius 85 me Camerarius:
 nunc me 86 darium B, daricum DE 89 hoc B¹ 92 ne: he B¹E¹
 93 extemplo 95 pistillum B 98 edibus E 101 eapse Bothius 102 nus-
 quam BE adiit est *om.* DE *etiamsi hac platea praetereat, numquam*
accedit (cf. Dio C. 64, 1, 2, Suet. Galb. 4, Sen. de const. sap. 15, 5) 105 ab
 del. Guictus, *cf. Epid. 681, Abrahamus stud. Pl. 198* 106 sed ε: si 108 *item*
 Nonius 43; nummos dicit Asconius personatus ad Verr. p. 136

nam non est veri simile, hominem pauperem
 pauxillum parvi facere quin nummum petat.
 nam nunc cum celo sedulo omnis, ne sciant,
 omnes videntur scire et me benignius
 omnes salutant quam salutabant prius;
 adeunt, consistunt, copulantur dexteras,
 rogitant me ut valeam, quid agam, quid rerum geram.
 nunc quo profectus sum ibo; postidea domum
 me rursus quantum potero tantum recipiam.

115

EVNOMIA

II 1

Velim te arbitrari med haec verba, frater,
 mei fidei tuaeque rei
 causa facere, ut aequom est germanam sororem.
 quamquam haud falsa sum nos odiosas haberi;
 nam multum loquaces merito omnes habemur,
 nec mutam profecto repertam ullam esse
 <aut> hodie dicunt mulierem <aut> ullo in saeclo.
 verum hoc, frater, unum tamen cogitato,
 tibi proximam me mihi que esse item te;
 ita aequom est quod in rem esse utrique arbitremur
 et mihi te et tibi <me> consulere et monere;
 neque occultum id haberi neque per metum mussari,
 quin participem pariter ego te et tu me ut facias.
 eo nunc ego secreto ted huc foras seduxi,
 ut tuam rem ego tecum hic loquerer familiarem.

120

125

130

MEGADORVS

Da mi, optuma femina, manum.

135

EVX. Vbi ea est? quis ea est nam optuma?

MEG. Tu. EVX. Tunc ais? MEG. Si negas, nego.

112 qui *cf. Brixius ad Capt. 137* 113 cum *om. B¹* 118 postidea
Camerarius: post idem 120 EVNOMIA MULIER. MEGADORVS SENEX *BE*
 me 120. 121 *coniuncti* 121 meae fidei tu(a)equae rei ε : rei haec
addita var. l. uel hoc BDE 125 *fort. nec ullam p. r. e. mutam* 126 *sup-*
plevi 128 item esse, *corr. Bentleyus* 129 ita *Lambinus: ut cf.*
ad Capt. 398 130 <me> ε 131—134 *bacchei dimetri cum iambicis cata-*
lecticis 132 *vel ted vel med ut del. Lambinus, iniuria ut puto* 133 te
 135 *sq. cf. mus. Rhen. 40, 174, dimetros iambicos discipisit Muellerus pros.*
 618 135 *fort. manum femina optuma, cf. Muellerus* 136 <aut> quis
Goetzius 136. 137 et 138. 139 *coniuncti*

EVN. Decet te équidem vera próloqui;
nam optúma nullá potest eligi:

alia ália peior, fráter, est. MEG. Idem ego árbítror, 140
néc tibi advorsari certum est de istac ré umquam, soror.

EVN. Dá míli óperam amabó. MEG. Tuast, útere atque
ímpera, sí quíd vis.

EVN. Íd quod in rém tuam óptimum esse árbítror,
téd id monitum advénto. 145

MEG. Soror, móre tuo facis. EVN. Fáctum volo.

MEG. Quid ést id, sorór? EVN. Quod tibi sempitérnum
salútare sit: liberis procreándis

(ita di faxint) volo te úxorem

domum dúcere. MEG. Ei occidi. EVN. Quid ita? 150

MEG. Quia míli misero cerebrum éxcutiunt
tua dícta, soror: lapídés loqueris.

EVN. Heia, hoc face quod te iubet soror. MEG. Si lubeat, faciam.

EVN. In rem hoc tuam est. MEG. Vt quidem emoriar prius quam ducam.
sed his legibús sí quam dáre vis dúcam: 155

quae crás veniat, peréndie forás feratur;

his legibús dare vis? cedo: nuptiás adorna.

EVN. Cum máxima possúm tibi, fráter, dare dote;

sed ést grandiór natu: média est múlrieris aetas.

eam sí iubes, fráter, tibi me póscere, poscam. 160

MEG. Núm non vis me intérogare te? EVN. Ímmo, sí quíd vis, roga.

MEG. Post mediam aetatem quí media ducit uxórem domum,

139 nam nulla potis est eligi *Hermannus* 140 sq. *disp.*: alia — tibi
| advorsari — soror 141 istaec *B*¹ soror quiduis *E*¹ 142 sq. *disp.*:
da — uis | id — aduento 142 *fort.* operam (<iam> 145 te 146 facta
DE (aliter v. 686. *Most.* 735), facto *B*, i. e. factum (*Camerarius*), et sic pro-
nuntiandum cf. *Vssingius ad Pers.* 310 147 sempiterno *Muellerus*
145 sq. *disp.*: salutare — faxint | uolo — ita | quia — loqueris 149 ita di f.
Megadori codd.; ita d. f. inquitto *Eunomiae Heraldus dedit.* cum frater nihil
dicat, ipsa, ne sermo omine careat, dicit quae natura sunt comprobantis verba
aliena 150 occidis *Weisius* 153 sq. cf. *mus. Rhen.* 40, 173 153. 154
fort. anapaesti; septenarios iambicos (heia et <inquam> est) facit *Seyffertus*
Berl. phil. wochenschr. 1890, 309 155 om. *DE* 156 feratur *Reizius*:
feratur soror 157 dare *L.*: quam dare; correxi non propter metrum, sed
quod opus fuerit dici si quam 158 cum *Gruterus*: quam dare frater *D*¹ *E*
159 metrum mutatur sermonis indoli convenienter et hic et v. 149 161 cf.
Most. 336, *Poen.* 1079, alia *Ritschelius op. 2, 248 sq.*

si eam senex anum praegnatem fortuito fecerit,
 quid dubitas, quin sit paratum nomen puero Postumus?
 nunc ego istum, soror, laborem demam et deninuum tibi. 165
 ego virtute deum et maiorum nostrum dives sum satis.
 istas magnas factiones, animos, dotes dapsiles,
 clamores, imperia, eburata vehicla, pallas, purpuram,
 nil moror quae in servitutem sumptibus redigunt viros.
 E. Dic mihi, quaeso, quis ea est, quam vis ducere uxorem? M. Eloquar. 170
 nostin hunc senem Euclionem ex proximo pauperulum?
 EVX. Novi, hominem haud malum mecastor. MEG. Eius cupio filiam
 virginem mihi desponderi. verba ne facias, soror.
 scio quid dictura es: hanc esse pauperem. haec pauper placet.
 E. Di bene vortant. M. Idem ego spero. E. Quid me? num quid vis? M. Vale. 175
 EVX. Et tu, frater. — MEG. Ego conveniam Euclionem, si domi est.
 sed eccum <video>. nescio unde sese homo recipit domum.

EVCLIO

II 2

Praesagibat mi animus frustra me ire, quom exhibam domo;
 itaque abibam invitus; nam neque quisquam curialium
 venit neque magister quem dividere argentum oportuit. 180
 nunc domum properare propero, nam egomet sum hic, animus domi est.
 MEG. Salvos atque fortunatus, Euclio, semper sis.
 EVCL. Di te ament, Megadore. M. Quid tu? recten atque ut vis vales?
 EVCL. Non temerarium est, ubi dives blande appellat pauperem.
 iam illic homo aurum scit me habere, eo me salutat blandius. 185
 MEG. Ain tu te valere? EVCL. Pol ego haud perbene a pecunia.

163 praegnatem *Festus 238*: pregnantem fortuito *B* (-o etiam *Festus*)
 164 quid sit *B*¹ paratum his nomen pueris postume *Festus* Postumo *Beckerus*
in Studemundi stud. 1, 170 161—164 in suspicionem vocat *Wilamowitzius*, qui
 certe inepti sunt in ore senis adolescentem ducturi 165 degam testatur *Nonius*
278, cf. Epid. 65 166 repetitus legitur *Capt. 324* nostrum *Capt. 324*: nostro-
 rum 167 a. d. d.: dotes dapsilas *Nonius 304* 168 uehicula proceleuma-
 ticus eodem septenarii loco *Mil. 1351 Pseud. 314 Stich. 517 Trin. 724*, alia in-
 certa 169 quae generis femin. servitutem rediguntur post hunc v.
 nonnulla intercidisse iure statuit *Langenus, cf. Ritschellius op. 2, 283* 170 dic
 — uxorem *Megadoro continuata*, eloquar *sq. Eunomiae, corr. Pius* quaeso:
 si audes *Priscianus 2, 9* et id ipsum testatus *Persi schol. 3, 89* quis *codd.,*
testatur Priscianus: quae *Persi schol.* (quae est ea quam ducere vis uxorem?)
 171 nouistin 172 *Megadori, corr. Pius*; ante eius personae spatium ecastor
*B*² 175 quod *E* nunc quid 177 <uideo> *Klettius, pro quo eumpse*
Bachius in Studemundi stud. 2, 409 178 EVCLIO. MEGADORVS SENES DVO (II.
E) BE mihi om. *Cicero de divin. 1, 65* exirem *Cicero, exigebam B*¹ *ut*
vid. 185 me scit, *corr. Bothius* 186 a pecunia perbene, *corr. Guetus*

MEG. Pol si est animus aequos tibi, sat habes qui bene vitam colas.
 EVCL. Anus hercle huic indicium fecit de auro, perspicue palam est,
 cui ego iam linguam praecidam atque oculos effodiam domi.
 MEG. Quid tu solus tecum loquere? EVCL. Meam pauperiem conqueror. 190
 virginem habeo grandem, dote cassam atque inlocabilem,
 neque eam queo locare cuiquam. MEG. Tace, bonum habe animum, Euclio.
 dabitur, adiuvabere a me. dic, si quid opust, impera.
 EVCL. Nunc petit, cum pollicetur; inhiat aurum ut devoret.
 altera manu fert lapidem, panem ostentat altera. 195
 nemini credo qui large blandust dives pauperi:
 ubi manum inicit benigne, ibi onerat aliqua zamia.
 ego istos novi polypos, qui ubi quidquid tetigerunt tenent.
 MEG. Da mi operam parumper. paucis, Euclio, est quod te volo
 de communi re appellare mea et tua. EVCL. Ei misero mihi, 200
 aurum mi intus harpagatum est. nunc hic eam rem volt, scio,
 mecum adire ad pactionem. verum intervisam domum.
 MEG. Quo abis? EVCL. Iam ad te revortar: nunc est quod visam domum. —
 MEG. Credo edepol, ubi mentionem ego fecero de filia,
 mi ut despondeat, sese a me derideri rebitur; 205
 neque illo quisquam est alter hodie ex paupertate parcior.
 EVCL. Di me servant, salva res est. salvom est si quid non perit.
 nimis malé timui. prius quam intro redii, exanimatus fui.
 redeo ad te, Megadore, si quid me vis. MEG. Habeo gratiam.
 quaeso, quod te percontabor, ne id te pigeat proloqui. 210
 EVCL. Dum quidem né quid perconteris quod non lubeat proloqui.
 MEG. Dic mihi, quali me arbitrare genere prognatum? EVCL. Bono.
 M. Quid fide? E. Bona. M. Quid factis? E. Neque malis neque improbis.
 MEG. Aetatem meam scis? EVCL. Scio esse grandem, item ut pecuniam.

187 satis 191 item Nonius 45. 340 filiam habeo grandem, cassa dote
 atque inlocabili Varro de l. l. 5, 14 hinc usque ad v. 605 deficit E; in
 cuius vicem succedit V a v. 190 incipiens 193 adiuvabere DB², adiuvare
 B¹ opus est 197 aliquam zamiam, corr. Guietus 198 qui uibi BD, qui
 nibi V, corr. Hermolaus tetigerint B 199 da mihi operam parumper, si
 operaest, Euclio, id quod te uolo Nonius 529 (s. opera) 203 possis abitis
 nunc L.: nam post hunc v. quod aliquid intercidisse Wagnerus coniecit, res
 sumptuosa est filiam despondere; neque ubi mentionem fecerit, iam dixerit se
 indotatam poscere (v. 238). neque autem v. 206 sententias non arte cohaerentes
 copulat item v. 408 Mil. 652 Pseud. 937 Rud. 359. 406 all. 207 saluare est
 ioci genus Plauto usitatum, quod quale sit docebunt Asin. 465 Capt. 2 Curc.
 557 Epid. 526 Men. 649 Truc. 812; cf. Epid. 425 Most. 614 Poen. 1213, ad
 Poen. 874 205 redi 211 non Guietus: mihi non

- MEG. Certe edepol equidem te civem sine mala omni malitia 215
semper sum arbitratus et nunc arbitror. EVCL. Aurum huic olet.
quid nunc me vis? MEG. Quoniam tu me et ego te qualis sis scio,
quae res recte vortat mihi que tibi que tuae que filiae,
filiam tuam mi uxorem posco. promitte hoc fore.
- EVCL. Heia, Megadore, haud decorum facinus tuis factis facis, 220
ut inopem atque innoxium abs te atque abs tuis me inrideas.
nam de te neque re neque verbis merui ut faceres quod facis.
- MEG. Neque edepol ego te derisum venio neque derideo,
neque dignum arbitror. EVCL. Cur igitur poscis meam gnatam tibi?
- MEG. Vt propter me tibi sit melius mihi que propter te et tuos. 225
- EVCL. Venit hoc mihi, Megadore, in mentem, ted esse hominem divitem,
factiosum, me autem esse hominem pauperum pauperrimum;
nunc si filiam locassim meam tibi, in mentem venit
te bovem esse et me esse asellum: ubi tecum coniunctus siem,
ubi onus nequeam ferre pariter, iaceam ego asinus in luto, 230
tu me bos magis haud respicias, gnatus quasi numquam siem.
et te utar iniquiore et meus me ordo inrideat,
neutrubi habeam stabile stabulum, si quid divorti fuat:
asini me mordicibus scindant, boves incursent cornibus.
hoc magnum est periculum, ab asinis ad boves transcendere. 235
- MEG. Quam ad probos propinquitate proxime te adiunxeris,
tam optimum est. tu condicionem hanc accipe, ausculta mihi,
atque eam desponde mi. EVCL. At nihil est dotis quod dem. M. Ne duas.
dum modo morata recte veniat, dotata est satis.
- EVCL. Eo dico, ne me thesauros repperisse censeas. 240
- MEG. Novi, ne doceas. desponde. EVCL. Fiat. sed pro Iuppiter,
num ego disperii? M. Quid tibi est? E. Quid crepuit quasi ferrum modo? —
- MEG. Hic apud me hortum confodere iussi. sed ubi hic est homo?
abiit neque me certiozem fecit. fastidit mei, 244. 245
quia videt me suam amicitiam velle: more hominum facit;
nam si opulentus it petitum pauperioris gratiam,
pauper metuit congregari, per metum male rem gerit.

215 (a) certo *Nonius 454* 221 abstatis *B*¹ 222 uti *DV* 226 te
227 autem *Brixius*: item 230 honus 232 te: *fort. tuo versus Plautinus*
non apte adiectus 233 deuorti 234 mordicibus *testatur Nonius 139*:
mordicus; *cf. Buechelerus in Woelfflini arch. 1, 105* 235 ab *Camerarius*:
me ab 237 optimum est: optimum *Nonius 240* 238 duas *cf. Merc. 401*
(Men. 267) 240 eo** *B* thesauros *B, item 266* 242 quod crepuit *B*¹
post 242 Ritschelius posuit v. 393 nec Plautinum (cf. Laugenus symb. 135 sq.)
nec ferendum inter questionem et responsum 243 hinc est 248 congregari

idem, quando occasio illaec periit, post sero cupit.

EVCL. Si hercle ego te non elinguendam dederō usque ab radicibus, 250
impero auctorque <ego> sum, ut tu me cuius castrandum loces.

MEG. Video hercle ego te me arbitrari, Eúclio, hominem idoneum,
quem senecta aetate ludos facias, haud merito meo.

EVCL. Neque edepol, Megadore, facio, neque, si cupiam, copia est.

MEG. Quid nunc? etiam mihi despondes filiam? EVCL. Illis legibus, 255
cum illa dote quam tibi dixi. MEG. Sponden ergo? EVCL. Spondeo.

MEG. Di bene vertant. EVCL. Ita di faxint. illud facito ut memineris,
convenisse ut ne quid dotis mea ad te afferret filia.

MEG. Memini. EVCL. At scio quo vos soleatis pacto perplexarier:
pactum non pactum est, non pactum pactum est, quod vobis lubet. 260

MEG. Nulla controversia mihi tecum erit. sed nuptias
num quae causa est quin faciamus hodie? EVCL. Immo edepol optuma.

MEG. Ibo igitur, parabo. numquid me vis? EVCL. Istuc. ei et vale.

MEG. Heus, Pythodice, sequere propere me ad macellum strenue. —
EVCL. Illic hinc abiit. di immortales, obsecro, aurum quid valet. 265

[credo ego illúm iam inaudivisse mi esse thensaurum domi.]

id inhiat, ea affinitatem hanc obstinavit gratia.

ubi tu es, quae deblateravisti iam vicinis omnibus, II 3

meae me filiae daturum dotem? heus, Staphyla, te voco.

ecquid audis? vascula intus pure propera atque elue: 270

filiam despondi ego: hodie huic nuptum Megadōro dabo.

STAPHYLA

Di bene vortant. verum ecastor non potest, subitum est nimis.

EVCL. Tace atque abi. curata fac sint cum a foro redeam domum;
atque aedis occlude; iam ego hic adero. — STAPH. Quid ego nunc agam?
nunc nobis prope adest exitium, mi atque erili filiae, 275

249 occasio illaec *Harius*: illaec (illex *D*) occasio (occansio *DV*) perit
251 <ego> *Guietus* tu *om.* *B¹DV* cuius: cui *B¹* 252 te me *V*: te **
D, me *B* 257 EVCL. — MEG., corr. *Angelius* di bene *Pylades*: istuc di
bene illud *Angelius*: Euclio. illud. scito *B¹* 259 perpexarier *B¹*, cf.
Asin. 792 262 hodie quin f. numquae causa est, corr. *Brixius* in *Fleck-*
eiseni ann. 131, 207 263 uis me *B²* i et *Muellerus*: fiet 264 Pytho-
dice: *Strobile*, v. i. ad 280 strenue *B* 266 inaudivisse *Nonius* 500:
inaudisse; *debut* indaud. (*Langenus*) versus *ineptus et post 188 sq. et post*
265. id v. 267 ad aurum pertinet, cf. 194 268 EVCLIO SENEX. STAPHILA
ANVS · C · (c *om.* *B*) *BV* deblattauisti, corr. s, deblaterasti *Nonius* 44
269 saphyla *B ante corr.*, staphyla *D* 271 ego hodie *Merula*: hodie ego
274 aedis occlude *Guietus*: occlude aedis

nunc probrum atque partitudo prope adest ut fiat palam:
quod celatum atque occultatum est usque adhuc, nunc non potest.
ibo intro, ut erus quae imperavit facta, cum veniat, sient.
nam ecastor malum maerore metuo ne mixtum bibam. —

PYTHODICVS

II 4

Postquam obsonavit erus et conduxit coquos 250
tibicinasque hasce apud forum, edixit mihi
ut dispertirem obsonium hic bifariam.

ANTHRAX

Me quidem hercle, dicam <tibi> palam, non divides;
si quo tu totum me ire vis, operam dabo.

CONGRIO

Bellum et pudicum vero prostibulum popli. 285
post si quis vellet, te haud non velles dividi.

PYTH. Atque ego istuc, Anthrax, alio vorsum dixeram,
non istuc quo tu insimulas. sed erus nuptias
meus hodie faciet. ANTHR. Cuius ducit filiam?

PYTH. Vicini huius Euclionis <senis> e proximo. 290
ei adeo obsoni hinc iussit dimidium dari.

cocum alterum itidemque alteram tibicinam.

ANTHR. Nempe huc dimidium dicis, dimidium domum?

PYTH. Nempe sicut dicis. ANTHR. Quid? hic non poterat de suo

276 nunc: nam *Londin.*; versus fort. *additicius*, cf. 75 279 merorem,
corr. *Gronovius* mixtum V²: minixtum B D V¹, inmixtum *Gruterus* (-im *Pa-*
reus) cf. *Most.* 352; *Staphyla ad maerorem, quem habet, metuit ne malum ac-*
cedat, cf. *Cas.* 441. de verbo cf. *Pseud.* 63 *Trin.* 122, *Acc. tr.* 83 *Pacuv.* 414
280 STROBILVS (STRIBOLVS, sed o sup. i B) SERVVS · ARETHAX · CONGRIO (GONGRIO
B) · COCI · PERSIVM · EXELEVSIYM (EXFLESIVM B) · TIBICINÆ · II · SENEX B F
tibicinarum nomina vide v. 333; a 'coquo', quem sine nomine sermonibus prae-
figunt, *Congrionem* (quem *Gongrionem* magis grace appellat qui scaenis titulos
praefixit) distinguunt *codd.*; priorem *Anthracem* esse intellexit *Goetzius* (v. 283
Acidalius, 293 *Pylades*); item fere *Merula*. *Strobilo* v. 264. 334. 351. 354 sub-
stituendum videri *Pythodicum* (cf. 363) exposuit *Dziatzko mus. Rhen.* 37,
268 280 posquam B 281 tibicinasque 282 nisi scribatur ut dispertirem
haec atque hosce hic, cum v. 283 acumine carcat, tum 287 sensu 283 <tibi>
Vssingius 285 sq. *Strobili*, corr. *Bothius* 286 post: pol *Briaxius* *neuelles*
Goellerus 287 *coci*, 288 *Strobili* nomine, corr. *Camerarius* 287 *antrax*
288 quod, corr. *Bothius* 290 <senis> *Camerarius*, cf. *Bachius in Stude-*
mundi stud. 2, 196 291 hic *Gellius* 3, 14, 15 iussit dimidium *Gellius*:
dimidium iussit 293 huic, corr. *Guetus* ducis V domi, corr. *Ac-*
dalius

senex óbsonari filiai nuptiis?

295

PYTH. Vah. ANTHR. Quid negotist? PYTH. Quid negoti sit rogas?
pumex non aeque est aridus atque hic est senex.

ANTHR. Ain tandem? PYTH. Ita esse ut dixi. tute existuma:

* * *

suam rem periisse seque eradicarier.

quin divom atque hominum clamat continuo fidem,
de suo tigillo fumus si qua exit foras.

300

quin cum it dormitum, follem obstringit ob gulam.

ANTHR. Cur? PYTH. Ne quid animae forte amittat dormiens.

ANTHR. Etiamne obturat inferiorem gutturem,
ne quid animai forte amittat dormiens?

305

PYTH. Haec mihi te ut tibi med aequom est, credo, credere.

ANTHR. Immo equidem credo. PYTH. At scin etiam quo modo?
aquam hercle plorat, cum lavat, profundere.

ANTHR. Censen talentum magnum exorari pote
ab istóc sene ut det, qui fiamus liberi?

310

PYTH. Famem hercle utendam si roges, numquam dabit.

quin ipsi pridem tonsor unguis dempserat:
collegit, omnia abstulit praesequina.

ANTHR. Edepol mortalem parce parcum praedicas.

PYTH. Censen vero esse parcum et misere vivere?
pulmentum pridem éi eripuit miluos:

315

295 filiae in nuptiis, *corr. Scaliger* 297 fort. *prountiandum arduus*
(*Seyffertus*) 298 dixi *Wagnerus*: dicis *BI*, dicas *D* ita esse ut dicis
coquo *continuat V²* tute ex. *coqui* 299. 300 *ordine inverso Gulielmius*;
lacunam signavit Hareus 299 perisse 301 *Nonius 134 ligellum: tugu-*
riolum, domicilium brene (explicationem veram esse, non lemma, docuit Bueche-
lerus mus. Rhen. 39, 423); cf. Choricus Caroli Graue καὶ τῶν Μενάνδρου
πεποιημένων προσώπων — Σμικρόνης (ἡμᾶς ἐποίησεν εἶναι) φιλαργύρους ὁ
δεδωὲς μή τι τῶν ἔνδον ὁ ζαννὸς οἴχοιτο γέρον (rev. de phil. 1, 228)
tuo ligello fuisti qua exis foras *Nonius* 303 forte *om. s, Nonius 234*
emittat *Nonius (v. 305 Priscianus amittat)* 305 animae *codd., anima Pris-*
cianus 1, 155; qui consensus facit ne cum Ritschelio scribamus (ibi) ne quid
animae, atque illud ridiculum magis 306 *neç B* iam dubitavit cocus
v. 298; haec ad omnia ista pertinere etiam quae secuntur docent. cf. Poen.
490 me credere credo, *corr. Pylades* 307 (tibi) credo *Muellerus*
308 plorat hercle *B* 309 potest, *corr. Kumpmannus* 312 ipse *Nonius*
152. 273 quidem *Nonius 152* 315 *cf. Merc. 461* uero *L.: uero*
adeo miserere *B¹, misere** D; cf. Seyffertus stud. Pl. 9 et v. 14* 316 cocus
praem. BV ei: fort. edenti; *cf. Sucton. Aug. 94 p. 80, 15 R.* ripuit *B¹,*
eripui *V*

homo ad praetorem plorabundus devenit;

infirmitate ibi postulare plorans, eiulans,

ut sibi liceret miluom vadariet.

sescenta sunt quae memorem, si sit otium.

320

sed uter vestrorum est celerior? memora mihi.

ANTHR. Ego, et multo melior. PYTH. Cocum ego, non furem rogo.

ANTHR. Cocum ergo dico. PYTH. Quid tu ais? CONG. Sic sum ut vides.

ANTHR. Cocus ille nundinales, in nonum diem

solet ire coctum. CONG. Tun, trium litterarum homo,

325

me vituperas? fur. ANTHR. Etiam fur, trifurcifer.

PYTH. Tace nunciam tu, atque agnum hinc uter est pinguior II 5

<cape atque abi intro ad nos.> ANTHR. Licet. — PYTH. Tu, Congrio,

<quem illic reliquit agnum,> eum sume atque abi

325^a

* intro illuc, et vos illum sequimini.

vos ceteri ite huc ad nos. CONG. Hercle iniuria

330

dispertivisti: pinguiorem agnum isti habent.

PYTH. At nunc tibi dabitur pinguior tibia.

i sane cum illo, Phrugia. tu autem, Eleusium,

huc intro abi ad nos. CONG. O Pythodice subdole,

hucine detrusti me ad senem parcissimum?

335

ubi si quid poscam, usque ad ravim poscam prius

317 plorandus devenit *B*, uenit deplorabundus *Nonius 509*, qui testatur
depl. 321 memorari *V*¹, memori *V*², mei mora *D* 322 *Congrionem prae-*

figit B, corr. *Pylades* et *Muellerus*: ut 323 ergo *Acidalius*: ego

324 *Anthraxem Strobilo codicum substituit Angelius* nundinale est *Festus*

173, nundinalis est *codd.*; cf. nondin(um) *legis Bantinae*, ut *lusum sentias*

325 tum *B¹DV* *Servius Verg. ecl. 3, 16* 'homo es trium litterarum' i. e. fur

326 fur. ANTHR. *Angelius*: fur. *Strobilus* cf. 633. nec *Congrio fur addere*

potest nec alter insequi fur, etiam fur. *gravius haec corrupta sunt et fortasse*

mutata ut sequentia. expecto talia: me vituperas? ** | A. Tun etiam furem me

uocas, trifurcifer? cf. *Curc. 191* *novae scaenae inscribunt STROBILVS SERVVS.*

CONGRIO (GONGRIO *B*) COCVS *BV*, spatium relinquit *D*. ceterum multa hic de

obsonio diviso intercidisse videntur. cf. *Dziatzko mus. Rhen. 37, 269 sq.*

328—329 (praemisso *Cocus BV*) uno versu *V*, sic disp. *B*: licet — sume | at-

que — sequimini, sic *D*: licet — Congrio i eum — sequimini. *trium versuum reli-*

quias esse indicavit Seyffertus Berl. phil. wochenschr. 1890, 309. supplevi;

v. 329 possis (etiam tu) 330 ite huc *Kochius*: illuc 'cocus' loquitur *BV*

(om. *D*), *Congrioni dedit Merula* hercle iniuria ante personae nomen *B*¹

331 pingulorem 332 dabitur tibi *B* pingulor 333 frugia *D*¹ eleu-

sum *B* 334 Pythodice: Strobile, v. s. 335 huccine detrusti 336 pos-

camusque *Festus 282* (s. raua nox, cf. p. 274), poscamus quae *codd.*, *Nonius*

164, poscas usque *Nonius 374* at rauim *Nonius 164* (ad rabim *Nonius 374*):

adarauin poscam *Nonius utrubique*: poscamus

quam quicquam detur. PYTH. Stultus et sine gratia es.

+ tibi recte facere, quando quod facias perit.

CONG. Qui vero? PYTH. Rogitas? iam principio in aedibus

turba istic nulla tibi erit: siquid uti voles,

340

domo abs te adfero, ne operam perdas poscere.

hic autem apud nos magna turba ac familia est,

supellex, aurum, vestis, vasa argentea:

ibi si perierit quippiam (quod te scio

facile abstinere posse, si nihil obviam est),

345

dicant: coqui abstulerunt, comprehendite,

vincite, verberate, in puteum condite.

horum tibi istic nihil eveniet: quippe qui

ubi quid subripias nihil est. sequere hac me. CONG. Sequor.

PYTH. Heus, Staphyla, prodi atque ostium aperi.

II 6

STAPHYLA

Qui vocat?

350

PYTH. Pythodiceus. STAPH. Quid vis? PYTH. Hos ut accipias coquos
tibicinamque obsoniumque in nuptias.

Megadorus iussit Euclioni haec mittere.

STAPH. Cererin, Pythodice, has sunt facturi nuptias?

PYTH. Qui? STAPH. Quia temeti nihil allatum intellego.

355

PYTH. At iam afferetur, si a foro ipsus redierit.

STAPH. Ligna hic apud nos nulla sunt. CONG. Sunt asses?

STAPH. Sunt pol. CONG. Sunt igitur ligna, ne quaeras foris.

STAPH. Quid, impurate? quamquam Volcano studes,

cenaene causa aut tuae mercedis gratia

360

nos nostras aedis postulas comburere?

CONG. Haud postulo. PYTH. Duc istos intro. STAPH. Sequimini. —

338 del. Weisius, cf. Langenus symb. 132 sq.; graviter corruptum arbitror, exspecto velut miserumst bene facere, cf. Poen. 633 sq. 339 in principio in B 340 istuc, corr. Taubmannus si qui Camerarius; cf. Epid. 729 Men. 556 Merc. 1023 Stich. 182 Vid. 19, Skutschius Plaut. u. Rom. 9. quid cf. Merc. 145 342 autem om. B 343 suppellex B², suppellex V, supplex B¹ 344 periuerit 346 quoque 349 ibi quod Dzizitzko mus. Rhen. 37, 272 subripiat, corr. Lambinus 350 STROBILVS SERVVS. STAPHILA ANVS. COCVS. HYL (correctura ad STAPHILA ascripta, ut vidit Goetzius) BV heu B, eu DV 351 Pyth.: Strobilus, v. s. ut: ait B¹ 354 Pyth.: Strobile has sunt Festus 364: has codd., hi sunt Macrobius sat. 3, 11, 2; cf. Servius ad georg. 1, 344 355 intellego codd., Nonius 5: uideo Festus, Macrobius 356 adiam B¹DV 357. 358 cocum et Strobilum colloquentes faciunt BV (nom. om. D), corr. Acidalius 360 caenae ue, corr. Pius 362 C.: STROB. P.: spatium

ΠΥΘ. Curate. ego intervisam quid faciant coqui;
 quos pol ut ego hodie servem, cura maxima est.
 nisi unum hoc faciam, ut in puteo cenam coquant:
 inde cōctam sursum subducemus corbulis.
 si autem deorsum comedent, si quid coxerint,
 superi incenati sunt et cenati inferi.
 sed verba hic facio, quasi negoti nil siet,
 rapācidarum ubi tantum sit in aedibus.

II 7

365

370

EVCLIO

II 8

Volui animum tandem confirmare hodie meum,
 ut bene me haberem filiai nuptiis.
 venio ad macellum, rogito pisces: indicant
 caros; agninam caram, caram bubulam,
 vitulinam, cetum, porcinam: cara omnia.
 atque eo fuerunt cariora, aes non erat.
 abeo iratus illinc, quoniam nihil est qui emam.
 ita illis impuris omnibus adii manum.
 deinde egomet mecum cogitare intervias
 occepi: festo die si quid prodegeris,
 profesto egere liceat, nisi peperceris.
 postquam hanc rationem ventri cordique edidi.
 accessit animus ad meam sententiam,
 quam minimo sumptu filiam ut nuptum darem.
 nunc tusculum emi hoc et coronas floreas:
 haec imponentur in foco nostro Lari,
 ut fortunatas faciat gnatae nuptias.
 sed quid ego apertas aedis nostras conspicio?
 et strepitust intus. numnam ego compilor miser?

375

380

385

363 *novae scaenae inscribunt* FITO DICVS (i. e. Pythodicus ut restituit *Merula*) SERVVS BV, cf. ad 280. conieci intus uisam, cf. *Rud.* 592, quod satis est ad domum erilem significandam. cf. *Dziatzko* l. s. 267 365 coquam Nonius 400 367 si (ipsi) Goetzius 368 erunt Wagnerus; vix locum habet constructio qualis *Amph.* 320 cenati inferi cf. *Aesch.* 470 sq. K. 369 sed *Gruterus*: si 370 siet EVCLIO SENEX BV 372 me haberem *Scaliger*: haberem me B², haberem B¹DV filiae (filiam V¹ ut vid.) 375 vitulinam B¹DV de ceto post pisces nominato cf. *Capt.* 548 sq. 377 cf. *Poen.* 455 illim iratus *Bothius* (mibi) nil Wagnerus; de *synaloepha* cf. *Pers.* 626. 834 379 interuias: interdum *Nonius* 496 ('genetivus pro accusativo') 381 nisi si parseris *Abrahamus stud.* Pl. 214; cf. *Truc.* 375 385 hunc V hoc et *Priscianus* 1, 104: et hasce 386 imponentur 389 strepitus est

CONGRIO

Aulam maiorem, si pote, ex vicinia 390
 pete: haec est parva, capere non quit. EVCL. Ei mihi,
 perii hercle. aúrum rapitur, aula quaeritur.

[nimirum occidit, nisi ego intro huc propere propero currere.]

Apollo, quaeso, subveni mi atque adiuva,
 confige ságittis fures thensaurarios, 395
 <si> cui in re tali iam subvenisti antidhac.
 sed cesso prius quam prorsus perii currere?

ANTHRAX

II 9

Dromo, desquama piscis. tu, Machaerio,
 congrum, murenam exdorsua quantum potest.
 ego hinc artoptam ex proximo utendam peto 400
 a Congrione. tu istum gallum, si sapis,
 glabriorem reddes mihi quam volsus ludiust.
 sed quid hoc clamoris oritur hinc ex proximo?
 coqui hercle, credo, faciunt officium suum.
 fugiam intro, ne quid turbae hic itidem fuat. 405

CONGRIO

III 1

+ Óptati vires populares, incolae, aecolae, ádvenae omnes,
 date viam qua fugere liceat, facite totae plateae pateant.
 neque ego umquam nisi hodie ad Bacchas veni in Bacchanal coquinatum,
 ita me miserum et meos discipulos fustibus male contuderunt.
 totús doleo atque oppidó perii, ita me iste habuit senex gýmnasium; 410

390 pote ex *Lambinus*: potes 391 parva est, *corr. Pylades* 392 hercle
 (ego) *Seiffertus* 393 *cf. ad 212* 395 sagittas *D et V ante corr.*
 thesaurarios 396 <si> *Vssingius* tali iam *Camerarius*: talia subuenit
cf. Hueffnerus de Plauti com. exemplis atticis 61 sq. 398 Cocvs *BV* drome
Nonius 95 desquam aspicias macherio 399 gongrum *Nonius 95* ex-
 dorsua quantum potest (potes 95) *Nonius 17 et 95, altero loco verbum testatus*:
 exossata fac sient 400 artoptam *Plautum in Aul. scripsisse 'magna ob id con-*
certatione eruditorum an is versus poetae sit illius' Plinius tradit N. H. 18,
11, 107 401 satis *Nonius 530* 402 glabriorem *Nonius*: clabrimonem *BF*²,
 glabrimonem *DV*¹ reddis *Nonius* lydyus (lidyus *D*, lidius *V*) est *codd.*,
 lydius (-ust) *Nonius* 405 redeo intro ne quid hic turbae fiat *Nonius 525*
(qui turbam pro turbis testatur), ubi hic <itidem> Caesar fiat 406 Gon-
 GRIO cocvs *B*, CONGRIO coqvvs *V* vires *B*, viues *DF*¹, ciues *V*² pro At-
 tici ciues *Bentleius*, qui ciues, populares praeter rationem coniunxit. *sufficiat*
 pro fidem, Attici populares, *cf. Amph. 376 Rud. 615* 408 neque *cf. ad*
205 sq. baccanal *Nonius 85*, bachanal *B*², bachinal *B'DV* coquinatum
Nonius testatur, coquitandi verbum Paulus 61; cf. Pseud. 853 410 *anapaesti*

átat, perii hercle ego miser,
 áperit bacchanal, adest, 411^a
 séquitur. scio quam rem geram: hoc
 ipsús magisté r me dócuit. 412^a

neque ligna ego usquam gentium praebéri vidi púlchrius,
 itaque ómnis exegit foras, me atque hos, onustos fustibus.

EVCLIO

III 2

Redi. quó fugis nunc? téne, tene. CONG. Quid, stólide, clamas? 415
 EVCL. Quia ad trís viros iam ego déferam nomén tuom. C. Quam ob rem?
 EVCL. Quia cultrum habes. CONG. Cocum decet. EVCL. Quid comminatu's
 mihi? CONG. Istud male factum arbitror, quia nón latus fódi.
 EVCL. Homo nullust te scelestior qui vivat hodie,
 neque quói égo de industria ámplius male plús libens fáxim. 420
 CONG. Pol etsi taceas, palam id quidem est: res ipsa testist;
 ita fustibus sum mollior magis quam úllus cinaédus.
 sed quid tibi nos tactiost, mendice homo? EVCL. Quae res?
 etiam rogitas? an quia minus quam aéquom erat feci?
 CONG. Sine, at hércle cum magnó malo tuo, si hóc caput séntit. 425
 EVCL. Pol ego haud scio quid post fuat: tuom núnc caput séntit.
 sed in aedibus quid tibi meis nam erat negoti
 me absente, nisi ego iusseram? volo scire. CONG. Tace érgo.
 quia venimus coctum ad nuptias. EVCL. Quid tu, malum, cúras,
 utrum crudum an coctum ego edim, nisi tu mi es tutor? 430
 CONG. Volo scire, sinas an non sinas nos coquere hic cenam?
 EVCL. Volo scire ego item, meae domi mean sálva futura?
 CONG. Vtinam mea mihi modo auferam, quae ádtuli, salva:
 me haud paenitet, tua ne expetam. EVCL. Scio, né doce, novi.

411. 411^a uno versu, item 412. 412^a aperit cf. Pers. 300 bachanal
 412^a clausula anapaestica 413 ego usquam: eo **quam B¹ 413. 414 hic
 locum non habent, post v. 410 posuit Acidalius 415 EVCLIO SENEX CONGRIO
 (GONGRIO B) COCVS BV 417 cominatus B; quia comm. Bothius 418 mihi es
 Seyffertus in Bursiani actis 31, 63, qui ab anapaesto aut spondeo hos versus inci-
 pere observat praeter hunc et fort. 430 (446) istuc D 419 nullus est
 420 quo B¹DV¹, cui V² 421 testis est, de contracta scriptura dubito 422 sub-
 mollior Nonius 5 magis Nonius: miser magis 423 nos tactiost m. h. Her-
 mannus: nos m. h. tactio est (est om. D) quae res Euclioni dedit Seyffertus
 424 aequo mereat B¹DV, erat aequom Reizius 425 magno malo tuo Harius:
 malo tuo magno sentie V¹, sentiet V² 426 om. V fiat 429 ueni huc
 Fleckeisenus; fort. uenimus coctum tibi 430 ego coctum Pylades 432 itidem
 Goetzius mea, corr. Camerarius; cf. Brixius ap. Niemeyerum stud. Pl. 13
 433 ad (te)tuli Studemundus, attulimus Brixius 434 exspectam B¹D, expectam V

CONG. Quid est quá prohibes nunc gratia nos coquere hic cenam? 435
 quid fecimus, quid diximus tibi secus quam velles?
 EVCL. Etiam rogitas, sceleste homo, qui angulós in omnis
 mearum aedium et conclavium mihi pervium facitis?
 ibi ubi tibi erat negotium, ad focum si adesses,
 non fissile auferres caput: merito id tibi factum est. 440
 adeo ut tu meam sententiam iam noscere possis:
 si ad ianuam huc accesseris, nisi iussero, propius,
 ego te faciam miserrimus mortalis uti sis.
 scis iam meam sententiam. — CONG. Quo abis? redi rursus.
 ita me bene amet Laverna, <uti> te iam, nisi reddi 445
 mihi vasá iubes, pipulo hic differam ante aedis.

quid ego nunc agám? ne ego edepol véni huc auspició malo.
 nummo sum conductus: plus iam medico mercedest opus.

EVCLIO

III 3

Hoc quidem hercle, quoquo ibo, mecum erit, mecum feram,
 neque isti id in tantis periculis umquam committam ut siet. 450
 ite sane nunciam omnes, et coqui et tibicinae,
 etiam intro duce, si vis, vel gregem venalium,
 coquite, facite, festinate nunciam quantum libet.
 CONG. Temperi, postquam implevisti fusti fissorum caput.
 EVCL. Intro abite, opera huc conducta est vostra, non oratio. 455
 CONG. Heus, senex, pro vapulando hercle égo abs te mercedem petam.

435 qua: quia B¹DV¹ prohibeas; cf. 421. 424. 437. 443 436 sequius
 BDV¹ 437 angulosus*omnis (eras. d) B, angulos omnis DV, correxi. de
 collocatione praepositionis cf. Studemundus act. conv. phil. 1882, 50 438 per-
 uiam V. cf. Festus 371 -ut in eo aedificio peruium sit, quo itinere habitatores
 ad suam quisque habitationem habent accessum, cf. Blasius in Woelfflini arch.
 4, 322 439 ibi Guietus: id 440 auferres Goetzius: haberes 441 nunc
 adeo ut meam Langenus symb. 146; cf. Stich. 697 442 iusso Guietus
 444 quo sq. Congrióni dedit Bothius 445 uti Vssingius, Goetzius: om., item
 Nonius 152 reddi B², Nonius 152: redde Nonius 284, redi B¹DV
 446 fort. <mea> mihi pipulo testantur Varro de l. l. 7, 103 (pipulo te differam
 ante aedis), Nonius: populo (-os D¹) hic: te hic Nonius 152, te Varro, No-
 nius 284 mihi uasa iubes, hic pipulo Reizius 445 mercedist opus Bothius:
 mercede opus est 449 EVCLIO SENEX. CONGRIO (GONGRIO B) COCVS BV
 quoquo <ego> Wagnerus 450 isti id Seyffertus: istud 451 ite s: ita
 nunciam L.: nunc iam intro 452 desidero <ite> etiam. errant qui v. 451-453
 distinctionibus discernunt 454 om. B¹DV, cf. 455 455 intro abite Goel-
 lerus: intro abi B², temperi abi DV et ut vid. B¹ 456 heus Bentleius: heu
 I², eu BDI¹

coctum ego, non vapulatum, dudum conductus fui.

EVCL. Lege agito mecum. molestus ne sis. i et cenam coque,
aut abi in malum cruciatum ab aedibus. CONG. Abi tu modo. —

III 4

EVCL. Illic hinc abiit. di immortales, facinus audax incipit 460

qui cum opulento pauper homine coepit rem habere aut negotium. +

veluti Megadorus temptat me ómnibus miserum modis,

qui simulavit mei honoris mittere huc causa coquos:

is ea causa misit, hoc qui surriperent misero mihi.

condigne etiam meus med intus gallus gallinacius, 465

qui érat anu peculiaris, perdidit paenissime.

ubi erat haec defossa, ocepit ibi scalpurrire unguis

cirum circa. quid opust verbis? ita mihi pectus peracuit:

capio fustem, obtrunco gallum, furem manifestarium.

credo edepol ego illi mercedem gallo pollicitos coquos, 470

si id palam fecisset. exemi ex manu + manubrium.

[quid opust verbis? facta est pugna in gallo gallinacio.]

sed Megadorus meus affinis eccum incedit a foro.

iam hunc non ausim praeterire, quin consistam et conloquar.

MEGADORVS

III 5

Narravi amicis multis consilium meum 475

de condicione hac. Euclionis filiam

laudant. sapienter factum et consilio bono.

nam meo quidem animo si idem faciant ceteri

opulentiores, pauperiorum filias

ut indotatas ducant uxores domum, 480

et multo fiat civitas concordior,

et invidia nos minore utamur quam utimur,

457 ego <huc> *Muellerus* 458 i et *B*: et *DV*, ei *Brixius*; *Donati ad Phorm.* 5, 8, 91 *Oxonienis tantum lege agito* 459 *C. s. om.* 460 *novae scaenae inscriptum SENEX EVCLIO BV* immortales *BDF*¹ 461 *homine del. Aldina*, coepit *del. Goetzius praeterea corrigens habet; sed fort. incipit subaudiendum. si deleas habere, constructio evadat qualis Merc. 533 (Brixius ap. Niemeyerum st. Pl. 13)* 462 *velut me in omnibus V* 463 *simul aut mei B*¹ mei <se> *Reizius, cf. Seyffertus Berl. phil. wochenschr. 1890, 309* 465 *me* 466 *anui peculiaris penussime B* 467 *ungulas B*¹ 470 *cocos* 471 *fort. manupretium* 472 *del. Guietus; parallelus est v. 468* opus est *gallinaceo* 473 *magodorus D* 475 *MEGADORVS. EVCLIO SENES DVO BV* 477 *imperfecta sententia talis olim fuerit; laudant, <mirantur quod sine dote duxerim. | sed hoc> sapienter* 482 *nos minore Pylades: minore nos*

et illae malam rem metuant quam metuunt magis,
 et nos minore sumptu simus quam sumus.
 in maximam illuc populi partem est optimum; 455
 in pauciores avidos altercatio est,
 quorum animis avidis atque insatietatibus
 neque lex neque sutor capere est qui possit modum.
 namque hoc qui dicat 'quo illae nubent divites
 dotatae, si istud ius pauperibus ponitur?' 490
 quo lubeant, nubant, dum dos ne fiat comes.
 hoc si ita fiat, mores meliores sibi
 parent, pro dote quos ferant, quam nunc ferunt,
 ego faxim muli, pretio qui superant equos,
 sint viliores Gallicis cantheriis. 495

EVCL. Ita me di amabunt ut ego hunc ausculto lubens.
 nimis lépide fecit verba ad parsimoniam.

MEG. Nulla igitur dicat 'equidem dotem ad te adtuli
 maiorem multo quam tibi erat pecunia;
 enim mihi quidem aequomst purpuram atque aurum dari, 500
 ancillas, mulos, muliones, pedisequos,
 salutigerulos pueros, vehicla qui vehar.'

EVCL. Vt matronarum hic facta pernovit probe.
 moribus praefectum mulierum hunc factum velim.

MEG. Nunc quoquo venias plus plaustorum in aedibus 505
 videas quam ruri, quando ad villam veneris.
 sed hoc étiam pulchrum est praequam ubi sumptus petunt.
 stat fullo. phrygio, aurifex, lanarius;
 caupones patagiarii, indusiarii,
 flammarii, violarii, carinarii; 510
 stant manulearii, stant + mrobatharii,

485 illec *DV* optimam, corr. *Camerarius* 486 paucioris *BD*, pauciori *V*
 488 lex animis moderatur, sutor pedibus (quod hinc discimus etiam Latinis ho-
 minibus eum fecisse, cf. *Curc.* 300 *Aul.* 798 *Pseud.* 960 *Ter. And.* 95) modum
 capit: sutor praeter expectationem inlatus verbum secum ducit, utrumque dic-
 tionem facetam efficit 490 dotata es istud uis, corr. *Camerarius* (ius *V*²)
 491 iubeant *DVB*², lubeat *Camerarius*, cf. *Trin.* 211 494 ego faxim apodo-
 sin esse docent *Trin.* 220 sq. *Truc.* 60 sq. *Pers.* 73 495 sient 501 pedisse-
 quos 502 saluti gerrulos *BV* uehicala 504 cf. *Hueffnerus de Plauti*
com. exemplis atticis 65 505 quoque *B¹DV* 507 in sumptus nomen latet
 'nugivendos' significans, puta sumptifices 508 phrygio = linarius *B¹*, cf.
Men. 121 510 cariarum (-ri) *Nonius* 541. 549; cf. *Epid.* 233 511 stant. m.
 stant *L.* aut m. aut fort. myrobaptarii vel malobatharii

- propolae linteones, calceolarii;
 sedentarii sutores diabatharii,
 solearii astant, astant molocinarii;
 [petunt fullones, sarcinatores petunt;] 515
 stropharii astant, astant semul sonarii.
 iam hosce absolutos censeas: cedunt, petunt
 treceni, cum stant thylacistae in atriis
 textores limbularii, arcularii.
 ducuntur, datur aes. iam absolutos censeas, 520
 cum incedunt infectores corcotarii,
 aut aliqua mala crux semper est, quae aliquid petat.
 EVCL. Compellarem ego illum, ni metuam ne desinat
 memorare mores mulierum: nunc sic sinam.
 MEG. Vbi nugivendis res soluta est omnibus, 525
 ibi ad postremum cedit miles, aes petit.
 itur, putatur ratio cum argentario;
 miles impransus astat, aes censet dari.
 ubi disputata est ratio cum argentario,
 etiam ipso ultro debet argentario: 530
 spes prorogatur militi in alium diem.
 haec sunt atque aliae multae in magnis dotibus
 incommoditates sumptusque intolerabiles.
 nam quae indotata est, ea in potestate est viri;
 dotatae mactant et malo et damno viros. 535
 sed eccum adfinem ante aedes. quid agis, Euclio?
 EVCL. Nimium lubenter edi sermonem tuom. III 6
 MEG. An audivisti? EVCL. Vsque a principio omnia.

513 *ne interpunxeris post sutores, sedentarios astare ridiculum (cf. 73, Heroud. 7, 40)* sutares B¹D, sutates V diobatharii, corr. Turnebus
 514 soliarum 515 *cf. 508; cum 514 del. Franckenus* 516 stropharii B
 semisonarii, correxi 518 treceni Pylades phylaciste B, philacistae
 DV, corr. Wilamowitzius: Hesychius *θυλακίζειν τὸ ἀπαιτεῖν τι ἐπόμενον*
μετὰ θυλάκων. Ταραντίου 519 limbolarum (-ri) Nonius 541: limbuarii V, lin-
 buarii BD alcularum Nonius 520 iam Boethius: iam hosce 521 incedunt
 Nonius 549 crocotarii BD Nonius, crocatarum V, corr. Wagnerus
 522 *fort. delendum est* 525 *nugivendis testatur Nonius 144: nugigerulis*
VB²D², nugigerulus B¹D¹, cf. Sidon. ep. 7, 7, 1 nugigerulus noster; sed illi non
res adferunt sed argentum petunt 528 impransus miles Camerarius; miles
alteram producere parum probabile astant B 530 ipso Lambinus: plus
 ipso 537 *novae scaenae inscriptum* EVCLIO MEGADORVS. SENES (-X V) DVO
 BV edi Nonius 454: di D, edi id audiui B², di audiui B¹V¹, audiui V²
 538 a*n B

MEG. Tamen meó quidem animo aliquánto facias rectius,
si nitidior sis filiai nuptiis.

540

EVCL. Pro re nitorem et gloriam pro copia
qui habent, meminerunt sese unde oriundi sient.
neque pol, Megadore, mihi neque quoiquam pauperi
opinione melius res structa est domi.

MEG. Immo est (quod satis est), et di faciant ut siet
plus plusque (et) istuc sospitent quod nunc habes.

545

EVCL. Illud mihi verbum non placet 'quod nunc habes.'
tam hoc scit me habere quam egomet. anus fecit palam.

MEG. Quid tu te solus e senatu sevocas?

EVCL. Pol ego ut te accusem merito meditabar. MEG. Quid est? 550

EVCL. Quid sit me rogitas? qui mihi omnis angulos

furum implevisti in aedibus misero mihi,
qui mi intro misti in aedis quingentos coquos,
cum senis manibus, genere Geryonaceo;

quos si Argus servet, qui oculus totus fuit,
quem quondam Ioni Iuno custodem addidit,

555

is numquam servet. praeterea tibicinam,
quae mi interbibere sola, si vino scatat,
Corinthiensem fontem Pirenam potest.

tum obsonium autem — MEG. Pol vel legioni sat est.

560

etiam agnum misi. EVCL. Quo quidem agno sat scio
magis curionem nusquam esse ullam belnam.

MEG. Volo ego ex te scire qui sit agnus curio.

539 meo *Gulielmius*: e meo *proceleumaticus eodem senarii loco Trin.*
506. tamen, *quamvis de luxu consentias* 540 filiae 542 meminerint *B*;
dicendi genus affine est ei de quo dixi ad v. 207 543 cuiquam *V*², quic-
quam *BDV*¹ 544 opione *B*¹ tructa 545 *supplevit Vssingius*
546 pusque *BV* (et) *L.* 548 hic *ε*, *sed manibus habet* palam fecit *B*
550 ut te *Acidalius*: te ut accussem *B* 553 intromisisti aedibus, *corr.*
Pylades cocos 554 gerinaceo *D*, gerronaceo *VB*² 555 oculus (*V*)
Paulus 28, *Priscianus* 1, 210: oculus *B*, ocellus *D*; oculatum *Ar* — *Festus*
178 ex *Plauto* *adfert* 556 item *Priscianus*, Iuno om. *Nonius* 487; additus
Ioni Argus *Plauto* tribuit *Servius Aen.* 6, 90 557 praerea *BV*¹ 558 scatet
BDV, scateat *ε*, *corr.* *Gulielmius*; *Donatus ad Andr.* 3 2, 16 tantum: in *Aulu-*
laria: interbibere sola sibi 559 pirenam *Valla*: et pirineum *BV*, et perin-
tum *D* 560—568 versus non apte adiecti 560 obs••nium *B*¹, obsequium
DV MEG. om. *BD* nelleoni sata (sat• *B*¹) est *B*¹*DV*; cf. *Vssingius* (uel *i. e.*
si legionem pascere placet) 561 agnoscat *B*¹ (ut vid.), *Nonius* 455 562 curi-
onem *Gulielmius*: curiosam *codd.*, *Nonius* numquam *Nonius* 563 uolo scire
ego ex te *Nonius* 86, cf. *Kaempfer de pron. pers.* 46 curiosus *B*²

EVCL. Quia ossa ac pellis totust, ita cura macet.

quin exta inspicere in sole ei vivo licet:

565

ita is pellucet quasi lanterna Punica.

MEG. Caedundum conduxī égo illum. EVCL. Tum tu idem optumumst
loces éfferendum; nam iam, credo, mortuost.

MEG. Potare ego hodie, Euclio, tecum volo.

EVCL. Non potem égo quidem hercle. MEG. At ego iussero

570

cadum unum vini veteris a me adferrier.

EVCL. Nolo hercle, nam mihi bibere decretum est aquam.

MEG. Ego te hodie reddam madidum, si vivo, probe,

tibi cui decretum est bibere aquam. EVCL. Scio quam rem agat:

ut me deponat vino, eam adfectat viam,

575

post hoc quod habeo ut commutet coloniam.

ego id cavebo, nam alicubi abstrudam foris.

ego faxo et operam et vinum perdiderit simul.

MEG. Ego, nisi quid me vis, eo lavatum, ut sacrificem. —

EVCL. Edepol, ne tu, aula, multos inimicos habes

580

atque istuc aurum quod tibi concreditum est.

nunc hoc mihi factu est optimum, ut ted auferam,

aula, in Fidei fanum: ibi abstrudam probe.

Fides, novisti me et ego te: cave sis tibi,

ne in me mutassis nomen, si hoc concreduo.

585

ibo ad te fretus tua, Fides, fiducia. —

STROBILVS

IV 1

Hóc est servi facinus frugi, facere quod ego persequor,

ne morae molestiaeque imperium erile habeat sibi.

nam qui ero ex sententia servire servos postulat,

564 qui o. a. p. tenos ita macet *Nonius* 509 totus est cura magei
V, curam aegēi *B*, curāmagei *D* 565 sole ei *Gruterus*: solee 566 is
om. Priscianus 1, 50 pellucet *testatur Priscianus*: perlucet 567 *M. Me-*
ricula: *om. caedendum conduxī ego illum Nonius* 272. 274: caedundum ego
 illum conduxī; *cf. Kaempfer* 24 *E. Merula*: *M. B, om. DV* optumus
 est, *corr. Saracenus* 568 mortuus est 569 *M. Merula*: *E. eras. B, om.*
DV 570 non quod potem ego quidem hercle habeo *Seyffertus* 573 uiuo
om. B¹ 575 deponas — *adfectas Philargyrius Verg. georg. 4, 562*
 adfectatiuam *V*, adfectiuam *D* 579 labatum *B¹DV¹* 581 concreditum
 582 factum, *corr. Aldina*; *cf. Pseud. 185* te 583 aulam, *corr. Scuta-*
rius 585 ne *Weisius*: ne tu *oc *B¹ et (h ex ll?) V¹* 587 *inscr.*
 Strobilus (*Strobilius D*) lyconidis seruus *BD*, deinde *SERVVS* c. (c. *om. B*)
BV 589 eri *Nonius* 375

in erum matura, in se sera concedet epessere. 590
 sin dormitet, ita dormitet, servom sese ut cogitet.
 [nám qui amanti ero sérvitum servit, quasi ego servio.
 si érum videt superare amorem, hoc servi esse officium reor,
 retinere ad salutem, non enim quo incumbat eo impellere.
 quasi pueri qui nare discunt scirpea induitur ratis, 595
 qui laborent minus, facilius ut nent et moveant manus.
 eodem modo servom ratem esse amanti ero aequom censeo,
 ut <enm> toleret, ne pessum abeat tamquam * *]
 + erile imperium ediscat, ut quod frons velit oculi sciant;
 quod iubeat citis quadrigis citius properet persequi. 600
 qui éa curabit, abstinebit censione bubula,
 nec sua opera rediget umquam in splendorem compedes.
 nunc erus meus amat filiam huius Euclyonis pauperis;
 eam ero nunc renuntiatum est nuptum huic Megadoro dari.
 is speculatum huc misit me, ut quae fierent fieret particeps. 605
 nunc sine omni suspicione in ara hic adsidam sacra;
 hinc ego et huc et illuc potero quid agant arbitrarier.

EVCLIO

IV 2

Tu modo cave quoiquam indicassis aurum meum esse istic, Fides:
 non metuo ne quisquam inveniatur, ita probe in latebris situmst.
 edepol ne illic pulchram praedam agát, si quis illam invenerit 610
 aulam onustam auri; verum id te quaeso ut prohibessis, Fides.
 nunc lavabo, ut rem divinam faciam, ne affinem morer
 quin ubi accersát meam extemplo filiam ducat domum.
 vide, Fides, etiam atque etiam nunc, salvam ut aulam abs te auferam:
 tuae fide concredidi aurum, in tuo luco et fano est situm. — 615

591 ita dormitat *B*¹ se esse *Muellerus* ut: iet *B*¹*D*¹*V*¹ 592-598
seclusit Brixius; ex alia fabula assumpti videntur 593 super aream (-a *V*)
 morem *B*¹*DV*¹ 594 at *B*¹*D* eni *D* 595 pueri item *Festus* 166. 330,
non recte Bachius de attr. inv. 22 scirpea induitur *Festus* 166: scirpea
 induitur *codd.*, scirpo induetur *Festus* 330, scirpo induitur (inducitur *Oxon.*)
Donatus ad And. 5. 4, 38 598 <eum> *Harius* tolleret habeat *suppleas*
velut reticulum in mari (cf. Truc. 36) cum Langeno 599 eri ille *Wagnerus*,
 potius is fronos *B*¹*DV* 601 censeone (uel carne *B*²) 602 rediet
*B*¹*DV* 603 *proceleumaticus secundo septenarii loco Capt. 493 Epid. 668 et*
saepius, sed dubitandum de prosodia 605 fieret: furet *B*¹*D* 606 iterum
incipit E Hunc *VE* 608 EVCLIO SENEX STROBILVS SERVVS *BVE* qui-
 quam *B*², quicquam *B*¹*DE*, quidquam *V* indicasses *B* (*D*¹) *EV*¹ 609 probet
*B*¹*DF*¹*E*¹ 610 agant *VE* 613 meam *Harius*: me meam 614 aulam
*V*¹*E* 615 fidei fano *Pylades*: fano modo (fac modo *V*¹)

STROB. Di immortales, quod ego hunc hominem facinus audivi loqui:
 se aulam onustam auri abstrusisse hic intus in fano Fide.
 cave tu illi fidelis, quaeso, potius fueris, quam mihi.
 atque hic pater est, ut ego opinor, huius, erus quám amat, <virginis>.
 ibo hinc intro, perscrutabor fanum, si inveniam uspíam 620
 aurum, dúm hic est occupatus. sed si repperero, o Fides,
 mulsi congialem plenam faciam tibi fideliam.
 id adeo tibi faciam; verum ego mihi bibam, ubi id fecero. —

EVCLIO

IV 3

Non temere est quod corvos cantat mihi nunc ab laeva manu;
 semul radebat pedibus terram et voce croccibat sua: 625
 continuo meum cor coepit artem facere ludicram
 atque in pectus emicare. sed ego cesso currere?

<I> foras, lumbrice, qui sub terra erepsisti modo, IV 4
 qui modo nusquam comparebas, nunc, cum compares, peris.
 ego pol te, praestrigiator, miseris iam accipiam modis. 630

STROBILVS

Quae te mala crux agitat? quid tibi mecum est commercii, senex?
 quid me adfictas? quid me raptas? qua me causa verberas?

EVCL. Verberabilissime, etiam rogitas, non fur, sed trifur?

STROB. Quid tibi súrrupui? EVCL. Redde huc sis. STROB. Quid tibi
 vis reddam? EVCL. Rogas?

STROB. Nil equidem tibi abstuli. EVCL. At illud quod tibi abstuleras cedo. 635
 ecquid agis? STROB. Quid agám? E. Auferre non potes. ST. Quid vis tibi?

EVCL. Pone. STROB. Id quidem pol te datare credo consuetum, senex.

EVCL. Pone hoc sis, aufer cavillam, non ego nunc nugas ago.

STROB. Quid ego ponam? quin tu eloquere quidquid est suo nomine.

616 audio, *corr. Bothius* 617 fidei *codd.*, Fides *Pylades, fort. v. 618*
 caue tu illi, Fides, fidelis potius 619 <uirginis> *Muellerus* 621 reperero
 623 id ubi *Reizius* *novae scaenae inscriptum* EVCLIO BE 625 simul *Nonius*
 45: semel (semul ε) *grocchibat codd.*, groccibat (croccibat) *Nonius 45* (gro-
 cire p. 455), *cf. Loenius gl. nom. 250* 626 mecum *B¹* ludictam *B¹*
 628 EVCLIO STROBILVS *BVE* <i> *Lambinus* 629 comparabas 630 pol ε:
 edepol *prestigiator VE* 634 rogitas (*om. B¹*), *corr. Cancrarius*
 635 abstoli illum *B¹* abstoleras 636 haec quid <hinc> auferre
Reizius inter personas distribuit Acidalius (ecq. a. *Strobili, quid — potes*
Euclionis in codd.) 637 id quidem *Parcus: di quidem pone nomen*
est Buechelero mus. Rhen. 35, 398 639 ergo *Euclioni quidquid sq. adsig-*
nantur

non herele equidem quicquam sumpsi nec tetigi. EVCL. Ostende huc manus. 640
 STROB. Em tibi, ostendi, eccas. EVCL. Video. age ostende etiam tertiam.
 STROB. Laruae atque intemperiae insaniaeque agitant senem.
 facisne iniuriam mihi? EVCL. Fateor, quia non pendes, maximam.
 atque id quoque iam fiet, nisi fatere. STROB. Quid fatear tibi?
 EVCL. Quid abstulisti hinc? S. Di me perdant. si ego tui quicquam abstuli 645
 nive adeo abstulisse vellem. EVCL. Agedum, excutedum pallium.
 STROB. Tuo arbitrato. E. Ne inter tunicas habeas. S. Tempta qua lubet.
 EVCL. Vah, scelestus quam benigne: ut ne abstulisse intellegam.
 novi sycophantias. age rusum ostende huc manum
 dexteram. S. Em. E. Nunc laevam ostende. S. Quin equidem ambas profero. 650
 E. Iam scrutari mitto. redde huc. S. Quid reddam? E. A, nugas agis,
 certe habes. S. Habeo ego? quid habeo? E. Non dico, audire expetis.
 id meum, quidquid habes, redde. STROB. Insanis: perscrutatus es
 tuo arbitrato, neque tui me quicquam invenisti penes.
 EVCL. Mâne, mane. quis illic est? quis hic intus alter erat tecum simul? 655
 perii herele: ille nunc intus turbat, hunc si amitto hic abierit.
 postremo hunc iam perscrutavi, hic nihil habet. abi quo lubet.
 STROB. Iuppiter te dique perdant. EVCL. Haud male egit gratias.
 ibo intro atque illi socienno tuo iam interstringam gulam.
 fugin hinc ab oculis? abin an non? S. Abeo. E. Cave sis + te videam. — 660

STROB. Emortuom ego me mavelim leto malo
 quam non ego illi dêm hodie insidias seni.
 nam hîc iam non audebit aurum abstrudere:
 credo eferet iam secum et mutabit locum.

IV 5

640 non equidem ego qua uoluptate (*i. e.* quicquam a te) sumsi neque
 tetigi *Nonius* 396 ercle *BD* 641 ostende *B*¹, ostendo *Bothius*
 642 huc *V*¹*E* 643 mihi *Langenus*: mihi annon (fateor *induxerat Pylades*)
 pendens *D*¹, perdes *VE* 646 *Euclionis BDDV* 647 iubet *V*¹*E* 649 no-
 uisi compantyas (*h sup. p B*, noui sic o. *VE*, opantyras *E*) rursum (rur-
 sum *in ras. B*) *BV*²; *vel* rusus 650 dextram 651 a: *a *B* 652 certo
Langenus symb. 2S **petis *B*¹, et petis *DE* 655 *versus ad animi motum*
formatus 657 hunc iam *Nonius* 317. 469: iam hunc hic *om. Nonius*
 317 (469 *in perscr. desinit*) nihili (nihil *Nonius*) abet *B*¹*DE* 658 agit,
corr. Muellerus 659 intro *Nonius* 172: hinc intro socienno *B*, *testatur*
Nonius: sotianno *EV*, socien *D* 660 fungi *VE* an non *Pylades*: hinc
 annon reuenias *Eriacius*; *fort.* abin? *STR.* abeo. *Ev.* caue sis te uideam
 <uspiam> *novae scaenae inscriptum STROBILVS BVE* 663 illic *Bachius*
in Studemundi stud. 2, 339 664 hec feretiam *B*, hec seretiam *VE*, hec
 secretiam *D* iocum *DVE*

attat, foris crépuit. senex eccum aurum ecfert foras. 665
tantisper huc ego ad iánuam concessero.

EVCLIO

IV 6

Fide censebam maxumam multo fidem
esse, ea sublevit os mihi paenissime:
ni subvenisset corvos, perissem miser,
nimis hercle ego illum corvom ad me veniat velim, 670
qui indicium fecit, ut ego illi aliquid boni
dicam; nam quod edit tam dium quam perduim.
nunc hoc ubi abstrúdam cogito solum locum.
Silvani lucus extra murum est avius,
crebro salicto oppletus. ibi sumam locum. 675
certumst, Silvano potius credam quam Fide. —
STROB. Euge, euge, di me salvom et servatum volunt.
iam ego illúc praecurram atque inscendam aliquam in arborem
indeque observabo, aúrum ubi abstrudat senex.
quamquam hic manere mé erus sese iusserat; 680
certum est, malam rem potius quaeram cum lucro. —

LYCONIDES

IV 7

Dixi tibi, mater, iuxta rem mecum tenes,
super Euclionis filia. nunc te obsecro
resecroque, mater, quod dudum obsecraveram:
fac mentionem cum avonculo, mater mea. 685

EVNOMIA

Scis tute facta velle me quae tu velis,
et istúc confido <a> fratre me impetrassere;
et causa iusta est, siquidem ita est ut praedicas,

665 ec feri *D*, et fert *VE* 666 huc *Lambinus*: hic *novae scaenae in-*
scriptum eidem *B*², *SENEX. SERVVS BEV* 667 fidei *codd.*, *Nonius 45, cf. Charisius*
70. 55 668 sublevit os *Charisius 189, Nonius*: subluit os (subluito* *s *B*¹)
plenissime *Charisi cod.* 669 perissem 671 *vel illic, v. ud Amph. 263*
aquid *VE* 672 tam dium (diu *VE*) quam perdium, *corr. Camerarius* 674 lucus
*V*², *Nonius 396*: lacus avius *Nonius*: aulus 675 crebo s. *B*¹, creber salictu
Nonius ubi *B*¹ summam *VE* 676 fidei 677 *Euclioni continuatur*
fuge fuge, *corr. Camerarius* 678 percurram 679 atque inde *Pareus*; *cf.*
v. 707 senet *DVE* 682 *LICONIDES ADOLESCENS. EVNOMIA MVLIER. FEDRIA*
(PHEDRIA VE) VIRGO BVE; *Phaedram substituit Brunckius*; *fort. Phaedrium,*
cf. Diog. L. 10, 21 mecum rem *Nonius 322, cf. Caesar diss. Arg. 11,*
313 684. 685 *inverso ordine, corr. Pareus* 684 *resetroque B* obsetra-
ueram *B* 685 *fort. meo* 687 <a> *Pylades*

te eam cōpressisse vinulentum virginem.

LYC. Egone ut te advorsum mentiar, mater mea?

690

PHAEDRIVM

Perii, mea nutrix. obsecro te, uterum dolet.

Iuno Lucina, tuam fidem! LYC. Em, mater mea,

tibi rem potiozem verbo: clamat, parturit.

EVX. Ei hac intro mecum, gnate mi, ad fratrem meum,

ut istuc quod me oras impetratum ab eo auferam. —

695

LYC. I, iam sequor te, mater. sed servom meum

Strobilum miror ubi sit, quem ego me iusseram

hic epperiri. nunc ego mecum cogito:

si mihi dat operam, me illi irasci iniurium est.

ibo intro, ubi de capite meo sunt comitia. —

700

STROBILVS

IV 8

Picis divitiis, qui aureos montes colunt,

ego solus supero. nam istos reges ceteros

memorare nolo, hominum mendicabula:

ego sum ille rex Philippus. o lepidum diem.

nam ut dudum hinc abii, multo illo adveni prior

705

multoque prius me conlocavi in arborem

indéque spectabam aurum ubi abstrúdebat senex.

ubi ille abiit, ego me deorsum duco de arbore,

exfodio aulam auri plenam. inde ex eo loco

video recipere se senem; ille me non videt,

710

nam ego declinavi paululum me extra viam.

attat, eccum ipsum. ibo ut hoc condam domum. —

689 compresisse *B* vinulentum *BD* 690 te: ea *Nonius* 232 691 te
om. Nonius 229 var. *l. uterus B*² 692 post fidem *ras. 15—16 litt. B*;
*Liconid. Em mater mea scripsit B*² 693 verbo *L.:* uideo *cf. Matius ad*
Cic. fam. 11, 28, 5 te rogo ut rem potiozem oratione ducas; Cic. Phil. 8, 4
pro Mil. 53, Sallust. hist. p. 118, 30 J. 694 i *B*²*V*² 695 imp. ab eo
auf. Gruterus: effitiam tibi impetratum habeo auferam 696 i *B*²; *om.*
697 strolidum *E* tibi *B*¹*D* 698 operiri nunc: quom *Scyffertus*
699 si: sed *VE* 701 STROBILVS SERVVS *BVE* picis* *E*, picis (*et sq. v.*
eos Nonius 152; *cf. Festus* 206 picati, *Fleckeisenus ann. 1891, 657 sq.,*
Bachius de attr. inv. 31 de positione enuntiativi relativi cf. Valenus Herm.
17, 614 montis DVE 703 item *Nonius* 138 705 abi, *corr. B*²*V*²
illic *B*, illuc *DVE* 707 exspectabam (*exp. DVE*), *corr. Lambinus* ubi au-
rum *Pylades, cf. 679* 708 abit *Nonius* 284 deorsum: scrium *Nonius*
709 *cf. mus. Rhen. 38, 17; exeo ilico Brixius* 711 ego *Pylades: ego non*
paulum, corr. ε; cf. Asin. 925 712 <ego> ibo *Goetzius*

EVCLIO

IV 9

Perii interii occidi. quó curram? quo nón curram? tene, tène. quem? quis? nesció. nil video, caécus eo atque equidém quo eam aut ubi sim aut qui sim nequeó cum animo certum investigare. óbsecro vos ego, mi auxílio, 715 oro óbtestor, sitis et hominem demónstretis, quis eam ábstulerit. quid est? quid ridetis? nóvi omnes. scio fúres esse hic cómplures, qui véstitu et creta óccultant sese átque sedent quasi sint frugi. quid ais tu? tibi crédere certum est. nam essé bonum ex voltu cógnosco.

hem, némo habet horum? occidisti. dic igitur, quis habet? néscis? 720
 heu mé miserum, miseré perii.
 male pérditus, pessime ornatus eo: 721
 tantúm gemiti et mali maéstitiaequé
 hic diés mi optulit, famem et paúperiem. 722
 perditíssimus ego sum omnium in terra;
 nam quid mi ópust vita, qui tántum auri 723
 perdidi, quod concustódivi
 sedúlo? egomet me défraudavi 724
 animúmque meum geniúmque meum;
 nunc eó ali lactificantur 725
 meo málo et damno. pati néqueo. 726

LYCONIDES

Quinam homo hic ante aédís nostras éiulans conquéritur maerens?
 átque hic quidem Euclio ést, ut opinor. óppido ego interií: palamst res,

EVCLIO SENEX. LICONIDES ADOLESCENS *BVE* *disp.*: perii — curram |
 tene — atque | equidem — qui sim 714 q+ eam *B*¹, queam *DF*¹, queam *E*
 716 qui *s*; *cf. ad Rud. 920* 717 *post v. 719. corr. Acidalius* quid est
 quod *B* 719 quis ex (e) *Camerarius*: et 720 em, *corr. F*² 721—726
systema versibus longis discriptum in codd., nisi quod 723 bipartitus (perdi-
tíssimus — omnium | in — auri BD, perd. — terra | nam — auri E) legitur
et 726 suum locum tenet 721 misere *B*²: miserum; *cf. 731 Truc. 565*
 ornatus *primam corripit Trin. 841 (Pers. arg. 1, 4), cf. Men. 804 Trin. 852,*
J. Schmidt. indog. voc. 2, 349. ornatus scil. malo et pauperie 722 gemiti
 et *Nonius 487 Priscianus 1, 258: gemit te et B¹DF, gemit te E, gemiti q*
 et *B*² mali *codd., Nonius: malae Priscianus mestitiae (magestitiae D,*
*misticiae F), corr. B*² mihi hic dies *Priscianus, Nonius; cf. Kaempffius*
de pron. pers. 28 723 nam *del. Muellerus, cf. Stich. 21* opus est
 724 concustidiui *D, custodiui VE* egomet *producta o* fraudauí *FE*
 725 eo auro 726 meo malo *cf. Men. 133 Pocr. 1367 (aliter Stich. 394)*
 727—730 *systema trochaicum XVI metrorum* 725 ego *del. Spengelius reformv.*
 189 interi, *corr. B*²*F*²

scit peperisse iam, ut ego opinor, filiam suam. nunc mi incertumst
abeam an maneam, an adeam an fugiam. quid agam édepol nescio. 730

EVCL. Quis homo hic loquitur? LYC. Égo sum miser. EVCL. Immo
égo sum, et misere pérditus, IV 10

cui tanta mala maestitudoque optigit. LYC. Animo bono es.

EVCL. Quo, obsecro, pacto esse possum? L. Quia istuc facinus, quod tuom
solllicitat animum, id ego feci et fateor. EVCL. Quid ego ex te audio?

LYC. Id quod verumst. E. Quid ego <de te> commerui, adulescens, mali, 735
quam ob rem ita faceres meque meosque perditum ires liberos?

LYC. Deus impulsor mihi fuit, is me ad illam inlexit. EVCL. Quo modo?

LYC. Fateor peccavisse ét me culpam commeritum scio;

id adeo te oratum advenio ut animo aequo ignoscas mihi.

EVCL. Cur id ausus facere, ut id quod non tuom esset tangeres? 740

LYC. Quid vis fieri? factum est illud: fieri infectum non potest.

deos credo voluisse; nam ni vellent, non fieret, scio.

EVCL. At ego deos credo voluisse ut apud me te in nervo enicem.

LYC. Ne istuc dixis. EVCL. Quid tibi ergo meam me invito tactiost?

LYC. Quia vini vitio atque amoris feci. EVCL. Homo audacissime, 745

cum istacin te oratione huc ad me adire ausum, impudens!

nam si istuc ius est ut tu istuc excusare possies,

luci claro deripiamus aurum matronis palam,

post id si prehensi simus, excusemus ebrios

nos fecisse amoris causa. nimis vilest vinum atque amor, 750

si ebrio atque amanti impune facere quod lubeat licet.

LYC. Quin tibi ultro supplicatum venio ob stultitiam meam.

EVCL. Non mi homines placent qui quando male fecerunt purigant.

tu illam scibas non tuam esse: non attactam oportuit.

LYC. Ergo quia sum tangere ausus, haud causificor quin eam 755

ego habeam potissimum. EVCL. Tun habeas me invito meam?

730 abeam *Harinus*: quid agam abeam (habeam praeter B²); cf. *Curc.*
589 anima meam B¹ non edepol scio *Spengelius l. s. 342*, cf. *Abrahamus*
stud. Pl. 215 731 EVCLIO LICONIDES B, EVCLIO VE ego sum. EVCL. immo
ego sum miser et misere perditus, corr. *Acidalius* (et miser et perditus *Seyffer-*
tus) 732 qui *Nonius 136* 735 uersumst D, uersum est BE <de te>
Camerarius, cf. 221 al. emerui, corr. *Brixius* 736 iri B² 737 cf. 745 sq.,
Diltheius progr. Gott. 1878/79 p. 18 mihi impulsor DVE at illam B¹,
atilla D 738 fateor <me> = cum meritum VE 740 esses, corr. B² V²
743 me te *Pistoris*: te me 744 inuitat actiost VE 745 luci claro *testatur No-*
nius 210: luce clara diripiamus D, diripiamus *Nonius* 749 prensi etcu-
semus DE¹ 751 iubeat VE¹ licet B¹ E 753 purigant, corr. *Ritschelius*

LYC. Haud te invito postulo; sed meam esse oportere arbitror.
 quin tu iam invenies, inquam, meam illam esse oportere, Euclio.
 EVCL. Iam quidem hercle te ad praetorem rapiam et tibi scribam dicam,
 nisi refers. LYC. Quid tibi ego referam? EVCL. Quod surripuisti meum. 760
 LYC. Surripui ego tuom? unde? aut quid id est? E. Ita te amabit Iuppiter.
 ut tu nescis. LYC. Nisi quidem tu mihi quid quaeras dixeris.
 EVCL. Aulam auri, inquam, te reposco, quam tu confessu's mihi
 te abstulisse. LYC. Neque edepol ego dixi neque feci. EVCL. Negas?
 LYC. Pernego immo. nam neque ego aurum neque istaeca aula quae siet 765
 scio nec novi. EVCL. Illam, ex Silvani luco quam abstuleras, cedo.
 i, refer. dimidiam tecum potius partem dividam.
 tam etsi fur mihi es, molestus non ero. i vero, refer.
 LYC. Sanus tu non es qui furem me voces. ego te, Euclio.
 dé alia re rescivisse censui, quod ad me attinet; 770
 + magna est res quam ego tecum otiose, si otium est, cupio loqui.
 EVCL. Dic bona fide: tu id aurum non surripuisti? LYC. Bona.
 E. Neque (eum) scis qui abstulerit? L. Istuc quoque bona. E. Atque id si scies
 qui abstulerit, mihi indicabis? LYC. Faciam. EVCL. Neque partem tibi
 ab eo qui habet indipisces neque furem excipies? LYC. Ita. 775
 EVCL. Quid (si) fallis? LYC. Tum me faciat quod volt magnus Iuppiter.
 EVCL. Sat habeo. age nunc loquere quid vis. LYC. Si me novisti minus,
 genere quo sim gnátus: hic mihi ést Megadorus avonculus,
 meus pater fuit Antimachus, ego vocor Lyconides,
 mater est Eunomia. EVCL. Novi genus. nunc quid vis? id volo 780
 noscere. LYC. Filiam ex te tú habes. EVCL. Immo éccillam domi.

757 ante sed pers. spat. in D, item erasis aliquot litt. B¹ 758 EVCL. in
 ras. praem. B eam, corr. Brixius li (i. e. LYC.) ante inquam B s. v.
 oportet VE 759. 760 inverso ordine, corr. Acidalius 761 surripio, corr.
 V² ambit 765 nam neque: namque VE 766 ex in ras. B², et DV¹
 768 i uero B²: fuero B¹D, furo VE 770 res cuiusse VE quod:
 quae s; cf. Amph. 966, Keilius comm. in Varron. de r. r. 1, 1, 11
 771 res est s, quo recepto otiose delevit Bentleius 773 neque scis qui
 abstulerit verba delata in v. 774 inter abstulerit et mihi, correxit Came-
 rarius (eum) Langenus id: ut B¹ 774 quia ut vid. B¹, quam V¹,
 quod EV² nec Nonius 129. 293 775 habeo VE, adeo Nonius utrubique,
 cf. Langenus symb. 143 qui habet L.: cuiquam est codd., cui sit Nonius
 129, cuius (cuius) Nonius 293 indipisces Nonius 129 verbum testatus, indi-
 piscis 293: inde posces; cf. Caesar diss. Arg. 11, 255. 298 excipies testatur
 Nonius 293 (-as codd. sed 129 recte): expies 776 quid si Camerarius: it
 B¹D, id VEB²; cf. Amph. 392 (aliter 933) tu me, corr. B²V² 778 meda-
 gorus D 779 fuit pater correxi uoco, corr. B²V² 780 id Camerarius:
 Lyc. id 781 fort. ex te filiam ecillam

LYC. Eam tu despondisti, opinor, meo avonculo. EVCL. Omnem rem tenes.

LYC. Is me nunc renuntiare repudium iussit tibi.

EVCL. Repudium rebus paratis, exornatis nuptiis?

ut illum di immortales omnes deaeque quantum est perduint, 755
quem propter hodie auri tantum perdidisti infelix, miser.

LYC. Bono animo es, bene dice. nunc quae res tibi et gnatae tuae
bene feliciterque vortat — ita di faxint, inquit.

EVCL. Ita di faciant. LYC. Et mihi ita di faciant. audi nunciam.

qui homo culpam admisit in se, nullus tam parvi preti, 790

quom pudeat, quin purget sese. nunc te obtestor, Eucelio,

ut si quid ego erga te imprudens peccavi aut gnatam tuam,

ut mi ignosceas eamque uxorem mihi des, ut leges iubent.

ego me iniuriam fecisse filiae fateor tuae,

Cereris vigiliis, per vinum atque impulsu adolescentiae. 795

EVCL. Ei mihi, quod ego facinus ex te audio? LYC. Cur eiulas,

quem ego avom feci iam ut esses filiae nuptiis?

nam tua gnata peperit, decimo mense post: numerum cape;

ea re repudium remisit avonculus causa mea.

i intro, exquaere, sitne ita ut ego praedico. EVCL. Perii oppido, 800

ita mihi ad malum malae res plurimae se agglutinant.

ibo intro, ut quid huius verum sit sciam. — LYC. Iam te sequor.

haec propemodum iam esse in vado salutis res videtur.

nunc servom esse ubi dicam meum Strobilum non reperio;

nisi etiam hic opperiar tamen paulisper; postea intro 805

hunc subsequar. nunc interim spatium ei dabo exquirendi

meum factum ex gnatae pedisequa nutrice anu: ea rem novit.

STROBILVS

V 1

Di immortales, quibus et quantis me donatis gaudiis.

quadrilibrem aulam auro onustam habeo. quis me est ditior?

752 iam VE 753 rennunciare BD 751 exornatis Nonius 105: atque
exornatis 757 benedice Pylades: et benedice 790 nullus est 791 quom
Bothius: quin puriget se Ritschelius 792 ego om. B¹ 793 iubeant
794 filiae fecisse, corr. Camerarius 796 quod facinus ex te ego, corr. Guetus,
cf. Seyffertus stud. Pl. 9 eiulas, corr. B² 797 filiae 800 i B²V², Pris-
cianus 1, 38: om. exquaere testatur Priscianus: exquire 802 uerum Bo-
thius: ueri BD, uesi VE L. B²: om. 803 probe modum VE uidet B¹
804 strobolum B², strolum B¹EV¹ repperio 805 operiar 807 pedi si
qua anu ea rem Camerarius: an ueram 808 STROBILVS SERVVS LICONIDES
ADOLESCENS EVCLIO SENEX BVE 809 aulam quadrilibrem Osbernus diutior

quis me Athenis nunc magis quisquam est homo cui di sint propitii? S10
 L. Certo enim ego vocem hic loquentis modo mi audire visus sum. S. Hem,
 érumne ego aspició meum? L. Videón ego hunc servóm meum?
 S. Ipsus est. L. Haud alius est. S. Congrediar. L. Contollam gradum.
 credo ego illum, út iussi, eámpse anuni adísse, huius nutricem virginis. S14. S15
 STROB. Quin ego illi me invenisse dico hanc praedam [atque eloquar.]
 igitur orabo ut manu me emittat. ibo atque eloquar.
 repperi — LYC. Quid repperisti? STROB. Non quod pueri clamitant
 in faba se repperisse. LYC. Iamne autem, ut soles? deludis.
 S. Ere, mane, eloquar iam, ausculta. L. Age ergo loquere. S. Repperi hodie, S20
 ere, divitias nimias. L. Vbinam? S. Quadrilibrem, inquam, aulam auri plenam.
 LYC. Quod ego facinus audio ex te? Euclioni hic seni subripuit.
 ubi id est aurum? STROB. In arca apud me. nunc volo me emitti manu.

LYC. Égone te emittám manu,
 scélerum cumulatissime?

S25

STROB. Abi, ere, scio quam rem geras.

lépide hercle animum tuom temptavi. iám ut eriperes apparabas:
 quid faceres, si repperissem? LYC. Non potes probasse nugas.
 i, redde aurum. STROB. Reddam ego aurum? LYC. Redde, inquam,
 út huic reddatur. STROB. Vnde?

LYC. Quod modo fassus esse in arca. S. Soleo hercle ego garrere nugas. S30

LYC. * * STROB. Itá loquor. LYC. At scin quo modo?

* * STROB. Vel hercle énica,

numquam hinc ferēs a me * *

* * *

S11 certe *Langenus symb. 26* me, corr. *Wagnerus* S12 uideo
 hunc *Brixius*: hunc strobilum *BD*, nunc strobilum *VE* S13 aliud, corr.
Pylades S14. S15 eampse s: eam apse (eam *pse B) adisse *versum*
delet Dziatzko mus. Rhen. 37, 265 S16 illi me *Pylades*: illum *repetita*
ex sequente versu clausula, ut intellexit Vssingius S17 om. E iboque
 atque S18 quod *B¹* repperisti (item S19. S20) *B* S19 solis, corr. *B²*
 delusis *VE* vulgo ut soles deludis? cf. *Bacch. 203 Truc. 695 (Poen. 1410)*,
 fort. ut soles? (intro abeo). cf. *Pseud. 1310 (derides). inepte contulerunt Ter.*
Ad. 79 S22 quo, corr. *B²* te STROB. Heuclioni huic seni subripui,
correxi. servus nequaquam fatetur furtum S24. S25 coniungunt *codd.*, *dime-*
tros agnovit Seyffertus manu* *B*, manus *DV¹E*, manum *V¹* ante *correc-*
turam S25 cumulatus sume *B* S27 sq. videntur item ut S19—S23 in
catalexin desiisse S25 L. s: om. S29 sq. disp.: i — inquam | ut —
 unde S29 Str. unde (tr in ras.) *B*: aundo *DVE* (spat. ante a et ante de
V); a personae nota ut *vid.*, cf. *Poen. 474. 1016* S30 fassus es esse
 S31. S32 coniuncti sine lacunae indicio. scenarium esse non probabiliter statuit
Seyffertus Burs. act. 47, 78 S31 *Lyconidis responsum intereidisse vidit*

pro illis corcotis, stróphiis, sumptu uxório	frg. I
ut admemordit hominem	II
(EVCL.) ego ecfodiebam in die denos scrobes.	III
(EVCL.) nec noctu nec diu	IV
quietus umquam <servabam> eam: nunc dormiam.	
qui mi holera cruda ponunt, hallec adduunt.	V

Vssingius, vel hercle enica versum finire (cf. Rud. 1401) Scyffertus l. s. talia fere desiderantur supplementa:

<L. Non te habere dicis aurum? S.> Ita loquor. L. At scin quomodo?

<Verberibus caedere donec reddideris.> S. Vel hercle enica

sine subscriptione codd. De partis deperditae fragmentis egit Wagnerus de Plauti Aul. 6 sq. — Euclyonem altercantibus cro seroque supervenisse scaenae inscriptio docet, quod restat argumenta I Nonius 538 (strophium) cf. III 5 strophis II Gellius 6, 9, 6 (memordi) quo pertineat obscurum III Nonius p. 225 (scrobes feminino genere) fort. <ei> in IV Nonius 98 (diu pro die) supplevi; vulgo eram (Harl.), ut septenarius evadat, sed probabile est senarios esse (nec noctu nec diu quietus umquam eram versus non est). cf. 65 sq. V Nonius 120 (hallec genere neutro) adduunt Quicheratus: duint Strobilum loqui praeter libertatem donum poscentem intellexit Goetzius Nonius p. 332 (legere surripere significat) Plautus Aulularia:

sed leno egreditur foras,

hinc ex occulto sermonem eius sublegam.

sermone (es) eius: atus codd. nec ad Aululariam nec ad Vidulariam pertinere videtur

B A C C H I D E S

PERSONAE

PISTOCLERVS adolescens

BACCHIS } sorores meretrices
BACCHIS }

LYDVS paedagogus

CHRYSAIVS servus

NICOVLVS senex

MNESILOCHVS adolescens

PHILOXENVS senex

PARASITVS

PVER

ARTAMO lorarius

CLEOMACHVS miles

SCAENA ATHENS

(latro) suam qui auro vitam venditat	VII (I)
sciò spiritum éius maiórem esse multo	VIII (X)
quam folles taurini habént, cum liquescunt	10
petraé, ferrum ubi fit. <Cniatis tibi visust?>	
Praenéstinum opino esse, ita erat gloriosus.	
néque <id> haud subditiva glória oppidum arbitror.	IX (XII)
(PVER) ne a quóquam acciperes alio mercedem annuam,	X (XVI)
nisi ab sésé, nec cum quiquam limares caput.	15
limaces viri	XI (XV)
cór meum, spés mea,	XII (X)
mél meum, suávitudo, cibus, gaúdium.	
sine te amem	XIII (X)
Cupidon tecum saevust anne Amor?	20 XIV (X)
Vlixem audiui fuisse aerumnosissimum,	XV (I)
qui annis viginti errans a patria afnit;	
verum hic adulescens multo Vlixem anteit *	
qui ilico errat intra muros civicos.	
quidquid est nomen sibi	25 XVI (I)

VII *schol. Aen. 12, 7* idem in Bacch. — militem latronem dicens, suam qui auro vitam uenditat latronem *vulgo*, cf. *Spengelius reformv. 250* VIII *servavit totum onissis cum (v. 10) — fit (v. 11) Prisciani additamentum 1, 575* (Pl. hic cuias huius cniatis declinavit' cuius formae exemplum lacuna hausit), v. 10. 11 quam — fit *schol. Verg. georg. 4, 171* (*Philargyrius* item), v. 12 *Nonius 474 s. opino 10 habent schol. Verg.: habeant Priscianus, halitant Hermannus 11 supplevit Ritschelius 12 opino testatur Nonius: opinor Priscianus errat Nonius IX Donatus ad And. 1, 2, 34* (neque tu haud dicas) <id> *Ritschelius fragmentum ad prioris sententiam recte adsumi non puto X Nonius 334 s. limare necum quoquam acceperis alio (salio), corr. Mercerus; quiquam Lucianus Muellerus, cf. Pers. 477* (cum quiquam saepius) puer cum Bacchide sororis aedes quaerens impudenter in memoriam illi revocat condiciones cum milite pactas XI *Nonius 333 s. limare* (limaces uiri, quod atterant et consumant) quo pertineat incertum XII *Nonius 173 s. suauitudo XIII Donatus ad Eun. 4, 2, 13* (amare i. q. frui amore) XIV *Nonius 421 et schol. Aen. 4, 194 inter cupidinem et amorem distinguentes* (cupido inconsideratae necessitatis, amor iudicii *Nonius*, intellegitur uehementer illam amare uel impatienter *scholiasta*) saeuus *Nonius*, sicut *schol.*, correxi XV *Charisius 201* (ilico pro in loco) 22 uiginti annis *Bothius* 23 nomen desideratur velut fide 24 (hic) ilico *Ritschelius XVI schol. Aen. 10, 493* ('quidquid pro quodcumque')

(PISTOCLERVS) quæ sodalem atque me exercitos habet

XVII (XII)

nam crêdo cuiuis excantare cor potes.

XVIII (XX)

sin lénocinium forte collibitum est tibi,

XIX (XVI)

videas mercedis quid tibi est aecum dari,

ne istac aetate me sectere gratiis.

30

Arabus

XX (XV)

I 1

BACCHIS. Quid si hoc potis est ut tu taceas, égo loquar? SOROR. Lepidé, licet. 35

BACCH. Vbi me fugiet memoria, ibi tu facito ut subuenias, soror.

SOR. Pol magis metuo, ne defuerit mi in monendo oratio.

BACCH. Pol ego metuo, lusciniolae ne defuerit cantio.

sequere hac. PISTOCLERVS. Quid agunt duae germanae meretrices cognomines?

quid in consilio consuluistis? BACCH. Bene. PIST. Pol haud meretricium est. 40

BACCH. Miserius nihil est quam mulier. PIST. Quid esse dices dignius?

BACCH. Haec ita me orat, sibi qui caveat aliquem ut hominem reperiam, ut istunc militem — ut, ubi emeritum sibi sit, se revehat domum.

id, amabo te, huic caveas. PIST. Quid isti caveam? B. Ut revelatur domum,

XVII *Charisius 229* (atque), *Nonius 6 s.* exercitus exercitis *Charisius XVIII Nonius 102 s.* excantare ut supra, sed potest; *schol. Verg. buc. 8, 71*, nam tu quidem cuiuis excantare cor facile potes (tu quidem non deterius)
 XIX *Charisius 200* (gratiis) ad nullam fabulae personam aut condicionem satis quadrat. fortasse servi iocantur vel prologus XX *Charisius 123* ut
 Pl. in *Bacch.* et in *Poenulo* 'Arabus murrinus odor'. intercudit locus, non fuit uliectivum, cf. ad *Poen. 1179* huc rettulit *Ritschelius* locos a *Donato* sine nomine fabulae allatos: ad *Hec. 3, 1, 33*

fortasse ted amare suspicariet

(te *Donatus*; suspicabere, corr. *Beattieus*), ad *Phorm. 4, 3, 30*

argentum hinc facite.

praeterea noenum (cf. ad 736) in gloss. *Plaut. memoratum. alia apud Charisium neglegenter excerpta ex servata fabulae parte, cf. ad 667*

35 incipiunt codd.; *bacchides CD*, om. *B* per hanc scaenam personas mutari spatiis relictis indicant *CD*, litteris utitur *B* (pro *Bacchide A*, pro *sorore E*, pro *Pistoclero G*, cf. ad. v. 44), cuius errores correxit *Ritschelius op. 2, 295 sq.*

BACCH.: *E B* tu *Charisius 204*: om. ego l.: eloquar *B*¹

SOR.: *A B* 36 *E B* effugiet *CD* 37 *A B* mihi in monendo ne defuerit oratio, correxi 38 *E B* ego *Reizius*: ego quoque *CD*, quoque *B*; fortasse praestat Ego quoque metuo 39 spat. praem. *B*, item v. 40

40 concilio, corr. *Ritschelius*, cf. 1154 pol cum h. m. *Acidalius coniunxit*, cum bene codd. 41 usque ad v. 54 recte *A B* dicis, correxi; cf. *Epid. 26*, ad *Mil. 664* 43 istoch ab istoc milite s; haesitans loquitur, cf. *vind. Plaut. 10. item istunc moraliter, quasi 'scis quem dicam' se Pylades: seu*

(se ut s, cf. ad *Amph. 495*) 44 *A* ut *BD*: aut *C* reueatur *B*¹*D*

- ubi ei dediderit operas, ne hanc ille habeat pro ancilla sibi; 45
nam si haec habeat aurum quod illi renumeret, faciat lubens.
P. Vbi nunc is homost? B. Iam hic credo aderit. sed hoc idem apud nos rectius
poteris agere; atque is dum veniat, sedens ibi opperibere.
eadem hiberis, eadem dedero tibi, ubi biberis, saviium.
P. Viscus merus vostrast blanditia. B. Quid iam? P. Quia enim intellego, 50
duae unum éxpetitis palumbem, + perii harundo alas verberat.
non ego istúc facinus mihi, mulier, conducibile esse arbitror.
BACCH. Qui, amabo? PIST. Quia, Bacchis, bacchas metuo et bacchanal tuom.
BACCH. Quid est? quid metuis? ne tibi lectus malitiam apud me suadeat?
PIST. Magis illectum tuom quam lectum metuo. mala tu es bestia. 55
nam huic aetati non conducit, mulier, latebrosus locus.
BACCH. Egomet, apud me <si> quid stulte facere cupias, prohibeam.
sed ego apud me te esse ob eam rem, miles cum veniat, volo,
quia, cum tu aderis, huic mihi que haud faciet quisquam iniuriam:
tu prohibebis, et eadem opera tuo sodali operam dabis; 60
et ille adveniens tuam med esse amicam suspicabitur.
quid, amabo, opticuisti? PIST. Quia istaec lepida sunt memoratui:
eadem in usu atque ubi periculum facias, aculeata sunt,
animum fodicant, bona distimulant, facta et famam sauciant.
SOR. Quid ab hac metuis? PIST. Quid ego metuam rogitas? adolescens homo 65
penetrem me huius modi in palaestram, ubi damnis desudascitur?
[ubi pro disco damnum capiam, pro cursura dedecus?]
BACCH. Lepide memoras. PIST. Vbi ego capiam pro machaera turturem,
[ubique imponat in manum alius mihi pro cestu cantharum]
pro galea scaphium, pro insigni sit corolla plectilis, 70

45 dediderit *cf.* 93; dederit ε , quod rem non satis significat; fort. red-
diderit operas *cf.* *Asin.* 721, *Cic.* ad *Att.* 6, 2, 6 ad *fam.* 16, 10, 2 (tu Musis
nostris para ut operas reddas) 46 haec si B 47 credo aderit hic B 49 eadem
bibes eadem tibi dedero saviium *Charisius* 209 51 duae — palumbem item
Nonius 219 tantum perii corruptum videtur. prope *Ritschelius* probabiliter,
ut Pers. 810; v. i. ad 1160 53 qui: quid B bachis bachas, ut solent
bachanal CD 54 quid est quod vulgo, *cf.* *Seyffertus in Burs. act.* 1890, 54
55 tu es: es tu es B¹, ac similiter multa, *cf.* 80. 160. 198, *Goetzius praef.* p. 7
adh. 57 *Pistocleri*, corr. *Saracenus* <si> *Camerarius* 58 sed C: A sed
BD (A s. v. D) 59 adderis B¹ 60 eandem B¹ 61 me B 64 destimu-
lant B¹ post 64 legitur v. 73, iterum suo loco. hic ascriptum esse ab eo qui
v. 65—72 omitti vellet coniecit *Goetzius* 65 E et quid B homo adolescens,
corr. *Bothius* 66 penetrem me *Bothius*: penetrare *Donatus Phorm.* 3, 1, 20
Plautus ad sine a palestra ubi demens desudascitur (*Oxon.*) 67 delevit *Rib-*
beckius praef. Stichi R. p. 18 69 delevit *Buechelerus in Woelfflini arch.* 2,
117 70 plectilis B

pro hasta talos, pro lorica malacum capiam pallium,
 ubi mihi pró equo lectus detur, scortum pro scuto accubet?
 apage a me, apage. B. Ah, nimium ferus es. P. Mihi sum. B. Malacissandus es.
 equidem tibi do hanc operam. PIST. Ah, nimium pretiosa es operaria.
 BACCH. Simulato me amare. PIST. Vtrum égo istuc iócon adsimulem an serio? 75
 BACCH. Heia, hoc agere meliust. miles quom huc adveniat, te volo
 me amplexari. PIST. Quid eo mi opus est? BACCH. Vt ille te videat volo.
 scio quid ago. PIST. Et pol égo scio quid metuo. sed quid ais? B. Quid est?
 PIST. Quid si apud te eveniát desubito prandium aut potatio
 forte aut cena, ut solet in istis fieri conciliabulis, 80
 ubi ego tum accumbam? BACCH. Ápud me, mi anime, ut lepidus cum
 lepida accubet.

locus hic apud nos, quamvis subito venias, semper liber est.
 ubi tu lepide vóles esse tibi, méa rosa, mihi dicito
 'dato qui bene sit': ego ubi bene sit tibi locum lepidum dabo.
 PIST. Rapidus fluvius est hic, non hac temere transiri potest. 85
 BACCH. Atque ecastor apud hunc fluvium áliquid perdundumst tibi.
 manum da et sequere. P. Alia, minime. B. Quid ita? P. Quia istoc inlecebrosius
 fieri nil potest: nox mulier vinum homini adulescentulo.
 BACCH. Age igitur, equidem pol nihili facio nisi causa tua.
 ille quidem hanc abducat; tú nullus ádfueris, si non lubet. 90
 PIST. Sumne autem nihili, qui nequeam ingenio moderari meo?
 B. Quid est quod metuas? P. Nihil est, nugae. mulier, tibi me emancupo:
 tuos sum, tibi dedo operam. B. Lepidu's. nunc ego te facere hoc volo.
 ego sorori meae cenam hodie dare volo viaticam:
 eo tibi argentum iubebo iam intus efferri foras; 95
 tu facito opsonatum nobis sit opulentum opsonium.
 PIST. Ego opsonabo, nam id flagitium meum sit, mea te gratia

71 talus, corr. *Buechelerus* 72 pro equo *Merula*: pr(a)eco accubet
 (-bent C) 73 etiam post v. 64 a me priore loco: mea malacissandus hic
 74 ah B: at CD; imitatur *Bacchidis verba* v. 73 75 simulato B¹ istunc B¹
 76 melius CD¹ quam 79 ueniat, corr. *Camerarius* desubito om. B¹
 fort. quid si apud te, si veniam subito, p. a. potatios, cf. 82 80 fieri in istis
 fieri B 81 accumbam B¹: accubam CB², accubiam D, cf. *Stich.* 752 aput
 B¹C (82. 86 B¹) accubet 85 item *Charisius* 221 (om. non hac), *schol.*
Aen. 9, 373: magnus est hic fluvius, non e. q. s. *schol. Aen.* 9, 327 transire
 B¹D¹ 90 cf. *vind. Plaut.* 7; *Asin.* 408 *Rud.* 143. 323 *Trin.* 606 et *Cas.* 795
Rud. 1135 92 E B PIST. (G B) post nihil est, corr. *Merula* 94 dari
 CD 95 eo *Hermannus*: ego *codd.*, *Charisius* 201 iubebo *Charisius*:
 iubeo 96 facito nobis obsonatum (obsen. C) sit CD¹ 97 meum sit CD:
 sit meum, deinde eras. sit B (cf. ad 55)

et operam dare mi ét ad eam operam facere sumptum de tuo.

BACCH. At ego nolo dare te quicquam. P. Sine. B. Sino equidem, si lubet. propera, amabo. PIST. Prius hic adero quam te amare desinam. — 100
 SOR. Bene me accipies advenientem, mea soror. BACCH. Quid ita, obsecro?
 SOR. Quia piscatus meo quidem animo hic tibi hodie evenit bonus.
 BACCH. Meus ille quidemst. tibi nunc operam dabo de Mnesilocho, soror, ut hic accipias potius aurum, quam hinc eas cum milite.
 SOR. Cupio. BACCH. Dabitur opera. aqua calet: eamus hinc intro, ut laves. 105
 nám uti navi vecta es, credo timida es. SOR. Aliquantum, soror.
 [simul huic nescio cui, turbare qui hac it, decedamus *]
 BACCH. Sequere hac igitur me intro in lectum, ut sedes lassitudinem.

LYDVS

I 2

Iam dudum, Pistoclere, tacitus te sequor,
 expectans quas tu res hoc ornatu geras. 110
 namque ita me di ament, ut Lycurgus mihi quidem
 videtur posse hic ad nequitiam adducier.
 quo nunc capessis ted hinc aduersa via
 cum tanta pompa?

PISTOCLERVS

Húc. LYD. Quid huc? quis istic habet?

PIST. Amor, Voluptas, Venus, Venustas, Gaudium, 115
 Iocus, Lúdus, Sermo, Suavisaviatio.
 LYD. Quid tibi commercist cum dis damnosissimis?
 PIST. Mali sunt homines, qui bonis dicunt male;
 tu dis nec recte dicis: non aequom facis.
 LYD. An deus est ullus Suavisaviatio? 120
 PIST. An non putasti esse umquam? o Lyde, es barbarus;
 quem ego sapere nimio censui plus quam Thalem,

99 dare nolo dare B¹ 101 accipis, corr. Bentleyus; cf. Lambinus
 105 hinc: hinc hinc B¹ (saepé k in hac fabula) 106 post v. 107 iterant BC
 (bc) ut in navi (nav b) BbcD², ut navi CD¹, correxi; cf. Amph. 850 Men.
 1085 uecta es Bb: uectes CcD 107 cui Vahlenus Herm. 15, 260: qui
 it: te D (hinc) Ritschélius versus inuentus ad coniungendas scaenas non
 coniunctas, cf. Ritschélius op. 2, 356 sq. 108 in lectu Vahlenus, lotum
 Beckerus; etiam de hoc versu dubito, cum nec lectus apte memoretur et post
 v. 105 sq. moleste iterum lavatio 109 LIDVS (ut solent) SERVVS. ET PISTOCLE-
 RVS ADOLESCENS (ET om. B) 110 spectans, corr. Weisius 111 ligurgus
 113 te 114 habetur B 116 suavis sauiatio hic et 120 (sed suauició hic,
 suauiciatio 120 B¹, sauitio 120 C), corr. Hermannus; cf. Pseud. 65 119 nec:
 non B¹ 121 líde, ut solent (lyde A 499, P 408, B 437. 467)

is stultior es barbaro poticio,

qui tantus natu deorum nescis nomina.

LYD. Non hic placet mi ornatus. PIST. Nemo ergo tibi 125
haec apparavit: mihi paratum est quoi placet.

LYD. Etiam me advorsus exordire argutias?
qui si decem habeas linguas, mutum esse addecet.

PIST. Non omnis aetas, Lyde, ludo convenit.
magis unum in mentemst mihi nunc, satis ut commode 130
pro dignitate opsoni haec concuret cocus.

LYD. Iam perdidisti te atque me atque operam meam,
qui tibi nequiquam saepe monstravi bene.

PIST. Ibidem égo meam operam perdididi, ubi tu tuam:
tua disciplina nec mihi prodest nec tibi. 135

LYD. O praeligatum pectus. PIST. Odiosus mihi es.
tace atque sequere, Lyde, me. LYD. Illuc sis vide,
non paedagogum iam me, sed Lydum vocat.

PIST. Non par videtur neque sit consentaneum,
cum haec (qui emit) intus sit et cùm amica accubet 140
cumque osculetur et convivae alii accubent,
praesentibus illis paedagogus una ut siet.

LYD. An hoc ad eas res opsonatumst, obsecro?

PIST. Sperat quidem animus: quo evenat dis in manu.

LYD. Tu amicam habebis? PIST. Cum videbis, tum scies. 145

LYD. Immo neque habebis neque sinam. i prorsum domum.

PIST. Omitte, Lyde, ac cave malo. LYD. Quid? cave malo?

PIST. Iam excessit mi aetas ex magisterio tuo.

LYD. O barathrum, ubi nunc es? ut ego te usurpem lubens.
[video nimio iam multo plus quam volueram.] 150
vixisse nimio satiust iam quam vivere.
magistrum quemquam discipulum minitarier?

123 is: i *i. ras. B* est *Festus* 217 (-tior est barbaro-) potio *D*¹,
putiti(o) *Paulus*; cf. *Buechelerus mus. Rhen.* 37, 530 126 hoc *Merula*; cf.
Curc. 353, ad *Poen.* 542 130 mentest *B*, mente est (est *om. D*¹) *CD*, corr.
Ritschelius, cf. *Amph.* 710 134 item *Charisius* 201 ego *om. CD*
135 neque tibi *CD* 136 perreligatum *B*¹*CD* 140 supplevi intus
bis *CD* accumbet *B* 142 cf. ad v. 90 (conieceram praesto ibus illic paed-
agogus ut siet) 144 eveniat, cf. 348 *Most.* 395 *Pers.* 629 145 tunc *B*
146 i prorsum *L.*: iturus sum (*fuit* i prorsum), cf. *Cist.* 700 *Mil.* 1193 *Pers.*
677 *Ter. Ad.* 550 149 baratrum cf. ad *Amph.* 120 150 del. *Ritschelius*,
153 *Quietus*, adhaeret 154 151 sacius est

[nil moror discipulos mihi iam plenos sanguinis:
valens afflicat me vacivom virium.]

PIST. Fiam, ut ego opinor, Hercules, tu autem Linus. 155

LYD. Pol metuo magis, ne Phoenix tuis factis fuam
teque ad patrem esse mortuom renuntiem.

PIST. Satis historiarumst. LYD. Hic vereri perdidit.

compendium edepol haud aetati optabile
fecisti, cum istanc nactu's inpudentiam. 160

occisus hic homo est. ecquid in mentem est tibi

patrem tibi esse? PIST. Tibi ego an tu mihi servos es?

LYD. Peior magister te istaec docuit, non ego.

nimio es tu ad istas res discipulus docilior,
quam ad illa quae te docui, ubi operam perdidit. 165

[edepol fecisti furtum in aetatem malam
cum istaec flagitia me celavisti et patrem.]

PIST. Istactenus tibi, Lyde, libertas datast

orationis. satis est. sequere hac me ac tace. —

CHRYSAEVS

II 1

Erilis patria, salve, quam ego biennio, 170

postquam hinc in Ephesum abii, conspicio lubens.

saluto te, vicine Apollo, qui aedibus

propinquos nostris accolis, veneroque te,

ne Nicobulum me sinas nostrum senem

prius cónvenire quam sodalem viderim 175

Mnesilochi Pistoelerum, quem ad epistolam

Mnesilochus misit super amica Bacchide.

153 mor *D*, morum *C* iam *L*.: esse iam; *cf.* *Most.* 746 *Rud.* 583.
1248 *Lipargi frg.* 154 afflicat *B* uacuum *CD* 155 ut: utet *CD* (*i. e.*
utei) ercules *CD* 156 suam *CD*¹ 157 *mortuum *B* 159 compedium
*B*¹*CD* 160 istanc inpudentiamactus inpudenciam *B*¹, *cf. ad* 55 161 mente
CD 162 an: aut *B* es om *B*¹ 166—169 *hoc ordine repetit B post v. 175*
(b); hoc loco 166. 167 post 168. 169 leguntur 166. 167 *paralleli versibus*
159. 160; cf. Seyffertus stud. Pl. 10 166 aetate *B*, aetatum *D*¹ malus *b*
167 qum *b* 168 istec tenuis *b* tibi lida et libertas *b*, tibi (ubi *C*) id deli-
bertas *CD* 169 hac me *Bothius*: me hac CHRYSAEVS SERVVS 171 efe-
sum *CD*, effesum *B* *cf.* 900 173 propinquus *BD*², propinquis *CD*¹
ueneroque *B*² 174 nicobulum *D* *post 175 repetuntur 166—169, v. s.*
176 mnesilochi *B* epistolam 177 nesilockus *B*¹, mnesilochis *C* (*item C*
246. 262)

PISTOCLERVS

II 2

Mirumst me ut redeam te opere tanto quaesere,
 qui abire hinc nullo pacto possim, si velim:
 ita me vadatum amore vinctumque adtines. 150

CHRYS. Pro di immortales, Pistoclerum conspikor.
 o Pistoclere, salve. PIST. Salve, Chrysale.

CHRYS. Compendi verba multa iam faciam tibi.
 venire tu me gaudes: ego credo tibi;
 hospitium et cenam pollicere, ut convenit 155
 peregre adveniēti: ego autem venturum adnuo.
 salutem tibi ab sodāli solidam nuntio:
 rogabis me ubi sit: vivit. PIST. Nempē rectē valet?

CHRYS. Istuc volebam ego ex te percontarier.
 PIST. Qui scire possum? CHRYS. Nullus plus. PIST. Quemnam ad modum? 190
 CHRYS. Quia si illa inventa est, quam ille amat, recte valet;
 si non inventa est, minus valet moribundusque est.
 animast amica amanti: si abest, nullus est;
 si adest, res nullast: ipse est — nequam et miser.
 sed tu quid factitasti mandatis super? 195

PIST. Egon ut, quod ab illoc attigisset nuntius,
 non impetratum id adveniēti ei redderem?
 regiones colere mavellem Acherunticas.

CHRYS. Eho, an invenisti Bacchidem? PIST. Samiam quidem. 199. 200
 CHRYS. Vide quaeso, ne quis tractet illam indiligens;
 scis tu ut confringi vas cito Samium solet.

PIST. Iamne ut soles? CHRYS. Dic ubi ea nunc est, obsecro.
 PIST. Hic, exeuntem me unde aspexisti modo.

CHRYS. Vt istuc est lepidum: proximae viciniaē 205
 habitat. ecquidnam meminit Muesilochi? PIST. Rogas?
 immo unice unum plurimi pendit. CHRYS. Papae.
 PIST. Immo ut eam credis? misera amans desiderat.
 CHRYS. Scitum istuc. PIST. Immo, Chrysale, em non tantulum

178 PISTOCLERVS ADOLESCENS CHRISALVS (CHRYSALVS C) SERVVS mirum st B,
 item 219. 335 182 chrisale BD ut solent 184 tu om. B¹ 189 percuncta-
 rier B 191 recte valet Bothius: uiuit recte et ualet (uit uiuit B¹, et om.
 D) 196 illo 195 mauelle colere mauellem B¹ 200 cf. Athen. 13, 594 b
 205 proxime C, Charisius 223 206 et quid nam rogitas B¹ 207 plu-
 rimique Charisius 208 eum, corr. Acidalius, cf. Curc. 59. Vahlenus Herm.
 24, 473; misera am. des. non praeparant sequentia, sed ter augetur vis ser-
 monis miserae B², cf. Seyffertus stud. Plaut. 8 209 hem

unquam intermittit tempus quin eum nominet. 210
 CHRYS. Tanto hercle melior. PIST. Immo — CHRYS. Immo hercle abiero
 potius. PIST. Num invitus rem bene gestam audis eri?
 CHRYS. Non res, sed actor mihi cor odio sauciat.
 etiam Epidicum, quam ego fabulam aequae ac me ipsum amo,
 nullam aequae invitus specto, si agit Pello. 215
 sed Bacchis etiam fortis tibi visast? PIST. Rogas?
 ni nactus Venerem essem, hanc Iunonem dicerem.
 CHRYS. Edepol, Mnesiloche, ut hanc rem natam intellego.
 quod ames paratumst: quod des inventost opus.
 nam istic fortasse auro est opus. PIST. Philippeo quidem. 220
 CHRYS. Atque eo fortasse iam opust. PIST. Immo etiam prius:
 nam iam huc adveniet miles. CHRYS. Et miles quidem?
 PIST. Qui de amittenda Bacchide aurum hic exigit.
 CHRYS. Veniat quando volt, atque ita ne mihi sit morae.
 domist: non metuo nec <ego> quoiquam supplico, 225
 dum quidem hoc valebit pectus perfidia meum.
 abi intro, ego hic curabo. tu intus dicit
 Mnesilochum adesse Bacchidi. PIST. Faciam ut iubes. —
 CHRYS. Negotium hoc ad me adinet aurarium.
 mille et ducentos Philippos attulimus aureos 230
 Epheso, quos hospes debuit nostro seni.
 inde ego hodie aliquam machinabor machinam,
 unde aurum efficiam amanti erili filio.
 sed foris concrepuit nostra: quinam exit foras?

NICOBVLVS

II 3

Ibo in Piraeum, visam ecquae advenerit 235
 in portum ex Epheso navis mercatoria.
 nam meus formidat animus, nostrum tam diu

211 ercle *utrobique* *BD* melior *Bentleius*: melior *bachis*. *cf. Vahlenus l. s.*; *nomen ascriptum ut recte intellegeretur locutio, quae ad ipsum cum quo quis loquitur pertinere solet* 213 *res Bothius*: *erud* 215 *cf. Stich* *didascalica* 216 *etiam bis B¹* 217 *nactus B²* *Iunonem praeter expectationem, cf. Vssingius cf. Sen. apocol. 8* 218 *mnesilokhe B¹* *natam Bentleius*: *natam esse* 220 *istoc aurum filippeo* 221 *opus est* 222 *et m. q. Pistoclero codd., Chrysalo dedit Gulielmius* 223 *exigit, corr. Bothius* 224 *cf. Brixius ad Mil. 1190, Lorenzius it. p. 284* 225 <ego> *Bothius, cf. Capt. 772 Mil. 351; quoiquam trisyllabum non probabile* 230 *cf. ad v. 90; Philippum Bentleius, cf. 272* 232 *machinam B* 235 *NICOBALVS SENEX. CHRISALVS SERVVS B, NICOBOL². S. CRIS. SER D², om. CD¹* *possis ecqua hodie; cf. ad Mil. 794* 237 *nostrum: ad uxorem loquitur*

ibi desiderare neque redire filium.

CHRYS. Extexam ego illum pulchre iam, si di volunt.

haud dormitandumst: opus est chryso Chrysalo.

240

adibo hunc, quem quidem ego hodie faciam hic arietem

Phrxi, itaque tondebo auro usque ad vivam cutem.

servos salutat Nicobulum Chrysalus.

NIC. Pro di immortales, Chrysale, ubi mist filius?

CHRYS. Quin tu salutem primum reddis quam dedi?

245

NIC. Salve. sed ubinamst Mnesilochus? CHRYS. Vivit, valet.

NIC. Venitne? CHRYS. Venit. NIC. Euax, aspersisti aquam.

benene usque valuit? CHRYS. Pancratice atque athleticce.

NIC. Quid hoc? qua causa eum in Ephesum miseram,

accepitne aurum ab hospite Archidemide?

250

CHRYS. Heu, cor meum et cerebrum, Nicobule, finditur.

istius hominis ubi fit quomque mentio.

tun hospitem illum nominas hostem tuom?

NIC. Quid ita, obsecro hercle? CHRYS. Quia edepol certo scio,

Volcanus, Luna, Sol, Dies, dei quattuor,

255

scelestiorem nullum inluxere alterum.

NIC. Quanne Archidemidem? CHRYS. Quam, inquam. Archidemidem.

NIC. Quid fecit? CHRYS. Quid non fecit? quin tu id me rogas?

primumdum infitias ire coepit filio,

negare se debere tibi triobulum.

260

continuo antiquom hospitem nostrum sibi

Mnesilochus advocavit, Pelagonem senem;

eo praesente homini extemplo ostendit symbolum,

quem tute dederas, ad eum ut ferret, filio.

NIC. Quid ubi ei ostendit symbolum? CHRYS. Infit dicere

265

adulterinum et non eum esse symbolum.

quotque innocenti ei dixit contumelias!

adulterare eum aibat rebus ceteris.

NIC. Habetin aurum? id mihi dici volo.

242 phrix itaque (itque C) cf. *Brixius ad Mil. 108* 243 nicobulum *BD* 245 salutem primum *Bothius*: primum salutem 246 mnesilochis C, mnesilogus D, item 262 al. 249 eum (hinc) *Camerarius* 250 hospide C, ospide D 251 eu nicobole 252 quaque, corr. *Lambinus* 254 certe CD 255 luna sol *Guetus*: sol luna dei: diei CD¹, dies B¹ quatuor *BD* 257 quam ni CD 259 cepit 260 triobulum CD 263 simbulum CD, item 265. 266 266 cf. *Men. 468* 265 aiebat B, alebat C, agebat D cf. *Cic. de off. 3, 82* aliis rebus pietatem colas 269 fort. habetin (annon), cf. *Curc. 566 Pseud. 616, Redslobius Neue phil. rundsch. 7, 212*

CHRYS. Postquam quidem praëtor recuperatores dedit, damnatus demum, vi coactus reddidit ducentós et mille Philippum. NIC. Tantum debuit.	270
CHRYS. Porro etiam ausculta pugnam quam voluit dare.	
NIC. Etiamnest quid porro? CHRYS. Em, áccipitrina haec nunc erit.	
NIC. Deceptus sum, Autolyco hospiti aurum credidi.	275
CHRYS. Quin tu audi. NIC. Immo ingenium avidi laud pernoram hospitis.	
CHRYS. Postquam aurum abstulimus, in navem conscendimus, domi cupientes. forte ut adsedi in stega, dum circumspecto, átque ego lembum conspikor longum, strigorem maleficum exornarier.	280
NIC. Perii hercle, lembus ille mihi laedit latus.	
CHRYS. Is erat communis cum hospite et praedonibus.	
NIC. Adeon me fuisse fungum, ut qui illi crederem, cum mi ipsum nomen eius Archidemides clamaret dempturum esse, si quid crederem?	285
CHRYS. Is lembus nostrae navi insidias dabat. occepi ego observare eos quam rem gerant. interea e portu nostra navis solvitur. ubi portu eximus, homines remigio sequi, neque aves neque venti citius. quoniam sentio quae res gereretur, navem extemplo statuimus. quoniam vident nos stare, occeperunt ratem turbare in portu. NIC. Edepol mortalis malos. quid denique agitis? CHRYS. Rursum in portum recipimus.	290
NIC. Sapienter factum a vobis. quid illi postea?	295
CHRYS. Revorsionem ad terram faciunt vesperi.	
NIC. Aurum hercle auferre voluere: ei rei operam dabant.	
CHRYS. Non me sefellit, sensi, eo exanimatus fui. quoniam videmus auro insidias fieri, capimus consilium continuo; postridie	300

271 demum: deotium CD 272 mille et ducentos Pareus (cf. Rud. 1328)

274 hem CD accipe trina, corr. Hermannus 275 auilico CD, auiloco B,
corr. Scutarius 276 cf. Skutschius Plaut. u. Rom. 44 278 domum, corr. Rit-
schelius Fulgentius 564 (s. istega) forte ego ut istega consedi 279 circum-
specto (me) Ritschelius 280 longum st (est CD) rigorem strigores Festus 314
explicitat densarum uirium homines (cf. Paulus); strigosum expectes. trygonem
Gertzius (cf. Capt. 851) 283 me esse fuisse CD¹ credere D¹, om. C
284 qum B archidemidis, corr. Fleckeisenus 286 nostrae navi lembus
Pylades 292 qum B 293 tardare Hauptius 297 ercle, item 310.
323 all. 299 qum B, quom C uidimus, corr. Gruterus 300 postridie

- auferimus aurum ómne illis praesentibus,
 palam atque aperte, ut illi id factum sciscerent.
 NIC. Scite hercle. cedo quid illi? CHRYS. Tristes ilico,
 quom extemplo a portu ire nos cum auro vident,
 subducunt lembum capitibus quassantibus. 305
 nos apud Theotimum omne aurum deposivimus,
 qui illic sacerdos est Dianae Ephesiae.
 NIC. Quis istic Theotimust? CHRYS. Megalobuli filius,
 qui nunc in Ephesost Ephesiis carissimus.
 NIC. Ne ille hercle mihi sit multo tanto carior, 310
 si me illo auro tanto circumduxerit.
 CHRYS. Quin in eapse aede Dianai conditumst;
 ibidem publicitus servant. NIC. Occidistis me;
 nimio hic privatim servaretur rectius.
 sed nilne áttulistis inde auri domum? 315
 CHRYS. Immo etiam. verum quantum attulerit nescio.
 NIC. Quid? nescis? CHRYS. Quia Mnesilochus noctu clanculum
 devenit ad Theotimum, nec mihi credere
 nec cuiquam in navi voluit: eo ego nescio
 quantillum attulerit; verum haud permultum attulit. 320
 NIC. Etiam dimidium censes? CHRYS. Non edepol scio;
 verum haud opinor. NIC. Fertne partem tertiam?
 CHRYS. Non hercle opinor; verum verum nescio.
 profecto de auro nil scio nisi nescio.
 nunc tibimet illuc navi capiundumst iter, 325
 ut illúd reportes aurum ab Theotimo domum.
 atque heus tu. NIC. Quid vis? CHRYS. Anulum gnati tui
 facito ut memineris ferre. NIC. Quid opust anulo?
 CHRYS. Quia id signumst cum Theotimo, qui eum illi adferet,
 ei aurum ut reddat. NIC. Meminero, et recte mones. 330
 sed divesne est istic Theotimus? CHRYS. Etiam rogas?

301 <illim> illis *Ritschelius* 302 scirent *B*¹ 303 ercle *BD*², crede *D*¹
 304 qum *BD*, quoniam *C* 305 quassantibus *item schol. Verg. georg. 1, 74*
 306 theothimum, ut solent deposuimus 308 qui, *corr. Brunckius, cf. Seyffertus Berl. phil. w. 1893, 278*
theothimus est margalobuli D; Megabyzi vel Megalobyzi Pius, Meursius; cf. Ritschelius parerg. 407 sq., Menand. p. 48 M.; Μεγαλοβύζωνος Strabo 14, 641 311 vel med 312 ipsa ede Dian(a)e *Charisius 214* in aede Dianae publicitus aurum seruant 315 nilne <huc> *Hermannus* 320 quantulum, *corr. Pylades* 321 noedepol *B*¹
 329 adferret *B*¹, adfert *CDB*², *corr. Camerarius* 331 istic Th. divesne est? *Bothius*

quin auro hábeat soccis subpaetum solum?

NIC. Cur ita fastidit? CHRYS. Tantas divitias habet;
nescit quid faciat auro. NIC. Mihi dederit velim,
sed qui praesente id aurum Theotimo datumst?

335

CHRYS. Populo praesente: nullust Ephesi quin sciat.

NIC. Istuc sapienter saltem fecit filius,
cum diviti homini id aurum servandum dedit;
ab eo licebit quamvis subito sumere.

CHRYS. Immo em tantisper numquam te morabitur,
quin habeas illud quo die illuc veneris.

340

NIC. Censebam me effugisse a vita maritima,
ne navigarem tandem hoc aetatis senex;
id mi haud, utrum velim, licere intellego:
ita bellus hospes fecit Archidemides.

345

ubi nunc est ergo meus Mnesilochus filius?

CHRYS. Deos átque amicos iit salutatum ad forum.

NIC. At ego hinc ad illum, ut convenam quantum potest. —

CHRYS. Ille est oneratus recte et plus iusto vehit.

exorsa haec tela non male omnino mihi est:

350

ut amantem erilem copem facerem filium,
ita feci, ut auri quantum vellet sumeret,
quantum autem lubeat reddere ut reddat patri.
senex in Ephesum ibit aurum arcessere,

hic nostra agetur aetas in malacum modum,
siquidem hic relinquet neque secum abducat senex
med et Mnesilochum. quas ego hic turbas dabo!

355

sed quid futurumst, cum hoc senex resciverit,
cum se excucurrisse illuc frustra sciverit
nosque aurum abusos? quid mihi fiet postea?

360

credo hercle adveniens nomen mutabit mihi
facietque extemplo Crucisalumi me ex Chrysalo.
aufugero hercle, si magis usus venerit.

332 qui, *corr. Bothius* habebat *Spengelius ad Ter. Ad. 262, cf. Lorenzianus ad Most. 738, Mil. p. 257* 333 *cur BD fort. N. cur? CH. ita fastidit, tantas; cf. Braunius obs. gramm. 15 sq.* 334 *qui CD¹* 336 *efesi* 340 *hem* 341 *illud: illum B¹C, illuc D¹* 344 *fort. id utrum uelim mihi haud* 346 *mneselochus D, mneselochus C* 348 *(eo) ad Ritschelium, ibo Abrahamus stud. Pl. 208 conueniam, cf. 144* 351 *quopem BD, quioquem C; al. ut amanti erili opem facerem filio B² in my.* 354 *(hinc) ibit Camerarius arcesere*

si ero reprehensus, macto ego illum infortunio:
 si illi sunt virgae ruri, at mihi tergum domist. 365
 nunc ibo, erili filio hanc fabricam dabo
 super auro amicaque eius inventa Bacchide. —

LYDVS

III 1

Pándite atque aperite propere iánuam hanc Orci, óbsecro.
 nam équidem haud aliter esse duco, quippe quo nemo advenit,
 nisi quem spes reliquere omnes, esse ut frugi possiet. 370
 Bacchides non Bacchides, sed bacchae sunt acerrumae.
 apage istas a me sorores, quae hominum sorbent sanguinem.
 omnis ad perniciem instructa domus opime atque opipare —
 quae ut aspexi, me continuo contuli protinam in pedes.
 egone ut haec conclusa gestem clanculum? ut celem patrem,
 Pistoclere, tua flagitia aut damna aut desidiabula? 375
 [quibus patrem et me teque amicosque omnes affectas tuos
 ad probrum, damnum, flagitium appellere una et perdere.]
 neque mei neque te tui intus puditumst factis quae facis,
 quibus tuom patrem meque una, amicos, adinis tuos 380
 tua infámia fecisti gerulifigulos flagiti.
 [punc prius quám malum istoc addis, certumst iam dicam patri]
 de me hanc culpam demolibor iam et seni faciam palam,
 ut eum éx lutulento caeno propere hinc eliciat foras. —

MNESILOCHVS

III 2

Múltimodis meditatus egomet mecum sum, et ita esse arbitror: 385
 homini amico, qui est amicus ita uti nomen possidet,
 nisi deos ei nil praestare; id opera expertus sum esse ita.
 nám ut in Ephesum hinc abii (hoc factumst ferme abhinc biennium)

366 filio *B*²: filio eius 365 LYDVS SERVVS *BD*², om. *CD*¹ 369 quipe *B*¹
 quo *Lambinus*: qui *B*, cui *CD* 373 perniciem *CDB*², perniciem *B*¹ opi-
 parest *Ritschelius*; sed apertum est intercidisse post hunc versum eorum indicem
 quae in convivio aspekerat *Lydus* 375 haec conclusi *C*, clusa *D* 376 dis-
 poliabula *Nonius* 75 377 me teque item *Nonius*, fort. med aequae affectas
 (i. q. afficis) testatur *Nonius*: affictas *B*, affictas *C*¹, affictas *DC*², cf. *Langenus*
symb. 165 sq. 377. 378 dittoqramiam esse versuum 380. 381 vidit *Ritschelius*;
 v. 378 sententiam ineptam habet, v. 379—381 sensum rectum et elocutionem ad-
 modum elegantem 379 mei: me *D*¹, *Priscianus* 1, 421 et 561 tui te *Pris-*
cianus 561 382 dittoqramiam esse v. 383 dixit *Bergkius op. 1, 33* (retinui
 383 propter eum) 384 gnatum *Ritschelius* 385 MNESILOCHVS (-CVS *B*)
 ADOLESCENS *BD*, om. *C* multis modis 387 ita esse *B* 388 non videtur
Plautinus esse (389 nam ex)

ex Epheso huc ad Pistoclerum meum sodalem litteras
 misi, amicam ut mi inveniret Bacchidem. illum intellego 390
 invenisse, ut servos meus mi nuntiavit Chrysalus.
 condigne is quam tecinam de auro advorsum meum fecit patrem,
 ut mi amanti copia esset. [séd eccum video incedere.]
 nam pol quidem meo animo ingrato homine nihil inpensius;
 malefactorem amitti satius quam relinqui beneficium; 395
 nimio impendiosum praestat te quam ingratum dicier:
 illum laudabunt boni, hunc etiam ipsi culpabunt mali.
 qua me causa magis cum cura esse accum, obvigilatost opus.
 nunc, Mnesiloche, specimen specitur, nunc certamen cernitur,
 sisne necne ut esse oportet, malus, bonus quovis modi, 400
 iustus iniustus, malignus largus, comis incommodus.
 cave sis te superare servom siris faciundo bene.
 utut eris, moneo, haud celabis. sed eccos video incedere
 patrem sodalis et magistrum. hinc auscultabo quam rem agant.

LYDVS

III 3

Nunc experiar, sitne aceto tibi cor acre in pectore. 405
 sequere.

PHILOXENVVS

Quo sequar? quo ducis nunc me? LYD. Ad illam quae tuom
 perdidit, pessum dedit tibi filium unice unicum.
 PHIL. Heia, Lyde, leniter qui saeviunt sapiunt magis.

389 sodalem meum, *corr. Camerarius* 392 tecnam 393 *cf.* 403; *signum cantici olim ab aliquo in brevis contracti; sententia videtur talis fuisse:*
 sed item ei lepide sit uolo 394 meo quidem *Bothius* inpensius st *B*², in-
 pensius est *CD* *cf. Stich. 118. Ausonius 140 (p. 256 Sch. 426 P.) 'de*
ingratis ex Menandro': ingrato homine terra peius nil creat. unde conicias
 latere peiust, *cf. Mil. 307, vel tale quid:* nam pol meo animo ingrato homine
 nihil in (terra) peius est 395 amiti *B*¹ satius *Hermannus* bene-
 ficium 396 prestat impendiosum (-usum *CD*¹), *corr. Hermannus* 397 hoc,
corr. Aldus hunc scil. de quo haec a v. 394 dicuntur, cui contrarius cogi-
 tatur impendiosus. non recte *Bachius Studemundi stud. 2, 309* 398 cum 5:
 eum aequom *Bothius:* ea cum 399 nun certamen *cf. Cas. 515 sq.*
 400 *cf. Brixius ad Mil. 1051* quovis *Luchsius in Studemundi stud. 1, 348:*
 qua cuius; *cf. Pseud. 741* 401 comis incommodus: com in comodus *B*¹,
 commodus incommodus *CDB*²; comis *cf. Trin. 254. 333, Rud. 38, Ter. Hec. 837,*
Lucil. 525, Cic. pro Balb. 36 (Varro de l. l. 7, 89); pro Planc. 64 (de off. 3, 24.
118) comis — iustus — liberalis 402 serum, *corr. Scutarius* 403 celabas
CD equos *B* 404 agam *CD*¹ 405 *LIDVS SERVVS PHILOXENVVS SENEX.*
MNESILOCVS ADOLESCENS *BD*², *om. CD*¹ experior *B*, experier *D*¹ acetum,
corr. Lambinus 407 unice *Bothius:* uni 408 eia

- minus mirandumst, illaec aetas si quid illorum facit,
 quam si non faciat. feci ego istaec itidem in adulescentia. 410
- LYD. Ei mihi, ei mihi, istaec illum perdidit assentatio.
 nam absque te esset, égo illum haberem rectum ad ingenium bonum:
 nunc propter te tuamque pravos factus est fiduciam
 Pistoclerus. MNES. Di immortales, meum sodalem hic nominat.
 quid hoc negoti est, Pistoclerum Lydus quod erum tam ciet? 415
- PHIL. Paulisper, Lyde, est libido hómini suo animo obsequi;
 iam aderit tempus, cum sese etiam ipse oderit. morem geras;
 dum caveatur, praeter aequom ne quid delinquat, sine.
- LYD. Non sino, neque equidem illum me vivo corrumpi sinam.
 sed tu, qui pro tam corrupto dicis causam filio, 420
 eademne erat haec disciplina tibi, cum tu adulescens eras?
 nego tibi hoc annis viginti fuisse primis copiae,
 digitum longe a paedagogo pedem ut efferres aedibus.
 ante solem exorientém nisi in palaestram veneras,
 gymnasi praefecto haúd mediocris poenas penderes. 425
 id quom optigerat, hoc etiam ad malum accersebatur malum:
 et discipulus et magister perhibebantur improbi.
 ibi cursu luctando hásta disco pugilatu pila
 saliendo sese exercebant magis quam scorto aut saviis:
 ibi suam aetatem extendebant, non in latebrosis locis. 430
 inde de hippodromo et palaestra ubi revenisses domum,
 cincticulo praecinctus in sella apud magistrum adsideres
 cum libro: cum legeres, si unam peccavisses syllabam,
 fieret corium tam maculosum quam est nutricis pallium.
- MNES. Propter me haec nunc meo sodali dici discrucior miser;
 innocens suspicionem hanc sustinet causa mea. 435
- PHIL. Alii, Lyde, nunc sunt mores. LYD. Id equidem ego certo scio.
 nam olim populi prius honorem capiebat suffragio,
 quam magistro desinebat esse dicto oboediens;

411 *fort.* assentatio istaec illum perdidit, *certe perfecto opus est* 415 quid:
 quod CD *fort.* ero 417 quom B gerans B¹ 418 equum B, equum
 CD 421 quom B, quin D 422 haec B, hec CD, *corr. Merula* 425 poe-
 nas haud mediocris *Ritscheli* 426 quom *Bothius*: quoi B, quio D¹, quo
 CD² 427 dicipulus B¹ v. 426. 427 *qui post v. 423 ponunt vitiosum red-*
dunt optigerat (v. Vssingius); quam apte suo loco legantur ostendat Eurip. Alc.
557. 959, Phoen. 94 428 asta BC pugillatu, *cf. Vahlenus ad Cic. de leg.*
p. 118 433 cum libro cum L.: cum librum peccauisset B¹DC silla-
 bam 434 fletur CD 438 capiebant

at nunc, prius quam septuennis est, si attingas eum manu, 440
 extemplo puer paedagogo tabula dirumpit caput.
 cum patrem adeas postulatam, puero sic dicit pater:
 'noster esto, dum te poteris defensare iniuria.'
 provocatur paedagogus: 'eho senex minimi preti,
 ne attingas puerum istac causa, quando fecit strenue.' 445
 [it magister quasi lucerna uncto expretus linteo.]
 itur illinc iure dicto. hocine hic pacto potest
 inhibere imperium magister, si ipse primus vapulet?
 MNES. Acris postulatio haec est. cum huius dicta intellego,
 mira sunt ni Pistoclerus Lydum pugnis contudit. 450
 LYD. Sed quis hic est, quem astantem video ante ostium? o Philoxene,
 deos propitios me videre quam illum <haud> mavellem mihi.
 PHIL. Quis illic est? LYD. Mnesilochus, gnati tui sodalis [Pistocleri].
 haud consimili ingenio atque ille est qui in lupanari accubat.
 fortunatum Nicobulum, qui illum produxit sibi. 455
 PHIL. Salvos sis, Mnesiloche, salvom te advenire gaudeo.
 MNES. Di te ament, Philoxene. LYD. Hic enim rite productust patri:
 in mare it, rem familiarem curat, custodit domum,
 obsequens oboediensque est mori atque imperiis patris.
 hic sodalis Pistoclero iam puer puero fuit; 460
 triduum non interest aetatis úter maior siet:
 verum ingenium plus triginta ánnis maíust quam alteri.
 PHIL. Cave malo et compesce in illum dicere iniuste. LYD. Tace,
 stultus es qui illi male aegre patere dici qui facit.
 [nam illum meum malum promptare malim quam peculium. 465
 PHIL. Quidum? LYD. Quia, malum si promptet, in dies faciat minus.]
 MNES. Quid sodalem meum castigas, Lyde, discipulum tuom?
 LYD. Periiit tibi sodalis. MNES. Ne di sirint. LYD. Sic est ut loquor.

440 attingas B¹ attigas puerum manu Ritschelius 441 dirumpit
 CD 445 attingas testatur Nonius 75: adtingas ista D, Nonius 446 it B¹
 var. l.: id B, et C, fit D Paulus 79 expreta antiqui dicebant quasi expertia
 habita. versus non huc pertinere videtur ab origine, nam nec in patris sermone
 locum habet nec narratio continuatur ante v. 447 447 hocine 448 uapulat
 Laugenus symb. 47 451 Lydo Pylades dedit, sed — ostium Philoxeno
 codd. 452 <haud> Hermannus 453 nomen spurium esse intellexit Her-
 mannus; <pol hic quidem> Goetzius 455 nicobulum 458 it ε: ut
 459 more 461 iter D, cf. Most. 407 462 triginta <huic> Ritschelius
 463 malum, corr. Scaliger; cf. Mil. 1335. Plautum scripsisse malo ostendit Pers.
 369 sq. 465. 466. delevit Guietus (post 462 posuit Vssingius) 467 sosoda-
 lem CD¹ 468 di sinant B var. l., deserint C

quin ego cum peribat vidi, non ex audito arguo.

MNES. Quid factum est? LYD. Meretricem indigne deperit. M. Non tu taces? 470

LYD. Atque acerrume aestuosam: absorbet ubi quemque attigit.

M. Vbi ea mulier habitat? L. Hic. M. Vnde eam esse aiunt? L. Ex Samo.

M. Quae vocatur? L. Bacchis. M. Erras, Lyde: ego omnem rem scio quem ad modumst. tu Pistoclerum falso atque insontem arguis.

nam ille amico et benevolentis suo sodali sedulo 475

rem mandatam exsequitur. ipse neque amat nec tu creduas.

LYD. Itane oportet rem mandatam gerere amici sedulo,

ut ipse in gremio osculantem mulierem teneat sedens?

nullon pacto res mandata potest agi, nisi identidem

manus ferat (<ei> ad papillas, labra ab labris nusquam auferat? 480

nam alia memorare quae illum facere vidi dispudet:

cum manum sub vestimenta ad corpus tetulit Bacchidi

me praesente, neque pudere quicquam. quid verbis opust?

mihi discipulus, tibi sodalis perit, huic filius;

nam ego illum perisse dico quod quidem perit pudor. 485

[quid opust verbis? si opperiri vellem paulisper modo,

ut + opinor illius inspectandi mi esset maior copia,

plus viderem quam deceret, quam me atque illo aequom foret.]

MNES. Perdidisti me, sodalis. egone ut illam mulierem

capitis non perdam? perire me malis malim modis. 490

satin ut quem tu habeas fidelem tibi aut cui credas nescias?

LYD. Viden ut aegre patitur gnatum esse corruptum tuom,

suom sodalem, ut ipse sese cruciat aegritudine?

PHIL. Mnesiloche, hoc tecum oro, ut illius animum atque ingenium regas;

serua tibi sodalem et mihi filium. MNES. Factum volo. 495

469 quum B, quum D auditu B² 471 aestuose (-uos C), *correcxi*, cf. 538. 569, *Lorenzius ad Pseud.* 718 cf. *Truc.* 350 sq.; unde fort. absorbet
 queque CD 472 esse eam *Quietus* 476 *incipit* A neque A: nec P,
Paulus 60 nec P, *Paulus*; ne A 478 auscultantem in gremio A
 479 nullo AB¹, nullo C 480 ferat P, *f[erant]* A, *supplevi* a AP; cf. *Mil.*
 1335 481 alia AP: illa *Charisius* 198 482 quum B manu AD
 detulit BD fort. bacchidis A 484 huic (sic AP) cf. ad *Amph.* 702
 485 perisse AP 486 operiri AB 487 sic AP (mihi); opera illius *Bueche-*
lero duce Anspachius de Bacchidum retr. scaen. 27; cf. *Vahlenus Herm.* 15,
 260 488 uideam A, uidissem P (fort. item A) liceat A illo equum
 (equum C) P, [illi] vel [illi] aequom A versibus 486—488 non apte *amplifi-*
catum esse Lydi sermonem intellexit Vssingius; fort. paralleli sunt ad 481—485,
 cf. *Langenus stud. Plaut.* 261 sq. 489 ut A: om. P 491 sat[is] uti A
 493 ipse sese CD: ipse se B, [ipse se] A 495 mi (autem) *Hermannus*

LYD. Melius esset, me quoque una si cum illo relinqueres.

PHIL. Adfatim est. LYD. Mnesiloche, cura, ei, concastiga hominem probe, qui dedecorat te, me amicosque alios flagitiis suis.

PHIL. In te ego hoc onus omne impono. Lyde, sequere hac me. L. Sequor. —

MNES. Inimiciorem nunc utrum credam magis	III 4
sodalemne esse an Bacchidem, incertum admodumst.	501
illum exoptavit potius? habeat. optumest.	
ne illa illud hercle cum malo fecit suo;	
nam mihi divini numquam quisquam creduat,	
ni ego illam exemplis plurumis planeque — amo.	505
ego faxo hau dicet nactam quem derideat.	
nam iam domum ibo atque — aliquid surrupiam patri.	
id istí dabo. ego istanc multis ulciscar modis.	507 ^a
adeo égo illam cogam usque ut mendicet — meus pater.	
sed satine ego animum mente sincera gero,	
qui ad hunc modum haec hic quae futura fabulor?	510
amo hercle opino, ut pote quod pro certo sciam.	
verum quam illa umquam de mea pecunia	
ramenta fiat plumea propensior,	
mendicum malim mendicando vincere.	
numquam edepol viva me inridebit. nam mihi	515
decretumst renumerare iam omne aurum patri.	
igitur mi inani atque inopi subblandibitur	
tum quom blandiri nihilo pluris referet.	
quam si ad sepulcrum mortuo narres logos.	

496 melius multo me quoque una si cum hoc reliqueris *A*; fort. melius multo me quoque una simul cum illo reliqueris. cf. Lorenzius ad *Most.* 1037
 497 est om. *A* LYD. Hermannus: om. *AP* i *A*, et *P* 498 amicosque Camerarius: amicos atque *P*, amicum atque *A* 499 recto loco *A*, post 495 *P* ergo *P* inpone (imp. *CD*) *P* 500 MNESILOCVS ADOLESCENS *BD*², spat. in *AC* inimiciorem *A*: immitiorem *B*, immitior est *CD* 502 optumum est *A* (cf. *Stich.* 537) 503 ni *A* illud: id *A* suo meo *P* 504 sq. cf. *Truc.* 344 sq. 506 haud *P* derideat *P*: deluderet *A*; cf. 864, *Truc.* 280; *Rud.* 1387, *Poen.* 1287 507—508 uno versu nam iam domum ibo atque ut mendicet meus pater (omissis quae intercedunt propter atque et usque) *A* 508 adeo non qualitatem indicat (cf. Langenus symb. 141) sed terminum 511 opinor *AP* 513 fiat *AP*: fiam Nonius 222 plumea *AP*: plumbea Nonius 516 omnem *A* 518 tum quom blandiri nihilo pluris referet Niemeyerus, Brachmannus: tum quom nihilo pluris mihi blandiri refert *A*, tum cum mihi nihilo pluris referet *P* 519 narres logos *A*: dicat iocum *P*; in *A* fort. fuit narret, sed cf. *Pseud.* 102 *Trin.* 410

[sed autem quam illa umquam meis opulentiis
 ramenta fiat gravior aut propensior,
 mori me malim éxcruciatum inopia.]
 profecto stabilest me patri aurum reddere.
 eadem éxorabo, Chrysalo causa mea
 pater ne noceat, neu quid ei suscenseat
 mea causa de auro quod eum ludificatus est;
 nam illi aequomst me consulere, qui causa mea
 mendacium éi dixit. vos me sequimini. —

520

525

PISTOCLERVS

III 5

Rébus aliis antevortar, Bacchis, quae mandas mihi:
 Mnesilochum ut requiram atque ut eum mecum ad te adducam simul.
 nam illud animus meus miratur, si a me tetigit nuntius,
 quid remoretur. ibo ut visam huc ad eum, si forte est domi.

MNESILOCHVS

III 6

Reddidi patri omne aurum. nunc ego illam me velim
 convenire, postquam inanis sum, contemptricem meam.
 sed veniam mihi quam gravate páter dedit de Chrysalo;
 verum postremo impetravi, ut ne quid ei suscenseat.
 PIST. Estne hic meus sodalis? MNES. Estne hic hostis, quem aspicio, meus?
 PIST. Certe is est. MNES. Is est. PIST. Adibo contra et contollam gradum. 535
 salvos sis, Mnesiloche. MNES. Salve. PIST. Salvos quom peregre advenis,
 cena detur. MNES. Non placet mi cena quae bilem movet.
 PIST. Numquae advenienti aegritudo obiecta est? MNES. Atque acerruma.
 PIST. Vnde? MNES. Ab homine quem mi amicum esse arbitratus sum antidhac.
 PIST. Multi more isto atque exemplo vivont, quos cum censeas 540
 esse amicos, reperiuntur falsi falsimoniis,
 lingua factiosi, inertes opera, sublesta fide.

530

540

inter 519 et 520 versuum 512—514 dittographia legitur in P: om. A
 522 ei P: eo A 524 illi P: ei A aequom est A, equumst P 525 ej A:
om. P PISTOCLERVS ADOLESCENS B, om. CD, spat. hic, nullum post v. 529 A
 527 adque A 528 nunc illuc A a me P: iam A 529 remoratur P
 ut A: et P 530 MNESILOCVS PISTOCLERVS ADOLESCENTES B, om. CD
 reddidit A patri (iam) Reizius; fort. aurum reddidi patri omne ego
om. A 535 Pi. adibo *Acidalius*: adibo AP contollam A: tollam P
 538 aegritudo adjuen[en]ti A acerrume P 540—551 *om. A, quo pertinet*
Charisii adnotatio (p. 205 adlato v. 545) 'in quibusdam non ferunt', cf. Stude-
mundus festgr. p. 40 sq. potius haec reseculisse post Plautum aliquis quam
adiecisse videtur 540 uiunt B¹ 541 repperiuntur B falsis, corr. Pius
 falsimoniis B¹ 542 subuecta B¹D, subuecta C, subuersa B², corr. Merula

nullus est quoi non inuideant rem secundam optingere;
sibi ne inuideatur, ipsi ignavia recte cavent.

MNES. Edepol ne tu illorum mores perquam meditate tenes. 545

sed etiam unum hoc: ex ingenio malo malum inveniunt suo:

nulli amici sunt, inimicos ipsi in sese omnis habent.

ei se cum frustrantur, frustrari alios stolidi existumant.

sicut est hic, quem esse amicum ratus sum atque ipse sum mihi:

ille, quod in se fuit, accuratum habuit quod posset mali 550

faceret in me, inconciliaret copias omnis meas.

PIST. Improbum istunc esse oportet hominem. MNES. Ego ita esse arbitror.

PIST. Obsecro hercle loquere, quis is est. MNES. Benevolens vivit tibi.

nam ni ita esset, tecum orarem ut ei quod posses mali

facere faceres. PIST. Dic modo hominem qui sit: si non fecero 555

ei male aliquo pacto, me esse dicito ignavissimum.

MNES. Nequam homost, verum hercle amicus est tibi. PIST. Tanto magis

dic quis est; nequam hominis ego parvi pendo gratiam.

MNES. Video non potesse quin tibi eius nomen eloquar.

Pistoclere, perdidisti me sodalem funditus. 560

PIST. Quid istuc est? MNES. Quid est? misine ego ad te ex Epheso epistulam

super amica, ut mi invenires? PIST. Fateor factum, et repperi.

MNES. Quid? tibi non erat meretricum aliarum Athenis copia

quibuscum haberes rem, nisi cum illa quam ego mandassem tibi

occiperes tute + amare et mi ires consultum male? 565

PIST. Sanun es? MNES. Rem repperi omnem ex tuo magistro. ne nega.

perdidisti me. PIST. Etiamne ultro tuis me prolectas probris?

MNES. Quid? amas Bacchidem? PIST. Duas ergo hic intus eccas Bacchides.

M. Quid? duas? P. Atque ambas sorores. M. Loqueris nunc nugas sciens.

543 qui non inuideat, *corr. Dousa* 544 sibimet ne *Bothius; fort.* (sua)
ipsi ignavi, *corr. Hermannus* 546 sententiam distinguit *Vahlenus ind.*
Berol. 1880, 8 545 ei *Bentleius*: atque ii (hi CD) cum B frustan-
tur B 549 aequae ut ipse *Fuhrmannus Fleckeisen. ann. 97, 847* 550 ille
B: ipse CD 551 inconciliare (-illare B¹), *corr. Ritschelius* 552 ego P, A
n. l.: (et) ego *Seyffertus stud. Pl. 12* (cuius locutionis exempla aut repetitum
verbum habent aut subaudiendum idem) *fort. arbitro A* 553 ο[β]σ[ε]ρ[ε]ο A:
obsequere P [lo]q[ua]re AP, eloquere *Fleckeisenus* 555 -μ[ε] ἡ[μ]ι[μ]ι[ν]ις (ego)
etiam A; (pol) ego *Ritschelius, fort. ego hominis nequam* 559 tibi: *fort.*
ibi A 561—662 *de est A* 561 quid sit? *Beckerus, cf. ad Poen. 353*
563 quid *Angelius*: qui 565 tute (etiam) *Seyffertus; fort. tu rem habere*
me, *corr. Ritschelius* 566 sanun BC²: sanum D, sanun C¹ reperi B
567 prolectas CD¹ 568 Bacchidem Pr. duas *Camerarius*: Pr. bachidem duas
569 duae, *corr. Pylades*

PIST. Postremo, si pergis parvam mihi fidem arbitrarier, 570
tollam ego ted in collum atque intro hinc auferam. M. Immo ibo, mane.
PIST. Non maneo, neque tu me habebis falso suspectum. M. Sequor. —

PARASITVS

IV 1

Parasitus ego sum hominis nequam atque improbi,
militis, qui amicam secum avexit ex Samo.
nunc me ire iussit ad eam et percontarier, 575
utrum aurum reddat anne eat secum semul.
tu dudum, puere, cum illac usque isti semul:
quae harum sunt aedes, pulta. adi actutum ad fores.
recede hinc dierecte. ut pulsat propudium!
comesse panem tris pedes latum potes, 580
fores pultare nescis. ecquis in aedibus?
heus, ecquis hic est? ecquis hoc aperit ostium?
ecquis éxit?

PISTOCLERVS

IV 2

Quid istuc? quae istaec est pulsatio?

* quae te mala crux agitat, qui ad istunc modum
alieno viris tuas extentes ostio? 585
fores paene exfregisti. quid nunc vis tibi?
PAR. Adulescens, salve. PIST. Salve. sed quem quaeritas?
PAR. Bacchidem. PIST. Vtram ergo? PAR. Nil scio nisi Bacchidem.
paucis: me misit miles ad eam Cleomachus,
vel ut ducentos Philippos reddat aureos 590
vel ut hinc in Elatiam hodie eat secum semul.
PIST. Non it. negat se ituram. abi et renuntia.
alium illa amat, non illum. duc te ab aedibus.
PAR. Nimis iracunde. PIST. At scin quam iracundus siem?
ne tibi hercle haud longe est os ab infortunio, 595

570 parum, corr. Scaliger; cf. Capt. 893, Ter. Eun. 197, Pseud. 467.
477 571 tet D 573 PARASITVS. PVER. ADOLESCENS BD², om. CD¹
575 percunctarier 577 puer cum illa 579 recedin Bothius; istinc Bachius
in Studemundi stud. 2, 273 580 comesse BC 581 PVER ante ecquis
ecquis Scaliger: ecquis his aedibus est 583 post exit novae scaenae
inscr. PISTOCLERVS ADOLESCENS B¹ (PARASITVS add. B²), PIST. M̄ PA D², spat. CD
584 quae ε: qui; cf. Aul. 631. qui(d est? quae) Seyffertus; fort. <dic> quae
586 effregisti CD 587 MNES. pro PIST. per totam scaenam CD¹ 588 utram-
ne Bothius 589 post paucis distinxit Vssingius; cf. Men. 779 590 phi-
lippos B¹ 591 semel B¹ 592 PA D¹, om. C negat se Ritschelius:
negato esse; cf. Stich. 256

ita dentifrangibula haec meis manibus gestiunt.

PAR. Cum ego huius verba interpretor, mihi cautiost,
ne nucifrangibula excussit ex malis meis.

tuo ego istaec igitur dicam illi periculo.

PIST. Quid ais tu? PAR. Ego istuc illi dicam. PIST. Dic mihi, 600
quis tu es? PAR. Illius sum integumentum corporis.

PIST. Nequam esse oportet cui tu integumentum improbu's.

PAR. Sufflatus ille huc veniet. PIST. Dirruptum velim.

PAR. Numquid vis? PIST. Abeas. celeriter factost opus.

PAR. Vale, dentifrangibile. — PIST. Et tu, integumentum, vale. 605

in eum nunc haec res venit locum, ut quid consili

dem meo sodali super amica nesciam,

qui iratus renumeravit omne aurum patri,

neque nummus ullust qui reddatur mifiti.

sed huc concedam, nam concrepuerunt fores. 610

Mnesilochus eccum maestus progreditur foras.

MNESILOCHVS

IV 3

Pétulans, protervo iracundo ánimo, indomito incógitato,

sine modo et modestia sum, sine bono iure atque honore,

incredibilis imposque animi, inamabilis inlepidus vivo,

malevolente ingenio natus. postremo id mi est quod volo 615

ego esse aliis. credibile hoc est? 615^a

nequior nemo neque indignior quoi

di bene faciant neque quem quisquam 616^a

homo aut amet aut adeat.

inimicos quam amicos aequomst med habere,

malos quam bonos par magis me iuvare.

omnibus probris, quae improbis viris 620

digna sunt, dignior nullus est homo;

596 dentifragibula et 598 nucifragibula, 605 dentifragibile *Bergkii op.*
1, 124 602 improbus es *i. e. cui tu, qui improbus es, integumentum es*

(tam int. inprobust *Lambinus, Bothius*) 603 dirruptum *B*² 604 nunc

quid 606 res uenit *L.*: reuenit res; *cf. ad v. 55* 612 MNESILOCVS PISTO-

CLERVS ADOLESCENTES *B*, MNESILOCVS *D*², *om. CD*¹ propteruo, *cf. Loevius*

gl. nom. 184 614 incredibiles sim postque *B*¹ 615 nolo *B ante corr.*

'*i. e. quod mihi esse nolo*' *Vssingius* 615^a—617 *disp. BC*: ego — nemo | ne-

que — adeat 615^a *clausula anapaestica ut 617 iambica*: uolo et ego, quoi et

faciant, quisquam et homo non versuum finibus dirimuntur sed colorum

616 quoi *B*: quo *CD*², qui *D*¹ 618 equust *B*, equiumst *D*, equiust *C* me; *fort.*

aequomst me habere et *v. 619* magis me iuvare 620 quae improbris *B*¹*CD*

quī patri réddidi omne aúrum amans, <mihī>
quód fuit praé manu. súmne ego homo miser?
pérdidi mé simulque óperam Chrysalī.

Pr. Consólandus hic mist, ibo ad eum. 625

Mnesiloche, quid fit? Mn. Périi.

Pr. Di mélius faciant. Mn. Périi. 626^a

Pr. Non táces, insipiens? Mn. Táceam?

Pr. Sanús satis non es. Mn. Périi. 627^a

múlta mala mi in péctore nunc ácria atque acérba eveniunt.
criminin me habuisse fidem? inmérito tibi iratus fui.

Pr. Heia, bonum habe ánimum. Mn. Vnde habeam? mortuos pluris pretist 630
quam égo sum. Pr. Militis parasitus venerat modo aurum petere hinc,
eum ego meis dictis malis his foribus atque hac <platea abegi>;
reppuli, reieci hominem. Mn. Quid mi id prodest? <quom ipse veniet,>
quid faciam? nil habeo miser. ille quidem hanc abducet, scio.

Pr. Si mihi sit, nón pollicear. Mn. Scio, dares, novi <tuom>. 635
sed nisi ames, non habeam tibi fidem tantam; <eó quod amas tamen>
nunc agitas sat tute tuarum rérum; <sin libér sies>
egone ut opem mi ferre posse pútem inopem te? <non potest>.

Pr. Tace modo: deus respiciet nos aliquis. Mn. Nugae. <vale>. 638^a

P. Mane. M. Quid est? P. Tuam cópiam eccam Chrysalum video. <tace>.

CHRYSALVS

IV 4

Hunc hóminem decet auro éxpendi, huic decet statuam statui éx auro; 640
nam dúplex hodie facinús feci, duplicibus spoliis sum adfécus.

érum maiorem méum ut ego hodie lúsi lepide, ut lúdificatust.

cállidum senem cállidis dolis

cómpuli et pérpuli, mi ómnia ut créderet.

622 reddi B¹ amens Saracenus *supplevi* 623 ego miser homo
miser B¹ 624 simulque L.: atque 626. 626^a et 627. 627^a *coniuncti*
fort. dactyli sunt, cf. (988 sq.) Cas. 747 sq. 628 acri CD acerua C,
acerbi D 629 sq. cf. *Richterius in Studemundi stud. 1, 543, qui anapaestos*
dimittitur 629 fidem me habuisse *Bothius* tibi cf. *Herm. 18, 584*
630 sq. *disp. B: eia — sum | militis — hinc* 630 eia (eia B¹) habe bonum
Ritschélius 631 modo uenerat, *correxi* 632—639 *supplementa ad sen-*
tentiam praeter 638 sq. necessaria (quae mea sunt praeter tuom v. 635 quod
reposuít Ritschélius) ostendunt in archetypo dextram paginae partem laesam
fuisse 633 repuli BD 635 mihi est B, mihist C, michist D, *corr. Came-*
rarius deres B¹, dare D¹ 637 satrute CD¹ cf. *Ter. Heaut. 225*
638 putem posse, *correxi* 639 eccum B² 640 CRISALVS SERVVS. MNESI-
LOCVS PISTOCLERVS. ADOLESCENTES B, om. CD 642 ludificatus est 644 pe-
puli B *ante corr.*

nūnc amanti ero filio senis, 645
 quicum égo bibo, quicum édo et amo,
 régias cópias aúreasque óptuli,
 út domo súmeret neú foris quaéretet.
 nón mihi istí placent Pármemonés, Syri,
 qui duas aut trís minas aúferunt eris. 650
 néquius nil ést quam egens cónsili servós, nisi
 hábet multipotens péctus:
 úbicumque usús siet, péctore expromát suo.
 nullús frugi esse pótest homo,
 nisi qui ét bene et mále facere tenet. 655
 improbis cum improbus sit, hárpaget fúribus,
 fúretur quód queat,
 vórsipellem frúgi cónvenit esse hominem.
 péctus quoi sapit: bonus sit bonis, malus sit malis; 659. 660
 utcúmque res sit, ita ánimum hábeat.
 séd lubet scire quantum aúrum erus sibi
 démpsit et quíd suo réddidit patri.
 sí frugi est, Hérculem fécit ex patre: 665
 décimam partem ei dedit, sibi novem abstulit.
 séd quem quaero óptume eccum óbviám mihi est.
 nūm qui nummi éxciderúnt, ere, tibi,
 quod sic terram optuére? 665^a

645. 646 et 647. 648 *coniuncti* 646 *vulgo dim. iamb.* 647 *expectes aureas, cf. ad Trin. 111* 649 *placent isti CD* 651 *sq. disp. B: nequius — habet | multipotens — suo* 651 *consilii C: consilii B, consilio D* 653 *suo om. CD* 655 *bene facere et male Ritschelius* 656. 657 *coniuncti* 656 *cum coniunctio est arpaget de metro cf. Curc. 112 sq. Pers. 805* 658 *uesipellem B¹ (uers. B²)* 661 *utcumque: ut que cum B¹ duo cola Reiziana a vorsipellem v. 658 apodosis incipit. hoc dicit: homo frugi utrumque callere debet; licet improbus et fur sit improbis et furibus, licet furetur quod queat, hoc non satis est: si frugi esse vult duplici natura uti debet, etiam bonus esse bonis, non tantum malus malis, utrumvis ut res fert* 663—699 *extant in A, sed perierunt plurima; 668—670 in summa cum P conspirant, 668^a non legitur* 664 *ecquid B¹, ut quid D¹* 667 *Charisius 209 Plautus in Bacchidibus: oho (cf. Pseud. 988) oportune mihi est obuiam; cf. ad 312. 681 ecce, corr. Langenus symb. 3* 668. 668^a *sic disp. AP; in tetrametrum iambicum aut troch. coniungi nequeunt, cum neque exciderunt sic posuerit (cf. ad Poen. 21, Brixius ad Mil. 62) nec optuere ullo certo exemplo (quale Ter. Heaut. 403) comprobari possit, cf. ad Most. 69. 837 Capt. 557 Truc. 599; Brixius ad Trin.³ 708. utitur Plautus trisyllabis contui intuor in fine versus colive (cf. Rud. 441)*

quid vós maestos tam tristesque esse cónspicor?

non plácet nec temere est étiam. quin mihi rêspondetis? 670

MNES. Chrýsale, occidi. CHRYS. Fortassis tu auri dempsisti parum?

MNES. Quam, malum, parum? immo vero nimio minus multo parum.

CHRYS. Quid igitur, stulte? <an tu,> quoniam occasio ad eam rem fuit
mea virtute parta, ut quantum velles tantum sumeres,

sic hoc digitulis duobus sumebas primoribus? 675

an nescibas quam eius modi hóm̄ini raro tempus se daret?

MNES. Erras. CHRYS. At quidem túte errasti, cum parum immersti ampliter.

MNES. Pol tu quam nunc med accuses magis, si magis rem noveris.

occidi. CHRYS. Animus iam istoc dicto plus praesagitur mali.

MNES. Perii. CHRYS. Quid ita? MNES. Quia patri omne cum ramento reddidi. 680

CHRYS. Reddidisti? M. Reddidi. C. Omnene? M. Oppido. C. Occisi sumus.
qui in mentem venit tibi istuc facinus facere tam malum?

MNES. Bacchidem atque hunc suspicabar propter crimen, Chrýsale,

mi male consuluisse: ob eam rem omne aurum iratus reddidi

meo patri. CHRYS. Quid, ubi reddebas aurum, dixisti patri? 685

MNES. Mé id aurum accepisse extemplo ab hospite Archidemide. CHRYS. Em,
istoc dicto dédisti hodie in cruciatum Chrýsalum;

nam úbi me aspiciet, ad carnificem rapiet continuo senex.

MNES. Ego patrem exoravi. CHRYS. Nempe ergo hoc ut faceret quod loquor?

MNES. Immo tibi ne noceat neu quid ob eam rem suscenseat; 690

atque aegre impetravi. nunc hoc tibi curandumst. Chrýsale.

CHRYS. Quid vis curem? MNES. Vt ad senem etiam álteram facias viam.

compara, fabricare finge quod lubet, conglutina,

ut senem hodie doctum docte fallas aurumque auferas.

CHRYS. Vix videtur fieri posse. MNES. Perge, ac facile ecfeceris. 695

669 maestos tam sub uno accentu 670 quin P: quid A [mibi] rêspon-
dēt̄is AP (dim. anap. cum clausula Reiz.): respondetis mihi Acidalius (sept.
troch.) 671 [fort]asse — A 671. 672 inverso ordine P 672 quia (qua B
ante corr.), corr. Fritschius, cf. Seyffertus Burs. act. 1890, 54 nimio mi-
nus multo parum P: — inus multo quam parum A (in quo tale quid fuerit:
pol minus) 673 supplevi; in A tantum legitur -q ad eam rem fuit cf. Vah-
lenus relat. acad. Berol. 1881, 349 675 si B; A n. l. 676 nesciebas P;
A n. l. 677 immer̄is̄i A 678 me P; A n. l. 679 occidi Chrýsalo codd.,
Mnesilocho tribuit Dousa animis iam stoc Nonius 476 681 reddidisti et
reddidi et 685 reddebas B¹ (A n. l.) Charis. 209 Pl. in Bacchidibus: reddidi
aurum omne oppido 684 mi Lambinus: me CD, om. B, [m̄ih̄i] A 686 hem
CD, A n. l. 687 dēd̄is̄ti AP; possis istoc <enim>, cf. Men. 250 691 cu-
randu st B, curandus est CD, A n. l. 695 haec feceris P, A n. l.

CHRYS. Quam, malum, facile, quem mendaci prendit manifesto modo? quem si orem ut mihi nil credat, id non ausit credere.

MNES. Immo si audias quae dicta dixit me adversum tibi.

CHRYS. Quid dixit? MNES. Si tu illum solem sibi solem esse diceres, se illum lunam credere esse et noctem qui nunc est dies. 700

CHRYS. Emungam hercle hominem probe hodie, ne id nequiquam dixerit.

MNES. Nunc quid nos vis facere? CHRYS. Enim nil nisi ut ametis impero. ceterum quantum lubet me poscitate aurum: ego dabo.

quid mihi refert Chrysalo esse nomen, nisi factis proba?

sed nunc quantillum usust auri tibi, Mnesiloche? dic mihi. 705

MNES. Militi nummis ducentis iam usus est pro Bacchide.

CHRYS. Ego dabo. MNES. Tum nobis opus est sumptu. C. Ah, placide volo unum quidque agamus: hoc ubi egero, tum istuc agam.

de ducentis nummis primum intendam ballistam in senem; ea ballista si pervortam turrim et propugnacula, 710

recta porta invadam extemplo in oppidum anticum et vetus:

si id capso, geritote amicis vestris aurum corribus,

sicut animus sperat. PIST. Apud test animus noster, Chrysale.

CHRYS. Nunc tu abi intro, Pistoclere, ad Bacchidem, atque efer cito

PIST. Quid? C. Stilum, ceram et tabellas, linum. P. Iam faxo hic erunt. — 715

MNES. Quid nunc es factururus? id mihi dice. CHRYS. Coctumst prandium? vos duo eritis atque amica tua erit tecum tertia?

MNES. Sicut dicis. CHRYS. Pistoclero nulla amica est? M. Immo adest. alteram ille amat sororem, ego alteram, ambas Bacchides.

CHRYS. Quidtu loquere? MNES. Hoc, ut futuri sumus. CHRYS. Vbist biclinium 720 vobis stratum? MNES. Quid id exquaeris? CHRYS. Res itast, dici volo.

nescis quid ego acturus sim nec facinus quantum exordiar.

MNES. Cedo manum ac subsequere propius me ad fores. intro inspice.

CHRYS. Euax, nimis bellus atque ut esse maxime optabam locus. 724. 725

PIST. Quae imperavisti. imperatum bene bonis factum ilicost.

696 $q[u]lam AB^2$: qua B^1D , qa C [prehendit manifesto AP 700-921
desunt in A 701 emugam B 702 Mn. Merula: PIST. enim nihil Came-
rarius: enim nihil est (ante enim ras. 3 litt. B); nil enim Muellerus 705 quan-
tulum usus est CD aurum ut vid. B^1 707 sumptui B^1 a CD
709 balistam B^1 710 ea ballista B, etaballista (-am D^1) CD 712 nostris DB^2
713 sicui, corr. Scioppius 715 stilum et tabellas, ceram, linum Vssingius
PIST. s: MN. 716 MN. om. coctum CD 718 pistoclere B^1CD
720 loqueris 721 exquiris B^2 722 neque 724. 725 euhax B
bellust Ritschelius, bellum — locum Studemundus stud. 1, 516; cf. ad v. 90
726 quae imperavisti cf. Cas. 358. neque ellipsis probabilis est neque altera

CHRY. Quid parasti? PIST. Quae parari tu iussisti ómnia.

CHRY. Cape stilum propere et tabellas tu has tibi. MNES. Quid postea?

CHRY. Quod iubebo scribito istic. nam propterea <te> volo scribere, ut pater cognoscat litteras quando legat.

730

scribe. MNES. Quid scribam? CHRY. Salutem tuo patri verbis tuis.

PIST. Quid si potius morbum mortem scribat? id erit rectius.

C. Ne interturba. M. Iam imperatum in cera inest. C. Dic quem ad modum.

MNES. 'Mnesilochus salutem dicit suo patri.' CHRY. Adscribe hoc cito:

'Chrysalus mihi usque quaque loquitur nec recte, pater,

735

quia tibi aurum reddidi et quia non te fraudaverim.'

PIST. Mane dum scribit. CHRY. Celerem oportet esse amatoris manum.

P. Atque + idem hercle em perdundum magis quam ad scribundumst cito.

M. Loquere. hoc scriptumst. C. 'Nunc, pater mi, proin tu ab eo ut caveas tibi,

sycophantias componit, aurum ut abs ted auferat;

740

et profecto se ablaturum dixit.' plane adscribito.

MNES. Dic modo. CHRY. 'Atque id pollicetur se daturum aurum mihi.

quod dem scortis quodque in lustris comedim congraecem, pater.

sed, pater, vide né tibi hodie verba det: quaeso cave.'

M. Loquereporro. C. Adscribe dum etiam. M. Loquere quid scribam modo. 745

CHRY. 'Sed, pater, quod promisisti mihi, te quaeso ut memineris,

ne illum verberes; verum apud te vinctum adservato domi.'

cedo tu ceram ac linum actutum. age obliga, obsigna cito.

MNES. Obsecro, quid istis ad istunc usust conscriptis modum,

ut tibi ne quid credat atque ut vinctum te adservet domi?

750

CHRY. Quia mi ita lubet. potin ut cures te atque ut ne parcas mihi?

mea fiducia ópus conduxì et meo periclo rem gero.

*Gronovii ratio observ. 442. ordo sic restituendus erit: quid parasti? P. quae parari tu iussisti: em omnia quae imperavisti. imperatum e. q. s. 727 parasti B¹ paravi B¹, parare D; parare tu me Ritschelius 728 tu has Merula: tuas 729 <te> Camerarius 730 literas 732 morbum et mortem B; cf. Lachmannus ad Lucr. 80 733 ne interturba Mnesilocho codd., Chrysalis Ritschelius tribuit 734 ascribe CD, item 741. 745 cito hoc cito B¹ 736 aurum tibi aurum B¹ noenum (cf. gloss. Plaut.) Lachmannus ad Lucr. 150; defraudaverim Camerarius; possis reddidi <omne> 735 hem CD ascribendum scito CD, adscribendum cito B at quidem hercle est ad perdundum magis quam ad scribundum cita Camerarius, Muellerus, Hermannus. atque concessivum tenere malo, fort. atque, si est, hercle ad perdundum magis quam ad scribundumst cito 739 proin**tu B 740 sicophantias (sichoph. B) te 743 illustris D¹, Noni 83 codd. fere comedim B¹, testatur Nonius: comedam congraecem: et congregem codd. congreger Nonius 744 vide om. CD 745 etiam om. B¹; Mnesilochus tribuitur, corr. Bothius modo om. B¹ 748 hac B cito om. B¹ 749 usus est CD 752 et del. Fritschius periculo*

MNES. Aequom dicis. C. Cedo tabellas. M. Accipe. C. Animum advortite.
 Mnesiloche et tu, Pistoelere, iam facite in biclinio
 cum amica sua uterque accubitum eatis, ita negotiumst, 755
 atque ibidem ubi nunc sunt lecti strati potetis cito.
 PIST. Numquid aliud? CHRYS. Hoc, atque etiam: ubi erit accubitum semel,
 ne quoquam exurgatis, donec a me erit signum datum.
 PIST. O imperatorem probum! CHRYS. Iam bis bibisse oportuit.
 MNES. Fugimus. — CHRYS. Vos vestrum curate officium, ego efficiam meum. 760

insanum magnum molior negotium, IV 5
 metuoque ut hodie possiem emolirier.
 sed nunc truculento mi atque saevo usus senest;
 nam non conducit huc sycophantiae
 senem tranquillum esse ubi me aspexerit. 765
 versabo ego illum hodie, si vivo, probe.
 tam frictum ego illum reddam quam frictum est cicer.
 adambulabo ad ostium, ut, quando exeat,
 extemplo adveniēti ei tabellas dem in manum.

NICOBVLVS

IV 6

Nimium illaec res est magnae dividiae mihi, 770
 supterfugisse sic mihi hodie Chrysalum.
 CHRYS. Salvos sum, iratus est senex. nunc est mihi
 adeundi ad hominem tempus. NIC. Quis loquitur prope?
 atque hic quidem, opinor, Chrysalust. CHRYS. Accessero.
 NIC. Bone serve, salve. quid fit? quam mox navigo 775
 in Ephesum, ut aurum repetam ab Theotimo domum?
 taces? per omnis deos adiuro, ut ni meum
 gnatum tam amem atque ei facta cupiam quae is velit,
 ut tua iam virgis latera lacerentur probe 779. 780
 ferratusque in pistrino aetatem conteras.
 omnia rescivi scelera ex Mnesilocho tua.

753 MN. 5: PIST. 755 acubitum, item BC 757 757 cf. Vahlenus l. s.
 ad v. 546 759 o om. B¹ CHR. Acidalius: om. 760 MN. 5: PIST. D,
 om. BC fugiamus, corr. Fritzschi ind. Rost. 1846, 7 761 CHRISALVS
 SERVVS B, om. CD insanum magnum testatur Paulus 113 762 possim
 CD, cf. Muellerus pros. add. 83, Amph. 130 emolier B¹ 763 usust B¹
 764 cf. ad 484 sicophantie CD, scotantiae B 765 <mi> esse Her-
 mannus 766 vel illunc 768 hostium 770 NICOBOLVS SENEX CHRISALVS
 SERVVS B, om. CD nimio, correxi, cf. Truc. 704 mane, corr. Pylades
 774 chrysalus, corr. Camerarius 776 theotimo B, te othimo (o ex ū D), te
 ohimo C 780 uirgas B¹

CHRYS. Men criminatus? optimest: ego sum malus,
 ego sum sacer, scelestus. specta rem modo;
 ego verbum faciam <nullum>. NIC. Etiam, carnufex, 785
 minitare? CHRYS. Nosces tu illum actutum qualis sit.
 nunc has tabellas ferre me iussit tibi.
 orabat, quod istic esset scriptum ut fieret.
 NIC. Cedo. CHRYS. Nosce signum. NIC. Novi. ubi ipse est? CHRYS. Nescio.
 nil iam me oportet scire. oblitus sum omnia. 790
 scio me esse servom. nescio etiam id quod scio.
 nunc ab trasenna hic turdus lumbricum petit;
 pendebit hodie pulcre, ita intendi tenus.
 NIC. Mane dum parumper; iam exeo ad te, Chrysale. —
 CHRYS. Vt verba mihi dat, ut nescio quam rem gerat. 795
 servos arcessit intus qui me vinciant.
 bene navis agitur, pulcre haec confertur ratis.
 sed contisciscam, nam audio aperiri fores.
 NIC. Constringe tu illi, Artamo, actutum manus. IV 7
 CHRYS. Quid feci? NIC. Impinge pugnum, si muttiverit. 800
 quid hae locuntur litterae? CHRYS. Quid me rogas?
 ut ab illo accipi, ad te obsignatas attuli.
 NIC. Eho tu, * loquitatusne es gnato meo
 male per sermonem, quia mi id aurum reddidit,
 et te dixisti id aurum ablaturum tamen 805
 per sycophantiam? CHRYS. Egone istuc dixi? NIC. Ita.
 CHRYS. Quis homost qui dicat me dixisse istuc? NIC. Tace,
 nullus homo dicit: hae tabellae te arguont,
 quas tu attulisti. em hae te vinciri iubent.
 CHRYS. Aha, Bellorophontem tuos me fecit filius: 810
 egomet tabellas tetuli ut vincirer. sine.
 NIC. Propterea hoc facio, ut suadeas gnato meo

783 criminatus est *CD* 785 <nullum> *Ritschelius*, <nullum iam> *Muellerus*
pros. 645 787 hasce 788 quid *C*¹, ut quod *B* 792 trasenna turdus lub-
 ricum *Nonius 6* 793 intendi tenus *Nonius*: intendit erus (enus *B*², erius *D*¹);
 'tenus est laqueus' *Nonius*, cf. *Serv. ad Aen. 6, 62* 794 ad te exeo, *corr.*
Guietus 795 bene scio *Abrahamus* 797 cf. *ad v. 90 et Men. 344* hic *B*¹
 798 cotisciscam *B*¹ 799 NICOBOLVS SENEX. CHRISALVS SERVVS LORARIVS *B*, *om.*
CD vel illic 801 litere *CD* 803 tu <scelus> *Ritschelius* 806 sicophan-
 tiam *codd.*, sycophantias *Camerarius*, cf. 740 (*Pseud. 527*) 809 hem *CD*
 810 aha priore v. bello rophontem (rophantem *B*) iam; cf. *ad Amph. arg. 1,*
2, de Bellerophanta Ritschelius op. 4, 296, qui iam a correctura (-tam) repetit;
cf. Aristophontes Captivorum 811 detuli *CDB*² ut *om. B*

ut pergraecetur tecum. tervenefice.

CHRYS. O stulte, stulte, nescis nunc venire te;
atque in eopse adstas lapide, ut praeco praedicat.

S15

NIC. Responde: quis me vendit? CHRYS. Quem di diligunt
adulescens moritur, dum valet sentit sapit.

hunc si ullus deus amaret, plus annis decem,
plus iam viginti mortuom esse oportuit:

terrai odium ambulat, iam nil sapit

S20

nec sentit, tantist quantist fungus putidus.

NIC. Tun terrae me odium esse autumas? abducite hunc
intro atque adstringite ad columnam fortiter.

numquam auferes hinc aurum. CHRYS. At qui iam dabis.

NIC. Dabo? CHRYS. Atque orabis me quidem ultro ut auferam,
cum illum rescisces criminatorem meum

S25

quanto in periculo et quanta in pernicie siet.

tum libertatem Chrysalo largibere;

ego adeo nunquam accipiam. NIC. Dic, scelerum caput,

dic. quo in periculo est meus Mnesilochus filius?

S30

CHRYS. Sequere hac me, faxo iam scies. NIC. Quo gentium?

CHRYS. Tres unos passus. NIC. Vel decem. CHRYS. Agedum tu, Artamo,
forem hanc pauxillum aperi; plaide, ne crepa;

sat est. accede huc tu. viden convivium?

NIC. Video exadvorsum Pistoclerum et Bacchidem.

S35

CHRYS. Qui sunt in lecto illo altero? NIC. Interii miser.

CHRYS. Novistine hominem? NIC. Novi. CHRYS. Dic sodes mihi,
bellan videtur specie mulier? NIC. Admodum.

CHRYS. Quid illam, meretricemne esse censes? NIC. Quippini?

CHRYS. Frustra es. NIC. Quis igitur obsecrost? CHRYS. Inveneris. S40
ex me quidem hodie numquam fies certior.

CLEOMACHVS

IV 8

Meamne hic Mnesilochus, Nicobuli filius.

per vim ut retineat mulierem? quae haec factio?

S13 pergregetur S15 in eo ipso S16 diligunt di CD *Menander*
frg. 125 K. ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν ἀποθνήσκει νέος S20 terre *fort. (iam)*
 odium S24 numquam B at <pol> *Muellerus* S26 cum B *reccis-*
 ces B¹ S27 periculo permittie BD², permittie CD¹ S28 largibere B¹
 S30 periculo B S33 pauxillum B, pauxillulum *Pylades* crepet *Angelius*
 S39 quippeni S40 frustra es =: frustres S42 MILES. NICOBOLVS SENEX.
 CHRYSAL. s. B (*deinde praem. CLEOM.*), NICOBOL. CLEOMAC CRIS D², om. CD¹

NIC. Quis illést? CHRYS. Per tempus hic venit miles mihi.
 CLEOM. Non me arbitratur militem, sed mulierem, 845
 qui me meosque non queam defendere.
 nam neque Bellona mi umquam neque Mars creduat,
 ni illum exanimalem faxo, si convenero,
 nive exheredem fecero vitæ suae.
 NIC. Chrysale, quis ille est qui minitatur filio? 850
 CHRYS. Vir hic ést illius mulieris quacum accubat.
 NIC. Quid, vir? CHRYS. Vir, inquam. NIC. Nuptanest illa, obsecro?
 CHRYS. Scies haúd multo post. NIC. Oppido interii miser.
 CHRYS. Quid nunc? scelestus tibi videtur Chrysalus?
 age nunc vincito me, auscultato filio. 855
 dixin tibi ego illum invénturum te qualis sit?
 NIC. Quid nunc ego faciam? CHRYS. Iube sis me exsolvi cito;
 nam ní ego exsolvor, iam manifesto hominem opprimet.
 CLEOM. Nihil est lucri quod me hodie facere mavelim,
 quam illum cubantem cum illa opprimere, ambo ut necem. 860
 CHRYS. Audin quae loquitur? quin tu me exsolvi iubes?
 NIC. Exsolvite istum. perii, pertimui miser.
 CLEOM. Tum illam, quae corpus publicat volgo suom,
 faxo se haud dicat nactam quem derideat.
 CHRYS. Pacisci cum illo paulula pecunia 865
 potes. NIC. Pacisce ergo, obsecro, quid tibi lubet,
 dum ne manifesto hominem opprimat neve enicet.
 CLEOM. Nunc nisi ducenti Philippi redduntur mihi,
 iam illorum ego animam amborum exsorbebo oppido.
 NIC. Em illuc pacisce, si potes; perge obsecro, 870
 pacisce quid vis. CHRYS. Ibo et faciam sedulo.
 quid clamas? CLEOM. Vbi erus tuos est? CHRYS. Nusquam. nescio.
 vis tibi ducentos nummos iam promittier,
 ut ne clamorem hic facias neu convicium?
 CLEOM. Nihil est quod malim. CHRYS. Atque ut tibi mala multa ingeram? 875

850 minatur CD 851 quacum cf. ad Amph. 114 852 nupta est, corr.
 Pylades 856 tibi del. Kaempfius 11 siet; cf. 786 (inuenturum te sub uno
 accentu) 863 illaec Bachius de attr. inv. 33 probabiliter 866 paciscere, corr.
 Bothius; cum obiecto activam, absolute positum medialem formam verbum tenet;
 cf. 870 sq. 879 869 exorbebo B¹C, exorbabo D 870 N. ε: em — potes
 Chrysalii hem D, h̄ em C illoc pacisscere B, paciscere CD, corr.
 Bothius potest B¹ 871 paciscere CDB² 872 eros B 873 iam
 om. B¹

- CLEOM. Tuo arbitrato. NIC. Ut subblanditur carnufex.
 CHRYS. Pater hic Mnesilochi est; sequere, is promittet tibi.
 tu aurum rogato; ceterum verbum sat est.
 NIC. Quid sit? CHRYS. Ducentis Philippis rem pepigi. NIC. Ah, salus
 mea, servavisti me. quam mox dico 'dabo'? 850
 CHRYS. Roga hunc tu, tu promitte huic. NIC. Promitto, roga.
 CLEOM. Ducentos nummos aureos Philippós probos
 dabín? CHRYS. 'Dabuntur' inque, responde. NIC. Dabo.
 CHRYS. Quid nunc, impure? numquid debetur tibi?
 quid illi molestus? quid illum morte territas? 855
 et ego te et ille mactámus infortunio.
 si tibi est machaera, at nobis veruinast domi:
 qua quidem te faciam, si tu me iritaveris,
 confossioem soricina nenia.
 iam dudum hercle equidem sentio, suspicio 890
 quae te sollicitet: eum esse cum illa muliere.
 CLEOM. Immo est quoque. CHRYS. Ita me Iuppiter Iuno Ceres
 Minerva + Latona Spes Opis Virtus Venus
 Castor Polluces Mars Mercurius Hercules
 Summanus Sol Saturnus dique omnes ament, 895
 ut ille cum illa neque cubat neque ambulat
 neque osculatur neque illud quod dici solet.
 NIC. Ut iurat! servat me ille suis periuriis.
 CLEOM. Vbi nunc Mnesilochus ergost? CHRYS. Rus misit pater.
 illa autem in arcem ábiit aedem visere 900
 Minervae. nunc apertast. i, vise estne ibi.
 CLEOM. Abeo ad forum igitur. CHRYS. Vél hercle in malam crucem.

876 subbanditur B¹, subblanditur D 879 uah, corr. Bothius 880 se-
 ruasti 885 quia illum, corr. Camerarius 887 sq. Festus 161 (cf. Paulus
 163) quidam aiunt naeniae ductum nomen ab extremi intestini uocabulo (<—
 —>nio utitur Plautus (in Bacchidibus: — — ma)chedem ad nob(is — —) te
 reddam u<(bi — — confossio)>rem soricina nenia 887 si tibi est machera et
 nobis *codd.*; apud Festum fuisse si tibi machaera est at nobis *Vssingius* vidit;
 si tibi machera est foris, at mihi sq. *Fulgentius* 564 ueruina est *Fulgentius*:
 uerbina st B¹, urbina est CD, uerbena st B² 888 faciam si: reddam u<(bi)>
 Festus 889 *Donatus ad Eun. 5, 6, 23* confossioem te faciam soricina nenia
 890 iandudum B 892 est om. B iuppiter B 893 Luna *Bergkii op. 1,*
36; nec transponendo (Spes Latona Quietus) Latonae nomen probabilius fit nec
si Minervae quadrisyllabum facias opes B, obs D 895 submanus
 897 auscultatur 900 cf. 171 901 cf. *Beckerus in Studemundi stud. 1, 206*
 902 uel — crucem *Nicobuli. corr. Merula* uel (tu) *Kampmannus, cf. ad Aul.*
 832; fort. <abi> in

CLEOM. Hodie exigam aurum hoc? CHRYS. Exige, ac suspende te: ne supplicare (hunc) censeas (tibi), nihili homo. —
 ille est amotus. sine me (per te, ere, opsecro
 deos immortales) ire huc intro ad filium. 905

NIC. Quid eo intro ibis? CHRYS. Vt eum dictis plurumis castigem, cum haec sic facta ad hunc faciat modum.

NIC. Immo oro ut facias, Chrysale, et ted opsecro, cave pársis in eum dicere. CHRYS. Etiam me mones? 910
 satin est si plura ex me audiet hodie mala, quam audivit umquam Clinia ex Demetrio? —

NIC. Lippi illic oculi servos est simillimus: si non est, nolis esse neque desideres; si est, abstinere quin attingas non queas. 915
 nam ni illic hodie forte fortuna hic foret, miles Mnesilochum cum uxore opprimeret sua atque obruncaret moechum manifestarium. nunc quasi ducentis Philippis emi filium, quos dare promisi militi: quos non dabo 920
 temere etiam prius quam filium convenero. numquam edepol quicquam temere credam Chrysaló; verum lubet etiam mi has perlegere denuo: aequomst tabellis consignatis credere. —

CHRYSALVS

IV 9

Atridae duo fratres cluent fecisse facinus maximum, 925
 quom Priami patriam Pergamum divina moenitum manu
 armis, equis, exercitu atque eximiis bellatoribus
 mille cum numero navium decumo anno post subegerunt.
 non pedibus termento fuit praeut ego erum expugnabo meum

904 suplicare B, subplicare D *supplevi post alios* 905 facta sic (si B¹), corr. Camerarius huc B¹ 909 te C¹DB² 912 cf. Herm. 18, 559. fallitur Kockius com. frg. 2, 313 913 ille cf. Pers. 11 915 nequeas B¹ 919 philippeis B 920 dere B¹ 922—961 habet A 922 temere quicquam A 924 aequonst A, (a)equum est CD 925 CRISALVS SERVVS. NICOBOLVS SENEX B, CHRISALVS D, om. C, spat. A *canticum tractavit Kiesslingius in analectis Plautinis (ind. Gryphisw. 1878)* atridae AB²: atridas B¹, adtrides D, trides C 927 atque eximiis P: at eximieis A 928 mille cum P: mille post A; i. e. milli, cf. Gellius 1, 16, 10 sq. Truc. 485 929 non pedibus termento fuit AP, sed tormento P et super pedibus scriptum nel pelides CB²D²; tormentum pro eo quod nunc dicitur detrimentum hinc testatur Festus 363. cf. Goetzius in Woelfflini arch. 2, 338 qui confert Tib. 1, 9, 16, adde Merc. 952, Cato de r. r. 72 boues ne pedes subterant

sine classe sineque exercitu et tanto numero militum. 930
 [cepi expugnavi amanti erili filio aurum ab suo patre.]
 nunc prius quam hūc senex venit, libet lāmentari dum éxeat.
 o Troia, o patria, o Pergamum, o Priame periisti senex,
 qui misere male mulcabere quadringéntis Philippis aureis.
 nam ego has tabellas obsignatas consignatas quas fero 935
 non sunt tabellae, sed equos quem misere Achivi ligneum.
 [Epiust Pistoclerus: ab eo haec sumptae; Mnesilochus Sino est
 relictus, ellum non in busto Achilli, sed in lecto accubat;
 Bacchidem habet secum: ille olim hábuit ignem qui signum daret,
 hunc ipsum exurit; ego sum Vlixes, cuius consilio haec gerunt.] 940
 tum quae hic sunt scriptae litterae, hoc in equo insunt milites
 armati atque animati probe. ita res successit mi usque adhuc.
 atque hic equos non in arcem, verum in arcam faciet impetum:
 exitium excidium exlecebra fiet hic equos hodie auro senis.
 nostro seni huic stolido, ei profecto nomen facio ego Ilio; 945
 miles Menelaust, ego Agamemno, idem Vlixes Lartius,
 Mnesilochust Alexander, qui erit exitio rei patriae suae;
 is Helenam avexit, cuia causa nunc facio obsidium Ilio.
 nam illi itidem Vlixem audivi, ut ego sum, fuisse et audacem et malum:
 <in> dolis ego prēnsus sum, ille mendicans paene invēntus interiit, 950
 dum ibi exquirat fata Iliorum; adsimiliter mi hodie óptigit.
 vinctus sum, sed dólis me exemi: item se ille servavit dolis.
 Ilio tria fuisse audivi fáta quae illi fórent exitio:
 signum ex arce si periisset; alterum etiamst Troili mors;

931 del. *Kießlingius* coepi *BD* 932 hūc ş[ş]e[ş]x v[en]it *AP*; fort.
 reuenerit 933 cf. *Enn. trag. 81 R.* 934 quadragentis *CD*; *A n. l.*
 936 tabelle vel tabelae *A* 937—940 om. *A* 937 Epius est; cf. *Bueche-*
lerus mus. Rhen. 41, 311 sumpta, corr. *Kießlingius* sinon 938 illum
CD, cf. Mar. Vict. 23, 17 in om. *CD* 939 olim <ut> *Pylades, fort. habet*
 <is> 940 haec *B*: hanc *CD* geruntur *B*² 942 atque *P*: eque *A*
 meliusque (*i. e. mei usque*) *P*, corr. *Bothius*; *A n. l.* 944 exitium excidium *A*:
 excidium exitium *P* 945—952 retractatori tribuit *Kießlingius* 945 ilio *P*:
 ilico *A* 946 menelaus est *P* (menelauust *B*²) agamemno *CD*, agamen-
 non *B* idem <sum> *Hermannus* lartius *CD*, lercius *B* 947 mnesilochus
 est *AP* exitium *P* 948 si helenam auexit *A*, is (his *B*) helenam (el.
BD) abduxit *P* 949 illi itidem ulixem audivi *A*: illic eidem audivi (audi
*B*¹) ulixem *P* 950 in dolis *L.*: dolis *AP* deprensus (-ehensus *C*) *P*
 interiit *AP, cf. ad v. 90* 951 fata *ACB*²*D*²: facta *B*¹*D*¹ (item *B*¹ 953. 956.
 959) illorum *AP, corr. Gulielmus, cf. Cas. 994* adsimiliter *AD*: ac simi-
 liter *B*, autsimiliter *C* 952 me *A*: om. *P* 953—956 *systema XVI metro-*
rum cum catalexi 953 ilio *P*: illi *A* fuere *A*

tertium, cum portae Phrygiae limen superum scinderetur: 955
 paria item tria eis tribus sunt fata nostro huic Ilio.
 nam dudum primo ut dixeram nostró seni mendácium
 et de hóspite et de auro ét de lembo, ibi signum ex arce iam abstuli.
 iam dúo restabant fáta tunc, nec mágis id ceperam óppidum.
 post ubi tabellas ad senem detuli, ibi occidi Troilum, 960
 cum censuit Mnesilochum cum uxore esse dudum militis.
 [ibi vix me exsolvi: id periculum adsímilo, Vlixem ut praédicant
 cógnitum ab Helena esse proditum Hecubae; sed ut olim ille se
 blanditiis exemit et persuasit sé ut amitteret,
 item ego dolis me illo éxtuli e periculo et decepi senem.] 965
 post cúm magnifico milite, urbes vérbis qui inermús capit,
 conflixi atque hominem reppuli; dein pugnam conserui seui:
 eum ego ádeo uno mendácio devíci, uno ictu extémpulo
 cépi spolia. is núnc ducentos númmos Philippos militi,
 quos dáre se promisit, dabit. 970
 nunc álteris etiam ducentis usus est, qui dispensentur
 Ilio capto, ut sit mulsum qui triumphant milites.
 [sed Priámus hic multo illi praestat: non quinquaginta modo,
 quadringéntos filios habet átque equidem omnis lectos sine probro:
 eos égo hodie omnis contruncabo duóbus solis ictibus.] 975
 [nunc Priámo nostro si ést quis emptor, cómptionalém senem
 vendam ego, venalem quem habeo, extemplo ubi oppidum expugnvero.]
 sed Priámum adstantem eccum ánte portam video. adibo atque adloquar.

NICOBVLVS

Quóianam vox própe me sonat? CHRYS. O Nicobule. NIC. Quid fit?
 quid quod te misi, écquid egísti? CHRYS. Rógas? congregere. NIC. Gradior. 980

955 portae phrygiae *A*: forte phrygie (fr. *B*) *P* lumen *A* 956 eis *P*:
 hīs *A* nostra *P* cf. *Serv. ad Aen. 2, 13* fatisque repulsi] oraculis:
 secundum Plautum tribus, uita scilicet Troili, Palladii conseruatione, integro
 sepulcro Laomedontis, quod in Scaea porta fuit, ut in Bacchidibus lectum
 est 959 tunc *A*: tum *P* 961 mnesilochus *A*, qui in hoc v. deficit
 962—965 *amplificatori tribuendi* 962 id *L*.: atque id 963 eccub(a)e olim
 i. e. illim 965 ilio *BC* expuli, corr. *Dissaldeus* e om. *B* periculo *B*
 966 postea *B*, poste *CD*, corr. *Acidalius* 967 confixit *B¹CD* 968 eum
DB²: cum *B¹C* 969 coepi 971. 972 cf. *ad Amph. 1067 sq.*; sed fort.
 969—972 *systema trochaicum* 973—975 et 976. 977 *amplificationes*. cf. *Brach-*
mannus p. 107 976 *comptialem CD*, *coemptionalem B²* 977 habeo *CD*
 978 adstante mecum *CD* uidebo 979. 980 cf. *Klotzius grundz. altr. metr.*
423; fort. 979—984 *systema troch. sequente brevior*; cf. 992—994 979 uox
 <hic tam> *Richter* in *Studemundi stud. 1, 524*; fort. Nicobule <salue>
 980 quid quod *B*: quidquid *CD* ec quid *B*: hęc quid *CD* gradior *CD*:
 congregior *B*; fort contra gradior

CHRY. Optumus sum orator. ad lacrimas coegi hominem castigando maleque dictis. quae quidem quivi comminisci. NIC. Quid ait? C. Verbum nullum fecit: lacrumans tacitus auscultabat quae ego loquebar;

tacitus conscripsit tabellas, obsignatas mi has dedit.

tibi me iussit dare, sed metuo, ne idem cantent quod priores. 955

nosce signum. estne eius? NIC. Novi. libet perlegere has. C. Perlege.

nunc superum limen scinditur, nunc adest exitium Ilio,

turbat equos lepide ligneus. NIC. Chrysale, ades, dum ego has perlego.

CHRY. Quid me tibi adesse opus est? N. Volo, [ut quod iubeo facias] 955^a
ut scias quae hic scripta sient.

CHRY. Nil moror neque scire volo. 959^a

NIC. Tamen ades. CHRY. Quid opus? NIC. Taceas:

quod iubeo id facias. CHRY. Adero. 990^a

NIC. Euge litteras minutas. CHRY. Qui quidem videat parum; verum, qui satis videat, grandes satis sunt. NIC. Animum advertito igitur.

CHRY. Nolo inquam. NIC. At volo inquam. CHRY. Quid opus?

NIC. At enim id quod te iubeo facias.

CHRY. Iustumst (ut) tuos tibi servos tuo arbitratu serviat.

NIC. Hoc age sis nunciam. C. Vbi lubet, recita: aurium operam tibi dico. 995

NIC. Cerae quidem haud parsit neque stilo;

sed quidquid est, pellere certumst. 996^a

'Pater, ducentos Philippos quaeso Chrysale
da, si esse salvom vis me aut vitalem tibi.'

malum quidem hercle magnum. CHRY. Tibi dico. NIC. Quid est?

CHRY. Non prius salutem scripsit? NIC. Nusquam sentio. 1000

CHRY. Non dabis, si sapias; verum si das maxume,

ne ille alium gerulum quaerat, si sapiet, sibi:

nam ego non laturus sum, si iubeas maxume.

sat sic suspectus sum, cum careo noxia.

981 lucrumas C, lucromas D 982 uerbum | nullum cf. ad 615 sq. •
957 om. B¹ (sed nunc in fine v. 986) (prope) adest Acidalius, cf. Pseud. 60
Aul. 275 988^a iubebo B ut — facias induxit duce Ritschelio Vssingius;
versus Reizianus sit, sed nec structura sana et cf. 990. 993 959 sq. cf. mus.
Rhen. 40, 196; Pers. 29 Epid. 533 sq. 991 eu CD 994 (ut) Hermannus
995 iam nunc CD 996^a claudit post monometrum colon Reizianum termi-
nati cantici indicio novam scaenam ordiuntur codd.; inscr. NICOBOLVS CRISALVS
D², EPLA (i. e. epistula) B, cf. ad 1007 997 philippios B¹ 999 NIC. praem.
B, cf. ad 1007 CH. CD: spat. B NI. CD: CRI. B 1000 CH. om. B
1002 quaeret Brachmannus 144

- NIC. Auscultā porro, dum hoc quod scriptumst perlego. 1005
 CHRYS. Inde a principio iam impudens epistula est.
 NIC. 'Pudet prodire me ad te in conspectum, pater:
 tantum flagitium te scire audiui meum,
 quod cum peregrini cubui uxore militis.'
 pol haud derides; nam ducentis aureis 1010
 Philippis redemi vitam ex flagitio tuam.
 CHRYS. Nihil est illorum quin ego illi dixerim.
 NIC. 'Stulte fecisse fateor. sed quaeso, pater,
 ne me, in stultitia si deliqui, deseras.
 ego animo cupido atque oculis indomitis fui; 1015
 persuasumst facere quouiis me nunc facti pudet.'
 prius tē cavisse ergo quān pudere aequom fuit.
 CHRYS. Eadem istaec verba dudum illi dixi omnia.
 NIC. 'Quaeso ut sat habeas id, pater, quod Chrysalus
 me obiurigavit plurumis verbis malis, 1020
 et me meliorem fecit praeceptis suis,
 ut te ei habere gratiam aequom sit bonam.'
 CHRYS. Estne istuc istic scriptum? NIC. Em specta, tum scies.
 CHRYS. Ut qui deliquit supplex est ultro omnibus.
 NIC. 'Nunc si me fas est obsecrare abs te, pater, 1025
 da mihi ducentos nummos Philippos, tē obsecro.'
 CHRYS. Ne unum quidem hercle, si sapis. NIC. Sine perlegam.
 'ego ius iurandum verbis conceptis dedi,
 daturum id me hodie mulieri ante vesperum,
 prius quam a me abiret. nunc, pater, ne perierem 1030
 cura atque abduce me hinc ab hac quantum potest,
 quam propter tantum damni feci et flagiti.
 cave tibi ducenti nummi dividiae fuant;
 sescenta tanta reddam, si vivo, tibi.
 vale atque haec cura'. quid nunc censes, Chrysale? 1035
 CHRYS. Nihil ego tibi hodie consili quicquam dabo,

1006 post v. 1000 traiecit *Acidalius*, sed consilium poetae ostendit v. 1007
 pudet epistola 1007 ΕΡΕΛΑ praem. B et v. 1010 NIC., item sqq. con-
 spectu B 1008 scui audire D¹, sciuire audiuire CD² 1015 sui B¹
 1016 quouiis B, cuius CD 1017 te del. *Acidalius*, cf. *Amph.* 944 equum B
 (-quum CD) 1020 obiurgavit, cf. *Ritscheli* op. 2, 428 1023 esne B¹
 hem CD 1025 obs. te *Acidalius*, exorare abs te *Langenus symb.* 319; cf.
Bergkii symb. 43 1026 numbos B 130 periurem 1031 potes CDB²
 1033 diuitiae (-ciae C), corr. *Camerarius* 1035 ce+ses B¹, cesses D

neque ego haud committam ut, si quid peccatum siet,
fecisse dicas de mea sententia.

verum, ut ego opinor, si ego in istoc sim loco,
dem potius aurum quam illum corrumpi sinam. 1040

duae condiciones sunt: utram tu accipias vide:

vel ut aurum perdas vel ut amator perieret.

ego neque te iubeo neque veto, neque suadeo.

NIC. Miseret me illius. CHRYS. Tuos est, non mirum facis.

si plus perdendum sit, periisse suavius, 1045

quam illud flagitium volgo dispalescere.

NIC. Ne ille edepol Ephesi multo mavellem foret,

dum salvos esset, quam revenisset domum.

quid ego istic? quod perdendumst properem perdere.

binos ducentos Philippos iam intus eferam, 1050

et militi quos dudum promisi miser

et istos. mane istic, iam exeo ad te, Chrysale. —

CHRYS. Fit vasta Troia, scindunt proceres Pergamum.

scivi ego iam dudum fore me exitio Pergamo.

edepol qui me esse dicat cruciatu malo 1055

dignum, ne ego cum illo pignus haud ausim dare;

tantas turbellas facio. sed crepuit foris:

ecfertur praeda ex Troia. taceam nunciam.

NIC. Cape hoc tibi aurum, Chrysale, i, fer filio.

ego ad forum autem hinc ibo, ut solvam militi. 1060

CHRYS. Non equidem accipiam. proin tu quaeras qui ferat.

nolo ego mihi credi. NIC. Cape vero, odiose facis.

CHRYS. Non equidem capiam. NIC. At quaeso. C. Dico ut res se habet.

NIC. Morare. CHRYS. Nolo, inquam, aurum concedi mihi.

vel da aliquem qui servet me. NIC. Ohe, odiose facis. 1065

CHRYS. Cedo, si necesse est. NIC. Cura hoc. iam ego huc revenero. —

CHRYS. Curatum est — esse te senem miserrimum.

1033 de me mea *BDC*², de mea me *C*¹ 1039 Nic. *praem. B* 1042 per-
iuret 1043 *CRl. praem. B* 1044 facias *B*¹ 1045 suavius est *CD*;
satius est *Scaliger* 1046 illum *B* 1047. 1048 *om. B*¹ 1047 fore *B*
1049 perdendu st *B* properem *cf. 1058, Brixius ad Trin. 1136. sed expectamus*
quid istic? quin quod perdendumst propro perdere? *cf. Poen. 1225*
1050 philippos ducentos *B ante corr.* 1054 exitium, *corr. Ritschellius; cf.*
947 1060 militem (*i. e. militei*), *corr. Lambinus; cf. Pseud. 1230* 1062 ego
*om. B*¹ *Charisius 209 Pl. in Bacch.: odiose facis, cape (care cod.) uero*
1065 uel — seruet *om. CD* me seruet, *corr. Hermannus* 1067 *cf. Men.*
548, Epid. 338 miserumum B

hoc est incepta efficere pulcre: bellule
 mi evenit, ut ovans praeda onustus incederem;
 salute nostra atque urbe capta per dolum 1070
 domum reduco integrum omnem exercitum.
 sed, spectatores, vos nunc ne miremini
 quod non triumpho: pervolgatum est, nil moror;
 verum tamen accipientur mulso milites.
 nunc hanc praedam omnem iam ad quaestorem deferam. — 1075

PHILOXENVS

IV 10

Quam magis in pectore meo foveo quas meus filius turbas turbet,
 quam se ad vitam et quos ad mores praecipitem inscitus capessat,
 magis curae est magisque adformido, ne is pereat neu corrumpatur.
 scio, fui ego illa aetate et feci illa omnia, sed more modesto;
 neque placitant mores quibus video volgo <in> gnatos esse parentes: 1080
 [duxi, habui scortum, potavi, dedi, donavi, sed enim id raro.]
 ego dare me meo gnato institui, ut animo obsequium sumere possit;
 aequom esse puto, sed nimis nolo desidiaei dare ludum.
 nunc Mnésilochum, quod mandavi,
 viso ecquid eum ad virtutem aut ad
 frugem opera sua compulerit, sic 1085
 ut eum, si convenit, scio fe-
 cisse: eost ingenio natus. 1086

NICOBVLVS

V 1

Quicumque ubi ubi sunt, qui fuerunt quique futuri sunt posthac
 stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, buccones,
 solus ego omnis longe antideo
 stultitia et moribus indoctis. 1089

1068 bellule *L.*: ueluti; *cf.* *Paulus* 36 bellule apud Plautum deminutium aduerbium est (*frg. inc. 16 G.*) 1069 mihi adhaeret *v. priori* onustus incederem *cf. ad Asin. 405* 1071 reduco <iam> *Ritschelius* 1075 iam om. *CD* 1076 PHILOXENVS SENEX *B*, om. *CD* (*qui versui praefigunt NICOB.*) *quattuor systemata anapaestica, priora duo octonorum, tertium duodecim, quartum decem metrorum; syllaba anceps medio v. 1082. de dispositione v. 1084 sq.* 1079 ego fui *B* 1080 <in> *Seyffertus* 1081 *del. Vssingius* (*post 1079 posuerat Scaliger*) sed *Acidalius*: et (at *Pareus*) 1082 meo *Buechelerus mus. Rhen. 39, 287*: ludum meo 1084 *sq. disp. B*: nunc — uirtutem | aut — compulerit | sicut — natus; *cf. ad 615 sq.* 1087 NICOBOLVS SENEX. PHILOXENVS SENEX (sen. bis om. *D*²) *BD*², om. *CD*¹ *bini septenarii includunt systemata quattuor; syllaba anceps medio v. 1093. de dispositione v. 1098 sq.* ubi ubi *s*: ubique *B*, ubi *CD* posthaec *B*¹ 1088 bucones *CD* 1089 antedeo

perii, pudet: hocine me aetatis	
ludós his factum esse indigne?	1090
magis quam id reputo, tam mágis uror	
quae méus filius turbávit.	1091
perditus sum atque eradicatus	
sum, omnibus exemplis éxcrucior.	1092
omnia me mala comséctantur,	
omnibus exitiis interii.	1093
Chrysálus me hodie láceravit,	
Chrysálus me miserum spóliavit:	1094
is mé scelus auro usque áttendit	
dolis dóctis indoctum, út lubitumst.	1095
ita miles memorat méretricem esse	
eam quam ille uxorem esse áiebat,	1096
omniaque ut quidque actum est memoravit,	
eam sibi hunc annúm condúctam,	1097
relicíom id auri factúm quod ego ei	
stultíssimus homo promíssem: hoc,	1098
hoc ést quo <cor> peracéscit;	
hoc ést demum quod pércrucior,	1099
me hoc aetatis ludificari,	
[immo edepol sic ludos factum]	1100
canó capite atque albá barba	
miserúm me auro esse emúctum.	1101
perii, hóc servom meum nón nauci facere ésse ausum! atque ego, si álibi	
plus pérdiderim, minus aégre habeam minusque id mihi damno dúcam.	

PHIL. Certo híc prope me mihi néscio quis loqui visust; sed quem video? hic quidémst pater Mnesilochi. N. Eúge, socium aerúmnae et mei mali video. 1105
Philoxéne, salve. PHIL. Et tu. unde ágis? NIC. Vnde homo miser atque infortunátus.

1090 hoccine 1091 quae *Camerarius*: quem 1092 atque *Hermannus*:
atque etiam crucior *CD* 1094 me 1096 *expectes* memoravit eam *om.*
CD 1097 omnia *B*¹ quidquid *B* memoravit *cf. ad Asin. 501*
1097 ea *B*¹ 1098 *sq. disp. B*: relicum — stultíssimus | homo — peraccessit
| hoc — ludificari | immo — factum | cano — emunctum 1098 relicum *B*,
reliquum *CD* 1099 quod, *corr. Ritschélius* <cor> *Seyffertus* peraccessit
*BCD*¹ 1100 *totum del. Ritschélius, cf. 1090* 1101 cono *B*¹ 1102 non
*om. B*¹ 1103 habebam *B*¹ 1104 certe *Langenus* uisus est *CD*
1105 quidémst *Fleckeisenus*: quidem

P. At pól ego ibi sum, esse ubi míserum hominem decet atque infortunátum.

NIC. Igitúr pari fortuna, aétate ut sumus, útimur. PHIL. Sic est. séd tu, quid tibist? NIC. Pól mihi par, idem est quód tibi.

PHIL. Númquid nam ad filium haec aégritudo áttinet? 1110

NIC. Ádmodum. PHIL. Idém mihi mórbus in pectorest.

NIC. Át mihi Chrýsalus óptimus homo pèrdidit filium, me atque rem omném meam.

PHIL. Quid tibi ex filio nam, óbsecro, aegrést? NIC. Scies: id, perit cùm tuo: ambo aéque amicás habent. 1115

PHIL. Qui scis? NIC. Vidi. PHIL. Ei mihi. disperii.

NIC. Quid dubitamus púltare atque huc évocare ambós foras?

PHIL. Haud moror. NIC. Heus Bacchis, iube sis actutum aperiri fores, nisi mavoltis fores et postes comminui securibus.

BACCHIS

V 2

Quis sónitu ac tumútu tantó nominát me atque púltat aedes? 1120

NIC. Ego atque hic. BACCH. Quid hóc est negóti nam, amábo? quis hás huc ovís adegit? 1121^a

NIC. Ovis nos vocánt pessumáe.

SOROR

Pastor hárum

dormít, quom haec eunt sic a pecú balitántes.

BACCH. At pól nitent, haud sórdidae vidéntur ambae.

SOR. Attonsae haé quidem ámbae usque súnit. PHIL. Vt vidéntur 1125 deridere nós. NIC. Sine suo úsque arbitrátu.

BACCH. Rerín ter in annó tu has tónsitari?

SOR. Pol hódie altera iám bis detónsa certo est.

1109^s *par atque idem est quod tibi?* Lambinus. cf. ad Curc. 506. Cic. pro Mur. 21 pari atque in eadem laude ponam, pro Rosc. Am. 118, de or. 1, 70. cf. Stich. 294 nugas, nihil 1112 fort. optimum malus homo 1115 perit ambo Acidalius: atque ambo 1119 potes B¹ BACCHIDES DVAE. SENES II. B, om. CD Bacchidem et Sororem in notandis personis discernit B 1120 sq. cf. mus. Rhen. 40, 188 disp. B: quis — nominat | me — negoti | nam — adegit 1120 tetr. bacch. cum clausula Reiziana tantu B¹, tanta D¹ nominat Py-lades: nomine nominat 1121. 1121^a bacch. cum claus. Reiz., cf. 1139. 1140^a (1127. 1128; 1124). non esse iambo ostendit v. 1139 malae has hic B¹ 1122 Quis B BACCHIS. pessume pastor CD 1123 haec CD, Charisius 141: hae seq. ras. B; del. Ritscheliús sic om. Charisius halitantes D¹, Charisius; palitantes Camerarius, cf. 1136 sq., Fronto p. 36 in. 1127 cf. Buechelerus mus. Rhen. 46, 238 1128 pronuntiandum altra

- BACCH. Vetulae sunt, + thimiame. SOR. At bonas fuisse credo.
 BACCH. Videm limulis, obsecro, ut intuentur? 1130
 SOR. Ecaster sine omni arbitrator malitia esse.
 PHIL. Merito hoc nobis fit, qui quidem huc venerimus.
 BACCH. Cogantur quidem intro. SOR. Haud scio quid eo optis sit,
 quae nec lac nec lanam ullam habent. sic sine astent.
 exsolvere quanti fuere, omnis fructus 1135
 iam illis decidit. non videt, ut palantes
 sola liberae
 grassentur? quin aetate credo esse mutas:
 ne balant quidem, quom a pecu cetero absunt. 1135^a
 stultae atque haud mala videntur.
 SOR. Revortamur intro, soror. NIC. Ilico ambae 1140
 manete: haec oves volunt vos. 1140^a
- SOR. Prodigium hoc quidemst: humana nos voce appellant oves.
 NIC. Haec oves vobis malam rem magnam, quam debent, dabunt.
 BACCH. Si quam debes, te condono: tibi habe, numquam abs te petam.
 sed quid est quapropter nobis vos malum minitami?
 PHIL. Quia nostras agnos conclusos istic esse aiunt duos. 1145
 NIC. Et praeter eos agnos meus est istic clam mordax canis:
 qui nisi nobis producuntur iam atque emittuntur foras,
 arietes truces nos erimus, iam in vos incursabimus.

B. Soror, est quod te volo secreto. S. Eho, amabo. N. Quo illaec abeunt?

- BACCH. Senem illum tibi dedo ulteriorem, lepide ut lenitum reddas; 1150
 ego ad hunc iratum adgrédiam, <si> possumus nos hos intro indicere huc.
 S. Meum pensum ego lepide accurabo, quamquam odiosum mortem amplexari.

1129 BACCH. om. thimiame: e in ras. D, — e B²; minae ambae Colerus, cf. Paulus 122, Varro de r. r. 2, 2, 6; sed non est aetatis vitium SOR.: BAC. B, om. CD 1130 BACCH.: SOROR B, om. CD intuent CD¹, contuentur Bothius 1131 SOR.: om. haec castor B 1134 lactem BD, lactaem C 1136 balantes, corr. Camerarius 1137. 1138 uno versu B 1138 crasentur mutatas B¹, ruitas C 1139 haud B in mg.: om. 1140 NIC. B: BACH. CD 1140^a NIC. praem. CD hae 1141 apellant B 1142 NIC. 5: PHIL. B, om. CD; cf. Ribbeckius stud. Lips. 14, 352 hae quam B: cum CD 1149 SOR. B: BA. CD amabo <dic> Seyffertus stud. Pl. 15, cf. Richter in Studemundi stud. 1, 451 ill(a)e habeunt CD 1150 senem tibi dedo illum ueteriorem lapide (lapidem) ut lenitum reddas Priscianus 1, 97 et 265 utrobique ueteriorem testatus; Philoxenus ulterior stat, Nicobulus et fores pultavit et sorores revocavit 1151 <si> Ritscheliu huc: hoc B¹ 1151—1154 fort. systema 1152 SOR. Camerarius: BAC. quamquam odiosum Bergkii: quam odiosum est

B. Facito út facias. S. Taceás. tu tuom facito: égo quod dixi haud mütabo.

NIC. Quid illaéc illic in cónsilio duae sécreto consúltant?

PHIL. Quid ais tu, homo? NIC. Quid mé vis? 1155

PHIL. Pudet dicere me tibi quíddam. 1155^a

N. Quid est quód pudeat? P. Sed amíco homini tibi quód volo credere cértumst. nihili sum. NIC. Istuc iam prídem scio. sed qui nihili es? id mémora.

PHIL. Tactús sum vehementér visco;
cor stimulo foditur. NIC. Pól tibi multo
aequíus est coxendicem.

sed quid istuc est? etsi iam ego ipsus quid sit probe scire putó me; 1160
verum aúdire etiam ex té studeo. PHIL. Viden hánc? NIC. Video.

PHIL. Haud mala est múlier.

NIC. Pol véro ista mala et tú nihili. PHIL. Quid múlta? ego amo.

NIC. An amas? PHIL. *ναι γάρ.*

NIC. Tun, hómo putide, amatór istac fieri aétate audes? PHIL. Quí non?

NIC. Quia flágitium est. PHIL. Quid opúst verbis? meo filio non sum irátus,
neque té tuost aequom esse iratum: si amánt, sapienter faciunt. 1165

BACCH. Sequere hác. NIC. Eunt eccas tándem
probrí pérlecebrae et persuástrices.
quid núnc? etiam redditis nobis
filiós et servom? an ego éxperior

tecúm vim maiorem? PHIL. Ábin hinc? 1168

non hómo tu quidem es, qui istóc pacto tam lépidam inlepide appélles.

BACCH. Senex óptime quantumst in terra, sine <me> hóc exorare ábs te, 1170
ut istúc delictum désistas tanto ópere ire oppugnátum.

NIC. Ni abeás, quamquam tu bélla es,
malum tibi magnum dabo iám. BACCH. Patiar. 1172

1153 BACCH. om. CD SOROR B: BACHIS CD 1155^a PHIL. B: BACHIS
CD 1157 nihil B qui *Guíetus*: quid nihili's id *Beckerus in Studem.*
stud. 1, 148: nihili sit B, nihile sit CD 1158 sq. disp. B: tactus — fodi-
tur | pol — coxendicem *systema sex metrorum; item 1172; 1174; 1179*
1159 equius est (est sit B¹) 1160 ipse prope, *correxi* (prope *nusquam id*
quod paene, cf. ad 51, Woelfflini arch. 9, 165) 1161 haud — mulier *proprio*
versu B 1162 *ναι γάρ Weisius*: necar (uel ne carpe B mg.) 1163 tum
B¹ 1164 opus uerbist B, opus uerbis CD, corr. *Bothius* 1165 equum B
(-quum CD) 1166—1206 *codicis B exemplum praebet Brachmannus 157 sq.*
1166 sq. disp. B: sequere — persuástrices | quid — ego | experior — hinc; i. e.
paroemiacus (ut 1172. 1184. 1193. 1200. 1203) et *systema octo metrorum cum*
catalexi; item 1182 sq. 1168 maiore D, maior C 1170 quantu st B,
quantus est CD <me> *Ritschelius* 1171 istunc B¹ tantopere CD
1172 nisi CD abeas cf. *Mil. 571 Asin. 699, Langenus symb. 44; non ad-*
sentior Brugmanno de ni part. 7 sq.

non metuo, ne quid mihi doleat

quod ferias. NIC. Vt blandiloquast!

1173

ei mihi, metuo. SOR. Hic magis tranquillust.

BACCH. I hac mecum intro atque ibi, si quid vis,
filium concastigato.

1175

N. Abin a me, scelus? B. Sine, mea pietas, te exorem. N. Exores tu me?

S. Ego quidem ab hoc certe exorabo. P. Immo ego te oro, ut me intro abducas.

SOR. Lepidum te. PHIL. At scin quo pacto me ad te intro abducas?

SOR. Mecum ut sis.

PHIL. Omnia quae cupio commemoras.

NIC. Vidi ego nequam homines, verum te

1179

neminem deteriolem. PHIL. Ita sum.

1180

BACCH. I hac mecum intro, ubi tibi sit lepide victibus, vino atque unguentis. 1181

NIC. Satis, satis iam vostrist conuivi:

me nil paenitet ut sim acceptus:

1182

quadringentis Philippis filius me et

Chrysalus circumduxerunt.

1183

quem quidem ego ut non exerceam,

alterum tantum auri non meream.

1184

BACCH. Quid tandem, si dimidium auri

redditur, in hac mecum intro? atque ut

1185

eis delicta ignoscas. PHIL. Faciet.

NIC. Minime, nolo. nil moror, sine sic.

1186

malo illos ulcisci ambo.

PHIL. Etiam tu, homo nihili? quod di dant boni cave culpa tua amissis:

dimidium auri datur: accipias, potesque et scortum accumbas.

NIC. Egon ubi filius corrumpatur meus, ibi potem? PHIL. Potandumst. 1190

1173 non — blandiloquast uno versu B 1174 SOROR B: B D²
tranquillum est CD 1175 i — concastigato uno versu B BACCH. Acidalius:
om. i CD: i i B ibi Pylades: abi BC, habi D concastigato CD,
castigato B¹ 1177 SOR. Acidalius: BAC. B, om. CD 1178 SOR. me-
cum Acidalius: mecum 1179 sq. disp. B: omnia — nequam | hominem —
sum PHIL.: BAC. B, om. CD hominem, corr. Lambinus 1181 i
D: i i B, e C (i. e. ei, cf. 1175) unguentus C, unguent tis D (i. e. un-
guenteis) 1182 sq. disp. B: satis — acceptus | quadringentis — circumdu-
xerunt; in C philippis — circumd. inter uostrist et conuiui aberraverunt (correc-
tum signis); cf. ad 1166 sq. 1183 quadringentis C 1184 post paroeniaticum
systema XII metrorum, item 1193 sq. merear B² 1185 sq. disp. B: quid —
intro | atque — faciet | minime — ambo 1185 in CD: isne in B atque ut
significat 'sed ea lege ut' ut syllabam vix dicas accipitem esse, cum sequatur
eis iambicum 1186 cf. Cas. 544 sq. 1187 illos: ***os B¹ 1188 quod
om. B¹, q B² 1189 scortum B 1190 potandust CD

NIC. Age iam, id ut ut est, étsi est dédecori, patiâr, facere inducam ánimum: egon, cum haec cum illo accubet, inspectem? BACCH. Immo equidém pol tecum accúbam,

te amábo et te amplexábor.

NIC. Caput prúrit, perii, vix negito.

BACCH. Non tibi venit in mentém, amabo, 1194

si dúm vivas tibi béne facias

tam pól id quidem esse haud perlónginquom, 1195

neque, si hóc hodie amissís, post in

morte éventurum esse úmquam? 1195^a

N. Quid agó? P. Quid agas? rogitás etiam? N. Libet ét metuo. B. Quid métuís?

NIC. Ne obnoxíus filio sim ét servo. BACCH. Mel méum, amabo, etsi haec fiunt, tuost: únde illum sumére censes, nisi quód tute illi déderis?

hanc véniam illis sine te éxorem. NIC. Vt terebrát! satin offirmátum quod míbi erat, id me exórat? 1200

tua sum ópera et propter te ímprobior. BACCH. Neminis quam mea mavéllem. satin égo istuc habeo firmatum? NIC. Quod sémel dixi haud mutábo.

BACCH. It diés, ite intro accúbítum,

filii vos exspectánt intus. NIC. Quam quidem actutum emoriámur.

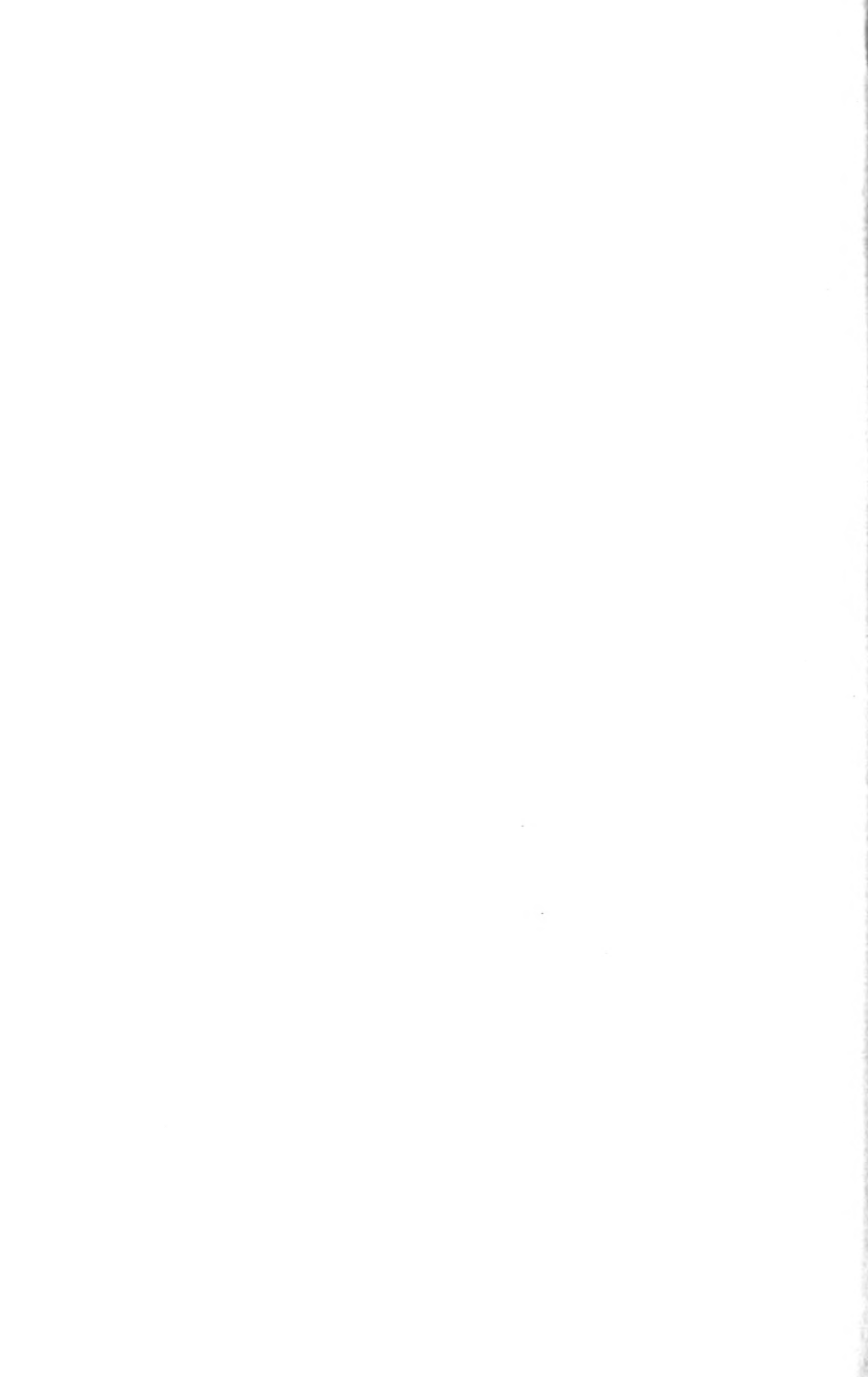
S. Vespér hic est, sequimini. N. Dúcite nos quo lúbet tamquam quidem addictos. 1205

BACCH. Lepide ipsi hi sunt capti, suis qui filiis fecere insidias.

GREX

Hi senes nisi fuissent nihili iam inde ab adulescéntia,
non hodie hoc tantum flagitium facerent canis capitibus;
neque adeo haec faceremus, ni antehac vidissemus fieri,
ut apud lenones rivales filiis fierent patres. 1210
spectatores, vos valere volumus et clare adplaudere.

1191 dedecorum, corr. *Ritschelius* 1192 accumbet 1193—1195^a *bina cola coniuncta; cf. ad 1184* 1194 amabo venit in mentem *Spenzelius*
1195 tam *Bothius*: iam, cf. *Seyffertus stud. Plaut. 14* perlonginquom *B*
(-quum *CD*) 1195^a amiseris in morte *Vssingius*: in morte id 1196 BACCH.
Merula: PHIL. 1197 noxius *B*¹ etsi haec *L.*: istaec 1195 tuus est
sumere censes *Weisius*: censes sumere 1201 neminis *L.*: ne is meam
uellem *CD* 1202 sq. *disp. B*: satin — dixi | haut — accubítum offirmatum,
corr. *Anspachius 59* Nic. *D*²: *spat.* 1204 ecspectant *B* 1205 S. *Langenus*
stud. Plaut. 22: B. 1206 capiti *C*, captis *D*¹ filis *B*¹ insidias ite
1207 GREX *Pylades*: om. 1209 ante hoc *Langenus* 1211 uolumus et cf.
ad v. 90 EXPLICIT PLAUTI BACHIDES *B*, PLAUTI BACHIDES EXPLICIT *CD*



C A P T I V I



ARGUMENTVM

Captus in pugna Hégionis filius;
Alium quadrimum fugiens servus vendidit.
Pater captivos commercatur Aleos,
Tantum studens ut natum <captum> recuperet;
Et inibi émit olim amissum filium. 5
Is suo cum domino veste versa ac nomine
Vt amittatur fecit: ipse plectitur;
Et is reduxit captum, et fugitivum simul,
Indicio cuius alium agnoscit filium.

INCIPIT FABVLA CAPTIVORVM PLAVTI ARGUMENTVM *BVE* 1 captus est
post in pugna, spat. 7 fere litt. VE; in *Alide Stovasserus, cf. 94* 3 cap-
teiuos scripsit auctor 4 <captum> *Bothius, Ernemannus* 5 in *om. B¹*
in ibus Gulielmus 6 is *BD*: in *VE* 7 *fort. ut is (ut ille Brixius)*

PERSONAE

ERGASILVS parasitus

HEGIO senex

LORARIVS

PHILOCRATES adolescens

TYNDARVS servus

ARISTOPHONTES adolescens

PVER

PHILOPOLEMVS adolescens

STALAGMVS servus

SCAENA IN AETOLIA

PROLOGVS

Hos quos videtis stare hic captivos duos,
 † illi qui astant, hi stant ambo, non sedent;
 hoc vos mihi testes estis me verum loqui.
 senex qui hic habitat Hegio est huius pater.
 sed is quo pacto seruiat suo sibi patri, 5
 id ego hic apud vos proloquar, si operam datis.
 seni huic fuerunt filii nati duo;
 alterum quadrimum puerum servos surpuit
 eumque hinc profugiens vendidit in Alide
 patri huius. iam hoc tenetis? * optume est. 10
 negât hercle ille ultimus. accedito.
 si non ubi sedeas locus est, est ubi ambules,
 quando histrionem cogis mendicariet.
 ego me tua causa, ne erres, non rupturus sum.
 vos qui potestis ope vestra censeriet, 15
 accipite relicuom: alieno uti nil moror.
 fugitivos ille, ut dixeram ante, huius patri
 domo quém profugiens dominum abstulerat vendidit.
 is postquam hunc emit, dedit eum huic gnato suo
 peculiarem, quia quasi una aetas erat. 20

PROLOGVS IN CAPTIVOS PLAVTI *BVE*, om. D 1 *cf.* 110 2 illi: in
 uinculis *Brixius* hi: ii *Camerarius*, *cf. Poen.* 769, *Bachus de attr. inv.* 24
de ioci genere v. ad Aul. 207 3 hoc *B*²: hos testis 4 huius est *ε*,
cf. 335, 974, *Luchsius in Studemundi stud.* 2, 352 8 *pronuntiandum alt-*
rum surrupuit 10 huiusce, *cf. ad Poen.* 1257 *fort.* (aiunt.) optu-
mum, correxi; Plauto τὸ ἄριστον est, optumest πάλλιστα ἔχει. cf. ad Stich.
537 11 illic *Pylades; possis ille in ultimis vel ille ultimus tenere absce-*
dito Rostius cf. Mil. 81 15 *assiduos dicit* 16 reliquom 18 profu-
 gens *E*¹*D* *fort. domino abstulerit B*¹ 19 is *Fleckeisenus*: hic

hic nunc domi sérvit suo patri, nec scit pater;
 enim véro di nos quasi pilas homines habent.
 rationem habetis, quo modo unum amiserit.
 postquam belligerant Aetoli cum Aleis,
 ut fit in bello, capitur alter filius: 25
 medicus Menarchus emit ibidem in Alide.
 coepit captivos commercari hic Aleos,
 si quem reperire possit qui mutet suom,
 illum captivom: hunc suom esse nescit, qui domist.
 et quoniam heri indaudivit, de summo loco 30
 summoque genere captum esse equitem Aleum,
 nil pretio parsit, filio dum parceret:
 reconciliare ut facilius posset domum,
 emit hosce e praeda ambos de quaestoribus.
 hisce autem inter sese hunc confinxerunt dolum, 35
 quo pacto hic servos suom erum hinc amittat domum.
 itaque inter se commutant vestem et nomina;
 illic vocatur Philocrates, hic Tyndarus:
 huius illic, hic illius hodie fert imaginem.
 et hic hódie expediet hanc docte fallaciam, 40
 et suom erum faciet libertatis compotem,
 eodemque pacto fratrem servabit suom
 reducemque faciet liberum in patriam ad patrem,
 imprudens: itidem ut saepe iam in multis locis
 plus insciens quis fecit quam prudens boni. 45
 sed inscientes sua sibi fallacia
 ita compararunt et confinxerunt dolum
 itaque hi commenti, de sua sententia
 ut in sérvitute hic ad suom maneat patrem:
 ita nunc ignorans suo sibi servit patri; 50
 homunculi quanti sunt, quom recogito!

21 qui ingenuus natus peregre serviverat nunc domi servit suo patri
 22 enim Pylades: est 24 cf. 93 alidis quasi cumaleis 26 ibidem,
 scil. non in aliam terram venum datus devenit 27 cepit comercari B¹V
 alios 28 reperire DE posset, corr. Reizius qui Pareus: cum quo;
 cf. 101 30 inde audiuit, corr. Gulichnius 31 in hiatum nihil probabile
 invenerunt 34 cf. 111. 453 e Studemundus in Fleckeiseni ann. 113, 67:
 de 35 hunc om. VE confixerunt DV (item 47 V) 36 hic EB²: his
 B¹DV, is Londinensis seruum VE 37 interre VE 38 philocrathes B,
 philocrates V tindarus 42 seruauit, corr. V² 44 itidemque B
 et VE 46—51: postquam dixit Tyndarum servaturum esse fratrem suum,

haec res agetur nobis, vobis fabula.
 sed etiam est, paucis vos quod monitos voluerim.
 profecto expediet fabulae huic operam dare.
 non pertractate facta est neque item ut ceterae: 55
 neque spurcidi insunt versus, immemorabiles;
 hic neque periurus leno est nec meretrix mala
 neque miles gloriosus; ne vereamini,
 quia bellum Aetolis esse dixi cum Aleis:
 foris illic extra scaenam fient proelia. 60
 nam hoc paene iniquomst, comico choragio
 conari desubito agere nos tragoediam.
 proin si quis pugnam expectat, litis contrahat:
 valentiolem nactus adversarium
 si erit, ego faciam ut pugnam inspectet non bonam, 65
 adeo ut spectare postea omnis oderit.
 abeo. valete, iudices iustissimi
 domi duellique duellatores optumi.

addit dolum id efficere ut patri suo serviat; ita exequitur quod v. 5 promiserat et enarrat quod v. 21 tantum indicare poterat, cum deliberatione (51) quae priorem (22) revocat. sed (46) ut saepe rem gravioris momenti cum pondere adiungit; 46 sq. verba ex 35 et 40 consulto repetuntur, ignorantes eos agere quamvis astute ter ut rei pondus accedat dicitur. 48 de sua sententia ad sequentia pertinere indicaui. 51 cf. Rud. 154, quo versu numeros hic habet nequam deteriores 55 pertractate permire dictum sive verbi notionem sive adverbii usum spectes. praetextate Meursius 56 immemorabiles quae edisci et memoria teneri non mercantur, quasi Μοροσμον ἠήσεις 58 gloriosus B²: gloriosus esse 59 esse B²: om.; cf. 58 dix, corr. B² alidis (aliis V¹) 60 fort. illaec 61 iniquomst VE 62 desubitontos (desubito nos B²) agere (age VE), corr. Bothius; sed restat dubitatio tragoediam BVE 63 expectat VE contraat DVE 68 bellique

ERGASILVS

I 1

Inuentus nomen indidit Scorto mihi,
 eo quia invocatus soleo esse in convivio. 70
 scio absúrde dictum hoc derisores dicere,
 at ego aio recte. nam scortum in convivio
 sibi amator, talos quom iacit, scortum invocat.
 estne invocatum an non <est? est> planissime;
 verum hercle vero nos parasiti planius, 75
 quos numquam quisquam neque vocat neque invocat.
 quasi mures semper edimus alienum cibum;
 ubi res prolatae sunt, quom rus homines eunt,
 simul prolatae res sunt nostris dentibus.
 quasi, cum caletur, cocleae in occulto latent, 80
 suo sibi suco vivont, ros si non cadit,
 item parasiti rebus prolatis latent
 in occulto miseri, vicitant suco suo,
 dum ruri rurant homines quos ligurriant.
 prolatis rebus parasiti venatici 85
 sumus, quando res redierunt, molossici

69 PARASITVS *cf. Men. 77 sq. Pers. 53 sq.* Nuentus *VE*
 72 aio *Camerarius*: dio *VE*, clio *BD* 73 *ut lusum auribus ingerat, scortum*
repetit, ἐν ἡῖθι, invocationem imitans ut illa ad arma cessantes ad arma con-
citet, mater mater clamantem et similia. cf. ad Poen. 1196 74 *supplevit*
Camerarius planussume *B* 75 uero *Parcus*: uerum 76 neque inuocat
additum ut similia Epid. 514, Trin. 134, Pers. 174, Curc. 297 77 *cf. Pers.*
58, infra ad v. 324. 664 sq. *de scorto iocus ipsius Plauti est, qui ad τὸν*
ἄλλοτον non quadret. sed sane invocati διεπροῖσι τῶν ἄλλοτων, mures item ἄλ-
λοτων (Diog. L. 6, 40) 77 *cybum BV* 78 *quom BD, quin VE* 80 *coc-*
cleo B¹, occleo DVE, corr. B², cocli(ae) Macrobius exc. de verbo G. L. 5,
648 K. (testatur caletur) 83 *vicitant VE* suo suco *B* 84 *dum rurant*
Nonius 164 85 *uenatici Pylades: uenatici canes* 86 *redierunt (sumus)*
Birtius (v. Appuhnus quaest. Plaut. 53); offendit sumus in positione

odiosicque et multum incommodestici.
 et hic quidem hercle, nisi qui colaphos perpeti
 potest parasitus frangique aulas in caput,
 [vel] ire extra portam Trigeminam ad saccum licet. 90
 quod mihi ne eveniat, non nullum periculum est.
 nam postquam meus rex est potitus hostium —
 ita nunc belligerant Aetoli cum Aleis;
 nam Aetolia haec est, illic est captus in Alide,
 Philopolemus, huius Hegionis filius 95
 senis, qui hic habitat, quae aedes lamentariae
 mihi sunt, quas quotienscumque conspicio fleo;
 nunc hic ocepit quaestum hunc fili gratia
 inhonestum et maxime alienum ingenio suo:
 homines captivos commercatur, si queat 100
 aliquem invenire, suom qui mutet filium.
 quod quidem ego nimis quam cupio * ut impetret;
 nam ni illum recipit, nihil est quo me recipiam.
 <nam> nulla est spes iuventutis, sese omnis amant;
 ille dēnum antiquis est adulescens moribus, 105
 cuius nūquam voltum tranquillavi gratis.
 condigne pater est eius moratus moribus.
 nunc ad eum pergam. sed aperitur ostium,
 unde sāturitate saepe ego exii ebrius.

HEGIO

I 2

Advorte animum sis tu: istos captivos duos, 110
 heri quos emi de praeda a quaestoribus,

87 incomodestici 89 potes aulos B¹ 90 uel *del. Guietus*; uel
extra — ilicet Bothius; errat Klotzius grundz. altr. metr. 83 tra poram
 B¹ sacculum VE *dixit de hoc loco Lobeckius Aglaoph. 1033* 91 quot
 92 *cf. 762. Nonius 498 (s. genet. pro abl.) Pl. Captivus ille alter potitus hostis*
est, ubi ille alter ad Ter. Ad. 871 pertinere et turbas olim factas esse (cf. Non.
481) post alios exposuit Muellerus sq. oratio inconsequens, nulla paren-
thesis 93 alidis 94 *cf. 330, ad 997* 95 philopole meus (philopolo-
 meus B) egionis 98 hic *adverbium, in his aedibus* 99 et om. B
 100 comercatur (-tatur D) DE 101 qui cummutet, *corr. Scioppius* 102—
 107 *post v. 125 habent codd., hic reposuit Acidalius (Lol. praem. B)* 102 cupio
ut singulare fidem non habet in versu non integro; cupio (fieri) Schoellius
 imperet 103 inillum, *corr. B²* 104 <nam> L. 105 adulescens B
 106 cui ius DV tranquilla uigratus (ingratiis D, ingratis E¹, ingratus E²)
 DVE 107 est pater B 108 hostium 109 suturitate V, s²turitate B¹
 exii *cf. 194 Stich. 458 Rud. 534* SENEX. LOLARIUS. PARASITVS 111 a
Fleckeisenus: de

eis indito catenas singularias
 istas, maiores, quibus sunt iuncti, demito;
 sinito ambulare, si foris si intus volent,
 sed uti adserventur magna diligentia. 115
 liber captivos avis ferae consimilis est:
 semel fugiendi si data est occasio,
 satis est, numquam postilla possis prendere.

LORARIUS

Omnes profecto liberi lubentius
 sumus quám servimus. HEG. Non videre ita tu quidem. 120
 LOR. Si non est quod dem, mene vis dem ipse — in pedes?
 HEG. Si dederis, erit extemplo mihi quod dem tibi.
 LOR. Avis mé ferae consimilem faciam, ut praedicas.
 HEG. Ita ut dicis: nam si faxis, te in caveam dabo.
 sed satis verborumst. cura quae iussi atque abi. 125
 ego ibo ad fratrem ad alios captivos meos,
 visam ne nocte hac quippiam turbaverint.
 inde mé continuo recipiam rursus domum.
 ERG. Aegre est mi, hunc facere quaestum carcerarium
 propter sui gnati miseriam miserum senem. 130
 sed si ullo pacto ille huc conciliari potest,
 vel carnificinam hunc facere possum perpeti.
 HEG. Quis hic loquitur? ERG. Ego, qui tuo maerore maceror,
 macesco, consenesco et tabesco miser;
 ossa atque pellis sum miser a macritudine; 135
 neque umquam quicquam me iuvat quod edo domi:
 foris aliquantillum etiam quod gusto, id beat.
 HEG. Ergasile, salve. ERG. Di te bene ament, Hegio.
 HEG. Ne fle. ERG. Egone illum non fleam? égon non defleam
 Talem adolescentem? HEG. Semper sensi, filio 140

112 his, corr. Seyffertus, cf. v. 2, Schmidtus de pron. dem. 32
 113 istas cf. Bachius Studemundi stud. 2, 322 uincti E et fort. V
 116 fere (ferre D), cf. 123 115 postillam B (fort. B²); cf. Curc. 529
 119 LOR. Pylades: om. omnis 120 HEG. Pylades: LOR. (LORARIUS B, item
 123, post 125) noui dere BD 123 schol. Verg. Aen. 10, 559 (alitibus
 feris) Pl.: aui me ferae similem faciam ut praedicas fere predicisti
 125 cf. ad 102-107 (126 SENEX praem. B) 127 quippiam BDV 135 cf.
 Aul. 564 pelli Nonius 136 miseri B¹ a om. Nonius (nomen testatus);
 si macritudinem spectas, cf. Cist. 60, Vssingius ad Aul. 179 138 ergo
 sile BV egio 139 egonne BE non om. VE egone BD, ego me
 VE 140 tale VE

meo te esse amicum, et illum intellexi tibi.

ERG. Tum denique homines nostra intellegimus bona,
quom quae in potestate habuimus, ea amisimus.
ego, postquam gnatus tuos potitust hostium,
expertus quanti fuerit nunc desidero. 145

HEG. Alienus cum eius incommodum tam aegre feras,
quid me patrem par facerest, cui ille est unicus?

ERG. Alienus ego? alienus illi? aha, Hegio,
numquam istuc dixis neque animum induxis tuom;
tibi ille unicust, mi etiam unico magis unicus. 150

HEG. Laudo, malum cum amici tuom ducis malum.
nunc habe bonum animum. ERG. Eheu, huic illud dolet,
quia nunc remissus est edendi exercitus.

HEG. Nullumne interea nactu's, qui posset tibi
remissum quem dixti imperare exercitum? 155

ERG. Quid credis? fugitant omnes hanc provinciam,
quoi optigerat postquam captust Philopolemus tuos.

HEG. Non pol mirandum est fugitare hanc provinciam.

multis et multigeneribus opus est tibi
militibus: primumdum opus est Pistorensibus; 160
eorum sunt aliquot genera Pistorensium:

opus Paniceis est, opus Placentinis quoque;
opus Turdetanis, opust Ficedulensibus;
iam maritumi omnes milites opus sunt tibi.

ERG. Vt saepe summa ingenia in occulto latent; 165
hic qualis imperator nunc privatus est.

142. 143 *seni continuantur* 143 *quom DE, quin V, cum B* 144 *po-*
titus est ostium *B* 145 *fuerint B¹* 148 *PAR. initio B, ante ha DVE*
ille, *corr. Bothius* *hah B¹VE, ha DB², corr. Richter* *Studemundi stud. 1,*
395 149 *induxisti VE, eduxis D¹* 150 *unicus est* 151 *dicis VE*
152 *cf. 167. quae intercedunt Plautus addidisse videtur; ad totum colloqui*
habitum non optime quadrant, cf. Karstenius Mnemos. 21, 299 sq. huic —
exercitus Hegionis, corr. Bothius; ventrem pro animo ostendit, cf. Bacch. 1102
hoc (caput); Bachius p. 152 153 *ita ludit ut sollemni notione dicat remissum*
(Fest. 289), ea qua Rud. 296 legitur edendi exercitum 154—157 *parasiti, corr.*
Lambinus, s 155 *dixit* 157 *quod, corr. Camerarius* *captus est ver-*
borum collocatio maxime familiaris vetusto sermoni; quaedam attulit Vahle-
nus Herm. 17, 615. proceleumaticus hoc versus loco Truc. 363, cf. ad Amph.
992 159—166 *parasiti, corr. Lambinus* *cf. Truc. 901 sq.* 159 *mul-*
tis generibus DVE 161 *aliquod VE* *cf. Cato r. r. 74 sq.* 163 *opust E:*
opus est *Ficedulenses ut Panicei an certa nomina spectent incertum, non*
sociorum tantum nominibus ludi Turdetani docent; cum quibus res erat Romanis
annis (536—) 540, 548 et 559 164 *omnis Nonius 482*

HEG. Habe modo bonum animum, nam illum confido domum in his diebus me reconciliassere.

nam eccum hic captivom adulescentem <intus> Aleum, prognatum genere summo et summis ditius: hoc illum me mutare confido pote.

ERG. Ita di deaque faxint, sed num quo foras vocatus <es> ad cenam? HEG. Nusquam, quod sciam, sed quid tu id quaeris? ERG. Quia mi est natalis dies; propterea te vocari ad te ad cenam volo.

HEG. Facete dictum, sed si pauxillo potes contentus esse. ERG. Ne perpauillum modo, nam istoc me assiduo victu delecto domi; age sis, roga emptum: nisi qui meliorem adferet quae mi atque amicis placeat condicio magis, quasi fundum vendam, meis me addicam legibus.

HEG. Profundum vendis tu quidem, haud fundum, mihi, sed si venturu's, temperi. ERG. Em, vel iam otium est.

HEG. I modo, venare leporem: nunc irim tenes; nam meus scruposam victus commetat viam.

ERG. Numquam istoc vinces me, Hegio, ne postules: cum calceatis dentibus veniam tamen.

HEG. Asper meus victus sane est. ERG. Sentisne essitas?

HEG. Terrestris cena est. ERG. Sus terrestris bestia est.

HEG. Multis holeribus. ERG. Curato aegrotos domi, numquid vis? HEG. Venias temperi. ERG. Memorem mones. —

HEG. Ibo intro atque intus subducam ratiunculam, quantillum argenti mi apud trapezitam siet, ad fratrem, quo ire dixeram, mox ivero. —

169 <intus> Schoellius, cf. Bachius p. 400; captivi a v. 126—194 certe non sunt in scaena alium 170 diuitiis 171 pote Muellerus Fleckeiseni ann. 93, 503 sq.: fore 172 dequo sed sq. senis, 173 nusquam sq. parasiti, 174 quia sq. scuis, corr. Spengelius 173 <es> = 174 tu BD: diu VE 175 fort. uocare ad te ad B¹: ad te cenam =: nam; cf. Spengelius Philol. 37, 426 176 facete — esse parasiti codd., sed sq. senis =, corr. Spengelius pauxillum, corr. Lambinus ('nostri libri veteres plerique') 178 contemptus ne post spat. B, SEX. ne DVE perpauillo B²; sed intellegere videtur parasitus edere (cf. Gronovius), cf. Vidul. 38 179 aie 183 tempori; cf. 191 184 pers. om. irim i. e. erem (cf. Nemes. cyneg. 51. 57) vindicavit Sabmasius exerc. Plin. 390^b. glossa ἐξίρος iricius (2, 321), Plin. 8, 125 irenaeus 185 nam Pylades: non 186 heio BVE 188 E. Saracenus: om. (spat. BD) 189 H. Saracenus: om. 190 personae om., spat. ante curato cf. Cato r. r. 156 sq. 191 tempori E 193 trapezitam B, trapizitam V 194 iero

LORARII

II 1

Si di immortales id voluerunt, vós hanc aerumnam éxsequi, 195
decét id pati animo aéquo: si id faciétis, levior lábos erit.

domi fuistis, credo, liberi:

nunc servitus si evenit, ei vos morigerari mos bonust
et erili imperio eamque ingeniis vóstris lenem reddere.

indigna digna habenda sunt, erus quae facit. 200

CAPTIVI

Oh oh oh.

200^a

LOR. Éiulatione haud opus est, oculis haud lacrimantibus:
in ré mala animo sí bono utare, ádiuvat.

TYNDARVS

At nós pudet, quia cúm catenis súmus. LOR. At pigeat póstea
nostrum erum, si vos éximat vínculis,
aút solutós sinat, quós argento émerit. 205

TYND. Quid a nóbis metuit? scimus nos
nóstrum officiúm quod est, sí solutós sinat.

LOR. Át fugam fingitis: séntio quam rem ágitis.

PHILOCRATES

Nós fugiamus? quó fugiamus? L. In patriam. P. Apage, haud nós id deceat.
fúgitivos imitári. LOR. Immo edepol, si érit occasio, haúd dehortor. 210

TYND. Vnum exoráre vos sínite nos. LOR. Quidnam id est?

TYND. Vt sine hisce arbitris

átque vobis nobis détis lócum loquendi.

LOR. Fiat. abscédite hinc: nós concedámus huc.

séd brevem orátionem incípisse. 215

LORARII PHILOCRAATES (Ph. his VE) CAPTIVI (om. VE) TYNDARVS BVE, om. D
196 liuor VE 199 eamque et erili imperio, corr. Nettleshipius lect. and ess.
343, cf. Niemeyerus stud. Plaut. 6 sq. *ostris B¹, nostris D¹ 195-200 iambi
continuántur usque ad reddere, clauditur systema trimetro (cf. 202) 200^a ad-
haeret priori (oho hoh); fletur extra metrum 201 opus est multa oculis
multa miraculitís, correxi, cf. Asin. 620; Cic. pro Sest. 144 uideo hunc prae-
textatum eius filium oculis lacrimantibus me intuentem (multa iniuria prae-
ceptum, cf. vind. Pl. 10 sq., ad Bacch. 55) 203-214 CAPT. pro Tyndaro
vel Philocrate 203 catenatis B ad 204 si (ille) Reizius; fort. transitum
facit 2 - 2 - 205 solutor VE sinatque quos 206 vel ab
208 fugitis VE (D¹?) 209 id B: di 210 dehortor cf. Poen. 674
211. 212 uno versu, item 214. 215; 215^a 216 213 ithyphallici incerti
215 incipesse

- TYND. Em istúc mihi certum erat. cóncede huc. 215^a
- LOR. Abíte ab istis. TYND. Obnóxií ámbo
vóbis sumus própter hanc rém, quom quae vólumus nos
copia est + ea facitis nos compotes.
- PHIL. Sécede huc núnciam, sí videtúr, procul,
ne arbitri dicta nostra arbitrari queant 220
neu permanet palam haec nostra fallacia.
nam doli non doli sunt, nisi astu colas,
sed malum maxumum, si id palam provenit.
nam sí erus mihi es tu átque ego me túom esse servom assímulo,
tamen víso opust, cauto est opus, ut hoc sóbrie sineque árbitris 225
accúrate agátur, docte ét diligénter;
tanta incepta rés est: haud sómniculóse hoc
agéndum est. TYND. Ero út me volés esse. PHIL. Spéro.
TYND. Nam tú nunc vidés pro tuó caro cápíte
carum ófferre <mé> meum capút vilitáti. 230
- PHIL. Scio. TYND. At scíre memento, quándo id quód voles habébis;
nam fére maxima pars mórem hunc hominés habent: quod sibi volunt,
dum id impetrant, boní sunt;
sed íd ubi iam penes sése habent,
éx bonis péssimi et fráudentíssimi 235
fiunt: nunc út mihi té volo esse aútumo. 235^a
[quód tibi suádeam, suádeam meó patri.]
PHIL. Pól ego si te aúdeam, meúm patrem nóminem:
nám secundúm patrem tu és pater próxímus.

215^a *Philocratis, corr. Pareus* 215 PHIL. *praemissum, non v. sq. sic fere:*
copia est fa(cere, quom) facitis 221 *neue* 222 *ni* 223 *id attractione ad*
malum, nam iam non doli sunt sed malum; provenit notione medium inter eam quae
est Pseud. 568 et rem bene proventuram Pers. 456 all. 224 *tu mihi es Her-*
mannus (cf. Muhlerus de pron. pers. coll. 4) 225 *causto D¹E* 226 *accurate*
hoc agatur, corr. Guétus 227 *incocepta B* 229 T. *Lambinus: om.* 230 <me>
Bentleius 231 TYND. scio PHIL. *corr. Lambinus* memento scire *Fleckeise-*
nus; anapaesti esse videntur cum iambis coniuncti; transitus ad creticos ut 203 sq.,
cf. 225 sq. 232 *cf. Most. 114 Trin. 35 Men. 572; maxima pars homines dictum*
ut talia: dextera digitis rationem computat (Mil. 204), quis mihi subueniet tergo
(Cas. 337, v. Braxius ad Mil. 1331), ea — pauca v. 970, id mane ieiunus sumito
cyathum (Cato r. r. 122), idque veicus Furf. maior pars fifeltares sei apsoluere
uolent siue condemnare liceto (CIL. 1, 603, 22); cf. Buechelerus Vmbr. 53,
Nordenus mus. Rhen. 48, 550 235 *pene*** B ante correcturam* 236 *sunt,*
corr. Hermannus *cf. 228* 237 *coniunctivus attractione duplex ut Curc.*
484 Most. 1100, ut futurum duplex Trin. 714; sed versus aliunde inlatus
alium capulisse videtur, cf. Langenus stud. Plaut. 272

TYND. Aúdio. PHIL. Et propterea saepiús te uti memineras moneo: 240
 non ego erus tibi, sed servos sum; nunc obsecro te hoc unum —
 quoniam nobis di immortales animum ostenderunt suom,
 ut qui erum me tibi fuisse atque esse conservom velint,
 quom antehac pro iure imperitabam meo, nunc te oro per precem —
 per fortunam incertam et per mei te erga bonitatem patris, 245
 perque consérvitium commune, quód hostica evenit manu,
 ne me secus honore honestes quam quom servibas mihi,
 atque ut qui fueris et qui nunc sis meminisse ut memineras.
 TYND. Scio quidem me te esse nunc et te esse me. PHIL. Em istuc si potes
 memoriter meminisse, inest spes nobis in hac astutia. 250

HEGIO

II 2

Iam ego revertar intro, si ex his quae volo exquisivero.
 ubi sunt isti quos ante aedis iussi huc produci foras?
 PHIL. Edepol tibi ne in quaestione essemus cautum intellego,
 ita vinculis custodiisque circum moeniti sumus.
 HEG. Qui cavet ne decipiatur, vix cavet, cum etiam cavet; 255
 etiam cum cavisse ratus est, saepe is cautor captus est.
 an vero non iusta causa est, ut vos servem sedulo,
 quos tam grandi sim mercatus praesenti pecunia?
 PHIL. Neque pol tibi nos, quia nos servas, aequomst vitio vortere,
 neque te nobis, sí abeamus hinc, si fuit occasio. 260
 HEG. Vt vos hic, itidem illic apud vos meus servatur filius.
 PHIL. Captus est? HEG. Ita. PHIL. Non igitur nos soli ignavi fuimus.
 HEG. Secede huc. nam sunt quae ex te solo scitari volo.
 quarum rerum te falsilocom mi esse nolo. PHIL. Non ero
 quod sciam. si quid nescibo, id nescium tradam tibi. 265
 TYND. Nunc senex est in tostrina, nunc iam cultros attinet.

240 propterea, quia tanta tua in me merita sunt, saepius quam facerem
 si non essent ut 242—244 versus interpretantur illud obsecro te quod re-
 petit in fine te oro per precem 243 esse Bothius: esse nunc 244 quod, corr.
 Fleckeisenus 246 perque cf. Skutschius Plaut. u. Rom. 152 247 cf. 356
 serviebas 249 equidem Luchsius potest B 251 SENEX HEGIO PHILOCR.
 EIDEM TYNDARVS BVE, om. D 252 produci | PHIL. foras 253 in B²: om.
 chautum DVE, HE cautum in ras. B 254 vinculis B moenitis VE
 256 cf. Epid. 359 257 servet, corr. B² 258 presentia VE 259 ac-
 quomst vitio Camerarius: equom stultio (-cio BD) 260 habeamus VE
 262 ignari, corr. B² 263 huc <tu> Schoellius, cf. Amph. 771; <ego> ex
 Fleckeisenus, cf. 293. 295 stitari DVE 265 nesciui, corr. Acidalius
 266 T. Saracenus: he VE, om. BD est bitostrina (B¹ incertum), corr. B²
 nunc iam cf. Langenus symb. 287 sq. de subiecto mutato cf. ad. Trin. 1049

ne id quidem, involucrem inicere, voluit, vestem ut ne inquinet.
sed utrum strictimne adtonsurum dicam esse an per pectinem,
nescio; verum, si frugist, usque admutilabit probe.

HEG. Quid tu? servosne esse an liber mavelis, memora mihi. 270

PHIL. Proximum quod sit bono quodque a malo longissime,
id volo; quamquam non multum fuit molesta servitus,
nec mihi secus erat quam si essem familiaris filius.

TYND. Eugepae, Thalem talento non emam Milesium,
nam ad sapientiam huius * nimius nugator fuit. 275
ut facete orationem ad servitutem contulit.

HEG. Quo de genere natust illic Philocrates? PHIL. Polyplusio:
quod genus illi est unum pollens atque honoratissimum.

H. Quid ipse hic? quo honore est illic? P. Summo, atque ab summis viris.

HEG. [Tum igitur ei cum in Aleis tanta gratia est, ut praedicas,] 280
quid divitiae, suntne opimae? PHIL. Vnde excoquat sebum senex.

HEG. Quid pater, vivitne? PHIL. Vivom, cum inde abimus, liquimus;
nunc vivat<ne> necne, id Orcum scire oportet scilicet.

TYND. Salva res est, philosophatur quoque iam, non mendax modo est.

HEG. Quid erat ei nomen? PHIL. Thensaurochrysonicochrysidēs. 285

HEG. Videlicet propter divitias inditum id nomen quasi est.

PHIL. Immo edepol propter avaritiam ipsius atque audaciam.

[nam ille quidem Theodoromedes fuit germano nomine.]

HEG. Quid tu ais? tenaxne pater est eius? PHIL. Immo edepol pertinax;
quin etiam ut magis nōscas: Genio suo ubi quando sacrificat, 290
ad rem divinam quibus est opus, Samiis vasis utitur,
ne ipse Genius surripiat: proinde aliis ut credat vide.

267 inuolucere, corr. Turnebus; cf. mus. Rhen. 38, 16, ad Asin. 149
268 petinem, corr. B² 269 PH. praem. admutilabit BVE, admuta-
labit D prope B¹ 271 PH. B²: om. bonum VE 272 PH. praem E,
pers. erasa B 274 TY B² in ras.: he EV euge petalem BD, euge potalem
VE talento BD cf. Cas. 347 Mil. 316 Poen. 274 275 huius <ille>
Camerarius 277 HE B²: om. philo crathes BD poliplusio DE
278 illic 279 Quod VE 280 in illis Brixius versus deletit Vssingius
281 optume, corr. Camerarius exquoquat B senum, non sine exemplo
282 abimus, corr. Bothius; cf. Vssingius ad Amph. 661 linquimus B¹
283 <ne> Bothius 284 TY B² in ras. he VE 285 HE B²: om. quod
nomen B¹, item 286 B thensauro chrysonico (chrusonico E, chrisonico D)
chrisides (chri+sides B, crisides E, chysides V); dicit σαφῶς τὸ χοροῖον
286 HE B²: om 287 PH B²: om. cf. Paul. 20 audacia ab auide i. e. cupide
agendo dicta, cf. Spengelius Philol. 37, 433 288 cf. 629 sq., deletit Bothius
illic BD, illi VE 290 ubi quando cf. Sūch. 201, Schererus in Studem. stud. 2,
107. 129 291 opus est ε utimur VE 292 alius B¹ DV ut om. E, et V

HEG. Sequere hac me igitur. eadem ego ex hoc quae volo exquaesivero.
 Philocrates, hic fecit, hominem frugi ut facere oportuit.
 nám ego ex hoc quo genere gnatus sis scio, hic fassust mihi; 295
 haec tu eadem si confiteri vis, tua <ex> re feceris:
 quae tamen scio scire me ex hoc. TYND. Fecit officium hic suom,
 cum tibi est confessus verum, quam<quam> volui sedulo
 meam nobilitatem occultare et genus et divitias meas,
 Hegio; nunc quando patriam et libertatem perdidí, 300
 non ego istúnc me potius quam te metuere aequom censeo.
 vis hostilis cum istoc fecit meas opes aequabiles;
 memini, cum dicto haud audebat: facto nunc laedat licet.
 sed viden? fortuna humana fingit artatque ut lubet:
 me, qui liber fueram, servom fecit, e summo infimum; 305
 qui imperare insueram, nunc alterius imperio obsequor.
 et quidem si, proinde ut ipse fui imperator familiae,
 habeam dominum, non verear ne iniuste aut graviter mi imperet.
 Hegio, hoc te monitum, nisi forte ipse non vis, voluerim.
 HEG. Loquere audacter. TYND. Tam ego fui ante liber quam gnatus tuos, 310
 tam mihi quam illi libertatem hostilis eripuit manus,
 tam ille apud nos servit, quam ego nunc hic apud te servio.
 est profecto deus, qui quae nos gerimus auditque et videt:
 is, uti tu me hic habueris, proinde illum illic curaverit;
 bene merenti bene profuerit, male merenti par erit. 315
 quam tu filium tuom, tam páter me meus desiderat.
 HEG. Memini ego istuc. sed faterin eadem quae hic fassust mihi?
 TYND. Ego patri meo esse fateor summas divitias domi
 meque summo genere quatum. sed te optestor, Hegio,
 ne tuom animum avariorem faxint divitiae meae: 320
 ne patri, tam étsi sum unicus, decere videatur magis,
 me saturum servire apud te sumptu et vestitu tuo

293 sequere hac me igitur ita tantum intellegi potest, ut Philocratem ad remotiorem locum ducat, deinde ad Tyndarum redeat; cf. 360 sq., Schoellius p. 112, Seyffertus B. ph. v. 1887, 812. expectamus abscede igitur (cf. 263) igitur cf. Langenus symb. 312 295 scio: sci VE fassus est 296 <ex> Valla 297 scito s, scis Geppertus 298 <quam> Camerarius 301 istuc VE 304 iubet VE 306 alterius cf. 8 309 heio uolueram, corr. Brixius, cf. 53; sanum illud esset si dixisset 'etiam hoc' 316 videtur interpolatus esse ad similitudinem versuum 310—312, cf. 399 317 istoc faterin: frater in VE fassus est 319 optector, corr. B² 321 unicus sum, corr. Muellerus

potius quam illi, ubi minime honestumst, mendicantem vivere.

HEG. [Ego virtute deum et maiorum nostrum dives sum satis.]

non ego ómnino lucrum omne esse utile homini existimo: 325

scio ego, multos iam lucrum lutulentos homines reddidit;

est etiam ubi profecto damnum praestet facere quam lucrum.

odi ego aurum: multa multis saepe suasit perperam.

nunc hoc animum advorte, ut ea quae sentio pariter scias.

filiius meus illic apud vos servit captus Alide: 330

eum si reddis mihi, praeterea únum nummum ne duis;

et te et hunc amittam hinc. alio pacto abire non potes.

TYND. Optimum atque aequissimum oras optimumque hominum es homo. sed is privatam servitutem servit illi an publicam?

HEG. Privatam medici Menarchi. TYND. Pol is quidem huius est cliens. 335 tam hoc quidem tibi in proclivi quam imber est quando pluit.

HEG. Fac is homo ut redimatur. TYND. Faciam. sed te id oro, Hegio —

HEG. Quid vis, dum ab re ne quid ores, faciam. TYND. Ausculta, tum scies. ego me amitti, donicum ille huc redierit, non postulo.

verum quaeso ut aestumatum hunc mihi des, quem mittam ad patrem, 340 ut is homo redimatur illi. HEG. Immo alium potius misero

hinc, ubi erunt indutiae, illuc, tuum qui conveniat patrem,

qui tua quae tu iusseris mandata ita út velis perferat.

TYND. At nihil est ignotum ad illum mittere: operam luseris.

hunc mitte, hic transactum reddet omne, si illuc venerit. 345

nec quemquam fideliozem neque cui plus credat potes

mittere ad eum nec qui magis sit servos ex sententia,

neque adeo cui suom concredat filium hodie audacins.

323 honestum est *V*: honestu est *BD*, honestust *E* 324 *item Aul. 166*; formulam ostendit *Pers. 391*, sed dixisset meorum, v. *Ritschellius op. 2, 284*
 326 luculentos *DVE* 329 aduortite 330 in Alide ε , cf. *94. 9. 26. 544. 547. 590. 638. 973. 979*; in Alidem *379. 588*, ex Alide *510. 1005, 1014*, sed Alidem *573* 333 es homo *D*²: homo es *BD*¹, homo *E*, esse homo *V* 334 *HE praem.* priuatum *VE*, priuatim *D*¹ ut vid. 335 *TYN praem.* priuatum medici menarchy *VE* *T. \varepsilon*: *HE BVE*; aptius haec *Philocrati conveniant (Camerarius)*, cum v. *336 verulitis sermo sit*; sed cf. ad *293* is *Fleckeisenus*: hic 336 *TYN praem.* inproclivie *B* 337 is homo cf. *Engelbrechtus stud. Vindob. 6, 218*; v. *989* redimator *VE* id orationem interruptam indicet; sed ted oro hoc *Brixius (ted Guictus)*; cf. *426* 338 scies *DVE*, *Priscianus 2, 74*: scias *B* ut vid.; cf. *Abrahamus stud. Pl. 234* 339 donicum testatur *Priscianus*: donec cum 340 quaeso *Brixius*: te queso; cf. *949. 1025. 432*; alii inducunt ut, cf. ad *Mil. 1362* 342 conuenit 345 omne transactum reddet, corr. *Guictus* 346 nec *Lond.*: ne 347 nec qui *Lond.*: nequi 348 tuum ε , vulg. (concredas *Schoellius*), sed ambigue loquitur, cf. *708*

ne vereare, meo periculo huius ego experiar fidem,
fretus ingenio eius, quod me esse scit erga se benevolum. 350

HEG. Mittam equidem istunc aestumatum tua fide, si vis. TYND. Volo;
quam citissime potest, tam hoc cedere ad factum volo.

HEG. Num quae causa est quin, si ille huc non redeat, viginti minas
mihi des pro illo? TYND. Optuma immo. HEG. Solvite istum nunciam,
atque utrumque. TYND. Di tibi omnis omnia optata offerant, 355
cum me tanto honore honestas cumque ex vinclis eximis.

hoc quidem haud molestumst, iam quod collus collari caret.

HEG. Quod bonis bene fit beneficium, gratia ea grava est bonis.
nunc tu illum si illo es missurus, dice monstra praecipue
quae ad patrem vis nuntiari. vin vocem huc ad te? TYND. Voca. 360

II 3

HEG. Quae res bene vortat mihi meoque filio
vobisque, volt te novos erus operam dare
tuo veteri domino, quod is velit, fideliter.
nam ego te aestumatum huic dedi viginti minis,
hic autem tē ait mittere hinc velle ad patrem, 365
meum ut illic redimat filium, mutatio
inter me atque illum ut nostris fiat filiis.

PHIL. Vtroque vorsum rectumst ingenium meum,
ad te atque ad illum; pro rota me uti licet:
vel ego huc vel illuc vortar, quo imperabitis. 370

HEG. Tute tibi tuopte ingenio prodes plurimum,
cum servitatem ita fers ut ferri decet.

sequere. em tibi hominem. TYND. Gratiám habeo tibi,
quom copiam istam mi et potestatem facis,
ut ego ad parentes hunc remittam nuntium, 375
qui me quid rerum hic agitem et quid fieri velim

349 periculo *B* fidem ε : uice fidem *BD*, uicem fidem *EV* 350 se *B*:
sese *DVE* beniuolum *B* 351 istum aesty matum *B* 352 *intellege*
'eum' (*Lachmannus ad Lucr. 64*) 355 ferant, *corr. Fleckeisenus* 357 collari
Donati (G. L. 3, 393) Leidensis: collaria (item Donati Santenianus, collario
Parisinus) 358 *Tyndaro continuatur, corr. Camerarius cf. Pers. 675;*
ad Amph. 442 359 *illim B¹ illum B demonstra, corr. Camerarius;*
cf. Mil. 256 361 *novae scaenae inscriptum HEGIO SENEX PHILOCRATES ADO-*
LESCENS TYNDARVS SERVVS BVE, spat. D He. B²: TYN VE mihi B²
in ras.: meo DVE 364 *huic dedi aestumatum Bothius, cf. ad Amph. 702*
366 *Hegionis nota ante mutatio B¹V¹E* 368 *utroque uorsum testatur Pris-*
cianus 2, 75 369 *at te B¹V atque ad VE: atque BD* 370 *impeabitis*
VE 371 *tibi Fleckeisenus: tibi ea* 372 *ut (eam) Schoellius* 373 *cf.*
Mil. 1425 375 *parentes meos hunc B*

patri meo, ordiue omnem rem, illuc perferat.
 nunc ita convenit inter me atque hunc, Tyndare,
 ut te aestumatum in Alidem mittam ad patrem,
 si non rebitas huc, ut viginti minas 350
 dem pro te. PHIL. Recte convenisse sentio.
 nam pater expectat aut me aut aliquem nuntium,
 qui hinc ad se veniat. TYND. Ergo animum advortas volo
 quae nuntiare hinc te volo in patriam ad patrem.

PHIL. Philocrates, ut adhuc locorum feci, faciam sedulo, 355
 ut potissimum quod in rem recte conducatur tuam,
 id petam idque persequar corde et animo atque viribus.

TYND. Facis ita ut te facere oportet. nunc animum advortas volo:
 omnium primum salutem dicito matri et patri
 et cognatis et si quem alium benevolentem videris; 390
 me hic valere et servitutum servire huic homini optumo,
 qui me honore honestiorem semper fecit et facit.

PHIL. Istuc ne praecipias, facile memoria memini tamen.

TYND. Nam equidem, nisi quod custodem habeo, liberum me esse arbitror.
 dicito patri, quo pacto mihi cum hoc convenerit 395
 de huius filio. PHIL. Quae memini, mora mera est monerier.

TYND. Ut eum redimat et remittat nostrum huc amborum vicem.

PHIL. Meminero. H. At quamprimum pote: istuc in rem utriquest maxime.

PHIL. Non tuom tu magis videre quam ille suom gnatum cupit.

HEG. Meus mihi, suos cuique est carus. PHIL. Numquid aliud vis patri 400
 nuntiarum? TYND. Me hic valere et (tute audacter dicito,
 Tyndare) inter nos fuisse ingenio haud discordabili,
 neque te commeruisse culpam (neque me adversatum tibi)

350 huic *Lomanus* 351 PH. om. *VE* 353 ego *VE* 355 ut *D*: PH
 ut *BVE* 356 tuum, corr. *B*² 357 id persequarque, corr. *Camerarius*
 auribus 390 si om. *VE* 392 semper (cf. 356) iure offendit *Langenum st.*
Pl. 274; fecit et semper *Wilamowitzius* 393 *Tyndaro continuatur*, corr. *B*²;
 item 397, *Hegioni* 399 non *VE* 394 quidem, corr. *Lambinus* 395 cum
 hoc mihi *Pylades* 396 moram *DV* 398 HE *B*² in ras.: *TYN VE* pote-
 ris, corr. *Spengelius* utrique cf. *Aul. 129*, *Luchsius in Studem. stud. 1*,
 323 sq. 400—555 leguntur in *cod. Ottoboniano lat. 687 miscellaneo*
s. XII scripto (cf. *Schoellii praef. Rud. p. 15*), dedit ex *Loewii apographo*
Goetzius Anal. Pl. 87 sq. (O) 401 nunciare *B*¹ *distinxit Brixius*; cf. 391,
repetitioni obesse aliud Langenus dixit st. Pl. 274 sq.; sed quod in formula
 numquid vis omittitur aliud, usus sensum non mutat (cf. 191 et 183). me hic
 valere ut solet valeas post numquid vis 402 post me et tute auditur nos
 403 te aduersatum mihi *Brixius*

beneque ero gessisse morem in tantis aerumnis tamen;
 neque med umquam deseruisse te neque factis neque fide, 405
 rebus in dubiis egenis. haec pater quando sciet,
 Tyndare, ut fueris animatus erga suum genitum atque se,
 numquam erit tam avarus, quin te gratis emittat manu +
 et mea opera, si hinc rebito, faciam ut faciat facilius.
 nam tua opera et comitate et virtute et sapientia 410
 fecisti ut redire liceat ad parentis denuo,
 cum apud hunc confessus es et genus et divitias meas:
 quo pacto emisisti e vinculis tuorum erum tua sapientia.
 PHIL. Feci ego ista ut commemoras, et te meminisse id gratum est mihi.
 merito tibi ea evenerunt a me; nam nunc, Philocrates, 415
 si ego item memorem quae me erga multa fecisti bene,
 nox diem adimat; nam quasi servos meus esses, nihilo setius
 <tu> mihi obsequiosus semper fuisti. HEG. Di vestram fidem,
 hominum ingenium liberale. ut lacrimas excutiunt mihi.
 videas corde amare inter se. quantis <lautus> laudibus 420
 suorum erum servos collaudavit. TYND. Pater istic me haud centesimam
 partem laudat quam ipse meritus ut laudetur laudibus.
 HEG. Ergo cum optime fecisti, nunc adest occasio
 bene facta cumulare, ut erga hunc rem geras fideliter.
 PHIL. Magis non factum possum velle, quam opera experiri persequi; 425
 id ut scias, Iovem supremum testem laudo, Hegio,
 me infidelem non futurum Philocrati HEG. Probus es homo.
 PHIL. Nec me secus umquam ei facturum quicquam quam memet mihi.
 TYND. Istaec dicta te experiri et operis et factis volo;

404 eroges sis amorem VE, ero gesis amorem B¹D, corr. B² 405 me
 VE 408 quite gratus BD (quod ferri nequit), quite gratus VE; manu
 emittat gratiis Brixius, cf. Curc. 497 413 exemisti Lambinus 'unius libri vet.
 auctoritatem secutus' vinculis 415 <sed> merito Brixius 417 quasi
 Fleckeisenus: si (sup. v. O) meus del. Guictus; cf. ad 94 setius DO: se
 tuis VE, secius B 418 <tu> Fleckeisenus, Vssingius 420 suppl. cf.
 Paras. p. frg. 3 ambo magna laude lauti laudibus B (ibus B² in. ras.): lau-
 davit 421 T. Fleckeisenus: PH. 422 meritus est ut ex corr. E, uel V
 426 supremum (non O) laudo testatur Nonius 335: do; cf. 337; possis me,
 Hegio, | infidelem 428 PH. O: om. quam om. D, quicquam om. O
 429 Philocrati continuatur experiri DOB²: experire B¹, experi VE ope-
 ris B: opera; cf. Seyffertus B. phil. v. 1887, 815 (istaec dicta: te distinguit,
 sed hoc suspicionem sermoni non aptam inserat), praeter alia Merc. 554. tamen
 de integritate versus dubito, cum ad v. 425 responderi videatur, et conieci:
 te experiri persequi et factis et factis cf. Amph. 267

et, quo minus dixi quam volui de te, animum advortas volo, 430
 atque horum verborum causa caveto mi iratus fuas;
 sed, te quaeso, cogitato hinc mea fide mitti domum
 te aestimatum, et méam esse vitam hic pro te positam pignori,
 ne tu me ignores, quom extemplo meo é conspectu abscesseris, 435
 quom me servom in servitute pro ted hic reliqueris,
 tuque te pro libero esse ducas, pignus deseras
 neque des operam pro me ut huius reducem facias filium;
 [scito te hinc minis viginti aestumatum mittier.]
 fac fidelis sis fidei, cave fidem fluxam geras:
 nam pater, scio, faciet quae illum facere oportet omnia; 440
 conserva tibi in perpetuom amicum me, atque hunc inventum inveni.
 haec per dexteram tuam te dextera retinens manu
 opsecro, infidelior mihi ne fuas quam ego sum tibi.
 tu hoc age. tu mihi erus nunc es, tu patronus, tu pater,
 tibi commendo spes opesque meas. PHIL. Mandavisti satis. 445
 satin habes, mandata quae sunt facta si refero? TYND. Satis.
 PHIL. Et tua et tua huc ornatus reveniam ex sententia.
 numquid aliud? TYND. Ut quam primum possis redeas. PHIL. Res monet.
 HEG. Sequere me, viaticum ut dem á trapezita tibi,
 eadem opera a praetore sumam syngraphum. TYND. Quem syngraphum? 450
 HEG. Quem hic ferat secum ad legionem, hinc ire huic ut liceat domum.
 tu intro abi. T. Bene ambulato. — P. Bene vale. H. Edepol rem meam
 constabilivi, quom illos emi de praeda a quaestoribus;
 expedivi ex servitute filium, si dis placet.
 at etiam dubitavi, hos homines emerem an non emerem, diu. 455
 servate istum stultis intus, servi, ne quoquam pedem
 eferat sine custodela. <iam> ego apparebo domi;
 ad fratrem modo captivos alios invisio meos,

430 quo minus *cf. Ter. And. 655 (Brixius), scil. quod dicturus eram nequedum dixi; de te non de laude tua, sed 'te hinc mea fide mitti domum' etc.* caue tu *Bentleius, cf. Asin. 372* 432 mea *Camerarius; te mea*
 433—444 *om. O* 433 estunatum *B* pignori *cf. 655. Pseud. 87 Most.*
 978 *Rud. 581* 434 quom *BD*, quom *E*, qm̄ *ut vid. V* 435 te 436 ducas
om. VE deseras *B²: desideras* 437 huius huius *BDV* 438 *delevit*
Brixius scio *VE* mittier *I¹VE* 439 *Nonius 512* fidele pro fideliter:
 Pl. Capt. fac fidele cave fidem fluxam feras 441 imperpetuum 444 nunc
 erus *Camerarius; conieci cogita: tu mihi* 446 T. *om. VE* 447 *PH B²:*
om. 450 summam *B*, summa *VE* 451 que *VE* 453 illo *VE*
 456 stultis *B* 457 custode, *corr. Gruterus* <iam> *Bothius* 458 modo <ad>
Fleckeisenus invisio *DE* *cf. Stich. 66 sim. et Rud. 1286*

eadem percontabor, ecquis hunc ádulescentem noverit.
sequere tu, te ut amittam; ei rei primum praevorti volo. —

460

ERGASILVS

III 1

Miser homo est, qui ipse sibi quod edit quaerit et id aegre invenit,
sed ille est miserior, qui et aegre quaerit et nihil invenit;
ille miserrimus, qui cum esse cupit, <tum> quod edit non habet.
nam hercle ego huic die, si liceat, oculos effodiam libens,
ita malignitate oneravit omnis mortalis mihi; 465
neque ieuniosiore neque magis esertum fame
vidi nec quoi minus procedat quidquid facere ocepit,
ita venter gutturque resident esurialis ferias.
ilicet parasiticae arti maximam malam crucem,
ita iuventus iam ridiculos inopesque ab se segregat. 470
nil morantur iam Lacones unisubseli viros,
plagipatidas, quibus sunt verba sine penu et pecunia:
eos requirunt, qui libenter, quom ederint, reddant domi;
ipsi obsonant, quae parasitorum ante erat provincia,
ipsi de foro tam aperto capite ad lenones eunt 475
quam in tribú aperto capite sontes condemnant reos;
neque ridiculos iam terrunci faciunt, sese omnes amant.
nám uti dudum hinc abii, accessi ad adulescentes in foro.
'salvete' inquam. 'quo imus una' inquam 'ad prandium?' atque illi tacent.
'quis ait "hoc" aut quis profitetur?' inquam. quasi muti silent, 480
neque me rident. 'ubi cenamus?' inquam. atque illi abnuont.
dico unum ridiculum dictum de dictis melioribus,
quibus solebam menstruales epulas ante adipiscier:
nemo ridet; scivi extemplo rem de compecto geri;

459 percunctabor hunc *om.* *OV* 461 PARASITVS DV (*DV om.* *O*) BOVE,
spat. D vel ipsus quaerit: quæ *VE* 463 miserrimus est <tum> *Nie-*
meyerus, qui recte dicit hoc versu non sententiam augeri sed iocum 464 diei
466 efr tum *VE*, effractum *O* 467 qui (*cui O*) 468 itaque, *ex usu* (*i. e.*
itac) *cf. Cic. de leg. 2, 55* denicales (*feriae*) residentur mortuis 469 Licet
OVE 470 opesque *VE*, inopes s; 'qui ridiculi et inopes sunt', *cf. Trin. 111*
sese, *corr. Camerarius* 471 uni sub selli, *cf. Stich. 489*; unisubsellium *μο-*
νοχοίτιον 472—479 *om. O* 473 comederint (-unt *D*) 474 issi ut vid. *B¹E¹*
(475 *isi E*) 476 *cf. Mommsenus iur. publ. 3, 358* 477 tam *B¹DV*
terrunti *D*, terrunci *E*; *cf. Buechelerus mus. Rheu. 46, 236 sq.* 478 nam <ego>
Bothius, cf. Seyffertus stud. Pl. 20 ut 479 *cf. ad 94*; una hinc in v. 481
(cenamus una) transponit *Schoellius*, sed hic vim comicam habet, non illic. *alte-*
rum inquam *del. Guietus* 483 menstrualis *DO*, menstrualis *V (E)* 484 *Charisius*
197 (*testatus* de compecto) rem de compecto gero compacto; *cf. Pseud. 540 sq.*

ne canem quidem irritatam voluit quisquam imitari, 455
 saltem, si non arriderent, dentes ut restringerent.
 abeo ab illis, postquam video me sic ludificari;
 pergo ad alios, venio ad alios, deinde ad alios: una res.
 omnes <de> compecto rem agunt, quasi in Velabro olearii.
 nunc redeo inde, quoniam me ibi video ludificari. 490
 item alii parasiti frustra obambulabant in foro.
 nunc barbarica lege certum est ius meum omne persequi:
 qui consilium iniere, quo nos victu et vita prohibeant,
 is diem dicam, irrogabo multam, ut mihi cenas decem
 meo arbitrato dent, cum cara annona sit. sic egero. 495
 nunc ibo ad portum hinc: est illic mi una spes cenatica;
 si ea decolabit, redibo huc ad senem ad cenam asperam. —

HEGIO

III 2

Quid est suavius, quam bene rem gerere,
 bono publico, sic ut ego feci heri,
 cum emi hosce homines: ubi quisque vident, 500
 eunt obviam gratulanturque eam rem.
 ita me miserum restitendo
 retinendoque lassum reddiderunt:
 vix ex gratulando miser iam eminebam.
 tandem abii ad praetorem; ibi vix requievi: 505
 rogo syngraphum, datur mi ilico; dedi Tyndaro: ille abiit domum.
 inde ilico praevortor domum, postquam id actum est;
 eo protinus ad fratrem, mei ubi sunt alii captivi.
 rogo, Philocratem ex Alide equis hominum
 noverit: tandem hic exclamat, eum sibi esse sodalem; 510
 dico eum esse apud me; hic extemplo orat obsecratque,

455 venio: fort. inde 489 <de> Fleckeisenus compacto 490 del.
 Fleckeisenus quoniam B: quom 493 concilium, corr. Bosscha; cf.
 Pseud. 543 494 his OB² 497 decollabit, cf. Diomedes 365 (decollo: de-
 cipio) apud Plautum: una est decollavit 498. 499 uno versu 500 sq. disp.:
 cum — obviam | gratulanturque — restitendo 503 hic desinit D trochaei
 esse videntur 506 dedi* B: de 507 reuortor B; domum praevortor i. e.
 domum versus viam capesso. protinus, recta via, ad fratrem, qui habitat inter
 forum et Hegionis domum; cf. 457 sq. 508 mei Pylades: inde abii mei
 509 omnium, corr. Hermannus rogo — noverit duo dimetri troch. esse pos-
 sunt. sed metri usque ad 512 videre nullum certum indicium verba habent,
 prosae propiora; nisi iambi esse videntur 511 eum om. B¹ (add. post
 esse B²)

eum sibi ut liceat videre:

iussi ilico hunc exsolvi. nunc tu sequere me,
ut quód me oravisti ímpetres, eum hóminem uti convénias. — 514. 515

TYNDARVS

III 3

Nunc illud est, cum mé fuisse quam ésse nimio mávelim:
nunc spes opes auxiliaque a me segregant spernuntque se.
hic illést dies, cum nulla vitae meae salus sperabilest,
neque + exilium exitio est néque adeo spes, quae mi hunc aspellat metum,
nec subdolis mendaciis mihi usquam mantellum est meis, 520
[nec sycophantiis nec fucis ullum mantellum obviam est]
neque deprecatio perfidiis meis nec male factis fuga est,
nec confidentiae usquam hospitium est nec deverticulum dolis:
operta quae fuere aperta sunt, patent praestigiae,
ómnis res palam est, néque de hac re negotium est, 525
quín male occidam oppetamque pestem eri vicem meamque.
perdidit me Aristophontes hic qui venit modo intro +
is me novit, is sodalis Philocrati et cognatus est.
neque iám Salus servare, si volt, me potest, nec copia est,
nisi si áliquam corde machinor astutiam. 530
quám, malum? quid machiner? quid comminiscar? maxumas
nugás ineptus incipisso. haereo.

HEGIO

III 4

Quo illúm nunc hominem próripuisse fóras se dicam ex aédibus?
TYND. Núnc enim vero ego óccidi: eúnt ad te hostes, Tyndare.

512, 513 uno versu 514. 515 utrubique ut 516—523 om. O 516 nimio
(o ex corr.) B: nemo VE 517 se Douza: me 518 sperabilis est B (con-
trahendum ut feci): sperabilis est mecum VE, atque v. 519 metum om. VE
519 exitium exitio Pontanus, Acidalius (cf. Ter. Phorm. 200); sed exitio (Truc.
511, cf. 622 Most. 377 Ter. Eun. 671) cum accusativo non satis probat Ter.
Hec. 378 (Mil. 1432 A). fuisse puto (hinc) vel (usquam) exitiost et super-
scriptum auxilium, cf. 517 520 mendatiis (-tus VE) subdolis, corr. Pylades
521 delevit post alios Langenus st. Pl. 26. 276 Nec s: Nei BE, Ne V,
nec hi schol. Verg. georg. 4, 377 522 precatio VE 523 diuerticu-
lum B 525—554 initia versuum perierunt O 525 aut septenarium faciunt
(palamst (quae clam erat) Brixius) aut senarium (palamst res Bothius), sed res
incerta 526 meamque facete dictum, scil. eri vicem, sed etiam sua vice
peribit 527 aristophontis B intro uenit modo Camerarius; fort. (huc)
modo 531 quam V²: qua 532 ineptias, correxi (ineptia Merc. 26 in parte
additicia) incipisse BVE, incepisse O, corr. Camerarius; deinde (em) haereo
Schoellius, fort. (enim), cf. Merc. 740 HEGIO. TYNDARVS ARISTOPHONTES
533 cf. Trin. 276

quid loquar? quid fabulabor? quid negabo aut quid fatebor? 535
 mihi res omnis in incerto sita est. quid rebus confidam meis?
 utinam te di prius perderent, quam periisti e patria tua,
 Aristophontes, qui ex parata re imparatam omnem facis.
 occisa est haec res, nisi reperio atrocem mi aliquam astutiam.
 HEG. Sequere. em tibi hominem. adi, atque adloquere. TYND. Quis
 homo est me hominum miserior? 540

ARISTOPHONTES

Quid istuc est quod meos te dicam fugitare oculos, Tyndare,
 proque ignoto me aspernari, quasi me numquam noveris?
 equidem tam sum servos quam tu, etsi ego domi liber fui,
 tu usque a puero servitutum servivisti in Alide.
 HEG. Edepol minime miror, si te fugitat aut oculos tuos, 545
 aut si te odit, qui istum appelles Tyndarum pro Philocrate.
 TYND. Hegio, hic homo rabiosus habitus est in Alide,
 ne tu quod istic fabuletur auris immittas tuas.
 nam istic hastis insectatus est domi matrem et patrem,
 et illic isti qui insputatur morbus interdum venit. 550
 proin tu ab istoc procul recedas. HEG. Vltro istum a me. A. Ain, verbero?
 me rabiosum atque insectatum esse hastis meum memoras patrem,
 et eum morbum mi esse, ut qui me opus sit insputarier?
 HEG. Ne verere, multos iste morbus homines macerat,
 quibus insputari saluti fuit atque is profuit. 555
 ARIST. Quid tu autem? etiam huic credis? HEG. Quid ego credam huic?
 ARIST. Insanum esse me?
 TYND. Viden tu hunc, quam inimico voltu intuetur? concedi optumumst,
 Hegio: fit quod tibi ego dixi, gliscit rabies, cave tibi.
 HEG. Credidi esse insanum extemplo, ubi te appellavit Tyndarum.
 TYND. Quin suum ipse interdum ignorat nomen neque scit qui siet. 560
 HEG. At etiam te suum sodalem esse aibat. TYND. Haud vidi magis.

536 mihi priori versui adhaeret; cf. ad v. 94; res mi Brixius 537 pe-
 risti 538 cf. Cas. 828; rem Redstobius 539 repperio VE 540 trochai-
 cum esse suspicatur Muellerus pros. 292, fort. recte 543 quam tu BO: quan-
 tum VE 545 si te B¹: iste V¹EO¹, is si te V²O², si B² 547 istic Luchsius,
 cf. Bachius in Studemundi stud. 2, 329 abitus VE 548 istuc VE
 550 sputatur, corr. Pylades; sane insputatio ad superstitionem spectat, non ad
 curationem 554 desinit O 555 his B² 557 intuetur Bentleyus, cf. ad
 Bacch. 668 optumunst B 558 sit VE, id Schoellius; cf. Herm. 18, 585
 559 apellauit B 560 Quia, corr. Pontanus 561 aiebat haudiuidi B¹,
 audiui di VE

et quidem Alcumeus atque Orestes et Lycurgus postea una opera mihi sunt sodales qua iste. ARIST. At etiam, furcifer, male loqui mi audés? non ego te novi? HEG. Pol planum id quidem est, non novisse, qui istum appelles Tyndarum pro Philocrate. 565 quem vides, eum ignoras: illum nominas quem non vides. ARIST. Immo iste eum sese ait, qui non est, esse, et qui vero est, negat. TYND. Tu enim repertu's, Philocratem qui superes veriverbio. ARIST. Pol ego ut rem video, tu inventu's, vera vanitudine qui convincas. sed quaeso hercle, agedum aspice ad me. TYND. Em. ARIST. Dic modo: 570 tun negas te Tyndarum esse? T. Négo, inquam. A. Tun te Philocratem esse ais? TYND. Égo, inquam. ARIST. Tune huic credis? HEG. Plus quidem quam tibi aut mihi. nam ille quidem, quem tu hunc memoras esse, hodie hinc abiit Alidem ad patrem huius. ARIST. Quem patrem, qui servos est? T. Et tu quidem servos es, liber fuisti, et ego me confido fore, 575 si huius huc reconciliasso in libertatem filium. ARIST. Quid ais, furcifer? tun te gnatum <esse> memoras liberum? TYND. Non equidem me Liberum, sed Philocratem esse aio. A. Quid est? ut scelestus, Hegio, nunc iste <te> ludos facit. nám is est servos ipse, neque praeter se umquam ei servos fuit. 580 TYND. Quia tute ipse eges in patria nec tibi qui vivas domist, omnis inveniri similis tui vis; non mirum facis: est miserorum, ut malevolentes sint atque invideant bonis. ARIST. Hegio, vide sis, ne quid tu huic temere insistas credere. atque, ut perspicio, profecto iam áliquid pugnae edidit. 585 filium tuom quód redimere se ait, id ne utiquam mihi placet. TYND. Scio te id nolle fieri; efficiam tamen ego id, si di adjuvant. illum restituam huic, hic autem in Alidem me meo patri. propterea ad patrem hinc amisi Tyndarum. ARIST. Quin tute is es: neque praeter te in Alide ullus servos istoc nominest. 590

562 alcumeus, sed prior u erasa, E: alc*meus B, alc meus V licurgus E, ligurgus BV 564 mihi loqui mihi B¹, mihi loqui B² phanum VE
 565 appellas VE cf. 546 et Bachijs p. 329. versu aegre careamus 567 ait B²: aut 569 uero a Nonius 184 571 tun negas te Bosscha (cf. Kaempferus de pron. pers. 14): te negas tun B: tu VE 572 *ais B, aias VE
 extremi versus incerti numeri 573 hunc om. VE esse hunc memoras Bothius 575 es Fleckeisenus: et 576 hunc 577 <esse> Pylades 579 <te> Gruterus 580 se umquam B: eum quam VE 582 inuenire, corr. Camerarius tui Fleckeisenus: tibi; cf. Truc. 505 sq. 583 misero*rum (o et r e corr.) B indeant B 586 ne utiquam B: ne inquam (imq. E) VE

TYND. Pergin servom me exprobrare esse, id quod vi hostili optigit?
 ARIST. Enim iam nequeo contineri. T. Heus, audin quid ait? quin fugis?
 iam illic hic nos insectabit lapidibus, nisi illunc iubes
 comprehendi. ARIST. Crucior. TYND. Ardent oculi: fit opus, Hegio;
 viden tu illi maculari corpus totum maculis luridis? 595
 atra bilis agitat hominem. ARIST. At pol te, si hic sapiat senex,
 pix atra agitet apud carnificem tuoque capiti induceat.
 TYND. Iam deliramenta loquitur, laruae stimulant virum.
 hercle qui, si hunc comprehendi iusseris, sapias magis.
 ARIST. Crucior, lapidem non habere mé, ut illi mastigiae 600
 cerebrum excutiam, qui me insanum verbis concinnat suis.
 TYND. Audin lapidem quaeritare? ARIST. Solus te solum volo,
 Hegio. HEG. Istinc loquere, si quid vis, procul. tamen audiam.
 TYND. Namque edepol si adbites propius, os denasabit tibi
 mordicus. ARIST. Neque pol me insanum, Hégio, esse creduis 605
 neque fuisse umquam, neque esse morbum quem istic autumat.
 verum si quid metuis a me, iube me vinciri: volo,
 dum istic itidem vinciat. TYND. Immo enim vero, Hegio,
 istic, qui volt. vinciat. ARIST. Tace modo. ego te, Philocrates
 false, faciam ut verus hodie reperire Tyndarus. 610
 quid mi abnutas? TYND. Tibi ego abnuto? A. Quid agat, si absis longius?
 HEG. Quid ais? quid si adeam hunc insanum? TYND. Nugas. Iudificabitur,
 garriet quoi neque pes umquam neque caput compareat.
 ornamenta absunt: Aiacem, hunc cum vides, ipsum vides. 615
 HEG. Nihili facio. tamen adibo. TYND. Nunc ego omnino occidi,
 nunc ego intér sacrum saxumque sto, nec quid faciam scio.
 HEG. Do tibi operam, Aristophontes, si quid est quod me velis.
 ARIST. Ex me audibis vera quae nunc falsa opinare, Hegio.
 sed hoc primúm, me expurgare tibi volo, me insaniam 620
 neque tenere neque mi esse ullum morbum, nisi quod servio.

592 enim *Bothius*: enim vero audin quid *B² in ras.*: inquit *VE*
 594 fit opus *i. e. γίνεται τὸ ξῆρον*, *cf. 558* 597 atra pix, *corr. Lindeman-*
nus fort. tuo quae 599 He. Hercle quid si hunc comprehendi iusserim?
 Ty. sapias magis (*sed hercle VE*: quid *B² in ras.*, *deleto sequente quid*), *correxi*
 601 concinat 606 quem *om. B¹* 607 vincire *B* 608 uitiatur *V, E ex corr.*
 (609 uitiatur *VE*) uero *om. B¹* 609 te *B²: om.* 611 quid — longius *Tyn-*
daro continuantur, corr. Lessingius longius priori versui adhaeret *VE*
 613 He. *B²: AR. VE, item 616.* 618 614 quod, *corr. Acidalius, cf. Asin.*
 729 615 ortamenta *VE (cf. Ribbeckius trag. frg. p. 3)* 616 nihil, *corr.*
Lambinus 617 ergo *VE* *cf. Cas. 970* 619 Ar. *B²: om. (cf. ad 613)*
 620 haec *V, E* expurgare 621 prioris neque positionem notavit *Lambinus*

at ita me rex deorum atque hominum faxit patriae compotem,
 ut istic Philocrates non magis est quam aut ego aut tu. H. Eho dic mihi,
 quis illic igitur est? ARIST. Quem dudum dixi a principio tibi.
 hoc si secus reperies, nullam causam dico quin mihi 625
 et parentum et libertatis apud te deliquio siet.
 H. Quid tu ais? T. Me tuom esse servom et te meum erum. H. Haud istuc rogo.
 fuistin liber? TYND. Fui. ARIST. Enim vero non fuit, nugas agit.
 TYND. Qui tu scis? an tu fortasse fuisti meae matri obstetrix,
 qui id tam audacter dicere audes? ARIST. Puerum te vidi puer. 630
 TYND. At ego te video maior maiorem: ém rursum tibi.
 meam rem non cures, si recte facias. num ego curo tuam?
 HEG. Fuitne huic patér Thensaurochrysonicochrysidés?
 ARIST. Non fuit, neque ego istuc nomen umquam audivi ante hunc diem.
 Philocrati Theodoromedes fuit pater. TYND. Pereo probe. 635
 quin quiescis? <i> diirectum cor meum, ac suspende te.
 tu sussultas, ego miser vix asto prae formidine.
 HEG. Satin istuc mihi exquisitum est, fuisse hunc servom in Alide
 neque esse hunc Philocratem? A. Tam satis quam numquam hoc inveniessecus.
 sed ubi is nunc est? HEG. Vbi ego minime atque ipsus se volt maxime. 640
 sed vide sis. ARIST. Quin exploratum dico et provisum hoc tibi. 643
 HEG. Certon? ARIST. Quin nihil, inquam, invenies magis hoc certo certius.
 Philocrates iam inde usque amicus fuit mihi a puero puer. 645
 HEG. Tum igitur ego deruncinatus, deartuatus sum miser 641
 huius scelesti techinis, qui me ut lubitum est ductavit dolis. 642
 sed qua faciest tuos sodalis Philocrates? ARIST. Dicam tibi: 646
 macilento ore, naso acuto, corpore albo, oculis nigris,
 subrufus aliquantum, crispus, cincinnatus. HEG. Convenit.
 TYND. Vt quidem hercle in medium ego hodie pessume processerim.
 vae illis virgis miseris, quae hodie in tergo morientur meo. 650
 HEG. Verba mihi data esse video. TYND. Quid cessatis, compedes,
 currere ad me meaque amplecti crura, ut vos custodiam?

622 AB. *praemittit V, erasum BE* 623 autu *VE* 626 delinquo *B¹*;
cf. Placid. corp. gl. 5, 16. 61 deliquio (-quo): obliuio, schol. Verg. Aen. 4, 390
delinquinem (et deliquium) ex Gelli anal. fiet B 627 quid tuas *VE*
 629 obstetrix 630 qui *B*: quid 631 fort. at <pol> ego (*Schoellius*)
 hem 632 ego cura *VE* tua 636 <i> *Gulielmius*; fort. cor meum? i d.
 639 ta *VE* 640 HE. *praemissur (ante ubi om., sed Vbi B)* 641. 642 suo
loco reposuit Brixius 641 deruncinatus *schedae Turnebi: erumnatus BVE,*
deunciatus (deuniatus Harl.¹, deuntus corr. in deunctus Leid.) Nonius 95 s. deartuare
 642 thechnis 644 qui 646 fatie *VE* 647 oculis *Guietus: et*
 oculis 650 ue

HEG. Satin med illi hodie scelesti capti ceperunt dolo?
 illic servom se assumulabat, hic sese autem liberum.
 nuculeum amisi, retinui pignori putamina. 655
 ita mihi stólido sursum versum os sublevare offuciis.
 hic quidem mé numquam irridebit. Colaphe, Cordalio, Corax,
 ite istinc, ecferte lora.

COLAPHVS

Num lignatum mittimur?

III 5

HEG. Inicite huic manicas * mastigiae.

TYND. Quid hoc ést negoti? quid ego deliqui? HEG. Rogas, 660
 sator sartorque scelerum, et messor maxume?TYND. Non occatorem dicere audebas prius?
 nam semper occant prius quam sariunt rustici.

HEG. At ut cónfidenter * mihi contra astitit.

TYND. Decet innocentem servom átque innoxium 665
 confidentem esse, suom apud erum potissimum.

HEG. Adstringite isti sultis vehementer manus.

TYND. Tuós sum, tu has quidem vel praecidi iube.
 sed quid negoti est, quam ob rem suscenses mihi?HEG. Quia me meamque rem, quod in te uno fuit, 670
 tuis scelestis falsidicis fallaciis
 deartuasti dilaceravisti atque opes
 confecisti omnes, res ac rationes meas:

653 santin B me (hiatus quattuor modis vitari potest) capiti B¹
 655 nuculeum B, Nonius 157 (s. putamina): nucleum VE retinui Donatus
 Adolph. 5, 3, 10: reliqui cum Nonio pigneri Nonius 656 uersus VE
 subliuere B¹VE, cf. Prisc. 1, 529, Diom. 370 657 Cordalio cf. 735 Cordalus.
 ζόδοϋς παροῦργος Hesychius 658 iste VE istinc Guietus: istinc atque;
 cf. 950, Merc. 910, Poen. 1319, ad Poen. 1116 CO. ante num 659 HEGIO
 LORARI TYNDARVS ARISTOPHONTES BVE manicas (maxumas) Spengelius, (ac-
 tutum) Pylades 661 sator sartorque B: sator satorque Nonius 7 (s. sartores
 a sariendo, sed codd. a serendo), sator satorque VE 662 non occatorem B,
 Nonius: noccatorem V, hoccatorem E prius audebas dicere Nonius 663 sari-
 riunt (sariunt Noni Bamb.) 664 ut (etiam) Schoellius; fort. (homo) mihi
 (cf. Muellerus pros. 58) cf. Pseud. 459—461 versus similes. argutus erat
 v. 662, eam confidentiam dixit Hegio; respondet item argute, nam Hegioni non
 innocens est et erum habet praeter eum 665 addi aut mutari nihil potest
 quin sermo deterior fiat 667 sultus VE 668 tu has Lond.: tuas
 672 ut s. Nonius 95: delacerauisti deartuauistique opes cf. mus. Rhen. 38,
 12, ubi Nonium neglexi. dilacerare (delacerare nihil est) fortius est quam deartu-
 tuare. cf. 641

ita mi exemisti Philocratem fallaciis.
 illum esse servom credidi, te liberum; 675
 ita vosmet aiebatis itaque nomina
 inter vos permutastis. TYND. Fateor, omnia
 facta esse ita ut <tu> dicis, et fallaciis
 abiisse eum abs te mea opera atque astutia;
 an, obsecro hercle te, id nunc suscenses mihi? 680
 HEG. At cum cruciatu maxumo id factumst tuo.
 TYND. Dum ne ob male facta, peream, parvi aestumo.
 si ego hic peribo, ast ille ut dixit non redit,
 at erit mi hoc factum mortuo memorabile,
 <me> meum erum captum ex servitute atque hostibus 685
 reducem fecisse liberum in patriam ad patrem,
 meumque potius me caput periculo
 praeoptavisse, quam is periret, ponere.
 HEG. Facito ergo ut Acherunti clueas gloria.
 TYND. Qui per virtutem, periit, at non interit. 690
 HEG. Quando ego te exemplis pessumis cruciavero
 atque ob sutelas tuas te morti misero,
 vel te interiisse vel periisse praedicent;
 dum pereas, nihil intererit: dicant vivere.
 TYND. Pol si istuc faxis, haud sine poena feceris, 695
 si ille huc rebitet, sicut confido affore.
 ARIST. Pro di immortales, nunc ego teneo, nunc scio
 quid hoc sit negoti. meus sodalis Philocrates
 in libertate est ad patrem in patria. bene est,
 nec quisquam est mihi, aequae melius cui velim. 700
 sed hoc mihi aegre est, me huic dedisse operam malam,
 qui nunc propter me meaque verba vincus est.
 HEG. Votuin te quicquam mi hodie falsum proloqui?

674 exemisti *B*²: et emisti 675 credi 678 <tu> *Camerarius*
 679 abisse 682 existumo *Bothius*, cf. *Most.* 76 (*frg. inc. v. 31 G.*) 683 ast
ex usu dictum, (*pro at Trin.* 74, *Merc.* 246, cf. *Jordanus symb. crit.* 292 sq.)
 685 <me> *Pylades*, *Bentleius* 687 periclo 689 dueas *B*¹, ducas *VE*
 690 perit at *Noni* 422 *Lugd.*¹ *Harl.*¹: peritat *BVE*, perit aut *Noni vell.*, cf.
Reblinus de Noni loc. Pl. 59, qui etiam de v. 682 recte iudicavit. similis verbi
collocatio v. 959, Aul. 167 sq., *Mil.* 631. cf. ad *Herenn.* 4, 57 (*Decius*) amisit
 uitam, at non perdidit 691 exrucianero, corr. *Bothius* 693 predident
*VE*¹ 694 interdico dicant, *correxi* 696 rebitet *nescio quis: redibit et;*
cf. 747 afforet, corr. *Pius* 698 quod *VE* sit hoc, corr. *Bothius*
 700 mi <alius> *Fleckeisenus*, *possis* <amicus>st 703 quicquam *VE*

TYND. Votuiſti. HEG. Cur es auſus mentiri mihi?

TYND. Quia vera obſeſſent illi quoi operam dabam: 705

nunc falſa proſunt. HEG. At tibi oberunt. TYND. Optumeſt.

at erum ſervavi, quem ſervatum gaudeo,

cui me cuſtodem addiderat erus maior meus.

ſed malene id factum árbitrare? HEG. Peſſume.

TYND. At ego aio recte, qui abs te ſorſum ſentio. 710

nam cogitato, ſi quis hoc gnato tuo

tuos ſervos faxit, qualem haberes gratiam?

emittereſne necne eum ſervom manu?

eſſetne apud te iſ ſervos acceptiſſimus?

reſponde. HEG. Opinor. TYND. Cur ergo iratus mihi eſ? 715

HEG. Quia illi fuiſti quam mihi fidelior.

TYND. Quid? tu una nocte poſtulaviſti et die

recens captum hominem, nuperum novicium,

te perdocere ut melius conſulerem tibi,

quam illi, quicum una <a> puero aetatem exegeram? 720

HEG. Ergo ab eo petito gratiam iſtam. ducite,

ubi ponderoſas craſſas capiat compedes.

inde ibis porro in latomias lapidarias.

ibi quom alii octonos lapides effodiunt, niſi

cotidiano ſeſquiopus confeceris, 725

Seſcentoplago nomen indetur tibi.

ARIST. Per deos atque homines ego te obteſtor, Hegio,

ne tu iſtunc hominem perduiſ. HEG. Curabitur;

nam noctu nervo vinctus cuſtodibitur,

interdiuſ ſub terra lapides eximet: 730

diu ego hunc cruciabo, non uno abſolvam die.

ARIST. Certumne eſt tibi iſtuc? HEG. Non moriri certiuſ.

abducite iſtum actutum ad Hippolytum fabrum,

iubete huic craſſas compedes impingier;

inde extra portam ad meum libertum Cordalum 735

in lapidinas facite deductuſ ſiet:

704 notauiſti 707 ad *VE* 709 <tu> arbitrare *Pylades* 710 ſorſum
sic 718 nuperum nouiciuſ *Noniuſ 143*: nuperum et nouiciuſ *Priscianuſ*
1, 96, nuper | et nouici*um *B*, | et nouitiuſ *VE* 720 <a> *Pylades* 721 iſ-
tam gratiam, *corr. Pylades* 725 cotidianos eſ que opus *VE*, cotidianos ſeſ-
que opus *B* 726 nomen proprium intellegi *formatio nominis docet* 728 iſ-
tuc *B*¹, iſtunt *VE*¹ 730 inter diuſ *VE* 731 ego hunc s: hunc ego
733 yppolituſ 736 diductuſ

atque hunc me velle dicite ita curarier,
ne qui deterius huic sit quam cui pessume est.

TYND. Cur ego te invito me esse salvom postulem?
periculum vitae meae tuo stat periculo.

740

post mortem in morte nihil est quod metuum mali.
etsi pervivo usque ad summam aetatem, tamen
breve spatium est perferendi quae minitas mihi.
vale atque salve, etsi aliter ut dicam meres.

tu, Aristophontes, de me ut meruisti, ita vale;
nam mihi propter te hoc optigit. HEG. Abducite.

745

TYND. At unum hoc quaeso, si huc rebitet Philocrates,
ut mi eius facias conveniundi copiam.

HEG. Peristis, nisi hunc iam e conspectu abducitis.

TYND. Vis haec quidem hercle est, et trahi et trudi simul. —

750

HEG. Illic ést abductus recta in phylacam, ut dignus est.

ego illis captivis aliis documentum dabo,
ne tale quisquam facinus incipere audeat.

quod absque hoc esset, qui mihi hoc fecit palam,
usque offrenatum suis me ductarent dolis.

755

nunc certum est nulli posthac quicquam credere.

satis súm semel deceptus. speravi miser
ex servitute me exemisse filium:

ea spes elapsa est. perdidit unum filium,

puerum quadrimum quem mihi servos surpuit,
neque eum servom umquam repperi neque filium;
maior potitus hostium est. quod hoc ést scelus?

760

quasi in orbitatem liberos produxerim.

sequere hac. reducam te ubi fuisti. neminis
miserere certum est, quia mei miseret neminem. —

765

ARIST. Exauspicavi ex vinclis. nunc intellego
redauspicandum esse in catenas denuo. —

737 ita me velle dicite, *corr. Fleckeisenus* 738 nequid *VE* 740 periculum uitae 742 etsi super uiuo *B*, et super uiuo *E*¹ 747 at: atque *B*¹ rubitet *VE* 749 peristis istunc *Brixius*; *cf. Badius in Studemundi stud. 2, 242* 751 philacam 753 natale *VE* 755 ofere natum *B*, offere gnatum *V*, offerre natum *E*, *corr. Gulielmius* 756 post haec, *corr. Bothius* 757 deceptis *VE* 760 surripuit 762 *cf. 92* 763 perduxerim *VE* 765 misereri *codd. cum Charisio 159 Diomede Prisciano all. ad unum auctorem redeuntibus, corr. Spengelius (item Prisciani R¹)* est *om. Priscianus 1, 207* quia mei *VEB*²: quamei *Dionedes 333, qui mei exc. Bobiens. 561, quia B¹ (quia mis Pareus)* nemo *Priscianus Nonius 143 (s. neminis)* neminis me miseret nam me miseret neminem

ERGASILVS

IV 1

Iúppiter supreme, servas me measque anges opes,
 máximas opimitates opiparasque offers mihi,
 laudém lucrum, ludum iocum, festivitatem ferias, 770
 pompám penum, potationis saturitatem, gaudium,
 néc cuiquam homini supplicare * nunc certum est mihi;
 nam vél prodesse amico possum vel inimicum perdere,
 ita hic me amoenitate amoena amoenus oneravit dies.
 sine sacris hereditatem sum aptus effertissimam. 775
 nunc ád senem cursum capessam hunc Hegionem, cui boni
 tantum affero quantum ipsus a dis optat, atque etiam amplius.
 nunc cérta res est, eodem pacto ut comici servi solent
 coniciam in collum pallium, primo ex med hanc rem ut audiat;
 speróque me ob hunc nuntium aetérnum adepturum cibum. 780

HEGIO

IV 2

Quanto in pectore hánc rem meó magis volúto,
 tanto mi aegritudo auctiór est in animo.
 ad illum modum sublitum os esse mi hodie!
 neque id perspicere quivi.
 quod cúm scibitúr, <tum> per úrbem inridébor. 785
 cum extemplo ad forum advenero, omnes loquentur:
 'hic illest senex doctus, quoi verba data sunt.'
 sed Ergasilus estne hic, procúl quem video?
 conlécto quidem est pallio. quidnam acturust?
 ERG. Move áps te moram átque, Ergásile, age hanc rem. 790
 éminor interminorque, ne mi obstiterit obviam
 nisi quis satis diu vixisse sese hómo arbitrabitur.
 nam qui obstiterit, ore sistet. HEG. Hic hómo pugilatam incipit.
 ERG. Facere certumst. proinde ita omnes itinera insistant sua,

768 PARASITVS ERGASILVS (-LOS VE) VEB² supreme 769 opimates
 VE, optimitas Nonius 146 (s. optimitas ab optimo), cf. Asin. 282 offert
 Nonius 772 nec de metro nec de supplemento constat, cf. Bacch. 225
 774 fort. trochaicus moenitate B¹VE dies Merula, Pylades: mihi 776 le-
 gionem VE 777 offero VE ipse 779 me 781 HEGIO. SENEX. ERGASILVS
 PARASITVS VE, SENEX. PARASITVS B² 783. 784 uno versu 783 subitum
 hodie mihi, corr. Reizius 785 com <tum> Lindemannus 787 ductus, corr.
 Dousa quo B¹VE 788 <ire> video Guietus, Bosscha 790 moram <nunc>
 Fleckeisenus 791 ne Guietus: nequis; cf. Skutschius Pl. u. Rom. 9
 792 arbitratur B 793 pugillatum, cf. Bacch. 428 794 P. hic om. sequenti
 v. praem. VE certust B ita Fleckeisenus: ut

- ne quis in hanc plateam negoti conferat quicquam sui. 795
 nam meus est ballista pugnus, cubitus catapultast mihi,
 umerus aries, tum genu quemque icero ad terram dabo,
 dentilegos omnes mortales faciam, quemque offendero.
 HEG. Quae illaec eminatiost nam? nequeo mirari satis.
 ERG. Faciam ut huius diei locique meique semper meminerit. 800
 [Qui mihi in cursu opstiterit, faxo vitae is extemplo opstiterit suae.]
 HEG. Quid hic homo tantum incipissit facere cum tantis minis?
 ERG. Prius edico, ne quis propter culpam capiatur suam:
 continete vos domi, prohibete a vobis vim meam.
 HEG. Mira edepol sunt, ni hic in ventrem sumpsit confidentiam. 805
 vae misero illi, cuius cibo iste factust imperiosior.
 ERG. Tum pistores scrofipasci, qui alunt furfuribus sues,
 quarum odore praeterire nemo pistrinum potest:
 eorum si quousquam scrofam in publico conspexero,
 ex ipsis dominis meis pugnis exculcabo furfures. 810
 HEG. Basilicas edictiones atque imperiosas habet:
 satur homost, habet profecto in ventre confidentiam.
 ERG. Tum piscatores, qui praebent populo pisces foetidos,
 qui advehuntur quadrupedanti crucianti cantherio,
 quorum odos subbasilicanos omnes abigit in forum, 815
 eis ego ora verberabo surpiculis piscariis,
 ut sciant, alieno naso quam exhibeant molestiam.
 tum lanii autem, qui concinnant liberis orbas oves,
 qui locant caedundos agnos et duplam agninam danunt,
 qui petroni nomen indunt verveci sectario, 820

795 hac platea, *corr. Bothius* 796 *item Nonius 552* (s. catapulta): mihi haec balista pugnum est *gramm. de dub. nom. 5, 587 K.* (pugnum Plautus genere neutro dixit) pallista (lista *B² in ras.*) *B* 797 ut quemque icero (ut *omisi*) *Pylades*: adquemque iecero 798 dentilecos 800 eius *B* hinc *Terentius Eun.* 801 faciam ut huius loci dieique (*sic Bemb. Call.*) meique semper memineris 801 *omitti potest* in cursu (*Bothius*) sive extemplo (*Pylades*); *sed res a toto sermone aliena* 806 ue impensiar *V¹E¹*, impensior *V²E²*, impe—*B¹* 807 scrophī pasci furfure, *corr. Luchsius in Studemundi stud. 1, 56 sq.* 809 scropham 811 editiones 814 quadrupedancia *B¹* 815 subbasilicanos *VE* abegit *codd.*, adegit *Priscianus 1, 31* (*testatur odos*) *de basilica ante Porciam quae fuerit cf. ad Curc. 470 sq.; non necessario Romanam indicari dicit Huelsenus roem. mīth. 1894, 283, sed Curc. 472 sq. item cum foro piscatorio basilica coniungitur* 816 ergo *VE* 818 lanu *B¹*, lanum *VE* 819 dupla *Rostius*; desideratur aliquid quale uetulam, quam dudum caesi pro agno dent quem quis caedendum conduxerit (*cf. Aul. 567*) 820 uerueti

eum ego si in via petronem publica conspexero,
et petronem et dominum reddam mortales miserrumos.

HEG. Eugepae, edictiones aedilicias hic quidem habet,
mirumque adeost ni hunc fecere sibi Aetóli agoranomum.

ERG. Non ego nunc parasitus sum, sed regum rex regalior, 825
tantus ventri commeatus meo adest in portu cibus.

sed ego cesso hunc Hegionem onerare laetitia senem,
quó homine <hominum> adaeque nemo vivit fortunatior?

HEG. Quae illaec est laetitia, quam illic lactus largitur mihi?

ERG. Neus ubi estis? ecquis <hic est? ecquis> hoc aperit ostium? 830

H. Hic homo ad cenam recipit se ad me. E. Aperite hasce ambas fores
prius quam pultando assulatim foribus exitum adfero.

H. Perhíbet hunc hominem colloqui. Ergásile. E. Ergasilum qui vocat?

HEG. Respice. ERG. Fortuna quod tibi nec facit nec faciet, me iubes.

séd quis est? HEG. Réspice ad me, Hégio sum. ERG. Óh mihi, 835
quántum est hominum óptumorum óptume, in témpore advenis.

HEG. Nescio quem ad portum náctus es ubi cénes, eo fastidís.

E. Cédo manum. H. Manum? E. Manum, inquam, cedo tuam actutum.

HEG. Tene.

E. Gaude. H. Quid ego gaudeam? E. Quia ego impero, age gaude modo.

HEG. Pol maerores mi antevortunt gaudiis. ERG. [Noli irascier] 840

iám ego ex corpore exigam omnis maculas maerorum tibi.

gaude audacter. HEG. Gaudeo, etsi nil scio quod gaudeam.

ERG. Bene facis. iubé — HEG. Quid iubeam? E. Ignem ingentem fieri.

H. Ignem ingentem? E. Ita dico, magnus ut sit. H. Quid? me, volturi,

tuan causa aedis incensurum censes? ERG. Noli irascier. 845

iuben an non iubes astitui aúlas, patinas elui,

821 eum non genitivus. ridicule apodosis ad petronem deflectit, deinde dominum repetit ut 809 sq. 823 editiones VE 824 fecerunt VE Aetoli sibi *Quietus* 826 cibus genitivum esse dicit *Priscianus* I, 258 828 quo ε: qui homine hominum *Camerarius*: hominem VE (sed em in rus. E m. 3), homine B 829 illa haec VE 830 *supplevit Bothius* hoc B²: h** B¹, haec V, om. E 832 pulsando *Nonius* 72 assulatim *testatur Nonius*: uel assultatim B, uel absultatim uel assultatim VE adfero: dabo *Nonius* 833 periubet VE hergasilum B 834 facit EB²: fac** B¹, facis V me *Brixius*: hoc me 835 sq. *disp.*: sed — est | hominum — aduenis quis ε: qui B, quid VE 836 *clausula trochaica* cf. *Amph.* 877 838 credo manu. H. manu VE 839 imperio VE 840 cf. 845 (*Acidalius*) 844 uoluri VE 845 aedis *Gruterus*: me aedis

+ laridum atque epulas foveri foculis ferventibus?
 alium pisces praestinatam abire? HEG. Hic vigilans somniat.
 ERG. Alium porcinam atque agninam et pullos gallinaceos?
 HEG. Scis bene esse, si sit unde. ERG. + Pernam atque ophthalmiam, 850
 horaeum, scombrum et trygonum et cetum, et mollem caseum?
 HEG. Nominandi istorum tibi erit magis quam edundi copia
 hic apud me, Ergasile. ERG. Mean me causa hoc censes dicere?
 HEG. Nec nihil hodie nec multo plus tu hic edes, ne frustra sis.
 proin tu tui cottidiani victi ventrem ad me afferas. 855
 ERG. Quin ita faciam, ut <tu>te cupias facere sumptum, etsi ego vetem.
 H. Egone? E. Tune. H. Tum tu mi igitur erus es. E. Immo benevolens.
 vin te faciam fortunatum? HEG. Malim quam miserum quidem.
 E. Cedo manum. H. Em manum. E. Di te omnes adjuvant. H. Nil sentio.
 ERG. Non enim es in senticeto, eo non sentis. sed iube 860
 vasa tibi pura apparari ad rem divinam cito,
 atque agnum afferri proprium pinguem. HEG. Cur? ERG. Vt sacrifices.
 H. Cui deorum? E. Mi hercle, nam ego nunc tibi sum summus Iuppiter,
 idem ego sum Salus, Fortuna, Lux, Laetitia, Gaudium.
 proin tu deum hunc saturitate facias tranquillum tibi. 865
 HEG. Esurire mihi videre. ERG. Mi quidem esurio, non tibi.
 HEG. Tuo arbitrato, facile patior. ERG. Credo, consuetus puer.
 HEG. Iuppiter te dique perdant. E. Te hercle — mi aequom est gratias
 agere ob nuntium; tantum ego nunc porto a portu tibi boni:
 nunc tu mihi places. HEG. Abi, stultus, sero post tempus venis. 870
 ERG. Igitur olim si advenissem, magis tu tum istuc diceres;
 nunc hanc laetitiam accipe a me, quam fero. nam filium
 tuom modo in portu Philopoleum vivom, salvom et sospitem

847 laridum (ri eras.) B, laridarum E laridum atque epulae non recte
 componuntur; laridum ac pernas Schoellius (cf. 903. 907); sed illae non tam
 recte dicuntur foveri f. f. quam epulae. versus intercidisse conicio qualem
 (pernas detrudi pendentes, praetruncari tegoribus) laridum 849 mire positus
 inter pisces et piscium genera, sed loco moveri nequit 850 pernae domi sunt,
 pisce opus est (percam, muraenam, sepiolam elegerunt) ophthalmia cf.
 oculata Plin. 32, 149 851 τὰ τασιχη recenset: ὄραϊον, σόμβρον, θύννειον
 Athen. 3, 120^e sq. horreum V, horreum E trigonum; trygonem Bothius,
 atque mira est media producta 855 tui tu Priscianus 1, 258 coctitiani (ex
 cott.?) B, quotidiani E, cotidiani V, Prisc. Nonius 484 (s. uicti ut Prisc.)
 pro uicti quotidiani ventrem ad me adferas 856 <tu> Bentleyus 859 credo
 VE adiuuant B, adiuvent VE 862 proprium vindicatur actis ludorum
 saecularium v. 103 sq., cf. Mommsenus et Schoellius ephem. epigr. 8, 261. fort.
 <tibi> afferri 864 fortunax VE 865 diuum Bothius 866 equidem Merula,
 fort. mi quidem correpta prima 867 H. — E. Pylades: H. ante credo

vidi in publica celoce, ibidémque illum adolescentulum
 Aleum una et tuom Stalagmum servom, qui aufugit domo, 875
 qui tibi surripuit quadrimum puerum filiolum tuom.
 HEG. Abi in malam rem, ludis me. ERG. Ita me amabit sancta Saturitas,
 Hegio, itaque suo me semper condecoret cognomine,
 ut ego vidi. H. Meum gnatum? E. Tuom gnatum et genium meum.
 H. Et captivom illum Alidensem? E. *Μὰ τὸν Ἀπόλλω.* H. Et servolum 880
 meum Stalagmum, meum qui gnatum surripuit? ERG. *Ναὶ τὰν Κόραυ.*
 H. Iam credo? E. *Ναὶ τὰν Ηραϊνέσιγυ.* H. Venit? E. *Ναὶ τὰν Σιγρίαν.*
 H. Certon? E. *Ναὶ τὸν Φροσιρῶρα.* H. Vide sis. E. *Ναὶ τὸν Ἀλάτριον.*
 HEG. Quid tu per barbaricas urbes iuras? ERG. Quia enim item asperae
 sunt ut tuom victum autumabas esse. HEG. Vae aetati tuae. 885
 ERG. Quippe quando mihi nil credis, quod ego dico sedulo.
 sed Stalagmus quouius erat tunc nationis, cum hinc abit?
 HEG. Siculus. ERG. At nunc Siculus non est, Boius est, Boiam terit:
 liberorum quaerendorum causa ei, credo, uxor datast.
 HEG. Dic, bonan fide tu mi istaec verba dixisti? ERG. Bona. 890
 HEG. Di immortales, iterum gnatus videor, si vera autumas.
 ERG. Ain tu? dubium habebis etiam, sancte quom ego iurem tibi?
 postremo, Hegio, si parva iuri iurandost fides,
 vise ad portum. HEG. Facere certumst. tu intus cura quod opus est.
 sume, posce, prome quid vis. te facio cellarium. 895
 ERG. Nam hercle, nisi mantiscinatus probe ero, fusti pectito.
 HEG. Aeternum tibi dapinabo victum, si vera autumas.
 E. Vnde id? H. A me meoque gnato. E. Sponden tu istud? H. Spondeo.
 ERG. At ego tuom tibi advenisse filium respondeo.
 HEG. Cura quam optume potes. — ERG. Bene ambula et redambula. 900

874 celoce B: celo te VE, celocem Noni codd. 533 ibidem Nonius fort.
 recte ullum Noni Hart., Leid.² (om. Leid.¹ Guelf.) 875 alium 877 sa-
 turnitas B 878 egio 879 meumne Bentleyus 880 μά cf. Most. 973, ubi
 negat; Herond. 5, 59 appollo B HE. et B: E. ut E, E* ut (eras. t?) V
 881 ne tan corā (B² in ras.) 882 credo L.: diu; cf. Men. 176, Ter. Eun. 814,
 Brixius ad Trin. 1062 netam prenestem; ludit in genere nominis neutri in
 e exeuntis netan signeam 883 ναὶ τὸν L.: ne tā, sed B² in ras. frusi-
 nonem B, frusi non est VE ne ton VE, ne tā B² in ras. alatrium BV,
 alatrina E 884 perbarbaricas B: barraricas VE 885 ue BE²: ille V et
 fort. E¹ 886 E. Saracenus: om. 887 quo iusserat nunc B¹VE hic abit
 B¹, hic abiit VE 888 nomina om. VE si cuius bis, corr. Camerarius
 at Camerarius: et bolus B¹VE 894 uise ad B²: uis erat VE, uos e ad
 B¹ ut vid. certunst 895 quid uis te B: quid iuste VE 896. 897. pers.
 om. VE 896 cf. Donatus ad parasiti verba Eun. 2, 2, 27 cum de alieno
 maticinor et impendo (cf. mus. Rhen. 38, 16) 898 sponde

illic hinc abiit, mihi rem summam credidit cibariam. IV 3
 di immortales, iam ut ego collos praetruncabo tegoribus,
 quanta pernis pestis veniet, quanta labes larido,
 quanta sumini absumedo, quanta callo calamitas,
 quanta laniis lassitudo, quanta porcinariis. 905
 nam si alia memorem, quae ad ventris victum conducunt, morast.
 nunc ibo, ut pro praefectura mea ius dicam larido,
 et quae pendent indemnatae pernae, eis auxilium ut feram. —

PVER

IV 4

Diéspiter te dique, Ergasile, perdant et ventrem tuom,
 parasítosque omnis, et qui posthac cenam parasitis dabit. 910
 cladés calamitasque, intemperies módo in nostram advenit domum.
 quasi lúpus esuriens <ille> metui ne in me faceret impetum.
 ubi impetum 912^a
 nimisque hércle ego illum male formidabam, ita frendebat dentibus.
 advéniens deturbavit totum cum carne carnarium:
 arrípuit gladium, praetruncavit tribus tegoribus glandia; 915
 aulás calicesque omnes confregit, nisi quae modiales erant.
 cocum pércontabatur, possentne seriae ferverescere.
 cellás refregit omnis intus reclusitque armarium.
 adsérvate istunc, sultis, servi. ego ibo, ut conveniam senem,

901 PARASITVS *VEB*² tibariam *VE* 902 per truncabo *VE* ter-
 goribus, cf. 915 *Pseud.* 198 904 absumendo, corr. *Vallu* collo *B¹VE*
 905 accedit *A* lanus *VE*, *An. l.* 907 pro p[rae]f[ect]u[ra] meã *A*: praefec-
 turam et *P* praefectura hic munus significat, minime audacter aut mirifice,
 etiamsi praefectura iuri dicundo alias non dicatur, v. *Festus* 233 908 perne
 eis *B*² in ras.: pernis *VE*, pernis *A* non melius 909—921 cf. *ad Amph.*
 245 sq. 909 PVER *P*, spat. *A* deique *A* 911 cladés *A*: cladis *P* cala-
 mitatęque *A* modo in *AB*: modom *E*, modam *V* (eius consuetudinis, quae in
 Milite regnat, ut vocabulis in vocalem desinentibus m addatur, in Captivis
 nullum vestigium est) *Cato r. r.* 141 calamitates intemperiasque prohibessis
 912 esuriens metui ne in me *P*: esur[ens] t[im]u[er]i [ne in] me *A*; ille post 909
 et 911 non sine ratione addidisse videor; <ita iam> quasi *J. Langius Fleck-*
eiseni ann. 147, 194 sq. 912^a om. *P* ubi uolt[us] [et] sur[ge]nt[is] — im-
 petum; atque participium esse videtur esurientis, versus igitur priori paralle-
 lus; fuisse potest aut tale ubi uoltus esurientis [vidi, eius extimescebam] impe-
 tum aut uti uolturi esurientis, cf. 844 913 for[m]i[d]au[er]i *A* 914 [to]tum
 [de]tur[bat] *A* carne *AP* 915 praerunavit *A* tergoribus *P* 916 con-
 fringit *P* modialę *A*

dicam út sibi penum alium adornet, siquidem sese uti volet; 920
nam hic quidém, ut adornat, aut iam nihil est aut iam nihil erit. —

HEGIO

V 1

Iovi disque agó gratiás merito mágnas,
quom reducem tuo te patri reddiderunt
quomque ex miseriis plurimis me exemerunt,
+ quae adhuc carens dum huc fui sustentabam, 925
quomque hunc conspikor in potestate nostra,
quomque huius reperta est fides firma nobis.

PHILOPOLEMVS

Sátis iam dolui ex ánimo, et cura mé satis et lacrumis máceravi,
sátis iam audiui tuás aerumnas, ád portum mihi quás memorasti.
hóc agamus.

PHILOCRATES

Quid nunc, quoniam tecum servavi fidem 930
tibi que hunc reducem in libertatem feci? HEG. Fecisti ut tibi,
Philocrates, numquam referre gratiam possim satis,
proinde ut tu promeritu's de me et filio. PHILOP. Immo potes,
pater, et poteris et ego potero, et di eam potestatem dabunt
ut beneficium bene merenti nostro merito muneris; 935

920 penum a[li] [bi] ad[or]n[et] A ut *Studemundus* supplevit (in cod. fuisse potest alia), penum aliud ornet P, correxí; dicam seni curet sibi aliud penus *Priscianus* 1, 170 genus neutrum et penus testatus 921 hic qu[ui]dem ut adol[us]nat AP; hic adverbium est; ut <istic homo> *Luchsius* 922 HEGIO (HEIO B²). PHILOCRAATES · PHILOPOLEMVS · STALAGMVS (STALACMVS B²) P, spat. AB¹ 922 HE. B²: philocr. VE deisque A, diisque P. 923 cum te reducem tu[o] AP, corr. *Brixius*; cf. ad *Rud.* 909 924 H. praem. E ex AB²: et P me exemerunt A et (me exe in ras.) B²: metemerunt V, mei emerunt (i incerta) E 925 quae adhuc carens dum huc fui A, quae adhuc te carens dum hic fui P; quas dum te carendum hic fuit *Acidalius*, in qua lectione non satisfacit hic, praesertim cum in A huc omisso te indicet correcturam in P factam esse; carens fui cf. *Rud.* 943 *Poen.* 660 *Truc.* 125 *Pseud.* 1041 (*D. Brutus* ad *Cic.* 11, 20, 2 te cautum esse uolo et insidias uitantem) *Reisigi synt. ed. L.* 740 sq. fortasse igitur: adhuc quas, carens dum hoc fui, sustentabam quae non defendi videtur exemplis quae attulit *Vssingius* ad *Amph.* 959 (cf. idem ad l.), cf. *Spengelius reformv.* 353 926 conspicio P, corr. *Geppertus* (cf. *Studemundus act. conv. philol.* 1882, 52); *An. l.* 927 huius *Bothius*: haec AP 928 PHILOPOL. VE, om. B me satis et P (i. q. me sat et): satis me A; satis me et *Fleckeisenus* maceraui hoc P, ma — A, corr. *Camerarius*; cf. 930 inít. 932—1007 deest A 933 filio <meo> *Camerarius* 935 bene meriti VE munere *Gertzius*

sicut nunc potes, pater mi, facere merito maxume.

HEG. Quid opust verbis? lingua nullast qua negem quidquid roges.

PHILOCR. Postulo abs te, ut mi illum reddas servom, quem hic reliqueram
pignus pro me, qui mihi melior quam sibi semper fuit,
pro bene factis eius ut ei pretium possim reddere. 940

HEG. Quod bene fecisti referetur gratia id quod postulas;
et id et aliud, quod me orabis, impetrabis. atque te
nolim suscensere quod ego iratus ei feci male.

PHILOCR. Quid fecisti? HEG. In lapicidinas compeditum condidi,
ubi rescivi mihi data esse verba. PHILOCR. Vae misero mihi, 945
propter meum caput labores homini evenisse optumo.

HEG. At ob eam rem mihi libellam pró eo argenti ne duis:
gratiis a me, ut sit liber, ducito. PHILOCR. Edepol, Hegio,
facis benigne. sed quaeso, hominem ut iubeas arcessi. HEG. Licet.
ubi estis vos? ite actutum, Tyndarum huc arcessite. 950
vos ite intro. interibi ego ex hac statua verberea volo
erogitare, meo minore quid sit factum filio.

vos lavate interibi. PHILOP. Sequere hac, Philocrates, me intro. —

PHILOCR. Sequor. —

HEG. Age tu illuc procede, bone vir, lepidum mancipium meum. V 2

STALAGMVS

Quid me oportet facere, ubi tu talis vir falsum autumas? 955
fui ego bellus, lepidus: bonus vir numquam, neque frugi bonae,
neque ero umquam, ne <erres>: spem ponas me bonae frugi fore.

936 nunc *L.*: tu huic *his versibus (934—936, cf. Laugenus symb. 224 sq.) careri minime potest, quibus solis breviter ac vivide boni adulescentis ingenium repraesentetur. non oppositio fit praesentis ac futuri temporis sed compositio, ut et nunc (Tyndaro reddendo) et posthac habendam esse gratiam dicatur et a patre et a filio neu Tyndaro reddito satis factum esse beneficii videatur. tantum efficiendum erat ne v. 936 opponi viderentur personae (bene merentis et Philocratis) 937 opus VE 940 ut ei ε : uti 941 post v. 938, corr. ε refetur *V*, refertur *E* 945 ue 947 libella *VE*
948 cratis aducito, corr. Lindemannus 950 cf. *Cist. 649 Pseud 1261 Stich. 618; fort. <agite> ite, cf. Mil. 1351 Pers. 469 Stich. 683 accersite B, atcersite *V*, arcersite *E* 951 interibi ε : inter ibo (v. 953 inter ibi) ueruere (-uece *E*, -uerce *V*) auolo *VEB*², om. *B*¹ 954 SENEX. SERVVS FVGITIVVS
957 ne *BE*: neque *V* spem ponas non alio modo determinatum nihil significare potest nisi quod similia pallium, tunicas, ornamenta, gladium et (*Curc. 536*) uitam ponere, idem quod spem deponas *Horat. sat. 2, 5, 26. cum de verbi significatu agatur, in me subaudiri ex sequentibus vocabulis nequit. aptius quam in spe, in spem, quod ne versui quidem sufficit, visum est quod posui supplementum***

- HEG. Propemodum ubi loci fortunae tuae sint facile intellegis.
 si eris verax, tua ex re, facies ex mala meliusculam.
 recte et vera loquere, sed neque vere neque <tu> recte adhuc 960
 fecisti unquam. STAL. Quod ego fatear, credin pudeat cum autumes?
 HEG. At ego faciam ut pudeat, nam in ruborem te totum dabo.
 STAL. Eia, credo ego imperito plagas minitaris mihi.
 tandem ista aufer <ac> dic quid fers, ut feras hinc quod petis.
 HEG. Satis facundu's. sed iam fieri dicta compendi volo. 965
 STAL. Ut vis fiat. HEG. Bene morigerus fuit puer, nunc non decet.
 hoc agamus. iam animum advorte ac mihi quae dicam edissere.
 [si eris verax, <ex> tuis rebus feceris meliusculas.]
 STAL. Nugae istaec sunt. non me censes scire quid dignus siem?
 HEG. At ea subterfugere potis es pauca, si non omnia. 970
 STAL. Pauca effugiam, scio; nam multa evenient, et merito meo,
 quia et fugi et tibi surripui filium et eum vendidi.
 HEG. Cui homini? STAL. Theodoromedi in Alide Polyplusio,
 sex minis. HEG. Pro di immortales, is quidem huius est pater
 Philocrati. STAL. Quin melius novi quam tu et vidi saepius. 975
 HEG. Serva, Iuppiter supreme, et me et meum gnatum mihi.
 Philocrates, per tuom te genium obsecro, exi, te volo.

PHILOCRATES

V 3

Hegio, assum. si quid me vis, impera. HEG. Hic gnatum meum
 tuo patri ait se vendidisse sex minis in Alide.

959 cf. *Vahlenus Herm.* 17, 602, *relat. acad. Berol.* 1888, 11. *intellegendum facies potius quam eris* sensus ac verba repetuntur 968; quo loco eius sententiae versus extitisse servi responsio ostendit. contra 960 pendent verba recte et vera loquere (cf. *Schoellius praef. l. s.*), quibus respondetur servi petulantiae; poenae levioris promissio non ad hunc locum quadrat, siquidem quae secuntur omnia iracundi sunt, sed ad alterum, post illud hoc agamus. ergo versus 958. 959 loco versus male ficti 968 ponendos esse censeo. aliter *Seyffertus B. ph. v.* 1887, 780 sq. 960 recta B; cf. *Ter. Ad.* 609 (attulit *Schoellius Trin.* 268. 380 *Asin.* 567 sq. *Pseud.* 110 <tu> *Pylades*, ante recte *Schoellius* 962 roborem VE, rumorem B 964 HE. hic, non 965 VE <ac> *Camerarius*; scilicet aufer. mitte, omitte ista cum altero imperativo rem quae desideratur indicante non componitur sine copula, cf. *Asin.* 578 *Cist.* 747 *Curc.* 245 *Most.* 1134; bis idem imperatur *Poen.* 1035; omitto (P) non omitte (A) *Trin.* 1074, similia (cf. 967) alibi 965 dictis compendium, corr. *Guietus* 967 ac *Camerarius*: haec 968 <ex> *Camerarius*; debuit ex malis tuis; cf. ad 959 970 potisses 971 post 973 traditum huc reposuit *Valla* efficiam V, effitiam E 973 theodoro medico poliplus io 974 immortalis VE 975 philocrates VE, philocratis B, corr. *Fleckeisenus*; cf. *Trin.* 744 noli V, nolu E te, corr. *Weilius* 976 supreme 977 te om. VE ingenium
 PHILOCRAATES (PHYL. B) HEGIO (HEIO B) STALAGMVS (-CMVS B)

PHILOCR. Quam diu id factum est? STAL. Hic annus incipit vicensimus. 950
 PHILOCR. Falsa memorat. STAL. Aut ego aut tu. nam tibi quadrimum
 tuos pater peculiarem parvulo puero dedit.
 PHILOCR. Quid erat ei nomen? si vera dicis, memoradum mihi.
 STAL. Paegnium vocitatus, post vos indidistis Tyndaro.
 PHILOCR. Cur ego te non novi? STAL. Quia mos est oblivisci hominibus 955
 neque novisse cuius nihili sit faciunda gratia.
 PHILOCR. Dic mihi, isne istic fuit, quem vendidisti meo patri,
 qui mihi peculiaris datus est? STAL. Huius filius.
 HEG. Vivitne is homo? STAL. Argentum accepi, nil curavi ceterum.
 HEG. Quid tu ais? PHILOCR. Quin istic ipsust Tyndarus tuos filius. 990
 ut quidem hic argumenta loquitur. nam is mecum a puero puer
 bene pudiceque educatus usque ad adulescentiam.
 HEG. Et miser sum et fortunatus, si <vos> vera dicitis;
 eo miser sum quia male illi feci, si gnatust meus.
 eheu, quom ego plus minusve feci quam <me> aequom fuit. 995
 quod male feci crucior; modo si infectum fieri possiet.
 sed eecum incedit huc ornatus haud ex suis virtutibus.

TYNDARVS

V 4

Vidi ego multa saepe picta, quae Acherunti fierent
 cruciamenta, verum enim vero nulla adaeque est Acheruns
 atque ubi ego fui, in lapicidinibus. illic ibi demumst locus, 1000
 ubi labore lassitudo est exigunda ex corpore.
 nam ubi illo adveni, quasi patriciis pueris aut monerulae,
 aut anites aut coturnices dantur, quicum lusitent,
 itidem mi haec advenienti upupa, qui me delectem, datast.

952 parvulum, cf. 1013 954 pecnium uocitatus est 956 nihil, corr.
 Merula 955 huius filius Philocrati continuatur, servo dedit Brunckius
 959 accipe VE 992 educatus est 993 fortunatis VE <uos> Camerarius,
 <istaec> Bachius in Studemundi stud. 2, 220 dicitis V(E) post 994 versum
 suppleverunt qualem eo fortunatus quod gnatum quem perdideram repperi Gep-
 pertus et Vssingius; quam coniecturam sententiae conformatio 994. 995 non com-
 mendat 995 minusque, corr. Gronovius (aut plus mali aut minus boni) qua
 B¹ <me> Bentleius 997 ornatur VE haud ex Muretus: audax; cf. Ter.
 Ad. 176. Rufinus (gr. lat. 6) 561 (Sisenna) in Captivis sic: hic ornatus. s. (sic
 Paris. A, ornatus alter Parisinus, ornatur. s. cod. Reginae, cf. VE) litteram metri
 causa amisit. quod tantum huc (non ad v. 447) referri posse vidit Hermannus apud
 Ritschelium parerg. 384; pronuntiarit Sisenna ornatu haud ex 995 TYN-
 DARVS. HEGIO (HEIO B) PHYLOCRAATES (PHIL. V) acheronti VE 999 ache-
 rois E, Nonius 191 1000 lapricidinibus VE, lapricidinas B 1001 est Bent-
 leius: est omnis 1002 patricus B¹, patritus VE 1003 aut cotornices VE,
 a coturnices (u ex o?) B 1004 haec mihi B delectet, corr. Lambinus

sed erus eccum ante ostium, et erus alter eccum ex Alide 1005
 rediit. HEG. Salve, éxoptate gnate mi. TYND. Hem, quid gnate mi?
 attat, scio cur te patrem adsimules esse et me filium:
 quia mi item ut parentes lucis das tuendi copiam.
 PHILOCR. Salve, Tyndare. T. Et tu, quoniam causa hanc aerumnam exigo.
 PHILOCR. At nunc liber in divitias faxo venies. nam tibi 1010
 pater hic est; hic servos, qui te huic hinc quadrimum surpuit,
 vendidit patri meo te sex minis, is te mihi
 parvolum peculiarem parvulo puero dedit:
 illic indicium fecit; nam hunc ex Alide huc reduximus.
 TYND. Quid huius filium? PHILOCR. Intus eccum fratrem germanum tuum. 1015
 [TYND. Quid tu ais? adduxtin illum huius captivom filium?
 PHILOCR. Quin, inquam, intus hic est. T. Fecisti edepol et recte et bene.
 PHILOCR. Nunc tibi páter hic est: hic fur est tuos, qui parvom hinc te abstulit.
 TYND. At ego hunc grandis grandem natu ob furtum ad carnificem dabo.
 PHILOCR. Meritus est. T. Ergo edepol <merito> meritam mercedem dabo. 1020
 sed <tu> dic oro: pater meus tune es? HEG. Ego sum, guate mi.
 TYND. Nunc demum in memoriam redeo, cum mecum recogito.]
 nunc edepol demum in memoriam regredior, audisse me
 quasi per nebulam, Héigionem meum patrem vocarier.
 HEG. Is ego sum. PHILOCR. Compedibus quaeso ut tibi sit levior filius 1025
 atque huic gravior servos. HEG. Certum est principio id praevortier.
 eamus intro, ut arcessatur faber, ut istas compedes
 tibi adimam, huic dem. STAL. Quoi peculi nihil est, recte feceris.

1005 desideratur erum eccum aut erus eccum est. loco uno consimili (cf. Langenus symb. 6, Bachius in Studemundi stud. 2, 412) Rud. 1174 est facile additur; hic nec erust gratum et et minime abiciendum. ex verbo rediit subauditur astandi notio 1006 redit <o> salve Spengelius em VE (B¹?)
 1007 esse adsimules Guietus 1008 accedit A; pauca in initiis leguntur usque ad 1015 qu[is]q[ue] AB: qui VE 1009 quoniam B²: cuius Nonius 291, quoniam E, quoniam B¹?, qu[is]q[ue] nis V exigo VE, Nonius: exi]q[ue] AB
 1011 surripuit 1014 illic: fort. id hic huc B: hunc VE reducimus, corr. Parcus 1015 qu[is]q[ue] huius AP 1016-1022 om. A; atque apparet duplicem fabulae exitum (1009-1015, 1023 sq. et 1009, 1016-1022, 1024 sq.) in P coniunctum esse. summam rei Braxius perspexerat; cf. Havetus rev. de philol. 16 (1892) p. 73 1016 aduxtin B filium captivum, corr. Pylades
 1019 hunc B²: nunc 1020 nomina om. <merito> Gruterus 1021 <tu> Havetus p. 72 s[un]t B 1022 cogito, corr. Gruterus 1023 audissem me P, red[is]se me A 1024 ne[bul]l[am] AP, cf. Pseud. 463 1025 is A: om. P 1026 hic P H.: sp. om. A certust A principio A: principium P praevortier A 1027 arcessatur A compedis P, A n. l.
 1028 SERVVS P: sp. om. A

CATERVA

Spectatores, ad pudicos mores facta haec fabula est,
 neque in hac subigitationes sunt neque ulla amatio 1030
 nec pueri suppositio nec argénti circumductio,
 neque ubi amans adulescens scortum liberet clam suom patrem.
 huius modi paucas poetae reperiunt comoedias,
 ubi boni meliores fiant. nunc vos, si vobis placet
 et si placuimus neque odio fuimus, signum hoc mittite: 1035
 qui pudicitiae esse voltis praemium, plausum date.

1029 CATERVA P: v. vac. A 1030—1036 in A nihil legitur nisi primae
 litterae v. 1031 et 1034 1030 subi cogitationes VE CA[PTIVI] — | INCIPI
 — L — (Curculio?) | FELICITER A, PLAVTI CAPTIVI EXPLICIT INCIPIT CVRCVLIO P
 Nonius 220 pilleus generis masculini. Plautus Captivus:

pilleum quem habuit deripuit eumque ad caelum sustulit
 (diripuit et tollit codd., corr. Bothius). in nomine fabulae erratum esse proba-
 biliter coniecit Schoellius

C A S I N A

ARGUMENTVM

Conservam uxorem duo conservi expetunt.

Alium senex allegat, alium filius.

Senem adiuvat sors, verum decipitur dolis.

Ita ei subicitur pro puella servolus

Nequam, qui dominum mulcat atque vilicum. 5

Adulscens ducit civem Casinam cognitam.

argumentum post prologum P; usque ad v. 37 deest A 2 cf. 52

3 sors senem adiuuat, *corr. Bothius* 4 pro om. *VE* 5 mulgat, *corr. Pius*

PERSONAE

OLYMPIO }
CHALINVS } servi
CLEOSTRATA matrona
PARDALISCA ancilla
MYRRHINA matrona
LYSIDAMVS }
ALCESIMVS } senes
COCVS
SCAENA ATHENIS

*Cleostratae nomen ubique trisyllabum, cf. Seyffertus Philol. 29, 387
de Lysidami nomine egit Studemundus ind. Gryphisw. 1871|72 Casinam fabulam
Plautus inscripsit ab ancillae nomine Casina quam amari a sene introduxit
Paulus 61 s. v.*

PROLOGVS

Salvere iubeo spectatores optimos,
 fidem qui facitis maxumi, et vos Fides.
 si verum dixi, signum clarum date mihi,
 ut vos mi esse aequos iam inde a principio sciam.
 qui utuntur vino vetere sapientis puto 5
 et qui libenter veteres spectant fabulas;
 <atque> antiqua opera et verba cum vobis placent,
 aequom est placere ante <alias> veteres fabulas:
 nam nunc novae quae prodeunt comoediae
 multo sunt nequiores quam nummi novi. 10
 nos postquam populi rumore intelleximus
 studiose expetere vos Plautinas fabulas,
 antiquam eius edimus comoediam,
 quam vos probastis qui estis in senioribus;
 nam iuniorum qui sunt non norunt, scio; 15
 verum ut cognoscant dabimus operam sedulo.
 haec cum primum acta est, vicit omnis fabulas.
 ea tempestate flos poetarum fuit,
 qui nunc abierunt hinc in communem locum.
 sed tamen absentes prosunt <pro> praesentibus. 20
 vos omnes opere magno esse oratos volo,
 benigne ut operam detis ad nostrum gregem.

inscr. post Curc.: INCIPIT PROLOGVS IN CASSINA B², INCIPIT CASSIANI PROLOGVS VE *tempus et originem prologi ostendunt v. 5 sq., cf. Ritschelius parerg. 180 sq. et quae contra disputat Mommsenus Mus. Rhen. 10, 122 sq.*
 1 (S)alue VE 2 et <item> Ritschelius 4 esse om. B¹VE, cf. 376. 247. 488. 500. 722; Seyffertus Berl. phil. w. 1891, 79 7 suppl. Hauptius (qui scripsit atqui); antiquaque Seyffertus Philol. 29, 387 8 suppl. Ritschelius 9 nam nunc Lond.: nam hunc VE, nunc B 10 molto B 11 rumorem, corr. Angelius 12 uos om. B¹, nos E 13 antiquam <aliquam> Hauptius edidimus commediam B 17 primatum VE 20 <pro> Seyffertus (cl. Men. 298. 927) 21 esse oratos B: operatos esse VE

eicite ex animo curam atque alienum aes *
 ne quis formidet flagitorem suom:
 ludi sunt, ludus datus est argentariis; 25
 tranquillum est, Alcedonia sunt circum forum:
 ratione utuntur, ludis poscunt neminem,
 secundum ludos reddunt autem nemini.
 aures vocivae si sunt, animum advortite:
 comoediai nomen dare vobis volo. 30
 Clerumenoe vocatur haec comoedia
 graece, latine Sortientes. Deiphilus
 hanc graece scripsit, post id rursum denuo
 latine Plautus cum latranti nomine.
 senex hic maritus habitat; ei est filius, 35
 is una cum patre in illisce habitat aedibus.
 est ei quidam servos, qui in morbo cubat,
 immo hercle vero in lecto, ne quid mentiar;
 is servos, sed abhinc annos factum est sedecim,
 quom conspicatust primulo crepusculo 40
 puellam exponi. adit extemplo ad mulierem
 quae illam exponebat, orat ut eam det sibi:
 exorat, aufert; detulit recta domum,
 dat erae suae, orat ut eam curet, educet.
 era fecit, educavit magna industria, 45
 quasi si esset ex se nata, non multo secus.
 postquam ea adolevit ad eam aetatem, ut viris
 placere posset, eam puellam hic senex
 amat efflictim, et item contra filius.
 nunc sibi uterque contra legiones parat, 50

23 eicite *B*: dicite *V*, diicite *ex* discite *E* (procul) *Geppertus*: possis
secundum Pyladem ex animo curas atque alienum aes eicite 24 flagitorem
VE 25 post 26 posuit *Geppertus* 27 neminem poscunt, *corr. Came-*
rarius 30 comedia 31 clerumoene 32 diphilus *VE* 34 *cf. Paulus*
231 (plauti canes auribus languidis, cf. Loenius gl. nom. 213); probabilis
Dousa ad canes rettulit baubantes 38 *accedit A* (*f. 195^r*); cuius fol. 681^r
(quod deinde Stichi argumentum recepit) et ipsum habuit huius prologi versus
38—56 postea deletos, ut pauca legi possint (A) quae omnia conspirant cum A
(f. 195) 40 conspicatus est *P* primulo *A*: primo *P*, *schol. Aen. 10, 615*
(Pl. in Cistellaria) 45 facit *P* 46 si *om. A(A)* hiatus versuum 47. 48.
 49. 50. 58. 59. 79 *A* cum *P* communes habet 47 ea *A(A)*: *om. P* possis
 ut (iam) 48 eam *A(A)*: at eam *P* illic *Ritschelius* 49 contra suspectum
 50 uterque nunc sibi *Pylades*

paterque filiusque, clam alter alterum:
 pater adlegavit vilicum, qui posceret
 sibi istanc uxorem: is sperat, si ei sit data,
 sibi fore paratas clam uxorem excubias foris;
 filius is autem armigerum adlegavit suom, 55
 qui sibi eam uxorem poscat: scit, si id impetret,
 futurum quod amat intra praesepis suas.
 senis uxor sensit virum amóri operam dare,
 propterea úna consentit cum filio.
 ille autem postquam filium sensit suom 60
 eandem illam amare et esse impedimento sibi,
 hinc adolescentem peregre ablegavit pater;
 sciens ei mater dat operam absenti tamen.
 is, ne expectetis, hodie in hac comoedia
 in urbem non redibit: Plautus noluit, 65
 pontem interruptit, qui erat ei in itinere.
 sunt hic, inter se quos nunc credo dicere:
 'quaeso hercle, quid istuc est? serviles nuptiae?
 servin uxorem ducent aut poscent sibi?
 novom attulerunt, quod fit nusquam gentium.' 70
 at ego aio id fieri in Graecia et Carthagini,
 et hic in nostra terra + in Apulia;
 maioreque opere ibi serviles nuptiae
 quam liberales etiam curari solent;
 id ni fit, mecum pignus si quis volt dato 75
 in urnam mulsi, Poenus dum iudex siet
 vel Graecus adeo, vel mea causa Apulus.

51 filiusque *A(A)*: filius *P* alterum *A(A)B*: alterumque *VE* 53 istanc
A(A): istam *P*; cf. *Bachius in Studemundi stud.* 2, 265 54 uxore *A* et
 ex spatio (*A*) 55 is *A(A)*: om. *P*, cf. 767 allegavit *P*: adlegat *A*, ad-
 [le]gat (*A*) 58 <ei> amori *Muellerus* 59 <ea> una *Camerarius* 60 filium
 sensit (sensip *t. Schoellio*, cf. *praef. Most.* p. 15) *A*: sensit filium *P* 62 able-
 gat *A* 63 ei mater *A*: eius mater ei *P* adsenti *A* 64 is *A*: his *P* 65 redi-
 uit *P* 66 in om. *A* 67 sunt hic quos credo nunc inter se dicere *P*
 cf. *Stich.* 446 sq. 71 aio *A*: alio *B* (*i. e.* aiio), alia *VE* id *A*: hoc *P*
 carthaginì *A*: cartagini *P* 72 sic *AP* <ipsa> nostra *Reizius*; de Apuliae
 prima producta *Lachmannus ad Lucr.* 37, secundam producit etiam *Lucilius*
v. 760 (cf. 1112). conieci et hic <quoque etiam> in nostra terra, in Apulis.
 cf. 77 *Mil.* 618 73 maiorique *A* opera *P*; cf. *Bacch.* 178 et similia;
Cist. 713 *Pers.* 241 *Truc.* 937 74 liberalis *B¹E* 75 pignus *AV*: pingnus *B²*
i. ras., pugnus *E* 77 greitiis *VE*, *B v. l.* appulus *P*

quid nunc? nihil agitis? sentio, nemo sitit.
 revortar ád illam puellam épositiciam:
 quam servi summa vi sibi uxorem expetunt, 80
 ea inveniatur et pudica et libera,
 ingenua Atheniensis, neque quicquam stupri
 faciet profecto in hac quidem comoedia.
 mox hercle vero, post transactam fabulam,
 argentum si quis dederit, ut ego suspicor. 85
 ultro ibit nuptum, non manebit auspices.
 tantum est. valete, bene rem gerite et vincite
 virtute vera, quod fecistis antidhac.

78 quid *AB*²: qui *VE*, quod *B*¹ 79 puellam illam *Pylades* 82 quid-
 quam *A* 84 transacta fabula *P* 88 antid hac *B*: antidac *A*, antid hanc
VE *subscr.* CASINA, sequitur argumentum *P*, paginae reliqua pars vacua *A*

OLYMPPIO

I

Non mihi licere meam rem me solum, ut volo,
loqui atque cogitare, sine ted arbitro? 90
quid tu, malum, me sequere?

CHALINVS

Quia certum est mihi,

quasi umbra, quoquo tu ibis, te semper sequi;
quin edepol etiam si in crucem vis pergere,
sequi decretumst. dehinc conicito ceterum,
possisne necne clam me sutelis tuis 95
praeripere Casinam uxorem, proinde ut postulas.

OL. Quid tibi negotist mecum? CHAL. Quid ais, impudens?
quid in urbe reptas, vilice haud magni preti?

OL. Lubet. CHAL. Quin ruri es in praefectura tua? .
quin potius quod legatum est tibi negotium, 100
id curas atque urbanis rebus te apstines?

huc mihi venisti sponsam praereptum meam:
abi rus, abi diirectus tuam in provinciam.

OL. Chaline, non sum oblitus officium meum:
praefeci ruri recte qui curet tamen. 105

ego huc quod veni in urbem si impetravero,
uxorem ut istam ducam, quam tu deperis,
bellam et tenellam Casinam, conservam tuam,
quando ego eam mecum rus uxorem abduxero,

89 OLYMPPIO CHALINVS A, OLIMPIO CALINVS SERVI DVO (O. S. C. D VE) P
Olympioni sermonem tribuit Acidalius, Chalino P, et sic deinceps usque ad
v. 97 90 ted sic AP 92 quasi umbra scil. sequitur tu ibeis te semper
sequi A: ibis tu te persequi P, cf. Aul. 449 97 negoti mecum est P
98 C. praem. haud A: hic P 99 sq. locuntur quasi praetor urbanus
cum praefecto Fundos vel Arpinum misso 102 mihi om. P 106 si A:
nisi P 107 istanc (-nt VE) P 109 quando [εαη] mecum A

- ruri incubabo usque in praefectura mea. 110
- CHAL. Tun illam ducas? hercle me suspendio,
quam tu eius potior fias, satiust mortuom.
- OL. Mea praedast illa: proin tu te in laqueum induas.
- CHAL. Ex sterculino effosse, tua illaec praeda sit?
- OL. Scies hóc ita esse. CHAL. Vae tibi. OL. Quot te modis, 115
si vivo, habebo in nuptiis miserum meis.
- CHAL. Quid tu mihi facies? OL. Egone quid faciam tibi?
primum omnium huic lucebis novae nuptae facem;
postilla, ut semper, improbus nihilique eris:
post id locorum quando ad villam veneris, 120
dabitur tibi amphora una et una semita,
fons unus, unum ahenum et octo dolia:
quae nisi erunt semper plena, ego te implebo flagris.
ita te aggerunda curvom aqua faciam probe,
ut postilena possit ex te fieri. 125
post autem érvi nisi tu acervom éderis
aut quasi lumbricus terram, quod te postules
gustare quicquam, numquam edepol ieiunium
ieiunumst aequae atque ego te ruri reddibo.
post id, quom lassus fueris et famelicus, 130
noctu ut condigne te cubes curabitur.
- CHAL. Quid facies? OL. Concludere in fénestram firmiter,
unde auscultare possis quóm ego illam ausculer:
quom mi illa dicet 'mi animule, mi Olympio,
mea vita, mea mellilla, mea festivitas, 135

110 rur. A, iure V, dure ut vid E, *iure (erasa r?) B 111 tu P
112 satius est P, satis est A 114 ex sterculino (sterculino t. Schoellio praef.
Most. p. 15) A, exterculino VE, cf. Pers. 407 est P 115 vae tibi Olym-
pioni continuat A, contra usum 118 hic Seyffertus 119 nihilque P
sis AP, correxi. versus deleverat Quietus, sed dictum oportuit qua de causa
Chalinus rus venturus sit 120 locarum A illam P 121 amfora A
122 aenum P 125 cf. Loenius prodr. 262 126 erui nisi: ruri n[is]i AB,
nisi ruri VE; eruum latere primi editores viderunt, sed illud addentes ruri
retinuerunt omnes; at v. 129 ruri apte repetitur in clausula, non apte cum post
autem coniungitur, cum iam inde a v. 120 res ruri geratur. inter erui et nisi ali-
quid intercidisse videtur 125 i[e]ju[n]iu[m] etiam A 129 ieiunium est P,
inunumst vel iaiunumst A, cf. Skutschius in Woelfflini arch. 7, 527 sq., cf. v. 803
Merc. 574 Capt. 466, ad Curc. 72. non expressi souum fortasse vulgarem
ruri red[dib]o AP, Nonius 476 132 noncludere in fenestra A (cf. Epid. 402
et sim., contra Curc. 449) 133 hauscultare A ausculer A (osculer P) cum
verborum lusu

sine tuos ocellos deosculer, voluptas mea,
 sine amabo ted amari, meus festus dies,
 meus pullus passer, mea columba, mi lepus,
 quom mi haec dicentur dicta, tum tu, forcifer,
 quasi mus, in medio pariete versabere. 140
 nunc ne tu te mihi respondere postules,
 abeo intro. taedet tui sermonis. — CHAL. Te sequor.
 hic quidem pol certo nil ages sine med arbitro. —

CLEOSTRATA

II 1

Obsignate células, referte anulum ad me:
 ego huc transeo in proximum ad meam vicinam. 145
 vir si quid volét me, facite hinc accersatis.

PARDALISCA

Prandium iusserat senex sibi parari.

CLEOST. St', tace atque abi; neque paro neque hodie coquetur,
 quando is mi et filio advorsatur suo
 animi amorisque causá sui, 150
 flagitium illud hominis. ego illum fame, ego illum siti,
 maledictis, malefactis amatorem ulciscar,
 ego pol illum probe incommodis dictis angam, 153 — 155
 faciam uti proinde ut est dignus vitam colat,
 Acheruntis pabulum,
 flagiti persequentem +

137 amabo te amari *P*, nero amari te *A* 140 versabere *B*²: uersauerē
*AB*¹*E*, uorsauerē *V* 'ut mus e caverna prominet, tu in fenestra te versabis'
 141 *C. praem. P* 142 sermonis tui *P* 143 med *A*: met *P*. cf. 90; hic sine
 necessitate CLEOSTRATE PARDALISCE *A*, CLEOSTRATA MYLIER · ANCILLA PARDALISCA
 (PERDOLISCA *VE*) *P* *A* disponit ut supra; *P* sic: Obsignate — proximum (sed
 Ego) | Ad — arcersatis | Prandium — abi | Neque — suo | Animi — fame (sed
 Flagitium) | Ego — ulciscar | Ego — dignus | Vitam — nequitiae (sed Acheruntis) |
 Nunc — concrepuit | Atque — incepti de multis Casinae canticorum locis dixi
 mus. *Rhen. 40, 161 sq.*; ubi quae exposita sunt polissimum secuti sunt et Schoellius
 et Klotzius, qui post librum de re metr. lat. vet. Casinae cantica iterum tractavit
 in *Fleckeiseni annali 143, 834 sq.*; in qua disputatione non inveni quo meam re-
 censionem corrigerem 145 uiciniam *A* 146 hinc *A*: hinc me *P* accersatis
AE: arcersatis *P* 147 sq. cf. mus. *Rhen. 40, 176* 145 st adhaeret versui
 priori *A*: sta *P* 149 advorsatur suo *P*: suo aduersatur *A* 151 possis ego (pol)
 site *A* 153—155 pol *AP*: om. ζ , Hermannus ad *Eur. Hec. v. 1* dictis: fort.
 cunctis 156 uti sic *AP* ut om. *P* dignam *A* 158 verborum con-
 structio ut defendi possit (persequentem (uam) Schoellius, cf. Hermannus l. s.),
 flagiti praesepe *Acidalius* (scil. praesepem); cf. stabulum flagiti *Truc. 587*

stabulúm nequitiae.

nunc húc meas fortúnas eo quéstum ad vicinam. 160
 séd foris concrépuit, atque eáipse eccam egreditúr foras:
 non pól per tempus iter húc mi incepti.

MYRRHINA

II 2

Sequimíni, comites, in próximum me huc. heus vós, ecquis haec quae
 lóquor audit? 163 — 165

ego hic éro, vir si aut quispiám quaeret.

nam úbi domi sóla sum, sópor manus cálvitur.

iussin colum ferri mihi? CLEOST. Myrrhina, salve. 168 — 170

MYRR. Salvé mecastor. séd quid tu es tristis, amabo?

CLEOST. Há solent omnes quae súnt male nuptae: 172 — 175

domi ét foris aegre quód siet, satis sémper est.

nam ego ibam ad te. MYRR. Et pol ego istuc ad te.

sed quid est quod tuo nunc ánimo aegrest?

nam quód tibi est aegre, idem mi ést dividiae. 179. 180

CLEOST. Credo écastor, nam vicinam neminem amo merito mágis quam te
 nec + qua in plura sint mihi quae ego velim.

MYRR. Amó te, atque istuc expetó scire quid sit. 183 — 185

CLEOST. Péssumis mé modis déspicatúr domi.

MYRR. Héme, quid est? dic idem (nam pol hau sátis meo

161 hinc *P* uicinas *P* 162 atque ea ipsa eccam egreditur foras *P*,
 atque ipsa ecca egreditur *A* 162 pol *om. A* huc *om. P* *dimetron Reizianum*,
cf. 172. 177. 179 CLEO MVLIER. ET EIDEM MYRRINA (MYRRINA *V*,
 MIRRINA *E*) *BVE*, *om. A* 163—165 comitis *P* loquar *P* 166—199 *sic*
disponit P: Ego — sum | Sopor — salue | Salue — omnes (Ita solent omnes
scorsum VE) | Quae — est | Nam — tuo | Nunc — diuidue | Credo — te |
 Nec — atque | Istuc — modis (186) | Nec (190) — hoc (187) | Nam — tuas |
 Obsecro — modis (189) | Mira — queunt | Quin — meo | Educata — amat |
 Obsecro — est | Vnde — addecet 167 sopor *AP*: soror *Nonius 6* manus caluitur *A*,
Nonius (s. caluitur): manu scalpitur *P* (manu+sc+alpitur *B*¹) *metrum fortasse* ∪ ∪ ∪ — ∪ ∪ — |
 ∪ ∪ ∪ — ∪ ∪ — quale *It'* ω̄ ζυρφοδὸν ζαχοῖς, *It'* ω̄ ζυρραληθδόνες 168—170 *myrrhina A*:
 murrina *P* *dimeter iambicum cum clausula anap.*, sequitur *anapaesticus cum eadem*
 172—175 *cf. ad 162* 176 sit *AP* 179. 180 diuidiae *A*: diuidue *P* 181. 182 *uno versu*
(tripartito) A 182 est *desse vidit Guietus; metrum fort. iambicum* qua *in AP* sunt *P*
 183—185 sit *P*: siet || uir *A* 186 *ut s. A*: *CLE. Vir me habet pessimis despiciatam modis P*
ut 189, cf. 187 dic idem hoc; tamen verba plane repeti non decet. fortasse in A uir
correcturae vice adiectum est (185), ut restitueretur despiciat uir domi. cf. Priscianus 1, 385,
10 post 186 P habet v. 190: om. A; recto loco iam Acidalius posuerat
 187. 188 *uno versu (bipartito) A* 187 quid est? *Cleostratae A* idem *A*: idem
 hoc *P, cf. Bachius in Studemundi stud. 2, 280* haud (aut *E*) *P*

córde accepí querellas tuas) ópsecro.

CLEOST. Vir me habet péssumis déspicatám modis,
néc mihi iús meum óptinendi optio est.

190

MYRR. Mira sunt, véra si praédicas, nám viri
iús suom ad múlieres óptinere haúd queunt.

CLEOST. Quín mihi ancillulam ingrátis póstulat,
quae mea est, quae meo edúcta sumptú siet,

vilico suo sé dare,

195

séd ipsus eam amat. MYRR. Obsecro

táce. CLEOST. Nam hic nunc licet dicere:

nós sumus. MYRR. Ita est. unde éa tibi est?

nám peculi probam nil habere áddecet

clám virum, ét quae habet, pártum ei haud cómmode est,

200

quín viro aut súbtrahat aut stupro invénerit.

hóc viri cénseo esse ómne, quidquid tuom est.

CLEOST. Tu quidem advorsum tuam amicam omnia loqueris.

MYRR. Tace sis, stulta, et mi ausculta. noli sis tu illi advórsari, sine amét, sine quod libet id faciat, quandó tibi nil domi délicuom est.

CLEOST. Satin sána es? nam tu quidem ádvorsus tuam istaéc rem loquere.

MYRR. Insípiens, 207 — 210

sempér tu huic verbo vitato abs tuo víro. C. Cui verbo? M. Ei fóras, mulier.

CLEOST. St, táce, M. Quid est? C. Ém. M. Quis est, quem vides? C. Vir
eccum it; intro ábi, adpropera, áge amabó. MYRR. Impetrás, abeo.

188 querellas *AVE*: querelas *B* 189—534 *deest A* 189 *cf. Men.*
693 190 *post 186, v. s. cf. Mil. 669* 193 mihi non a postulat pendet sed
ab eo quod est postulat vilico suo se dare ingratis 194 educata est
Camerarius; fort. sumptust, eam 195 *sq. quattuor dimetri trochaici (198 fort.*
iamb.) 196 obsecro — sumus *Myrrhinae, ita est Cleostratae: corr. Acidalius*
197 *fort. non hic licet dicere? (Lachmannus)* 198 nos sumus *cf. Ar. Thesm.*
472 ἀντὰ γὰρ ἔσθην, cf. Ach. 504, Plat. leg. 836^b, Herond. 6, 70, Hermannus
opusc. 1, 314; Amph. 930, Poen. 891 196 *sq. post alios Seyffertus Berl.*
phil. v. 1891, 79 ante nunc, nos, unde verba intercidisse coniecit; at ne sed
quidem ante unde desideratur, si tantum ut nunc fit colloquium interrumpitur
200 *et: set vel sei Seyffertus* commodi, *corr. Lipsius* 201 uero *VE*
203 *anapaesti quales Ar. Ach. 285 item singulares; v. infra 645. 952; sed possis*
discribere paroemiacum sequente monometro, cf. v. sq. 206 *Varro de l. l. 7,*
106 (Flor.) in Casinea esses sine quod lubet id facias quando tibi domi nihil
delicuum est, in delicuum (sic cum Plauti codd., deliquum Paulus 73) et suam
et Aureli et Claudii interpretationem adferens 207—210 *ista BV, istam E*
211 *ab B¹VE* mulier *C. st Gruterus: mulier est* 212 *sq. disp.: Tace —*
it | Intro — abeo | Mox — loquar (sed Igitur) | Nunc — valeas item ana-
paesti 212 *hem* 213 *m. intro B² et Cle. impetras B, deinde m. mox et Cle.*
valeas codd., corr. Dissaldeus

CLEOST. Mox mágis cum otium mi et tibi érit, igitur 214. 215
tecúm loquar. nunc vale. MYRR. Váleas. —

LYSIDAMVS II 3

Omnibus rebus ego amorem credo et nitoribus nitidis antevenire,
nec potis quicquam commemorari quod plus salis plusque leporis hodie
habeat; cocos equidem nimis demíror, <tot> qui utuntur condimentis,
eos eo condimento uno <non> utier, omnibus quod praestat. 220
nam úbi amor condiméntum inerit, cuiús placituram <escam> crédo;
neque sálsu[m] neque suave ésse potest quicquam, úbi amor non admíscetur:
fel quód amarumst, id mél faciet. hominem éx tristi lepidum ét lenem.
hanc égo de me coniecturam domi fácio magis quam ex aúditis;
qui quóm amo Casinam, mágis niteo, munditiis munditiam ántideo: 225
myropólas omnes sollicito, ubicúmque est lepidum unguéntum, unguor,
ut illi placeam; et placeo, út videor. sed uxór me excruciat, quía vivit.
tristem ástare aspició. blande haec mihi mála res appellánda est.

uxór mea meaque amoénitas. quid tu agis? C. Abi atque abstine manum.
LYS. Heiá, mea Iuno, nón decet esse té tam tristem tuó Iovi. 230

quo nuncabis? C. Mitte me. L. Mane. C. Non máneo. L. At pol ego té sequar.

CLEOST. Óbsecro, sanus est? LYS. Sánus quom téd amo.

CLEOST. Nólo ames. LYS. Nón potes impetrare. CLEOST. Énecas.

LYS. Véra dicás vefim. CLEOST. Crédo ego istúe tibi.

LYS. Réspice, o mi lepos. CLEOST. Nempe ita ut tú mihi es. 235
unde híc, amabo, unguénta olent? LYS. Oh perii, manifestó miser
téneor. cessó caput pállio detérgere?

217 STALITIO (Stalino VE) SENEX MULIER CLEOS BVE itidis anteu-
nire cf. Pseud. 417 219 habeat: at e corr. B cocos (coquos E) cf. 764
nimis demíror cf. Amph. 765 <tot> Pylades, Guetus 220 <non> s
ceterum v. 217—220 emendatio nihil profecit, neque est praeter metrum quod
offendat. omnium minime abiciam nitoribus nitidis. de anapaestis constat, syste-
ma indicatur syllabis excrescentibus 221 namque Camerarius inierit
<escam> Seyffertus (post nam; post placituram Klotz in Fleckeiseni ann.
143, 837); placiturum s 222 saluum B¹ 224 cf. Cist. 204 225 quom
Reizius: quam niteo Gulielmius: inicio (-tio VE) qui quám amo Casinam
mágis, tanto Seyffertus Berl. ph. n. 1891, 110. sed Munditiam se anteire, id
satis amplificationis est munditianti deo, corr. Camerarius 226 miro pol
has es 227 placeat et 228 res: mers Brixius 229 manum abi atque
abstine Seyffertus st. Pl. 9 (Aul. 270 Ter. Ad. 917, Fahlenus ind. lect. 1880,
16) 230 esse cf. Pers. 260 232 sq. disp.: Obsecro — non | Potes — ego |
Istuc — es | Vnde — perii | Manifesto — detergere 232 quam te damo vel
clamo B¹, te clamo VE 233 enegas 235 oh 236 unguent adolent VE¹,
unguenta adolent B 237 cf. 628, mus. Rhen. 40, 176

út te bonus Mercúrius perdat, míropola, quia haec mihi dedisti.

CLEOST. Ého tu nihili, cána culex, vix téneor quin quae décent te dicam, sénecta aetate únguentatus pér vias, ignáve, incedis? 240

LYS. Pól ego amico dédi cuidam operam, dum émit unguenta. CL. Vt cito comméntust.

écquid te pudet? LYS. Ómnia quae tu vís. CLEOST. Vbi in lustrá iacuisti?

LYS. Égone in lustra? CLEOST. Scio plus quam tu me árbitrare.

LYS. Quid id est? quid scis?

CLEOST. Té sene omniúm + senem néminem esse ignáviorem.

únde is, nihili? ubí fuisti? ubí lustratú's? ubí bibisti? 245

mádes mecastor: víde, palliolum ut rúgat. LYS. Di me et te infelicient, si égo in os méum hodie vini guttam índidi. CLEOST. Immo age, út lubet, bíbe, es, disperde rem. LYS. Óhe, iam satis, uxór, comprime te,

númium tinnis, 248 — 250

relinque aliquantum orátionis, crás quod mecum litiges.

séd quid ais? iam domuisti animum, potius ut quod vir velit

fieri, id facias, quam adversere contra? CLEOST. Qua de re? LYS. Rogas?

super ancilla Casina, ut detur nuptum nostro vilico,

servo frugi atque ubi illi bene sit ligno, aqua calida, cibo, 255

vestimentis, ubique educat pueros quos pariat + potius

quam illi servo nequam des, armigero nili atque improbo,

cui hominí hodie peculi nummus non est plumbeus.

CLEOST. Mirum ecastor, te senecta aétate officium tuum

non meminisse. LYS. Quid iam? C. Quia, si facias recte aut commode, 260 me sinas curare ancillas, quae mea est curatio.

LYS. Qui, malum, homini scutigerulo dáre lubet? CLEOST. Quia enim filio

238 miropola qui *Lambinus* 239 nihil hic anaculix 240 unguentis *B*¹, unguentus *VE* 241 commendatus est, *corr. Pylades* 243 quid tu scis *BVE*, tu *del. Geppertus*, quod tu scis *s*, *cf. ad Bacch. 54* 238 *sq. fort. anapaesti* (240 *duo paroemiaci*; 241 ego *(eam)*; 242 ubi in lústra iacuísti? *egone in lustra?*), *deinde* scio plus quam tu me árbitrare. | quid id ést? quid tú scis? 244 *fort. sen*(um equid)em 245 his niuisti *B¹VE Nonius 135* (*s. lustratus: luxuriosus*) unde es nihil ubi lustretur ibi bibatur 246 *adest, corr. Schoellius cf. frg. inc. 45 G.* di *B*: de *VE* infilicent *B*, inflicem *VE* 247 hodie *om. B¹VE* iubet *VE, item 262* 248—250 disperdere *B¹* satis uxor est *codd., cf. Stich. 734* tinnis 253 quam *Pylades*: potius quam 254 casi nam *ut vid. B¹, cassina E* ut *B*: *S. ut VE* 256 potius *incipit v. sq., cf. 252. 268*; pariat *(bene)* potius *deinde omisso nisi Camerarius, rectius potius omisit Vssingius* (*probe Geppertus*) 257 nihili *Merula*: nisi 260 recte *s*: certe aut *B in ras.*: et *VE* 261 curare me sinas *VE* 262 filio *cum* (*v. sq.*) unico *permutavit Bothius: sed aptius unico eo loco legitur quo in libris est*

nos oportet opitulari único. LYS. At quamquam unicust, nihil magis ille unicust mihi filius quam ego illi pater: illum mi aequiust quam me illi quae volo concedere. 265

CLEOST. Tu ecastor tibi, homo, malam rem quaeris. LYS. Subolet, sentio. egone? CLEOST. Tu. nam quid friguttis? quid istuc tam cupide cupis? LYS. Ut enim frugi servo detur potius quam servo improbo.

CLEOST. Quid si ego impetro atque exoro a vilico, causa mea ut eam illi permittat? LYS. Quid si ego autem ab armigero impetro, 270 (ut) eam illi permittat? atque hóc credo impetrassere.

CLEOST. Convenit. vin tuis Chalinum huc evocem verbis foras? tú eum orato, ego autem orabo vilicum. LYS. Sane volo.

CLEOST. Iam hic erit. nunc experiemur, nostrum uter sit blandior. — LYS. Hercules dique istam perdant, quod nunc liceat dicere. 275 ego discrucior miser amore, illa autem quasi ob industriam mi advorsatur. subolet hoc iam uxori quod ego machinor: propter eam rem magis armigero dat operam de industria. qui illum di omnes deaeque perdant. II 4

CHALINVS

Te uxor aiebat tua

me vocare. LYS. Ego enim vocari iussi. CHAL. Eloquere quid velis. 280

LYS. Primum ego te porrectiore fronte volo mecum loqui; stultitia est ei te esse tristem, cuius potestas plus potest. probum te et frugi hominem iam pridem esse arbitror. CHAL. Intellego. quin, si ita arbitrare, emittis me manu? LYS. Quin id volo. 284. 285 sed nihil est, me cupere factum, nisi tu factis adiuvas.

CHAL. Quid velis modo id velim me scire. LYS. Ausculta, ego eloquar. Casinam ego uxorem promisi vilico nostro dare.

CHAL. At tua uxor filiusque promiserunt mihi. LYS. Scio.

264 ille unicust *Geppertus*: unicus est ille 265 equius est 266 s. s. *Cleostratae*, corr. *Lambinus*. cf. 277 267 egon *Varro de l. l. 7, 104 Maccius* (nomen corruptum) in Casina a fringuilla (cf. *Paulus 90 s. fringilla*): quid fringuttis — cupis. cf. *Nonius 7* nam quid friguttis — cupis (*idem 308* nam quid friguttis? nam quid istud cupide petis?, cf. *L. Muellerus*), *Fulgentius 562 (14 L.)* quidnam friguttis? 270 permittam *VE* 271 (ut) *Guietus*; cf. *Trin. 591* credo (me) *Camerarius*, *Reizius* 272 uin *Geppertus*: uuis *B*, uius *VE* 273 ullico 276 autem illa, corr. *B*² industria; cf. 805 279 *SERVVS SENEX BVE* alebat 280 iussit 281 ego ex enim *B* porrectiorem frontem (-te *E*) 282 *C. praem. B*² esset *B¹VE* 283 *S. praem. B*² pro bone frugi, corr. *Seyffertus Berl. phil. woch. 1888, 239* (qui scripsit probum et frugi, cum deinde te inserat *Londinensis*), cf. *Most. 133 Trin. 320 Merc. 521* 287 me scire *Merula*: miscere loquar, corr. *Muellerus* 289 expecte mihi promiserunt

sed utrum nunc tu caelibem te esse mavis liberum 290
 an maritum servom aetatem degere et gnatos tuos?
 optio haec tua est: utram harum vis condicionem accipe.
 CHAL. Liber si sim, meo periclo vivam; nunc vivo tuo.
 de Casina certum est concedere homini nato nemini.
 LYS. Intro abi atque actutum uxorem huc evoca ante aedis cito, 295
 et sitellam huc tecum efferto cum aqua, et sortis. CHAL. Satis placet.
 LYS. Ego pol istam iam aliquovorsum tragulam decidero.
 nam si sic nihil impetrare potero, saltem sortiar.
 ibi ego te et suffragatores tuos uliscar. CHAL. Attamen
 mi obtinget sors. LYS. Vt quidem pol pereas cruciatu malo. 300
 CHAL. Mi illa nubet, machinare quid lubet quo vis modo.
 LYS. Abin hinc ab oculis? CHAL. Invitus me vides, vivam tamen. —
 LYS. Sumne ego miser homo? satin omnes <res> sunt advorsae mihi?
 iam metuo, ne Olympionem mea uxor exoraverit
 ne Casinam ducat: si id factum est, ecce me nullum senem; 305
 si non impetravit, etiam specula in sortist mihi.
 si sors autem decolassit, gladium faciam culcitam
 eumque incumbam. sed progreditur optume eccum Olympio.

OLYMPIO

II 5

Vna edepol opera in furnum calidum condito
 atque ibi torreto me pro pane rubido, 310
 era, qua istuc opera a me impetres quod postulas.
 LYS. Salvos sum, salva spes est, ut verba audio.
 OL. Quid tu me tua, era, libertate territas?
 qui si tu nolis filiusque etiam tuos,
 vobis invitis atque amborum ingratiis 315
 una libella liber possum fieri.
 LYS. Quid istuc est? quicum litigas, Olympio?
 OL. Cum eadem qua tu semper. LYS. Cum uxore mea?
 OL. Quam tu mi uxorem? quasi venator tu quidem es:
 dies atque noctes cum cane aetatem exigis. 320

290 *vel ted* 296 *site iam B'E* 297 *tragula B¹* 298 *potuero B*
 301 *quod lubet B¹* 303 *<res> Lond.* 304 *olimpionem* 305 *casiam B*
 306 *insortita sunt mihi, corr. Camerarius et Guietus; cf. ad Mil. 595* 307 *de-*
collassit B, decolla sit VE; cf. Capt. 497 308 *olimpio* 309 *SERVVS OLIM-*
PIO SENEX BVE *edepol: edet Festus 355, cf. 262 s. rubidus* 311 *quam*
istam opera (-ram V), corr. Brixius 313 *tua era L.: vera* 314 *quid, corr.*
Acidalius (quin vel qui) 315 *ingratus VE* 317 *ligatis V, legitas E*
 318 *uxorem Pylades* 320 *aetate VE cf. 973*

LYS. Quid agit, quid loquitur tecum? OL. Orat, obsecrat, ne Casinam uxorem ducam. LYS. Quid tu postea?

OL. Negavi enim ipsi me concessurum Iovi, si is mecum oraret. LYS. Di te servassint mihi.

OL. Nunc in fermento totast, ita turget mihi.

325

LYS. Ego edepol illam mediam diruptam velim.

OL. Credo edepol esse, siquidem tu frugi bonae es. verum edepol tua mihi odiosa est amatio:

inimica est tua uxor mihi, inimicus filius, inimici familiares. LYS. Quid id refert tua?

330

unus tibi hic dum propitius sit Iuppiter, tu istos minutos cave deos flocci feceris.

OL. Nugae sunt istae magnae. quasi tu nescias, repente ut emoriantur humani Ioves.

335

responde: si tu Iuppiter sis mortuos,

cum ad deos minoris redierit regnum tuom,

quis mihi subveniet tergo aut capiti aut cruribus?

LYS. Opinione melius res tibi habeat tua, si hoc impetramus, ut ego cum Casina cubem.

340

OL. Non hercle opinor posse, ita uxor acriter

tua instat, ne mihi detur. LYS. At ego sic agam:

coniciam sortis in sitellam et sortiar

tibi et Chalino. ita rem natam intellego:

necessum est vorsis gladiis depugnarier.

OL. Quid si sors aliter quam voles evenerit?

345

LYS. Bene dice. dis sum fretus, deos sperabimus.

OL. Non ego istud verbum émpsim tittibilicio;

321 ait *VE* tecum loquitur *Pylades*; tecum etiam ad agit pertinet
 322 casiam *B*¹ 323 ipse *B*¹ 326 edepol ego 327 velle *Sejffertus*
 332 munitos *VE* 334 humane *B*¹ 335 responde *L.*: sed tandem; *cf. Bacch.*
816 all. iupiter *B* emortuus, *corr. Acidalius* 337 subueniens 338 opi-
 nionem eius, *corr. Saracenus* habet *Camerarius*, sed futuro aut coniunctivo
opus est; cf. Herm. 18, 584 341 instar *V*, istar *E*, instarc ut *vid. B*¹ *S. At*
B. Sat *VE* 342 conitiam 343 natam (esse) *Camerarius* 344 necessu *B*,
 necesse est versis gladiis repugnarier *schol. Verg. georg. 3, 222* 346 speraui-
 mus (*cf. 352*), item *schol. Aen. 1, 543* 347 *Paulus 366 s.* tittibilicio: non
 ego istud uerbum empsi cum (empsculem *O. Muellerus*) tittibilicio; *cf. Fulgen-
 tius 562 (14 L.)* non ego hoc verbum emi textiulicio istuc *V* emisim *V*,
 emissum *BE*, *corr. Acidalius*; fort. empsim (uno) tit (ut *E*, om. *B*) tibi sta-
 litio; *cf. Buechelerus in Woelfflini arch. 2, 119*, in tittibi- *codd. et Paulus*
(ed. Th.) conspirare videntur

nam omnes mortales dis sunt freti, sed tamen
vidi ego dis fretos saepe multos decipi.

LYS. St, táce parumper. OL. Quid vis? LYS. Eccum exit foras 350
Chalinus intus cum sitella et sortibus.
nunc nos conlatis signis depugnabimus.

CLEOSTRATA

II 6

Fáce, Chaline, certiozem me, quid meus vir me velit.

CHALINVS

Ille edepol videre ardentem te extra portam mortuam.

CLEOST. Credo ecastor velle. CHAL. At pol ego hau credo, sed certo scio. 355

LYS. Plus artificum est mihi quam rebar: hariolum hunc habeo domi.
quid si propius attollamus signa camusque obviam?

sequere. quid vos agitis? CHAL. Adsunt quae imperavisti omnia:

uxor, sortes, situla atque egomet. OL. Te uno adest plus quam ego volo.

CHAL. Tibi quidem edepol ita videtur; stimulus ego nunc sum tibi, 360
fodico corculum; adsudascis iam ex metu, mastigia.

L. Tace, Chaline. CH. Comprime istum. OL. Immo istunc, qui didicit dare.

LYS. Adpone hic sitellam, sortis cedo mihi. animum advortite.

atque ego censui aps te posse hoc me impetrare, uxor mea,

Casina ut uxor mihi daretur; et nunc etiam censeo. 365

CLEOST. Tibi daretur illa? LYS. Mihi enim — ah, non id volui dicere:

dum mihi volui, huic dixi, atque adeo mihi dum cupio — perperam
iam dudum hercle fabulor. CLEOST. Pol tu quidem, atque etiam facis.

LYS. Huic — immo hercle mihi — vah, tandem redii vix veram in viam.

CLEOST. Per pol saepe peccas. LYS. Ita fit, ubi quid tanto opere expetas. 370

sed te uterque tuo pro iure, ego atque hic, oramus. CLEOST. Quid est?

LYS. Dicam enim, mea mulsa: de istac Casina huic nostro vilico

gratiam facias. CLEOST. At pol ego néque facio neque censeo.

349 d. f.: disertos *VE* decepi *VE* 350 S. ε : om. s* (*eras. t?*) *B*.
sed *VE* parum* (*eras. p?*) *B*, parum *VE* 351 calinus 352 consolatis *VE* ;
depugnauius *B¹VE* 353 *MVLIER SERVVS EIDEM B¹VE* me quid *Lond.*:
equide *B¹V*, equidem *EB²* me uir ε 354 metuam, *corr. Ritschelius*
355 crede *VE* uellem *VEB²* C. post ego *B*, om. *VE* (*ut fere nomina per*
hanc scaenam), *corr. Pareus* haud *B²*, haut *V* 356 abeo *BE* 357 atto-
lamus *Lond.*, cf. *Keilius ad Diom. 380, 19* famusque *B¹VE* 358 impetra-
nisti *B¹ ut vid.*, *VE* 359 O. *Ladewigius*: S *B* 361 eo dico, *corr. Bentleius*
adsuda scis (*c sup. v.*) *B*, adsudasis *VE* 362 L. *Merula*: M *B* CH. *Came-*
rarius: om. istunc istuc *B¹* qui didicit *Lipsius*: quid dicit *vilicus*
urbanum dicit 363 aduerte *B* 364 me *Lambinus*: mecum 369 redi
uix ueram *B*: uixeram *VE* 370 *denuo peccat* 371 atque ego, *corr. Came-*
rarius 373 *vel nec facio*

LYS. Tum igitur ego sortis utrimque * iam. CLEOST. Quis votat?

LYS. Optimum atque aequissimum istud esse iure iudico. 375

postremo, <si> illuc quod volumus eveniet, gaudebimus;

sin secus, patiemur animis aequis. tene sortem tibi.

vide quid scriptum est. O. Vnum. CH. Iniquo est, quia isti prius quam mihi dedit.

LYS. Accipe hanc sis. CHAL. Cedo. mane, unum venit in mentem modo: 380

vide ne quae illic insit alia sortis sub aqua. LYS. Verbero,

men te censes esse? CLEOST. Nulla est. habe quietum animum modo. CHAL. Quod bonum atque fortunatum sit mihi — OL. Magnum malum tibi quidem edepol credo eveniet; novi pietatem tuam.

sed mane dum: num ista aut populna sors aut abiagnast tua?

CHAL. Quid tu id curas? OL. Quia enim metuo, né in aqua summa natet. 385

LYS. + Auge cave. conicite sortes nunciam ambo huc. eccere.

uxor, aequa. OL. Noli uxori credere. LYS. Habe animum bonum.

OL. Credo hercle, hodie devotabit sortis si attigerit. LYS. Tace.

OL. Taceo. deos quaeso — CHAL. Vt quidem tu hodie canem et furcam feras.

OL. Mihi ut sortito eveniat — CHAL. Vt quidem hercle pedibus pendeas. 390

OL. At tu ut oculos emungare ex capite per nasum tuos.

CHAL. Quid times? paratum oportet esse iam laqueum tibi.

OL. Peristi. L. Animum advortite ambo. O. Taceo. L. Nunc tu, Cleostrata, ne a me memores malitiose de hac re factum aut suspices,

tibi permitto: tute sorti. OL. Perdis me. CHAL. Lucrum facit. 395

CLEOST. Bene facis. CHAL. Deos quaeso — ut tua sors ex sitella effugerit.

OL. Ain tu? quia tute es fugitivos, omnes te imitari cupis?

374 *deest verbum quale diuidam* 376 *om. B¹VE* <si> *Camerarius*
 378 *est om. B¹VE* iniquum (*ex cum*) *est B*, inicus *est VE*, *fort. recte*
dedit L.: *est* 380 *quae Priscianus 1, 320: qua* insit *B², Priscianus: sit B¹*
ut vid., E (sed ex sit), sint V sortis *testatur Priscianus: soris B ante corr.*
ut vid., VE, sors B² 381 *cesses VE (censes in ras. B)* *nulla om. B¹*
quietum B²: quae tum 382 *CH. Acidalius: OL. quid, corr. Camerarius*
fortunatum tuum sit, corr. Guilielmus OL.: CAL. 383 OL. praem. 384 mane
Priscianus 1, 76 (mane, manet, mone codd.): ne istaec Priscianus abie-
gnast B², Priscianus: abiagnas (-am E) 386 *aeuge (euge ε) B², nugas Richterus*
Studem. stud. 1, 525; euge cate Acidalius; fort. recte habet sortis VE
amabo, corr. Pius eccere servis dedit Schoellius (spat. B) 388 *deuotabit Lond.:*
deuobit (i. e. deuocubit?) hodie ad attigerit 389 *ut B²: aut tu fort. B¹, aut*
VE hodie tu Muellerus 390 *sortitio (-cio ex -tuo ut vid. B), corr. Spengelius*
CH. Acidalius: om. 391 OL. ε: C oculos B 392 *CH. Bothius: om.*
quid times? cf. Pseud. 710 et ne pave Mil. 894 393 *peristi amabo, corr. Pius*
394 suspicere B², suscipere B¹ ut vid., VE, corr. Pylades 395 *lucrum facit*
scil. 'quia tu nihili es' Lambinus; quasi una pars orationis est 396 *fors B*
 397 *unitari VE*

utinam tua quidem, sicut (factum esse) Herculeis praedicant quondam prognatis, in sortiendo sors deliquerit.

CHAL. Tu ut liquescas ipse, actutum virgis calefactabere.

400

LYS. Hoc age sis, Olympio. OL. Si hic litteratus me sinat.

LYS. Quod bonum atque fortunatum mihi sit. OL. Ita vero, et mihi.

CHAL. Non. OL. Immo hercle. CILAL. Immo mihi hercle. CLEOST. Hic vincet, tu vives miser.

LYS. Percide os tu illi + hodie. age, ecquid fit? ne obiexis manum.

OL. Compressan palma an porrecta ferio? LYS. Age ut vis. OL. Em tibi. 405

CLEOST. Quid tibi istunc tactio est. OL. Quia Iuppiter iussit meus.

CLEOST. Feri malam, ut ille, rursum. OL. Perii, pugnis caedor, Iuppiter.

LYS. Quid tibi tactio hunc fuit? CHAL. Quia iussit haec Iuno mea.

LYS. Patiundum est, siquidem me vivo mea uxor imperium exhibet.

CLEOST. Tam huic loqui licere oportet quam isti. OL. Cur omen mihi 410 vituperat? LYS. Malo, Chaline, tibi cavendum censeo.

CHAL. Temperi, postquam oppugnatum est os. LYS. Age, uxor, nunciam sorti. vos advortite animum. prae metu ubi sim nescio.

perii, cor lienosum, opinor, habeo, iam dudum salit,

de labore pectus tundit. CLEOST. Teneo sortem. LYS. Ecfer foras. 415

CH. Iamne mortuo's? OL. Ostende. mea (haec) est. CH. Mala crux east quidem.

CLEOST. Victus es, Chaline. LYS. Cum nos di iuvere, Olympio,

gaudeo. OL. Pietate factum est mea atque maiorum meum.

LY. Intro abi, uxor, atque adorna nuptias. CLEOST. Faciam ut iubes.

LYS. Scin tu rus hinc esse ad villam longe quo ducat? CLEOST. Scio. 420

L. Intro abi et, quamquam hoc tibi aegre est, tamen fac accures. CL. Licet. —

LYS. Eamus nos quoque intro, hortemur ut properent. O. Numquid moror? —

LYS. Nam praesente hoc plura verba (feri) non desidero. —

398 *supplevit Bachius in Studemundi stud. 2, 326* herculei *BVE*¹

399 *quandam Nonius 334 in Nonius: ista in sors deliquerit B, Nonius:*

sorde liquerit VE; cf. Buechelerus mus. Rhen. 38, 520 400 *tute B ante ras.*

calefacta uere B¹V 401 *olimpio* 402 *sit Pylades: est OL. — CH. — CL. s,*

Acidalius: C. — M. — S. 404 *L. s: om. praecide, corr. Turnebus; cf.*

Pers. 283 odio Seyffertus; desideratur nomen quale cornici, vel etiam im-

prudico sit B¹VE *ne Vssingius: M. ne; manus obicitur tuendi causa, dicit*

hoc Chalino. cave Bothius, cf. Studemundus act. conv. philol. 1882, 54 *oblexis.*

corr. Lambinus 405 *OL. hem Lond.: rem* 407 *rursum vi propria i. q. uic-*

cissim 409 *imperi* *VE* 410 *loqui qui licere (-re B², -ret B¹)* 412 *tem-*

pori B² *uxor mea iam nunc, corr. Camerarius, Bentleius* 413 *prae metu*

Pistoris: praebe tu 414 *OL. praem. iam Pylades: iam iam* 416 *(haec*

Geppertus *crux ea est Camerarius: crucias* 417 *diu uiuere, corr. Spenge-*

lius 418 *meorum* 420 *ruri esse, corr. Langenus* 422 *hortamur B¹, or-*

tamur VE 423 *(feri) Camerarius*

CHALINVS

II 7

Si nunc me suspendam, meam operam luserim
 et praeter operam restim sumpti fecerim 425
 et meis inimicis voluptatem creaverim.
 quid opus est, qui sic mortuos? equidem tamen
 sorti sum victus, Casina nubet vilico.
 atque id non tam aegrest iam, vicisse vilicum,
 quam id expetivisse opere tam magno senem, 430
 ne ea mihi daretur atque ut illi nuberet.
 ut illé trepidabat, ut festinabat miser;
 ut sussultabat, postquam vicit vilicus.
 attat, concedam huc, audio aperiri foris,
 mei benevolentes atque amici prodeunt. 435
 hinc ex insidiis hisce ego insidias dabo.

OLYMPIO

II 8

Sine modo rus veniat: ego remittam ad te virum
 cum furca in urbem tamquam carbonarium.

LYSIDAMVS

Ita fieri oportet. OL. Factum et curatum dabo.
 LYS. Volui Chalinum, si domi esset, mittere 440
 tecum obsonatum, ut etiam in maerore insuper
 inimico nostro miseriam hanc adiungerem.
 CHAL. Recessim cedam ad parietem, imitabor nepam;
 captandust horum clanculum sermo mihi.
 nam illorum me alter cruciat, alter macerat. 445
 at candidatus cedit hic mastigia,
 stimulorum loculi. protollo mortem mihi;
 certum est, hunc Acheruntem praemittam prius.
 OL. Vt tibi ego inventus sum obsequens. quod maxime
 cupiebas, eius copiam feci tibi. 450
 erit hodie tecum quod amas clam uxorem. LYS. Tace.

424 SERVVS BVE nunc B: non E, ne V suspendam me *Reizius*
 427 fort. mortuom aequiperem tamen (non dixerit mortuos aequem) cf. *Trin.*
 1126 433 susultabat 434 atat VE² operiri E¹, operari V, opperiri B
 foras, corr. *Merula* 435 mihi, corr. *Muellerus* benevolentis (-ti VE²)
 amici *Gulielmus*: ame BV, am me E 436 hisce *Camerarius*: hic (i. e. hisc)
 437 SERVI · II · SENEX BVE eueniat, corr. *Camerarius* 443 ut supra codd.:
 retrouorsum cedam imitabor nepam *Nonius* 145, dabo me ad parietem imitabor
 nepam *Paulus* 164, uterque s. nepa 444 captandus est 446 candidatus B¹
 ut vid., E 447 mortem protollo *Brugmannus*; ad 357 449 maime B¹

ita me di bene ament, ut ego vix reprimō labra
ob istānc rem quin te deosculer, voluptas mea.

CHAL. Quid, deosculere? quae res? quae voluptas tua?

ecfodere hercle hic volt, credo, vesicam vilico. +

455

OL. Ecquid amas nunc me? LYS. Immo edepol me quam te minus.
licetne amplecti te? CHAL. Quid, amplecti? OL. Licet.

LYS. Vt, quia te tango, mel mihi videor lingere.

OL. Vltro te, amator, apage te a dorso meo.

CHAL. Illuc est, illuc, quod hic hunc fecit vilicum:

460

eidem me pridem, cum ei advorsum veneram,
facere atriensem voluerat sub ianua.

OL. Vt tibi morigerus hodie, ut voluptati fui.

LYS. Vt tibi, dum vivam, bene velim plus quam mihi.

CHAL. Hodie hercle, opinor, hi conturbabunt pedes:

465

solet hic barbatus sane sectari senex.

LYS. Vt ego hodie Casinam deosculabor, ut mihi

bona multa faciam <clam> meam uxorem. CHAL. Attatae,
nunc pol ego demum in rectam redii semitam.

hic ipse Casinam deperit. habeo viros.

470

LYS. Iam hercle amplexari, iam osculari gestio.

OL. Sine prius deduci. quid, malum, properas? LYS. Amo.

OL. At non opinor fieri hoc posse hodie. LYS. Potest,
siquidem cras censes te posse emitti manu.

CHAL. Enim véro huc aures magis sunt adhibendae mihi:

475

iam ego uno in saltu lepide apros capiam duos.

LYS. Apud hunc sodalem meum atque vicinum mihi

locus est paratus: ei ego amorem omnem meum

concredui; is mihi se locum dixit dare.

OL. Quid eius uxor? ubi erit? LYS. Lepide repperi.

480

mea uxór vocabit huc eam ad se in nuptias,

ut hic sit secum, se adiuvet, secum cubet;

454 deosculer, *corr.* Meursius 455 credo hercle ecfodere hic volt *Bo-*
thius (*cf.* *Brixius in Fleckeiseni ann. 123, 53, Kellerhoffius in Studemundi*
stud. 2, 62 sq.); *potius corruptum* credo. *versum post 458 posuit Lambinus*
456 ecquis *B¹ ut vid., VE* 459 armigeri, *corr.* Merula 461 et idem, *corr.*
Lambinus; cf. Mil. 1207 465 iis, *corr.* Lambinus (*i. e. his, cf. Curc. 507*)
466 senex sectari *B* 465 <clam> Pius ARM. attate *B² in ras. (eras. clā*
pol attate?): attate ARM. (*sed artare, sup. scr. aptate E*) *VE* 470 SEN. abeo,
corr. Pylades 471 L. om. 472 pius *VE* operas *VE* 474 mitti
manu *VE*, manumitti *B*, *corr.* Camerarius 478 omnem amorem, *corr.* Pyla-
des 480 reperi *B*, repedri *E ante corr.* 482 adiutet *E*, aduītet *V*

ego iussi, et dixit se facturam uxor mea.
 illa hic cubabit, vir aberit faxo domo;
 tu rus uxorem duces: id rus hic erit 485
 tantisper dum égo cum Casina faciam nuptias.
 hinc tu ante lucem rus cras duces postea.
 satin docte? OL. Astute. CHAL. Age modo, fabricamini,
 malo hercle vestro tam vorsuti vivitis.
 LYS. Scin quid nunc facias? OL. Loquere. LYS. Tene marsuppium, 490
 abi atque obsona, propera, sed lepide volo,
 molliculas escas, út ipsa mollicula est. OL. Licet.
 LYS. Emito sepiolas, lepadas, lolligunculas,
 hordeias. CHAL. Immo triticeias, si sapis.
 LYS. Soleas. CHAL. Qui quaeso potius quam sculponeas, 495
 quibus báttuatur tibi os, senex nequissime?
 OL. Vin lingulacas? LYS. Quid opust, quando uxor domi est?
 ea lingulaca est nobis, nam numquam tacet.
 OL. In re praesenti ex copia piscaria
 consulere quid emam potero. LYS. Acquom oras, abi. 500
 argento parci nolo, obsonato ampliter.
 nam mihi vicino hoc etiam convento est opus,
 ut quod mandavi curet. OL. Iamne abeo? LYS. Volo. —
 CHAL. Tribus nón conduci possum libertatibus,
 quin ego illis hodie comparem magnum malum 505
 quinque hanc omnem rem meae erae iam faciam palam.
 manifesto teneo in noxia inimicos meos.
 sed si nunc facere volt era officium suom,
 nostra omnis lis est. pulchre praevortar viros.
 nostro omine it dies; iam victi vicimus. 510

484 huc *VE* uir aberit *Camerarius*: siuir abierit 485 hoc, *corr.*
Gulielmius 488 docte OL. astute *L.*: at tute OL. docte *B*², at tute *B¹V*,
 arture *corr.* in aptute *E*; *cf.* *Epid.* 280 sq. *Rud.* 927. 1240 *Most.* 1069,
Poen. 111 *Pers.* 148: ubique antecedit docte 493 emitto *BV*, *Prisciani* 1, 108
codicum pars lepidas *codd.*, *Priscianus*, *corr.* *Cumerarius*, *cf.* *Rud.* 297,
Paras. med. frg. 3 (lopadas); ceterum lepada ἢ λεπὰς in *Latinorum ore* fiebat
 lepida lolligunculas (lollig. *codicum pars*) testatur *Priscianus*: lolligiungas
 494 ὀρδεῖα hordia, cui ille ludens regerit quasi τριτιζελας, qui piscis sit igno-
 ramus; *corp. gloss.* 2, 480 ψῆσσα ὃ ἐχθρὸς ordatia attulit *Schoellius* 495 *pers.*
add. *Camerarius* 496 babbtuatur os tibi *Muellerus*; *cf.* *Lindsay Journ. of*
phil. 21, 209 497 opus est 498 *cf.* *Paulus* 117 *Nonius* 50 500 potero *B*²: om.
 abis, *corr.* *Camerarius* 507 noxa, *corr.* *Pylades* 509 pulchra re, *corr.* *Pius*
 praevortar φρήσομαι contra *Plauti usum*; pervortar *Langenus symb.* 80
 510 homine *VE*¹ *cf.* *Sen. Agam.* 869 *Liv.* 26, 41, 9

ibo intro, ut id quod alius condivit cocus,
 ego nunc vicissim ut alio pacto condiam,
 quo id quoi paratum est ut paratum ne siet
 sitque ei paratum quod paratum non erat. —

LYSIDAMVS

III 1

Nunc amici ane inimici sis imago, Alcésime, 515
 mihi sciam, nunc specimen specitur, nunc certamen cernitur.
 cur amem me castigare, id ponito ad compendium,
 ‘cano capite’ ‘aetate aliena’ eo addito ad compendium,
 ‘cui sit uxor’ id quoque illuc ponito ad compendium.

ALCESIMVS

Miseriorem ego ex amore quam te vidi neminem. 520
 Lys. Fac vacent aedes. ALC. Quin edepol servos, ancillas domo
 certum est omnis mittere ad te. Lys. Oh, nimium scite scitus es.
 sed facito dum merula + pervorsus quos cantat colas:
 cum cibo suo quique facito ut veniant, quasi eant Sutrium.
 ALC. Meminero. Lys. Em, nunc enim te demum nullum scitum scitiust. 525
 cura, ego ad forum modo ibo: iam hic ero. ALC. Bene ambula.
 Lys. Fac habeant linguam tuae aedes. A. Quid ita? L. Cum veniam, vocent.
 ALC. Attatae, caedundus tú homo es: nimias delicias facis.
 Lys. Quid me amare refert, nisi sim doctus <ac> dicaculus?
 sed tu cave in quaesitione mihi sis. — ALC. Vsque adero domi. — 530

513 quo id *VE*²: quod id *B*, quid *E*¹ (quo *scil.* pacto) quoi *Muellerus*
pros. add. 32: quod 514 sietque 515 *senes* · II · *BVE* amicine *Acidalius*
(cf. Rud. 1069 B et CD) 516 *cf. Bacch. 399* 517 cur amem me
Buechelerus: curam exime *B*, cura meme curam exime *VE* 518 *om. V*
 coaddito = 522 *eho, corr. Seyffertus* 523 merula per uersus quod *Festus*
 310 (*s. Sutrium*), merui aperuorsus quos *BVE*, maeoni aper uersus quos *Tur-*
nebi schedae; per <uer> *Buechelerus*, *sed res quae sit non satis apparet (cf.*
Truc. 931; in MERVLA latere possit INFABVLA, fort. in fabula puer). meminervis
 versus quos cantat *Colax Valla, cf. Lindsay Class. rev. 1892, 124. r. 524 non*
ipso versus praebet magis quam senis verba ad illos quae adludant. colas cf.
Capt. 222 524 cum cibo cum qui qui *codd.*, cum suo cuique *Festus, corr.*
Acidalius; cf. Buechelerus mus. Rhen. 35, 402 sq., Eubul. frag. 20 K.; quique
i. e. quisque, ut quaeque in tab. Bantina; cum Poen. 536. 588 cum quiqui com-
posuit Studemundus apud Prehnum (progr. Argent. 1887, 2), non apte huic
loco 525 *totus Alcesimi, corr. Camerarius* tu demum nullo scito scitus es,
corr. Dousa 527 uocent *scil. uacent, cf. 521, Buechelerus Fleckeiseni annal.*
87, 782; ut uocent Bothius, idem E¹ 528 attate 529 doctus dicax uiuus *B,*
 doctus dicas uiuis *VE, corr. Kiesslingius* 530 inquisitione (-i *B*)

CLEOSTRATA

III 2

Hoc erat ecastor quod me vir tanto opere orabat meus,
ut properarem arcessere hanc <huc> ad me vicinam meam,
liberae aedes ut sibi essent, Casinam quo deducerent.

nunc adeo nequaquam arcessam, <ne illis> ignavissimis
liberi loci potestas sit, vetulis vervecibus.

535

sed eccum egreditur, senati columen, praesidium populi,
meus vicinus, meo viro qui liberum praehibet locum.
non ecastor vilis emptu est, modio qui venit salis.

ALCESIMVS

Miror huc iam non arcessi in proximum uxorem meam,
quae iam dudum, si arcessatur, ornata exspectat domi.

sed eccam, opino arcessit. salve, Cleostrata. CLEOST. Et tu, Alcesime. 540

ubi tua uxor? ALC. Intus illa te, si se arcessas, manet;

nam tuos vir me oravit, ut eam istuc ad te adiutum mitterem.

vin vocem? CLEOST. Sine eam * nolo si occupata est. ALC. Otium est.

CLEOST. Nil moror, molesta ei esse nolo; post convenero.

ALC. Non ornatis istic apud vos nuptias? CLEOST. Orno et paro. 545

ALC. Non ergo opus est adiutrice? CLEOST. Satis domist. ubi nuptiae
fuerint, tum istam convenibo. nunc vale, atque istanc iube. —

ALC. Quid ego nunc faciam? flagitium maxumum feci miser,
propter operam illius hirqui improbi, edentuli,

qui hoc mihi contraxit; operam uxoris polliceor foras,

550

quasi catillatum. flagitium hominis, qui dixit mihi

suam uxorem hanc arcessituram esse; ea se eam negat morarier.

atque edepol mirum ni subolet iam hoc huic vicinae meae.

SENEX. dv VE. MULIER CLEOSTRATA B² 531 post 532, corr. Brixius (cl. Men. 1135 Asin. 863 Merc. 711) 531 quod Camerarius: id quod tanto pere B 532 <huc> Kochius, cf. Bachius in Studem. stud. 2, 206 533 deduceret B 534 ne suppl. Saracenus, illis Kochius 535 accedit A uetulis A: uitalis (-lus E) P uervecibus A non sine exemplo 536 progreditur Muellerus, cf. 796 popl- A: populi P 537 praebet P 538 uilis emptus A, uilis emptus est P, Turnebi cod., corr. Lambinus modius AP, corr. Dousa. hoc dicit: modio salis constat, ut amicus, tamen hic magno 539 ALCESIMV. CLEOSTRATA A, SENEX MULIER BVE miroꝝ AB²: miro E, rubricator B, iro B¹V 541 opjinoꝝ AP accersit P 542 illam A, ellam Seyffertus 543 orauit et istuc AP, cf. ad Asin. 501, Buechelerus carn. lat. ep. 1 p. 29 mitteret A 544 sine eamit A, sine P, sine eam, te Goetzius; fort. sine maneat 546 isti A nos P 548 istanc A: istam P 550 irqui A improbi <olidi> Palmerus (Men. 864) 552 catillatum AP: catillae tum Turnebi schedae; cf. Fulgentius 563 (16 L.) 553 esse del. Acidalius

verum autem altroversum quom eam mecum rationem puto, 555
 si quid eius esset, esset mecum postulatio.
 ibo intro, ut subducam navim rusum in pulvinaria. —
 CLEOST. Iam hic est lepide ludificatus. miseri ut festinant senes.
 nunc ego illum nihili decrepitem meum virum veniat velim,
 ut eum ludificem vicissim, postquam hunc delusi alterum. 560
 nam ego aliquid contrahere cupio litigi inter eos duos.
 sed eccum incedit. at, quom aspicias tristem, frugi censeas.

LYSIDAMVS

III 3

Stultitia magna est, mea quidem sententia,
 hominem amatorem ullum ad forum procedere,
 in eum diem quom quod amet in mundo siet; 565
 sicut ego feci stultus: contrivi diem,
 dum asto advocatus cuidam cognato meo;
 quem hercle ego litem adeo perdidisse gaudeo,
 ne me nequiquam sibi hodie advocaverit.
 nam meo quidem animo qui advocatos advocet 570
 rogitare oportet prius et <per>contarier,
 adsitne ei animus necne adsit, quem advocet:
 si neget adesse, exanimatum amittat domum.
 sed uxorem ante aedis eccam. ei misero mihi,
 metuo ne non sit surda atque haec audiverit. 575
 CLEOST. Audivi ecastor cum malo magno tuo.
 LYS. Accedam propius. quid agis, mea festivitas?
 CLEOST. Te ecastor praestolabar. LYS. Iamne ornata res?
 iamne hanc traduxti huc ad nos vicinam tuam,
 quae te adiutaret? CLEOST. Arcessivi, ut iusseras. 580
 verum hic sodalis tuos, amicus optumus,
 nescio quid se sufflavit uxori suae:

555 altro uersum *P*, alterouor-um *A*, gloss. *Plaut. (Prisc. 2, 58, 4)*
 cum *P*, quo *A* ratione *P* 556 esset esset *A*: esset *P* 557 *Cleostrata* in-
 cipit *P*, corr. *Salmasius* nauem *A* rusum inpulvinarium *P* 560 cf. *Brixius*
ad Trin. 665 563 *LYSIDAMVS CLEOSTRATA A, SENEX MULIER VE, STALICIO SENEX*
CLEOSTRATA MULIER B² 565 quom *A*, cui *P*; in eum diem *ad* in mundo siet,
non ad procedere pertinere exempla docere possunt a Kampmanno congesta (de
in praep. 39 sq.) amat *A* 568 perdidisse *A, B¹* ut *vid.*: perdisse *VEB²*
 570 *om. P* 571 *contarier AB, contrarier VE, corr. Pylades* 572 adsitne *A*:
 at (ab *B ex* ade?) sitne (sine *B¹* ut *vid.*, *E*) *P* necne *AP*: necne <ei> *Seyf-*
fertus 578 *L.*: spat. *om. A* res *Bothius*: res [est] *AP* 579 traduxti
 huc (sed traduxit *B ante corr.*) *P*: traduxti *A*; cf. 597 580 arc[es]siui *A*,
 accersui *P*

negavit posse, quoniam arcesso, mittere.

LYS. Vitium tibi istuc maxumum est, blanda es parum.

CLEOST. Non matronarum officiumst, sed meretricium,
viris alienis, mi vir, subblandirier.

555

i tu atque arcesse illam: égo intus quod factost opus
volo accurare, mi vir. LYS. Propera ergo. CLEOST. Licet.
iam pol ego huic aliquem in pectus iniciam metum;
miserrimum hodie ego hunc habebō amasium. —

590

ALCESIMVS

III 4

Viso huc, amator si a foro rediit domum,
qui me atque uxorem ludificatust, larua.
sed eccum ante aedis. ad te hercle ibam commodum.

LYS. Et hercle ego ad te. quid ais, vir minimi preti?
quid tibi mandavi? quid tecum oravi? ALC. Quid est?

595

LYS. Vt bene vocivas aedis fecisti mihi,
ut traduxisti huc ad nos uxorem tuam.

satin propter te pereō ego atque occasio?

ALC. Quin tu suspendis te? nempe tūte dixeras,
tuam arcessituram esse uxorem uxorem meam.

600

LYS. Ergo arcessivisse ait sese, et dixisse te
eam nōn missurum. ALC. Quin eapse ultro mihi
negavit eius operam se morarier.

LYS. Quin eapse me adlegavit, qui istam arcesserem.

ALC. Quin nihili facio. LYS. Quin me perdis. ALC. Quin benest,
quin etiam diu morabor, quin cupio tibi —

605

LYS. Quin — ALC. Aliquid aegre facere. LYS. Quin faciam lubens.
numquam tibi hodie 'quin' erit plus quam mihi.

ALC. Quin hercle di te perdant postremo quidem.

LYS. Quid nunc? missurusne es ad me uxorem tuam?

610

ALC. Ducas, easque in maxumam malam crucem

553 arcers- B¹, -so A 555 officiumst A: parum est officium P
557 accerse A facto est P, factust A 558 pers. om. P 590 hodie
ego hunc habebō A: hodie hunc ego habeo (ego om. B) P ALCESIMVS LYSI-
DAMVS A, SENES DVO (-II· DV VE) VEB² 594 et hercle ego A: at (atque
VE) ego hercle P 596 uaciuas P 599 suspendes P nem . . . ute A
600 accersituram A, arcersituram B uxorem uxorem A: uxorem P; cf. 556
601 accersiuisse AV, E ex corr., arcersiuisse B, accessiuisse E ante corr.,
cf. 604 602 ea ipsa ultro P, capsaltro A 604 eapse A: ea ipsa P
accesserem AVE, arcerserem B; cf. Buechelerus mus. Rhen. 39, 414 605 qui
nichili P 606—609 sine personis AP, corr. Bothius (etiam 606 L. — A.)
606 morabor scil. uxorem (cf. Langenus symb. 177) 609 dei P te di Lan-
genus, cf. Seyffertus stud. Pl. 6 610 missurunnē A

cum hâc cum istac, cumque amica etiam tua.
abi et aliud cura, ego iam per hortum iussero
meam istuc transire uxorem ad uxorem tuam. —

Lys. Nunc tu mi amicus es in germanum modum.

615

qua ego hunc amorem mi esse avi dicam datum
aut quid ego umquam erga Venerem inique fecerim,
cui sic tot amanti mi obviam eveniant morae?

attat,

quid illuc clamoris, opsecro, in nostrast domo?

620

PARDALISCA

III 5

Nulla sum, nulla sum, tota, tota occidi,
cor metu mortuomst, membra miserae tremunt,

nescio unde auxili, praesidi, perfugi

mi aut opis copiam comparem aut expetam:

tanta factu modo mira miris modis

625

intus vidi, novam atque integram audaciam.

cave tibi, Cleostrata, apscede ab ista, opsecro,

ne quid in te mali faxit ira percita.

eripite isti gladium, quae suist impos animi.

Lys. Nam quid est quod haec huc timida atque exanimata exsiluit foras? 630

Pardalisca. PAR. Perii, unde meae usurpant aures sonitum?

612 sic AP, cf. ad Most. 392 613 aliquid A 616 aui A: aut P
617 quod AP, corr. Gronovius post verbum quod est dicam interrogatio
quid fecerim ita posita est quasi dicat quid me fecisse dicam; similis construc-
tionum commixtio Pseud. 562 sq.: uos suspicariet me promittere — neque sim
facturus, cum intercedat quo uos oblectem; cf. ad Poen. 5 618 cui AP, cf.
Bachius de attractione inv. 21 eueniunt A 619 attat proprio versu A, sq.
praem. P 620 nostrast domo A, nostra domo est P PARDALISCA LYSIDAMVS
A, ANCILLA SENEX (s. a. VE) P 621-628 disp. ut supra A, sic P: Nulla —
est | Membra — praesidii | Perfugii — expetam | Tanta — nouam | Atque — ab-
scede (sed Caue) | Ab — percita, atque versus clausi nullum indicium est ante
clausulam trochaicam 624 opum AP, correxi; cf. praeter alia Mil. 220
Rud. 204; cum pluralibus iunctum Capt. 517 Amph. 1053 Rud. 664 Phorm.
470 cf. Rud. 274. 349 625 factis AP, corr. Scioppius; harum duarum
corruptelarum causa una esse videtur miris A: ueris (ueras B¹) P 627 ap-
sede A 629-631 ut s. Bergio. AP, ergo eripite — Pardalisca duos octonarios
trochaicos facere cum Bergio (op. 1, 412) non licet; 629-634 tetrametros
troch. brachycatalectos (cf. mus. Rhen. 40, 179, Klotzius metr. 423 sq., Fleck-
eiseni ann. 143, 838) fecit Schoellius. ionicos esse iudico cum tripodia dactylica,
de qua monuit Wilamowitzius. cf. 644 sq. 629 impos: de prosodia voca-
buli non constat. metrum — — — — — (vel ithyph., cf.
Men. 110) 630 exiluit foras P, exsiluit A — — — — —
— — — 631 pardalisca P peri fuisse videtur A sonum A, quo septenarius
troch. fiat, sed vocabulo Ennius et Pacuvius utuntur, non Plautus — — —
— — — — — ut 629

- LYS. Respice modo ad me. PAR. O ere mi — LYS. Quid tibi est?
quid timida es? PAR. Perii.
- LYS. Quid, periisti? PAR. Perii, et tu periisti. L. A, perii? quid ita?
PAR. Vae tibi. L. Immo, vae tibi sit. P. Ne cadam, amabo, tene me.
- LYS. Quidquid est, eloquere mihi cito. PAR. Contine pectus, 635
face vēntum, amabo, pāllio. LYS. Timeo hóc negoti quid siet,
nisi haéc meraclo se úspiam percússit flore Liberi. 637 — 640
PAR. Óptine auris, amabo. LYS. I in malam a mé crucem,
péctus, auris, caput téque di pérduint,
nám nisi ex té scio, quidquid hoc ést, cito, hoc
iám tibi istuc cerebrúm dispécutiam, éxcetra tu,
ludibrio pessuma adhuc quae me habuisti. 645
- PAR. Ere mi — LYS. Quid vis mea me áncilla? PAR. Nimiúm
saevis. LYS. Numeró dicis,
sed hóc quidquid ést eloquere, in pauca cónfer:
quid intus tumúlti fuit? PAR. Scibis, aúdi.
malúm pessumúmque hic modo intus ápud nos 649. 650
tua áncilla hoc pácto exordiri coépit,

632—634 *disp. P:* Respice — est | Quid — peristi | Perii — tibi | Immo —
me, 635 ut A 632 oñ A: om. P est P: es A peri A — — — — —
— — — — — (?) — — — — — 633 qui A peristi AP peris(ti ape)ri A,
periisti SEN. aperi P (peristi B¹) ita A: tibi P — — — — —
— — — — — 634 immo uae A: immo istuc P non deterius nec ad amabo P
— — — — — 635 quiçquid AP loquere A contine
pectus propter cor nimium saliens, ut optine auris (641, cf. 642) propter nimios
tinnitus — — — — — —: desinit in catalexi 636 faç A
negotium quid est P 640 meraclo se schedae Turnebi: mera glose (emera
glose E) P, meraclo se A percussit A, sch. T.: percursit P liberi A: libico P,
libyco sch. T.; cf. Fulgentius 562 (v. ad 267) 641—645 *disp. P:* Obtine —
pectus | Auris — scio (sed Nam) | Quicquid — execrata (sed Iam); 645 ut A
641 aureş A i in B: lin A, in VE a me om. P; cf. Epid. 78
642 aureş A perdiunt VE, A n. l. 643 est ciço A: scito P hoc A:
om. P; 'scil. scipione' Schoellius 644 dispércuciam B, dispertiam VE; A
n. l. éxcetra tu A, execrata P, cf. Pseud. 217 Pers. 3 repetita tripodía
dact. metrum Diphileum fit, v. Curc. 96 sq.; Seyffertus Berl. phil. v. 1891,
112 645 — — — — — — — — — — (mcd), cf. 635 646 sq. *disp. P:* Ere
— seuis | Numero — refer (sed Sed et In) 646 mea me (minus probabiliter
mea tu, cf. Schoellius praef. Most. p. 15) A: mea P, Festus 170 saeu[is] A,
seuis P: saepius Festus 647 loquere in pauca refer P 648 que cf. Bacch.
192 649. 650 sic AP, cf. item — — — — — v. 658. 662. 665. 673
— 675. 685. 694—696. 702; cf. mus. Rhen. 40, 187 sq.; Bergkii op. 1,
415 sq. 651—652 *disp. P:* Tua — atticam | Condecet — praePedit — istuc |
Ex — tuo | Vilico — est | Imitatur — inter Minatur — est | Interemere — gla-

quod haud Atticam concedet disciplinam.

LYS. Quid est id? PAR. Timor praepedit dicta linguae.

LYS. Possum scire ego istuc ex te quid negotist? PAR. Dicam.
tua ancilla, quam tu tuo vilico vis

655

dare uxorem, ea intus — LYS. Quid intus? quid est?

PAR. Imitatur malarum malam disciplinam,

virum quae suo interminetur: vitam —

LYS. Quid ergo? PAR. Ah — L. Quid est? P. Interemere ait velle vitam,
gladium — LYS. Hem. PAR. Gladium — LYS. Quid eum gladium? 660

PAR. Habet. LYS. Ei misero mihi, cur eum habet?

PAR. Insectatur omnis domi per aedis,

nec quemquam prope ad se sinit adire:

ita omnes sub arcis, sub lectis latentes

metu mussitant. LYS. Occidi atque interii.

665

quid illi obiectumst mali tam repente?

PAR. Insanit. LYS. Scelertissimum me esse credo.

PAR. Immò si scias dicta quae dixit hodie —

LYS. Istuc expeto scire. quid dixit? PAR. Audi.

per omnis deos et deas deieravit,

670

occisurum eum hac nocte quicum cubaret.

LYS. Men occidet? PAR. An quippiam ad te attinet? LYS. Vah.

PAR. Quid cum ea negoti tibi? L. Peccavi:

illuc diceré, vilicum, volebam.

dium | Quid — habet | Insectatur — adire | Ita — mussitant | Occidi — repente
Insanit — scias | Dicta — dixit (sed Quid) | Audi — hac | Nocte — quippiam |
Ad — est | Peccaui — via | In — minatur | Tibi — rem | Quia — viri | Vitam
— di(cerem) | Ab — miser, i. e. versibus fere aequis metro neglecto 651 coepit
cf. 701; Merc. 533 652 attica et fort. d]isciplin[a A 654 possum A: quid
est possum P [n]ego est A dicam (AP) nusquam nisi hic aptum; truncter
cum clausula ut 659; secundum P dicam, tua ancilla quam tuo vilico nis
655 tuam ancillam Bergkii op. 1, 414 (Bachius de attr. inv. 33) tu om. P
656 versum quae acatalectum faciat probabilis coniectura non inventa est
658 quae suo interminetur (vel — atur) A: suo quae inter minatur P uitam
(AP) si hic deletur, ubi adhuc auditur viro suo, sane v. 659 adiciendum est ei
659 inter emere AP 660 SEN. hem P: hem A 661 cur A 662 omnes domi
i. e. πάντα τῶν κατ' οἶκον 663 quemquam A cf. Bergkii op. 1, 415;
metrum quale sit docent v. 691 et 703 664 omnis P 666 illi AP, sed a
clausula incipientes versus non sunt in hoc cantico; illic Spengelii m]al[i
t]am A: maltiam E, malitiam (— ciam B) BV 670 deieravit A, deiravit P
671 occisurum P: se | occisuram A, cf. ad 693 672 men A: me P 673 quid
cum ea proprio versu A 674 illud A dicere cf. ad Pseud. 140 et dacty-
lica alia

- PAR. Sciéns de via in semitám deგრედere. 675
 . LYS. Numquíd mihi minátur? PAR. Tibi infesta solist
 plús quam cuiquam. L. Quam ob rem? P. Quia se dés uxorem Olýmpioni,
 neque se tuam nec se suam neque viri vitam sinere in
 crástinum protólli: id huc missa sum tibi ut dicerem, 679. 680
 ab ea uti caveás tibi. LYS. Perii hércle egó miser. PAR. Dignus <es>.
 LYS. Neque ést neque fuit me senéx quisquam amátor
 adaéque misér. PAR. Ludo ego húncc facete; 683 — 685
 nam quae facta dixi omnia huic falsa dixi:
 era átque haec dolum éx proxumo húncc protulérunt,
 ego húncc missa súm ludere. LYS. Heús Pardalisca.
 PAR. Quid ést? LYS. Est — P. Quid? L. Ést quod volo éxquirere éx te.
 PAR. Moram óffers mihi. LYS. Át tu mihi óffers maerórem. 690
 sed étiamne habét nunc Cásina gladium?
 PAR. Habét, sed duós. LYS. Quid, duós? PAR. Alteró te
 occisurum aít, alteró vilicum hódie.
 LYS. Occisissimús sum omniúm qui vivont.
 loricam induám mi optumum ésse opinor. 695
 quid úxor mea? nón adiit átque ademit?
 PAR. Nemo aúdet prope áccedere. LYS. Éxoret. PAR. Órat:
 negát ponere álio modo úllo profécto,
 nisi se sciát vilicó non datum íri.
 LYS. Atque ingratiís, quia non vólt, nubet hódie. 700

675 deg[re]dere AP, degredire *Bentleius* 676 num P: nam A 678—
 681 disp. A: neque — in | crastinum — dicerem | ab — dig-; atque in P quo-
 que (v. ad 651 sq.) crastinum — dicerem unum versum fuisse ostendunt muti-
 lata ibi vocabula sinere in et dicerem. octonarius baccheos sequitur ut v. 706;
 deinde trochaeos agnovit *Schoellius* 677 olimpioni P 675 se om. A, quo
 aegre caremus sinere in A: sin P néque se tuam nec suám neque | viri
 vitam sinere in [diem] *Schoellius*; dispesta vocabula in | crastinum systema in-
 dicant, velut vitam <asseuerat> 679. 680 dice[re]m A: di P (dicam B²)
 681 ut AP dignus es: dig — A, om. P, dignus tu *Schoellius* (qui in A vidit
 dig — u, cf. praef. *Most.* p. 16) 686—707 disp. P: Nam — dolum (sed Era) |
 Ex — ludere | Heus — est | Quod — tu | Mihi — gladium (sed Sed) | Habet —
 occisurum | Ait — uiuunt | Loricam — uxor (sed Quid) | Mea — accedere | Exoret
 — profecto | Ni — uult | Nubet — coepi | Vt — nillo | Sepicula — obsecro | Dic
 — et | Redire — orato | Et — audin 685 hunc A: huc P 689 notae pers.
 commutatae in P ex te A: ate P 691 sed adhaeret priori versui A
 nunc AP: om. *Gellius* 1, 7, 11 cf. ad 663 692 quid duos AP: quibus
Gellius 693 occisurum P, quod testatur *Gellius*: occisuram A; cf. 671
 hodie om. *Gellius* 694 o[mnium] qui uiuunt AP 696 <an> non *Weisius*
 adit A adimit P 699 nisi A: ni P 700 atqui A ingrat[is] A: ingratis P

nam quór non ego id perpetrém quod coépi,
 ut núbat mihi? illud quidém volebam,
 nostró vilico. PAR. Saepícule peccas.

LYS. Timór praepedit verba. vérum, obscro te,
 dic méd uxorem órare ut éxoret illam,

705

gládium ut ponat ét redire me intro ut liceat. PAR. Núntiabo.

L. Ét tu orato. P. Et ego órabo. L. At blande órato, ut solés. sed audin?
 si efféxis hoc, soleás tibi dabo, et ánulum in digitum aúreum et bona plúruma.

PAR. Operám dabo. LYS. Face ut impetres.

710

PAR. Eo núnciam, nisi quíppiam
 remoráre me. LYS. Abi et cúra.

redit éccum tandem opsónatu meus ádiutor, ponpám ducit.

713 — 719

OLYMPPIO

III 6

Vide, fúr, ut sentis súb signis ducás.

CITRIO

Qui vero hi súnt sentis?

720

OL. Quia quód tetigere, ilico rapiunt, si eás ereptum, ilico scindunt:
 ita quóquo adveniunt, úbiubi sunt, duplici damno dominós multant.

CIT. Heia. OL. Áttat. cesso mágnifice patriciéque amicirier átque ita
 ero meo ire ádvorsum?

701 nam cur *P*: numquam, sed fort. numquom *A* 702 volebam *Priscianus*
l. 104: dicere volebam *A*, volebam non sed *P*, volebam cum *Prisciani codicum*
pars 703 [sae]p[ic]u[le] *A*, sepicule *P*: saepiuscule *Priscianus, gloss. Plaut.*
cf. 691 704 te incertissimum *A*: om. *P* 705 me *P*, *A n. l.* 706 cf.
 677 ut liceat *P*: licea[t *A* 707 a]udi *A* 708—712 perpanca leguntur *A*
 708. 709 sic disponit: s[ic] — et | (anulum) — pl[ur]i[m]a, item *P* (Et bona); systema
 quínque metrorum, desinens in brevem 709 digito, corr. *Muellerus pros. 165,*
cf. Epid. 610. nam de anulo senis cogitare ineptum est 710—712 monometris
 describit *A*, sic *P*: operam — iam | nisi — cura; systema sex metrorum cum
 catalexi 710 fa[ç]e[re] *AP* 711 eo *B*: ed *VE, A n. l.* 712 rememorare *P*;
An. l. 719 redit *AB*: reddit *P* opsonatu meus *A*: opsonatum eius *P* ducit
AB: dicit *P* OLYMPPIO LYS[IDA]MVS CITRIO *A* (quod coci nomen in ipsa fabula
 non magis apparet quam *Lysidami* (cf. ad 744); originem eius ne habeamus
 citrum magna dubitatio obstat, ne ζέδρον maior; videtur *Ἀρχίριον* esse), SERVVS
 SENEX COCI *P*; personarum notis praeter ultimos versus spatia inexpléta habet *P*.
 versus fere ut *A* disponit *P* 720 si]gnis *A*: signum *P*; cf. *Lambinus* quid *A*
 hi om. *P* sentes *P* 721 scidunt *A* 722 dominos *AB*: om. *B* *VE*; pro-
 nuntiandum dominos, cf. *Ter. Heaut. 628* multans *A* 723 eia (*Olympionis*) *P*
 patricieque amicirier atque | ita *A*: patriceque amiceque | ita *P* (deinde enim uero
 meo ac ire *B*, sed *VE* cum *A*); patrice esset *παροιζῶς* (cf. 739), sed patricie ad
 verbum (cf. *Pers. 307*) et rem aptius quadrat; cf. *Capt. 1002. versus in A et P*
bipartitus est, ut casu utrobique minor pars ab ita incipiat neque inde novum
metrum incipiendum sit. pertinet a 720 ad catalexin systema XXI metrorum

- Lys. Bone vir, salve. OL. Fateór. Lys. Quid fit? OL. Tu amás:
ego ésurio et sitio. 724 — 725
- Lys. Lepide éxcuratus incéssisti. OL. Aha, hodie * *
- Lys. Mane véro, quamquam fástidis. OL. Fu fú, fetet tuos mihi sermo.
- Lys. Quae rés? OL. Haec res. etiámne adstas? enim véro *πράγματά
μοι παρέχεις*.
- Lys. Dabo tibi *μέγα ζαζόν*,
ut ego opinor, nisi resistis. OL. *ᾠ Ζεῦ*, 730
potin a me abeas, nisi me vis vomere hodie?
- Lys. Máne. OL. Quid est? quis hic ést homo?
- Lys. Erus súm. OL. Quis erus? Lys. Cuius tú servo's. OL. Servós
ego? Lys. Atqué meus. 733 — 735
- OL. Non súm ego liber?
meménto, meménto. Lys. Mane átque asta. OL. Omítte.
- Lys. Servós sum tuós. OL. Optumést. Lys. Opsecró te,
Olympisce mí, mi patér, mi patróné. OL. Em,
sapis sáne. Lys. Tuos sum équidem. 740
- OL. Quid mi ópust servo tam néquam?
- Lys. Quid núnc? quam mox recreás me?
- OL. Cená modo si sit cócta.
- L. Hisce érgo abeant. O. Propéré cito intró ite ét cito deproperáte. 744. 745
ego iam intus ero, facite cenam mihi ut ebria sit.

725 esurio P: [re]surio A (non tam probabile essurio), et esurio Joachinus de Theophr. *περὶ ζῳόν* p. 67 et sicio sequentem v. incohat P 726 post hodie nihil habet P, 15 fere litteras quarum ultimae — lus A; cf. e. g. Most. 885 sq. 727 fi fi Pareus: ey ey (i. e. fy fy) P, [rde]po! A; cf. Richterius in Studem. stud. 1, 530 sq. 728 etiam ne astas Lysidamí P, tantum ante enim pers. spat. A, correxi *πράγματα μοι παρέχεις* | dabo tibi A: pragmata moe parechis (pereichis VE) dabo P 729 et 731 cola quae spatiis distinui propriis versibus habet A (cf. Pers. 17); sic disp. P: Meca — zeu | Potin — hodie; cf. mus. Rhen. 40, 186 sq.; ad meros creticos trochaeos anapaestos haec referre nunc dubito 729 tibi om. P, sched. Turnebi *μεγα ζαζον* A, sch. T.: me cacacon E, me cacacon V, meo acacon B (bis scriptum) 731 me uis P (me ** uis B): meus A uomjre A 732 homo est P 733—735 qui[s] AB: qui VE seruus es AP disp. P: Erus — es | Seruus — liber 738 tuus AP, fort. tuos iam te om. P 739 olimpisce mi mi P, olympice mi A spat. ante em om. A 740 duo versus A, quorum alter (sapis sane) priori adhaeret, alter (tuus sum equidem) sequentem incohat P 741 opust. seruo A: seruo opus est P 742. 743 coniungit P 744—749 initia mutilata P 744. 745 hisce om. P habeant P properate cito cf. 295 Cist. 639 alia; Citrio Schoellius praef. Most. p. 15 properate A; cf. Poen. 321 746 ego om. P facite AP: facito Geppertus, quo modo et metrum fit et melior sermo, cf. 748 stasne cena A est P

séd leptide nitidéque volo, nil moror barbaricó bliteo.

stasne etiam? isis, ego hic habeo. numquid est ceterum quod morae sit?

Lys. Gladiúm Casinam intus habére ait, qui me átque te intérimat.

OL. Scio. sic sine habére; 750

nugás agunt: nóvi

ego illás malas mérees.

quin tu í modo mécum

domum. Lys. At pól malum métno.

i tú modo, perspicitó prius quid intus agátur. 755

OL. Tam míhi mea víta

quam túa tibi cárast.

verum í modo. Lys. Si tú iubes, em íbitur tecum.

PARDALISCA

IV 1

Nec pol ego Nemeae credo neque ego Olympiae

neque usquam ludos tam festivos fieri 760

quam hic intus fiunt ludi ludificabiles

seni nóstro et nóstro Olympioni vilico.

omnes festinant intus totis aedibus,

senex ín culina clamat, hortatur coquos:

'quin agitis hodie? quin datis, si quid datis?' 765

properate, cenam iam esse coctam oportuit.'

vilicus is autem cum corona, candide

vestitus, lautus exornatusque ambulat.

747 sed om. P bliteo A: ritu P; cf. *Diphilus ἐν Ἀπλήστω* (14 K.)
πάντα τάγαθά — οὐδὲν μὰ Δία τοῖς ἐμοῖς βίλοις ὅμοια πράγματα *dac-*
tylicum metrum anapaestico probabilius esse dixi mus. Rhen. 40, 199 748 stas-
 ne A: ne P itiam A habeo A: habito P; haec sane servus dicit more
 sit VE, mora[ε] s[ι]l[ε]t A, om. B; de versu incerta res propter morae vocis men-
 suram 749 gladium om. P aiunt ε qui sq. proprio versu A inte-
 rimat A: inuitat P 750—752 uno versu P 753. 754 coniungit P
 755—758 disp. P: I — mea | Vita — tecum 755 duo versus (i sq. et prior
 sq.) A prior A; sed senex intrare non vult antequam Olympio perspexerit
 quid intus agatur 756 tam AVE: iam B 757 quam tua P: tua quam A
 758 duo versus (verum sq. et iubes sq.) A verum í modo seni tribuitur, corr.
Seyffertus Berl. phil. v. 1891, 108 i A: om. P em Schoellius: im A (em
 t. Schoellio praef. Most p. 16), in P 759 PARDALISCA A, ANCILLA DV P
 olimpię P 762 olimpioni P 764 coquos A, cocos P 766 iam om. A
 oportuit A: oppo P 767 is A: hic P non recte vilicum ut intus versantem
 seni opponens; utroque v. 762 nominato de senec agit, nunc pronomen repetit vili-
 cum, cf. 51 sq. 768 lautus exornatusque ambulat A: laute exornatusque ambu-
 labat VE, ambulat B (versu praeter hoc vocabulum omisso B)

illae autem armigerum in cubiculo exornant duae,
 quem dent pro Casina nuptum nostro vilico. 770
 sed nimium lepide dissimulant, quasi nil sciant
 fore huius quod futurumst; digne autem coqui
 nimis lepide ei rei dant operam, ne cenet senex,
 aulas pervortunt, ignem restingunt aqua:
 illarum oratu faciunt; illae autem senem 775
 cupiunt extrudere incenatum ex aedibus,
 ut ipsae solae ventres distendant suos.
 novi ego illas ambestrices: corbitam cibi
 comesse possunt. sed aperitur ostium.

LYSIDAMVS

IV 2

Si sapitis, uxor, vos tamen cenabitis, 780
 cena ubi erit cocta; ego ruri cenavero.
 nam novom maritum et novam nuptam volo
 rus prosequi, novi hominum mores maleficos,
 ne quis eam abripiat. facite vestro animo volup.
 sed properate istum atque istam actutum emittere, 785
 tandem ut + veniamus luci; ego cras hic ero.
 cras habuero, uxor, ego tamen convivium.
 PAR. Fit quod futurum dixi: incenatum senem
 foras extrudunt mulieres. LYS. Quid tu hic agis?
 PAR. Ego eo quo me ipsa misit. LYS. Veron? PAR. Serio. 790
 LYS. Quid hic speculari? PAR. Nil equidem speculor. LYS. Abi:
 tu hic cunctas, intus alii festinant. PAR. Eo. —
 LYS. Abi hinc sis ergo, pessumarum pessuma.
 iamne abiit illaec? dicere hic quidvis licet.

769 armigerum ilico exornant duae *A.* incubiculo armigerum ornant *P.*
 770 nostro uiliçō *A.*: nostra *P.* 771 lepide *AB*²: ledi *P.* quasi nihil sciant
A.: om. *P.* 773 rei om. *A.* 776 incenatum *A.*: incenam *B.* ex corr., *V.*
 incemem *B.* ante corr.(?), incenem *E.* 778 am̄[as e]st̄r̄ices *AP.* ad sententiam
 recte; corr. *Lomanus*, *Spengelius* corbitam et fort. [cibi] in sq. v. initio *A.*
 corbitant tibi *P.* 779 — ç̄om̄[e]ss̄[e] *A.*, comes esse *P.* LYSIDAMVS p̄[AR-
 DA]LIŞÇA *A.* ANCILLA SENEX DV *P.* 781 ut supra *AP.*; ruri (post) *Muellerus*
 782 ut supra *AP.*; maritum (hinc) *Pylades* 784 uolupe *P.* 785 mittere *A.*
 786 in *A.* quae leguntur (— [uen]iā[us] luci ego cra[s hi]ç̄ e[ro] sp̄atiis con-
 cinunt cum *P.*; post tandem interpungit *Langenus*, (rus) luci *Muellerus*; cum
 nec tandem mutari debeat nec veniamus sufficiat, aliquid intercidisse conieci,
 puta tandem ut (proficisci liceat — | rus ut) ueniamus cras ego *Guietus*
 791 hic *B.*: om. *VE.*; *A.* n. l. 792 hic *Acidalius*: hinc *P.*; *A.* n. l. 794 quid
 vis *Londinensis*: quod vis *P.*, *A.* n. l.

qui amat, tamen hercle, si esurit, nullum esurit.
sed ecclum progreditur cum corona et lampade
meus socius, compar, commaritus vilicus.

795

OLYMPPIO

IV 3

Áge tibicen, dum illam educunt húc novam nuptám foras,
suavi cantu concelebra omnem hanc plateam hymenaeo.

hymen hymenaeae o hymen.

800

LYS. Quid agis, mea salus? OL. Esurio hercle, atque adeo hau salubriter.

LYS. At ego amó. OL. At ego hercle nihili facio. tibi amor pro cibost,
mihi ieiunitate iam dudum intestina murmurant.

LYS. Nam quid illaéc nunc tam diu intus remorantur remeligines?
quasi ob industriam, quanto ego plus propero, procedit minus.

805

OL. Quid si etiam suffundam hymenaeum, si qui citius prodeant?

LYS. Censeo, et ego te adiutabo in nuptiis communibus.

LYS. OL. Hymen hymenaeae o hymen.

LYS. Perii hercle ego miser, dirumpi hymenaeum cantando licet:
illo morbo quo dirumpi cupio, non est copia.

810

OL. Edepol ne tu, si equos esses, esses indomabilis.

LYS. Quo argumento? O. Nimis tenax es. L. Num me expertu's uspiam?

OL. Di melius faciant. sed crepuit ostium, exitur foras.

LYS. Di hercle me capiunt servatum. iam oboluit Casinus procul.

795 nullum *P*, *A* n. l.; cf. ad Bacch. 90 797 socius *A*: socerus *P*

OL[LYMPPIO] LY[SI]DAMVS *A*, SERVVS SENEX DV (DV om. *VE*) *P* 799 hymenaeo
A, himeneo *P*; exitus versus correptam diphthongum ostendit (hymeneo), cf.
806. 809 (e in septenariis *P*, ae in cantu 800. 808); cf. ad Asin. 333. graece
Ter. Ad. 905, *Pacuv.* 113. hiatus (ac fortasse etiam concelebra legerunt editores
antiqui) hoc modo removeas: concelebra<to tu mi> omnem 800 μιϖ† (vel
miω) hymen hymenaeo hymen *A*, meio hymen hymen ae (et *V*, ac ex id ut
vid. *E*) eo hymen *P* μω vel meio quid significet obscurum, nisi tibicinem
notat; ad priorem versum trahere (hymenaeae io Spengelius, possis hymeneo meo)
non licet; cf. ω *Trin.* 1189 (Schoellius *Cas.* p. 162) 801 hau salubriter *A*:
hau sicio (-tio *VE*) *P* 802 nihil *P* pro cibo† *A*: pericli *P* 803 ina-
nitate *P*, iamnunitate *A*, corr. Schoellius (*Merc.* 574) cf. ad 129 ianndum *A*
804 illaéc *AP*: illae *Festus* 277 remorantur remeligines (sed remiligines *A*)
A, *Festus*: remoratur *P*; cf. *Mil.* 1030, *Fabia rev. de phil.* 1894, 139 sq.
805 proçedit *A*: tanto *P* 806 etiam si offendam *A*, etiam offendam *P*, correxi
hymeneum *P* si qui [ci]†ius prodeant *A*: om. *P* 807 adiuuabo *A*, cf.
Truc. 559 808 hymen hymenaeo hymen *A*, hymen hymen ae eo hymen *P*
809 peri *A* dirumpi hymenaeo cantando *A*, dirumpi cantando hymeneum *P*
810 dirumpi *A* copia† *A* 812 quod *A* 813 exit *A*, *V* 814 casinus *AP*,
cf. 859 (Schoellius); casina *Londinensis*, quod nomen versui aptare facile est,
probabili coniectura difficile. iam — procul non est tibicinis, cum quo ioci fieri

- nunc pól demum ego sum liber.
 meúm corculúm, melculúm, verculum. OL. Heús tu,
 malo, sí sapiés, cavébis;
 meást haec. Lys. Sció, sed meus fructus est prior.
 OL. Tene hánc lampadem. Lys. Ímmo ego hánc tenebo. 840
 Venus múltipotens, bona múlta mihi
 dedísti, huius cúm copiám mihi dedísti. OL. O
 corpúsculum malaculum,
 mea uxórcula. quae res?
 Lys. Quid est? OL. Ínstitit plantam 845
 quasi lúca bos. Lys. Tacé sis,
 nebula háud est mollis aequé atque huius pectus est.
 OL. Edepol papillam bellulam — ei misero mihi.
 Lys. Quid est? OL. Péctus mi icit non cubito, verum ariete.
 Lys. Quid tu ergo hanc, quaeso, tractas tam dura manu? 850
 at mihi, qui belle hanc tracto, non bellum facit.
 OL. Vah. Lys. Quid negotist? OL. Opsecro, ut valentulast,
 paene exposivit cubito. Lys. Cubitum ergo ire volt.
 OL. Quin imus ergo? Lys. I, belle belliatula. —

MYRRHINA

V 1

Accéptae bene ét commode éximus intus 855
 ludós visere húc in viam nuptiális.

837 sq. disp. P: Meum — sapis | Cavebis — prior melculum A, Priscianus 1, 102: melliculum B, Paulus 61 (s. corculum), melliculum E, melliculum V 838 sapiés A: sapis P; cf. Baierus de Pl. fab. rec. 92 839 prior est Bothius 840 lampadem AP, Priscianus 1, 330 hunc accusativum testatus, ubi lampadam nonnulli codices hanc A, Priscianus: iam P 841 multa bona A, bonam uitam P, corr. Studemundus; cf. Pers. 734 842 post. pers. spat. o A: om. P 843. 844 uno versu P 843 malaculum A, melliculum P, corr. Geppertus 844 vil. praem. P quae res om. P 845. 846 uno versu P 845 insistit A plantam AP: planta Fleckeisenus ann. 103, 706. 846 luca bos A: iocabo P tace sis om. P tacé sis cf. Pers. 413 Epid. 398 847 aequé om. P est pectus A, est P, corr. Geppertus 848 ante ei pers. spat. A 849 icit A: agit P verum ariete om. P 850 dura manu A: om. P 851 bellum facit A (bellum paulo probabilius quam vallum, cf. apogr. p. 491): om. P; cf. Cato ap. Gell. 6, 3, 35 quod bellum populo R. facere voluissent, Seneca ep. 114, 17, Woelfflini arch. 9, 167 852 vah A: vaha priori v. adhaerens P quid P: quid id A 854 quin imus A: qui nimis P i belle belliatula A: bella bellatula P 855 CLEOSTRATA MYRRHINA PARDALISCA A, MYLIER ANCILLAE · II · C. (C om. B) P MYL. B², ANCIL. Loudinensis, fort. recte, nam acceptae et Myrrhina et Pardalisca (cf. Pseud. 1254) dicere potest, non Cleostrata, cui A tribuere videtur. deinde usque ad 872 pers. notae nullae sunt nisi quas inde a v. 868 addidit B² 856 uiam A: uia P

numquam écastor úllo dié risi adaéque,
neque hóc quod relicuom est plus risuram opínor.

PARDALISCA

Lúbet Chalinum quíd agat scire, nóvom nuptum cum nóvo marito.

MYRR. Nec fállaciam ástutiórem ullus fécit 860
poéta, atque ut haéc est fabré facta ab nóbis.

CLEOSTRATA

Optúnso ore núnc pervelím progrediri
seném, quo senéx nequíór nullus vívit.
ne illum quídem

néquiorem árbitror ésse, qui locum 865
praébet illi * <té> nunc praesidem
volo híc, Pardalísca, esse, qui hínc exeat
eum ut lúdibrio hábeas.

PAR. Libens fecero et solens.

MYRR. * spectato: hinc omnia, intus quid agant * 870

PARD. * pone me, amabo. MYRR. Et ibi audacius licet
quae velis libere próloqui. PARD. Tace,
vostrá foris crépuit.

857 fort. Myrrhina loquitur 858 reliquom A, reliquum P 859 ver-
sum, qui sententiarum structuram interrumpit, Pardaliscas dedit Schoellius;
potest Cleostratae esse. post 856 posuit Bothius. cf. Langenus symb. 22
libet — nuptum adfert Priscianus I, 370 et 377 (pro Chalinum altero loco
etiamnum, altero charinum) 860—873 disp. P: Nec — est | fabre — progred-
diri | Senem — quidem | Nequiorem — praesidem | hic — ut | ludibrio — solens
| spectato — agant | pone — licet | Quae — crepuit 861 ab BF: a E, A
n. l. 862—871 paucissima servata in A 862 sq. Cleostratae dedit Schoel-
lius 863—871 in A 10 versus sunt, quorum primus habet [se]nem quo [se]nēx
[nequior] n —, tertius n —, quintus (867) volo híc p —, septimus f —, octavus
ile . . . aēct ut possit e vel p pro i, u vel i pro e, m pro ae, o vel g pro c, i
pro t fuisse. atque 863—867 possunt in A eadem verba fuisse quae sunt in P,
deinde certo alia accedunt 864 ne: nisi Brixius, scil. nisi — esse bacchei
(arbitro), ut vulgo; metra abhinc omnia incerta; 865 cf. 872 865 arbitrare
866 spatium ante nunc B. te Valla inseruit; ad locum epitheton expectes libe-
rum (Schoellius) 867 volo A: om. P (spat.) 868 ludibrio B²: dibrio B¹VE
869 ANCL. B²: om. 870 cf. A (v. s.); qualia amissa sint docere possunt
loci quales Asin. 880 sq. Bacch. 831 sq. post. spat. spectato B²: ectato B¹,
etato VE², erato E¹ intus quid B: intus quid intus VE; quid i. e. quid-
quid, sic singularis fortasse explicatur; cf. 202. agant coniunctivum verba olim
sequentia fulciebant. metrum fort. anapaesticum 871 post spat. pone B²:
one B¹VE; sta supplevit Geppertus MVL. B²: spat. B¹V 872. 873 ut supra
A, uno versu P uis P

OLYMPPIO

V 2

Neque quó fugiam neque ubi lateam neque hoc dédecus quo modo célem 575
 scio, tántum erus atque ego flágitio superávimus nuptiis nóstris,
 ita núnc pudeo atque ita núnc paveo atque ita inridiculo sumus ámbo.
 sed ego insipiens nova núnc facio: pudet quém prius non pudítum úmquamst.
 operám date, dum mea fácta ítero: est operacé pretium auribus áccipere,
 ita ridícula auditu, íteratu ea súnť quae ego intus túrbavi. 580
 ubi intro hánc novam nuptam déduxi, rectá via in conclave ábduxi.
 sed ténebrae ibi erant tamquam in puteo; dum sénex abest 'decumbe' ínquam.

cónloco fúlcio móllio blándior,

út prior quám senex núp<tias pérpetrem>.

tárdus esse ílico coépi, quoniam *

SS0

SS5

respecto identidem, ne senex *

inlecebram stupri principio eam saviúm posco,

réppulit míbi manum, néque enim dare sibi sávium me sivit.

enim íám magis adproperó, magis iam libet ín Casinam ínruere * 889. 890

cupio íllam operam seni súrripere, forem óbdo, ne senex me ópprimeret.

MYRR. Ágedum, tuadi hunc. CLEOS. Ópsecro, ubi túa nova núpťast?

OL. Perii hércle ego, manífesta res. CLEOS. Omnem órdine rem 893 — 895

fatéri ergo aequom est. quíd intus agitur? quíd agit Casina?

575 OLYMPPIO A, SERVVS EIDEM P 576 erus A: frus P 577 ita inri-
 diculum P, inridiculo A 578 quem A: que P pudítumst umquam A
 579 opera P operae pretium auribus accipere A: opere auribus accipere
 VE, opere auribus percipere B; cf. Trin. 828 880 turbaui A: tu P 881 recta
 uia in conclauē A: uia recta et post spat. clauem P abduxi sq. versum
 inchoat P 882 sed Vssingius: sed tamen AP, sed tum schedae Turnebi
 in puteo dum (vel tum, non cum) A: om. P senex adest decumbe inquam
 A: nex (nec B², nox ascr. B², senex sch. T.) abste decumbe in (decumbem EV,
 sch. T.) P 883 blandior A: om. P 884—956 deficit A, locum la-
 cerum habet P, per spatia plerumque lacunis indicatis; ubi quod sententia fere
 non obscura est, metrum saepe incertum, supplementa proponere nihil attinet
 884 supplevit Schoellius 886 identidem ne senex om. B 887 inlecebram
 VE, incelebrem B¹ fort. — — — — — 888 cf. Seyf-
 fertus Berl. phil. v. 1891, 78 repulit B 889. 890 iam magis Bothius: iam
 magis iam; cf. ad Mil. 323 891 forem obdo: cf. Ov. ex Pont. 2, 2, 40
 fast. 1, 281 (Seyffertus l. s. 115); fort. formido sive (quae non mea coniectura
 est) operam do sequentes versus integri esse videntur, tamen de opprimeret
 dubitari potest 892 usque ad finem scaenae pers. notae nullae, addidit Ca-
 merarius (Cleostratae partes Pardaliscæ dedit Schoellius, non recte mea sen-
 tentia) 892 de metro v. 934. 936. 956, Most. 893; sequi videntur duo Rei-
 ziani (alter colis non segregatis), deinde dimetri iambici 895 res Geppertus:
 res est omnem in ordinem, corr. ε 896 aegum B¹VE, aegrum B², corr.
 Camerarius casina seq. versum inchoat

satin mórigerá est? OL. Pudet dicere.

CLEOS. Memora órđine, ut occéperas.

OL. Pudet hércle. CLEOS. Age audacter * 899. 900

<post>quám decubuisti, inde volo memoráre quid est factum *

OL. * flagitium est. CLEOS. Cavebunt qui audierint. faciant *

OL. * hoc magnus est. CLEOS. Perdis. quin tu pergis? OL. Vbi

* us suptus porro * 904. 905

CLEOS. Quid? OL. Babae. CLEOS. Quid? OL. P'apae.

CLEOS. * est? OL. Oh, erat maximum.

* <ferrum ne> haberet metui: id quaerere ocepí *

dum gladium quaero, * ne habeat, arripio capulum.

séd cum cogitó, non habuit gládium, nam esset frigidus.

CL. Éloquere. OL. At pudét. CL. Num radix fuit, OL. Non fuit. CL. Num 910
cucumis?

OL. Profecto hercle * non fuit quicquam holerum,
nisi, quidquid erat, cálamitas profécto attigerat núnquam.

íta, quidquid erat, grande erat.

MYRR. Quid fit denique? edisserta. OL. Vbi appello Casiuam, + inquit 915
'amábo, mea uxórcula, cur virum tuom sic me spérnis?

nimis tú quidem hercle inmérito

meó mi haec facis, quia míhi te expetivi? 918 — 920

illa haud verbum fácit et saepit véste id qui estis <múlieres>.

úbi illum saltum vídeo opsaeptum, rógo ut alteró sinat ire.

volo, ut obvertam, cubitis im *

illum muttit e *

897 dicere me *versum claudit* (B), *deinde post spatium* (BEV) *mora, cum nihil desideretur* 898—900 *uno versu possis age* <loquere> 901 *postquam decubuisti Lambinus: quam* (uam BV) *debuisti* 902 O. <at> *Camera-rius fort. face iam* <pergas>; *cf. Studemundus act. conv. philol. 1882 p. 55* 903 *magnus fort. pudor* 904. 905 *suptus Catoni quidem notum alias non habet; sed apte suptus porrigit* 906 *cretici*, 907 *colon troch. post creticos* 907 *etiam erat inter spatia E* 908 <gladium ne> = (ferrum Schoellius); *trochaei: e. g. iam ferrum et ocepí ilico sequitur versus vacuus in B, spatium in V; ac probabile est versum intercuisse, ut deinde ad gladium apte rediri possit* 909 *ne habeat cum quaeri coniungi non potest arripio inter spatia VE fort. sic: quaero, (habeat nec)ne habeat, arripio capulum (capulum Scaliger)* 910 *esse* 911 *eloquere priori v. adhaeret* 912 *post hercle spatium; sententiae nihil deest, metrum fort. ut sq. v.: hercle (istuc nescio, sed)* 915 *apello inquit VE Casina haud verbum facit; ibi appello, 'Casina' inquam ('mea') praeter mea Bothius mea s: me; fort. mea te* 921 *illam <mulieres> Lomanus* 922 *fort. rogo (iam) sinat ire Londi-nensis: sin adire BVE, sinat adire s*

surgo, ut in eam in *

925

atque illam in *

MYRR. Perlepide narrat *

OL. Savium *

itá quasi saetis lábra mihi compúngit barba,

continuo in genua ut ástiti, pectús mihi pedibus pércutit.

930

decido de lecto praécipes: subsilit, optundit ós mihi.

indé foras tacitus prófugiens exeo hóc ornatu quó vides,

ut sénex hoc eodem póculo, quo egó bibi, biberet. CLEOS. Óptume est.

séd ubi est palliolum tuom? OL. Hic intus reliqui.

CLEOS. Quid núnc? satin lepide adita est vobis manus? OL. Mérito. 935

séd concrepuerínt fores. num illa mé nunc séquitur?

LYSIDAMVS

V, 3

Máximo ego ardeo flágitio nec quid agam meis rébus scio,

néc meam ut uxorem áspiciam cóntra oculis, ita díspérii;

⟨óm⟩nia palam sũnt probra,

ómnibus modis óccidi miser.

940

* ita mánufero faucibus teneor

* ⟨nec⟩ quibus modis purgem scio me meae uxori.

* ⟨at⟩que expálliatús sũm miser,

* ⟨cla⟩ndestinae núptiae.

* censeo

945

* mihi optumum est.

* intro ad uxorem meam

súfferamque ei memm térgum ob iniúriam.

925 scil. ut in eam *inpetum novum faciam* 929 *labram sequente spatio,*

ut videatur septenarius fuisse (labra mea mihi) non ut legitur Reizianus (cf.

934 sq.) 930 ut *astiti Seyffertus Berl. phil. v. 1891, 110: astituti* 931 *pre-*

ceps, cf. Rud. 671. 1158 Commor. frg. (Seyffertus) 932 *preficiens, corr.*

Redslobius sex eo cor natu, *corr. z, Palmerius (cf. 974)* 935 *saltim vel*

salum B¹, saltin V¹ addita, *corr. Camerarius; cf. Pers. 796* OL. *Acidalius:*

om. 936 *fort. illaec me huc SENEX EIDEM BVE* 937 *sq. dactylos agnovit*

Seyffertus; clausi versus nullum indicium ante disperii 939. 940 *uno versus*

939 *omnia Camerarius: nia* 941 *facibus B; anapaesti ut v. sq.* 942 *⟨nec⟩ z*

943 *atque Geppertus: que* *⟨scipionem perdidit atque⟩ Schoellius probabi-*

liter, cl. v. 975. 1009 944 *clandestinae Londinensis: n destine (-me E)*

945 *scil. domum redeundum* 947. 948 *sic B:*

ea dux uxorem meam

riam

sed ec quis est qui homo minus velit fungier prome

atque ea duxo uxorem meam riam (sine spatio) sed e. q. s. E, ea dux uxorem

meam (cum spatio) sed e. q. s. promeriam V; accedit Nonius 397 s. sufferre

séd ecquis est qui homo munús velit fúngier
 pró me? quid núnc agam néscio, nisi ut improbos 950
 famulos imiter ac domo fugiam.
 nam salus nulla est scapulis, si domum redeo.
 * nugas istic dicere licet, vapulo hercle ego invitus tamen
 etsi malum merui.
 hac dabo protinam <me> et fugiam. CHAL. Heus, sta ilico, amátor. 955
 LYS. Óccidi, revocór: quasi non aúdiam, abibo. 956 — 962
 CHAL. Vbi tu es, qui cólere mores Mássilienses póstulas? V, 4
 nunc tu si vis subigitare me, probast occasio.
 redi sis in cubiculum; periisti hercle. age, accede huc modo. 965
 nunc ego tecum aequom arbitrum extra considium captavero.
 LYS. Perii, fusti defloccabit iam illic homo lumbos meos.
 hac iter faciundumst, nam illac lumbifragiumst obviam.
 CLEOS. Inbeo te salvere, amator. LYS. Ecce autem uxor obviamst:
 [nunc ego intér sacrum saxumque sum nec quo fugiam scio.] 970
 hac lupi, hac canes: lupina scaeva fusti rem gerit;
 hercle opinor permutabo ego illuc nunc verbum vetus:

ex Casina afferens intro ad uxorem meam sufferamquae et meum tergum ob
 iniuriam (*corr. Mercerius*), quae huc pertinere vidit Seyffertus; in ea d — la-
 tere intro eam ad uxorem coniecit Schoellius 950 quid — fugiam uno versu
 952 capulis 953 accedit A istuc P conspirant AP (*cf. 955*), sed
 metrum incertum, sententia nulla sine negatione (*cf. Vssingius*). anapaesti in-
 cipere videntur a v. 951 (a v. 949 Klotzio in *Fleckeiseni annali 143, 844*):
 famulós imiter ac dómo fugiam nam sálus nullast scapulis si domum
 redeó: nugas istic dicere <miseró credo non> licet, vaplo hercle ego in-
 vitus tamen etsi malum mérui 954. 955 uno versu P 955 me et ε, *Geppertus*:
 et AP; me in fugam *Camerarius*, quo recepto versus exulit qualis 956
 sta ilico A: stalicio P haec *Olympioni Camerarius dedit, Cleostratae Vssin-*
gius; sed nulli praeter Chalimum conveniunt; uxor non loquitur ante v. 969.
scaenae titulus rem pervertit ut v. 814 956 occide P 963 v. vac. sine ti-
tulo A; SERVVS (SERVI VE) EIDEM P qui AP: <hic> qui Geppertus; cf. Aul.
268 Curc. 162, Men. 379 964 siue is P subiçitare AP 965 redi sis
in cubiculum om. P peristi AP modo om. P 966—972 om. P (relicto
spatio VIII versuum B, sex et dimidiü V, unius E); VII versuum bipartitus
est primus A 966 considium, cf. Studemundus Herm. 1, 287; res admodum
dubia 967 perii [u]s[ti] defloccabit Nonius 7 (s. defloccare) Pl. Cas.: perit
flocco habebit iam (tibiám Harl. 1 m.) illic homo lumbos meos scriptura non
varia sed corrupta 969 ecce autem cf. Merc. 748 (fallitur Bachius Studem.
stud. 2, 391) 970 cf. Capt. 617; aptus hic esset versus, nisi cum sequente
proverbio pugnaret 971 cf. Hor. sat. 2, 2, 64 972 p[er]m[ut]a[ti]o[ne] ego
verbum vetus, scil. inter lupos et canes nullam salutem esse cf. Bergkiius
op. 2, 759, Vssingius

hac ibo, caninam scaevam spero meliorem fore.

MYRR. Quid agis, dismarite? CLEOS. Mi vir, unde hoc ornatu advenis? quid fecisti scipione aut quod habuisti pallium? 975

MYRR. In adulterio, dum moechissat Casinam, credo perdidit.

LYS. Occidi. CH. Etiamne imus cubitum? Casina sum. L. I in malam crucem.

CHAL. Non amas me? CLEOS. Quin responde, tuo quid factum est pallio?

LYS. Bacchae hercle, uxor — CLEOS. Bacchae? LYS. Bacchae hercle.

uxor — MYRR. Nugatur sciens,

nam ecastor nunc Bacchae nullae ludunt. LYS. Oblitus fui. 950

sed tamén Bacchae — CLEOS. Quid, Bacchae? LYS. Sin id fieri non potest —

CLEOS. Times ecastor. LYS. Egone? CL. Mentire hercle. nam palles male.

n quid me ve us am me rogas?

male r

mihī

gratulator. 955

senex

qu

ho

o

u

unc casinust | — |

qui hic lem frus ram . . dis 959. 990

(OL.) qui étiam me miserum famosum fecit flagitiis suis.

LYS. Non taces? OL. Non herle vero taceo. nam tu maxumo

me opsecravisti opere, Casinam ut poscerem uxorem mihi

tui amoris causa. LYS. Ego istuc feci? OL. Immo Hector Ilius 994. 995

973 sq. nullae pers. notae P (spatia in mediis v. B) 974 M.: CL. s
 dismarite vel bismarite A: tu marite P; cf. Cic. pro Planc. 30; Paulus s. dui-
 census, dui, duidens CL.: spat. A, om. B ornatu hoc P 975 scipio-
 nem AP, corr. Lambinus 976 ancillae dedit Camerarius moech . . at A
 (-izat?) 977 occidit P i om. P (nullum pers. spat. A) 978 responde P
 (idem de A testatur Schoellius praef. Most. p. 16), responde sive responde
 sequente pers. spatio A; alterius generis exempla v. ap. Beckerum in Studem.
 stud. 1, 137, alterius p. 175 979 sq. ubique bacchae A, bache P 979 hercle
 A: ergo hercle P (priore loco) ante secundum et tertium bacchae pers.
 spat. A, ante tertium B 981 sin id sine pers. sp. A: inid item P 982 pers.
 spatia habet B, sp. post egone om. A; times ecastor mulierem, mentire hercle
 virum loqui iurandi formulae indicant mentire A: haud mentire P; cf. Herm.
 18, 575 pa[lle]s male A: pa P 983-991 om. P, relicto LX versuum spa-
 tio B, quinque et dimidii V, unius E; VIII versuum bipartitus sextus ut vid. A
 (cf. 966 sq.); paucissima leguntur praeter 991 983 quid me — senem lo-
 qui, [et]iam me rogas (Schoellius) Cleostratam apparet; ceterum nihil 985 cf.
 814 989. 990 hic: r vel n pro h esse potest o vel q pro c 991 adfert
 Nonius 305 (Pl. in Asinaria quod corr. Studemundus) feç[it]: facit Nonius
 992 maxime P 993 opere A: ob (sq. lacuna B) P 994. 995 ante immo
 pers. spat. om. A hectore illius P (cf. Acc. 610), corr. Palmerus Hermath.

te quidem oppresset. LYS. Feci égo istaec dicta quae vos dicitis?
 CLEOS. Rogitas etiam? LYS. Si quidem hercle feci, feci nequiter.
 CLEOS. Redi modo huc intro: monebo, si qui meministi minus.
 LYS. Hercle, opinor, potius vobis credam quod vos dicitis.
 sed, uxor, da viro < tuo > hanc veniam. Myrrhina, ora Cleostratam; 1000
 si umquam posthac aut amasso Casinam aut ocepso modo,
 ne ut eam amasso, si ego umquam adeo posthac tale admisero
 nulla causast, quin pendentem me, uxor, virgis verberes.
 MYRR. Censeo ecastor veniam hanc dandam. CLEOS. Faciam ut iubes.
 propter eam rem hanc tibi nunc veniam minus gravate prospero, 1005
 hanc ex longa longiorem ne faciamus fabulam.
 LYS. Non irata es? CLEOS. Non sum irata. LYS. Tuam fidei credo? CL. Meae.
 LYS. Lepidiorem uxorem nemo quisquam quam ego habeo hanc habet.
 CLEOS. Age tu, redde huic scipionem et pallium. CHAL. Tene, si lubet.
 mihi quidem edepol insignite factast magna iniuria: 1010
 duobus nupsi, neuter fecit quod novae nuptae solet.

Spectatores, quod futurumst intus, id memorabimus.
 haec Casina huius reperietur filia esse ex proxumo
 eaque nubet Euthynico nostro erili filio.
 nunc vos aequomst manibus meritis meritam mercedem dare: 1015
 qui faxit, clam uxorem ducet semper scortum quod volet;

12, 83: ecastor ilius (pro priore i fort. e vel t vel p) A; cf. schol. Aen. 1, 268 (Iliia pro Iliensis) ut Plautus Hector Ilius (sic Cass. ut vid., hectoribus Paris.) fort. < haud > Hector: non ipse Hector te quidem oppressisset, scil. ita prope-rasti (472. 812); cf. Men. 201. sed sententiam non satis aperte enuntiatam esse video et opprimendi verbum aliter positum quam Plautus soleat. cf. Asin. 281 (Palmerus cum aliis oppressit, quod aptum sensum praebere nego) 996 op-presset A: oppressisset P pers. sp. ante feci om. P ista haec P dicta quae vos dicitis non tango: quae dicunt, si non fecit, dicta sunt, non facta 998 qui A: quidem P, fort. recte; si quid Bothius 999 ercle A 1000 da om. A uero A < tuo > Muellerus alio loco myrrina P 1001 aut B: auj A, ut VE 1002 ne ut cf. Buechelerus ind. Bonn. 1878/79 p. 24. ad formulam iuris pertinere videtur eam amasso B: ea amasso VE, eamasso A si adeo ut saepius sive adeo (Langenus symb. 141) 1004 sic AP; dan-dam, < ignoscas > Schoellius 1005 nunc A: nunc rem P 1006 ne A: ni P 1007 irata es: iratas A tuæ A: tuæ P 1008 uxorem nemo quisquam P: nemo uxorem A 1009 si Bothius: se A, om. P 1010 insigne te P 1012 sq. gregi dedit Camararius memorabimus A: memorauimus EV, om. (inde a futur) B 1014 eythynico A, te ut hynico P 1015 meritam meritis Schoellius; cf. 354, ubi sane de constructione nulla dubitatio est 1016 flaxit P ducat P uole P

verum qui non manibus clare, quantum poterit, plauserit,
ei pro scorto supponetur hircus unctus nautea.

1017 qui *A*: que *VE*, quae *B* poterit *AE*: proterit *P* plus erit *P*, cf. *Marxius ad Herenn. p. 165* 1018 ei *AP*: huic *Donatus ad Eun. 5, 3, 3*
ircus *A* nautea *A*, *Donatus. Festus 166* (s. nautea, ubi servatum — o scorto
sup —): nausea *P* T · MACCI PLAVTI CASINA EXPLICIT INC · CISTELLARIA FE-
LICITER *A*, PLAVTI CASINA EXPLICIT INCIPIT CISTELLARIA *P*

Cledonius 5, 58 K. taedico in Casina Plauti legimus, cf. *Schoellius testim.*
ad v. 141, qui ad versus destructos 983 sq. rettulit



C I S T E L L A R I A

ARGUMENTVM

Comprimit adulescens Lemnius Sicyoniam,
 Is redit in patriam, et gnatam generat nuptiis.
 Sicyonia aequè parit puellam. hanc servolus
 Tollit atque exponit, et ex insidiis aucupat.
 Eam sublatam meretrix alii detulit. 5
 Lemno post rediens ducit quam compresserat
 Lemnique natam spondet adolescentulo
 Amore capto illius proiecticiae.
 Requirens servos reperit quam proiecerat.
 Itaque lege et rite civem cognitam 10
 Alcesimarchus, ut erat nactus, possidet.

INCIPIT CISTELLARIA

3 sycioni *B*¹, sycion *VE*
voluit auctor Schoellius
 7 despondit, *corr. Bothius*
 9 reperit *BV*, reperit *E*
 cessi marchus (-cus *E*)

1 lemnus liconiam (-a *EV*) 2 nuptus
 aaeque *B*¹ *ut vid. V* pariit *BE* 4 'tolit
 6 redens *B¹VE* quam com compresserat
 8 pro lecticiae *B*¹, pro leticie *E*, pro letitie *V*
 10 itaque: *produxit alteram, ut acutam* 11 al-

PERSONAE

SELENIVM meretrix
GYMNASIVM meretrix
LENA
AVXILIVM deus
ALCESIMARCHVS adolescens
SERVVS
SENX
LAMPADIO servus
MELAENIS lena
PHANOSTRATA matrona
HALISCA ancilla
DEMIPHO senex

SCAENA SICYONE

GYMNASIVM *Prisciano* (v. ad v. 1) *Antiphila est.* LENA *cf. ad 408.*

SELENIVM

I 1

Cum ego ántebac te amávi et mi amicam esse crévi,
mea Gýmuasium, et mátrém tuám, tum id mihi hódie
apéruistis, tu átque haec: sorór si mea ésses,

qui mágis potueris mihi honórem ire habitum,
néscio, nisi, ut meus est animus, fieri non posse arbitror;
íta omnibus relictis rebus mihi frequentem operam dedistis.
éó ego vos amo ét eo á me magnam iniístis gratiam.

5

GYMNASIVM

Pol isto quidem nos pretio facile est frequentare
tibi utilisque habere:

íta in prándio nos lepide ac nitide
accéipisti apúd te, ut sempér meminerimus.

10

SEL. Lubénti edepol ánimo factum ét fiet á me,
quae vós arbitrabor velle, éa ut expetéssam.

MERETRICES · II · s (s om. VE) GYMNASIVM ET SELENIVM · LENA BVE

1 SELE B, SILEN · VE, de quibus nominis scripturis cf. *Studemundus Hermae* 19, 456 1 cum: quia Varro de l. l. 7, 98 cum ego te amavi, mea Antiphila, et mihi amicam esse crevi ex *Cistellaria* adfert Priscianus 1, 529
2 gimnasium B, gimnassium E 3 aperuisti 4 potueris B 6 mi Varro de l. l. 7, 99 7 eo ego B: et ego VE inistis 8 (isto) Varro: istoc
versum item ut codices definitum habebat Varro, qui haec adfert post v. 6, ut sunt in F: -o quidem nos pretio ptanti est frequentare, ita in prandio nos lepide ac nitide accepisti (omisso v. 9); pro ptanti eum legisse facile (perfacile O. Muellerus) interpretatio docet 'apparet dicere: facile est curare ut adsimus, cum tam bene nos accipias.' de metro non constat, fortasse duo bacchei cum paroemiaco, v. 9 iambicus 9 tibi ad frequentare utilis que B: ut illis que VE haberi B², haberes E¹ 10 ac VE, Varro: atque B 11 memineris VE, meminer B¹ 12 lubentique B, iubentique VE, corr. Bothius 13 arbitror, corr. Camerarius expetes, corr. Gronovius

LENA

Quód ille dixit, qui secundo vénto vectus ést tranquilló mari,
véntum gaudeo — écastor ad téd, ita hodie hic acceptaé sumus 15
suávibus modis,

néc nisi disciplina apud te fuit quicquam ibi quin mihi placeret.

SEL. Quid ita, amabo? LENA. Raro nimium dabat quod biberem, id
merum infuscabat.

GYMN. Amábo, hicine istud decét? LENA. Iusque fásque est: 19.20
nemo álienus hic est. SEL. Meritó vostro amó vos,

quia me colitis et mágni facitis. LENA. Decet pol, mea Selenium,
hunc ésse ordiném benevoléntis intér se

béneque amicitia útier,

ubi istás videas summó genere natás, summatis mátronas, 25

ut amicitiam colunt átque ut eam iunctám bene habent intér se.

si idem istúd nos faciamús, si idém imitémur, itá tamen víx vivimús

cum invidia summa. suárum opum nos vólunt esse indigéntes.

nostrá copiá nil volúnt nos potésse 29. 30

suique omniúm rerum nós indigére,

út sibi simus súpplices.

éas si ádeas, abitum quam aditum malis, ita nostro ordini

palám blandiúntur, clam, si óccasio usquam est,

aquám frigidám subdolé suffúndunt. 35

virís cum suis praedicánt nos solére,

suás paelicés esse aiúnt, eunt depréssum.

quia nós libertinaé sumus, et ego ét tua mater, ámbae

meretrices fuimus: illa te, ego hanc mihi educavi

ex patribus conventiciis. neque ego hanc superbiai 40

causa pepuli ad meretricium quaestum, nisi ut ne ésurirem.

14 GY. *praem. B*, LEGY *V*, legi *E* ille: ibi Varro de l. l. 5, 72 mari
Varro, testatur Charisius 61 et 137 (sed mare in codice utrubique): mare
15 te hic om. *B* metrum v. 14 et 15 quale Lysistr. 624. 646 καταλαβεῖν
τὰ χοῦμαθ' ἡμῶν τὸν τε μισθὸν ἐνθ' ἐν ἔξων ἐγὼ 16 clausula adhaeret
versu 15 17 naec (sed n ex h ut vid.) *B*, haec *VE* 18.19 raro sq.
lenae, amabo sq. Gymnasio dedit Saracenus: GY. — SELE. 19.20 hicine
LE. Gruterus: GY. *B*² in ras., spat. *VE* 21 LEGY *praem. VE* 22 magnis⁻
cf. 516 silenium *B* 23 benivolentis *B* 24 adhaeret priori; cf. 32
27 imitamur, corr. Camerarius uiuimus bisyllabum 29. 30 nihilo, corr.
Pylades 32 adhaeret priori 33 si eas Muellerus 34 est usquam est *B*¹
35 duo bacchei cum clausula; fort. subdole <eaedem> 37 eunt *B*: eum *VE*
40 conuentus *B*, conticus *VE*, corr. Gulielmius ego neque, corr. ε super-
biae 41 causa versu diremptum a nomine sine exemplo; comparari potest
Curc. 490 repuli, corr. Spengelius

SEL. At satius fuerat eam viro dare nuptum potius. LENA. Heia, haec quidem ecastor cottidie viro nubit, nupsitque hodie, nubet mox noctu: numquam ego hanc viduam cubare sivi. nam si haec non nubat, lugubri fame familia pereat. 45

GYMN. Necesse est, quo tu me modo voles esse, ita esse, mater.

LENA. Ecastor haud me paenitet, si ut dicis ita futura es. nam si quidem ita eris ut volo, numquam senecta fies semperque istam quam nunc habes aetatulam optinebis, multisque damno et mihi lucro siné meo saepe eris sumptu. 50

GYMN. Di faxint. LENA. Sine opera tua di horunc nil facere possunt.

GYMN. Equidem hercle addam operam sedulo; sed tu aufer istaec verba. meus oculus, mea Selenium, numquam ego te tristiozem vidi esse. quid, cedo, te obsecro tam abhorret hilaritudo? neque munda adaeque es, ut soles (hoc sis vide, ut petivit suspiratum alte) et pallida es. eloquere utrumque nobis, et quid tibi est et quid velis nostram operam, ut nos sciamus. 55

noli, obsecro, lacrumis tuis mi exercitum imperare.

SEL. Méd excrucio, mea Gymnasium: male mihi est, male maceror; doleo ab animo, doleo ab oculis, doleo ab aegritudine. quid dicam, nisi stultitia mea me in maerorem rapi? 60

GYMN. Indidem unde oritur facito ut facias stultitiam sepelibilem.

SEL. Quid faciam? GYMN. In latebras abscondas pectore penitissimo. tuam stultitiam sola facito ut scias sine aliis arbitris.

SEL. At mihi cordolium est. GYMN. Quid? id unde est tibi cor? commemora obsecro; 65

quod neque ego habeo neque quisquam alia mulier, ut perhibent viri.

SEL. Siquid est quod doleát, dolet; si autem non est — tamen hoc hic dolet.

GYMN. Amat haec mulier. SEL. Eho an amare occipere amarum est, obsecro?

GYMN. Namque ecastor Amor et melle et felle est fecundissimus; gustui dat dulce, amarum ad satietatem usque oggerit. 70

42 nomina addit B² 43 cotidie 45 lucubre 48 senecta L.: et haec ate B¹VE, haecate B² (Hecalen intulerunt contra ingenium fabulae Romanae). ad ablativum senecta (cf. Bacch. 1079) anticipari dico aetatulam; cf. Most. 217 Herond. 1, 89 ἐμοὶ δὲ Μυριάτη τε καὶ Σίμη νέαι μένοιεν, Naev. com. 36 51 GY. add. B² nihil di horunc (horrunc E) VE 52 hercle cf. Gellius 11, 6; hanc Seyffertus, fort. ergo equidem aufer Vssingius: inter 53 silenium B 57 uelit 58 exercitus ut Rud. 296, sed ambigue, cf. Capt. 153 59 mea ex-crucior, correxi 61 rapit, corr. Gulielmus 62 fort. face (cf. 64, Pseud. 157. 166) 63 condas pectori Charisius 190 65 cor Bentleius: cordolium 67 siquidemst V, siquidem E 70 accedit A; pauca leguntur v. 70-76 gu[stu] AP; ego exspecto sed gustu

SEL. Ad istam faciem est morbus, qui me, mea Gymnasium, macerat.
 GYMN. Perfidiosus est Amor. SEL. Ergo in mé peculatum facit.
 GYMN. Bono animo es, erit isti morbo melius. SEL. Confidam fore,
 si medicus veniat qui huic morbo facere medicinam potest.
 GYMN. Veniet. SEL. Spissum istuc amanti est verbum, veniet, nisi venit. 75
 sed ego mea culpa et stultitia peius misera maceror,
 quom ego illum unum mi exoptavi, quicum aetatem degerem.
 LENA. Matronae magis cōducibilest istuc, mea Selenium,
 unum amare et cūm eo aetatem exigere quoi nuptast semel.
 verum enim mēretrix fortunati est oppidi simillima: 80
 non potest suam rem obtinere sola sine multis viris.
 SEL. Hoc volo agatis. qua accersitae causa ad me estis, eloquar.
 nam mea mater, quia ego nolo me meretricem dicier,
 obsecutast de ea re, gessit morem morigerae mihi,
 ut me, quē ego amarem graviter, sineret cūm eo vivere. 85
 LENA. Stulte ecastor fecit. sed tu enumquam cum quiquam viro
 consuevisti? SEL. Nisi quidem cum Alcesimarcho, nemine,
 neque pudicitiam meam mi alius quisquam imminuit. LENA. Obsecro,
 quō is homo insinuavit pacto se ad te? SEL. Per Dionysia
 mater pompam me spectatum duxit. dum redeo domum, 90
 conspicillo consecutust clanculum me usque ad fores.
 inde in amicitiam insinuavit cum matre et mecum simul
 blanditiis, muneribus, donis. LENA. Mihi istunc vellem hominem dari,
 ut ego illum vorsarem! SEL. Quid opust verbis? consuetudine

75 istud *P*, *A n. l.* 77 quom *A*: quia *P* unum *om. A* aetate *P*
 79 ex[ig]er[is]e *AB*: ex[ig]e *VE* 80—85 *priorēs versuum partes leguntur A*
 80 fort[un]i — *etiam A*; *desidero* oppugnati *opidi VE, A n. l.* 82 volo *P*:
 η — *A* 83 meretricem *B* ditier *V*, dictier *E* 84 obsecutast, gessit
 morem ορα[nti] m[ο]r[ig]erae mihi *A* ut *videtur* (*oranti Studemundus explevit, non*
melius, etiamsi morigere *scribas. de ea re cf. Pseud. 123 sim.* 86 nun-
 quam *B*² quom *A* 87 alchesimarcho *P*, [alce]ssimar[ch]o *A* 88 nec pud-
 icitiam imminuit meam mihi quisquam [al]ius. † opsecro *A non deterius*
 89 dionisia *BE*, dyonisia *V, A n. l.* 90—92 *initia et ultima leguntur A*
 91 conspicio — *A, an scriptum fuit conspicio illum? cf. Paras. med. frg. 1,*
corp. gloss. 5, 15. 58 consecutus est 93 *ex., corr. Bothius* [mihi] istunc
 u[el]lem h[ο]m[in]em dari *A*: mihi istum hominem uellem dari *P* 89—93 *cf.*
Menandri frg. 558 K. (πυθόμενον γάρ τινας κόρης πῶς εἴη διεσθαρμένη, σεμνῶς
ἀφηγήσατο πρᾶγμα αἰσχρὸν ὀνόμασι βελτίστοις Hermogenes): Διονυσίων ἦν
πομπή (verba comprehendī facta), ὃ δὲ μ' ἠκολούθησεν μέχρι τοῦ πρὸς τὴν θύραν
| ἔπειτα φοιτῶν καὶ ζολακεῶν τὴν μητέρα ἔγνω με, ubi ἐμέ τε καὶ post ζολα-
κεῶν addidit Dobrucus, plura inter καὶ et ζολακεῶν omissa esse videntur
 94 opus est *P*

coepi amare contra ego illum, et ille me. LENA. O mea Selenium, 95
adsimulare amare oportet. nam si ames, extempulo
melius illi multo, quém ames, consulas quam rei tuae.

SEL. At ille conceptis iuravit verbis apud matrem meam,
me uxorem ducturum esse: ei nunc alia ducendast domum,
sua cognata Lemniensis, quae habitat hic in proxumo. 100

nam eum pater eius subégit. nunc mea mater iratast mihi.
quia non redierim domum ad se, postquam hanc rem resciverim.

eum uxorem ducturum esse aliam. LENA. Nihil amori iniuriumst.
SEL. Nunc te amabo ut hanc hic <unum> triduom hoc solum sinas
esse et hic servare apud me. nam ad matrem accersita sum. 105

LENA. Quamquam istud mihi erit molestum triduom, et damnum dabis,
faciam. SEL. Facis benigne et amice. sed tu, Gymnasium mea.

si me absente Alcesimarchus veniet, nolito acriter
eum inclámare (utut erga me est meritus, mihi cordi est tamen).
sed, amabo, tranquille: ne quid, quod illi doleat, dixeris. 110

accipias clavis: si quid opus tibi erit prompto, promito.
ego volo ire. GYMN. Vt mi excivisti lacrimas. SEL. Gymnasium mea,
bene vale. GYMN. Cura te, amabo. sicine immunda, obsecro,
ibis? SEL. Immundas fortunas aequom est squalorem sequi.

GYMN. Amiculum hoc sustolle saltem. SEL. Sine trahi, cum egomet trahor. 115

GYMN. Quando ita tibi lubet, vale atque salve. SEL. Si possim, velim. —

GYMN. Numquid me vis, mater, intro quin eam? ecastor mihi
visa amare. LENA. Istoc ergo auris graviter obtundo tuas,
ne quem ames. abi intro. GYMN. Numquid me vis? LENA. Vt valeas.

GYMN. Vale. —

LENA. Idem mihi magnae quod parti est vitium mulierum I 2 120

95 selenium A: selenium quid est (quidē) P 96 extemp]- A 97 quem
P: q[ui] vel q[ue] A 100 leniensis VE, A n. l. 101 pater eius P:
[pa]teru[s] A 102 quia P: quē- A hanc A: eam P 103 amori vel
amore A: amore P; nihil amore iniuriust Dousa, cf. Pers. 408 104 te A:
tue P hic unum triduom hoc Kampmannus, Seyffertus: hī et quadrante
spatio — c A, triduom (-ium VE) hoc P 106-145 paucissima, in initiis fere,
leguntur A, paulo plura tantum 120-122 et 142-145 106 mihi istud VE
dampnum dabis etiam A 108 alchesimarchus 109 utut Pylades: et
ut vel med, sed cf. Amph. 1101 mihi cordi Camerarius: incordi 110 deleat
VE 111 accipe has Muellerus probabiliter tibi opus, corr. Muellerus
erit s: est erit promptu, corr. Studemundus (Prenn qu. Plaut. 17) pro-
mitto B¹VE 112 lacrimis B¹VE 114 sualorem B 116 lubet B²: iuuet
uel uiuet 117 nunqu- A 119 ne quem ames Lond.: neq- A, neque meas P
120 LENA RESTITIT DV (DV om. B) BVE, spat. A idem mihi[st] q — A i. e. idem
mihi[st] quod magnae parti vitium mulierum (Schoellius), non melius

quae hunc quaestum facimus: quae ubi saburratae sumus,
largiloquae extemplo sumus, plus loquimur quam sat est.
nam ego illanc olim, quae hinc flens abiit, parvolam
puellam proiectam ex angiportu sustuli.

[adulescens quidam hic est adprime nobilis

125

| quin ego nunc quia sum onusta mea ex sententia

quiaque adeo me complevi flore Liberi,

magis libera uti lingua conlibitum est mihi,

tacere nequeo misera quod tacito usus est. |

Sicyone, summo genere; ei vivit pater.

130

is amore misere hanc deperit mulierculam,

quae hinc modo flens abiit. contra amore eum haec deperit.]

eam meae ego amicae dono huic meretrici dedi,

quae saepe mecum mentionem fecerat,

puerum aut puellam alicunde ut reperirem sibi,

135

recens natum, eapse quod sibi supponeret.

ubi mihi potestas primum evenit, ilico

feci eius ei quod me oravit copiam.

postquam eam puellam a me accepit, ilico

eandem puellam peperit quam a me acceperat,

140

sine obstetricis opera et sine doloribus,

item ut aliae pariunt, quae malum quaerunt sibi.

nam amatorem aibat esse peregrinum sibi

suppositionemque eius facere gratia.

id duae nos solae scimus: ego quae illi dedi

145

et illa quae a me accepit, praeter vos quidem.

haec sic res gesta est. si quid usus venerit,

meminisse ego hanc rem vos volo. ego abeo domum. —

121 quae nunc questum faciemus *P* 122 sumus *P*: et vel ei *A*
123 illam ego, corr. ε , *Parvus* 124 angui portu sustulit (-i *B*²) 125 et
130—132, a *Windischmanno* notati, eo consilio adiecti sunt ut *Auxilii oratio*
omitti posset; 126—129 om. *A* amplificationem versuum 120 sq. (post v. 122
posuit Acidalius, sed quin pro uelut non recte eos adiungat) 126 quia sum
onusta *Camerarius*: quasi sum honesta 130 sycione *B*, sycyone *E* de di-
stinctione cf. 190, arte adhaeret ad 125 132 [εἰμὴν ἡαῖ]c deperit *A*: eum
haec perdita est *P* 134 fecerit 135 repperire (-et ante correcturam *E*) *VE*
136 capse *VE* 139 vel med 143 aiebat *P*, *A* n. l. 144 suppositionemque
[ei]us *A*: suppositionem eius rei *P* (eius in ras. *B*²) 145 scimus sol[ae] *A*
146—232 de est *A* 147 sic *B*²: si, cf. v. 197 si quidem *VE* 148 habeo
VE domum auxilium, deinde PROLOGVS DV (DV om. *B*) *BVE* (auxilium
crasit et AVXILII DEI adiecit *B*²)

AVXILIVM

I 3

Vtrumque haec, et multiloqua et multibiba, est anus.
 satin vix reliquit deo quod loqueretur loci, 150
 itá properavit de puellae proloqui
 suppositione. quod si tacuisset, tamen
 ego eram dicturus, deus, qui poteram planius.
 nam mihi Auxilio est nomen. nunc operam date,
 ut ego argumentum hoc vobis plane perputem. 155
 fuere Sicyoni iam diu Dionysia.
 mercator venit huc ad ludos Lemnius,
 isque hic compressit virginem, adolescentulus,
 <vi>, vinulentus multa nocte in via.
 is ubi malam rem scit se meruisse, ilico 160
 pedibus perfugium peperit, in Lemnum aufugit,
 ubi habitabat tum. illa quam compresserat
 decumo post mense exacto hic peperit filiam.
 quoniam reum eius facti nescit qui siet,
 paternum servom sui participat consili, 165
 dat eam puellam ei servo exponendam ad necem.
 is eam proiecit. haec puellam sustulit.
 ille clam óbservavit servos <qui eam proiecerat>
 quo aut quas in aedis haec puellam deferat.
 ut eampse vos audistis confiterier, 170
 dat eam puellam meretrici Melaenidi,
 eaque educavit eam sibi pro filia
 bene ac pudice. tum illic autem Lemnius
 propinquam uxorem duxit, cognatam suam.
 ea diem suom obiit, facta morigera est viro. 175
 post<quam> ille uxori iusta fecit, ilico
 huc commigravit; duxit uxorem hic sibi
 eandem quam olim virgiuem hic compresserat,
 et eam cognoscit esse, quam compresserat;
 illa illi dicit, eius se ex iniuria 180

150 satine loci *παρέλκει*, *pendet a* quod 152 sitacuisset *B*: *sitatus*
 esset *VE* 154 est *Auxilio Camerarius* 155 argumentum, *sed umentum B*²
in ras., *B*, *argentum E* 156 sycioni *B* dionisia 159 <vi> *Pareus*
 161 *lemnium VE* 162 *tum habitabat Guietus; spondcus non vitiosus est.*
Gellius 3, 16, 2 (decimo mense exacto hominem gigni) verba adfert a tum illa
incipiens, non recte 168 *supplevit Camerarius* 169 quo: quod *B*¹
 170 *eam ipse VE* 176 <quam> *s* 177 *dixit VE* 179 *et: ut Weisius,*
nescio quam recte

peperisse gnatam atque eam se servo ilico
 dedisse exponendam. ille extemplo servolum
 iubet illum eundem persequi, si qua queat
 reperire quae sustulerit. ei rei nunc suam
 operam usque assiduo servos dat, si possiet
 meretricem illam invenire, quam olim tollere,
 cum ipse exponebat, ex insidiis viderat.
 nunc quod relicuom restat volo persolvere,
 ut expungatur nomen, ne quid debeam.
 adulescens hic est Sicyoni, ei vivit pater;
 is amore proiecticiam illam deperit
 quae dudum flens hinc abiit ad matrem suam,
 et illa hunc contra, qui est amor suavissimus.
 ut sunt humana, nihil est perpetuom datum.
 pater adulescenti dare volt uxorem; hoc ubi
 mater rescivit, iussit accersi eam domum.
 haec sic res gesta est. bene valete et vincite
 virtute vera, quod fecistis antidhac;
 servate vestros socios, veteres et novos,
 augete auxilia vostra iustis legibus,
 perditae perduelles, paritate laudem et lauream,
 ut vobis victi Poeni poenas sufferant. —

ALCESIMARCHVS

II 1

Credo égo Amorem primum ápud homines carnificinam comméntum.
 hanc égo de me coniecturam domi fácio, ni foris quaéram,
 qui omnés homines supero [atque] ántideo cruciábilatibus ánimi.
 iactór [crucior] agitor stimulór, versor
 in amóris rota, miser éxanimor,
 feror differor distrahor diripior,

181 perisse VE eamque Pylades 184 repperire VE 188 reli-
 quum 189 expugnatur VE (n ex g B) 190 sicioni BE 192 dudum
 Londinensis: dum 193 huc E, huc et V 194 huma B¹ 196 eam B:
 ad eam VE 197 haec res gesta sic est, corr. Bothius 200 uostris, corr.
 Vssingius iustis B: uictis VE 201 perdielles VE laudem Londinensis:
 laudeam 202 ut ε: et ALCHESIMARCHVS ADOLESCENS · C · BVE 204 ne ε
 foras 205 [atque] Hermannus clem. 396 (ubi super antideo operarum esse
 videtur) 206—210; 213—220; 223—228 systemata longiora (hiatus inter cola
 v. 213) 206 sq. disponit B: Iactor — miser | Exanimor — mentem | Animi —
 animus | Ita — continuo (intra versus a maiusculis incipiunt Stimulor Feror Dif-
 feror Vbi Ibi Vbi Quod) 206 [crucior] Fleckeisenus; crucior post 205 ser-
 monem debilitat 208 deripior

ita núbilam mentem animi hábeo.	209. 210
ubi sum, ibi non sum, úbi non sum, ibist animus.	
ita mi ómnia sunt ingénia;	
quod lúbet, non lubet iam id cóntinuo,	
ita me Amor lassum animi lúdicat,	214. 215
fugat, ágit, appetit, raptát, retinet,	
lactát, largitur: quód dat non dat; déludit:	
modo quód suasit, <id> dissuadet,	
quod díssuasit, id osténtat.	219. 220
maritúmibus moribus mecum experitur	
ita méum frangit amantem ánimum;	
neque, nisi quia miser non eó pessum,	
mihí úlla abest perditó pémities.	
ita páter apud villam détinuit	225
me hos diés sex ruri cóntinuos.	
neque licitum interea est méam amicam visére *	
estne hóc miserum memorátu?	

* * *

nudiussextus

230 (frg. I)

(ALC.) Pótime tu homo facinus facere strenuom? (SERVVS) Aliorum affatim est (frg. II)

209. 210 nullam *E*, nulla *V* 212 ingenia sunt, *corr. Spengelius*
 213 iubet non iubet *VE* 214 *sq. disp. B*: Ita — Appetit | Raptat — deludit | Modo — ostentat (*in versibus* Fugat Agit Iactat Largitur Quod) 216 *fort. agitagit petit* 217 iactat, *corr. Scioppius* lagitur *B* quod et deludit *interpolata esse conieci, non propter metrum. Rud. 1068* habeo non habeo 218 <id> *Reizius* dissuasit, *corr. Pylades* 219. 220 quo *B* 221 *sq. disp. B*: Maritumis — amantem | Animum — abest | Perditó — sex | Ruri — uisere | Estne *e. q. s.* 221 expetitur *dubitabile* experitur 222 amentem *B*¹ 223 non eo pessum *B*: ne oppessum *VE* 224 *aut hiatus post mihi aut paroemiacus* pemicies *B*² 227 <miseró> *Schoellius* sic pergunt *BVE*:

Estne hoc miserum memoratu? MELENIS. Eo facetus quia tibi (*v. 492*)
ubi inter memoratu et MELENIS plus sescenti versus perierunt ex computatione Studemundi, cf. stud. 2, 422. ex quibus in A servati sunt v. 233—491, ubi inter v. 145 et 232 quinque folia periisse videntur. cf. praeter upographi paginarum adnotationes eius praef. p. XXIII adn. 62 de amissa fabulae parte egit Studemundus stud. 2, 419 sq., versus nonnullos tractavi rel. soc. Gott. 1894, 201 sq. frg. I gloss. Plaut. 'in Cistellaria nudiussextus, summatim, benigniter' quorum primum ad hanc partem rettulit Studemundus stud. 2, 422; cf. v. 226 frg. II Gellius 6, 7, 3 (affatim prima non media acuta pronuntiandum esse) itaque se audiente Probum grammaticum hos versus in Plauti Cistellaria legisse dicit 231 cf. Studemundus et Seyffertus stud. 2, 425, qui ad scaenae v. 233 in A continuatae priorem partem verba rettulerunt

qui faciant. sane ego me nolo fortem perhiberi virum.

SERVVS Séd quid istuc? ALC. Mala multa dici mihi volo. SERV. Qua gratia?

ALC. Quia vivo. SERV. Facile id quidem edepol possum, si tu vis.
ALC. Volo.

SERV. At enim ne tu exponas pugno os metuo in imperio meo. 235

ALC. Numquam edepol faciam. SERV. Fidem da. ALC. Do, non facturum esse me.

sed ego primum, tot qui ab amica abesse potuerim dies, sum nihili. SERV. Nihili hercle vero es. ALC. * perditē, quae me amaret contra. SERV. Dignus hercle es infortunio.

ALC. Ei me (tot tam) acerba facere in corde. SERV. Frugi nunquam eris. 240

ALC. Praesertim quae coniurasset mecum et firmasset fidem, SERV. Neque deos neque homines aequom est facere tibi posthac bene.

ALC. Quae esset aetatem exactura mecum in matrimonio, SERV. Compedes te capere oportet neque eas unquam ponere.

ALC. Quae mihi esset commendata et meae fidei concredita, 245

SERV. Hercle te verberibus multum caedi oportere arbitror.

ALC. Quae mellillam me vocare et suaviū solitast suom.

SERV. Ob istuc unum verbum dignu's, deciens qui furcam feras.

ALC. Egomet laetor. sed quid auctor nunc mihi es? SERV. Dicam tibi:

233 incipit A fol. 235r; inter v. 229 et 233 interierunt versus CX (Studemundus stud. 2, 423) Alcesimarchus postquam Selenium abiisse comperit, colloquitur cum seruo (servum esse v. 235 docet, nomen non extat, cf. ad 283) 233 sed quid istum[a]m[i]a dici A, sed ut pro n pari iure m, r vel aliter, pro milia legi possit milta, milea, mulia, multa, mulea. ego mn[a] fuisse dico mala, post istu librarium omisisse c et personae spatium sed quid istuc? (cf. 779, Bachius in Studemundi stud. 2, 221) servum dicere aptius est quam Alcesimarchum sed quid istuc? mala mala multa cf. Pseud. 359 Bacch. 875. 911 al. 234 quia uiuo cf. Most. 11 qu[id]em e[de]pol A 235 pugno os metuo L.: pugnos tuos A; exponas quid significet docet Truc. 659 Cas. 853, cf. Poen. 147. 358. in imperio meo, cum te pro seruo me pro ero futurum dixeris 237 tot L.: eo sequente personae spatio A, sed ut legi possit pol, pot vel tol, tot poterim L.: au-irem vel -erim (trem, trim) A; verbi forma quam posui (-erim) necessaria est, auiderem vitiosum, de verbo non constat piēs, sed fortasse dies, A 238 es . . . i[de]o[ra]operi[te] A, ubi restitui perditē, cf. Ter. Phorm. 82 talis sententia flagitatur: quam ego amarem perditē; cf. 95. 131 sq. 191 sq., Amph. 655 al. 239 dignus erclē erclē es A 240 ei mē acerba A post verbum 242 anticipatur v. 245 suo loco rediens A 243 mecum exactura mecum A 244 compeceis vel compedeis A 245 fid[e]i, sed meam fidem concrediti post 242 A 246 erclē A 249 laetor nec aptum et verbum Plauto inusitatum. expecto ego, et lubenter

Supplicium illi des, suspendas te. ne tibi susceat. 250

ALC. Quian

SERV. Quid tu ergo te manuleo

(ALC.) Quid si amo? (T.) est amor 273

atque illam quam <te> amare intellego
si conclusos vos <me> habere in carcere 275
amoris noctesque et dies

ni emórtuos

mibi nunquam quisquam

(T.) Immo maxumus.

nam qui amant stulte atque inmodeste atque inprobe 250

ne ament. 251

*

250 succenseat vel susceat A 251 incipit f. 235^v quian | in
initio, gam in fine A, sequente versus bipartiti exitu 252 quid tu ergo . . .
. nãme te manuleo A, ut nec post ergo fuerit amicam, nec icam
pro nam, nec cam post amē nec ne ante te, nec caiet (vel ne caiet, quod addit
Schoellius) in initio v. 253. scilicet versum ex Cistellaria affert Fulgentius Virgil.
contin. ad Aen. 7 in. (apud antiquos caiatio dicebatur puerilis caedes): quid?
tu amicam times, ne te manuleo caiet? 253—266 haec servata sunt:
253 — ue — 254 quid — [iu]s[s]it p[er] — 255 u — er mihī
256 sãxi — a[b]duxi semel 257 sa . . s 258 nam — qu — n — neu (vel
neum) 259 hoc r — [dei ue]stram fidem 260 qui — qu exemi . . .
(exemerim Schoellius) 261 . . | — rum — rum maximum 262 u[a]
— mpla — ori 263 sub]lestum — clau[di]o 264 — m — om 265 ne quo
— ino — sus ese (vel est sim.) 266 es sed quem a . . s . in — ū
foras; ubi 254 iussit pater et 256 abduxi semel quomodo ad argumentum
pertineat apparet, 263 sublestum (vel sublestus) notabile est. denique qui foras
prodeat (266) sequens inscriptio docet ΓΥΜΝ — — ç — in qua folium finit
267—304 i. e. post duo, ut Studemundus vidit, folia amissa f. 238, cuius e
priori parte quae descripsit plurima incertissima dicit Studemundus, altera
(286 sq.) facile legitur (T)ertia quae colloquio accessit persona, Alcesimarcho
ignota (v. 299, cf. Seyffertus l. s. 429), ne dici quidem potest vir an mulier fuerit;
Gymnasium fuisse maxime probabile 267—272 servata haec sunt, quae nus-
quam de restitutione coniecturam admittunt: 267 . . m hercle çraç — 268 cen-
sint (vel i)uss . . . ar — 269 siquidem illae ads — 270 ubi ea . u nun-
quam e (vel spatium personae) sumã — 271 tam (vel i pro t et n pro m) . .
moriñi non sñi (vel e) — çe possis tamen moriri non sinis? 272 sem-
per sunt sñiñux — 273 quid si am non di . . . çin[i]s (vel ce,
ct pro ci et as, es pro is) est amor (amo Schoellius) 274 du . .
[a]tque 275 . c si 276 . . bitoteest d . . amoris 277 n[is] emortuus
era (vel tra) — mo 278 quisquam — osull — 279 nones — s et post
personae spatium immo 280 at]que in . . o . . (inprobe Schoellius) 281 post
13—14 litterarum lacunam r imeçurç . . e ne ament 282 [ab]dux[ti]ñ
[i]! it (vel ei, te) maçollitç

- (ALC.) ubi tu es? SERV. Ecce me. 253
 ALC. I, adfer mihi arma ét loricam adducito.
 SERV. Loricam adducam? 265
 ALC. I, curre, equom adfer. SERV. Hercle hic insanit miser.
 ALC. Abi atque hastatos multos, multos velites,
 multos cum multis — nil moror precario.
 ubi sunt quae iussi? SERV. Sanus hic non est satis.
 T. Ab anu esse credo nocitum, cum illaec sic facit. 290
 SERV. Vtrum deliras, quaeso, an astans somnias,
 qui equom me adferre iúbes, loricam adducere,
 multos hastatos, post id multos velites,
 multos cum multis? haec tu pervorsario
 mihi fabulatu's. ALC. Dixin égo istaec, obsecro? 295
 SERV. Modó quidem hercle haec dixisti. ALC. Non praesens quidem.
 SERV. Praestigiator, siquidem hic non es atque ades.
 T. Video ego te Amoris valde tactum toxico,
 adulescens; eo te magis volo monitum. ALC. Mone.
 T. Cave sis cum Amore tu unquam bellum sumpseris. 300
 ALC. Quid faciam? T. Ad matrem eius devenias domum,
 expurges, iures, ores blande per precem
 eamque exores ne tibi suscenseat.
 ALC. Expurigabo hercle omnia ad raucam ravim.

*
 SENEX
 *

* *
 prohibét divitiis máximis, dóte áltili atque opima. 305 (frag)
 *

253 un nũsth . . . he (vel s, c pro h et i, t, p pro e) ubi servi
 nomen (Studemundus stud. 2, 428) a Th (Thynisce Schoellius) an ab H inceperit
 (velut Hesychē) dici nequit 254 et vel ei post arma servum interrogantem
 arma? facit Schoellius 255 adducam. a nẽd cẽrẽ (post cam vel
 s vel et vel personae spatium, post n vel e, i, t vel pers. spat.) 256 equum
 hercle Studemundus: pẽri hercle 258 nihil 290 ab anu L.: manu, sed
 ut de aianu cogitari possit nocitum scil. eum versum tertiæ personae
 tribuit Schoellius; cf. rel. Gott. 1894, 203 292 equum 294 peruorsar[i]o
 cf. advorsarius 297 praestigiator es si, corr. Studemundus 304 expurgabo A,
 Nonius 164, experiuravi Festus 274, corr. Ritschelius hercle Nonius: hercules A,
 her — Festus post duo folia amissa f. 241^r continet v. 306–321. ad solilo-
 quium senis (patris Alcesimarchi) pertinere v. 305 a Nonio p. 72 servatum vidit
 Seyffertus 305 Nonius s. altile divitis

muliérculam exornatulam. * quidem hercle scita.
 quamquam vetus cantherius sum, etiam nunc, ut ego opinor,
 adhinnire equolam possum ego hanc, si detur sola soli.

GYMNASIVM

Nimis opportune mi evenit rediisse Alcesimarchum;
 nam sola nulla invitior solet esse. SEN. Me vocato, 310
 ne sola sis: ego tecum <ero, volo> ego agere, ut tú agas aliquid.
 GYMN. Nimis lépide exconcinnavit hasce aedis Alcesimarchus.
 SEN. Vt quo(m Ven)us adgreditur, <place>t; lepidunst amare semper.
 GYMN. Venerem meram haec aedes olent, quia amator expolivit.
 SEN. Non modo ipsa lepidast, commode quoque hercle fabulatur. 315
 sed cum dicta huius intérpretor, haec herclest, ut ego opinor,
 meum quae corrumpit filium. suspiciost eam esse,
 utpote quam nunquam viderim; de opinione credo.
 nam hasce aedis conductas habet meus gnatus, haec ubi astat:
 hoc hanc eam esse opiniost; nam haec illum nominavit. 320
 quid si adeam atque appellem. mali damnique inlecebra, salve.
 GYMN. vapulabis.
 SEN. volo apud te. 323

*

GYMN. Intro abeo, 330

nam méretricem astare in via solam prostibuli sanest.

* *

306 *prodire videt senex Gymnasium exornatu[|]a[|]m[|]s[|]itu[|]e[|]vel t[|]quidem,*
ubi Maius situ litteras legit, membrana novam labem passa esse videtur Stude-
mundo. possis et est quidem vel cum Seyfferto itast, ad sequentia quod spectet
 308 *Priscianus 1, 114 testatus equolam (equlam, eculam)* 309 *redisse* 311 *sup-*
plevit Studemundus, item (ex)concinnavit 313 *ut quo u[|]sa[|] d[|]er[|]i[|]d[|]e[|]t[|]ur*
 † *lepidunst amare semper seni dedi et sententiam indicavi. adgreditur*
Schoellius 314 *uen[|]ere[|]m Studemundus* 315 *mo[|]do ip[|]sa Studemundus*
 318 *ut postquam A, corr. Seyffertus* 322–340 (*f. 241^v*), 341–358 (*f. 242^r*),
 359–362 (*f. 242^v*, 1–5) *paucissima servata* 322 *qu — nu . . . e vapulabis*
 qu[|]isquis tu es, si mihi dixeris) nec <rect>e, vapulabis *Seyffertus (Most. 240)*
 323 — are . . . u[|]lo 324 — ir mer . . . 325 lu — u — 326 *in*
medio es, deinde velut ma 327 . . . c — u[|]co 328 *in fine clis* 329 *nihil*
 330 . . | — 331 *in fine s[|]ane[|]st vel sane est, quo nisus Schoellius huc rettulit*
fragmentum a Nonio p. 423 servatum (s. prostibulum): intro bonam (abonam)
meretricem astare in via solam prostibula sane est, corr. Bothius, Mercerus
 332 — d — qu *et in fine num me* 333 . . ssem *et in fine meam u[|] . .* 334 *nihil*
 335 *proh . . . diu — s . q — quae incertarum litterarum vestigia non quad-*
rare ad v. 305 dixit Studemundus 336 . . ps . . . c — 337 . s —

GYMN.

quid vis.

362

SEN. Volo éx te scire quidquid est

quid ego usquam male feci tibi <aut me>s quisquam, id edissera,

quam ob rem me meumque filium quom <matr>e remque nostram 355

habes pérditui et praedatui? GYMN. Miser errat, ut ego dixi.

lepidast materies, ludam ego hunc, nam occasio videtur.

potin operam inique equidem malam <ut ne> des innocenti?

SEN. Sed <obsecro> te, nullusnest tibi amator alius quisquam.

nisi meus modo unus filius? GYMN. Quem quidem ego amem. alius

nemo est. 370

SEN. At ego * GYMN. Nil moror: damno sunt tui mihi similes.

SEN. Quid * (GYMN.) isne est id arbitratus?

*

(GYM.) datores

373 (tr

negotioli bellissimi senices soletis esse.

*

*

338 uē ū — 339 o — 340 ū[ēquē ū]!! et sub finem cīa

341 hōnu —, quo Schoellius rettulit fragmentum ap. Nonium 482

malum aufer, bonum mihi opus est

quod in lacuna versus 706 poni solebat, ubi sermonis contextum non explet

342 eŋ — 343 nihil 344 ni s[īt] ūŋct — 345 uē — 346 sī ū . .

d sīs — 347 h — fe — 348 eđiç — q — 349 . . .

equidem cu — 350 a — 351 media eçes[e]s! . . . es . . e, quae cum

v. 373 vix convenire posse Studemundus adnotabat 352 face

nunciam nç — 353 nç — s — sam . 354 qu . . . res ea — huc —

355 qu — 356 ū et media ři tuos 357 ne iŋ — 358 qu[ae] ūb —

359 ille . . . o ū — mulier 360 bipartitus: a) s[ī] ram et in fine

f . . . o[m]o b) — mihi o[pu]s ūt, ut post t nihil amplius scriptum fuisse vide-

atur 361 — [co]nloqui — s 362 a[p]lu . . . ut[a]r — lus ego . . . quiduis

363 s[ci]re qu[ic]quid est m squ unde meus filius quod

fecit Studemundus, non apte ad sententiam 364 supplevit Seyffertus

365 supplevit Studemundus 366 prae . . . ūi . . . ser, supplevit Studemundus

367 ū[ic]t[ur] 368 ope[ra]m . . . ique, supplevi, cf. Epid. 551 malam ut ne

temptavi: mala et post unam (m) vel duas litteras c . . . (malam Schoellius) des

Schoellius: d . e 369 supplevit Studemundus tib[i] a]mator 370 nisi

[t]us modo unus filius quem Studemundus dedit (filius corrigens), ut totus

versus Gymnasii sit; correxi 371 at ecca, fortasse at ego a A, unde at

ego alios credo Seyffertus sunt . ut (vel i) mihi s . . . es, supplevit Schoel-

lius 372 quid f — ūy isne est [id vel is] arbitratus visnest is arbitratus?

Schoellius unum folium in A periit et sequentis prior pagina (244^r).

quo pertinere 373-380 Studemundus coniecit stud. 2, 432 373 servavit

Priscianus 1, 111 (negotiolum) et 279 (senicis quem genitivum esse dicit recti

senex) datores bellissimi uos negotioli senicis (bellissimos negotioliis phoe-

nices fere p. 111) soletis esse, corr. Bothius; vos si legisset Priscianus, senicis

non habuisset genitivum

LENA. Me respondere postulas? iniurium est.	(frg. V)
stipulari semper me ultro oportet a viris,	375
eum quaestum facio, nil viris promittere.	
* *	
siquidem imperes pro copia, pro recula	(frg. VI)
* *	
LENA. Quin is, si itura es? nimium is vegrandi gradu.	(frg. VII)
GYMN. Pol ad cubituram, mater, magis sum exercita	(frg. VIII)
fere quam ad cursuram. eo sum tardiuscula.	350
meminere officium suom.	(frg. IX)
ita mustulentus ventus nares attingit.	(frg. X)
capillo scisso atque excissatis auribus	(frg. XI)
quae quasi carnificis angiporta purigans	384 (frg. XII)
* *	
non quasi nunc haec sunt hic, limaces, lividae,	405
febriculosae, miserae amicae, osseae,	

374—376 *Priscianus 1, 388* (stipulor). *stipulari senem de Gymnasii amore Studemundus putavit, de eius habitu ex aedibus ab Alcesimarcho conductis Schoellius uires 377 Priscianus 1, 107* (recula) 378 *Festus 372* (s. uegrande) qui nisi itures 379. 380 *Nonius 198, priori adiunxit Scaliger accubituram exercita fere Guelf.: exercitare Leid. Harl.², exercitata Harl.¹ a cursura* (accursur *Leid.*¹) 381 *Nonius 499* (accus. pro genet.) *Lampadioni ascripsit Seyffertus in Studemundi stud. 2, 433, qui postea loquitur* (cf. v. 424). *de v. 382—384 nihil statui potest* 382 *Nonius 63* (s. mustulentum, interpretatur ut sit odor musti aut musto oblitus ac madens) *et 415* (ventus significat odorem) *ita p. 415: nam ita p. 63, cf. Langeus symb. 232 uentus p. 415: aestus p. 63, non melius naris obtigit p. 415* 383 *Nonius 108* (excissatum: laniatum, vulneratum) *excissatis Harl.¹, item in lemnate s* 384 *Nonius 190* (angiportus *gen. neutri*) *purgitans, corr. Ritschelius, cf. Aul. 753 383. 384 non post v. 408 in A legi notavit Studemundus quae in A secuntur folia 244. 245 paucissima praebent, v. s. ad 372; in f. 244^r ext. (359) — rīst, f. 244^r haec: 390 çu — 391 fūişt (vel fuit i vel furt) et in fine — llo modo 392 uoþo et in fine es (vel is) negent 393 in fine a . . d . . 394 — guęla . qui teris ubi aliquid inusitati fuit. vir compellari videtur 395 — uęro . . s . . . 396 — ti-culus (t incertissima) fui, cf. forticulus, tristiculus. vir loquitur 397 — us 398 nihil 399 u et in fine eras 400 nihil 401 qu . . sq — 402 uel (uil) — 403 q . . . q et in fine m darent 404 . l — 405—408 folii 244 ultimos praebet A:*

sunt lima[ces aut] liuidae 405
fedripul (vel febricul). serae am[ic]æ osseæ

diobolares, schoeniculae, miraculae,
cum exiritis talis, cum todillis crusculis

408

* *

SEL. Molestus es. 449

ALC. Meae issula sua <aede>s egent. ad me <sine ducam>. SEL. Aufer manum. 450

ALC. Germana mea sororcula. SEL. Repudio te fraterculum.

ALC. Tum tu igitur, mea matercula. MEL. Repudio te + fraterculum.

ALC. Opsecro te SEL. Valeas. ALC. Vt sinas SEL. Nil moror.

ALC. Expurgare me.

SEL. ALC. Sine dicam. MEL. Satis sapit mihi tuis peririjs.

d[io]bolare[s] scho[eni]cula[m] mira[cul]a

cum exer[iti]s talis cum todellis cruribus

408

405 *solidum et sine aut praebet Varro de l. l. 7, 64 (limax)* 406 *ad febriculosae Catulli 6, 4 contulit Schoellius et supplevit miserae amicae Studemundus; expecto quale ambesae vel ameisae* 407 *post versus 405 interpretationem adfert Varro: diobolares scenicolae miraculae (F), derivans a binis obolis, a schoeno, miracula a miris i. e. a monstrix. item Festus 329 — raculae cum exiritis —* 405 *exiritis (exītis) Festus l. s., extortis Paulus 52. 353 (cum omittens p. 52), Priscianus 1, 103 todillis Festus 352 (s. todi, cf. corp. gloss. 5, 624, 39), todinis (todonis, totinis, totimis) Priscianus, crocotillis Paulus 52 (s. crocotillum: valde exile), sodellis Festus 301 (s. succrotilla) crusculis Priscianus deminutivum testatus, Festus 352 (crus —), Paulus bis versus Festus notat Plauti in Syr (p. 301), in Sy (p. 352) i. e. in Syro vel Syra, quod tenae nomen fuisse coniecit Studemundus stud. 2, 419 f. 245 haec apparent: 409 nihil 410 qua — (cf. ad v. 384) 411 . qua — 412 nihil 413 qu — 414 tī — 415 am — 416 pī . ips . h et in fine η λοϕο 417 sus — 418 . . . l — 419 η — 420 at die illa — 421 s qu — 422 de[i] me [om]nes —, cf. Epid. 192, Men. 551 423 illae — 424 haec sustulit, post — quae Lampadionis verba esse Studemundus vidit 425 circumceur — 426 o — neq — 427 qua — disti — um loquor 428-444 fol. 245^v nihil apparet nisi versus quarto — est, nono qu —, decimo h —, quarto et quinto decimo sub finem — us — et — io —, sequentibus tu — | c — ogo | — s . . | —ris modis, scil. miris vel miseris (Seyffertus) . inter v. sextum et nonum novae scaenae titulus scriptus fuisse videtur inter v. 444 et 449 unum folium perisse videtur. f. 247^v (449-465) primus versus habet tantum molestus es aut finem septenarii aut clausulam iambicam 450-491 restituere non contigit; 450-464 de metro non ubique constat, 466-483 (f. 246^v) pauca servata sunt 450 meau . ssyla sua . . . segenti ad me aufer manum, ubi issula Schoellius, ac vix aliud fuisse potest, siquidem necessaria videntur quae in priore parte versus posui, cf. rel. Gott. 1894, 206 451 Priscianus 1, 105 (germana mea sororcula) 452 tum (vel tom): tunc Priscianus 1, 103 fort. puerculum 453 [e]xpurgare 454 o (vel u) . . r . . sa . (ut operosam quadret) et post pers. spat. sine aliquo modo repellit dictum Alcesimarchi (ut trissas vel oppressas, cf. Mil. 1210, Merc. 593) ante satis om. pers. spatium mihi auis [pe]riuri[is], corr. Schoellius*

- * at nunc non potest. ALC. Supplicium polliceri volo. 455
- SEL. At mi aps te accipere non libet. ALC. Em omnia
patior iure infelix. SEL. Volup est neque tis misereri decet.
quamquam hominem *
- non illa * verba dare * qui frangant foedera 460
- eos * (SEL.) dabis. —
- ALC. At ego nec do néque te amittam hodie, nisi quae volo tecum loqui
das mihi operam.
- MEL. Pótin ut mihi molestus ne sis? ALC. Quin id est nomen mihi, 465
omnes mortales vocant molestum. *
- * obsecro. MEL. At frustra obsecras. 467
- * *
- quia sine omni * ALC. Dabo 470
ius iurandum. *
- MEL. At ego nunc <ab> illo mihi <caveo> iure iurando tuo;
similest ius iurandum amantum quasi ius confusivum.

455 uer (vel uir, utr) . . . sita (vel taec) sunt a[τ] u[υ]n[ε] sine personae
spatio fort. virum si ea sunt (viri etsi ita sunt Schoellius), nisi prima adule-
scentis sunt; de metro etiam in fine versus non constat 456 senarius non ἐν
εἰσθέσει ἐμ ὄμ[ν]ια] 457 patior iur . . . cille(vel i) ius lupisi(vel t) neque
tis misere[ri] decet, ubi infelix ad arbitrium posui, volup est emendavi 458 quam-
quam hominem u[ι]n[ε]r us nep — 459 uerba dare (vel i) . . cesse ἐν
εἰσθέσει, fuerit necesse, sed circum omnia obscura 460 non illa ta . . .
m[at]o[r] p[ol] [m]i[hi] qui . . . a qui frangant foedera mihi qui firma frangant
Schoellius, potius sancta 461 eos . . . eni[m]u . . et me . e . . . ce[r]i[t] ἐν
εἰσθέσει 462 iu et post 10 fere litteras quid lubet . sta quid . . . uesto . e
[d]a]bo vel dabis, dabit, ubi dabis posui propter responsum 463 ae (vel at)
. . . ne do, correxi neque ter (vel a) . . itam ho[di]e, supplevit Studemundus
stud. 2, 434 dimeter anapaesticus cum iambico 464 ἐν εἰσθέσει, post
operam fortasse paucae litterae extiterunt; quibus opus, ut clausula fiat
sequitur versus vacuus (scaenae titulo: abiit Selenium) 465. 466 quin ed (vel
id) . . . mem (vel n) mihi [omnes mortales u. e stu m cons —,
supplevit Schoellius 467 quo et in fine hsecro . at frustra ob[is]ce[r]as, sup-
plevit Studemundus 468 — rp — ins s . . must (insipientissimum
Schoellius) 469 qui . sine [g]im[us] (vel n) et in fine et[un]die suum . dabo; cf.
Trin. 338, Aul. 215 Bacch. 1131 470 ius iurandum et in fine n[i]u
uum 471 at ego nun[ε] . . . lo (vel u) m iure iurando —, supplevit Schoel-
lius (caueam) 472 sim[il] . . . ius iurandum am qua . . . us . confusi-
vum, supplevit Studemundus emend. Plaut. 10sq.

ALC. Nescia	*				
	*			(MEL.) nugas agis.	474
ALC. Supplicium dabo		*	*		477
quo modo ego		*			
	*			(MEL.) quia es nactus novam,	
quae	*			quaedam quasi tu nescias.	480
	*			ALC. Di deaque illam perdant + pariter.	
	*			umquam, si hoc fallo. MEL. Nil moror	
	*			falsum fallis, eo te * ignorat fides.	
postremo, si mihi dedisses verba, deis numquam dares.					
ALC. Quin equidem illam ducam uxorem.				MEL. Ducas, si	* 485
nunc hoc si tibi commodumst, quae		*			
ALC. Instruxi illi aurum atque vestem. (MEL.)		*			
siquidem amabas,		*		illi instrui.	
sed sino. iam hoc mihi responde quod <ego> te rogavero:					
instruxisti		*			490
tibi ita ut voluisti		*		(ALC.) quod volo.	
MEL. Eo facetu's quia tibi aliam sponsa locuples Lemnia. II 1, 16					
habeas. neque nos factione tanta quanta tu sumus					
neque opes nostrae tam sunt validae quam tuae; verum tamen					
hau metuo ne ius iurandum nostrum quisquam culpitet:					495
tu iam, si quid tibi dolebit, scies qua doleat gratia.					
ALC. Di me perdant — MEL. Quodcumque optes, tibi velim contingere.					
ALC. Si illam uxorem duxero umquam, mihi quam despondit pater.					
MEL. Et me, si umquam tibi uxorem filiam dedero meam.					

473 nescia(s) cf. *Most.* 278 (*Studemundus*); non sequebatur quid olat media su, in fine mu dest 474 non o o mihi te nos ç . . s nunde . . s nugas a[gi]s 475 sia — iuquaquam ma si (vel sine i) 476 non me res — do — ais . l — 477 daboa et sub finem atque illi 478 quo modo eg — ad me di ser — 479 ss — quia 480 quae — big . . s quaedam 481 perg — deaque pariliter *Schoellius*, pariter (atque me vel te) *Seyffertus* 482 pem museo umquam 483 — lsum fallis (vel — es) eo te hae ignorat fides 484 *primus folii 248, quod Cistellariae ultimum* i. e. si me isto iureiurando fefellisses, deis poenam dares 485 post si legitur d (velut di t[ib]i d[um] aut d[um]pedum, cf. *apogr.* p. 491) 486 quae — 487 uestem *Skutschius Plaut. u. Rom. 63:* uis — vel ues sub finem magis — 488 amabas proin di (vel proinde) . . ç . mu illi 489 quod [eg]o t[ib]e r — *Studemundus*, rogavero *supplevi* 490 inç t eam . . ç . e nes quia . inçuta —, *initium supplevi* 491 uoluisti quidam (vel — em) oç quod uolo 492 *accedit P, cf. ad v. 228* 495 haud *P* 497 dei *A* 498 sei *A* umquam mihi quam *A:* mihi unquam quam *B*², mihi umquam *VE* despondit *E*, depondit *A* 499 unquam *A* tibi umquam *Camerarius*

- ALC. Patierin me periurare? MEL. Pol te aliquanto facilius, 500
 quam me meamque rem perire et ludificari filiam.
 alibi quaere ubi iuri iurando tuo satis sit subsidi:
 hic apud nōs iam, Alcesimarche, confregisti tesseram.
 ALC. Face semel periculum. MEL. Feci saepe, quod factum queror.
 ALC. Redde mi illam. MEL. Inter novam rem verbum usurpabo vetus: 505
 quod dedi datum non vellem, quod relicuomst non dabo.
 ALC. Non remissura es mihi illam? MEL. Pro me responsas tibi.
 ALC. Non remittes? MEL. Scis iam dudum omnem meam sententiam.
 ALC. Satin istuc tibi in corde certumst? MEL. Quin ego commentor
 quidem.
 ALC. Non edepol <ego> istaec tua dicta nunc in auris recipio. 510
 MEL. Non? hem, quid agis igitur? animum advorte iam, ut quid agas scias.
 ALC. At ita me di deaeque, superi atque inferi et medioxumi,
 itaque me Iuno regina et Iovis supremi filia
 itaque me Saturnus eius patruos — MEL. Ecaster pater.
 ALC. Itaque me Ops opulenta illius avia — MEL. Immo mater quidem. 515
 ALC. Iuno filia et Saturnus patruos et summus Iuppiter —
 tu me delenis, propter te haec pecco. MEL. Perge dicere.
 ALC. Anne etiam, ut quid consultura sis sciam, pērgis eloqui?
 MEL. Non remittam. definitumst. ALC. Enim vero ita me Iuppiter
 itaque me Iuno itaque Ianus ita — quid dicam nescio. 520

500 patierin me periurare *A*, periurare me patiere *P* pol te *A*: atque *P* 501 me om. *B*¹*VE* 502 alibi quaere ubi iuris iurandi [tui] sit satias subsidii *A* ubi genitivus vitiosus et satias ineptum est, ubi querere ubi tuo iurando tuo satis sit subsidii *P*; tuo iurando iuri (s) verborum positionem non defendit *Pseud.* 197 503 alcesimarche *P* 504 sepe feci *P* quaeror *A* 506 relic(vel) quumst *A*, reliquum est *P* 507 responsa *P*; cf. *Herm.* 18, 575 508 iandudum *A* 509 in corde certum est *P*: certumst in corde *A* quin ego *P*: quin e *A* omissis go (sequente commentor); scilicet nunc tertium idem audivit. cf. *Truc.* 736 sq. 510. 511 om. *A* 510 Melae-nidi continuatur, correxi <ego> Schoellius 511 non — agis Alcesimarchi (AL. om. *B*), igitur — scias Melae-nidis, correxi iam om. *B* quod *V*, *E* ex corr. sic ultimum adulescentis conatum repellit 512 ALC. Saracenus: om. atque *AP*: om. *Priscianus* 1, 62 513 suppremi *P* 514 eius patruos et castor pater *Priscianus* 1, 322, patruos eius ecaster (et castor *B*) pater *P*, personis distribuit *Pylades*: eius patruos et summus pater *A* 515 item *Priscianus* MEL. Saracenus: AL. *P*, spat. om. *A* 516 Melae-nidis, corr. Saracenus filia Iuno *A* patruos et *AB*²: patruos est *P* versus induxit *Guetus* 517 MEL.: spat. om. *A*, item v. sq. 518 ut etiam *P*, etiam *A*, correxi sis sciam (sis scia *V*, si scias *E*) MEL. perge *P*, es perge *A*, correxi; sed perge esse arbitror ipsum pergis 519 MEL. audidi 520 itaque ianus *A*: et saturnus *P*, nescio an verius

iam scio. immo, mulier, audi, meam ut scias sententiam.
 di me omnes, magni minuti, et etiam patellarii
 faxint, ne ego <dem vivae> vivos savium Selenio,
 nisi ego teque tuamque + filiam meque hodie obruncavero,
 poste autem cum primo luci cras nisi ambo occidero, 525
 et equidem hercle nisi pedatu tertio + omnis efflixero,
 nisi tu illam remittis ad me. dixi quae volui. vale. —
 MEL. Abiit intro iratus. quid ego nunc agam? si redierit
 illa ad hunc, ibidem loci res erit: ubi odium oceperit,
 illam extrudet, tum hanc uxorem Lemniam ducet domum. 530
 sed tamen ibo et persequar: amens ne quid faciat, cauto opust.
 postremo, quando aequa lege pauperi cum divite
 non licet, perdam operam potius quam carebo filia.
 sed quis hic est qui recta platea cursum huc contendit suum?
 et illud paveo et hoc formido, ita tota sum misera in metu. 535

LAMPADIO

II 2

Anum sectatus sum clamore per vias,
 miserrumam habui. ut illaec hodie quot modis
 moderatrix <linguae> fuit atque immemorabilis.
 quot illi blanditias, quid illi promisi boni,
 quot admoenivi fabricas, quot fallacias 540
 in quaestione. vix exculpsi ut diceret,
 quia ei promisi dolium vini dare.

PHANOSTRATA.

II 3

Audire vocem visa sum ante aedis modo
 mei Lampadisci servi. LAMP. Non surda es, era:

522 minuti et etiam A: minutique et P deficit A 523 lacunam
 spatio notat B, <dem> ε, <vivae> Bothius, Benoist; <oppingam> Schoellius,
 verbum aptum Curc. 60, hic non item senio 524 scribendum censeo tuamque
 meque, cf. 763, Aul. 744. alii inducunt meque, in quo tota vis sermonis posita
 est 525 postea, corr. Ritschelius ambo illam meque, magis ridicule quam
 si foret ambas 526 et equidem hercle cf. Poen. 508 perdatu, cf. Nonius
 64 (perdato ex Catone) omnis unum sermoni sufficit. verum facit efflixero
 omnis tertio 530 cum, corr. Dissaldeus 531 amans VEB² opus est
 versus sic fiet et sententiarum constructio concinnior: sed tamen amens ne quid
 faciat cauto opust. ibo et persequar 533 leget B¹VE 534 huc ε: hic tendit B,
 ostendit E 535 putat ad se curri, id formidat, cum illud paveat; sic restat.
 cf. 688 536 LAMPADISCVS SERVVS MELENIS LENA DV BVE, nominis forma ex
 v. 544 ascitu 537 cf. ad Asin. 581 quod VE 538 supplevit Vssingius
 539 promissi VE promisi non referendum ad blanditias (Vssingius)
 543 PHANOSTRATA MULIER LAMPADISCVS SERVVS MELENIS LENA DV BVE

recte audivisti. PHAN. Quid agis hic? LAMP. Quod gaudeas. 545
 PHAN. Quid id est? LAMP. Hinc ex hisce aedibus paulo prius
 vidi exeuntem mulierem. PHAN. Illam quae meam
 gnatam sustulerat? LAMP. Rem tenes. PHAN. Quid postea?
 LAMP. Dico ei, quo pacto eam ab hippodromo viderim
 erilem nostram filiam sustollere. 550
 extimuit tum illa. MEL. Jam horret corpus, cor salit.
 nam mihi ab hippodromo memini adferri parvolam
 puellam eamque me mihi supponere.
 PHAN. Age perge, quaeso. animus audire expetit
 ut gesta res sit. MEL. Vtinam audire non queas. 555

* * *

LAMP. Pergo illa(m onerare) dictis: 'illaec ted anus
 fortu(nis ex secundis ad mi)seras vocat.
 nam illaec tibi nutrix est, ne matrem censeas.
 ego te reduco et revoco ad (summas) ditias,
 ubi tu locere in luculentam familiam, 560
 unde tibi talenta magna viginti pater
 det dotis; non enim hic, ubi ex Tusco modo
 tute tibi indigne dotem quaeras corpore.
 PHAN. Au, amabo, meretrix illa est quae illam sustulit?
 LAMP. Immo [meretrix] fuit; sed ut sit de ea re. eloquar. 565
 iam perducebam illam ad me suadela mea:
 anus ei amplexa est genua, plorans, obsecrans.
 ne deserat se: eam suam esse filiam,
 seque eam peperisse sancte adiurabat mihi.
 'istanc quam quaeris' inquit 'ego amicae meae
 dedi, quae educaret eam pro filiola sua;
 et vivit' inquit. 'ubi ea est?' inquam extempulo. 570

545 audisti *BE* 546 quid est id est *B¹* excisce 547 uide *B¹*, uidei
vel iudei VE 549 hipodromo (-ma *VE*) 550 filiam nostram, *corr. Bothius*
 551 *PH. praemittitur, corr. Pistoris* \overline{LE} (i. e. lena) *B²*: \overline{LA}
iam om. B 552 hipodromo *E*, hippodromo *V* 554 quoso *VE* (nam)
 animus *Pylades* 555 res gesta, *corr. Guietus* \overline{LA} , *corr. Pius lacunam*
codices non indicant, in qua fuit Lampadionem anum persecutum filiam vi-
disse, eam dictis adgressum esse 556. 557 spatia relicta; post alios *supplevit*
Schoellius te 558 illa haec 559 uoco, *corr. Pylades* (summas) *Bri-*
xius diuitias 561 later *VE* 563 *versu orationem claudi, non imper-*
fectam interrumpi apparet. hoc dicit: 'non profecto hic pater tibi dotem dabit,
sed tute quaeres', adversativam sententiam subordinavit in loco haerens animo
 565 [meretrix] *Bothius* 567 ei (quom) *Seyffertus* 568 non *VE*

- PHAN. Servate di med obsecro. MEL. At me perditis.
 PHAN. Quoi illam dedisset exquisisse oportuit.
 LAMP. Quaesivi, et dixit meretrici Melaenidi. 575
 MEL. Meum elocutust nomen, interii <oppido>.
 LAMP. Vbi elocuta est, ego continuo [anum] interrogo;
 'ubi habitat?' inquam 'duc ac demonstra mihi.'
 'avecta est' inquit 'peregre hinc habitatum.' MEL. Obsipat
 aculam. LAMP. 'Quo avecta est, eo sequemur. sicine 580
 agis nugas? periisti hercle, ni * *
 * * <non> hoc longe destiti
 instare, usque adeo donec se adiurat anus
 iam mihi monstrare. PHAN. At non missam oportuit.
 LAMP. Servatur. sed illac se quandam aibat mulierem 585
 suam bene volentem convenire etiam prius,
 commune quacum id esset sibi negotium.
 et scio venturam. MEL. Me indicabit, et suas
 ad meas miseras + alias faciem consciam. 589. 590
 PHAN. Quid nunc vis facere me? LAMP. Intro abi atque animo bono es.
 vir tuos si veniet, iube domi opperirier,
 ne in quaestione mihi sit, si quid eum velim.
 ego ad anum recurro rursus. PHAN. Lampadio, obsecro,
 cura. LAMP. Perfectum ego hoc dabo negotium. 595
 PHAN. Deos téque spero. — LAMP. Eosdem ego, uti abeas domum.
 MEL. Adulescens, asta atque audi. LAMP. Men, mulier, vocas?
 MEL. Te. LAMP. Quid negoti est? nam occupatus sum ampliter.
 MEL. Quis istic habitat? LAMP. Demipho dominus meus.
 MEL. Nempe istic est, qui Alcesimarcho filiam 600

573 PHA. B²: om. di me VE, me di B LEN. B²: spat. 574 quo
 575 quēsiliū VE dixi * B¹ 576 elocutus est B, elocutum est VE *supplevit*
Pylades 577 [anum] *Acidalis* 578 dic *Beckerus non recte* 579 pro-
 peregre VE 580 aculam cf. *Curc. 160* scine B¹VE 581. 582 peristine
 hercle hoc longe dedisti (destiti ε) sine lacunae indicio, quam *detexit Schoel-*
lius, corrigens hercle ni et explens in hunc modum: ni <mihi dixeris | ubi
habitet nunc. non hercle> hoc 584 eam *Pylades, potius iam <eam> (Muel-*
lerus) anon VE², annon E¹, ah non ε 585 aiebat 586 uene B¹VE
 pius VE 588 *indicaui, corr. Camerarius* 589. 590. *haec quoque lacunosa*
esse probabiliter statuit Schoellius sic fere explenda: alias <adiunget mala | Se-
leniumque fraudis> faciet consciam 592 *operirier* 593 *quaestionem, corr.*
Camerarius *quid (i. e. quidem) VE, ut saepe* 596 *uti ego VE¹ habeas*
de constructione cf. Bacch. 370 599 *istuc B¹VE* *dephimo VE* 600 *alche-*
simarcho

suam despondit in divitias maxumas?

LAMP. Is ipsust. MEL. Eho tu, quam vos igitur filiam
nunc quaeritatis alteram? LAMP. Ego dicam tibi:
non ex uxore natam uxoris filiam.

MEL. Quid istuc est verbi? LAMP. Ex priore muliere 605
nata, inquam, meo ero est filia. MEL. Certe modo
huius, quae locuta est, quaerere aibas filiam.

LAMP. Huius ergo quaero. MEL. Quo modo igitur, obsecro,
haec est prior, quae nupta nunc est? LAMP. Conteris 610
tu tua me oratione, mulier, quisquis es.

medioxumam quam duxit uxorem, ex ea
nata est haec virgo, Alcesimarcho quae datur.
ea uxór diem obiit. iam scis? MEL. Teneo istuc satis.
sed ego illud quaero confragosum, quo modo
prior pósterior sit et posterior sit prior? 615

LAMP. Prius hanc compressit quam uxorem duxit domum.
prius grávida facta est priusque peperit filiam;
eam póstquam peperit, iussit parvam proici:
ego eam proieci, ália mulier sustulit,
ego inspectavi. érus hanc duxit postibi. 620

eam nunc puellam filiam eius quaerimus.
quid nunc supina susum in caelum conspicias?

MEL. Ei nunciam istuc quo properabas, nil moror.
nunc intellexi. LAMP. Dis hercle habeo gratiam,
nam ni intellexes, nunquam, credo, amitteres. — 625

MEL. Nunc mihi bonae necessumst esse ingratiis,
quamquam esse nolo. rem palam esse intellego:
nunc egomet potius hanc inibo gratiam
ab illis, quam illaec me indicet. ibo domum,
atque ad parentes reducam Selenium. — 630

601 dispondit 602 ipsum est eo *B¹VE* 603 deiciam *B¹V*, dei-
tiam *E* 605 uerbis *BVE¹* 606 filia est *Camerarius* certo. *corr. Cam-*
merarius: ego *VE*, *om. B*; *cf. Aul. 323 Most. 1119* 611 aiebas 608 ergo 'alii' *Taub-*
mannus: ego *VE*, *om. B*; *cf. Aul. 323 Most. 1119* 611 ducit *B* 612 al-
chesi (alchei *E*) marchio 613 obiit iam *B*: obiitiam *V*, ochriturum *E¹*, obiit
E² 614 confrango sum *VE* 615 et *induxit Merula* posterior *B¹*
618 parua *B¹* 619 aliena *Schoellius* 620 duxit erus hanc *Schoellius*
622 suspina *B¹*, suppina *VE* susum in *Pylades*: susum iam *B²*, sus iam
B¹VE², sús iam *E¹* 623 nunc *B* istunc *B¹VE* 626 necessust *BE*, ne-
cessus est *V*, *cf. Stich. 219, Mil. 1118* esse *om. B* ingratis 630 reducam
VE, reduco *E*

MELAENIS

III

Rem élocuta sum tibi omnem; sequere hac me, Selenium,
 ut eorum quoiam esse oportet te sis potius quam mea.
 quamquam invita te carebo, ánimum ego inducam tamen
 ut illud quem <ad modum> tuam in rem bene conducat consulam.
 nam hic crepundia insunt, quibuscum te illa olim ad me detulit, 635
 quae mihi dedit, parentes te ut cognoscant facilius.
 accipe hanc cistellam, Halisca. ágedum pulta illas fores.
 dic me orare ut aliquis intus prodeat propere ocuis.

ALCESIMARCHVS

Recipe me ad te, Mors, amicum et benevolum.

SELENIUM

Mater mea, 639. 640

periius miseraé. ALC. Vtrum hac me feriam an ab laeva latus?
 MEL. Quid tibi est? SEL. Alcesimarchum non vides? ferrum tenet.
 ALC. Ecquid agis? remorare. lumen linque. SEL. Amabo, accurrite,
 ne se interemat. ALC. O Salute méa salus salubrior,
 tu nunc, si ego volo seu nolo, sola me ut vivam facis. 645
 MEL. Haud voluisti istuc severum facere. ALC. Nil mecum tibi,
 mortuos tibi sum: hanc ut habeo certum est non amittere;
 nam hercle iam ad me adglutinandam totam decretum est dare.
 ubi estis, servi? occludite aedis pessulis, repagulis
 ilico: hanc ego tetulero intra limen. — MEL. Abiit, abstulit 650
 mulierem. ibo, persequar iam illum intro, ut haec ex me sciat
 éadem, si possum tranquillum facere ex irato mihi.

631 MELENIS LENA SELENIUM MERETRIX · c · (c om. B) BVE; Halisca
 titulo deest. cf. ad Asin. IV, 2 sunt ibi EF², sunt tibi V¹ sequere
 hac me Seyffertus: sequerem (-e E) mea (-am VE) B¹VE, sequere me mea
 B² 633 indicam B¹VE 634 quam, correxi et supplevi 635 repundia V,
 repudia E, post rasuram (repudia cras?) epundia B¹ quibus quom te-
 tulit B 636 ut te B 637 accipe B hal lisca E², has liscas VB², has
 licas B¹, has lucas E¹ post nomen aliquid intercidiisse (ab s{ed}) incipiens
 propter v. 713 sq. coniecit Seyffertus pulta B¹ 639. 640 ALCHESIMARCHVS
 ADOLESCENS · MELENIS LENA · SELENIUM MERETRIX BVE mor VE 641 pe-
 rimus misere VE 642 alchesimarchum tenens B¹VE, tenens B², corr.
 Bothius 643 rememorare VE accurrite B¹, arcurrite V 644 mea ad
 salus 645 me sola B², me B¹ uiam VE 646 istunc seuerum cf.
 Poen. 1170; expectamus serio istuc 647 habeam B ante corr. 648 ad-
 glutinandum tota B¹ cf. Platonis conv. 192 c 650 ilico Vssingius
 (qui scripsit ilico ubi hanc): ibo; cf. Kaempfius de pron. pers. 22 652 si s:
 sed B¹V, set vel sit E¹, sic B²E²

LAMPADIO

IV 1

Nullam ego me vidisse credo magis anum excruciablem
 quam illaec est, quae dudum fassa est mihi quaene infitias eat.
 sed eccam eram video. sed quid hoc est, haec quod cistella hic iacet 655
 cum crepundiis? nec quemquam conspicio alium in via.
 faciundum est puerile officium: conquiniscam ad cistulam.

PHANOSTRATA

Quid agis, Lampadio? LAMP. Haec cistella numnam hinc ab nobis domo est?
 nam hinc ab ostio iacentem sustuli. PHAN. Quid nuntias
 super anu? LAMP. Scelestiorem in terra nullam esse alteram. 660
 omnia infitiatu ea quae dudum confessa est mihi.
 nam hercle ego (quam) illam anum iridere me ut sinam. satiust mihi
 quovis exitio interire. PHAN. Di, obsecro vostram fidem.
 LA. Quid deos obsecras? PH. Servate nos. LA. Quid est? PH. Crepundia
 haec sunt, quibuscum tu extulisti nostram filiolum ad necem. 665
 L. Sanane es? P. Haec sunt profecto. L. Pergin? P. Haec sunt. L. Si mihi
 alia mulier istoc pacto dicat, dicam esse ebriam.
 PHAN. Non ecastor falsa memoro. LAMP. Nam, obsecro, unde haec gentium?
 aut quis deus obiecit hanc ante ostium nostrum, quasi
 dedita opera, in tempore ipso? PHAN. Spes mihi sancta subveni. 670

HALISCA

IV, 2

Nisi quid mi opis di dant, disperii, neque unde auxilium expetam habeo.
 itaque + petulantia mea me animi miseram habet.

quae in tergum meum ne veniant, male formido,

653 LAMPADISCVS SERVVS PHANOSTRATA MULIER BVE 654 illa haec VE
 fassas est B¹VE 656 conspicio B¹ 657 puerile officium B², Nonius S4:
 puer illofficium (-tium VE) conquiniscam testatur Nonius: quomque mei sciam
 (i. e. quomqueineiscam) 659 hostio VE 660 LAMP. praemittunt B¹E
 LAMP. B²: spatium terram B¹VE 661 infitiare, corr. Pius 662 (quam)
 Seyffertus stud. Pl. 17 (Amph. 1017 Bacch. 512 Cas. 111) inredire B¹ satius
 est 664 uos crepudia VE 665 quibus contu VE filiola B¹ 666 pro-
 phetio B¹VE pergehin B¹VE PHA. B²: Lã VE, ** B¹ L. om.
 667 ist hoc BE, iest hoc V 668 LAMP. praemittit B², personas om. B¹VE
 falsa Camerarius: e ais a VE, ais ham B¹, ham B² L. Vssingius: spatium
 ec B¹ 669 an Seyffertus hostium VE 670 PH. B²: spatium subuenit,
 corr. Scioppius 671 HALISCA ANCILLA LAMPADISCVS SERVVS PHANOSTRATA
 MULIER BVE opes B¹VE dent B² neque bis VE auxilii expectam
 VE (ego) habeo Ritschelius 672 (et) petulantia Schoellius, desidero et
 stultitia. in fine idem intercidisse coniecit velut et nequitia angit, cf. v. 673
 ueniant 673 integrum VE ueniat s. formid * B¹, formida VE

si era mēa ⟨me⟩ sciāt tam socōrdem esse quā́m sum.
 quamne in manibus tēnuī atque accēpi hic ante aēdis 675
 cistēllam, ubi ea sīt nesciō, nisi ut opinor
 loca haec circiter excidit mihi.

mei hōmīnes, mei spectātores, facite iudiciū, si quis vidit,
 quis eam ābstulerit quisve sūstulerit et utrum hāc an illac iter institerit.
 non sūm scitiōr, quae hos rogem aut quae fatigem, 680
 qui sēmp̄er malō muliebri sunt lubēntes.
 nunc vēstigia hic si qua sūnt noscitābo.
 nam si nemo hac praeter iit, postquam intro ābii,
 cistēlla hic iacēret. quid hic? perii, opinor.
 actum ēst, ilicēt me infelicem et scelēstam. 685
 nulla ēst, neque ego sum ūsq̄uam. perdita perdidit me.
 sed pērgam ut coēpi tamēn, quaeritābo.
 nam et intūs paveo et foris fōrmino,
 ita nūnc utrobique metūs me agitāt. 688^a
 ita sūnt homines miserē miseri:
 ille nunc laētus est, quisquis est, qui illam habet, 690
 quae neque illa illi quicquam ūsui et mi exitio est.
 sed mēmet morōr, quom hoc agō setius.
 Halisca, hoc age, ad tērram aspice ēt despice,
 oculis investiges, astūte angura.

LAM. Era. PH. Hēm quid est? LAM. Haec ēst. PH. Quis est?

LAM. Quoi haec ēcīdit cistēlla. 695

PHAN. Certe est, eum locum signat, ubi ea excidit: apparet.

674 ⟨me⟩ *Muellerus* 675. 676 *coniuncti* 675 tenuit atque accepit *B¹VE*
 hinc *BV* 677 aec *BV* exci * dīt *B¹*, excidit *VE*; *fort.* ⟨neglegenti⟩ excidit
 mi 678 mi homines mi quid *B¹*, quid *VE* uidet *B¹VE* 679 quis
Bothius: siquis quisue *om. B¹*; *cf. ad Amph. 84* inter *B¹*, inte *VE¹*, ite *E²*
 institer * * *B¹*, in stituit *E¹*, instuerit *V* 680 non sum *om. B¹VE* 681 iu-
 bentes *VE* 682 siquā *B¹V* 683 nemeus *ut vid. B¹* praeteriit hac *Fleck-*
eisenus abi *VE* 684 periit, *corr. Spengelius* 685 actutum *VE²* illic et
VE 686 periit perdidit *Spengelius* 688. 688^a *coniuncti* utrobique *B²*,
 utrub * * que *B¹*, ut rubus que *VE* 689 ita *Schoellius*: illo sunt *bis VE*
 hominis miserere (misere * *E*) misereri *VE* 691 illa *cf. ad Trin. 1023*
 et *Seyffertus*: est; *cf. Rud. 1083* exitio est *L.*: esse potest (esse exitio potest
Schoellius) 692 ago setius *om. VE*; segnius *Vssingius* 693. 694 *coniuncti*
 694 inestigies *B¹VE*, inestigans *ε* 695 LAMP. Era PHAN. Heni (hem *E*) *L.*
 est (st *V*, st *q̄* *E*) *P.* quid est *L.* haec est *P.* Quis | *L.* Quoi, *corr. Camerarius*,
Spengelius excidit *B* 696 est eum *L.* (eum *Bothius*): eecum locus,
corr. Pylades

HAL. Sed is hác iit, hac socci video
 vestigium in pulvere, pérseuar hac.
 in hoc iám loco cum altero cónstitit. hic
 meis túrba oculis modo se óbicit:
 neque prórsum iit hac: hic stétit, hinc illo
 exiit. hic conciliúm fuit.
 ad duós attinet, liquidúmst. attat.

699^a700^a

singulúm video vestigium.

701^a

sed is hác abiit. contéplabor. hinc húc iit, hinc nusquam abiit.
 actám rem ago. quod periit, periit: meum córium <cum> cistélla.

redeo intro. PHAN. Muliér, mane. sunt qui volunt té conventam.

HAL. Quis mé revocat? LAMP. Bona femina et malus masculus volunt te. 705

HAL. * * * postremo ille
 plus qui vocat scit quod velit, quam ego quae vocor. revortor.

[ecquem vidisti + quærere hic, amabo, in hac regione
 cistellam cum crepundiis, quam ego hic amisi misera?
 nam dudum ut accurrimus ad Alcésimarchum, ne se
 vita interemeret, tum <eam mihi op>iuor excidissee.

710

LAMP. Cistellam haec mulier <perdidit. tace>amus, era, parumper.

HAL. Disperii misera. quid ego erae dicam? quae me opere tanto
 servare iussit, qui suos Selenium parentes

facilius posset noscere, quae erae [meae] supposita est parva,

715

697—701^a *systema sic disponunt*: Sed — hac | In — turba | Oculis — obiecit | Neque — hic | Concilium — uestigium 697 sed is (cf. 702) del. *Vssingius*; fort. ecquis iit B²: ut 698 impulsere B¹V 699 i. e. altro consistit VE 699^a scilicet antequam locum invenit 700 illuc 700^a fuit spondeus est 701 liquidumst *Schoellius*: liquis V, siquis E, hi qui sunt B² in ras. (li pro hi B¹) atat E¹, et ad *Nonius* 171 702 iit B²: ut B¹, lit VE hic B¹VE 703—706 *disp.*: Actam — mane (sed Cistella) | Sunt — reuocat | Bona — ille 703 peperit periit B, peperit peperit VE, corr. *Merula* <cum> *Valla* 704 mulier mane om. VE, B ante corr. iteres mane (*Asin.* 229 *Aul.* 655 *Men.* 179 *Merc.* 474), nisi intro trisyllabum 705 LAMP. B²: PH. V, om. B¹E 706 de lacuna cf. ad v. 341. talia desiderantur: quid agam? maneam an ut occeperam intro abeam? 707 quae uoco VE² 708 ecquaem V, haec quem e (em ex on ut vid.) E tollere *Valla*, sed tale fuisse potest: ecquam (vel ecquem femin.) vidisti, quisquis es 709 cf. *Fulgentius* 566: Plautus: cistellam mihi offers (affers) cum crepundiis, cf. de *Vidul.* 16 710 accurrimus, cf. *Merc.* 201 alchesimarchum (-machum E) 711 uitam (adhaeret versui 710) interemerit (-emit E) *amissorum verborum spatia relicta et hic et in ceteris scaenae lacunis* eam mihi opinor L.: more; nec prae timore versus nec in clamore sermo admittit 712 aec BV, ex E supplevit *Seyffertus* (maneamus) 713 erae *Quietus*: ea era B¹, eam era VE, meae erae B² 715 nosceret B¹E meae om. s

quam quaedam meretrix ei dedit. LAMP. Nostram haec rem fabulatur, hanc scire oportet, filia tua ubi sit, signa ut dicit.

HAL. Nunc eam volt suae matri et patri, quibus nata est, reddere ultro. mi homo, obsecro, alias res geris, ego tibi meas res mando.

LAMP. Istuc ago, atque istic mihi cibus est, quod fabulare, 720
sed inter rem agendam istam erae huic respondi quod rogabat.
nunc ad te redeo: si quid est opus, dic, impetratumst.]

quid quaeritabas? HAL. Mi homo et mea mulier, vos saluto.

PHAN. Et nos te. sed quid quaeritas? HAL. Vestigium hic requiro,
qua aufugit quaedam * aestio * LAMP. Quid id? quid nam est? 725

HAL. Alienum * et maerorem familiarem.

LAMP. Mala mers, era, haec et callida est. PHAN. Ecastero ita videtur.

LAMP. Imitatur nequam bestiam et damnificam. PHAN. Quamnam, amabo?

LAMP. Involvolum, quae in pampini folio intorta implicat se:
itidem haec exorditur sibi intortam orationem. 730

quid quaeritas? HAL. Cistellula hinc mi, adulescens, evolavit.

LAMP. In caveam latam oportuit. HAL. Non edepol praeda magna.

LAMP. Mirum quin grex venalium in cistella infuerit una.

PHAN. Sine dicat. LAMP. Si dicat quidem. PHAN. Age loquere [tu]
quid ibi infuerit.

HAL. Crepundia una. LAMP. Est quidam homo, qui illam ait se scire ubi sit. 735
at pol ille a quadam muliere, si eam monstret, gratiam ineat.

LAMP. At sibi ille quidam volt dari mercedem. HAL. At pol illa quaedam,
quae illam cistellam perdidit, quoidam negat esse quod det.

716 meretrix B 718 Lampadioni continuatur, corr. Saracenus
720 ego B 722 dic ** B¹ (dicit?) impetratumst L.: impetra et tu
708—722 alienos esse intellexit post Bothium Langenus stud. Plaut. 283 sq.,
qui dittographiam esse dixit versusum 723—741. sed et inter 707 et 723 aliquid
desideratur et dittographia videtur etiam caetici loco posita fuisse 723 (o)
mi Langenus 724 post hic erasum fort. quaero B 725 qua ex quo B
aestio B, aestic VE; suppleas velut (ac pluribus m)aestit(iam dat), scil. scrip-
tum maesticiam L. Pylades: om. quid id? quidnam est? cf. Epid. 50
726 suppleas (concinat malum) fere cum Schoellio memorem VE 727 mens
B² 728 maleficam Isidorus sensum non verba reddens orig. 12, 5, 9 quin
(quid E) nam, corr. Camerarius; nisi fuit quemnam (cf. 708) 729 cf.
Paulus 112 (inuoluus) inpanpini (post ni eras. ut vid. ni B, imp. V) BVE²,
inparpini E¹ filio B¹V 730 exordetur 731 cistella V, cistellam BE,
corr. Bentleyus hic adulescens B 732 cauea Pylades, recte ut puto,
neque enim sequentia quadrant et post oportuit intercisisse videntur verba
Halisciae respondentis et Lampadionis interrogantis quid infuerit 734 tu
seclusi 735 scire: sorore V et similiter E¹ 736 ad VE, a * B
737 mecedem B¹ 738 quoidam (cum det coniungendum) B² var. l.: quoi dat

LAMP. At enim ille quidam o⟨peram bonam magis⟩ expetit quam argentum.

HAL. At pol illi quoidam mulieri nulla opera gratuita est. 740

PHAN. Commodule quaedam. tu tibi nunc prodes. confitemur

cistellam habere. HAL. At vos Salus servassit. ubi ea nunc est?

PHAN. Salvam eccam. sed ego rem meam magnam confabulari tecum volo: sóciam te mihi adopto ad meam salutem.

HAL. Quid istúc negoti est? aut quis es? PHAN. Egó sum illius mater, 745 quae haec gestitavit. HAL. Hicine tu ergo habitas? PHAN. Hariolare.

sed quaéso, ambages, mulier, mitte atque hoc age.

eloquere, unde haec sunt tibi, cito, crepundia.

HAL. Mea haec erilis gestitavit filia.

LAMP. Mentiris, nam mea gestitavit, non tua. 750

PHAN. Ne obloquere. LAMP. Taceo. PHAN. Mulier, perge dicere.

ubi ea est, quae gestitavit? HAL. Hic in proximo.

PHAN. Istic quidem edepol mei viri habitat gener.

*

PHAN. Ne obloquere rusus. perge porro dicere.

quot annos nata dicitur? HAL. Septemdecim. 755

PHAN. Mea est. LAMP. East: u⟨ numer⟩us annorum attulit.

HAL. Quid qua ⟨tibi causa haec dixi?⟩ iam quaero meam.

LAMP. At po⟨l ego ⟩ sunt, quaero tertiam.

PHAN. Quod quaeritabam, filiam inveni meam.

HAL. Aequom est ⟨reponi⟩ per fidem quod creditum est. 760

ne bene merenti sit malo benignitas.

nostra haec alumna est, tua profecto filia:

*

739. 740 LA. — HA. ε : om. 739 quoi damu * B, quo id amo VE, supplevit Seyffertus (quidam ε) quam argentum expetit, correxi 740 quidam, corr. Muellerus 741 PH. Camerarius: om. (LA. ε) commodo loquelam, correxi; cf. Rud. 468 tua tibi nunc prodens, corr. Vssingius; cf. Capt. 371. prodens pro proferens non Plautinum 742 seruasit B¹EV 743 PH. B: HA. VE 745 quis est sun illiuse (e ut vid.) B¹; fort. ego ⟨qui⟩ sim? 746 hic in VE, hicine ut vid. B¹ habitas B 747 quesso VB² 749 filia — 750 gestitavit om. B¹VE 751 PH. E²: om. (spat. B) 753 habitabat Schoellius Lampadionis verba intercidisse vidit Camerarius 754 PH.: om. (LA. ε) ne ad amissa Lampadionis verba rettulit Vssingius rusus VE: russus B¹ ut vid., rursum B² 755 quod B¹VE septem decet B¹VE, septem decem et B², corr. Bothius 756 L. om. u: puta niuam, uinctam, ipsam ⟨numer⟩us Camerarius 757 supplevi 758 at po⟨l ego, quom duae ad⟩sunt Vssingius 760 supplevi, cf. Pers. 37 762 calumnia (-omnia V, -ompnia E), corr. Valla lacunam indicavit Seyffertus

et redditura est tuam tibi, et ea gratia
 domo profecta est. ceterum ex ipsa, obsecro,
 exquaeritote: ego serva sum. PHAN. Aequom postulas. 765
 HAL. Illius égo istanc esse malo gratiam.
 sed istanc cistellam te opsecro ut reddas mihi.
 PHAN. Quid fit, Lampadio? LAMP. Quod tuom est teneas tuom.
 PHAN. At me huius miseret. LAMP. Sic faciundum censeo:
 da isti cistellam et intro abi cum istac semul. 770
 PHAN. Tibi auscultabo. tene tu cistellam tibi,
 abeamus intro. sed quid <est> nomen tuae
 dominae? HAL. Melaenis. PHAN. I prae, iám ego te sequar. —

DEMIPHO

V

Quid hoc negoti est, quód omnes homines fabulantur per vias
 mihi esse filiam inventam? et Lampadionem me in foro 775
 quaesivisse aiunt. LAMP. Ere, unde is? DEM. Ex senatu. LAMP. Gaudeo
 tibi mea opera liberorum esse amplius. DEM. Enim non placet.
 nil moror aliena mi opera fieri pluris liberos.
 sed quid istúc est? LAMP. Propera ire intro húc ad adfinem tuom,
 filiam tuam iám cognosces intus. ibidem uxor tua est. 780
 abi cito. DEM. Praevorti hoc certumst rebus aliis omnibus. —

CATERVA

Ne expectetis, spectatores, dum illi huc ad vos exeant:
 nemo exhibit, omnes intus conficient negotium.
 ubi id erit factum, ornamenta ponent; postidea loci 785
 qui deliquit vapulabit, qui non deliquit bibet.
 nunc quod ad vos, spectatores, relicuom relinquitur,
 more maiorum date plausum postrema in comoedia.

763 redditura *B* ante corr., *E* 766 istam necesse (-so *VE*), corr. *Camerarius* male *VE* 768 sit *VE* 770 et *B*² in ras. (eras. tibi?): te *VE*
 abi * (eras. a?) *B*: abii *VE* simul *B*² 771 *PH. Merula: spat. B, om. VE*
 (*PH. v. 770 praem. B*²) 772 <est> *Studemundus* 773 domnae *B* Melaenidi
Beckerus in Studemundi stud. 1, 171 i s: ii 774 *DE MIPHO (DEPHIMO VE)*
SENEX LAMPADISCVS SERVVS fabulantur *B*¹ 775 filiam mihi esse *Vssingius*
 et padictionem *B*¹, et paditionem *VE*, etiam Lampadionem *Schoellius* 776 undi
*B*¹*VE* 777 etenim. corr. *Bothius, cf. Langenus symb. 263* 779 hunc *VE*
 781 *DE. praemisum, corr. Pius* 784 lucio *B*¹ ut vid., lici *VE* 785 uapu-
 lauit *B*¹*V* 786 reliquum PLAVTI CISTELLARIA EXPLICIT *BVE*

ad *Cistellarian* rettulit *Reitzensteinius Verr. Forsch. 59 glossam Pauli 61, 8*
coniuola occulta, cf. corp. gloss. 5, 15, 12 et 57, 22; item Seiffertus in Bur-
siani annal. 63, 2 sequentem Pauli glossam cogitatim aduerbially pro cogi-
tate. denique in glossario Plautino (p. 235 R.): in Cistellaria nudiussextus (v.
fig. I). summatim. benigniter.

C V R C V L I O



ARGVMENTVM

Curculio missu Phaedromi it Cariam,
Vt petat argentum. ibi eludit anulo
Rivalem. scribit atque obsignat litteras.
Cognoscit signum Lyco, ubi vidit, militis:
Vt amicam mittat, pretium lenoni dedit. 5
Lyonem miles ac lenonem in ius rapit.
Ipsus sororem, quam peribat, repperit,
Oratu cuius Phaedromo nuptum locat.

PLAVTI CAPTIVI EXPLICIT INCIPIT CUREVLIO *BVE* in *A Curculionis condicio*
qualis olim fuisse videatur coniecturam facit Studemundus apogr. f. 167^v
1 missus, corr. Gulielmus, cf. arg. Epid. 2 it (in) Pylades, cf. ad 67 2 ibi
<ille> Camerarius cf. 630 7 repperit praesens fecit auctor

PERSONAE

PALINURVS servus
PHAEDROMVS adolescens
LEAENA anus
PLANESIVM virgo
CAPPADOX leno
COCVS
CVRCVLIO parasitus
LYCO trapezita
CHORAGVS
THERAPONTIGONVS miles

SCAENA EPIDAVRI

PALINVRVS

I 1

Quo ted hoc noctis dicam proficisci foras
 Cum istoc ornatu cumque hac pompa, Phaedrome?

PHAEDROMVS

Quo Venus Cupidoque imperat, suadet Amor:
 si media nox est sive est prima vespera,
 si status conductus cum hoste intercedit dies, 5
 tamen est eundum quo imperant ingratiis.
 PAL. At tandem, tandem — PHAED. Tandem es odiosus mihi.
 PAL. Istuc quidem nec bellum est nec memorabile:
 tute tibi puer es, lautus luces cereum.
 PHAED. Egon apicularum congestum opera non feram, 10
 ex dulci oriundum melculo dulci meo?
 PAL. Nam quo te dicam ego ire? PHAED. Si tu me roges,
 dicam ut scias. PAL. Si rogitem, quid respondeas?
 PHAED. Hoc Aesculapi fanum est. PAL. Plus iam anno scio.
 PHAED. Huic proximum illud ostiumst oculissimum. 15

PALINVRVS SERVVS PHEDROMVS ADOLESCENS *BVE* 1 quo ted hac noctis
 d. p. f. *codd.*, quo te de hoc noct — ficisci foras *Charisii p. 112 Bobiensis*, quod
 et hoc tis *Diomedes 441 (uterque testantes ted)* 2 isto *B¹* 3 quod *No-*
nnius 421, quem *schol. Aen. 4, 194* cupidoque *Nonius, schol. Verg.: cupido*
 (cupio *V*) imperant *Pylades, cf. 632 Aul. 750, Ter. Ad. 340. 470* suadet *B¹*,
schol. Verg.: suadetque VEB² 5 conditus *VE* intercedit *item Festus 314,*
schol. Aen. 4, 424: intercessit Macrobius 1, 16, 14 6 imperant *Festus: im-*
 perat *ingratus VE, ingratis Festus* 10 egon: ego nam *Priscianus 1, 107*
opera congestum cum Prisciano, corr. Bothius 11 melliculo, *cf. Cas. 837.*
pertinet ad utrumque dulci 12 *PH. om. (praem. v. sq.)* 13. 14 *pers. om.*
 15 ostium, *corr. Fleckeisenus* oclusissimum, *correctum ex Festo 178 (oculis-*
si)num ostium amicae, cf. Paulus oculissimum carissimum, Pl. oculissimum ostium
amicae, ubi amicae grammatici est, non poetae

salve, valuistin? PAL. Ostium oclulissimum,
 caruitne febris te heri vel nudiustertius
 et heri cenavistine? PHAED. Deridesne me?
 PAL. Quid tu ergo, insane, rogitas valeatne ostium?
 PHAED. Bellissimum hercle vidi et taciturnissimum, 20
 numquam ullum verbum mittit: cum aperitur tacet,
 cum illa noctu clanculum ad me exit, tacet.
 PAL. Numquid tu quod te aut genere indignum sit tuo
 facis aut inceptas facinus facere, Phaedrome?
 num tu pudicae cuiquam insidias locas 25
 aut quam pudicam esse oportet? PHAED. Nemini,
 nec me ille sirit Iuppiter. PAL. Ego item volo.
 ita tuom conferto amare semper, si sapis,
 ne id quod ames populus si sciat, tibi sit probro.
 semper curato ne sis instabilis. 30
 PHAED. Quid istuc est verbi? PAL. Caute ut incedas via:
 quod amas amato testibus praesentibus. 32
 PHAED. Quin leno hic habitat. PAL. Nemo hinc prohibet nec vetat,
 quin quod palam est venale, si argentum est, emas.
 nemo ire quemquam publica prohibet via; 35
 dum ne per fundum saeptum facias semitam,
 dum ted abstineas nupta, vidua, virgine,
 iuventute et pueris liberis, ama quid lubet.
 PHAED. Lenonis hae sunt aedes. PAL. Male istis evenat.
 PHAED. Qui? PAL. Quia scelestam servitutum serviunt. 40
 PHAED. Obloquere. PAL. Fiat maxume. PHAED. Etiam taces?
 PAL. Nempe obloqui me iusseras. PHAED. At nunc veto.
 sed ita uti occipi dicere: ei ancillula est.
 PAL. Nempe huic lenoni qui hic habitat? PHAED. Recte tenes.
 PAL. Minus formidabo, ne excidat. PHAED. Odiosus es. 45
 eam vult meretricem facere. ea me deperit,
 ego autem cum illa facere nolo mutuom.

16 voluistin VE PAL. L.: om. 17 PAL. praem. caruit me VE
 uel i. e. vel, si febris tua quartana est, nudiustertius 21 mittit B¹E
 22 cumque Pylades 23 generi 24 inceptas B, inceptus E 26 oportet
 esse Pylades 27 illi VE sinit, corr. Muretus 31. 32 transposuit Bo-
 thius 32 uerbi om. VE 31 amato Camerarius: ama 33 hinc s: huic VE,
 hic B 36 faciat Fleckeisenus coniungens cum v. 35 37 te 39 eueniat
 43 sed ita ut Reizius: id uti B, induti VE; cf. Poen. 470 44 habet Bo-
 thius 45 exedat, corr. Lambinus 46 (at) ea Fleckeisenus

- PAL. Quid ita? PHAED. Quia proprium facio: amo pariter simul.
 PAL. Malus clánderstinus est amor, damnunst merum.
 PHAED. Est hercle ita ut tu dicis. PAL. Iamne ea fert iugum? 50
 PHAED. Tam a me pudica est quasi soror mea sit, nisi
 si est osculando quippiam impudicior.
 PAL. Semper tu scito, flamma fumo est proxima;
 fumo comburi nil potest, flamma potest.
 qui é nuce nuculeum esse volt, frangit nucem: 55
 qui volt cubare, pandit saltum saviis.
 PHAED. At illa ést pudica neque dum cubitat cum viris.
 PAL. Credam, pudor si cuiquam lenoni siet.
 PHAED. Immo ut illam censes? ut quaeque illi occasiost,
 subripere se ad me; ubi savium oppegit, fugit. 60
 id eo fit, quia hic leno, <hic qui> aegrotus incubat
 in Aesculapi fano, is me excruciat. PAL. Quid est?
 PHAED. Alias me poscit pro illa triginta minas,
 alias talentum magnum; neque quicquam queo
 aequi bonique ab eo impetrare. PAL. Iniuriu's, 65
 qui quod lenoni nulli est id ab eo petas.
 PHAED. Nunc hinc parasitum in Cariam misi meum
 petitum argentum a meo sodali mutuom.
 quod si non affert, quo me vortam nescio.
 PAL. Si deos salutas, dextrovorsum censeo. 70
 PHAED. Nunc ara Veneris haec est ante horunc fores;
 me inferre Veneri vovi ieientaculum.
 PAL. Quid? tu te pones Veneri ieientaculo?
 PHAED. Me, te atque hosce omnis. PAL. Tum tu Venerem vomere vis.
 PHAED. Cedo, puere, sinum. PAL. Quid facturu's? PHAED. Iam scies. 75
 anus hic solet cubitare custos iauitrix,

50 tu om. VE ne om. B¹ 55 nucleum B, nucleos Macrobius 3, 18, 14;
 cf. Capt. 655 Caton. r. r. 119; fort. e nuce qui 56 cubare sic ineptum neque
 concinna comparatio; fort. ante hunc versum talis intercidit: caedundast silua,
 ut pateat mons: cum muliere sauius E (B ante corr.) 61 supplevi 65 in-
 iurium est, corr. Camerarius 66 qui B²: quid hic expectamus de iureiu-
 rando, cf. ad 458 67 Cariam non intellegi Asianam (cf. 438 et 443; Ter.
 Eun. 126), sed oppidum non longe ab Epidaurro situm (cf. 336) recte dixit
 Koenigius quaest. Plaut. 8, cf. Hueffnerus de Pl. exemplis att. 18 71 cf. 125
 72 noui VE iam ientaculum, corr. Fleckeisenus ann. 121, 122, Ribbeckius
 rel. soc. Lips. 1879, 100 73 tu L.: an; cf. Rud. 509 alentaculo codd.,
 ieientaculi Nonius 126; utrobique traditum esse iaientaculum vidit Skutschius,
 cf. ad Cas. 129 76 solet cubitare Camerarius: cubitare (i ex a?) solet B,

nomen Leaenae est, multibiba atque merobiba.

PAL. Quasi tu lagoenam dicas, ubi vinum Chium solet esse. PHAED. Quid opust verbis? vinosissima est; caque extemplo ubi <ego> vino has conspersi fores, de odore adesse me scit, aperit ilico.

PAL. Eine hic eum vino sinus fertur? PHAED. Nisi nevis.

PAL. Nolo hercle, nam istunc qui fert afflictum velim; ego nobis afferri cénsum. PHAED. Quin tu taces? si quid super illi fuerit, id nobis sat est.

PAL. Quisnam istie fluiust, quem non recipiat mare?

PHAED. Sequere haec, Palinure, me ad fores, si mi obsequens.

PAL. Ita faciam. PHAED. Agite bibite, festivae fores; potate, fite mihi volentes propitiae.

PAL. Voltisne olivas [aut] pulpamentum [aut] capparim?

PHAED. Exsuscitate vostram huc custodem mihi.

PAL. Profundis vinum: quae te res agitant? PHAED. Sine. viden ut aperiantur aedes festivissimae?

num mittit cardo? est lepidus. PAL. Quin das savium?

PHAED. Tace, occultemus lumen et vocem. PAL. Licet.

LEAENA

I 2

Flós veteris vini meis náribus obiectust,
eius amor cupidam me huc prólicit per tenebras.

ubi ubi ést, prope me est. euáx, habeo.

salve, ánime mi, Liberi lepos.

ut véteris vetus tui cúpida sum.

nam ómnium unguéntum odor praé tuo náutea est,

100

are cubat solet *VE* (i. e. cubat ascripto are in archetypo, cf. Schoellius praef. Cas. p. 23) 77 nomeni *B* est leene, corr. *Fleckeisenus* expectatur meribiba, cf. *Primogenia* (C. I. L. 14, 2863), *albogalerus* (*Paul.* 10, sed *albicapillus Mil.* 631), ad *Capt.* 726 78 schol. *Veron. Verg. ecl.* 7, 33 Pl. in *Curc.* <cedo puere sin>um, et respondetur ita: quasi tu lagynam dicas in qua Chium uinum solet esse Chío cf. *Poen.* 699, *Lachmannus in Lucr.* 3, 374, *Buechelerus mus. Rhen.* 41, 312 79 opus est 80 <ego> *Quietus* 84 cf. *Herm.* 18, 586; ferri *Fleckeisenus* 86 fluius est 89 phite *VE* 90 aut utrumque induxit *Muretus* caparim 93 uidin *B* cf. 160. 188, ad 311; ad *Amph.* 120 96 LEENA (LENA *VE*) ANVS EIDEM *BVE* cantici lectionem et metra tractavit *Buechelerus in Woefflini arch.* 1, 112 et *mus. Rhen.* 39, 285 sq.; cf. *ib.* 40, 173 sq. 199 96. 97 versus *Diphilei*; cf. *Cas.* 644 96 obiectus est 97 prolicet *B*¹ 98 sq. *disp. B*: Vbi — lepos | Vt — unguentum | Odor — cinnamum | Tu — telium cf. *Epid.* 171 *Pseud.* 240 100 vetus tui (tis *Spengelius*): vetusti 101 odor item *Nonius S* pro *B*¹ nautea est *Nonius*: nausea (t sup. s *B*²) est (st *B*²) *VEB*², om. *B*¹

tú mihi stácta, tu cinnamum, tú rosa,

tú crocinum et casia es, tu télinum,

nam ubi tú profusu's, ibi ego me pérvelim sepultam.

séd quom adhuc náso odos óbsecutúst meo,

da vicissim meo gutturi gaudium.

nil ago tecum: ubi est ipse? ipsum expeto

tangere, invergere in me liquores tuos,

sine, ductim. sed hac abiit, hac persequar.

PHAED. Sitit haéc anus. PAL. Quantillúm sitit? PHAED. Modica ést,

capit quadrántal.

PAL. Pol ut praédicas, vindémia [haec] huic ánuí non sat est sóli.

canem esse hánc quidem magis pár fuit: sagax násum habet. LEAENA Amábo,

cúia vox sonát procul?

PHAED. Cénteo hanc áppellandam anum.

adibo. redi ét respice ád me, Leaéna.

LEAENA Imperatór quis est?

PHAED. Vinipollens lépidus Liber,

tibi qui screánti, siccaé, semisómnae

adfért potiõnem et sitim <iam> sedátum it.

LEAENA Quám longe a me abest? PHAED. Lúmen hoc vide.

LEAENA Grándiorém gradum ergó fac ad me, óbsecro.

PH. Sálve. LE. Egon sálva sim, quae siti sicca sum? PH. At iám

bibes. LEAENA Diu fit.

PHAED. Ém tibi anus lepida. LEAENA Sálve, oculissime homo.

PAL. Age, effúnde hoc cito in barathrúm, propere

prolue cloacam. PHAED. Tace. Nólo huic male dici. PAL. Faciam igitur

mále potius.

102 stacte, cf. *Most.* 309 103 telinum *Buechelerus in Woelfflini arch. 1, 113: telium et in marg. † pdellium (sed de B² ex corr.) B, alp telliū telinū V, alp telliu telinu E; apparet in archetypo fuisse telinum, sup. scr. ptellium (i. e. bdellium) Plin. N. H. 13, 13 telinum multo erat celeberrimum Menandri poetae comici aetate 105 obsecutus est 106 sq. disp. B: Da — tecum | Vbi — tuos 106 da scil. vinum, tecum scil. cum odore, deinde iterum variante persona 107 nubi B 109 sine *Prisciani 2, 75 Paris. (R):* sino doctim *VE* sed haec *Priscianus, B¹* -110 anus haec sitit *Festus 258* 111 [haec] *L.* satis est 110. 111 post v. 100 posuit *Buechelerus (post 104 Fleckeisenus)* 112 sq. disp. B: Canem — habet | Amabo — anum | Adibo — est | Vinip. — liber 114 lena, corr. *Fleckeisenus* 118 sitim add. *B²*, iam *Buechelerus* id *VE* 121 sq. disp. B: Salve — bibes | Diu — homo | Age — propere | Prolue — dici | Faciam — potius 121 *claudit ithyph., cf. mus. Rhen. 40, 175* 122 hem *B* *ductytici trimetri* oculissime adverbium est *Charisio 190* 124 sq. disp. B: Venus — lubenter | Nam — omnes | Mihi — her.*

- LE. Veniis, de paulo paúlulum hoc tibi dabo haud lubénter. 125
 nam tibi amantes própitiantes vínum potantés danunt
 omnés, mihi haud saepe évenunt talés hereditátes.
- PAL. Hoc vide ut ingurgitat impura in se mérum avariter, faucibus plenis.
- PHAED. Perii hércle, huic quid primúm dicam nesció. PAL. Em istuc,
 quod mihi dixti.
- PHAED. Quid id ést? PAL. Periisse ut té dicas. PHAED. Male tibi
 di faciant. PAL. Dic isti. 130
- LE. Ah. PAL. Quid est? ecquid lubet? LE. Lúbet. PAL. Etiam mihi
 quóque stimulo foderé lubet te.
- PHAED. Tace, (né) — PAL. Noli, taceo. ecce autem bibit árcus, pluet
 credo hércle hodie.
- PHAED. Iamne égo huic dico? PAL. Quid dices? PHAED. Me periisse.
 PAL. Age dice. PHAED. Anus, aúdi.
 hóc volo scire te: pérditus súm miser.
- LEAENA At pól ego oppidó servata. 135
 séd quid est? quid lubet pérditum dicere
 te essé? PHAED. Quia id quod amo cáreo.
- LEAENA Phaedrome mi, ne plora amabo.
- tu mé curato né sitiam, ego tibi quód amas iam huc addúcam. —
- PHAED. Tibine égo, si fidem servás mecum, vineám pro aurea statuá
 statuam, 140
 quae tuó gutturi sit monumentum. 140^a
- qui me in terra aeque fórtunatus erit, si illa ad me bitet,
 Palinúre? PAL. Edepol qui amát, si eget, misera ádficitur, (ere), aerúmna.
- PHAED. Non ita res est, nam cónfido parasítum hodie adventúrum
 cum argénto ad me. PAL. Magnum inceptas, si id éxpectas quod núsquamst.
- PHAED. Quid si ádeam ad fores atque óccentem? PAL. Si lúbet, ne-
 que veto neque iúbeo, 145
- quando égo te video immútatis moribus esse, ere, atque ingyénio.
- PHAED. Péssuli, heus péssuli, vós salutó lubens,
 vos amo, vos volo, vos peto atque obsecro,

125 hic iubentur VE 126 propinantes, corr. Bothius propitiantes
 amantes Fleckeisenus dant 127 homines et in mg. l omnes B, ad omnis homines
 VE cueniunt 129 hem B 130 perisse 131 iubet VE ter 132 PH. tace
 noli. P. taceo, correxi 133 perisse 135 et 137 adhaerent antecedentibus
 136 est quod VE, cf. ad Bacch. 54 iubet VE 138 anapaesticum dimetrum
 esse probabile est (cf. Spengelius), ut cum 139 systema fuerit 140—141 systema
 X metrorum 140 cf. M. Warren ephem. americ. 2, 57 (S) 142 emat
 (ere) Buechelerus 143 rest est B 145 quod B¹ iubet VE 147 iubens VE

géríte amanti mihi mórem, amoeníssumi,
 fite causa mea ludii barbari, 150
 sussilite, obsecro, et mittite istanc foras,
 quae mihi misero amanti ebibit sanguinem.
 hoc vide ut dormiunt pessuli pessumi
 nec mea gratia commovent se ocus.
 re spicio, nihili meam vos gratiam facere. 155
 st tace, tace. PAL. Taceo hercle equidem. PHAED. Sentio sonitum.
 tandem edepol mihi morigeri pessuli fiunt.

LEAENA

I 3

Plácide egredere et sónitum prohibe fórium et crepitum cárdium,
 ne quod hic agimus erus percipiat fieri, mea Planesium.
 mane, suffundam aquolam. PAL. Viden ut anus tremula medicinam facit? 160
 eapse merum condidicit bibere, foribus dat aquam quam hibant.

PLANESIVM

Vbi tu es, qui me convadatu's Veneriis vadimoniis?
 sisto ego tibi me et mihi contra itidem <tu te> ut sistas suadeo.
 PHAED. Assum; nam si absim, haud recusem quin mihi male sit, mel meum.
 PLAN. Anime mi, <me> procul amantem abesse haud consentaneumst. 165
 PHAED. Palinure, Palinure. PAL. Eloquere, quid est quod Palinurum voces?
 PHAED. Est lepida. PAL. Nimis lepida. PHAED. Sum deus. PAL. Immo
 homo haud magni preti.
 PHAED. Quid vidisti aut quid videbis magis dis aequiparabile?
 PAL. Male valere te, quod mi aegrest. PHAED. Male mi morigeru's, tace.
 PAL. Ipusus se excruciat qui homo quod amat videt nec potitur dum licet. 170
 PHAED. Recte obiurgat. sane haud quicquamst, magis quod cupiam iam diu.
 PLAN. Tene me, amplectere ergo. PHAED. Hoc etiam est quam ob
 rem cupiam vivere.
 quia te prohibet erus, clam [ero] potior. PL. Prohibet? nec prohibere quit,

150 ludii *Saracenus*: lidi 155 re spicio *Buechelerus*: respitio 156 st *Mu-*
retus: sed quidem, corr. *Fleckeisenus* 157 morieri *B* 155—157 *Diphileos*
esse ut scaenae primos statuit Buechelerus mus. Rhen. 39, 285. dubito propter
tertios dactylos, agnosco ionicos tetrametros catal. — ∪ ∪ ∪ ∪ — ∪
 — ∪ ∪ ∪ ∪ ∪ 158 ANVS · VIRGO · ADVLESCENS (ADOL. B²) SERVVS VEB²
 forum cardium *B* 159 quod: quae *Priscianus 1, 114* perspiciet *Prisc.*
 planetium *Prisc.* 160 aquulam, cf. *Cist. 580* uidin *B* 163 <tu te> *Fleck-*
eisenus (te ε) 164 recusem *EE*²: retus * * *B*¹, retus est *V* 165 <me> ε
 167 homo *om. B*¹ *VE* precii *BE*², precium *E*¹, precipii *V* 168 haud *VE*
 dies *VE* 169 valere te *scil. vidi vel video; argutatur quasi ultima verba non*
audierit 171 aut *BE* iam *Gulielmius: tam* 172 uirgo *B ante corr.*
 173 [ero] *Guietus; cf. Langenus symb. 229* quid *VE*

nec prohibebit nisi mors meum animum abs te abalienaverit.

PAL. Enim vero nequeo durare quin ego erum accusem meum: 175
nam bonum est paucillum amare sane, insane non bonum est;
verum totum insanum amare. hoc est quod meus erus facit.

PHAED. Sibi sua habeant regna reges, sibi divitias divites,
sibi honores, sibi virtutes, sibi pugnās, sibi proelia:
dum mi abstineant invidere, sibi quisque habeant quod suum est. 180

PAL. Quid tu? Venerin pervigilare te vovisti, Phaedrome?
nam hoc quidem edepol haud multo post luce lucebit. PHAED. Tace.

PAL. Quid, taceam? quin tu is dormitum? PHAED. Dormio, ne occlamites.

PAL. Tu quidem vigilas. PHAED. At meo more dormio: hic somnust mihi.

PAL. Heus tu, mulier, male mereri de inmerente inscitia est. 185

PLAN. Irascere, si te edentem hic a cibo abigat. PAL. Illicet,
pariter hos perire amando video, uterque insaniunt.

viden ut misere moliuntur? nequeunt complecti satis.

etiam dispertimini? PLAN. Nullum homini est perpetuum bonum:

iam huic voluptati hoc adiunctum est odium. PAL. Quid ais, propudium? 190
tun etiam cum nocturnis oculis odium me vocas?

ebriola, persollae nugae. PHAED. Tun meam Venerem vituperas?

+ quod quidem mihi polluctus virgis servos sermonem serat?

at ne tu hercle cum cruciatu magno dixisti id tuo.

em tibi male dictis pro istis, dictis moderari ut queas. 195

PAL. Tuam fidem, Venus noctuvigila. PHAED. Pergin etiam, verbero?

PLAN. Noli, amabo, verberare lapidem, ne perdas manum.

PAL. Flagitium probrumque magnum, Phaedrome, expergefacias:

bene monstrantem pugnis caedis, hanc amas, nugae meras.

hocine fieri, ut inmodestis hic te moderes moribus? 200

PHAED. Auro contra cedo modestum amatorem: a me aurum accipe.

PAL. Cedo mihi contra aurichalco cui ego sano serviam.

PLAN. Bene vale, oculo mi, nam sonitum et crepitem claustrorum audio,

175 diuicia B *Lactantius div. inst.* 5, 12, 11 sua sibi habeant regna reges,
suas divitias divites (ut loquitur Plautus), *ubi positio usitatior* sua sibi *traxit*
etiam suas 181 novisti VE 184 somnus est 185 inscitia B¹V (inscitia E)
186 irascere cf. *Blasius diss. Arg.* 10, 102 188 vidin B *ante corr.*, cf. 160
189 dispertimini VE nulli, *correxi* est homini, *corr. Vssingius* 190 est
om. B 192 persole B¹VE, persolla B² (persollae *genetivus*) 193 quod *ex*
quidem ut vid. B quid? istum mihi *Goetzius*; cf. *Luchsius comm. pros.* 1, 22
Bachius in Studemundi stud. 2, 224. *Planetio versum tribuit Lambinus*
195 hem B 198 magnum flagitium probrumque VE 200 hocine modereris,
cf. Herm. 18, 574

aeditumum aperire fanum * quo usque, quaeso, ad hunc modum
inter nos amore utemur semper surrepticio? 205

PHAED. Minime, nam parasitum misi nudiusquartus Cariam
petere argentum, is hodie hic aderit. PLAN. Nimum consultas diu.

PHAED. Ita me Venus amet, ut ego te hoc triduum numquam sinam
in domo esse istac, quin ego te liberalem liberem.

PLAN. Facito ut memineris. tene etiam, prius quam hinc abeo, savium. 210

PHAED. Siquidem herclé mihi regnum detur, numquam id potius persequar.
quando ego te videbo? PLAN. Em istoc verbo vindictam para:
si amas, eme, ne rogitas, facito ut pretio pervincas tuo.
bene vale. PHAED. Iamne ego relinquer? pulcre, Palinure, occidi.

PAL. Ego quidem, qui et vapulando et somno pereo. PHAED. Sequereme. — 215

CAPPADOX

II 1

Migrare certumst iam nunc e fano foras,
quando Aesculapi ita sentio sententiam,
ut qui me nihili faciat nec salvom velit.
valetudo decrescit, adcrecit labor;
nam iam quasi zona liene cinctus ambulo. 220
geminos in ventre habere videor filios.
nil metuo nisi ne medius dirumpar miser.

PALINVRVS

Si recte facias, Phaedrome, auscultes mihi
atque istam exturbes ex animo aegritudinem.
paves, parasitus quia non rediit Caria: 225
adferre argentum credo; nam si non ferat,
tormento non retineri potuit ferreo,
quin reciperet se huc esum ad praesepem suam.
CA. Quis hic est qui loquitur? PA. Quoniam vocem ego audio?

204 editumum *codd.*, quod certe Varro apud Plautum non legit, cf. de re
r. 1, 2, 1, Gellius 12, 10, 4 aeditumum (arbitror) Gertzius post Fleckeisenium,
eiecto quousque, quod sane non patitur responsum v. 206 (cf. Vssingius ad
Asin. 878), sed interpolatum esse non probabile est; fort. decurtati versus
tales: aeditumum aperire fanum (quom inlucescit arbitror.) quo usque quaeso ad
hunc modum (hic nos conveniemus clanculum?) 205 utimur, *corr. Pius*
210 habeo VE 212 hem cf. Gronovius (Most. 591) 215 PH. sequere me
om. B CAPPADOX LENO SERVVS VEB² 218 quid VE 220 cinctus VE
222 dirumpar V, dirumpar E 225 redit B 228 cessum Nonius 218, est
cum Charisi ed. princ. ex Bobiensi praesepem suam Charisius 59, praesepim
suam Nonius, uterque genus testantes: praesepem (-pe B) suum cf. frg. inc.
60 G. 229 ego om. VE

- CAPP. Estne hic Palinurus Phaedromi? PAL. Quis hic est homo 230
cum collativo ventre atque oculis herbeis?
de forma novi, de colore non queo
novisse. iam iam novi: leno est Cappadox.
congregiar. CAPP. Salve, Palinure. PAL. O scelerum caput,
salveto. quid agis? CAPP. Vivo. PAL. Nempe ut dignus es. 235
sed quid tibi est? CAPP. Lien enecat, renes dolent,
pulmones distrahuntur, cruciatur iecur,
radices cordis pereunt, hiraе omnes dolent.
PAL. Tum te igitur morbus agitat hepatarius.
CAPP. Facile est miserum inridere. PAL. Quin tu aliquot dies 240
perdura, dum intestina exputescunt tibi,
nunc dum salsura sat bonast: si id feceris,
venire poteris intestinis vilis.
CAPP. Lien diirectust. PAL. Ambula, id lieni optimumst.
CAPP. Aufér istaec, quaeso, atque hoc responde quod rogo. 245
potin cóniecturam facere, si narrem tibi
hac nocte quod ego somniavi dormiens?
PAL. Vah, solus hic homost qui sciat divinitus.
quin coniectores a me consilium petunt:
quod eis respondi, ea omnes stant sententia. 250

COCVS

II 2

- Palinure, quid stas? quin depromuntur mihi
quae opus sùnt, parasito ut sit paratum prandium,
quom veniat? PAL. Mane sis, dum huic conicio somnium.
COC. Tute ipse, si quid somniasti, ad me refers.
PAL. Fateór. COC. Abi, déprome. PAL. Age tu interea huic somnium 255
narra, meliorem quam ego sum suppono tibi.
nam quod scio omne ex hoc scio. CAP. Operam ut det. PAL. Dabit. —
CAPP. Facit hic quod pauci, ut sit magistro óbsequens.

230 esne qui B¹VE 233 capadox B 236 liene negat Varronis
de l. l. 7, 60 Flor., lien necat codd. 238 chirae 239 epatiarius B
quae sit inrisio non videmus. v. 244 post hunc posuit Acidalius. sed etiam
quae secuntur obscura habent, cf. Acidalius et Gronovius. turbata haec esse
probabiliter ex Sereni Sammonici v. 425 dulcia Plautus ait grandī minus apta
lieni (frg. inc. 47 G.) coniecit Goetzius anal. Pl. 110 242 salsura sequente
ras. 7 litt. B, insaltura E, saltura V; cf. Buechelerus mus. Rhen. 45, 159
244 dieructus, corr. Camerarius 251 COCVS SEVVVS LENO BVE 252 sit: sint
VE 253 ueniet B ante corr. 255 oboediens Muellerus; cf. ma[g]isteratus
in lege Lucerina, magisterare Festus 153

da mi igitur operam. **COC.** Tam etsi non novi, dabo.

CAPP. Hac nocte in somnis visus sum viderier 260

procul sedere longe a me Aesculapium,

neque eum ad me adire neque me magni pendere

visumst. **COC.** Item alios deos facturos scilicet:

sane illi inter se congruunt concorditer.

nihil est mirandum, melius si nil fit tibi, 265

namque incubare satius te fuerat Iovi,

qui tibi auxilio in iure iurando fuit.

CAPP. Siquidem incubare vélint qui periuraverint,

locus nón praeberi potis est in Capitolio.

COC. Hoc animum advorte: pacem ab Aesculapio 270

petas, ne forte tibi évenat magnum malum,

quod in quiete tibi portentumst. **CAPP.** Bene facis.

ibo atque orabo. — **COC.** Quae res male vortat tibi. —

PALINVRVS

Pro di immortales, quem conspicio? quis illic est?

estne hic parasitus qui missus in Cariam? 275

heus Phaedrome, exi, exi, exi, inquam, ocius.

PHAEDROMVS

Quid istic clamorem tollis? **PAL.** Parasitum tuom

video currentem ellum usque in plátea ultima.

hinc auscultemus quid agat. **PHAED.** Sane censeo.

CVRCVLIO

II 3

Dáte viam mihi, nóti [atque] ignoti, dúm ego hic officiúm meum 280

facio: fugite omnes, abite et de via decedite,

ne quem in cursu capite aut cubito aut pectore offendam aut genu.

260 *tuerier Lambinus* 'scripturae veteris obscura vestigia secutus; verbum duplex ne moveris, cf. *Epid.* 62 *Most.* 270. 820 (*Rud.* 255): ubique antecedit *videor* (*Ter. Ad.* 384 videre *videor*); *fort.* videre ego 263 *uisust BE*, visus est *V*, cf. 411 265—269 *Atticis adiecit Plautus* (*Romanis iusiurandum Iovis*, cf. *Cic. de off.* 3, 102. 104; v. 269), non satis adiungens prioribus 265 fit *B*: sit *VE* 267 tibi qui *Camerarius*, cf. *Kaempfer de pron. pers.* 34 et ad v. 458 auxili-
 um *B* 271 cf. *Herm.* 18, 584 et ad *Asin.* 794 *eueniat*, cf. ad *Bacch.* 144
 ante 274 *scaenae initium periisse vidit Fleckeisenus* 274 *adnectitur anteceden-*
tibus persona non indicata quis *Pylades*: qui 275 *missus est chariam*
BV 276 *heus* <exi> *Camerarius* ex. xi. xi. *VE* 277 sq. *Quid sq. Palin-*
nuro, parasitum sq. coco tribuuntur, sane censeo *Palinuro* 277 qui 278 *uide*
(uideo V) *occurrentem, corr. Camerarius* *eccillum Muellerus*; cf. *Bacch.* 938 .
 250 CVRCVLIO PARASITVS · ADOLESCENS · SERVVS *BVE* [atque] *Bentleius*
 281 *secedite, corr. Ritschelius* 282 *aut genu om. B*¹

ita nunc subito, propere et celere obiectumst mihi negotium,
 nec <homo> quisquamst tām opulentus, qui mi obsistat in via,
 nec strategus nec tyrannus quisquam, nec agoranomus, 255
 nec demarchus nec comarchus, nec cum tanta gloria,
 quin cadat, quin capite sistat in via de semita.
 tum isti Graeci palliati, capite operto qui ambulat,
 qui incedunt suffarcinati cum libris, cum sportulis,
 constant, conferunt sermones inter se<se> drapetae, 290
 obstant, obsistunt, incedunt cum suis sententiis,
 quos semper videas bibentes esse in thermipolio,
 ubi quid subripuere: operto capitulo calidum bibunt,
 tristes atque ebrioli incedunt: eos ego si offendero,
 ex unoquoque eorum exciam crépitem polentarium. 295
 tum isti qui ludunt datatim servi scurrarum in via,
 et datores et factores omnis subdam sub solum.
 proin se domi contineant *, vitent infortunio.

PHAED. Recte hic monstrat, si imperare possit. nam ita nunc mos viget,
 ita nunc servitiumst: profecto modus haberi non potest. 300

CVR. Ecquis est qui mihi commonstret Phaedromum genium meum?
 ita res subita est, celeriter mihi [hoc] hómine convento est opus.

PAL. Te ille quaerit. PHAED. Quid si aedamus? heus, Curculio, te volo.

CVRC. Quis vocat? quis nominat me? PHAED. Qui te conventum cupit.

C. Haud magis <me> cupis quam ego te cupio. PII. O mea opportunitas. 305

Curculio exoptate, salve. CVRC. Salve. PHAED. Salvom gaudeo

te advenire. cedo tuam mi dexteram. ubi sunt spes meae?

eloquere, obsecro hércle. CVRC. Eloquere, te óbsecro, ubi súnst meae?

PHAED. Quid tibist? CVRC. Tenebrae oboriuntur, genua inedia succidunt.

253 cf. 302 254 ne *V* *supplevi* 256 chomarcus *BE*, cho mar-
 chus *V* 257 qui in cadat *B¹VE* uiam *VE* 258 istic graeti *B* 259 quin
 cedunt 290 se<se> *Camerarius* trapete *B* 291 incedunt *suspectum*
 292 hermipolio *B¹*, hermpolio *EB²*, hermo polo *V*; cf. *Pseud.* 742 293 cap-
 itulo *VE* bibibunt *VE* 294 <nunc> si *Goetzius* 295 extiam *BV*, excutiam
Camerarius; cf. *Lachmannus ad Lucr.* 4, 36 *Charisius* 239 'trit' Naevius in
 Corollaria. significat autem, ut ait Plautus in quadam(?) 'crepitem polentarium';
 cf. *ad Rud.* 888: fort. ad pollentem adludit. aliter *Buechelerus Vmbricorum*
p. 37. exciam in versus initio poni possit 296 servi scurrarum datatim *No-*
ninus 96 297 factores ludens addit, cf. *Gronovius et ad Capt.* 76 298 se<se>
Goetzius; fort. cont. <moneo> infortunia *B²*, infortuna *B¹VE*, corr. *Palme-*
rius all. 299 sententia condicionalis optativa qualis *Poen.* 550, *Pseud.* 976
 301 qui: quod *E*, quam *V* 302 [hoc] *Fleckeisenus*; eo *Brixius* 305 <me>
Fleckeisenus, Goetzius oportunitas 307 dextram 308 te obsecro <hercle>
Bothius (ε)

PHAED. Lassitudine hercle credo. CVRC. Retine, retine me, obsecro. 310
 PHAED. Viden ut expalluit? datin isti sellam, ubi assidat, cito
 et aqualem cum aqua? properatin ocius? CVRC. Animo male est.
 PAL. Vin aquam? CVRC. Si frustulenta est, da, obsecro hercle, obsorbeam.
 PAL. Vae capiti tuo. CVRC. Obsecro hercle, facite ventum ut gaudeam.
 PAL. Maxume. CVRC. Quid facitis, quaeso? PAL. Ventum. CVRC. Nolo
 equidem mihi 315
 fieri ventulum. PHAED. Quid igitur vis? CVRC. Esse, ut ventum gaudeam.
 PAL. Iuppiter te dique perdant. CVRC. Perii, prospicio parum,
 gramarum habeo dentes plenos, lippiunt fauces fame,
 ita cibi vacivitate venio lassis lactibus.
 PH. Iám edes aliquid. CV. Nolo hercle aliquid: certum quam aliquid mavolo. 320
 PAL. Immo si scias, reliquiae quae sint. CVRC. Scire nimis lubet
 ubi sient, nam illis conventis sane opus est meis dentibus.
 PH. Pernam, abdomen, sumen sueris, glandium — CV. Ain tu omnia haec?
 in carnario fortasse dicis. PH. Immo in lancibus,
 quae tibi sunt parata, postquam scimus venturum. CVRC. Vide 325
 ne me ludas. PHAED. Ita me amabit quám ego amo, ut ego haud mentior.
 sed quod te misi, nihilo sum certior. CVRC. Nihil attuli.
 PHAED. Perdidisti me. CVRC. Invenire possum, si mi operam datis.
 postquam tuo iussu profectus sum, perveni in Cariam,
 video tuom sodalem, argenti rogo uti faciat copiam. 330
 scires velle gratiam tuam, noluit frustrarier,
 ut decet velle hominem amicum amico, atque opitularier:
 respondit mihi paucis verbis, atque adeo fideliter,
 quod tibi est item sibi esse, magnam argenti inopiam.
 PHAED. Perdis me tuis dictis. CVRC. Immo servo et servatum volo. 335
 postquam mihi responsum est, abeo ab illo maestus ad forum
 med illo frustra advenisse. forte aspicio militem.

311 uide ut *Pylades*, cf. ad 93; *Epid.* 152 palluit V; expallescere alias non habet, sed pallere Pers. 24 Merc. 373 312 ocitius VE 314 ue
 316 pronuntiantum videtur ventulum (delent uis post *Bothium*, item *Bentleius*)
 318 gramarum *Buechelerus mus. Rhen.* 35, 72: os amarum; cf. *corp. gloss.*
 2, 35, 1 (360, 19; *Nonius* 119 *Paulus* 96) 319 tibi *Nonius* 331 uacuitate
 (cum *Nonio*) laxis *Pius (Guilielmus)* 321 iubet VE 322 conuentus VE
 323 suis, corr. *Scaliger ex Carbon. frg. 1*; sermonem interrumpit *Curculio*
 tu * E, tuo V haec omnia *Muellerus*; cf. ad *Amph.* 284 325 scimus B¹,
 scum V 327 quo, corr. *Guetus* 328 possim VE 329 cf. *mus. Rhen.*
 38, 11 (adde *Amph.* 1061 *Stich.* 366 all.) 330 ut B¹ 331 uelles VE
 332 atque op. scil. voluit 334 (PH. quid? C.) magnam *Muellerus scil. χοινα*
 τὰ τῶν φίλων 336 responsum est VE 337 me post hunc versum inter-

aggredior hominem, saluto adveniens. 'salve' inquit mihi,
 prendit dexteram, seducit, rogat quid veniam Cariam;
 dico me illo advenisse animi causa. ibi me interrogat, 340
 ecquem in Epidauro Lyconem trapezitam noverim.
 dico me novisse. 'quid? lenonem Cappadocem?' annuo
 visitasse. 'sed quid eum vis?' 'quia de illo emi virginem
 triginta minis, vestem, aurum; et pro is decem coaccedunt minae.'
 'dedisti tu argentum?' inquam. 'immo apud trapezitam situm est 345
 illum quem dixi Lyconem, atque ei mandavi, qui anulo
 meo tabellas obsignatas attulisset, ut daret
 operam, ut mulierem a lenone cum auro et veste abduceret.'
 postquam hoc mihi narravit, abeo ab illo. revocat me illico,
 vocat me ad cenam; religio fuit, denegare nolui. 350
 'quid si abeamus ac decumbamus?' inquit. consilium placet:
 'neque diem decet morari, neque nocti nocerier.'
 'omnis res paratast'. et nos, quibus paratum est, assumus.
 postquam cenati atque appoti, talos poscit sibi in manum,
 provocat me in aleam, ut ego ludam: pono pallium;
 ille suum amiculum opposivit, invocat Planesium. 355
 PHAED. Meosne amores? CYRC. Tace parumper. iacit volturios quattuor.
 talos arripio, invoco almam meam nutricem Herculem,
 iacto basilicum; propino magnum poculum: ille ebibit,
 caput deponit, condormiscit. ego ei subduco anulum, 360
 deduco pedes de lecto clam, ne miles sentiat.

cidit certior militis denotatio, ut vidit Seyffertus st. Pl. 15 sq. 338 *cf.*
Rud. 1275 339 *prehendit dextram* 340 *uenisse B¹ ante corr.* 341 *trape-*
zitam BV, trepezitam E 342 *capadocem B* 344 *his accedunt Guietus, vel*
eo accedunt, cf. Cus. 518 *versum notat Vssingius; cf. 492. 525. 535. 666*
(Langemus stud. Pl. 135) 345 *dedistin Fleckeisenus* *immo (inquit) Pylades*
 346 *liconidem* *quia anulo B ante corr., quia nullo VE* 347 *tabulas B*
 348 *auro et B: et auro V, et auro et E* 349 *illico VE* 350 *denagare*
B 351 *quod B* *adeamus, corr. Brantius* *ac del. Reizius* 352 *Cur-*
culionis responsum *morari Scaliger: me morari* 353 *paratast Merula:*
paratas *cf. ad Bacch. 126* 354 *in om. B¹* 356 *animulum (var. l.*
anulum B²), correxi. miles ex Oriente adveniens abollam portat qualem et mere-
trices et Darius, eam opponit pallio. anulum nec posuit homo sanus nec, si
opposuit, Curculio eum surripere debebat. cf. 611 vel in chlamydem. v. 609
(cf. 630. 584) non aperte dicit se furatum esse. (Paulus 28 amiculum etiam
ad Cist. 115 spectare potest, cf. Reitzensteinius Verr. Forsch. 61 sq.) *opposuit*
inuoca B¹ 357 *ne om. B¹* *uoltorios VE* 358 *tales VE* *nutricem meam*
Pylades 359 *pasiliscum B, basilicum VE* *poculum* 360 *condormiscit B¹,*
cum dormiscit VE

rogant me servi quó eam: dico me ire quo saturi solent.
ostium ubi conspexi, exinde me ilico protinam dedi.

PHAED. Laudo. CVRC. Laudato quando illud quod cupis effecero.

*

eamus nunc intro, ut tabellas consignemus. PHAED. Num moror? 365

CVRC. Atque aliquid prius obstrudamus, pernam, sumen, glandium,
haec sunt ventris stabilimenta, pane et assa bubula,
poculum grande, aula magna, ut satis consilia suppetant.
tu tabellas consignato, hic ministrabit, égo edam.

dicam quem ad modum conscribas. sequere me hac intro. PHAED. Sequor. — 370

LYCO

III

Beatus videor: subduxi ratiunculam,
quantum aeris mihi sit quantumque alieni siet:
dives sum, si non reddo eis quibus debeo.

[si reddo illis quibus debeo, plus alieni est.]

verum hercle vero cum belle recogito, 375

si magis me instabunt, ad praetorem sufferam.

[habent hunc morem plerique argentarii,

ut alius alium poscant, reddant nemini,

pugnis rem solvant, si quis poscat clarius.]

qui homo mature quaesivit pecuniam, 370

nisi eam mature parsit, mature esurit.

cupio aliquem emere puerum, qui usurarius

nunc mihi quaeratur. usus est pecunia.

363 prospexi Nonius 376 illico VE² protenam Nonius 364 lacunam
ante (Goetzius post) hunc versum indicavit Brixius; scaena decurtata. ut aliae huius
fabulae 365 tabulas B 366 obtrudamus, corr. Scaliger; cf. Stich. 593

367 ventris Nonius 218: uentri pane Nonius, Charisius 90, neutri generis
esse dicentes: panem pronuntiatione tantum et scriptura pane differre videtur
ab eo quod est panis; nominativi quasi attrahuntur ad sententiam intercedentem
haec sunt v. st. 368 poclum grande (ct) Fleckeisenus suppetant scil. ventri
quasi menti 369 tabillas B ante corr. nihil addi mutarive potest quin sermo

deterior fiat 371 LICO TRAPEZITA · PARASITVS · LENO BVE 374 deleuit Bo-
thius; cf. Ribbeckius rel. soc. Lips. 1879, 85, Langenus stud. Pl. 286 sq.

375 nelle 376 sufferam: fer e corr. E, suforam V 378 poscat B ante
corr. 379 soluant: uant B² in ras., soleant E, uoleant V darius V,

derius E 377—379 aliunde ascripti. sermo sic procedit: poscentibus non
reddam; si magis instabunt, apud praetorem solvam, ita rei parcam 381 par-
sat B Charisius 204 mature duo significat, et cito et tarde, deinde adlatis

v. 380. 381: est enim sensus: qui homo vix et aegre quaesit pecuniam, per-
verse 352. 383 haec lacunosa vel decurtata sunt. cupio: dictum oportuit
ideo se ad lenonem ire, quae verba a nunc incipere debebant (velut nunc mihi

CVRCVLIO

Nil tu me saturum monueris. memini et scio.

ego hoc effectum lepide tibi tradam. tace.

385

edepol ne ego hic med intus explevi probe,
et quidem reliqui in ventre cellae uni locum,
ubi reliquiarum reliquias reponderem.

quis hic est qui operto capite Aesculapium
salutat? attat, quem quaerebam. sequere me.

390

simulabo quasi non noverim. heus tu, te volo.

LYC. Vnocule, salve. CVRC. Quaeso, deridesne me?

LYC. De Coclitum prosapia te esse arbitror,

nam ei sunt unoculi. CVRC. Catapulta hoc ictum est mihi

apud Sicyonem. LYC. Nam quid id refert mea,
an aula quassa cum cinere effossus siet?

395

CVRC. Superstitiosus hic quidem est, véra praedicat;

nam illaec catapultae ad me crebro comneant.

adulescens, ob rem publicam hoc intus mihi
quod insigne habeo, quaeso ne me incomities.

400

LYC. Licetne inforare, si incomitiare non licet?

CVRC. Non inforabis me quidem, nec mihi placet
tuom profecto nec forum nec comitium.

sed hunc, quem quaero, commonstrare si potes,
inibis a me solidam et grandem gratiam.

405

Lycionem quaero tarpezitam. LYC. Dic mihi,

quid eum nunc quaeris? aut cuiati's? CVRC. Eloquar.

ab Therapontigono Platagidoro milite.

aliquem emere puerum, qui usurarius rem quaerat cupio, ut usus est pecunia).
praeterea Aesculapium salutavit, cf. Schusterus quomodo Pl. att. exempl. tran-
stulerit 8 sq.; ad pueri emptionem fortasse pertinent illae decem minae 525.
558 sq. 682 (cf. Langenus stud. Pl. 135 sq.) 386 me 387 et equidem, corr.
Camerarius 389 expectamus sed quis hic est; fort. capite qui operto
Servio (Aen. 12, 257) versus Itali ascripserunt, ut v. 393 ad 8, 649, v. 496
ad 8, 263, v. 357 Fabricius ad 6, 595 390 non sequere me Plautum scrip-
sisse, sed verbum demonstrativum ut ipse est, video contendit Vssingius
392 une ocule 393 coclitum item Varro l. l. 7, 71, Coculitum Ribbeckius
prosapia B te om. Varro 394 ei: hi cum Varrone iectum est B
395 sycionem B², sicionem B¹, sitionem VE 396 quasa B¹ 398 catapultae
illaec Guictus 400 cf. Paulus 107 401 non: haud Bothius; inc. nisi licet
Abrahamus woch. f. cl. phil. 2, 491. an e supprimit inforare? 402 placens,
cf. Cist. 642 403 comitium indicat coitionem 405 inibis a me: iniet tamen
Donatus Eun. 3, 5, 9 406 trapezitam 408 ab thera (ethera E) plontigono VE

LYC. Novi edepol nomen, nam mihi istoc nomine,
dum scribo, explevi totas ceras quattuor. 410
sed quid Lyconem quaeris? CVRC. Mandatumst mihi,
ut has tabellas ad eum ferrem. LYC. Quis tu homo es?
CVRC. Libertus illius, quem omnes Summanum vocant.
LYC. Summane, salve. qui Summanu's? fac sciam.
CVRC. Quia vestimenta, ubi obdormivi ebrius, 415
summano, ob eam rem me omnes Summanum vocant.
LYC. Alibi te meliust quaerere hospitium tibi:
apud mé profecto nihil est Summano loci.
sed istúm quem quaeris ego sum. CVRC. Quaeso, tune is es,
Lycó trapezita? LYC. Ego sum. CVRC. Multam me tibi 420
salutem iussit Therapontigonus dicere,
et has tabellas dare me iussit. LYC. Mihin? CVRC. Ita.
cape, signum nosce. nostin? LYC. Quidni noverim?
clipeatus elephantum ubi machaera dissicit.
CVRC. Quod istic scriptum est, id te orare iusserat 425
profecto ut faceres, suam si velles gratiam.
LYC. Concede, inspiciam quid sit scriptum. CVRC. Maxime,
tuo arbitrato, dum auferam abs te id quod peto.
LYC. 'Miles Lyconi in Epidauro hospiti
suo Thérapontigonus Platagidorus plurimam 430
salutem dicit.' CVRC. Meus hic est, hamum vorat.
LYC. 'Tecum oro et quaeso, qui has tabellas adferet
tibi, ut ei detur quam istic emi virginem,
quod te praesente isti egi teque interprete,
et aurum et vestem. iam scis ut convenerit: 435
argentum des lenoni, is huic det virginem.
ubi ipse? cur non venit? CVRC. Ego dicam tibi:
quia nudiusquartus venimus in Cariam
ex India; ibi nunc statuam volt dare auream

410 quattuor *BV* 411 liconem *BV* mandatust *BE*, mandatus est *V*
412 ferret *B*, ferreo *V*, abscissum in *E* 414 summanes salve scia *B¹V*
415 vestimenta ⟨mea⟩ *Fleckeisenus* 416 vocat *B¹* 420 lico 424 clipe-
atus *Nonius* 290 diligit, dividit. Pl. in *Curc.*: clipeatus eligantum (-ant)
ubi (ibi) macera diligit, cf. *Paulus* 69, 15 tibi *VE* dessicit 428 tu
B¹ adferam 429 ep̄la et 437 *LY. praem. VE* liconi inephidauro *BV*
⟨hospes⟩ hospiti *Fleckeisenus*, cf. *Poen.* 685 434 istic hic egit *schol.*
Aen. 4, 608 436 is huic det *Muellerus*: huic des 437 ipsust *Fleck-*
eisenus 438 advenimus Cariam *Goetzius*

solidam faciendam ex auro Philippo, quae siet 449
septempedalis, factis monumentum suis.

LYC. Quam ob rem istuc? CYRC. Dicam. quia enim Persas, Paphlagones,
Sinopes, Arabes, Cares, Cretanos, Syros,
Rhodiam atque Lyciam, Perediam et Perbibesiam,

Centauromachiam et Classiam Vnomammiam, 445
+ Libyamque oram omnem Conterebromniam.
dimidiam partem nationum usque omnium
subegit solus intra viginti dies.

LYC. Val. CYRC. Quid mirare? LYC. Quia enim in cavea si forent
conclusi, itidem ut pulli gallinacei, 450
ita non potuere uno anno circumirier.

credo hercle te esse ab illo, ita nugas blatis.

CYRC. Immo etiam porro, si vis, dicam. LYC. Nil moror.
sequere hac, te absolvam qua advenisti gratia.
atque eccum video. leno, salve.

CAPPADOX

Di te ament. 455

LYC. Quid hoc quod ad te venio? CAPP. Dicas quid velis.

LYC. Argentum accipias, cum illo mittas virginem.

CAPP. Quid quod iuratus sum? LYC. Quid id refert tua,
dum argentum accipias? CAPP. Qui monet quasi adiuvat. 459. 460
sequimini. CYRC. Leno, cave in té sit mora mihi. —

CHORAGVS

IV 1

Edepol uगतorem lepidum lepide hunc nactust Phaedromus.

halapantam an sycophantam mágis esse dicam nescio.

ornamenta quae locavi metuo ut possim recipere;

440 philippeo 441 suis B: sitis VE 442 paphlagonas 443 sinopas
caras BVE² cretatos Syros Kiesslingius, scil. τοὺς Λευκοπόρους, cf. Oster-
mayerus de hist. fab. in com. Pl. 38 444 rhodia B liciam B, litiam VE
Festus 214 Perediam et Bibesiam Plautus finxit perreh diam et per heble-
siam (heblesiam VE), corr. Pius, Camerarius 445 contauro machiam VE
446 Libyamque (et) Bothius; Libya inter nomina fabulosa iure offendit Hueff-
nerum de Plauti com. ex. att. 22 contenebrom-niam B 445 interea
450 conclusi (illi) Fleckeisenus 452 vel illoc ita Langenus symb. 232:
nam ita; cf. Cist. 382 blattis 454 ted finis scaenae a retractatore
adsutus, cf. Goetzius in act. Lips. 6, 278 sq.; pendet v. 455 lenone non memo-
rato, nimis concisi 456. 457, non intellegitur 458, cum iusiurandum Phaedromo
datum ignoremus (cf. Ribbeckius rel. soc. Lips. 1879, 81) 461 mora B: morari
VE cave mihi in te sit mora Redslobius in Fleckeiseni annali 141, 438
CHORAGVS B, om. E, MILES erasum V 462 nactus est B, natus est VE
463 kalopphantam (am ex em B) an sycophantam (sicophantam EV, am ex

quamquam cum istoc mihi negoti nihil est: ipsi Phaedromo 465
 credidi; tamen asservabo. sed dum hic egreditur foras,
 commonstrabo, quo in quemque hominem facile inveniatis loco,
 ne nimio opere sumat operam si quem conventum velit,
 vel vitiosum vel sine vitio, vel probum vel improbum.
 qui periurum convenire volt hominem ito in comitium; 470
 qui mendacem et gloriosum, apud Cloacinae sacrum,
 ditis damnosos maritos sub basilica quaerito.
 ibidem erunt scorta exoleta quique stipulari solent,
 symbolarum collatores apud forum piscarium.
 in foro infimo boni homines atque ditescunt ambulantes, 475
 in medio propter canalem, ibi ostentatores meri;

em V) hunc magis hoc esse dicam nescio *Paulus 101 halapanta significat omnia mentientem e. q. s.; Nonius 120 halofantam ut sycofantam hominum genus nequam e. q. s. Plautus: 'halofantam aut sycofantam magis esse dicam'. et alius nobilitatis obscurae: 'halofantam mendacem velit' nomen fictum ab halapando, ut vidit Brandisius de aspir. lat. 15 sq. (qui praetulit halapantem), ad similitudinem sucopantae; fort. scribendum halapantamne cum Gueto, cf. Truc. 928 464 ut Aldus: huad B, haud VE 465 ipse B ante corr. 467 que in VE cf. leg. Cornel. de XX quaest. 2 v. 6 quam in quisque decuriam lectus erit, cf. v. 27 facile om. B¹VE 468 quem: quis Fleckeisen uelit om. B¹ de locis 470 sq. commemoratis egit Iordanus Herm. 15, 116 sq. (cf. topogr. rom. I 2, 172. 382 et passim), argumentis ad comprobendam scaenae originem non Plautinam haud fortibus utens, deinde Friedrichus Fleckeiseni ann. 143, 708 sq., Huelsenus röm. mth. 8, 282 sq. proficiscitur choragus a comitio (470), pergit ad sacellum Veneris Cloacinae iuxta situm ad tabernas novas (471); basilica (472) quo tempore haec scripta sunt una erat, ergo non Acumiam dicit, neque Porcia, quam primam novimus. a. 570 factam, locorum ordini convenit, nullam antea fuisse non constat (cf. Vssingius ad Capt. 815); forum piscatorium (474, cf. Liv. 26, 27, aliud ad Tiberim Varro de l. l. 5, 145) in parte septentrionali ad orientem fuisse probabile est, cf. Iordanus l. s. Hermae 119 sq., topogr. 432, cum basilica coniungitur Capt. 815; forum infimum (475) apud regiam, medium (476) ad cloacam; pergit supra lacum (477), qui est in media parte fori; tabernae veteres (480) et aedis Castoris pars postica (481) recta linea secant vicum Tuscum (482). iam quod a comitii forique locis quibus hucusque se continuit deflectit ad Velabrum (483), item deflectit oratio a vitiis virtutibusque ad quaestus enumerandos et pendent accusativi; 485 cum libertina meretrice suppositus versui 472, ad eandem verborum constructionem pertinet 483 (v. Vrlichsius mus. Rhen. 23, 85 et Vssingius); 484 cum 482 coniungi posse dixit Iordanus Herm. 15, 122 sq. (ad Vortumnum spectare non recte opinatur) 470 ito Gruterus: mitto 472 sq. cf. Langenus symb. 280 474 symbolarum Varro de l. l. 5, 145 loco obscuro: secundum Tiberim ad Iunium(?) forum piscarium vocant; ideo ait Plautus 'apud piscarium', v. Iordanus p. 119*

confidentes garrulique et malevoli supera lacum,
 qui alteri de nihilo audacter dicunt contumeliam
 et qui ipsi sat habent quod in se possit vere dicier.
 sub veteribus, ibi sunt qui dant quique accipiunt faenore. 480
 pone aedem Castoris, ibi sunt subito quibus credas male.
 in Tusco vico, ibi sunt homines qui ipsi sese venditant,
 [in Velabro vel pistorem vel lanium vel haruspicem]
 vel qui ipsi vorsant vel qui aliis ubi vorsentur praebeant.
 [ditis damnosos maritos apud Leucadium Oppiam.] 485
 sed interim fores crepuere: linguae moderandum est mihi. —

CVRCVLIO

IV 2

I tú prae, virgo: nón queo quod póne me est serváre.
 et aurum et vestem omnem suam esse aiebat quam haec haberet.

CAPPADOX

Nemo it infitias. CVRC. At tamen meliusculum est monere.

LYCO

Memento promississe te, si quisquam hanc liberali 490
 causa manu assereret, mihi omne argentum redditum iri,
 minas triginta. CAPP. Meminero, de istoc quietus esto.
 et nunc idem dico. CVRC. Et quidem meminisse ego haec volam te.
 CAPP. Memini, et mancupio tibi dabo. CVRC. Egon ab lenone quicquam
 mancupio accipiam, quibus sui nihil est nisi una lingua, 495
 qui abiurant si quid creditum est? alienos mancupatis,
 alienos manu emittitis alienisque imperatis,
 nec vobis auctor ullus est nec vosmet estis ulli.
 item genus est lenonium inter homines meo quidem animo
 ut muscae, culices, cimices pedesque pulicesque: 500

477 confitentis *B* supra 479 in se: ipse *VE* 480 ubi *B* ante
 corr. 483 v. p. 327 484 uortant, corr. *Lipsius* alii subuersentur, corr.
Vssingius (ut *Lipsius*) quae sit vorsatio non apparet praebeant coniunctivus
 ab antecedente attractus 485 *Camerarius Scaliger Lambinus* notaverunt
 487 PARASITVS. LENO. TRAPEZITA. LORARIVS MULIER *B*, nomina tria addunt *VE*
 proe *VE*, pro e *B*¹, pro de *B*² 488 quam *Taubmannus*: cuiquam 489 at
 sq. *Lyconi* tribuuntur 490 quas quam *VE* 491 omnem *VE* firi, i. e.
 eiri 493 et quidem meminisse *L.*: et commeminisse cf. *Kaempfer de pron.*
pers. 22 sq. 495 occipiam, corr. *Pius transitus a singulari in pluralem*
qualis Mil. 894, 993 sq., *Trin.* 237 sq., *Catull.* 64, 144 sq. 496 siqui mancu-
 patis: ti i. ras. 3 litt. *B*, mancupates *V*, mancupatos *E* 497 mittitis, corr.
Kampmannus, cf. *Brixius ad Capt.* 408 p. 101 498 ullust 499 est leno-
 nium om. *Festus* 210 500 cimices *Festus*: om.

odio et malo et molestiae, bono usui estis nulli,
nec vobiscum quisquam in foro frugi consistere audet;
qui constitit, culpant eum, conspicitur vituperatur,
eum rem fidemque perdere, tam etsi nil fecit, aiunt.

LYC. Edepol lenones meo animo novisti, lusce, lepide. 505

CVRC. Eodem hercle vos pono et paro: parissimi estis hibus:
hi saltem in occultis locis prostant, vos in foro ipso;
vos faenore homines, hi male suadendo et lustris lacerant.
rogitationis plurimas propter vos populus scivit,

quas vos rogatas rumpitis: aliquam reperitis rimam; 510

quasi aquam ferventem frigidam esse, ita vos putatis leges.

LYC. Tacuisse mavellem. CAPP. Hau male meditate maledicax es.

CVRC. Indignis si male dicitur, male dictum id esse dico,
verum si dignis dicitur, bene dictumst meo quidem animo.

ego mancupem te nil moror nec lenonem alium quemquam. 515

LycO, numquid vis? LY. Bene vale. CV. Vale. CA. Heus tu, tibi ego dico.

CVRC. Eloquere, quid vis? CAPP. Quaeso, ut hanc cures, <ut> bene sit isti.

bene ego istam eduxi meae domi et pudice. CVRC. Si huius miseret,

ecquid das qui bene sit? CAPP. Malum. CVRC. Opust hoc qui te procures.

CAPP. Quid stulta ploras? ne time, bene hercle vendidi ego te; 520

fac sis bonae frugi sies, sequere istum bella belle.

LYC. Summane, numquid nunciam me vis? CVRC. Vale atque salve.

nam et operam et pecuniam benigne praeuisti.

LYC. Salutem multam dicito patrono. CVRC. Nuntiabo. —

LYC. Numquid vis, leno? CAPP. Istas minas decem, qui me procurem, 525

dum melius sit mihi, des. LYC. Dabuntur, cras peti iubeto. —

CAPP. Quando bene gessi rem, volo hic in fano supplicare.

503 conspigitur *EV*, ut solet per hanc fabulam; cf. *Woelfflini arch.* 9, 163

506 paro et pono *Priscianus* 2, 10 paro cf. *comparo, separo*; sed scribendum

videtur pari, cf. ad *Bacch.* 1109 hibus testantur *Priscianus et Charisius*

54, 19 507 hi: his *B* (his altem *V*) uoro 508 vos fenore hi (in *E*)

male suadendo et lustris lacerant homines, corr. *Vssingius* 511 feruuentem

esse scil. putetis 512 L. om. *VE* malletm LE in ras. *B*² au *BE*,

aut *V* meditatem *V*, meditantem *E* 513 CA. *VE* duco *Lambinus*

(cf. 680) 515 CVR. praem. *VE* versum ante 499 *Vssingius* posuit, post 504

Ribbeckius l. s. 101; videtur scriptus esse ab eo qui omitti vellet v. 499—514

517 <ut> *Pylades* 518 huis *V*, hius *E* 519 qui *B* per compendium: quod *E*,

quam *V* utrubique opus est tibi opust qui *Pylades* 523 operam <mi> *Py-*

lades 525 LY. om. *VE* 526 LY. in ras. *B*²: CVRC. *VE* versus male in-

ciscus, similis unus Rud. 1296 (aliter, nec melius, *Asin.* 556 *Rud.* 318); fort.

dabo, tu cras

nam illam minis olim decem puellam parvolam emi,
 sed eum qui mi illam vendidit numquam postilla vidi;
 periisse credo. quid id mea refert? ego argentum habeo. 530
 quoi hómini di sunt propitii, lucrum ei profecto obiciunt.
 nunc rei divinae operam dabo. certumst bene me curare. —

THERAPONTIGONVS

IV 3

Nón ego nunc mediocri incedo irátus iracúndia,
 sed eapse illa qua excidionem facere condidici oppidis.
 nunc nisi tu mihi properere properas dare iam triginta minas,
 quas ego apud te deposivi, vitam propera ponere. 535

LYCO

Non edepol nunc ego te mediocri macto infortunio,
 sed eopse illo quo mactare soleo quoi nil debeo.

ThER. Ne te mi facias ferocem aut supplicare censeas.

Lyc. Nec tu me quidem umquam subiges, redditum ut reddam tibi, 540
 nec daturus súm. ThER. Idem ego istuc quom credebam credidi,
 te nihil esse redditurum. Lyc. Quor nunc a me igitur petis?

ThER. Scire volo quoi reddidisti. Lyc. Lusco liberto tuo,
 is Summanum se vocari dixit, éi reddidi.

[qui has tabellas obsignatas attulit. ThER. Quas tu mihi tabellas?] 545
 quos tu mihi luscos libertos, quos Summanos somnias?
 nec mihi quidém libertus ullust. Lyc. Fácis sapientius
 quam pars + lenonum, libertos qui habent et eos deserunt.

ThER. Quid feci + Lyc. Quod mandasti feci, túi honoris gratia,

528 detem VE, dete B¹ puella B¹ 529 vendidit illam, corr. Taubmannus 531 quo ex qui V di sunt: de ius E, dehis V 532 certum sit, corr. Pius 533 MILES. LYCO (LICO VE) TRAPEZITA BVE cf. Langenus stud. Pl. 136 medioccri BV cf. Merc. 262 sq. 536 deposui VE 537 ego nunc mediocri te Lomanus; de caesura cf. Meyerus act. acad. Bav. 1884 p. 78 538 eopso illo B, eapse illa VE quoi: quo V (item 543, cf. 531) 539 Th om. ante aut spatium B, M (i. e. Miles) VE 540 L. E, om. BV 542 quur 545 delevit Heisius; tabellas ostendenti aliter respondendum erat 546 lusc. lib.: parasitos luscus Donatus ad Adelph. 5, 7, 9 somnis as VE 547 cf. ad Amph. 442 548 Donatus ad Adelph. 5, 9, 22 adfert facis melius quam pars lenonum qui libertos habent et eos deserunt (cf. ad 3, 4, 12) pars militum Lambinus, pars latronum Dousa (cf. Sisenna ap. Rufin. 561, 6), latronum pars Fleckeisenus 549 Th. et L. om. B, L. om. VE quid fecisti V (deinde feci super tui) gratiam BV Th. quid nunc? L. quod mandasti feci Goetzius; sed hic accuratius de tabellis et anulo referri oportebat, ut rectius de lacuna Muellerus et Vssingius cogitaverint, quae sic fere expleri possit (cf. 545): Th. quoi dedisti? L. qui tabellas obsignatas attulit | a te: quod mandasti feci; hic quoque locus decurtatus esse videtur tui (ut) Luchsius

tuom qui signum ad me attulisset, nuntium ne spernerem. 550
 THER. Stultior stulto fuisti, qui tabellis crederes.
 LYC. Quis res publica et privata geritur, nonne eis crederem?
 ego abeo, tibi res solutast recte. bellator, vale.
 THER. Quid valeam? LYC. Aut tu aegrota aetatem, si lubet, per me quidem.—
 THER. Quid ego nunc faciam? quid refert me fecisse regibus 555
 ut mi oboedirent, si hic me hodie umbraticus deriserit?

CAPPADOX

IV 4

Quoi homini di sunt propitii, ei non esse iratos puto.
 postquam rem divinam feci, venit in mentem mihi,
 ne trapezita exulatum abierit, argentum ut petam,
 ut ego potius comedim quam ille. THER. Iusseram salvere te. 560
 CAPP. Therapontigone Platagidore, salve; salvos quom advenis
 in Epidaurum, hic hodie apud me — numquam delinges salem.
 THER. Bene vocas, verum locata res est — ut male sit tibi.
 sed quid agit meum mercimonium apud te? CAPP. Nil apud mé quidem,
 ne facias testis, neque equidem debeo quicquam. THER. Quid est? 565
 CAPP. Quod fui iuratus feci. THER. Reddin an non virginem,
 prius quam te huic meae machaerae obicio, mastigia?
 CAPP. Vapulare ego te vehementer iubeo: ne me territes.
 illa abductast, tu auferere hinc a me, si perges mihi
 male loqui, profecto, cui ego nisi malum nil debeo. 570
 T. Mihi malum minitare? C. Atque edepol non minitabor, sed dabo,
 mihi si perges mólestus esse. THER. Leno minitatur mihi,
 meaeque pugnae proeliales plurimae optritae iacent?
 at ita me machaera et clupeus *
 bene iuvent pugnantem in acie: nisi mi virgo redditur, 575

550 tuumque VE 551 qui Vssingius: qui iis tabelles VE 552 iis
 VE, *is B 553 habeo solutas 554 aut: at BV et corr. E; cf. Abrahamus
 stud. Pl. 218 aetatem post quidem, corr. Redstobius in Fleckeiseni ann. 139, 176;
 de corruptela cf. 508 lubet Camerarius: uiuet 557 CAPPADOX LENO. MILES B,
 CAPPADOX MILES LENO VE pers. militis B¹VE facetiae quales Aul. 207
 559 exulatum B¹E petat B¹VE 560 MIL. B² in ras.: CA. VE 561 C.
 om. VE 562 delingens VE 563 M. hic omissum praemittitur v. 564 VE
 locata Fleckeisenus: uocata; ambigue et ut Stich. 472 et quasi mercede mandaverit
 ut lenoni male sit 565 sq. colloquii decurtati vestigia habent 566 virginem:
 mulierem Festus 372 ext.; cf. v. 575; Pers. 521 567 item Festus 568 uapula
 ergo te Festus 375, qui testatur uapula iubeo Lond., Festus: iubebo
 570 mala eloqui B¹, male eloqui VEB² 571 minitaris B¹ 574 sq. disp. B:
 At — pugnantem | In — redditur, lacunae nullum indicium clipeus BV, clip-
 peus E (et lorica et cassida) Lambinus; pron. poss. versum clausit ut 577

iam ego te faciam ut hic formicae frustillatim differant.

CAPP. At ita me volsellae, pecten, speculum, calamistrum meum bene me amassint meaque axitia linteumque extersui,

ut ego tua magnifica verba néque istas tuas magnas minas non pluris facio quam ancillam meam quae latrinam lavat. 580

ego illam reddidi qui argentum a te attulit. THER. Quis is est homo?

CAPP. Tuom libertum ésse aiebat sese Summanum. THER. Meum?

attat, Curculio hercle verba mihi dedit, cum cogito.

is mihi anulum subripuit. CAPP. Perdidistin tu anulum?

miles pulchre centuriatus est expuncto in manipulo. 585

THER. Vbi nunc Curculionem inveniam? CAPP. In tritico facillume,

vel quingentos curculiones pro uno faxo reperias.

ego abeo, vale atque salve. — THER. Male vale, male sit tibi.

quid ego faciam? maneam an abeam? sicin mi esse os oblitum?

cupio dare mercedem qui illunc ubi sit commonstret mihi. 590

CVRCVLIO

V 1

Antiquom poëtam audivi scripsisse in tragoedia,

mulieres duas peiores esse quam unam. res itast.

verum mulierem peiorem quam haec amica est Phaedromi

non vidi aut audivi, neque pol dici nec fingi potest

peior quam haec est: quae ubi me habere hunc conspicatast anulum, 595

rogat unde habeam. 'quid id tu quaeris?' 'quia mi quaesitost opus.'

nego me dicere. ut eum eriperet, manum arripuit mordicus.

vix foras me abripui atque effugi. apage istanc caniculam.

PLANESIVM

V 2

Phaedrome, propera.

577 me, cf. *Vssingius ad Amph. 532*: meae *Bothius* calamistrum *neutri generis testatur Charisius 80* 578 maque *VE* axitia *VE*: acicia ut vid. *B*¹, axicia *B*², 'in nostris libris est partim exitia, partim exercitia' *Lambinus*; cf. *Loenius gloss. nom. p. 13, 149* anxicia: meretrix, *Astr. frg. 2, Sitellit. frg. 1* (axitiosus) et *Goetzius in Woelfflini arch. 2, 339* extersum, corr. *Palmerius* 580 lavit *Seyffertus* 581 attuli *B*¹ 582 sese aiebat esse *Camerarius* 583 ante hunc versum desideratur accuratior *Curculionis notatio*, cf. *Ribbeckius l. s. 82 sq.* 585 pulchere *B* es *Pius* 587 reperies ϵ 589 quod *B*¹ sicine *BV*, siccine *E* 591 PARASITVS CVR *B*, PARASITVS *VE* 592 peioras *VE* 594 aut *Fleckeisenus*: neque f•ngi *B*¹, frangi *V* (i sup. a) 595 med *B*, met *VE*¹, cf. 454. 664 habere hunc *Taubmannus*: hunc habere 597 manum (ca) *Ritschelius* 598 arripui appage *VE* PLANESIVM VIRGO · PHEDROMVS ADOLESCENS EIDEM CVR MILES *VE*, PLANESIVM. PHEDROMVS. CVRCVLIO. MILES *B*

PHAEDROMVS

Quid properem? PLAN. Parasitum ne amiseris.

magna res est. PHAED. Nulla est mihi, nam quam habui absumpsi celeriter. 600

PLAN. Teneo. PHAED. Quid negotist? PLAN. Rogita unde istunc
habeat anulum.

pater istum meus gestitavit * CVRC. At mea matertera.

PLAN. Mater ei utendum dederat. CVRC. Pater + uois rusum tibi.

PLAN. Nugas garris. CVRC. Soleo, nam propter eas vivo facilius.

PLAN. Quid nunc? obsecro, parentes ne meos mihi prohibeas. 605

CVRC. Quid ego? sub gemmane abstrusos habeo tuam matrem et patrem?

PLAN. Libera ego sum nata. CVRC. Et alii multi qui nunc seruiunt.

PHAED. Enim vero irascor. CVRC. Dixi equidem tibi, unde ad me hic
pervenerit.

quotiens dicendum est? elusi militem, inquam, in alea.

TH. Salvos sum, eccum quem quaerebam. quid agis, bone vir? CV. Audio. 610

si vis tribus bolis, vel in chlamydem. THER. Quia tu is in malam crucem
cum bolis, cum bulbis? redde mihi iam argentum aut virginem.

CVRC. Quod argentum, quas tu mihi tricas narras? quam tu virginem
me repossis? THER. Quam ab lenone abduxti hodie, scelus viri.

C. Nullam abduxi. T. Certe eccistam video. PH. Virgo haec libera est. 615

THER. Mean ancilla libera ut sit, quam ego numquam emisi manu?

PHAED. Quis tibi hanc dedit mancipio? aut unde emisti? fac sciam.

THER. Ego quidem pro istac rem solvi ab trapezita meo.

quam ego pecuniam quadruplicem abs te et lenone auferam.

PHAED. Qui scis mercari furtivas atque ingenuas virgines, 620

ambula in ius. THER. Non eo. PHAED. Licet [te] antestari?

THER. Non licet.

600 numquam abiit (abituri *E*) *VE* absumsi *B*, assumpsi *E* celerier
VE 602 CVRC. praem. *VE* gestavit *VE* fort. gestitavit (olim) CVRC.:
PLA. *B¹VE* at <pol> *Pylades* 603 PL. om. *VE* uo is *B¹VE*: tuus ϵ
rursum *VE*, risum *B* pater tuus rusum mihi *Gruterus*; nescio an haec
omnia *Curculionis sint*: at mea matertera, mater ei utendum dederat, patruos
eius rursum sibi 605 quid nunc *Curculioni continuatur*, corr. *Ribbeckius*
l. s. 91 sq. cf. *Mil. 1242 (Abrahamus stud. Pl. 203)* 606 sub *B²*: sum *B¹*,
sul *VE* gemman *V*, geminam *E* 609 PH. *Seuffertus*; PL.; contra post
irascor *Phaedromi sermonem intercidisse coniecit Ribbeckius p. 92* 610 quem
om. *B¹VE* CVRC. *i. ras. B²*: PH. *VE* 611 clamidem es (scil. eis)
612 bulbis: bullis *E* mihi iam *Pylades*: etiam 613 item *Nonius 8* (quasi
codd. fere) 614 abduxisti ϵ 615 C. *Pylades*: PH. 620 scies (scias *B*
ante corr.), corr. *Pius* furtitivas *B*, furtitias *V* 621 [te] *Merula* inter-
rogat parasitum, respondet miles non rogatus

PHAEED. Iuppiter te, miles, perdat, intestatus vivo;
 at ego, quem licet, te. accede huc. THER. Servom autestari? CVRC. Vide.
 em ut scias me liberum esse. ergo ambula in ius. THER. Em tibi. 624. 625
 C. O cives, cives. T. Quid clamas? PH. Quid tibi istum tactio est?
 T. Quia mihi lubitum est. PH. Accede huc tu, ego illum tibi dedam, tace.
 PLAN. Phaedrome, obsecro serva me. PH. Tamquam me et genium meum.
 miles, quaeso <te> ut mihi dicas unde illum habeas anulum,
 quem parasitus hic te elusit. PLAN. Per tua genua te obsecro, 630
 ut nos facias certiores. THER. Quid istuc ad vos attinet?
 quaeratis chlamydem et machaeram hanc unde ad me pervenerit.
 CVRC. Vt fastidit gloriosus. THER. Mitte istum, ego dicam omnia.
 CVRC. Nihil est quod ille dicit. PLAN. Fac me certiozem, obsecro.

THER. Ego dicam, surge. hanc rem agite atque animum advortite. 635
 pater meus habuit Periplanes +Planesium
 is prius quam moritur mihi dedit tamquam suo,
 ut aequom fuerat, filio. PLAN. Pro Iuppiter.
 THER. Et isto me heredem fecit. PLAN. <O> Pietas mea,
 serva me, quando ego te servavi sedulo. 640
 frater mi, salve. THER. Qui credam ego istuc? cedo,
 si vera memoras, quae fuit mater tua?
 PLAN. Cleobula. THER. Nutrix quae fuit? PLAN. Arcestrata.
 ea me spectatum tulerat per Dionysia. 644. 645
 postquam illo ventum est, iam, ut me collocaverat,

622 miles L.: male; cf. 720 Capt. 909 623 MIL. praem., Phaedromi
 esse Curculionem compellantis vidit Vssingius te scil. antestor TH. I.
 Robertus: CVRC. serum BV CVRC. Vssingius: MIL. vide cf. Ribbeckius
 p. 96 624. 25 CVRC. praem. VE, MIL. erasum B hem ergo: age
 Brixius Fleckeiseni ann. 123, 52, cf. Nordenus mus. Rhen. 49, 206 TH. em
 Vssingius: em 626 PH. praem. B o om. B PH. om. B¹ tibi istum Guietus:
 istum tibi; cf. Bachius in Studemundi stud. 2, 243 627 Phaedromus Curcu-
 lioni dicit, cf. Ribbeckius 95 sq. 628 PL. Seyffertus: CVRC.; cf. Ribbek-
 kius me et genium B: metigenium V, metin genium E 629 <te> E. Becke-
 rus 630 per tua BE²: perpetua VE¹ 632 clamidem 634 PL. Lambinus:
 PH. <te> obsecro Bothius 635 novae scaenae inscribit MILES B, EIDEM
 VE 636 Periphanes Pius planesium codd.: PL. hem Periphanes Acidalius,
 Bentleius, Fleckeisenus; <istum anulum> Abrahamus stud. Pl. 219; fort. tale
 quid: PL. quid audio? Epid. 434 contulit Goetzius 639 iste, correxi
 <o> s 641 qui ego istuc credam Fleckeisenus haec in brevius contracta
 esse apparet 643 cleobula praeter cle a corr. B, in mg. 1 m. cleobi ceteris
 abscissis arcestrata B 644. 645 fort. tetulit, cf. Poen. 1067; Cist. 90
 dionisia post hunc versum lacunam statuit Fleckeisenus

exoritur ventus turbo, spectacula ibi ruont,
 ego pertimesco: [tum] ibi mé nescio quis arripit
 timidam atque pavidam, nec vivam nec mortuam.
 nec quo me pacto abstulerit possum dicere.

650

Ther. Memini istanc turbam fieri. sed tu dic mihi,

ubi is est homó qui te surripuit? Plan. Nescio.

verum hunc servavi semper mecum una anulum;

cum hoc olim perii. Ther. Cedo, ut inspiciam. CvrC. Sanan es,

quae isti committas? Plan. Sine modo. Ther. Pro Iuppiter, 655

hic est quem egó tibi misi natali die.

tam facile novi quam me. salve, mea soror.

Plan. Frater mi, salve. PhaEd. Deos volo bene vortere

istam rem vobis. CvrC. Et ego nobis omnibus:

tu ut hodie adveniens cenam des sororiam,

660

hic nuptialem cras dabit. promittimus.

Ther. Tace tú. CvrC. Non taceo, quando res vortit bene.

tu istanc desponde huic, miles. ego dotem dabo.

Ther. Quid dotis? CvrC. Egone? ut semper, dum vivat, me alat.

verum hercle dico. Ther. Me lubente feceris.

665

sed leno hic debet nobis triginta minas.

Phaed. Quam ob rem istuc? Ther. Quia ille ita repromisit mihi:

si quisquam hanc liberali asseruisset manu,

sine controversia omne argentum reddere.

nunc eamus ad lenonem. CvrC. Laudo. PhaEd. Hoc prius volo, 670

meam rem ágere. Ther. Quid id est? PhaEd. Vt mihi hanc despondeas.

CvrC. Quid cessas, miles, hanc huic uxorem dare?

T. Si haec volt. Pl. Mi frater, cupio. T. Fiat. C. Bene facis.

Phaed. Spondesne, miles, mi hanc uxorem? Ther. Spondeo.

CvrC. Et ego hoc idem una spondeo. Ther. Lepide facis.

675

sed eccúm lenonem, incedit, thesaurum meum.

647 spectat VE 648 [tum] Kämpmannus 651 memini istanc Gulielmius:

meministin hanc 654 credo VE CvrC B: PhE. VE 657 soror mea B

661 dabit — 662 tu militis, corr. Acidalius 664 Th. Bothius: Ph. med

665 militi tribuitur, corr. Vssingius iubente, corr. Camerarius parasitus

asseverat se eam dotem daturum, miles dicit se lubente eum daturum, i. e. victum

accepturum esse 666 sed Pistoris: et 667 quia (enim) Goetzius 669 contra

uersia B, trouersia VE redderet, corr. Scaliger 670 nunc — lenonem Phae-

dromo tribuuntur, corr. Vssingius pius VE 675 Ph. praem. B unum,

corr. Vssingius; cf. Trin. 1163, consponsorem se facit 676 Ph. praem. B

cf. Stich. 527 sim., nisi thesaurum nominativus; cf. Bachius Studem. stud. 2, 408

CAPPADOX

V 3

Argentariis male credi qui aiunt, nugas praedicant:
 nam et bene et male credi dico; id adeo ego hodie expertus sum. 690
 non male creditur qui numquam reddunt, sed prorsum perit.
 vel ille, decem minas dum solvit, omnis mensas transiit.
 postquam nil fit, clamore hominem posco: ille in ius me vocat;
 pessume metui, ne mihi hodie apud praetorem solveret.
 verum amici compulerunt: reddit argentum domo. 685
 nunc domum properare certumst. THER. Neus tu, leno, te volo.
 PHAED. Et ego te volo. CAPP. At ego vos nolo ambos. THER. Sta sis ilico,
 atque argentum prope propera vomere. CAPP. Quid mecum est tibi?
 aut tibi? THER. Quia ego ex te hodie faciam pilum catapultarium
 atque ita te nervo torquebo, itidem ut catapultae solent. 690
 PHAED. Delicatum te hodie faciam, cum catello ut accubes,
 ferreo ego dico. CAPP. At ego vos ambo in robusto carcere
 ut pereatis. PHAED. Collum obstringe, abduce istum in malam crucem.
 TH. Quidquid est, ipse ibit potius. CA. Pro deum atque hominum fidem,
 hocine pacto indemnatum atque intestatum me abripi? 695
 obsecro, Planesium, et te, Phaedrome, auxilium ut feras.
 PLAN. Frater, obsecro te, noli hunc condemnatum perdere.
 bene et pudice me domi habuit. THER. Haud voluntate id sua:
 Aesculapio huic habeto, quom pudica es, gratiam;
 nam si valuisset, iam pridem quoquo posset mitteret. 700
 PHAED. Animum advortite, <ego> si possum hoc inter vos componere.
 mitte istunc. accede huc, leno. dicam meam sententiam,
 siquidem vultis quod decrero facere. THER. Tibi permittimus:
 CAPP. Dum quidem herele ita iudices, ne quisquam a me argentum auferat.
 T. Quodne promisti? CA. Qui promisti? PH. Lingua. CA. Eadem nunc nego. 705

679 CAPPADOX B, CAPPADOX · EIDEM · LENO · C · VE Curculationem non abesse monuit Ribbeckius p. 99, cf. ad 712. 713 680 nec bene nec male Lambinus (qui scripsit nam nec) ego hodie Bothius: hodie ego VE, hodie B
 682 vel ille L.: velut 683 clamore: e i. ras. E, clamorem V 684 ne mihi B²: nemini 687 illico VE 689 aut tibi Luchsius: aut tecum aut 690 itidem om. Nonius 552 cf. Langeus symb. 275 691 PH. Pistoris: om. 692 ferro Nonius 199 irobusto VE 693 collum sq. militis, quidquid sq. Phaedromi, correxi, cf. 697 695 hocine arripi 696 te ἀπὸ ζωνοῦ, cf. Ter. Eun. 1086 Phacdia et tu, Chaerea, in devotione urbis Macr. sat. 3, 9, 11 Tellus mater, teque, Iuppiter, obtestor 697 indemnatum Pius 698 haut B, aut VE 699 quam VE 700 si is ualuisset B, si noluisset VE quoque VE 701 PH. om. BVE¹ aduerte VE <ego> Fleckeisenus 702 istuc B leno om. VE 703 q. d. f. om. B¹; decretro E t. p. militi Bothius dedit, lenoni codd. 704 iudeces B 705 quodne cf. Skutschius Plaut. u. Rom. 153 promisisti B lingua quoque lenonis VE

dicendi, non rem perden di gratia haec nata est mihi.

PH. Nihil agit, collum obstringe homini. CA. Iam iam faciam ut iusseris.

THER. Quando vir bonus es, responde quod rogo. CAPP. Roga quod lubet.

THER. Promistin, si liberali quisquam hanc assereret manu,
te omne argentum redditurum? CAPP. Non commemini dicere. 710

THER. Quid? negas? CAPP. Nego hercle vero. quo praesente? quo in loco?

THER. Me ipso praesente et Lycone tarpezita. CAPP. Non taces?

THER. Non taceo. CAPP. Non ego te flocci facio; ne me territes.

THER. Me ipso praesente et Lycone factum est. PHAED. Satis credo tibi.
nunc adeo, ut tu scire possis, leno, meam sententiam: 715

libera haec est, hic huius frater est, haec autem illius soror, +
haec mihi nubet: tu huic argentum redde. hoc iudicium meum est.

THER. Tu autem in nervo iam iacebis, nisi mi argentum redditur.

CAPP. Hercle istam rem iudicasti perfidiose, Phaedrome.

et tibi oberit et te, miles, di deaeque perduint. 720

tu me sequere. THER. Quo sequar te? CAPP. Ad trapezitam meum
ad praetorem. nam inde rem solvo omnibus quibus debeo.

THER. Ego te in nervom, haud ad praetorem hinc rapiam, ni argen-
tum refers.

CAPP. Ego te vehementer perire cupio, ne tu [me] nescias.

THER. Itane vero? CAPP. Ita hercle vero. THER. Novi ego hos
pugnos meos. 725

CAPP. Quid tum? THER. Quid tum, rogitas? hisce ego, si tu me ir-
ritaveris,

placidum te hodie reddam. CAPP. Age ergo, recipe actutum. THER. Licet.

PHAED. Tu, miles, apud me cenabis. hodie fient nuptiae.

THER. Quae res bene vortat mi et vobis. spectatores, plaudite.

706 gratia haec B²: haec gratia VE, gratia B¹ 707 PH. L.: TH.
CAP. Pius: PH. 708 (hoc) quod Fleckeisenus; cf. Pseud. 967 Rud. 124;
Bachius in Studemundi stud. 2, 165 quid iubet VE; quod post quod rogo
709 promisistin VE 710 commeni B 712 CVRC. praem. B trapezita
713 TH.: CVRC. B CAP. om. 714 TH. om. 716 illius: huius Luchsius
in Studem. stud. 1, 360 sq., cf. Bachius ib. 2, 343; fort. libera haec, hic huius
frater est, haec autem huius est soror 718 post 720 posuit Acidalius
720 perdiunt BV 723 neruo ni B: in VE 724 [me] Guictus 726 tum:
tu VE utrobique 727 TH. Pylades: PH. recipe. TH. at actutum. CAP.
licet Vssingius 728 PH. Pylades: om. 729 ante spectatores spatium VE
plaudite s: plaudite plaudite PLAVTI CVRCVLIO EXPLICIT VEB²



E P I D I C V S



ARGUMENTVM

Emit fidicinam, filiam credens, senex
Persuasu servi, atque conductam +
Iterum pro amica ei subiecit filii.
Dat erili argentum. eo sororem destinat
Imprudens iuuenis. compressae ac militis
Cognoscit opera sibi senex os sublitum
(**V**t ille amicam, haec quaerebat filiam),
Sed inventa gnata servolum emittit manu.

5

ARGUMENTVM INEPIDICVM PLAVTI *BVE* 2 servi, aliam qui conducticiam
Pylades, fort. conductam (alteram) cf. Klotzius in Fleckeiseni ann 143, 829
3 filii auctor posuit, item v. sq. erili, cf. *Pseud. arg. 1, 6* 5 compressae (a
se) *Opitzius de acrost. Pl. 264; atque Abrahamus stud. Pl. 220*

PERSONAE

EPIDICVS servus
THESPRIO servus
STRATIPPOCLES adolescens
CHAERIBVLVS adolescens
PERIPHANES senex
APOECIDES senex
FIDICINA
MILES
PHILIPPA mulier
ACROPOLISTIS fidicina
DANISTA
TELESTIS virgo
SCAENA ATHENIS

EPIDICVS

I 1

Heüs, adulescens.

THESPRIO

Quis properantem mé reprehendit pállio?

EP. Familiaris. TH. Fateor, nam odio es nimium familiariter.

EP. Réspice vero, Thésprio. TH. Oh,

Epidicumne ego conspior?

EP. Satis recte oculis uteris. 5

TH. Salve. EP. Di dent quae velis.

venire salvom gaudeo. TH. Quid ceterum? EP. Quod eo adsolet:

cena tibi dabitur. TH. Spondeo. EP. Quid? TH. Me accepturum, si dabis.

EP. Quid tú agis? ut vales? exemplum adesse intellego. euge,

córpuentior videre atque habitior. TH. Huic gratia. 10

EP. Quám quidem te iam diu

perdidisse oportuit. 11^a

T. Minus iam furtificus sum quam antehac. E. Quid ita? T. Rapio propalam.

EPIDICVS THESPRIO SERVI DVO P, THESPRIO EPIDICVS A *de scaenae metris*
cf. mus. Rhen. 40, 181sq. 1 TH. om. A *prehendit P* 3. 4 et 5. 6 *coniungit P* 5 *satis om. P* *recte A: certe P; cf. Cist. 545 Mil. 799 (Cas. 260);*
Merc. 186 7 E. om. A *eo (AP) del. Guietus; cf. Cas. 518 Curc. 344; hic*
nescio an subaudiatur accedere, cf. Trin. 378 all. 8 *acumen non sentio; sic*
loqui videntur: quid ceterum quod eo adsolet (A): 'cena tibi dabitur'? E. spon-
deo. TH. quid? E. me accepturum, si dabis 9 *tribus versibus A: quid | tu —*
vales | exempl. — eugae, cf. 25; ceterum versus facit aut eugepae (Camerarius)
aut adesse exemplum vales A: uelis P *exempl. a. i. Thesprionis P, item*
persona mutata ante eugae A, corr. Vssingius (Thesprio debuit intellege); adest.
E. intellego Gruterus 10 *Donatus Eun. 2, 2, 11 corpulentior hercle atque*
habitior habitior praeter Donatum Paulus 102 locum non indicans, corp. gloss.
5, 72: abiliior A, agiliior P; cf. Ter. Eun. 315 11. 11^a *coniungit P* 12 *Ar.*
Plut. 372 μῶν οὐ κέρλοφας ἀλλ' ἡρπακας;

EP. Di immortales te infelicient, ut tu es gradibus grandibus.
 nam ut apud portum te conspexi, curriculo ocepi sequi:
 vix adipiscendi potestas modo fuit. TH. Scurra es. EP. Scio 15
 te esse equidem hominem militarem. TH. Audacter quam vis dicit.
 quid ais? perpetuen valuisti? EP. Varie. TH. Qui varie valent,
 capreaġinum hominum non placet mihi neque pantherinum genus.
 EP. Quid tibi vis dicam nisi quod est? ut illae res? responde. TH. Probe.
 EP. Quid erilis noster filius? TH. Valet pugilice atque athleticae. 20
 EP. Voluptabilem mihi nuntium tuo adventu adportas, Thesprio.
 sed ubist is? TH. Advenit simul. EP. Vbi is ergo est? nisi si in vidulo
 aut si in mellina attulisti. TH. Di te perdant. EP. Te volo —
 percuntari: operam da, opera reddetur tibi.
 TH. Ius dicis. EP. Me decet. TH. Iam tu autem nobis praeturam geris? 25
 EP. Quem dices digniorem esse hominem hodie Athenis alterum?
 TH. At unum a praetura tua,
 Epidice, abest. EP. Quidnam? TH. Scies: 27
 lictores duo, duo ulmei
 fasces virgarum. EP. Vae tibi. 28
 sed quid ais? TH. Quid rogas? EP. Vbi arma sunt Stratippocli?

13 te om. P es AP: is Scutarius et alii, contra quos Dousa et Guliel-
 mius (cf. Hasperus ad Ep. conl. 7, Abrahamus stud. Pl. 220), non melius post
 principia colloquit. διεπεριλεγμένον vocat, cf. Poen. 506 sq. Merc. 595 14 por-
 tam Langrehrus, cf. 217. 221 curculio P 16 quidem P 17 sq. quid
 agis sq. Epidici, varie Thesprionis, qui — genus Epidici, quid — est The-
 sprionis P, concinit A; quod viderunt post 9 sq. ferri non posse, cf. Langenus
 stud. Pl. 288. personas mutari (17 thes., 18 et 19 epid. praem. E), cf. Schredin-
 gerus obs. in Ep. 67 sq. 17 ais Lond.: agis AP 18 capreaġinum AP (capere
 aginum V, caprigenum B²) 19 ut illae res responde: ut illi respon sequente
 spatium P (in spatio add. di B², dit E²), ut illae res ostentia sequente aut nulla
 littera aut una duabusve A (fuisse videtur ostenta pro responde) TH. B²:
 spatium AP p[ρ]οβαλε A 20 TH. post valet P 21 atportas thesprio
 A: adtulisti P 22 adveni P (advenis V) EP. ante nisi P ergo est A:
 egost P 23 de pelli melina cf. Blumnerus d. maximattarif d. Diocl. 124
 dei A cf. Lorenzius ad Mil. 286 24 paululum a marg. sinistro reductus A
 percunctari A redditur E, *reditur (eras. c?) B, reditur V 24—26 disp. P:
 Perc. — decet | iam — quem | Dices — alterum 25. 26 quattuor versibus A:
 ius | d. m. d. | iam — quem | dic. — alterum, etiam duobus ultimis paululum
 reductis; cf. ad v. 9. neque illic neque hic colometriae credi potest 26 dictis
 vel diceis A hominem om. A, quo cola fiunt qualia v. 29. 52. 57 27 at —
 tua versus brevis in A, sequentes usque ad v. 51 desunt; 27 et 28 versus longi
 in P 28 ulmei Hermannus (elem. 161 'placet quod quidam coniecerunt':
 uiminei 29 strathippocli (-phocli E)

- T. Pól illa ad hostis transfugerunt. E. Armane? T. Atque equidem cito. 30
 EP. Sérione dicis tu?
 TH. Sérío, inquam: hostes habent. 31
 EP. Édepol facinus improbum. TH. At iam ante alii fecerunt idem.
 erit illi illa res honori. EP. Qui? TH. Quia ante aliis fuit.
 Mulciber, credo, arma fecit quae habuit Stratippocles:
 travolaverunt ad hostis. EP. Tum ille prognatus Theti 35
 sine perdat: alia apportabunt éi Nerei filiae.
 id módo videndum est, ut materies suppetat scutariis,
 si in singulis stipendiis is ad hostis exuvias dabit.
 TH. Supersede istis rebus iam. EP. Tu ipse, ubi lubet, finem face.
 TH. Desiste percontarier. EP. Loquere ipse: ubist Stratippocles? 40
 TH. Est causa qua causa simul mecum ire veritust. EP. Quidnam id est?
 TH. Patrem videre se nevolt etiam nunc. EP. Quapropter? TH. Scies.
 quia forma lepida et liberali captivam adulescentulam
 dé praeda mercatust. EP. Quid ego ex te audio? TH. Hoc quod fabulor.
 EP. Cúr eam emit? TH. Animi causa. EP. Quót illic homo animos habet? 45
 nam cértó, prius quam hinc ád legionem abiit domo,
 ipsús mandavit mi, áb lenone ut fidicina,
 quam amábat, emeretur sibi. id ei impetratum réddidi.
 TH. Vtémque in alto ventust, Epidice, exim velum vortitur.
 EP. Vaé misero mihi, male perdidit me. TH. Quid istuc? quidnam est? 50
 EP. Quid istanc quam emit, quanti eam emit? TH. Vili. EP. Haud
 istuc te rogo.
 TH. Quid igitur? EP. Quot minis? TH. Tot: quadraginta minis.

30 quidem, *corr. Luchsius* 31 *versus longus* 32 *cf. Merc. 318*
 33 *antea cf. Trin. 1034. Atticus poeta certos homines notasse videtur*
 35 *tum — 36 filiae item Priscianus 1, 252* 36 *naerei ex narei B; Neriae*
Dziatko Ien. Litt. z. 1879, 238 ex Euphronis frg. 8, 2 K. 37 *scutariis*
(var. lect. scutariis BV) quae de versibus vel 31—33 vel 34—36 vel 37. 38
sive transponendis sive retractatori imputandis dixerunt (cf. Langenus stud.
Pl. 288 sq.) non probamus (cf. Vssingius). travolaverunt post transfugerunt rem
auget et quod v. 37 ad aliud iocandi genus pergitur more fit 39 *item No-*
nnius 40 super sed B¹V, super set ut vid. E ibi B¹ iubet VE fine
B¹ 40 *percunctarier* 42 *videre senem non vult, corr. Hermannus* *scies:*
tu scies VE 43 *adolescensulam* 45—56 *turbata in B versusum descriptio*
 45 *emet VE* 46 *sq. spectatores metro mutato alloquitur* 46 *legationem*
B¹ 47 *ipse fidicinam B¹ (E¹?)* 49 *cf. Poen. 754* *uentus est* *exin B²*
uoratitur VE 50 *ue quid nam istuc? quid est? Camerarius* 51 *uilei*
 52 *accedit A quid igitur s: reddigitur B¹VE, reddigetur B² versusum in*
A bipertitum fuisse ostendunt litterae quae supersunt — a minis versusum brevem
terminantes. 52—107 pauca leguntur A

- Id adeo argentum ab danista apud Thébas sumpsit faenore,
in dies minasque argenti singulas nummis. EP. Papae.
- TH. Ét is danista advenit una cūm eo, qui argentum petit. 55
- EP. Di immortales, ut ego interii basilice. TH. Quid iam? aut quid est,
Epídice? EP. Perdidit me. TH. Quis? EP. Ille qui arma
pérdidit.
- TH. Nam quid ita? EP. Quia cottidie ipse ad me ab legione epistulas
mittebat — sed taceam optimum est,
plus scire satiust quam loqui servom hominem. ea sapientia est. 60
- TH. Nescio edepol quid tu timidus es, trepidas, Epidice, ita voltum tuom +
videór videre commeruisse hic me absente in te aliquid mali.
- EP. Potin út molestus ne sies? TH. Abeo. EP. Asta, abire hinc non sinam.
- TH. Quid nunc me retinés? EP. Amatne istam quam emit de praeda?
TH. Rogas?
- deperit. EP. Detegetur corium de tergo meo. + 65
- TH. Plusque amat quam te umquam amavit. EP. Iuppiter te perduit.
TH. Mitte nunciam, nam ille me vetuit domum
venire, ad Chaeribulum iussit huc in proximum;
ibi manere iussit, eo venturust ipse. EP. Quid ita? TH. Dicam:
quía patrem prius convenire se non volt neque conspicari, 70
quám id argentum, quod debetur pro illa, denumeraverit.
EP. Eú edepol res turbulentas. TH. Mitte me ut eam nunciam.

53 sumpsti VE 54 pape B, eape VE 55 qui: atque Seyffertus
(Goetzii praef. 22) 56 de] A basilisce VE, balisce B 57 non reductus
in A perdidit arma, corr. Pylades 58 nam A: num P cotidie VE
epistolas 59 sq. ut supra describit A, Mittebat — loqui | Servum — es | Tre-
pidas — comm. etc. P (cf. ad 45 sq.) 59 obtimum VE 60 satius est
61 nescio e]e — etiam A quid: quod V et sequente ras. 1 litt. B, qui E
timidus es B: timides V, om. E, sic versus fit; delendum potius trepidas, deinde
fort. in voltu tuo 62 vide[or] uide] — etiam A; cf. ad Curc. 260 63 fort.
poten A sis assta B huic VE inter 64 et 65 in A tres versus breves
intercesserunt, qui legi nequeunt; primus ultima verba versus 64 continuasse
videtur 65 deper et in fine —go meo ut vid. A Nonius 278 degere est
detrahere: Pl. in E. degitur corium de tergo meo fort. degetur (igitur), cf.
Fleckeisenus ann. 119, 767 sq. 66 plusque am- et p[er]d[er]uit A, deinde tres
versus quorum tertius brevis fuisse videtur, deinde (68) u[er]u]m —proximum
descriptio in P (v. s.): Detegetur — amavit | Iupp. — domum | Venire — iussit |
Eo — patrem etc. 68 cheribulum 67 tripodia et dimeter troch., 68 trip.
et dim. iamb., sed incerta 69 ibi m — et dicā ut vid. A uenturus est
70 qu- et neque conspicari A se convenire, corr. Pylades 71 qu- et-mera-
uerit A dinumeraverit, cf. 353. 367 72 e- (potius quam h) et —nciam A
eu P, A ut vid.: heu B² turbulentus VE post 72 in A 5 versus breves

EP. Haécine ubi scibit senex,
púppis pereunda est probe.
TH. Quid istuc ad me attinet,
quó tu intereas modo?

75

EP. Quia perire solus nolo, te cupio perire mecum,
benevolens cum benevolente. TH. Abi in malam rem maxumam a me
cum istac condicione. EP. I sane, siquidem festinas magis.

TH. Numquam hominem quemquam conveni, unde abierim lubentius. — 80

EP. Illic hinc abiit. solus nunc es. quo in loco haec res sit vides,
Epidice: nisi quid tibi in tete auxili est, absumptus es.
tantae in te impendent ruinae: nisi suffulcis firmiter,
non potes subsistere, itaque in te inruont montes mali.

néque ego nunc quó modo

85

me éxpeditum ex impedito faciam, consilium placet.

égo miser pérpuli

meis dolis senem, ut censeret suam sese emere filiam:

is suo filio

fidicinam emit, quam ipse amat, quam ábiens mandavit mihi.

sí sibi nunc álteram

90

áb legione adduxit animi causa, corium perdidit.

nam úbi senex sénsarit

91^a

sibi data esse verba, virgis dorsum despoliet meum.

át enim tu praecave.

át enim — bat enim, nihil est istuc. plane hoc corruptumst caput.

néquam homo es, Epidice.

95

qui lubidost male loqui?

97

sine scripturae reliquiis, deinde v. 77; discriptio in P: Mitte me — puppis |
Pereunda — modo | Quia — benevolente etc. 75. 76 cretici; med et interbitas
(304. 433) trochaeos facient, cf. R. Muellerus de Epid. 34 77—79 systema
trochaicum 77 qu- et -re mecum A 78 b[e]n[e]quo[le]n[is] cum be[n]- et [ma]-
l[am] A b. c. b. scil. perire cupio 79 et S1 fere servati A 79 [si qu]id[em]
A: siquid P 80 numqu- A iubentius VE 81 quo — 85 nunc om. VE
(qui v. 81 habent es nunc pro nunc es) 85—90 versuum discriptio turbata
in P (v. s.) 85 duo versus in A: [ne]q- | quomodo 87 duo versus in A: —
[per]pul[i] 89 item, n. l. 90 fidicin- A amabat Guictus, ipse emundam
abiens Vssingius; cf. 46 91 sq. disp. P: Si — perdidit | Nam — meum |
At — caput | Nequam — Epidice Qui — rogas | Tu etc. 91 longus versus a
s[ic] incipit A (reliqua n. l.) si om. VE animi causa cf. 45 abduxit
anima VE 92 ut 89 A 93 depoliet Palmerius 94 duo versus in A: at
eni[m tu] | praecave 95 at enim bat enim A: om. P; cf. Pers. 212 Pseud. 235
96 ut 89 A 97 in fine [dese]r[i]s A

quía tu tete deseris.

quid faciam? mén rogas?

tu quidem antehac aliis solebas dare consilia mutua.

aliquid aliqua reperiundumst. sed ego cesso ire obviam 100

adulescenti, ut quid negoti sit sciam. atque ipse illic est.

tristis est. cum Chaeribulo incedit aequali suo.

huc concedam, orationem unde horum placide persequar.

STRATIPPOCLES

I 2

Rem tibi sum elocutus omnem, Chaeribule, atque admodum

meorum maerorum atque amorum summam edictavi tibi. 105

CHAERIBVLVS

Praeter aetatem et virtutem stultus es, Stratippocles.

idne pudet te, quia captivam genere prognatam bono

de praeda es mercatus? quis erit, vitio qui id vortat tibi?

STR. Qui invident omnes inimicos mi illoc facto repperi;

at pudicitiae eius numquam nec vim nec vitium attuli. 110

CHAER. Iam istoc probior [es] meo quidem animo, cum in amore temperes.

STR. Nihil agit qui diffidentem verbis solatur suis;

is est amicus, qui in re dubia re iuvat, ubi rest opus.

CHAER. Quid tibi me vis facere? STR. Argenti dare quadraginta minas,
quod danistae detur, unde ego illud sumpsi faenore. 115

CHAER. Si herele haberem * STR. Nam quid te igitur retulit
beneficum esse oratione, si ad rem auxilium emortuom est?

CHAER. Quin edepol egomet clamore differor, difflagitor.

STR. Malim istius modi mihi amicos furno mersos quam foro.

sed operam Epidici nunc me emere pretio pretioso velim. 120

98 duo versus in A: q[uid] f[aci]am | [m]en rogas men tu rogas P
99 tu qu[idem] etiam A cf. Buechelerus in Woelffl. arch. 3, 146 100 ali-
q[uid] A: quid post lacunam P repperiundum est V, reppiundum est E,
reperiperiundumst B censo VE 101 adolescenti P 104 STRATIPPOCLES
CHERIBOLVS ADOLESCENTES EPIDICVS (EP. om. E) SERVVS DV P — EPIDICVS A
104 cheribole VE, chribole B 105 eorum VE 107 bono AP: probo var.
l. P cf. Hor. carm. II 4; similia huius et sequentis scaenae initia 108 de
Studemundus (v. 44. 64. 621): in P, im A 109—111 om. A, delent post Gepper-
tum (cf. Lueberti stud. gr. 2, 133). ad 109 cf. Most. 307 Truc. 745; versu 110
cur careri non possit dixit Dousa expl. 2, 15. quamquam neque v. 108 neque
v. 111 recte excipit v. 112 (cf. Hasperus ad Epid. 15) 110 eius B: et VE
111 [es] Muellerus pros. 136 adn. temperas Brixius 114—149 deest A
115 datur, corr. Pius 116 intercidit pollicerer (Muellerus) vel hau pollicerer,
cf. 331 Pers. 45 Bacch. 635 117 beneficium VE 118 differor difflagitor (difat.
V, defat. E), corr. Vsenerus 119 mensos

quem quidem ego hominem irrigatum plagis pistori dabo,
 nisi hodie prius comparassit mihi quadraginta minas,
 quam argenti fuero elocutus ei postremam syllabam.
 EP. Salva res est: bene promittit, spero servabit fidem.
 sine meo sumptu paratae iam sunt scapulis symbolae. 123
 aggrediar hominem. advenientem peregre erum [suom] Stratippoclem
 impertit salute servos Epidicus. STR. Vbi is est? EP. Adest.
 salvom huc advenisse — STR. Tam tibi istuc credo quam mihi.
 EP. Benene usque valuisti? STR. A morbo valui, ab animo aeger fui.
 EP. Quod ad me attinuit, ego curavi: quod mandavisti mihi 130
 impetratum est, empta ancilla, quod tute ad me litteras
 missiculabas. STR. Perdidisti omnem operam. EP. Nam qui perdidit?
 STR. Quia meo neque cara est cordi neque placet. EP. Quid retulit
 mihi tanto opere te mandare et mittere ad me epistulas?
 STR. Illam amabam olim, nunc iam alia cura impendet pectori. 135
 EP. Hercle miserum est ingratum esse homini id quod facias bene.
 ego quod bene feci male feci, quia amor mutavit locum.
 STR. Desipiebam mentis, cum illa scripta mittebam tibi.
 EP. Men piacularem oportet fieri ob stultitiam tuam,
 ut meum tergum tuae stultitiae subdas succidaneum? 140
 STR. Quid istic? verba facimus. huic homini opust quadraginta minis
 celeriter calidis, danistae quas resolvat, et cito.
 EP. Dic modo unde auferre me vis. a quo trapezita peto?
 STR. Vnde libet. nam ni ante solem occasum elo*
 meam domum ne inbitas: tu te in pistrinum * 145
 EP. Facile tu istuc sine periculo et cura, corde libero
 fabulare; novi ego nostros: mihi dolet cum ego vapulo.
 STR. Quid tu nunc? patierin ut ego me interimam? EP. Ne feceris.

123 sillabam 124 promitte VE fidem Lambinus: idem 125 sim-
 bolae 126 suum om. ε stratippoclen (p E) VEB² 127 impertit Weisius:
 salua impertit 128 saluom Seyffertus (Curc. ed. Goetz. pr. 17): saluum te
 gaudeo 130 mandasti 131 emptast 134 tantopere 135 cf. Capt. 266.
 nunciam locum non habet, cf. Langenus symb. 287 136 hominem, corr. Pal-
 merius 137 feci bene B 138 illa scripta mitterem Nonius 499, illas scriptas
 mittebam codd. 139 al piacularem VE, ad piac. ascr. i peculiarem B
 140 tuae stultitiae Gellius 4, 6, 4: stultitiae tuae codd. non vitiose succidana-
 neum VE 141 S. Angelius: CH. distinxit Studemundus stud. 2, 271 opus
 est 142 resoluas, corr. Pylades; fort. resolvam, sed 143 uis me Quietus (tarpe-
 zita Ritschelius op. 2, 524 sq.) 144 nisi ut vid. B ante corr. elo etiam
 corruptum; e.g. (alicunde elicueris) 145 pristinum B, cf. Pers. 420, Pseud. 1060
 velut (ultra conferas) 147 ioui VE

ego istuc accedam periculum potius atque audaciam.

STR. Nunc places, nunc ego te laudo. EP. Patiar ego istuc quod lubet. 150

STR. Quid illa fiet fidicina igitur? EP. Aliqua res reperibitur, aliqua ope exsolvar, extricabor aliqua. STR. Plenus consili es.

novi ego te. EP. Est Euboicus miles locuples, multo auro potens, qui ubi tibi istam emptam esse scibit atque hanc adductam alteram, continuo te orabit ultro ut illam tramittas sibi. 155

sed ubi illa est quam tu adduxisti tecum? STR. Iam faxo hic erit.

CH. Quid hic nunc agimus? ST. Eamus intro huc ad te, ut hunc hodie diem luculentum habeamus. — EP. Ite intro, ego de re argentaria iam senatum convocabo in corde consiliarium,

quoi potissimum indicatur bellum unde argentum auferam. 160

Epidice, vide quid agas, ita res subito haec obiectast tibi; non enim nunc tibi dormitandi neque cunctandi copia est: adeundumst. senem oppugnare certumst consilium mihi.

i ubi intro atque adulescenti dic iam nostro erili filio,

ne hinc foras ambulet neve usquam obviam veniat seni. — 165

APOECIDES

II 1

Plérique homines, quos cum nil refert pudet,

ubi pudendum est ibi eos deserit pudor,

quom usus est ut pudeat.

is adeo tu es. quid est quod pudendum siet,

genere natam bono pauperem domum 170

ducere te uxorem? 170^a

150 *accedit A* ego *om. A* istuc *A* 151 illa *A*, *Nonius* 508: de illa *P* res *A*, *Nonius*: re *P* repper[ri]bitur *AVE*, *Nonius* 152 ope *del. Langenus symb.* 68 (*alienum esse ab usu Plautino non recte dicit Abrahamus stud. Pl.* 221) exsoluam *P* consilii es *P*: consiliis *A* 154 tibi *om. A* 155 transmittas *P*, *cf.* 463 157 S.: *spat. om. A* 158 luculente *P*, 160 cui *P*, qui *A* 162 dormitandum *P* [est] *A*: est tibi *P* 163 adeundum *A*, adeundem *VE*, at eundem (*n sup. scr.*) *B*, *i. e.* adeund'ē (*E*³), *corr. Merula* mi[hi] *A*: *om. P* 164 i abi *L.*: i i abi *P*, ibo *A* diciam *B*: ditiam *var. l. VE*, dicam *AVE* adolescenti et herili *P* 165 ne hinc *A*: ne (nec *B*) hic *P*; hinc: iam ex ostio loquitur; *cf. Langenus symb.* 206 exambulet *A* usquam *om. A* 166 APOECIDES PERIPHANES SENES II·DV (II *om. B*) *P*, APOEODES PERIPHANES *A* *disp. ut supra A*; sic *P*: Plerique — est | Ibi — qui (*sed Is B*) | Des — domum (*sed Genere B*) | Ducere — comm. | Hanc — filium | At — exsequi | Cuius — hostiis | Neque — vivendo | Oh — aer. | Ac. — pulcra | Edepol — maritatat 166—168 duo trimetra troch. *catal. cum ithyphallico (cf. 170^a 172)*; *cf. Vahlenus Herm.* 15, 263 168 usust *A* 169 quid est *A*: qui des *P* 170 pauperem *P*: parem et in *mg.* pauperem *A* 170^a te *om. P (cf. 475)* *cf. ad Pseud.* 141

praesertim eam, qua ex tibi commemores hanc quae domist
filiam prognatam.

PERIPHANES

Révereor filium. AP. At pól ego te crédidi
úxorem, quam tu éxtulisti, pudore éxsequi,
cúius quotiéns sepulcrúm vides, sácrificas 175
ílico Orco hóstiis, néque adeo iniúria,
quíá licitumst eam tibi vivendo vincere. PER. Oh,
Hércules égo fui, dum illa mecúm fuit;
neque séxta aerumna acérbior Herculi, quam illa mihi obiéctast.
AP. Pulcra édepol dos pecuniast. PER. Quae quidem pol non maritast. 180

EPIDICVS

II 2

St, tacéte, habete animúm bonum.

liquido éx eo foras auspicio, aví sinistra;
acútum cultrum habeo, senis qui exénterem marsúppium.
sed eccum ípsum ante aedis conspicor Apoecide + 184. 185
qualis volo vetulos duo.
iam ego mé convortam in hirúdinem atque eorum éxsugebo sánguinem,
senáti qui columén cluent.

*

171 domi est *P*: domost *A* 172 filiam *A*: familiam *P* (in ras. *B*) cf. *Curc. 98 Pseud. 240*; sed fort. hanc — prognatam item dim. anap. 173 reuereor *AV*: ex corr. *B* (reor in ras.) et *E* (ex reuertor) 174 cf. *Anph. 223 Rud. 677* 176 horco ostiis *A* 177 schol. *Aen. 11, 160 Pl.* in *E*: quia tibi licuit eum vivendo vincere senarius, cf. *Meyerus act. acad. Bav. 1884, 96, Klotzius 342* 180 *P. om. A*; cf. *Porphyrio ad carm. saec. 20* ait senex 'pulchra — est' et alter respondet 'quae — est' maritast *A*, testatur *Porph.*: maritastat *P* 181 EPIDICVS SERVVS APOECIDES PERIPHANES SENES DVO C (C om. *VE*), EPIDICVS PERIPHANES APOETIDES *A* disp. in *P*: St — sinistra | Acutum — apoec. | Qualis — duo | Iam — senati | Qui — tuum | Nam e. q. s. 181 st tacete *A*: st ateitacete (eita *B*² ut vid.) *E*, atat certe *E*, post spat. tat cete *V* 182 auspicio foras *Reizius* sinixtra *A* 183—213 de est *A* (f. 264, i. e. 38 versus, ut plures fuisse quam in *P* probabiliter coniciat *Goetzius anal. Pl. 111 et Studemundus, cf. ad 184 sq.*) 183 † extenterem *B*² *mg.* marsupium *V*, marsupii *E* 184. 185 apoecide (-e *E*) *VEB*², apociden *B*; (erum meum atque) Apoecidem *Goetzius*, (et) Apoecidem *Acidalius*, sufficit (cum) Apoecide 186 ante qualis lacuna indicata in *B* duos *V*¹, ut postulat *Studemundus in Woefflini arch. 3. 551* 186 uortam *Nonius 479* hirundinem *VE*, erundinem (479) et irundines, urund. (102) *Nonius* exsugebo *B*, *Nonius 479*: exugelo *VE*, exorbebo testatur *Nonius 102* 185 senati testatur *Nonius 484* cluet *B*² intercisisse nonnulla vidit *R. Muellerus*; atque *Periphanius primum sermonem fuisse scaenae in A titulus indicat*

(AP.) cōtinuo ut maritus fiat. PER. Laudo consilium tuom. 159. 190
 nam ego illum audiui in amorem haerere apud nescio quam fidicinam,
 id ego excrucior. EP. Di hercle omnis me adiuvant augent amant:
 ipsi hi quidem mihi dant viam, quo pacto ab se argentum auferam.
 age nunciam orna te, Epidice, et palliolum in collum conice
 itaque adsimulato quasi per urbem totam hominem quaesiveris. 195

age, si quid agis. di immortales, utinam conveniam domi
 Periphanem, per omnem urbem quem sum defessus quaerere:
 per medicinas, per tonstrinas, in gymnasium atque in foro,
 per myropolia et lanienas circumque argentarias.
 rogitando sum raucus factus, paene in cursu concidi. 200

PER. Epidice. EP. Epidicum quis est qui revocat? PER. Ego sum,
 Periphanes.

AP. Et ego Apoecides sum. EP. Et ego quidem sum Epidicus. sed,
 ere, optuma

vos video opportunitate ambo advenire. PER. Quid rei est?

EP. Mane (dum), sine respirem quaeso. PER. Immo adquiesce. EP. Animo
 malest.

A. Recipe anhelitum. P. Clementer, requiesce. E. Animum advortite. 205

a legione omnes remissi sunt domum Thebis. AP. (Quis hoc)
 dicit factum? E. Ego ita factum esse dico. P. Scin tu istuc? E. Scio.

PER. Qui tu scis? EP. Quia ego ire vidi milites plenis viis;
 arma referunt et iumenta ducunt. PER. Nimis factum bene.

EP. Tum captivorum quid ducunt secum! pueros, virgines, 210
 binos, ternos, alius quinque; fit concursus per vias,
 filios suos quisque visunt. PER. Hercle rem gestam bene.

EP. Tum meretricum numerus tantus, quantum in urbe omni fuit,
 obviam ornatae occurrebant suis quaeque amatoribus,

191 amorem B²: morem B¹VE; amore Camerarius; cf. Cas. 242, leg. agr.
 (CIL. 1, 200) 75 et Poen. 1278, Catonis r. r. p. 52, 20 K. al.; Pers. 535
 192 excruor me hercle omnis Langenus 194 epydice B pallium Gellius
 4, 17, 4 (qui testatur conice scripturam) 196 coueniam B 198 per alterum
 om. VE 201 P. Acidalius: A. epidictum B¹VE 202 quidem ego Muellerus,
 cf. Luchsius comm. pros. 1, 16 203 ambo (amabo VE) aduenire oppor-
 tunitate (oport. VE), corr. Bothius 204 (dum) Brixius 205 A. recipe Bri-
 xius: recipiam clementer cf. Merc. 952; Fronto p. 26 lente, otiose, clementer
 206 (quis hoc) Camerarius 207 dicit Reizius, cf. Wagnerus in Fleckeiseni
 ann. 89, 631 sq.: scit 211 quinque ε: quisque (recte hic quinque, non quinos)
 Lambinus, fortasse rectius aliquis quinque) 213 quantus E, quod expectatur
 214 sic AP, cf. 653; (ibi) amatoribus Muellerus

eos captabant. id adeo qui maxime animum advorterim? 215
 pleraeque eae sub vestimentis secum habebant retia.
 quom ad portam venio, atque ego illam illi video praestolarier
 et cum ea tibicinae ibant quattuor. PER. Quicum, Epidice?
 EP. Cum illa quam tuos gnatus annos multos deamat, deperit,
 ubi fidemque remque seque teque properat perdere; 220
 ea praestolabatur illum apud portam. PER. Viden veneficam?
 EP. Sed vestita, aurata, ornata ut lepide, ut concinne, ut nove.
 PER. Quid erat induta? an regillam induculam an mendiculam?
 EP. Inpluviatam, ut istaec faciunt vestimentis nomina.
 PER. Vtin inpluvium induta fuerit? EP. Quid istuc tam mirabile est? 225
 quasi non fundis exornatae multae incedant per vias.
 at tributus quom imperatus est, negant pendi potis:
 illis quibus tributus maior penditur, pendi potest.
 quid istae, quae vesti quotannis nomina inveniunt nova?
 tunicam rallam, tunicam spissam, linteolum caesicium, 230
 indusiatam, patagiata, caltulam aut crocotulam,
 subparum aut subnimum, ricam, basilicum aut exoticum,
 cumatile aut plumatile, carinum aut cerinum — gerrae maxumae.

215 animaduorterint *A* 217 portam *AV*: portum *BE* 218 quatuor *P*
 219 cum *A*: quom *P* 220 fidemque remque *A* 221 beneficam *A*
 222 ornata *A*: ornamenta *P* 223 *Nonius* 539 regilla — a regia dicta — : an
 regillam tuniculam indulam (*scil. super induculam scriptum erat tunicam*) an
 mendiculam 224 inpluviata *A*, *Nonius* 548 istae faciunt *A*, *Nonius*, istaec
 facimus (*mus in ras. B²*) *P* 225 *P. om.* utin *P*: ut *A* fuerit *A*: erit *P*
E. Bothius: *P.* tam *A*: *om. P* 226 eundis *A* 227 cum *A*, qum *B*,
 quin *V*, cui *E* potesse *P* 228 tributis *A* 229—235 postea insertos esse
probabiliter Wagnerus contendit. praecipue mirificum est de matronis non de
meretricibus haec dici (235). cf. Aul. 508 sq. 229 uestei quodannis *A*
 230 rallam *A*, *Nonius* 539: raliam *B*, ralia *VE* caesicium *A*, *Nonius* 539:
 caesitium *P* 231 *Varro l. l. 5, 131* unum genus quod foris ac palam, palla;
 alterum quod intus, a quo intusium, id quod *Pl.* dicit 'intusiatam *e. q. s.*;
Nonius 540 indusium — quasi intusium. *Pl.* in *E.* 'indusiata *e. q. s.*', deinde
s. patagium: 'indusiata patagiata', *seq. cap. s. caltulam*: 'illusiata *e. q. s.*'
 indusiatam sic *AP*, *cf. Aul. 509* caltulam *AB*, *Nonius* 548: catulam *VE*,
Nonius 540, caltulum *Varronis cod.* aut: ac *Varro* crocotulam *A*,
Varro, *Nonius* 548: proputulam *Nonius* 540, crutulam *P* 232 *Nonius* 540
s. supparum totum habet, s. rica ricam sq., s. exoticum b. a. e. supparum *A*
 subnimum *Nonius*: sub miniam *P*, subnimmiam *A*; *explicavit Brandisius de asp.*
lat. 23 (Onions Journ. of philol. 14, 75). cf. praeter cetera Rud. 422 est
 ritam *Nonius s. supp.*, rica *s. rica* 233 *Nonius* 549 cerinum a ceriae colore.
Pl. in *E.* 'plumatile aut cumatile, cerinum aut gelinum'; *id. 548 cumatilis —*
 a graeco tractum (*λίματα*). *Pl.* in *E.* 'cum. aut pl.' simul *Titini fragmento*

cani quoque etiam ademptumst nomen. PER. Qui? EP. Vocant Laconicum. haec vocabula auctiones subigunt ut faciant viros. 235

AP. Quin tu ut ocepisti loquere? EP. Ocepere aliae mulieres duae post me sic fabulari inter sese — égo abcessi sciens paulum ab illis, dissimulabam earum operam sermoni dare; nec satis exaudibam, nec sermonis fallebar tamen, quae loquerentur. PER. Id lubidost scire. EP. Ibi illarum altera 240

dixit illi quicum ipsa ibat — (PER. Quid? EP. Tace ergo, ut audias) postquam illam sunt conspicatae, quam tuos gnatus deperit: 'quam facile et quam fortunate évenit illi, obsecro, mulieri, quam liberare volt amator.' 'quisnam is est?' 245

inquit altera illi. ibi illa nominat Stratippoclem

Periphanei filium. PER. Perii herele. quid ego ex te audio? 245

EP. Hoc quod actum est. egomet postquam id illas audivi loqui, coepi rursus vorsum ad illas pauxillatim accedere, quasi retruderet hominum me vis invitum. PER. Intellego.

EP. Ibi illa interrogavit illam: 'qui scis? quis id dixit tibi?' 250

'quin hodie adlatae tabellae sunt ad eam a Stratippocle, eum argentum sumpsisse apud Thébas ab danista faenore, id paratum et sese ob eam rem id ferre. PER. Certo ego occidi. EP. Haec sic aibat: sic audivisse ex eapse atque epistula.

PER. Quid ego nunc faciam? consilium a te expetesso, Apoecides. 255

(v. 114) adlato quod utramque prosodiam patitur); id. 540 plumatile aut clauatum aut ex plumis factum. Pl. in E. 'cum. aut pl.' carinum A: garinum P, cf. Aul. 510 cerinum Nonius 549: gerrinum AP (gerrinium E) ad ζύματα aptavit cumatile, eius analogiam sequitur plumatile (quod ad πλύμα refert Stovasserus stud. Vindob. 6, 214); carinum ζαρένον est (Wilamowitzius), ei assimilavit cerinum a cera, cui assonant gerrae, omnia comice 234 adeptust A EP. — PER. P eubeant A 235 auctiones B, aut tiones E, aut ciones V uiri P; cf. 606 236 occipere B¹VE 237 quae sic post me A fabulare A abcessi solens P 238 earum operam sermoni A: me harum sermoni operam P 239 exaudiebam A 244 quam liberare vult A: liberare (liberare B², om. B¹) quam vult P in hoc versu desinit V, in cuius vicem succedet I (Londinensis) 245 inquit A illa Ritschelius: illi A, om. P strathippoclem A, stratippodem (-den B) BE, stratiphoclen I (item 251) 246 periphane (—ϕ IB²) P, perifani A, corr. Ritschelius peri A 247 est om. P postquam id A: post ibi P 248 versum A pausillatim A, gloss. Pl. 250 quis: qui A 251 quin AP: quia Bothius allatae sunt tabellae P, adlatae tabellae A, corr. Guictus strathippocle A 252-419 desunt A 253 ob eam rem ἀπὸ ζωνοῦ (cf. Pseud. 543) certo Kampmannus: cedo B, cede I, om. E 254 aiebat ex eapse Kampmannus: se abse post atque eras. ab B 255 nunc faciam Seyffertus in praef. Curc. ed. G. p. 18, Kellerhoffus in Studemundi stud. 2, 55: faciam nunc

AP. Reperiamus aliquid calidi conducibilis consili.

nam ille quidem aut iam hic aderit, credo herele, aut iam adest. EP. Si aequom siet

me plus sapere quam vos, dederim vobis consilium catum,

quod laudetis, ut ego opino, uterque, PER. Ergo ubi id est, Epidice?

EP. Atque ad eam rem conducibile. AP. Quid istuc dubitas dicere? 260

EP. Vos priores esse oportet, nos posterius dicere,

qui plus sapitis. PER. Eia vero, age dic. EP. At deridebitis.

AP. Non edepol faciemus. EP. Immo, si placebit, utitor,

consilium si non placebit, reperitote rectius.

mihī istic nec seritur nec metitur, nisi ea quae tu vis volo. 265

PER. Gratiam habeo; fac participes nos tuae sapientiae.

EP. Continuo arbitretur uxor tuo gnato atque ut fidicinam

illam quam is volt liberare, quae illum corrumpit tibi,

ulciscare atque ita curetur, usque ad mortem ut seruiat.

AP. Fieri oportet. PER. Facere cupio quidvis, dum id fiat modo. EP. Em, 270

nunc occasiost faciundi, prius quam in urbem advenerit,

sicut cras hic aderit, hodie non venit. PER. Qui scis? EP. Scio.

quia mihī alius dixit qui illinc venit, mane hic adfore.

PER. Quin tu eloquere, quid faciemus? EP. Sic faciendum censeo

quasi tu cupias liberare fidicinam animi gratia 275

quasique ames vehementer tu illam. P. Quam ad rem istuc refert? E. Rogas?

ut enim praestines argento, prius quam veniat filius,

atque ut eam te in libertatem dicas emere, PER. Intellego.

EP. Vbi erit empta, ut aliquo ex urbe amoveas; nisi quid est tua

secus sententia. PER. Immo docte. EP. Quid tua autem, Apocides? 280

AP. Quid ego iam nisi te commentum nimis astute intellego?

EP. Iam <simul> igitur amota ei erit omnis consultatio

nuptiarum, ne gravetur quod velis. PER. Vive sapis,

et placet. EP. Tum tu igitur calide quidquid acturu's age.

PER. Rem hercle loquere. EP. Et repperi, haec te qui abscedat suspicio. 285

256 riperiamus B callidi, corr. Dousa 259 opinor 262 quid EI
 eia ex euge B (cf. Goetzii et Loewii praef. Asin. p. 8) 266 tuae — 270 em
 om. EI 267 ut ad Amph. 9; versum ante hunc intercidisse coniecit Goetzius.
 cf. Vssingius 270 hem 271 advenit 272 venerit, corr. Redstobius
 273 illic EI hic var. l. B: hunc B, hic hunc EI 274 E. 5: A faciendo
 EI 276 rogas om. EI 279 est om., cf. v. sq. 280 sententia Weisius:
 sententia est tu, correxi 281 qui BE ad quid ego iam verbum ex in-
 tellego subauditur 282 supplēvi; cf. 279; iam simitur admittere dubitabam
 283 P. Goetzius: A. uiue B: ui EI; coniecerunt nimium, sane, valide
 284 E. om. callide EI 285 haec i. e. huius rei; te ablativus?

PER. Sine me scire. EP. Scibis, audi. AP. Sapit hic pleno pectore.
 EP. Opus est homine qui illo argentum deferat pro fidicina;
 nam te nolo neque opus factost. PER. Quid iam? EP. Ne te censeat
 fili causa facere, PER. Docte. EP. Quo illum ab illa prohibeas:
 ne qua ob eam suspicionem difficultas evenat. 290
 PER. Quém hominem inveniemus ad eam rem utilem? EP. Hic erit optimus,
 hic poterit cavere recte, iura qui et leges tenet.
 PER. Epidico habeas gratiam. EP. Sed ego istuc faciam sedulo:
 ego illum conveniam atque adducam hunc ad eum quoiast fidicina,
 atque argentum ego cum hoc feram. P. Quanti émi potest minimo? EP. Illane? 295
 ad quadraginta fortasse eam posse emi minimo minis.
 verum si plus dederis, referam, nihil in ea re captiost.
 atque id non decem occupatum tibi erit argentum dies.
 PER. Quidum? EP. Quia enim mulierem alius illam adulescens deperit,
 auro opulentus, magnus miles Rhodius, raptor hostium, 300
 gloriosus: is emet illam de te et dabit aurum lubens.
 face modo, est lucrum hic tibi amplum. P. Deos quidem oro. E. Impetras.
 AP. Quin tu is intro atque huic argentum promis? ego visam ad forum.
 Epidice, eo veni. EP. Ne abitas prius quam ego ad te venero.
 A. Vsque opperiar. — P. Sequere tu intro. — E. I, numera, nil ego te moror. 305

nullum esse opinor ego agrum in agro Attico II 3
 acque feracem quám hic est noster Periphanes:
 quin ex oclnso atque obsignato armario
 decutio argenti tantum quantum mihi lubet.
 quod pol ego metuo si senex resciverit, 310
 ne ulmos parasitos faciat, quae usque attondeant.
 sed me una turbat res ratioque, Apoecidi
 quam ostendam fidicinam aliquam conducticiam.
 atque id quoque habeo: mane me iussit senex
 conducere aliquam fidicinam sibi huc domum, 315

288 nam telo non eque opus (n * tolo * non eque opus B¹), corr. Vssingius
 ne: nec BE 290 cueniat 293 epidice, corr. Vssingius istuc,
 quasi Periphanes iusserit; Apoecidi ne tribuantur, sed obstat 294 hunc ad
 eum Vssingius: huc ad te quoiast fidicina B: fidicina epid. (apoe. I)
 illane VE 295 illane B²: om., cf. 294 296 minas, corr. Gronovius
 295 decet, item Nonius 355 299 quid dum B¹ alius illam Bothius: illam
 alius adolescens 301 is Brixius: hic lubens Gruterus: iubeas 302 tace,
 corr. Palmerius impetra, corr. Palmerius 303 hic BE 306 EPIDICVS
 SERVVS BEI oppinor B in (omni) Lomanus 308 armario Pylades: at-
 que armario 309 argentum B, corr. I m. 311 attonde B¹, attondeat E¹

<quae>, dum rem dinam faceret, cantaret sibi;
 ea conducetur atque ei praemonstrabitur
 quo pacto fiat subdola adversus senem.
 ibo intro, argentum accipiam ab damnoso sene. —

STRATIPPOCLES

III 1

Expectando éxedor miser atque exénteror, 320
 quó modo mi Épidici blánda dicta évenant.
 nimis diu máceror: sítne quid nécne sit,
 scíre cupió.

CHAERIBVLVS

Per illám tibi cópiam

copiam parare aliám licet: scivi équidem in principio ilico
 nullám tibi esse in illo copiam. STR. Interii hércle ego. 325
 CHAER. Ábsurde facis qui ángas te animi; si hércle ego illum semel
 préndero,
 núnquam inridére nos illum inultúm sinam servom hominem.
 CHAER. Quid illum facere vis, qui, tibi quoi divitiae domi máxumae sunt,
 is númmum nullum habés neque sodáli tuo in te cópiast. 329, 330
 CHAER. Si hercle hábeam, polliceár lubens, verum áliquid aliqua aliquó modo
 alicúnde ab aliqui aliqua tibi spes est fore méliorem fortúnam.
 STR. Vaé tibi, muricide homo. CHAER. Qui tibi lubet mihi male loqui?
 STR. Quippe tú mi áliquid aliquo modo alicunde ab aliquibus blatis

316 <quae> *Bucchelerus mus. Rhen. 35, 629, qui vindicavit dinam; cf. ad Truc. 307* dinam *B*¹: divinam 320 STRATIPPOCLES (STRATIPHOCLES *I*)
 CHERIBOLVS ADOLESCENTES (DVO *add. I*) *BEI* 320 *sq. disp.*: Exp. — mihi |
 Ep. — maceror | Sic — copiam 321 eueniant 322 sic (sit *E*) ne quid
 (quit *B*) nec nescit 324 copiam *EI*: copiam tibi *B* parere *B* ante corr.
 in *del. Abrahamus stud. Pl. 224* 326 si *sq. Stratippocli dantur* prehen-
 dero 327 inultimum *cretici cum ithyph.* 328 facere *I* var. *l.*: fere *EI*,
 ferre *B* quoi *B*²: cui *I*, qui *B*¹, cui quisi *E*; *cf. Bachius de attr. inv. 28*
 329, 330 is nummum (*ex nummi*) *B*, nummum his *EI* nec 331 áliquid
vindicat v. 334. lene anacoluthon, et properantem linguam sequentes anapaesti
indicant 332 alicunde *B* meliorem *L.*: mecum *Cic. ad fam. 14, 4, I*
 quod si nos ad aliquam alicuius commodi aliquando recuperandi spem fortuna
 reservavit, minus est erratum a nobis 333 *Paulus 125* murricidum: ignavum,
 stultum. *Pl.*: 'murricide homo' ignave iners *vocabulo obscuro substituit*
muricide post Hermolaum Lambinus (cf. schol. Aen. 8, 636, Pompon. inc. 12 R.):
fort. clausula dactylica, deinde dimeter iamb. 334 latis *BE*, latras *B*²

ut cum rediisses ne tibi eius copia esset. STR. Euge.

*

(EP.) ea iam domist pro filia. STR. <Iam> teneo. EP. Nunc cautorem dedit mihi ad hanc rem Apocidem, is ápud forum manet me, [quasi que amaret] caveat. STR. Haud male. EP. Iam ipse cautor captust. ipse in meo cóllo tuos pater cruminam collocavit; 360

is adornat, adueniens domi extemplo ut maritus fias.

STR. Vno persuadebit modo, si illam, quae adducta est mecum, mi adempsit Orcus. EP. Nunc ego hanc astutiam institui.

deveniam ad lenonem domum egomet solus, eum ego docebo.

si quid ad eum adveniam, ut sibi essé datum argentum dicat 365

pro fidicina, argenti minas se habere quinquaginta

(quippe ego qui nudius tertius meis manibus denumeravi

pro illa tua amica, quam pater suam filiam esse retur):

ibi leno sceleratum caput suum imprudens alligabit,

quasi pro illa argentum acceperit, quae tecum adducta nunc est. 370

CHAER. Vorsutior es quam rota figularis. EP. Iam ego parabo

aliquam dolosam fidicinam, nummo conducta quae sit,

quae se emptam simulet, quae senes duo dócte ludificetur.

eam ducet simul Apocides ad tuom patrem. STR. Ut parate.

EP. Eam pérmeditatam, meis dolis astutiisque onustam 375

mittam. sed nimis longum loquor, diu me éstis demorati.

haec scitis iam ut futura sint. abeo. — STR. Bene ambulato.

CHAER. Nimis dóctus ille <est> ad male faciendum. STR. Me equidem certo

356 redisses ne B, sed n ex corr.: ue E, ut I intercuisse videntur talia: <nunc super adducam aliam patri fidicinam; nam quam amabas> 357 E. praem. B (B² ut solet), om. EI pro filia Acidalius: pro illa B² in ras., pelia EI <iam> Brixius auctorem BI, actorem E, corr. s 359 quasi quae amaret caveat codd., atque videntur priora verba sana esse (cf. 275 sq.) et reliquiae eorum quae post v. 355 interciderunt. hic sententia flagitat <suasi ipse ut> caveat E. om. EI <sed> iam Goetzius captus est cf. Capt. 256; Cic. pro Mur. 22 361 veniens, corr. Camerarius 363 dempsit B¹ astutiam hanc Pylades, cf. Kaempfer de pron. pers. 23; possis velut <astu> institui 364 ego del. Pylades 365 si quidem s, fort. si cum illo (si qui ad eum adveniant Camerarius) datum esse Pylades 369 alligavit minarum numerus pugnat cum v. 703. extrema quae tecum etc. παρὰ προοδοξίαν inferuntur: pro conducticia illa argentum acceptum esse Apocides credet, re vera expensum erit pro ea quam Stratippocles adduxerit; eo spectat imprudens 371 versutior item schol. Aen. 2, 62 iam B: ha E, ah I 373 docta EI 374 suum B¹V ST. om. EI 375 E. om. EI permeditatam meis dolis non recte coniungunt. cf. Mil. 903 Trin. 817 376 mitram EI nimis etiam ad diu pertinet 378 <est> Camerarius met quidem B¹

servavit consiliis suis. CHAER. Abeamus intro hinc ad me.

STR. Atque aliquantó lubentius quam abs te sum egressus intus; 350
virtute atque auspicio Epidici cum praeda in castra redeo. —

PERIPHANES

III 3

Non oris causa modo homines aequom fuit
sibi habere speculum, ubi os contemplant suom,
sed qui perspicere possent cor sapientiae,
[igitur perspicere ut possent cordis copiam] 385
ubi id inspexissent, cogitarent postea,
vitam ut vixissent olim in adulescentia.
vel ego, qui dudum fili causa coeperam
ego med excruciare animi, quasi quid filius
meus deliquisset me erga aut quasi non plurima 390
male facta mea essent solida in adulescentia.
profecto deliramus interdum senes.
[fuit conducibile hoc quidem mea sententia.]
sed meus sodalis it cum praeda Apoecides.
venire salvom mercatorem gaudeo. 395
quid fit?

APOECIDES

Di deaque te adiuvant. PER. Omen placet.
AP. Quin omni omnes suppetunt res prospere.
sed tu hanc iubé sis intro abduci. PER. Heus, foras
exite huc aliquis. duce istam intro mulierem.
atque audin?

379 CH. om. EI 382 PERIPHANES APOECIDES SENES ·II· MULIER (M. om. I)
FIDICINA BEI hominis 383 contemplant BE 384 sed *Camerarius*:
sed id (ed in ras. B²) B, sibi id EI (ex correctura natum, in archetypo super
sibi scripto ed) cor sapientiae posuit ut corporis cordi opponeret (cf. *Mil.*
336. 786 *Pers.* 623 *Pacuv.* v. 300); varia scriptura fuit cordis copiam. (sed
qui perspicere possent cordis copiam *Geppertus*, cf. *Goetzius anal. Pl.* 98 sq.)
385 possint BE 387 adulescentia 388 uel quasi egomet qui dum fili c. c.,
corr. Guietus 389 me 390 meus: melius BE med plurimum, *corr.*
Pius 393 del. *Vssingius*; si genuinus est, reliquiae sunt meditationis qualis
Aul. 478 sq. et similes. mea quidem *Acidalius* (*Luchsius comm. pros.* 1, 17;
2, 9) 396 sit adiuuant res prospere PER. (P. om. EI) omen placet, cf.
v. sq. 397 A. om. qui nomini B¹: cum nomini E, cum homini I, quoi
homini B² omnis BE prospere BVE, prosperae s, vulgo (cf. *Curc.* 368)
398 iube sis *Gruterus*: iubes EI, lubens B; cf. ad *Cas.* 846 P. om. BE
399 mulierem sequente rasura B: mulierem concludi volo EI (cf. 402)

SERVVS

Quid vis? PER. Cave siris cum filia 400
 mea cōpulari hanc neque conspicerē. iam tenes?
 in aediculam istanc sorsum concludi volo.
 divortunt mores virgini longe ac lupae.
 AP. Docte et sapienter dicis. + num nimis potest
 pudicitiam quisquam suae servare filiae. 405
 edepol ne istam temperi gnato tuo
 sumus praēmercati. PER. Quid iam? AP. Quia dixit mihi
 iam dudum se alius tuom vidisse hic filium:
 hanc edepol rem apparabat. PER. Planum hercle hoc quidem est.
 AP. Ne tū habes servom graphicum et quantivis preti, 410
 non carust auro contra. ut ille fidicinam
 fecit <sese ut> nesciret esse emptam tibi!
 ita ridibundam atque hilaram huc adduxit simul.
 PER. Mirum hoc qui potuit fieri. AP. Te pro filio
 facturum dixit rem esse divinam domi, 415
 quia Thebis salvos redierit. PER. Rectam institit.
 AP. Immo ipse illi dixit conductam esse eam,
 quae hic administrāret ad rem divinam tibi.
 [facturum hoc dixit rem esse divinam tibi domi]
 ego illic me autem sic assimilabam: quasi 420
 stolidum, combardum me faciebam. PER. Em istuc decet.
 AP. Res magna amici apud forum agitur, ei volo
 ire advocatus. PER. At quaeso, ubi erit otium,
 revertere ad me extemplo. AP. Continuo hic ero. —
 PER. Nihil homini amicost opportuno amicitius: 425

400 S.: EPID. B, AP. EI eum B¹ (siriscum nomen proprium B² in
 marg.) 402 istaec B¹, istac E, istae I sorsum sic 404. 405 nemo
 nimis potest pudicitiam umquam *Muellerus* (qui pudicitiam probat, num esse
 noenum dicat) 406 istam (hodie) *Muellerus* (post istam ras. S litt. B)
 tempore 408 fort. aliquis, cf. 273 tuum om. B visse B, nisse E
 409 P. praem. EI P. B: A. EI plane, corr. *Geppertus* (Capt. 564
 Mil. 406) 410 AP. om. EI 412 <sese ut>, cf. *Muellerus* pros. 505. *Engel-*
brechtus stud. Vind. 6, 218 nescire, corr. *Muellerus* 413 ita ridibundam
 B: laridibundam E, illam ridibundam I 414 qui I: quod B, quidem E
 416—419 om. B¹ EI 416 recte, corr. *Lambinus* 417 immo ipse *ridicule*
rem amplificat 419 cf. 415, *delevit Acidalius* 420 quasi sic *versu divisum*
Pseud. 462 421 cum bardum, cf. *consucidam* Mil. 787 em istuc L.: immo
 stat B¹, immo sta EIB² 422 ei IE²: eum B et ut vid. E¹ 423 *re B¹,
 ere E¹, esse I (cum v. l. ire) at queso B: atquest E, atque esto I 425 oportuno
 EI amicitius E, amititius B, amictius I cf. ad v. 526

sine tuo labore quod velis actumst tamen.
 ego si allegavissem aliquem ad hoc negotium
 minus hominem doctum minusque ad hanc rem callidum,
 os sublitum esset, itaque me albis dentibus
 meus dérideret filius meritissimo. 430
 sed quis hic est quém <ego> huc advenientem conspikor, 435
 suam qui undantem chlamydem quassando facit?

MILES

III 4

Cave praeterbitas ullas aedis, quin roges,
 senex hic ubi habitat Periphanes Platenius.
 incertus tuom cave ad me rettuleris pedem.
 PER. Adulescens, si istunc hominem, quem tu quaeritas, 440
 tibi commonstrasso, equam abs te inibo gratiam?
 MIL. Virtute belli armatus promerui, ut mihi
 omnis mortalis agere deceat gratias.
 PER. Non repperisti, adulescens, tranquillum locum,
 ubi tuas virtutes explices, ut postulas. 445
 nam strenuiori deterior si praedicat
 suas pugnas, de illius illae fiunt sordidae.
 sed istum quem quaeris Periphanem Platenium,
 ego sum, si quid vis. MIL. Nempe quem in adolescentia
 memorant apud régés armis, arte duellica 450
 divitias magnas indeptum? PER. Immo si audias
 meas pugnás, fugias manibus dimissis domum.

427 alligassem (cf. *Poen.* 773) 428 hominem *Camerarius*: hominem quam;
verba collocata ut Cist. 653 et saepe callid+m B¹, callidam E 429 <mi> os
Hasperus ad Epid. coni. 23 alchis EI 430 deridet B¹, deridere I
 431-434 (quos hoc loco etiam in A fuisse probabile est) *Acidalius post v. 455*
posuit 435 <ego> L. 436 qui suam *Nonius 254* (quassare sub C litt.)
Militem fabulam dicens clamydem B, clamidem EI, *Nonius* fecit *Noni*
codd. fere 437 MILES SENEX PERIPHANES FIDICINA BEI, *MVLIER add. B²*
 438 hic om. B platenus I, platenus (sed n ex corr.) E, cf. 448. *Plathenius*
quasi Πλωθαιεύς Πλωθαιεύς finxit Petitus; *Pallenius Wilamowitzius ind. lect. Gott.*
1893|94, 14. 439 tuum: tu e corr. E, sum I retuleris B², retulerit ut
 vid. B¹, retulit EI 440 P. om. EI (v. 439 praem. I) adolescens, item
 444. 449 441 commonstravero B¹ 442 ornatus *Geppertus* praemerui
 ut vid. B¹ 443 deceat agere deceat BE 447 item *Priscianus, qui 1, 86 sq.*
adfert v. 446. 447; cf. Buechelerus mus. Rhen. 37, 524; Truc. 381 sordidae
 B, var. l. I: ordine EI 448 periphanen BI platanium B¹, platenium I;
 cf. 438 450 accedit A 451 i]n[dep]i[tum A: indemptum B, ademptum I,
 adeptum E 452 demissis AP, sed fort. dimissis A; cf. *Pseud. 814 sq.*

- MIL. Pol égo magis unum quaero, meas cui praedicem.
 quam illum qui memoret suas mihi. PER. Hic non est locus;
 proin tu alium quaeras cui centones sarcias. 455
 atque haec stultitias me illi vitio vortere 431
 egomet quod factitavi in adulescentia,
 cum militabam: pugnis memorandis meis
 eradicabam hominum auras, quando occeperam. 434
- MIL. Animum advorte, ut quod ego ad te advenio intellegas. 456
 meam amicam audivi te esse mercatum. PER. Attatae,
 nunc demum scio ego hunc qui sit: quem dudum Epidicus
 mihi praedicavit militem. adulescens, itast
 ut dicis, emi. MIL. Volo te verbis pauculis, 460
 si tibi molestum non est. PER. Non edepol scio,
 molestum necne sit, nisi dicis quid velis.
- MIL. Mi illam ut tramittas, argentum accipias: adest.
 nam quid ego apud te vera parcam proloqui?
 ego illam volo hodie facere libertam meam, 465
 mihi concubina quae sit. PER. Te absolvam brevi:
 argenti quinquaginta mi illa empta est minis;
 si sexaginta mihi denumerantur minae,
 tuas possidebit mulier laxo ferias;
 atque ita profecto, ut eam ex hoc exoneres agro. 470
- MIL. Estne empta mi istis legibus? PER. Habeas licet.
- MIL. Conciliavisti pulchre. PER. Heus, fóras educite
 quam introduxistis fidicinam. atque etiam fides,
 ei quae accessere, tibi addam dono gratis.
 age accipe hanc sis. MIL. Quae te intemperiae tenent? 475
 quas tu mihi tenebras trudis? quin tu fidicinam

454 quam illum *P*: qua [ill]um vel qua[m] e]um *A* 455 proin *A*: quo in
E, qu** *B*¹, quin *IB*² farcias *A*, fartias *B*, faruas *EI*, corr. *Lambinus* ('non-
 nulli legi voluit'); cf. *Cat. r. r. 2, 3*; *Gronovius lect. Pl. 154 sq.* 431 stultia
 st *B* 432 in adulescentia om. *EI*, cf. 434 434 hominum *B*: hominum
 adulescentia (-am *I*) *EI* aureis 456 venio *P* 457 atate *B*, aetate *E*,
 atat *I* 459 adulescens itast *A*, *B*² in ras.: adolescens ntiast *E*, adolescens
 est *I* 461 nonst *BE* 462 necne sit *A*: non est *P* nisi *P*: nihil *A*
 quod *A* 463 adest *A*, *Periphani tribuens*: habeas *P* (*Periphani tribuit B*)
 464 verba *A*, corr. *Geppertus et Goetzius*: om. *P* 465 hodie volo *P*
 466 pers. spat. om. *A* ut vid. 468 si om. *B*¹*EI* den. vel din. *A* 471 est
 nempta *A* mihi *A*: mihi haec *EI*, tibi haec *B* 472 totus *Periphani P*
 post 474 versus vacuus in *A*; titulus v. 437 in *P* fidicinam iam habet
 475 te om. *P* 476 tr̄udis *A, B* (sed tr in ras. 2 m.) *I*, cudis *E*; tradis *Vssin-*
gius, terebras *Scaliger* (cf. *Taubmannus*), cf. *Buechelerus Fl. ann. 105, 113*

produci intus iubes. PER. Haec ergo est fidicina.
 hic alia nullast. MIL. Non mihi nugari potes.
 quin tu huc producis fidicinam Acropolistidem?
 PER. Haec inquamst. MIL. Non haec inquamst. non novisse me 480
 meam rere amicam posse? PER. Hanc, inquam, filius
 meus deperibat fidicinam. MIL. Haec non est ea.
 P. Quid? non est? M. Non est. P. Vnde haec igitur gentiumst?
 equidem hercle argentum pro hac dedi. MIL. Stulte datum
 reor et peccatum largiter. PER. Immo haec east. 485
 nam servom nisi, qui illum sectari solet
 meum gnátum: is ipse hanc destinavit fidicinam.
 MIL. Em istic homo te articulatin concidit, senex,
 tuos servos. PER. Quid? concidit? MIL. Sic suspiciost,
 nam pro fidicina haec cerva supposita est tibi. 490
 senex, tibi os est sublitum plane et probe.
 ego illám requiram iam ubi ubi est. — PER. Bellator, vale.
 euge, euge, Epidice, frugi es, pugnavisti, homo es,
 qui me emunxisti mucidum, minimi preti.
 mercatus te hodie est de lenone Apoecides? 495

FIDICINA

Fando ego istunc hominem numquam audivi ante hunc diem,
 neque me quidem emere quisquam ulla pecunia
 potuit: plus iam sum libera quinquennium.
 PER. Quid tibi negotist meae domi igitur? FID. Audies.
 500
 conducta veni, ut fidibus cantarem seni,
 dum rem divinam faceret. PER. Fateor me omnium
 hominum esse Athenis Atticis minimi preti.
 sed tu novistin fidicinam Acropolistidem?

477 intus iubes produci *Brugmannus* 479 cropolistidem *P* 481 eam *P*
 posse *P*: esse *A* 485 et *om. A* east *P*: est *A* 486 qui illum *A*: qui
post spatium B, om. lacuna indicata EI 487 is *om. P* hanc destinavit
 fidicinam *A*: hanc fidicinam emit fidicinam (*cum lac. post emit*) *B*, hanc fidi-
 cinam (*cum lac. post hanc*) *EI* 488 hem *P* articulatum concidit *A*
hic Peliam, statim Iphigeniam indicat 489 quid *P*: qui *A* 490 cerva
om. P 492 *P. praem. B* *P. om. AP, corr. Goetzius* 493 eugae eu-
 gae *A*: euge fruge *I*, euge frugi (frugi* *B*) *BE* pugnasti *AP*; *cf. Ter. Ad. 843.*
Eun. 154 494 mucidum *A* 495 mercatus est te hodie est lenone apoec-
 ides *A* 496 fandum *A*, eandem *P* (*etiam B¹ ut vid.: ehadum B²*), *corr. Gep-*
pertus istuc nomen *Bothius* (*sed Capt. 634 non eiusdem generis*) 497 equi-
 dem *A*; *cf. 378* 498 quinquennium sum libera *Fleckeisenus* 503 novistin
EI: novisti *B*, probistijn *A* fidicinam *P*: mulierem fidicinam *A* cropoli-
 stidem (rerop. *E*) *P*

- F. Tam facile quam me. P. Vbi habitat? F. Postquam liberast
ubi habitat dicere admodum incerte scio. 505
- PE. Eho an libera illa est? quis eam liberaverit,
volo scire, si scis. FID. Id quod audiui audies.
Stratippoclem aiunt Periphanei filium
absentem curavisse ut fieret libera.
- PER. Perii hercle, si istaec vera sunt; planissime 510
meum exenteravit Epidicus marsuppium.
FID. Haec sic audiui. numquid me vis ceterum?
PER. Malo cruciatu ut pereas atque abeas cito.
FID. Fides non reddis? PER. Neque fides neque tibias.
propera igitur fugere hinc, si te di amant. FID. Abiero. 515
flagitio cum maiore post reddes tamen. —
PER. Quid nunc? qui in tantis positus sum sententiis. +
[eamne ego sinam impune? immo etiam si alterum
tantum perdundumst, perdam potius quam sinam
me impune irrisum esse, habitum depeculatu] 520
ei sic data esse verba praesenti palam!
atque me minoris facio prae illo, qui omnium
legum atque iurum fictor, conditor cluet;
is etiam sese sapere memorat: malleum
sapienterem vidi excusso manubrio. 525

504 liberast *A*: uber ast *E*, liberta est *I*, uberta st *B* 505 habitat *B*¹,
habitaret *E* dicere *A*: om. *P* admodum *A*: dum *P* incerto *BE*
506 eho an libera illa est quis eam liberavit *A*, eho an quis (uis *B*¹*I*) eam
liberaverit (-ui *B*¹ ut *vid.*, -uit *I*) 507 audiui iam audiens *A*, *cf. ad*
Amph. 793 508 stratippoden *B*, strapoden *E*, stratiphoclen *I*, strathip-
poclen *A* aiunt om. *P* periphani *AP* (perifani *EI*) 509 libera:
filia *A* 510 peri *A* 511 exinteravit *I*, ex intrauit *B*, exinerauit *E*
epidicus marsuppium epidicus *A* 512 nunc si quid uis me ceterum *A*
513 ut cruciatu ut *A* 514 *cf. Vahlenus ind. lect. 1880 p. 6* 515 propera
sis igitur *A* te si *A* 517 qui nunc quin tantis positus sis (sus? seis?)
sententis *A* sim *E*, *cf. Pseud. 516 et similia* qui in antis positus sum
(vel sis sequente tibi v. 521 in.) senatus conieci *Herm. 18, 582 sq.* 515—520
om. *A* 518 eumne *B* 519 qua *B* 520 depeculatum *cf. Buechelerus*
de decl. 110 W., Pers. 555, carm. lat. epigr. 134, 6. peccavit qui hos versus
fecit (cf. Lucil. 553) 521 ei seis *A*, eis sic *P*, mei sic *Buechelerus l. s.*; *cf.*
ad 517 522 atque me minoris *A*, atque meminere *P*; *cf. Muellerus pros. 436,*
Skutschius Plaut. u. Rom. 53 facio facio *A* 523 uirum *B*¹ conditor *A*
(*cf. Curc. 5*) *tamquam de fingendis (libis, Varro l. l. 7, 44) et condiendis*
(*cf. Cic. pro Clu. 71 loquitur, leges condendas figendasque indicans* 525 uidi
excusso om. *P*, spatio relicto *mulier add. P, cf. tit. 437; PERIPHANES inter*

PHILIPPA

IV 1

Si quid est homini miseriarum quod miserescat, miser ex animo.

id ego exprior, cui multa in unum locum
confluunt, quae meum pectus pulsant simul:
multiplex aerumna me exercitam habet,
paupertas, pavor territat mentem animi,

530

neque ubi meas spes colloquem habeo usquam munitum locum.

ita gnata mea hostiumst potita, neque ea nunc ubi sit scio.

PER. Quis illaec est mulier, timido pectore peregre adveniens

quae ipsa se miseratur? PHIL. In his dictust locis habitare mihi

Periphanes. PER. Me nominat haec; credo ego illi hospitio usus venit. 535

PHIL. Pervelim mercedem dare, qui monstret eum mihi hominem aut
ubi habitat.

PER. Noscito ego hanc, nam videor nescio ubi mi vidisse prius.

v. 525 et v. vacuum A (fort. ante illud etiam Philippae nomen extitit)
526-540 in A pauca leguntur 526 si q et q et miser [ex a.] suis locis in A
genus loquendi est quale ad Aul. 207 exemplis probavimus 527 sq. disp. P:
Id — meum | Pectus — paupertas | Pavor — spes | Habeo — potita | Neque —
timido | Pectore — miseratur | In — Periph. | Me — invenit | Pervelim — ha-
bitet | Noscito — est | Quam — antihac e. q. s. 527-530 in A suis locis
leguntur id ego] et lo[cum confluunt] q[uae |, sequente versu [pectu]s pulsa[nt],
sequente si[mul] — p ab initio, sequente medio te[rrit]at m[ente]m 527 for-
tasse trochaei incipiunt velut id ego exprior cui (mala) 529 aerumna me
Gulielmius: erumnam BI, erumpna E anapaestos posuit Spengelius; exer-
citam med Geppertus 530 an mi mentem? cf. A 531 colloquem spes P,
corr. Weisius; in A legitur: nec — o [mih]i us[quam] mun[itu]m locum 532 in
A legitur: i[ta] et neque ea nunc ubi s[it] scio nescio P 533-537 ut
supra disponit A, nisi quod versuum 535 et 536 extrema (post hos]pi et ho-
minem) propriis versibus scripta sunt; quae dispositio praesertim commen-
datur Periphanis nomine in versus initio posito, cf. Bacch. 414 sim.; de P
vide ad 527 sq. vulgo tres iambicos duo trochaicos efficiunt octonarios.
schema coli decies versu non clauso repetiti hoc esse videtur: ~~~~~
(cf. prius Eupolidei colon, ad Bacch. 989 sq.), quis illaec est mulier timido |
pectore quae peregre adveniens | ipsa se miseratur? in his | dictu' locis habitare
mihi | Periphanes. me nominat haec. | credo ego, illi hospitio usu' venit. | per-
velim mercedem dare qui | monstret eum mi hominem aut ubi habitat. | noscito
ego hanc, nam mi videor | nescio ubi vidisse prius. de 537 v. i. 533 huc
spectare Marium Plotium (449 Plautus 'sed quis illaec mulier est') non est pro-
babile; cf. 620 Mil. 361, Pseud. 963 alia in A legitur quis ill[ae]c es[t] et
peregre ad[ue]niens 534 in A legitur q[uae] ipsa [se] mis — et mih]i 535 in
A legitur per[ip]ha — et c]redo ego illi us]us [hos]pi — invenit P; cf. Lan-
genus symb. 162 536 fere legitur in A; aut non apparet ante ubi h[a-
]bitet; cf. Beckerus in Studemundi stud. 1, 192 537 in A legitur n]o — et

éstne ea an nón east quam animus retur meus?

PHIL. Di boni, visitavi * * antidhac?

PER. Certo eást * * quam in Épidauro paupérculam memini
cómprimere. 540

PHIL. Plane hicine est, qui mihi in Épidauro primús pudicitiam pépult.

PER. Quae meo compréssu peperit filiam quam dómi nunc habeo.

quid si adeam — PHIL. Hau scio án congregiar — PER. Si haéc east.

PHIL. Si is ést homo, sicut

ánni multi dúbia dant.

PER. Lónga dies meum incértat animum. sin east quam incerte autumo, 545
hánc congregiar ástu. 545^a

PHIL. Múliebris adhibenda mihi malitia nunc est.

PER. Cómpellabo. PHIL. Orátionis áciem contra cónferam.

PER. Salva sis. PHIL. Salutem accipio mi et meis. PER. Quid ceterum?

PHIL. Salvos sis: quod credidisti reddo. PER. Haud accuso fidem.

uidisse prius me *P*, corr. Lindemannus. fortasse tres choriambi cum tri-
podia dactylica, cf. Cas. 633 538 in *A* legitur — $\eta[\text{ea}]\text{st qu[am] animu[s]$
 $\text{re}[\text{t}u]r m[e]us east: est P$ 539 spatium ante Antidhac (sic *B*) vacuum reli-
quit *P*; in *A* legitur $[\text{d}i] \text{h}o$ et in medio fere versu $\text{h}um$, ultimus versus in sq.
lineam excucurrit ut vid.; quod supplent hunc an non, hunc ego umquam vel
hominem non satis ostendit primo aspectu commotam 540—546 disp. *P*:
Certo — Ep. | Pauperculam — Ep. | Primus — filiam | Quam — congregior |
Si — dant | Longa — animo | Hanc — nunc est 540 in *A* tribus versibus
brevibus scriptus fuisse videtur, quorum secundus incepit a qu[am], tertius a pau-
per[culam] spatium post east relictum est in *P*. metrum sane incertum, sed
ultimum colon non potest non dimeter anapaesticus esse 541 in *A*: plane
 $\text{h}ic[\text{in}e] \text{e}[\text{s}]$ — et sq. versu . . . $[\text{h}i]$ in e. q. s. hicine cf. *M. Warren ephem.*
philol. Americ. 2, 58 primus *P*: virgini primus *A*; lege primu' $\text{pe}[\text{r}p]u[\text{l}u]l$ *A*,
cf. *Trin.* 308 542 quam domi nunc habeo om. *A* ut vid. 543 quid si adeam
Philippae, haud — east *Periphani* tribuit *P* (ante hauscio personam indicat *A*,
corr. Goetzius Nonius 473 congregias *Pl.* in *E*.: quid si adeam aut scia
an congregias si hoc est haud *P* sin is est *Et* et ut vid. *A*, sin est
B, corr. Geppertus 544 sq. disp. *A*: sicut usque ad $[\text{anim}]\text{um}$ | sein u. ad
astu; de *P* v. s. 544 $\text{d}ubia \text{da}[\text{nt}]$ non sequente pers. spatio *A*, dubiam dant *I*,
de ubi andant *B*, de ibandant *E*; dubiam si verum sit anapaestos indicet, sed
nec hoc nec dubia caret difficultate; cf. *Langenus symb.* 214, *Seyffertus in Bur-*
siani ann. 47, 92 adn.; indicavi systema trochaicum 545 long(a) et (i)nc(ertat)
et (anim)um, deinde sein east e. q. s. *A* longa dies meum incertat animum
item Nonius 123 incertę *A*: incerto *P* autumo *Camerarius*: animo *P*,
 $\text{au}[\text{d}i]o$ *A* 546 aut trochaici quos indicavi aut anapaesti tales: hanc congredi-
diar astu. muliebris adhibenda mihi malitia nunc est, neque constat de prae-
cedentibus, cum autumo incertum sit; v. ad 544 547 PER. om. *B* PH.:
SENEX *B* 548 sięs *A* 549 PER.: spat. om. *A* haut *A*

novin ego te? PHIL. Si ego te novi, animum inducam, ut tu noveris. 550
 PER. Vbi te visitavi? PHIL. Inique iniuriu's. PER. Quid iam? PHIL. Quia
 tuae memoriae interpretari me aequom censes. PER. Commode
 fabulata es. PH. Mira memoras. (P. Te memini) — PH. Em istuc rectius.
 P. Meministin — PH. Memini id quod memini. P. At in Epidaurō —
 PH. Ah, guttula

pectus ardens mi aspersisti. PER. Virgini pauperculae, 555
 tuaeque matri me levare paupertatem? PHIL. Tun is es,
 qui per voluptatem tuam in me aerumnā obsevisi gravem?

PER. Ego sum. salve. PHIL. Salva sum, quia te esse salvom sentio.
 PER. Cedo manum. PHIL. Accipe. aerumnosam et miseriarum compotem
 mulierem retines. PER. Quid est quod voltus turbatust tuos? 560

PHIL. Filiam quam ex te suscepi — PER. Quid eam? PHIL. Eductam perdidī.
 hostium est potita. PER. Habe animum lenem et tranquillum. tace.
 domi meae eam salvam et sanam. nam postquam audivi ilico
 ex meo servo, illam esse captam, continuo argentum dedi,
 ut emeretur. ille eam rem adeo sobrie et frugaliter 565
 accuravit, ut<ut> ad alias res est impense improbus.

PHIL. Fac videam, si mea, si salva (mihi sit). PE. Eho, istinc, Canthara,
 iube Telestidem huc prodire filiam ante aedis meam,
 ut suam videat matrem. PHIL. Remigrat animus nunc demum mihi.

ACROPOLISTIS

IV 2

Quid est, pater, quod me excivisti ante aedis? PER. Vt matrem tuam 570

550 *MVL. praem. B et deinceps hoc v. et sequenti nomina permutat*
 ut̄ tu *A*: uti *P* 552 aecum *A*, aequum *P. cf. 586* 553 *cf. vind. Plaut. 11*
 fabulata; *A* memoras. PER. (*MVL. B*) Hem omissis quae intercedunt *P*, me-
 moras η . . em *A*, quod supplet memoras, Periphane. PH. em *Stude-*
mundus Bothium seentus; sed nimis incerta est vocativi forma (cf. Ritschellus
prol. 87). in te memini accusativus recte habet, sicut Philippa perfectam sen-
tentiam accipit, quam Periphanes continuaturus erat 554 memini id quod
 mem̄[in]i *A*: memini id *P* at om. *P* ha *A* 555 pettus *A* 556—61
 tantum priores versuum partes servatae in *A* 557 mea aerumna, corr.
Camerarius 559 aerumnos[am] *AP*: aerumnarum *Nonius 456* 560 quid
 [e]st̄ quod̄]uō — *A*, quid est (est om. *B¹EI*) quod duo itus (dii oitus *E*, digitus *I*)
P, corr. *Camerarius* turbatust *Goetzius*: te turbat 561 PH. et PER. om.
EI 562 face *P (An. l.)*, corr. *Geppertus (cf. 603. 643)* 564 ex *P*: e *A*
 566 ut ut ad *Studemundus*: ut̄ . . ad *A*, ut *P*; ut is ad *Geppertus et Goetzius*,
cf. Langenus symb. 140 567 si mea si salva mihi sit. eho *L.*: si m[ea] e[st]̄
 (vel sit) salua m̄ — eo *A*, si me (m e corr. *E*, sit ne *I*) uis *SEN. eho P*
 568 acropolistidem *B*, acrop[ol]listīdem *A*, morodolistidem ut vid. *E*, cropoli-
 stidem *I*, corr. *Valla; cf. 635* huc om. *P* 569 remigat *A* PERIPHANES
 apparet in *A*, FIDICINA. PERIPHANES. SENEX MVLIER *P*

videas, adeas, aduenienti des salutem atque osculum.

ACR. Quam meam matrem? PER. Quae exanimata exsequitur aspectum tuom.

PHIL. Quis istaec est quam tu osculum mihi ferre iubes? PER. Tua filia.

PHIL. Haecine? PER. Haec. PHIL. Egone osculum huic dem? PER. Quor
non, quae ex te nata sit?

PHIL. Tū homo insanis. PER. Egone? PHIL. Tune. PER. Quor? PHIL. Quia
ego hanc quae siet 575

neque scio neque novi, neque ego hanc oculis vidi ante hunc diem.

PER. Scio quid erres: quia vestitum atque ornatum immutabilem
habet haec, *

PH. * aliter catuli longe olent, aliter suis.

ne ego eam novisse * PER. Pro deum atque hominum fidem, 580

quid? ego lenocinium facio, quī habeam alienos domi

atque argentum egurgitem domo prosus? quid tu, quae patrem
tuom vocas me atque osculare, quid stas stupida? quid taces?

ACR. Quid loquar vis? PER. Haec negat se tuam esse matrem. ACR. Ne fuat,
si non volt: equidem hac invita tamen ero matris filia; 585

non med istanc cogere aequom est meam esse matrem, si nevolt.

PER. Cur me igitur patrem vocabas? ACR. Tua istaec culpast, non mea.
non patrem ego te nominem, ubi tu tuam me appellas filiam?

hanc quoque etiam, si me appellet filiam, matrem vocem.

negat haec filiām me suam esse: non ergo haec mater mea est. 590

postremo haec mea culpa non est: quae didici dixi omnia;

Epidicus mihi fuit magister. PER. Perii, plaustrum perculi.

571—80 in *A* pauca leguntur 571 uenienti *P*, corr. *Camerarius*; *A*
n. l. 573 mihi ferre iubes etiam *A* (fere *B*¹); dare *Muellerus pros. add. 15*
574 haecine *BE*; *A n. l.* qu[ō]r *A*: cur *P* 575 qu *B*, cur *EI*; *A n. l.*; possis
quid iam quia ego h[ā]nc quae siet *A* cum *P*, nec mutari potest; cf. *Bothius*
p. 333 577 [i]mm[ut]abilem *A* cum *P*, cf. *nobilis, ignobilis (Festus 174)*
578. 579 [duo versus fuerunt in *A*, quorum secundus quoque totus perscriptus
fuisse videtur; apparet tantum in priore —s, in altero o[le]n[tā]l[it]er s. . s; unum
versum *P* praebet lacuna non indicata *PH. om. B* suis *B*¹, sues *IB*², suus *E*
sententia manifesta, bestiae alterius nomen amissum 580 sic *P*, ne ego me
no . . . sse h . . q — *A*; nego eam me nouisse quae sit *Camerarius*, ne ego
meam nouisse nequeam *Vssingius*; fort. ne ego me nego nosse hanc quae sit
secundum *A* pro [dēum] a[lt]quē hominum fidem *A*: pro *om. I*, pro deum *om. BE*
581 quid *A* cum *P*, quod *Vssingius* (s) alienos *P*: [a]nc[ill]as *A (Studemundus)*,
alienas *Dousa* (s) 582 prorsus *A*: prorsum *P*, *Nonius 102*; cf. ad *Bacch. 146*
583 oscular. . *A*, oscularis *E*, osculari *B*, obsculari *I* 585 hanc *A* tam
Bothius 586 me *P*; *A n. l.* aecum *A*, aequum *P* 587—591 pauca le-
guntur in *A* 588 te *om EI*; *A n. l.* appellas *B*¹*E*: appelles *B*², appel-
labas *I*; *A n. l.* 592 magister fuit *P*, corr. *Bothius*, atque in *A* suo loco r
apparet plaustrum *A*: austrum *P*; cf. *Festus 230, Donatus ad Eun. 2, 3, 87*

ACR. Numquid ego ibi, pater, peccavi? PER. Si hercle te umquam audivero me patrem vocare, vitam tuam ego interimam. ACR. Non voco.

ubi voles pater esse, ibi esto; ubi noles, ne fueris pater.

595

PHIL. Quid, <si> ob eam rem hanc emisti, quia tuam gnatam es ratus, quibus de signis agnoscebas? PER. Nullis. PHIL. Qua re filiam credidisti nostram? PER. Servos Epidicus dixit mihi.

PHIL. Quid si servo aliter visumst, non poteris novisse, obsecro? +

PER. Quid ego, qui illam ut primum vidi, numquam vidi postea?

600

PHIL. Perii misera. PER. Ne fle, mulier. intro abi, habe animum bonum; ego illam reperiam. PHIL. Hinc Athenis civis eam émit Atticus:

adulescentem equidem dicebant emisse. PER. Inveniam, tace.

abi modo intro atque hanc asserva Circam Solis filiam.

ego relictis rebus Epidicum operam quaerendo dabo:

605

si invenio, exitiabilem égo illi faciam hunc ut fiat diem. —

STRATIPPOCLES

V 1

Male morigerus mi est danista, qui a me argentum non petit neque illam adducit quae <empta> ex praedast. séd eccum incedit Epidicus. quid illuc est quod illi caperrat frons severitudine?

593 pater pecc[au]i A: om. B¹EI, peccaui B² audiuero om. P
 595 ibi P: pater A 596 qui . . . q[ui]b — A, ubi si supplevit Studemundus
 Muellerum secutus (pros. 75S): quid ob P [h]an]ç A cum P: istanc Bri-
 xius [emisti]s A qui A es A: om P 597—599 om. A errore mani-
 festo 597 qua re cf. Brixius ad Mil. 1405 p. 171, Abrahamus stud. Pl. 185
 (P. de nullis. PH. quor filiam —); qua re nondum coaluisse recte dicit Seyf-
 fertus Berl. phil. Wochenschr. 1891, 111 598 hic aliquid eius indicari ex-
 pectamus quod v. 639 comperimus 599 nouis B¹E visum esset Muellerus
 (nosse); quid? sic seruo uisumst? aliter Langenus stud. Pl. 295; fort. sic fere:
 quid si inrisit? PER. aliter uisumst. PH. non poteris nosse, obsecro?
 600 prei]mum n[idi] AB²: primam (um B²) qui uidi P 601 PE.: spat. om. A
 habeto P 602 PH.: spat. om. A 603 adulescentem P inueniam P: exç
 vel ego [in]u[en]iam A 604 obserua A circa P solus A 606 exitiabilem
 ego faciam ut hic fiat dies A; cf. Vahlenus Herm. 17, 598, Baierus de Pl. fab.
 rec. 48 607 STRATIPPOCLES ADOLESCENS. SERVVS EPIDICVS DANISTA MVLIER
 (M. om. B¹) P, om. A v. vac. quei a me A: quid me P (qui de me I) non:
 n A 608 empta ex praeda est (Camerarius) legere in A sibi videbatur Gep-
 pertus; relicta est fenestra tot litterarum spatio paulo angustior. illa cur Plantum
 scripsisse cum Abrahamo (stud. Pl. 201 sq.) negemus non satis causae est: ex
 praeda I, est praeda (sed est in ras. sequente 10 litt. spatio) B, praeda ante-
 cedente minore spatio E 609 illud Nonius S. 173 (A n. l.) caperrat Nonius
 bis (testatur p. S): caperat P, A n. l.; cf. caperrata Varro de l. l. 7, 107 (F),
 caperratum Paulus 48 (Th.), corp. gloss. 4, 29, 34; 5, 51, 21

EPIDICVS

Si undecim deos praeter sese secum adducat Iuppiter, 610
 ita non omnes ex cruciatu poterunt eximere Epidicum.
 Periphanem emere lora vidi, ibi aderat una Apoecides;
 nunc homines me quaeritare credo. senserunt, sciunt
 sibi data esse verba. STR. Quid agis, mea commoditas? EP. Quod miser.
 STR. Quid est tibi? EP. Quin tu mi adornas ad fugam viaticum, 615
 prius quam pereo? nam per urbem duo defloccati senes
 quaeritant me, in manibus gestant copulas secum simul.
 STR. Habe bonum animum. EP. Quippe ego quoi libertas in mundo sitast.
 STR. Ego te servabo. EP. Edepol me illi melius, si nacti fuant.
 sed quis haec est muliercula et ille gravastellus qui venit? 620
 STR. Hic est danista, haec illa est autem, quam emi de praeda. EP. Haecines?
 STR. Haec est. estne ita ut tibi dixi? aspecta et contempla, Epidice:
 usque ab unguiculo ad capillum summumst festivissima.
 estne consimilis quasi cum signum pictum pulchre aspexeris?
 EP. Ex tuis verbis meum futurum corium pulchrum praedicas, 625
 quem Apella atque Zeuxis duo pingent pigmentis ulmeis.
 STR. Di immortales, sicin iussi ad me ires? pedibus + pulmones
 qui perhibetur prius venisset quam tu advenisti mihi.

DANISTA

Haec edepol remorata med est. STR. Siquidem istius gratia 630
 id remoratu's quod ista voluit, nimium advenisti cito.

612 periphanen AP aderat ibi P 614 agitis A 615 ad om. A
 616 post 617 P 616 senex A, senis BE 617 te A simul A: siaui B,
 suaui EI 618 bonum: num A 619 nacti AI, nantis B (erasa s) E 620 sed
 AIB²: s * B¹, si E grauastellus P, Paulus 96: rautstellus A, Paulus 273; cf.
 corp. gloss. 2, 35, 19 qui A, Paulus bis: que P aduenit Paulus 96 621 emi
 ex P, ego emi de A, cf. Abrahamus stud. Pl. 201 (cf. v. 608) 622 ita Muel-
 lerus: ista A, om. P et A: haec P 623 unguulo A, angulo I festiusti-
 uissima A, festu uissima B², *festu uis* B¹, est est tu uise I, stest*uis E
 624 estne (AP) cf. ad. Poen. 1238 consimilis A: considera B, cons sq. spat.
 7 litt. E, conspice I quasi cum A: om. P (spatio relicto B) aspexeris A:
 videris P 625 ex P: e A inter pul[ch]rum et praec[di]ca[s] vel spatium vel
 duae litt. ut et, ei, st, si A 626-637 perpauca leguntur in A 626 apella
 — A: appelles P pincet BE, pinsent I, A n. l. pigmentis pingent Goet-
 zius u][meis] AB²: ulmiis E, ulmis B¹I 627 nihil in A d. i. scio (socio
 EI) iussi admirer P, corr. Brixius (qui scripsit ire); scio, si iussem ad me ire
 Rauterbergius qu. Pl. 11 pulmones I; plumbeis Brixius (cf. Weisius lex. Pl.
 p. 533) probabiliter, licet fabella non inveniatur. cf. σκιάποδες ἡμαντόποδες
 φελλόποδες ψηττόποδες etc. 628 qui AB: quod EI uen[is]se A
 629 med B: inedem E, me I 630 id re— A cum P intellege 'id quod
 24*

DAN. Age age, absolve <me> atque argentum numera, ne comites morer.
 ST. Pernumeratumst. DA. Tene cruminam: huc inde. ST. Sapienter venis.
 opperire, dum effero ad te argentum. DAN. Matura. STR. Domist. —
 EP. Satin ego oculis utilitatem optineo sincere an parum?
 videon ego Telestidem te, Periphanaï filiam, 635
 ex Philippa matre natam Thebis, Epidauri satam?

TELESTIS

Quis tu homo es, qui meum parentum nomen memoras et meum?
 EP. Non me nosti? TEL. Quod quidem nunc veniat in mentem mihi.
 EP. Non meministi me auream ad te afferre natali die
 lunulam atque anellum aureolum in digitum? TEL. Memini, mi homo. 640
 tune is es? EP. Ego sum, et istic frater, qui te mercatust, tuos.
 * * * alia matre, uno patre.
 TEL. Quid pater meus? vivit? EP. Animo liquido et tranquillo es, tace.
 TEL. Di me ex perdita servatam cupiunt, si vera autumas.
 EP. Non habeo ullam occasionem, ut apud te falsa fabuler. 645

STRATIPPOCLES

Accipe argentum hoc, danista. hic sunt quadraginta minae.
 siquid erit dubium, immutabo. DAN. Bene fecisti, bene vale. —
 STR. Nunc enim tú mea es. TEL. Soror quidem edepol, ut tu aequè scias.
 salve, frater. STR. Sanan haec est? EP. Sana, si appellat suom.
 S. Quid? ego modo <amator sum> huic frater factus, dum intro eo atque exeo? 650
 EP. Quod boni est id tacitus taceas tute tecum et gaudeas.
 STR. Perdidisti et reperisti me, soror. EP. Stultu's, tace.

voluit remoratus es' constructione quasi transitum faciente a transitiva ad intransitivam, cf. Rud. 440 et Langenus symb. 179. 180 631 <me> Camerarius;
A. n. l. numera bis BE 632 pernumeratust BE; *A. n. l.* D.: E. EI
 S.: D. EI uenis P, — nis A; mones Acidalius 633 S. praem. EI
 opp — A, operire P (corr. B²) S. Taubmannus: om. BE, E. I 634 am
 parum B¹ 635. 636 inverso ordine P 635 periphani I, phere pani BE;
A. n. l. 636 ex vel ea, er A: e P natam Pylades: natam as BE, natan
 (corr. ex natam) es I; *A. n. l.* 637 est A 638 nouis[ti A cum P (nouistis
 B); cf. Luchsius comm. pros. 1, 22 640 mi P: inter memini et homo velut
 hercle vel hem mi in A extare videbatur Studemundo 641 Mul. vel Vi.
 praem. P sum om. A qui te mercatus A, om. P tuus A, tuus est P
 642—652 fere nihil legitur A 642 sic mutilus in P, nisi quod in alia iacturae
 indicium praebent BE (alia I); in A brevi post initium spatium — ut f — l
 — fuisse videntur virginis verba talia: <he>m, m<eus frater ille> ut f<iat?>
 643 uiui st B¹E, uiuust B², uiuus est I, correxi 647 erit bis BE 648 soror —
 scias Epidici B 650 supplevi (sum Goetzius) exeo: ea eo BE
 651 quid B 652 reperisti EI

tibi quidem quod ames domi praestost, fidicina, opera mea;
et sororem in libertatem idem opera concilio mea.

STR. Epidice, fateor — EP. Abi intro ac iube huic aquam calefieri; 655
cetera haec posterius faxo scibus, ubi erit otium.

STR. Sequere hac me, soror. EP. Ego ad vos Thesprionem iussero
huc transire. sed memento, si quid saevibunt senes,
suppetias mihi cum sorore ferre. STR. Facile istuc erit. —

EP. Thesprio, exi istac per hortum, adfer domum auxilium mihi, 660
magnast res. minoris multo facio quam dudum senes.

remeabo intro, ut accurentur advenientes hospites.

eadem haec intus edocebo quae ego scio Stratippoclem.

non fugio, domi adesse certumst; neque ille haud obiciet mihi

pedibus sese provocatum. abeo intro, nimis longum loquor. — 665

PERIPHANES

V 2

Satine illic homo ludibrio nos vetulos decrepitos duos
habet?

APOECIDES.

Immo edepol tu quidem miserum med habes miseris modis.

PER. Tace sis, modo sine me hominem apisci. AP. Dico ego tibi iam, ut scias:
alium tibi te comitem meliust quaerere; ita, dum te sequor,
lassitudine invaserunt misero in genua flemina. 670

PER. Quot illic homo hodie me exemplis ludificatust atque te,
ut illic autem exenteravit mihi opes argentarias!

AP. Apage illum a me, nam ille quidem Volcani iratist filius:
quaqua tangit, omne amburit, si astes, aestu calefacit.

653 in *A* legitur [fidici]na ope[ra] mea fidicina <illa> Goetzius; sed vereor
ne gravior corruptela sit, nam loci acumen non apparet nisi dicat alteram se
fecisse sororem, alteram vindicasse 656 ubi *A*: om. *BE*, cum *I* fuer[it] *A*
657 sequere me soror hac *A*; cf. Langenus symb. 66 658 saeviunt senes *P*,
corr. Dousa, saeviuit senex *A*, cf. 661 659 supretias (-cias *B*) *BE*
660—668 pauca leguntur in *A* 660 non foras, sed per hortum exire Thesprionem
iubet, domum quidem, ut deinde significat iocose a servo militari quasi auxilium
petens. iniuria post alios locum temptavit Abrahamus stud. Pl. 225 661 magnas
res *I*, *B* ex corr., [ρεῖς] magna — *A* facito *B*, facto *I* senex 663 haec *AI*:
hac *BE* strathippoclem *E*, stratippodem *E*, stratiphoclen *I*; *A* n. l. 666 SENES
- II · SERVVS · MVLIER *BE*, SENES II PERIPHANES APOECIDES EPIDICVS SERVVS MVL. *I*;
v. vac. *A* satin — *A* ille hic (huic *EI*) homo *EIB*², ille homo hic *B*¹, corr.
Bothius 667 me 668 tace s[ei]s s — *A* cf. ad Aul. 603 aspici *IE*,
adipisci *B*² 669 melius *P*, corr. Lambinus; *A* n. l. 670 lassitudinem *P*
671 quod illic [hom]o *A*, quot illic *I*, quod illi *BE* 674 propius inter si et
astes (astest *BE*) praebet *P*, non exitisse videtur in *A*

EPIDICVS

- Duodecim deis plus quam in caelo deorumst immortalium 675
 mihi nunc auxilio adiutores sunt et mecum militant.
 quidquid ego malefeci, auxilia mi et suppetiae sunt domi,
 apolactizo inimicos omnis. PER. Vbi illum quaeram gentium?
 AP. Dum sine me quaeras, quaeras mea causa vel medio in mari.
 EP. Quid me quaeris? quid laboras? quid hunc sollicitas? ecce me. 680
 num te fugi, num ab domo apsum, num oculis concessi tuis?
- *
- nec tibi supplico. vincire vis? em, ostendo manus;
 tú habes lora, ego te emere vidi: quid nunc cessas? colliga.
 PER. Licet, vadimonium ultro mi hic facit. EP. Quin. colligas? 685
 AP. Edepol mancipium scelestum. EP. Te profecto, Apocides,
 nil moror mihi deprecari. AP. Facile exoras, Epidice.
 EP. Ecquid agis? PER. Tuon arbitrato? EP. Meo hercle vero atque hau tuo
 colligandae haec sunt tibi hodie. PER. At non lubet, non colligo.
 AP. Tragulam in te inicere adornat, nescio quam fabricam facit. 690
 EP. Tibi moram facis, cum égo solutus asto. age, inquam, colliga.
 PER. At mihi magis lubet solutum te rogitare. EP. At nil scies.
 PER. Quid ago? AP. Quid agas? mos geratur. EP. Frugi es tú homo,
 Apocides.
 PER. Cedo manus igitur. EP. Morantur nihil. atque arte colliga.
 PER. Nihil moror. EP. Obnoxiose. PER. Facto opere arbitramino. 695
 EP. Bene hoc habet. age nunciam ex me exquire, rogita quod lubet.
 PER. Qua fiducia ausu's primum, quae emptast nudius tertius,
 filiam meam dicere esse? EP. Libuit: ea fiducia.

675 cf. 610; i. e. praeter XII deos alteri XII 675 apolactico (vix -zo) A
 679 quaer[as] quaer[as] A: quaeras P vel om. A 680—683 pauca leguntur in A
 680 quaeras B¹ (An. l.) 681 tuis AP: a tuis Beckerus (abs Studemundus)
 682 om. P; in A legitur medio versu f . . . utquidō (vel neq. odio) . . . q . . . q
 — h[ic] [et] t[ame]n; tale quid fuerit: nec mihi gratu's neque odiosus neque timorem mi
 exhibes 683 uincere B¹E¹; A n. l. 684 ego P: [c]a A colliga A, item
 colligas 685, colligo 689, ceterum collig. 685 facis P, corr. Pius (A incert.)
 E. Valla: A quid P 686 A. Dousa: P. P macipium B; A n. l.
 687 depraeçari A: deprae P A. tantum B a corr.; A n. l. facil BE, facili
 I; An. l. 688 uero A: uerbo P hau A: naud I, aud B, aut E 689 hæc AI
 post 689 versum 692 suo loco redeuntem praebet P 690 tragula P fecit P
 691 age A: alge P 693 E.: P. B ser. apocides B 694—707 pauca legun-
 tur in A 694 colligat B¹E¹ 695 P. om BE moror E. obnoxiosse L.: uero
 obnoxios se (-iasse I) P; An. l. P.: E. I 696 qu[od] etiam A [(ib)et] A,
 iubet B¹E¹ 697 qu[a] AI: quae B, quo E

- PER. Ain tu? libuit? EP. Aio. vel da pignus, ni ea sit filia.
 PER. Quam negat novisse mater? EP. Ni ergo matris filia est, 700
 in meum nummum, in tuom talentum pignus da. PER. Enim istaec captiost.
 sed quis east mulier? EP. Tui gnati amica, ut omnem <rem> scias.
 PER. Dedin tibi minas triginta ob filiam? EP. Fateor datas
 et eo argento illam me emisse amicam fili fidicinam
 pro tua filia: is te eam ob rem tetigi triginta minis. 705
 PER. Quo modo mé ludos fecisti de illa conducticia
 fidicina? EP. Factum hercle vero, et recte factum iudico.
 PER. Quid postremo argento factum est quod dedi? EP. Dicam tibi:
 neque malo homini neque maligno tuo dedi Stratippocli.
 PER. Quor dare ausu's? EP. Quia mi libitum est. PER. Quae haec.
 malum, impudentiast? 710
 EP. Etiam inclamitor quasi servos? PER. Cum tu es liber, gaudeo.
 EP. Merui ut fierem. PER. Tu meruisti? EP. Vise intro: ego faxo scies
 hoc ita esse. PER. Quid est negoti? EP. Iam ipsa res dicet tibi.
 abi modo intro. AP. Ei, non illuc temerest. PER. Adserva istum,
 Apocides. —
 AP. Quid illuc, Epidice, est negoti? EP. Maxima hercle iniuria 715
 vinctus asto, cuius haec hodie ópera inventast filia.
 AP. Ain tu te illius invenisse filiam? EP. Inveni, et domi est.
 sed ut acerbum est, pro bene factis cum mali messim metas.
 AP. Quamne hodie per urbem uterque sumus defessi quaerere?
 EP. Ego sum defessus reperire, vos defessi quaerere. 720
 PER. Quid isti oratis opere tanto? mi <orandum> esse intellego.
 ut liceat merito huius facere. cedo tu ut exsolvam manus.
 EP. Ne attigas. PER. Ostende vero. EP. Nolo. PER. Non aequom facis.

699 da A: ad P ni ea B: mea EI; A n. l. 701 Periphanis EI
 e]n]im etiam A iste P, corr. Brixius (A n. l.) 702 <rem> Pylades; A
 n. l. 703 dedin AI: diden BE 704 eo B²: ego AP 705 is te Merula
 et istam (hoc vitiose) ob rem s: iste abore P, istaa — vel istam — A minas B;
 A n. l. 706 [ud]os A: ludo P 707 rectum EI; A n. l. 708 es B¹;
 A n. l. 709 maligno Scaliger, et a apparere videtur in A: benigno P
 tuo om. B; A n. l. dedist ippocli BE, stratiphocli dedi I, — rasi[pp]o-
 clis A 710 i]npudentiast A, Donatus ad Eun. 4, 7, 10: om. P 711—724 per-
 pauca leguntur A 711 indamitor que si BE; A n. l. ragaudeo vel argaudeo
 versum claudit A 712 uisse B, iusse EI; A n. l. 714 A tantum apocides
 abi: ibi B, ibo E A. Richterius in Studemundi stud. 1, 470 (qui agnovit ei
 imperativum): P. fort. illuc non P. I: spat. B, om. E aduersa EI
 716 (e)st: si B¹E, sit IB²; A n. l. 718 malis me sim (messem I) P, — m A
 720 om. EI 721 mi orandum esse L.: meruisse P, — se A 723 attigas BE,
 attigas I; A n. l.

EP. Numquam hercle hodie, nisi supplicium mihi das, me solvi sinam.
 PER. Optimum atque aequissimum oras. soccos, tunicam, pallium 725
 tibi dabo. EP. Quid deinde porro? PER. Libertatem. EP. At postea?
 novo liberto opus est quod pappet. PER. Dabitur, praebebo cibum.
 EP. Numquam hercle hodie, nisi me orassis, solves. PER. Oro te, Epidice,
 mihi ut ignoscas, siquid imprudens culpa peccavi mea.
 at ob eam rem liber esto. EP. Invitus do hanc veniam tibi, 730
 nisi necessitate cogar. solve sane, si lubet.

POETA

Hic is homo est qui libertatem malitia invenit sua.
 plaudite et valet. lumbos purgite atque exsurgite.

727 P. *praem. deinde suo loco om. I, s. v. E, spat. om. A* 728 oras-
 sejs *A* 729 ignoscans *A* siquid *AP, cf. ad Aul. 310* 731 cogor *Vssin-*
gius solues *A* 732 POETA *B, GREX I, om. AE* is: *sis A* qua *A*
 733 et *A: om. P* purgite atque exsurgite *A (cf. Pseud. prol. I), surgite*
 atque extollite *P inepte* T MACCI PLAVTI EPIDICVS EXPLICIT INCIPIT MERCATOR
 FELICITER *A, PLAVTI EPIDICVS EXPLICIT INCIPIT BACHIDES (I. B. om. EI) P*

M E N A E C H M I



ARGUMENTVM

Mercator Siculus, quoi erant gemini filii,
Ei surrupto altero mors optigit.
Nomen surrepticii illi indit qui domist
Avos paternus, facit Menaechmum e Sosicle.
Et is germanum, postquam adolevit, quaeritat 5
Circum omnis oras. post Epidamnum devenit:
Hic fuerat alitus ille surrepticius.
Menaechmum omaes civem credunt advenam
Eumque appellant meretrix, uxor et socer.
I se cognoscunt fratres postremo invicem. 10

IN — MENECHM — FELICITER *A post Militem*, INCIPIT MENECHMVS · ARGV-
 MENTVM MENECHMI *B*, ARGUMENTVM IN MENECHMOS PLAVTI POETAE *D*, *om. C*
 2 altero **mor soptigit *B* (*cuius rasurae ratio intellegitur ex C Vahlenus*), aliae
 rumor soptigii *CD* 3 surrepticii *Camerarius*: surrepiti *B*, surrepit *CD*
cf. 42 4 paternos menechum 6 *om. CD cf. 237* 7 auitus
 subrepticus *B*¹ 9 eum *i. e. Menaechmum appellant* apellant 10 *ii si B*¹

PERSONAE

PENICVLVS parasitus
MENAECHMVS }
MENAECHMVS } adulescentes
EROTIVM meretrix
CYLINDRVS cocus
MESSENO servus.
ANCILLA
MATRONA
SENEX
MEDICVS

SCAENA EPIDAMNI

MENAECHIMI *Varro de re r. 232, 3 K., cf. Schoellius praef. X adn.*

PROLOGVS

Salutem primum iam a principio propitiam
 mihi atque vobis, spectatores, nuntio.
 apporto vobis Plautum, lingua non manu,
 quaeso ut benignis accipiatis auribus.
 nunc argumentum accipite atque animum advortite; 5
 quam potero in verba conferam paucissima.
 atque hoc poetae faciunt in comoediis:
 omnis res gestas esse Athenis autumant,
 quo illud vobis graecum videatur magis;
 ego nusquam dicam nisi ubi factum dicitur. 10
 atque adeo hoc argumentum graecissat, tamen
 non atticissat, verum sicilicissat.
 huic argumento antelogium hoc fuit;
 nunc argumentum vobis demensum dabo,
 non modio, neque trimodio, verum ipso horreo: 15

PROLOGVS POETA *BD* 9 vobis illud *Pylades* 12 non a *σειελίζω* sed a *σειελιζίζω* frequentativum formavit (sic recte *Siberus* apud *Taubmannum* et *Vssingius*), non ex analogia sed ioci causa. *Paulus* 28 atticissat, attice loquitur. *Plautus* 'non atticissat sed sicilicissat' (sic *Therrewkius* edidit, *Muellerus* sicilissat), i. e. Sicule loquitur. *Consentius G. L.* 5, 376, 33 ab appellativo graecizat sicilizat patrizat (ubi siciliscat *Monac.*) si huc spectat analogiam sequitur de sententia cf. *Pers.* 395 et *Cic. Verr.* 4, 95 de or. 2, 217 *Tusc.* 1, 15 13 ante elogium hinc ('ut *Plautus* ait) *Ausonius ep.* 16 praef. (p. 175 *Sch.* 239 P.) habet antilogium fabularum (sic *codd.*); (igitur) argumento *Bergkius* 14 sq. non concinere cum v. 6 apparet; sed qui haec composuit ab argumento devertitur (atque v. 7) statim in loco indicando, deinde brevitatis oblitus est et sibi ipse ridiculi causa contradicit, cf. 50. v. 7 sq. a 5. 6 divelli non possunt, v. 14 sq. excusandae prolixitati necessarij sunt, ipsa prolixitas indissolubilis; cf. *Vahlenus mus. rheu.* 27, 173 sq. *Dziatzko Fleckeiseni ann.* 107, 833 sq.

tantum ad narrandum argumentum ádest benignitas.

mercator quidam fuit Syracusis senex,

ei sunt nati filii gemini duo,

ita forma simili pueri, út mater sua

non internosse posset quae mammam dabat,

20

neque adeo mater ipsa quae illos pepererat,

ut quidem ille dixit mihi, qui pueros viderat:

ego illós non vidi, ne quis vostrum censeat.

postquam iam pueri septuennés sunt, pater

oneravit navem magnam multis mercibus;

25

imponit geminum áterum in navem pater,

Tarentum avexit secum ad mercatum simul,

illum reliquit alterum ápud matrem domi.

Tarenti ludi forte erant, cum illuc venit.

mortales multi, ut ad ludos, convenerant:

30

puér aberravit inter homines a patre.

Epidamniensis quidam ibi mercator fuit,

is puerum tollit avehitque Epidamnium.

pater eius autem postquam puerum perdidit,

animum despondit, eaque is aegritudine

35

paucis diebus post Tarenti emortuost.

postquam Syracusas de ea re rediit nuntius

ad avom puerorum, puerum surruptum alterum

patremque pueri Tarenti esse emortuom,

immutat nomen avos huic gemino alteri;

40

ita illum dilexit, qui subruptust, alterum:

16 tantum ad argumentum pertinet. iocose alia oratione utitur quam solent, cf. *Mil.* 80, *Merc.* 11 18 natei et geminei *B* ante corr. (sed filii), ut v. sq. puerei et multa ítem 19 ut ítem *Nonius* 343 et 423; cf. *schol. Aen.* 8, 632; uti *Camerarius* 21 peperat *CD* (recte cum *B Nonius* bis) scurriliter quasi discernit inter parentem nutricem (*Varro rer. rust.* 2, 4, 20; cf. 10, 8) et τὴν μητέρα ἢ σφ' ἐγέλετο 22 mihi dixit *CD* cf. 45 et 10 23 om. *CD* 25 navim *CD* 26 gemitum *CD*¹, geminorum *Hermannus* 29 iudei *B*¹, iudei *CD*, cf. ad v. 18 31 cf. 1113 aberravit inter homines *Acidalius*, cf. 236. 991 (*Pers.* 57. 355): inter homines aberravit 33 Epidamnium eum *Scyffertus* 35 disponit *B* ea quis, corr. *Camerarius* post 36 inseruit *Schoellius* versum quem *Fulgentius* p. 559 ad *Plautum* in *Menaechmis* comoedia refert: sicut pollinctor dixit, qui eum pollinxerat, cf. *Poen. prol.* 63 37 redit *B* utrumque nomen (*Syracusas* et 39 *Tarenti*) in versu intolerabile, sed ludere tantum conjectura potest, velut: postquam de ea re nuntius rediit domum — patremque prae aegritudine esse emortuom (cf. *Stich.* 215) 40 huic de *Sosicle* dicere non potuit; illi *Fleckeisenus*

illius nomen indit illi qui domi est,
 Menaechmo, idem quod alteri nomen fuit;
 et ipse eodem est avos vocatus nomine
 (propterea illius nomen memini facilius, 45
 quia illum clamore vidi flagitarier).
 ne mox erretis, iam nunc praedico prius:
 idem est ambobus nomen geminis fratribus.
 nunc in Epidamnum pedibus redeundum est mihi,
 ut hanc rem vobis examussim disputem. 50
 si quis quid vestrum Epidamnum curari sibi
 velit, audacter imperato et dicit,
 sed ita ut det unde curari id possit sibi.
 nam nisi qui argentum dederit, nugae egerit;
 qui dederit, magis maiores nugae egerit. 55
 verum illuc redeo unde abii, atque uno asto in loco.
 Epidamniensis ille, quem dudum dixeram,
 geminum illum puerum qui surrupuit alterum,
 ei liberorum, nisi divitiae, nil erat:
 adoptat illum puerum surrupticium 60
 sibi filium eique uxorem dotatam dedit,
 eumque heredem fecit, quom ipse obiit diem.
 nam rus ut ibat forte, ut multum pluerat,
 ingressus fluvium rapidum ab urbe haud longule,
 rapidus raptori pueri subduxit pedes 65
 abstraxitque hominem in maximam malam crucem.
 illi divitiae evenerunt maximae.
 is illic habitat geminus surrupticius.
 nunc ille geminus, qui Syracusis habet,
 hodie in Epidamnum veniet cum servo suo 70
 hunc quaeritatum geminum germanum suum.
 haec urbs Epidamnus est, dum haec agitur fabula:

43 mena hec mo B¹, mane hec mo CD 45 cf. Poen. 62 47 cf.
 Mil. 150 49 sq. cf. Poen. 79 sq. 51 epidamni ε 54 qui Beroaldus:
 qui non 55 qui Pylades: nam nisi qui 56 redeunde B¹CD 57 accedit
 A; 57-75 tantum initia servata 58 alteram (in B ex corr.) 59 diviliae
 62 quam, corr. Pius cf. Poen. 77. 904 63 pluerat testatur Consentius
 G. L. 5, 379 in., cf. Varr. l. l. 9, 104 64 a nominativo ingressus ad priora
 aptato apodosis deflectit 65 fides, corr. Saracenus 67 illi (autem) Schoel-
 lius 68 iſ [illi]c AB²: istilic B¹D, istilic C cf. Poen. 78 69 sira-
 cussis 70 venit, corr. Geppertus, cf. Poen. 121. 124 Amph. 140 Rud. 80
 suo servo B

quando alia agetur, aliud fiet oppidum;
 sicut familiae quoque solent mutarier:
 modo +ni caditat leno, modo adulescens, modo senex,
 pauper, mendicus, rex, parasitus, hariolus

75

*

74 mutari, corr. Camerarius 75 a modo incepit A modo hic agitat Gruterus non recte (et flagitatur idem et expectatur lenonem), habitat Schoellius, sed id nec ad omnes personas nec ad familias nec ad habitationum multitudinem apte quadrat; sententiam non metrum effecit Camerarius: modo enim idem fit leno. sed ne familiae quidem sine determinatione satis quemvis certumve histrionem indicant. cf. Bio apud Teletem p. 3, 2; 40, 2 H., Lucian. Menipp. 16. videtur post v. 74 aliquid intercidisse (puta mutari, <uti mutatur fabula, habitus moresque, idem homo> modo ut fiat leno —) item finis prologi periit. uno versu auctior fuit A

PENICVLVS

I 1

Iuventus nomen fecit Peniculo mihi.
 ideo quia mensam, quando edo, detergeo.
 homines captivos qui catenis vinciunt
 et qui fugitivis servis indunt compedes, 80
 nimis stulte faciunt mea quidem sententia.
 nam homini misero si ad malum accedit malum.
 maior libido est fugere et facere nequiter.
 nam se ex catenis eximunt aliquo modo.
 tum compediti anum lima praeterunt 85
 aut lapide excutiunt clavom. nugae sunt eae.
 quem tu adservare recte, ne aufugiat, voles,
 esca atque potione vinciri decet.
 apud mensam plenam homini rostrum deliges;
 dum tu illi quod edit et quod potet praebeas, 90
 suo arbitratu adfatim cottidie,
 numquam edepol fugiet, tam etsi capital fecerit,
 facile adservabis, dum eo vinclo vincies.

77 PENICVLVS PARASITVS BD; in A usque ad v. 91 tantum paucorum ver-
 suum extrema, 99—108 paucorum initia personarum notas fere om. CD,
 saepissime B cf. Capt. 69 sq. Stich. 174 sq. Curc. 415 sq. fecit nomen
 schol. Verg. georg. 1, 137 post v. 78 quaedam intercisisse probabiliter statuit
 Ritschellius 82 homini versu commendari dixit Bergkii op. 1, 148 sq. et
 similiter v. 89. 98. 223. 304. 316. 489. 709. 713. 744. 903. 958. 961
 85 compediti (autem) Vahlenus, cf. Herm. 17, 621 anum B, Nonius 333:
 ianum CD (compediti, ii anum Havetus rev. de philolol. 1892, 73) 88 debet
 CD 89 homini P et ut vid. A: hominis Nonius 455 deligis Nonius
 90 edat CDE² 91 coctidie sic A 92 edepol fugiet tametsi Pylades: edepol
 te fugiet tiam (iam CD) et si P, A n. l., hercle effugiet tametsi Nonius 38
 (Schoellius legere sibi visus est numq rel . . ff — in A, ubi post numquam
 nihil certi Studemundo apparuit) 93 uinculo B

ita istaée nimis lenta vincla sunt escaria: 95
 quam magis extendas, tanto adstringunt artius.
 nam ego ad Menaechmum hunc eo, quo iam diu
 sum iudicatus; ultrò eo ut me vinciat.
 nam illic homo homines non alit, verum educat,
 recreatque: nullus melius medicinam facit.
 ita est adulescens; ipse escae maxumae 100
 cerialis cenas dat, ita mensas exstruit,
 tantas struices concinnat patinarias:
 standumst in lecto, si quid de summo petas.
 sed mi intervallum iam hos dies multos fuit:
 domi domitus sum usque cum caris meis. 105
 nam neque edo neque emo nisi quod est carissimum.
 id quoque iam, cari qui instruuntur deserunt.
 nunc ad eum inviso. sed aperitur ostium.
 Menaechmum eccum ipsum video, progreditur foras.

MENAECHEMVS

I 2

Ni mala, ni stulta sies, ni indomita impòsque animi, 110
 quòd viro esse odiò videas, tute tibi odio habeas.
 praeterhac si mihi tale post hunc diem
 faxis, faxò foris vidua visàs patrem.
 nam quotiens foras ire volo, me retines, revocàs, rogitas,
 quò ego eam, quam rem agam, quid negoti geram. 115

94 ea enim fere lenta u. s. scaria *Nonius* 108 (s. escarium) et 338 (s. lentum) lenta uincta sunt scaria 96 hunc <nunc> *Muellerus* cf. *Hor. sat.* 2, 7, 30 98 [na]m [illic ho]m — item *A* educat cf. 905 *Trin.* 512 *Varro rer. rust.* 2, 8, 2. 6 101 cerialis *Festus* 310 (s. struices): certalis *B¹CD*, certe talis *B²* mensas *Festus*: mensam 102 sq. cf. *Euangelus com.* 3 p. 376 v. 9 *K.* 104 cf. *Rud.* 137 105 domo d. summus que *B¹* dominatus *Vahlenus*, quod verum esse videtur, nisi domitus ut illa ne dentes dentiant, auribus peraurienda sunt in eandem notionem fluxit. pater familias appellatur qui in domo dominium habet *dig.* 50, 16, 195. cf. *Cic. de off.* 1, 139 cum verbis tragici. *Lucr.* 6, 223 sq. 385. *Fest.* 289^a 30. inde ambigua notione ad epuli dominum et ipsum patrem familias (e. g. *Cic. in Vat.* 31) trahitur. aliter verbis eisdem ludit *Cic. de domo* 110 106 cf. *Bacch.* 309 sq. 107 cf. *Capt.* 153 sq. *Vahlenus ind. lect.* 1880 p. 6; 1881/82 p. 4 instruntur *B¹C* 110 MENAECHEMVS PAENICVL — *A*, MENECHMVS ADOLESCENS PENICVLVS PARASITVS (*PAR. PEN. B*) *BD* 110—119 *A* disponit ut *P*, usque ad 124 paucissima servata de hoc cantico dixi *mus. Rhen.* 40, 198 110 sis *BC*, item *Serv. Aen.* 3, 686 *Don. Eun.* 2, 3, 36, om. *D* — — — — — (vel *ithyph.*) | — — — — — cum *ithyphallico*; cf. ad *Cas.* 629 114 dactyli rogas *A*

quid petam, quid feram, quid foris egerim.
portitorem domum duxi, ita omnem mihi
rem necesse eloqui est, quidquid egi atque ago.

nimum ego te habui delicatam; nunc adeo ut facturus dicam.

quando ego tibi ancillas, penum, 120

lanam, aurum, vestem, purpuram
bene praebeo nec quicquam eges. 121

malo cavebis si sapis,
virum observare desines. 122

atque adeo, ne me nequiquam serves, ob eam industriam
hodie ducam scortum ad cenam atque aliquo condicam foras.

PEN. Illic homo se uxori simulat male loqui, loquitur mihi; 125

nam si foris cenat, profecto me, haud uxorem, ulciscitur.

MEN. Euax, iurgio hercle tandem uxorem abegi ab ianua.

ubi sunt amatores mariti? dona quid cessant mihi
conferre omnes congratulantes, quia pugnavi fortiter?

hanc modo uxori intus pallam surrupui, ad scortum fero. 130

sic hoc decet, dari facete verba custodi catae.

hoc facinus pulchrumst, hoc probumst, hoc lepidumst, hoc factumst fabre:
meo malo a mala abstuli hoc, ad damnum deferetur.

avorti praedam ab hostibus nostrum salute socium.

PEN. Heus adulescens, ecqua in ista pars inest praeda mihi? 135

MEN. Perii, in insidias deveni. PEN. Immo in praesidium, ne time.

116 petam *Camerarius*: detam *B¹D*, detiam *C*, dedam *B²* legerim *B¹CD*;
in *A* inter q et g spatium capit uid forise cf. *Brixius ad. l.*, *Vahlenus*
Herm. 17, 611 sq; foras egeram *Hauptius* 117 p. d. dixit ita mihi necesse
est eloqui *Nonius 24* loqui 120—122 *tribus versibus describit B* (quando
— penum | lanam — eges | malo — desines), *quattuor A*, *servatum in secundi*
initio lan (lan · · 1—t. *Schoellio et Goetzio*) 120 cf. 801 *schol. Aen. 4, 373*
linum lanam praebeo neque quicquam eges 122 *malo cauebis si sapis* δὲ μέγωv,
vera apodosi sequitur, non ea forma quam praeparaverat 123 *nequicquam B¹,*
quicquam CD cf. 791 124 *atque aliquo ad cenam Acidalius, sed quod*
deinde fit ne sic quidem exponitur. scortum se non domum ad cenam ducturum
esse consentaneum est; addit atque aliquo condicam foras quo parasi sermo
praeparetur 126—158 *deest A* 127 *Varro l. l. 7, 93 (F) euax iurgio*
uxorem tandem ab regia ianua 129 *qui B¹ foriter B* 130 *procedit*
pallam sub pallio indutus, cf. 196. 512. eam nunc spectatoribus ostendit (hic
versus unus etiam metro sermoni propior, nam v. 127 ad priora pertinet), deinde
de re bene gesta verba facit ut instituerat 131 *si B¹ 132 factust 133 cf.*
Vahlenus Herm. 17, 609 134 auerti CD. Priscianus 1, 309: aduorti B
huc respicere videtur Asin. 884 135 et qua B¹CD praeda Camerarius:
pre 136 deuenit B¹CD

- M. Quis homo est? P. Ego sum. M. O mea Commoditas, o mea Opportunitas, salve. P. Salve. M. Quid agis? P. Teneo dextera genium meum.
 MEN. Non potuisti magis per tempus mi advenire quam advenis.
 PEN. Ita ego soleo: commoditatis omnis articulos scio. 140
 MEN. Vin tu facinus luculentum inspicere? PEN. Quis id coxit coquos? iam sciam, si quid titubatamst, ubi reliquias videro.
 MEN. Dic mi, enumquam tu vidisti tabulam pictam in pariete, ubi aquila Catameitum raperet aut ubi Venus Adoneum?
 PEN. Saepe. sed quid istae picturae ad me attinent? MEN. Age me aspice. 145
 ecquid adsimulo similiter? PEN. Quis istest ornatus tuos?
 MEN. Dic hominem lepidissimum esse me. PEN. Vbi essuri sumus?
 MEN. Dic modo hoc quod ego te iubeo. PEN. Dico: homo lepidissime.
 MEN. Ecquid audes de tuo istuc addere? PEN. Atque hilarissime.
 MEN. Perge <porro>. PEN. Non pergo hercle, nisi scio qua gratia. 150
 litigium tibi est cum uxore, eo mi abs te caveo cautius.
 MEN. Clam uxoremst ubi pulchre habeamus atque hunc comburamus diem.
 PEN. Age sane igitur, quando aequom oras, quam mox incendio rogam?
 dies quidem iam ad umbilicum est dimidiatus mortuos. 154. 155
 MEN. Te morare, mihi quom obloquere. PEN. Oculum ecfodito per solum mihi, Menacchme, si ullum verbum faxo nisi quod iusseris.
 MEN. Concede huc a foribus. PEN. Fiat. MEN. Etiam concede huc. PEN. Licet.
 MEN. Etiam nunc concede audacter ab leonino cavo.
 PEN. Eu edepol ne tu, ut ego opinor, esses agitator probus. 160

137 M. oh oportunitas 138 qui B¹ dextra 139 quem B¹
 141 quocus 142 titubatust CD 143 mihi numquam (-a B), corr. Brixius, cf. Auson. 24, 1 p. 121 Sch. (109 P.) en umquam uidisti nebulam pictam in pariete? 144 catamitum et adonem B² 146 qui istic est, corr. Muellnerus, cf. Trin. 1099 147 vel med esuri B² 148 quo B¹ dic B¹
 149 et quid CD P. om. B atqui 150 <porro> Pylades 151 litutium B¹, litidium CD eo Ritschelius: M. o B, oh post spat. pers. D, sine spatio C
 152 clam uxorem ubi sepulchrum habeamus, corr. Vssingius (Charisius 145 tantum clam uxorem est); cf. Merc. 583; ad pulchrum (cf. Epid. 157 Poen. 1367) si hunc diem intellegas, hoc ad combustionem non quadret possis age hunc, sed habeamus atque coalescentia verba non morco cf. Asin. 291 Capt. 464 Stuch. 436. 648 154. 155 iam dumbilicum CD et ut vid. B¹, recte cum B² Gellius 3, 14, 16 est post mortuos Gellius 156 Ne B², *e B¹ quam CD, quin B², qu** B¹ P om. oculum B de oculorum solo Stati Theb. 1, 55 (cf. Gronovius) Schoellius admonet, cf. Allenus in Fowleri ed. p. 184 sq.; van Cleef de attractionis usu Platon. (Bonn 1890) p. 56 157 iuseris B¹ 158 fiat etiam M. concede huc licet B, spat. post fiat CD 159 accedit A ab P: a A teste Loewio (159—172 priores fere versuum partes leguntur)

MEN. Quidum? PEN. Ne te uxor sequatur, respectas identidem.

MEN. Sed quid ais? PEN. Egone? id enim quod tu vis, id aio atque id nego.

MEN. Ecquid tu de odore possis, si quid forte olfeceris,
facere coniecturam * ? *

(PEN.) * captum sit collegium. 165

MEN. Agedum odorare hanc quam ego habeo pallam. quid olet? apstines?

PEN. Summum olfactare oportet vestimentum muliebre,
nam ex istoc loco spurcatur nasum odore + inlucido.

MEN. Olfacta igitur hinc, Penicule. lepide ut fastidis. PEN. Decet.

MEN. Quid igitur? quid olet? responde. PEN. Furtum, scortum, prandium. 170
tibi fuant

elocutus, nam

nunc ad amicam deferetur hanc meretricem Erotium.

mihi, tibi atque illi iubebo iam adparari prandium. PEN. Eu.

MEN. Inde usque ad diurnam stellam crastinam potabimus. PEN. Eu, 175
expedite fabulatu's. iam fores ferio? MEN. Feri.

vel mane etiam. PEN. Mille passum commoratu's cantharum.

MEN. Placide pulta. PEN. Metuis, credo, ne fores Samiae sient.

MEN. Mane, mane obsecro hercle: eapse ecam exit. oh, solem vides 179. 180
satin ut occaecatust prae huius corporis candoribus?

162 ais *A*: agis *P* spat. ante egon— om. *A* ato *B*¹, dato *CD*
nega *B*¹*CD* 163 ecquid *A*: hec (haec *B*) quid *P* 164. 165 sic *P*: facere
coniecturam captum sit collegium, duo versus in *A*: facere coiecturam cum ꝑ
— ꝑ cuꝑi . s . . aꝑ . iꝑ . cuꝑi . ꝑ . ut coniectorum captum s. c. clausurit *Peniculi*
responsum potius quam captum s. c. inceperit. dixisse eum conicio, cocta quae
sint se certius quam coniectores agnoscere cf. Asin. 878 Curc. 246 sq.
167 oportet olfactare *Guietus* 168 nam ex istoc *ACD*: nam istoc *B*, nec
isto *Nonius 394* nasum odore *B*² *Nonius*: nasum modori *B*¹*CD* inlutili
Nonius, inlutili *Ritschelius*, mucido *Coluius* 169 olfacta *A*: difacta *P*
P. om. 171. 172 tantum in *A* servata haec: tibi fuanꝑ (sive fuat, ut etiam testa-
tur *Loevius*) — aꝑu (nꝑu t. *Loevio*) — ꝑ elocutus namꝑ — (deinde u t. *Loevio*);
quorum sententiam apparet hanc fuisse: tibi fuat mihique quod olet, age pare-
mus prandium. *M. elocutu's. namque uxori ego hanc surrupui clanculum, cf.*
Schoellius 173 *ME. praem. B* 174 eu sine pers. sp. *A*: om. *P* 175 diurn-
num *P* potabimus *P*: potaꝑumus eu (fort. supra primam u a corr. add. i) *A*,
ubi poterimus eu legit *Loevius*; eu in sq. v. posuit *Brixius* 176 ferio fo-
res *A* 177—192 pauca tantum in posterioribus versuum partibus *A* 177 *P.*
Acidalius: om. 178 scient *P* 179. 180 eapse *Acidalius*: ab se ecca,
corr. *Bothius* oh *CD*: PE. oh *B* vides *P*, item *A* t. *Loevio* (ꝑꝑ — *St.*),
vide *Acidalius. a similibus locis, ut Truc. 353 Stich. 270, eo differt quod non*
Erotium sed ipsum solem designat ante hunc versum alius Loevio in A
extare visus est ab f— incipiens 181 santin *B* occecatust, corr. *Pylades*

EROTIVM

I 3

Anime mi, Menaechme, salve. PEN. Quid ego? ER. Extra numerum es mihi.
 PEN. Idem istuc aliis adscriptivis fieri ad legionem solet.
 MEN. Ego istic mihi hodie adparari iussi apud te proelium. 184. 185
 ER. Hodie id fiet. MEN. In eo uterque proelio potabimus;
 uter ibi melior bellator erit inventus cantharo,
 + tuest legio adiudicato, cum utro hanc noctem sies.
 ut ego uxorem, mea voluptas, ubi te aspicio, odi male.
 ER. Interim nequis quin eius aliquid indutus sies. 190
 quid hoc est? MEN. Induviae tuae atque uxoris exuviae, rosa.
 ER. Superas facile, ut superior sis mihi quam quisquam qui impetrant.
 PEN. Meretrix tantisper blanditur, dum illud quod rapiat videt;
 nam si amabas, iam oportebat nasum abreptum mordicus. 194. 195
 MEN. Sustine hoc, Penicule: exuvias facere quas vovi volo.
 PEN. Cedo; sed obsecro hercle, salta sic cum palla postea.
 MEN. Ego saltabo? sanus hercle non es. PEN. Egone an tu magis?
 si non saltas, exue igitur. MEN. Nimio ego hanc periculo
 surrupui hodie. meo quidem animo ab Hippolyta subcingulum 200
 Hercules haud aequo magno umquam abstulit periculo.
 cape tibi hanc, quando una vivis meis morigera moribus.

182 EROTIVM (-CIVM B) MVLIER. PENICVLVS PARASITVS. MENECHMVS. ADOL.
 BD, -s- A mei 183 fieri ad legionem A, Varro l. l. 7, 56: ad legionem
 fieri 184. 185 -s- (iussi t. Loewio) ap[u]d te proelium A; iussim (Acidalius)
 sermo non patitur, cf. Cramerus de perf. con. usu potentiali p. 8 sq.
 186-190 sine personarum notis (ante Hodie eras. ME B), ut supra s et Gruterus;
 in eo e. q. s. Peniculo dedit Vssingius 186 flet proilio 188 -tro etiam A
 sies A: scies P versui corrupto nihil medelae inventum est. uter 187 et utro
 188 sententias diunctas ostendunt, ut sensus talis fuisse potuerit: tecum erit, aut
 tu indicato v. 184-188 spurios esse probabiliter statuit Langenus st. Pl. 298 sq.,
 cf. Sonnenburgius de Men. Pl. retractata 5 sq., Havetus rev. de phil. 16, 107 sq.
 189 uxore CD meam B 190 E. om. saliquid B¹C i[n]du[er]it[ur] ACD: in-
 tuta B¹, induta B² sis P 191 Ero praem. B 194-202 priores partes
 leguntur A 194. 195 iam opo[r]tebat AP: iamdudum oportuit Nonius 138
 nassium CD¹ adeptum Nonius ioci ratio non satis aperta 196 exsu-
 vias B¹C quas suo uiuolo, corr. Camerarius 197-201 sine personarum notis,
 corr. Acidalius 199 si non saltas exuigitur (corr. B²) P: ex[ue] i[gitur] [s]i n[on]
 - A 200 ipolita subgingulum 201 haud hercules aeq - A, haud hercle
 seque B, aud (apud D¹, aut D²) hercule seque CD; Festus 302 (s. succingulum)
 Plautus - - um Herculis - tiquam abstu -, ubi inter Herculis et (um)quam
 tantum spatii intercedit quantum codicum verbis satis est. correxit Lambinus
 202 ME praem. B capei.[t]ibi A (non fuit capito); cape tu tibi Havetus rev.
 de phil. 16, 108 micis B¹CD ut in elogio Scipionis Hispani

ER. Hoc animo decēt animatos esse amatores probos.

PEN. Qui quidem ad mendicitatem se properent detrudere.

MEN. Quattuor minis ego emi istanc anno uxori meae. 205

PEN. Quattuor minae perierunt plane, ut ratio redditur.

MEN. Scin quid volo ego te accurare? ER. Scio, curabo quae voles.

MEN. Iube igitur tribus nōbis apud te prandium accurarier
atque aliquid scitamentorum de foro opsonarier,
glandionidam suillam, laridum pernonidam, 210

aut sincipitamenta porcina aut aliquid ad eum modum,

madida quae mi adposita in mensa miluinam suggerant;

atque actutum. ER. Licet ecastor. MEN. Nos prodimus ad forum.

iam hic nos erimus: dum coquetur, interim potabimus.

ER. Quando vis veni, parata res erit. MEN. Propera modo. 215

sequere tu. — PEN. Ego hercle vero te et servabo et te sequar.

neque hodie ut te perdam, meream deorum divitias mihi. —

ER. Evocate intus Culindrum mihi coquom actutum foras.

sportulam cape atque argentum. eccos tris nummos habes. I 4

CYLINDRVS

Habeo. ER. Abi atque obsonium adfer; tribus vide quod sit satis: 220
neque defiat neque supersit. CYL. Cuius modi hi homines erunt?

ER. Ego et Menaechmus et parasitus eius. CYL. Iam isti sunt decem;
nam parasitus octo hominum munus facile fungitur.

ER. Elocuta sum convivae, ceterum cura. CYL. Licet.

cocta sunt, iube ire accubitum. ER. Redi cito. CYL. Iam ego hic ero. — 225

203 P., corr. *Bothius* 204 se properent P, p]prop[erent] se A t. *Loewio*,
pro]per— t. St. 205 quattuor BD, item 206 ego [emi ist]am A, egomi
stanc P, corr. B² 207 ego om A 209 sive 210—212 qui Menaechmo adimunt
et parasito tradunt, vetant poetam mores eius persequi, quem v. 100 dixit ipsum
escae maxumae; atque Epidamniensis est 209 scitamentorum A: sit amen-
torum P 210 suillam AB²: sullam P pernonidem P, au[t] p]pernonidam A
suillae et larido adiecta patronymica (cf. *Gruterus*, *Vssingius*) 211 sincipi-
tamenta post scitamenta ex analogia comica 212 in mensam ACD, mensam B,
corr. *Lambinus* muluinam suggeram A iocus in eo est quod miluina quasi
carnis nomen sonat post porcina 213 spatia habet A, om. P, corr. s
214 quoquitur P, item vel q[uo]que[tur] A 215 M. om. 216 tu <me> *Lam-*
binus et te B, et ti CD, vel et vel te om. A 218 culindrum mihi quo-
quom P, — m̄ m̄i quoquom A, mihi cocum Cylindrum *Charisius* 201 219 ERO-
TIVM (-CIVM B) MERETRIX. CILINDRVS (CILINDRVS B) COCVS BD, spat. A
eccos treis (ecc n. l. St.) A, hec costris P 221 h[ic] (vel his) homines A, ho-
mines P, corr. B²; hi quos quasi manibus tenet 223 octo hominum munus P,
Nonius 497: octo hominum nunc A cf. *Eubulus* frg. 119 K. 224 com-
uiuas A curari licet A, curaticet P, corr. B² (C. *Camerarius*) 225 CIL.
praem. B iube ire AB²: iubire P spatia habet A, om. P, corr. s

MENAECHMVS II.

II 1

Voluptas nullast navitis, Messenio,
maior meo animo, quam quom ex alto procul
terram conspiciunt.

MESSENIQ

Maior, non dicam dolo,
[quam] si adveniens terram videas quae fuerit tua.
sed quaeso, quam ob rem nunc Epidamnum venimus? 230
an quasi mare omnis circumñimus insulas?
MEN. Fratrem quaesitum geminum germanum meum.
MESS. Nam quid modi futurum est illum quaerere?
hic annus sextust postquam ei rei operam damus.
Histros, Hispanos, Massiliensis, Hilaros, 235
mare superum omne Graeciamque exoticam
orasque Italicas omnis, qua adgreditur mare,
sumus circumvecti. si acum, credo, quaereres,
acum invenisses, si appareret, iam diu.
hominem inter vivos quaeritamus mortuom; 240
nam invenissemus iam diu, si viveret.
MEN. Ergo istuc quaero certum qui faciat mihi,
qui sese dicat scire eum esse emortuom:
operam praeterea numquam sumam quaerere.
verum ãlter vivos numquam desistam exsequi. 245
ego illum scio quam cordi sit carus meo.
MESS. In scirpo nodum quaeris. quin nos hinc domum
redimus, nisi si historiam scripturi sumus?
MEN. Dictum facessas, datum edis, caveas malo.
molestus ne sis, non tuo hoc fiet modo. MESS. Em 250

additur Menaechmus mes senio taciti *P*, sq. *inscr.* MENECHMVS ADOLESCENS.
MESSENIQ SENEX. *BD*, v. vac. *A* 226 voluptas nulla est *A*, *Lactantius ad Stat. Theb. 2, 194*: nullast voluptas *P* 227 quom *A*: quom *B¹C*, quam *B²*, quin *D*,
quando *Lact.* 225 prospiciunt *Lact.*, *A. n. l.* *M. om.*, ut in *sq.* multas nomi-
num notas 229 quam si *P*, *Lact.*, q — *A*, corr. *Acidalius*; quom *Bothius*
conspicias *Lact.* 230 — 239 *priores partes leguntur A* 230 in epidamnum *B*
231 omñeis *A*, item 237 *i. e.* an circumñimus quasi mare omnes insulas?
234 sextus est *P*, sextus *A* ei rei *Gruterus*: ire hi (hinc *B²*) 238 sei *A*,
item 239. 241 239 iam *Gulielmus*: tam 242 qui *BD*: quid *C*, quid id *A*
243 quei sese deicat *A* 244 sumam *A* 246 cordi sit carus meo *P*: carus
sit cordi meo *A* 247—255 *posteriores partes leguntur A* 249 recte traditum
esse docui *Herm. 18, 576* tñs *A t. St.*

illoc enim vërbo esse me servom scio.
 non potuit paucis plura plane proloqui.
 verum tamen néquëo contineri quin loquar.
 audin, Menaechme? quom inspicio marsuppium,
 viaticati hercle admodum aestive sumus. 255
 ne tu hercle, opinor, nisi domum reverteteris,
 ubi nihil habebis, geminum dum quaeres, gemes.
 nam ita est haec hominum natio: in Epidamnieis
 voluptarii atque potatores maxumi;
 tum sycophantae et palpatores plurumi 260
 in urbe hac habitant; tum meretrices mulieres
 nusquam perhibentur blandiores gentium.
 propterea huic urbi nomen Epidamno inditumst,
 quia nemo ferme huc sine damno devortitur.
 MEN. Ego istuc cavebo. cedo dum huc mihi marsuppium. 265
 MESS. Quid eo vis? MEN. Iam aps te metuo de verbis tuis.
 MESS. Quid metuis? MEN. Ne mihi damnum in Epidamno duis.
 tu magnus amator mulierum es, Messenio,
 ego autem homo iracundus, animi perditus;
 id utrumque, argentum quando habebo, caveo, 270
 ne tu delinquas neve ego irascar tibi.
 MESS. Cape atque serva. me lubente feceris.

CYLINDRVS

II 2

Bene opsonavi atque ex mea sententia,
 bonum anteponam prandium pransoribus.
 sed eccum Menaechmum video. vae tergo meo, 275
 prius iam convivae ambulant ante ostium,
 quam ego opsonatu redeo. adibo atque alloquar.
 Menaechme, salve. MEN. Di te amabunt quisquis <es>.
 CYL. Quisquis * <quis> ego sim?

253 contineri A: continere P, cf. 1124 Rud. 1172 Capt. 592 254 adi* B¹,
 audi B² 255 aestivi A 256 hercle A reuortereis A 257 quaeres A:
 queris P 258 ut supra A: natio epidamnia | Nam ita est hec hominum P
 259 maxumei A 260 plurumei A: pluri P 263 urbei A inditust AP
 264 qua A sine damno huc A cf. Festus 340^b 9 265 mihi huc P
 266-288 priores partes leguntur A 266 ueis A 267 duis Berou/dus:
 dus B¹CD, dias B² 268 tu magis [amat]or A; cf. Mil. 775 269 iracundis P,
 iracun- A perciti Lipsius 270 habeo, corr. Pylades 271 neu P, ne-
 A 272 iubente CYLINDRVS. MENAECHEMVS. MESSENIO (Mess. om. CD) P,
 spat. A 275 uideon aetergo (*etergo B, et ergo C), corr. Gruterus 276 obam-
 bulant Ritschelius 278. 279 menaechme salue ME di te amabunt quisquis ego

- MEN. Non hercle vero. CYL. Vbi convivae ceteri? 280
- MEN. Quos tu convivas quaeris? CYL. Parasitum tuum.
- MEN. Meum parasitum? certe hic insanust homo.
- MESS. Dixin tibi esse hic sycophantas plurimos?
- *
- MEN. Quem tu parasitum quaeris, adulescens, meum? 285
- CYL. ^{peniculum} Peniculum ecceum in vidulo salvom fero.
- MESS. Peniculum ecceum in vidulo salvom fero.
- CYL. Menaechme, nūmero huc advenis ad prandium.
nunc oponatu redeo. MEN. Responde mihi,
adulescens: quibus hic pretiis porci veneunt
sacres sinceri? CYL. Nummis. MEN. Nummum a me accipe: 290
iube té piari de mea pecunia.
nam équidem insanum esse te certo scio,
qui mihi molestus homini ignoto, quisquis es.
CYL. Cylindrus ego sum: non nosti nomen meum?
MEN. Si tu Cylindrus seu Coriendrus, perieris. 295
ego te non novi, neque novisse adeo volo.
CYL. Est tibi Menaechmo nomén, tantum quod sciam.
MEN. Pro sano loqueris quom me appellas nomine.
sed ubi novisti me? CYL. Vbi ego te noverim,
qui amicam habes eram meam hanc Erotium? 300

sim uno versu P (ME om. CD), men[aech]m — | qui[sc]quis (A t. St., m[e]naech]m[us] sal]t[em] — | quidqu — f — A. t. Loewio; 278 (es) Ritschelius; dixisse cocum putes: quisquis sum? non tu scis. Menaechme, quis ego sim? 280 M. Sonnenburgius: CIL. B C. Ritschelius: om. 282 † cert[e †] A t. St., † oē certe t. Loewio et Schoellio ante certe erasum ME B 284—300 posteriores partes fere leguntur A 284 om. P; in A legitur — p[er]i[er]it · s[er]m · n — tu · ·, videtur cocus nominasse Peniculum parasitum tuom 285 para CD, spatium parasitum recipit A meus A 286 MESS. Ribbeckius mus. Rhen. 37, 536: CIL. B, om. CD; tantum Peniculum coco tradunt z, et spatia in A quadrant t. Loewio 287 C. om. menaechum ero cum spatio ante ero B 288 oponatu B: ipso natu CD M.: spat. A t. Loewio, om. P 289 pret]iis A: pretii P ueneunt A, Festus 318: ueniunt P 290 sacres testantur Festus, Varro r. r. 2, 1, 20; 4, 16: sacri numm]e]is † nummum A: — s nummum Festus, nummis*** B (nummos B²), nummis CD 292 spatium in A quadrat; nihil inventum est quod sine detrimento sermonis inseratur 293 es A: es** B, esci CD (ci ad pers. notam rettulit Schoellius) 294 cilindrus hic et sq. v. nosti [no]men meum AP, cf. 484. 499. 873 295 sei Muellerus: seu Coriendrus a corio adludit ad coriandrum, non potuit Coriindrus paucis litteris ante per]er]is Loewio apparuit | A 297 mena hec mo P, — hmo A ante tantum pers. spat. A (cf. Merc. 642) 298 M. om. B quom A: quom BC, quin D 299 (tu) me Pylades quadrante spatio in A t. Loewio 300 [ha]bes A: habeas P

MEN. Neque hercle ego habeo, neque te quis homo sis scio.

CYL. Non scis quis ego sim, qui tibi saepissime cyathisso apud nos, quando potas? MESS. Ei mihi, quom nihil est qui illi homini diminuam caput.

MEN. Tun cyathissare mihi soles, qui ante hunc diem Epidamnum numquam vidi neque veni? CYL. Negas? 305

MEN. Nego hercle vero. CYL. Non tu in illisce aedibus + habitas? MEN. Di illos homines, qui illic habitant, perduint.

CYL. Insanit hic quidem, qui ipse male dicit sibi. audin, Menaechme? MEN. Quid vis? CYL. Si me consulas, 310

nummum illum quem mihi dudum pollicitus dare — nam tu quidem hercle certo non sanus satis,

Menaechme, qui nunc ipsus male dicas tibi — iubeas, si sapias, porculum adferri tibi. 314. 315

MES. Eu hercle hominem multum, et odiosum mihi.

CYL. Solet iocari saepe mecum illoc modo.

quam vis ridiculus est, ubi uxor non adest.

quid ais tu? MEN. Quid vis, inquam. CYL. Satin hoc quod vides tribus vobis opsonatumst, an opsono amplius, 320

tibi et parasito et mulieri? MEN. Quas [tu] mulieres.

quos tu parasitos loquere? MESS. Quod te urget scelus.

qui huic sis molestus? CYL. Quid tibi mecum est rei?

ego te non novi: cum hoc quem novi fabulor.

MES. Non edepol tú homo sanus es, certo scio. 325

CYL. Iam ergo haec madebunt faxo, nil morabitur.

proin tu ne quo abeas longius ab aedibus.

numquid vis? MEN. Vt eas maximam malam crucem.

CYL. Ire hercle meliust te interim atque accumbere,

dum ego haec appono ad Volcani violentiam. 330

ibo intro et dicam te hic adstare Erotio,

301 ego *om.* *P* qui *A* 302 scis *AB*²: sis *P* 303—342 *deest A*
 303 ciatisso totas *B*¹*CD* 304 quum *B*, cum *CD* diminuam *B* 305 tunc
*B*¹*CD* cyatissare *B*: cratissare *CD* 306 *C. s:* *ME* 307 *M. om. B*
 308 habes *Seyffertus* que *B*¹*CD* perdunt *B*¹*CD* 309 equidem, *corr.*
Bentleius ipse *s:* id se 310 aut in mena hec me *B*¹*CD* 311 *sq. quod*
suum sermonem excusatione quasi interrumpens titubanter loquitur, causam habet
servus erae amatori insaniam exprobraus 316 eu *Camerarius*: tu 317 lo-
 cari illo *CD* 319 *pers. om.* Qui *BC*, Quis *D* inquam *cf.* 648. *Vahlenus*
Herm. 17, 619 320 nobis *B* obsonatust 321 [tu] *Pylades* 322 para-
 titos 325 *MES. s:* *Me Ci D*², *om. B* 327 habeas ab (hisce) *Brixius*
 328 eas (in) *B*² 329 *avertit maledictum sed cavet ne maledicat* 330 ergo *BC*

ut te hinc abducat potius quam hic adstes foris. —

MEN. Iamne abiit <illic>? edepol haud mendacia
tua verba experior esse. MESS. Observato modo:

nam istic meretricem credo habitare mulierem,

335

ut quidem ille insanus dixit, qui hinc abiit modo.

MEN. Sed miror qui ille noverit nomen meum.

MESS. Minime hercle mirum. morem hunc meretrices habent:

ad portum mittunt servolos, ancillulas;

si quae peregrina navis in portum advenit,

340

rogitant cuiatis sit, quid ei nomen siet,

postilla extemplo se applicant, agglutinant:

si pellexerunt, perditum amittunt domum.

nunc in istoc portu stát navis praedatoria,

aps qua cavendum nobis sane censeo.

345

MEN. Mones quidem hercle recte. MESS. Tum demum sciam

recte monuisse, si tu recte caveris.

MEN. Tace dám parumper, nam concrepuit ostium:

videamus qui hinc egreditur. MESS. Hoc ponam interim.

asservatote haec sultis, navales pedes.

350

EROTIVM

II 3

Sine fóres sic, abi, nolo óperiri.

intús para, curá, vide, quod opúst fiat:

sternite lectos, incéndite odores; múnditia

inlécebra animost amántium.

354. 355

333 MES. habit *B*¹*C*, abít *D* <illic> *Bachius* in *Studemundi stud.* 2, 306
(*Cas.* 794) aut 334 exterior, corr. *Lipsius* (qui add. MES.) 339 ad *B*: a *CD*
sernolus *CD* 340 si qua *B*², sed qua *B*¹, sed quia *CD*, corr. *Bentleius*
341 rogítant *CD*, *Priscianus* 2, 122: rogant *B* siet *B*, sciet *C*, sciat *D*
342 postille, corr. *Gulielmus* applicat *B*¹ ac glutinant (-at *B*¹)
343—345 *initia servata A* 344 nunc in istoc portu stat *ctiam A* ut vid., sic
navis monosyllabum (cf. *Solmsen stud. z. lat. lautgesch.* 182); portust *Bentleius*
346—350 nihil in *A* 348 tum *B* ante corr. 349 creditur hoc *B*¹*CD*
MES. add. *Pylades* 350 adseruate istaec probabiliter *Bachius* in *Studemundi*
stud. 2, 282 si uoltis *BD*, siuuoltis *C* EROCIVM MVLIER. MENECHMVS ADOLE-
SCENS. MESSENIÓ SENEX *B*, tantum nomina *D*², spat. *A*(?)*C* 351—357 ut in *P*
sex versibus in *A* ut vid. scripti, quorum in sexto tantum aliquid apparebat
cántici prior pars (351—356) anapaestica admixtis colis iambicis; secuntur ana-
paesti, quorum systema ultimum colo iambico (365) et *Reiziano* clauditur
351 ubi *B*¹ 352 sic descriptum adfert *Varro* l. l. 7, 12; iambos excipit ana-
paestus quid opus *Varronis F* 353 mundicia adhaeret versui sq.
354. 355 anapaestum excipit iambus amantum *CD*

amānti amoenitās malost, nobis lucrost.
 sed ubi ille est, quem coquos ānte aedis esse ait? atque eccum video,
 qui mi est usui et plurimum prodest.
 item hinc ultro fit, ut mēret, potissimus nostrae domi ut sit;
 nunc eum adibo, adloquar ultro. 360
 animule mi, mihi mirā videntur,
 te hic stare foris, fores quōi pateant.
 magis quā́m domus tua domus quom haec tua sit.
 omnē paratumst, ut iussisti
 atque ut voluisti, neque tibi 365
 ullā morast intus.
 prandium, ut iussisti, hic curatumst:
 ubi lubet, ire licet accubitum.

M. Quicum haec mulier loquitur? E. Equidem tecum. M. Quid mecum tibi
 fuit unquam aut nunc est negoti? ER. Quia pol te unum ex omnibus 370
 Venus me voluit magnificare, neque id haud immerito tuo.
 nam ecastor solus benefactis tuis me florentem facis.
 MEN. Certo haec mulier aut insana aut ebria est, Messenio.
 quae hominem ignotum compellet me tam familiariter.
 MESS. Dixi ego istaec hic solere fieri? folia nunc cadunt. 375
 praet si triduum hoc hic erimus: tum arbores in te cadent.
 nam ita sunt hic meretrices: omnes elecebrae argentariae.
 sed sine me dum hanc compellare. heus mulier, tibi dico. ER. Quid est?
 MESS. Vbi tu hunc hominem novisti? ER. Ibidem ubi hic me iam diu.

356 malo si (sy C, sed D), corr. *Camerarius* 357 aedis esse ait B²:
 aed— A, aedis se ait se B¹CD 358. 359 tres versus in A, quorum primus
 non usque ad marginem anteriorem pertinuit et fortasse ultima verba versus 357
 habuit, tertius clauditur nos]trae do[mi] ut sit; ceterum nihil legitur 358 pro-
 pest B¹CD 359 hic *Novius* 468 potissimus CD, *Nonius*: potissimum B
 360 ultri, corr. B² in A aliquid apparuit quasi — que ultro [adloqua]r
 358—360 systema septem metrorum 361—363 concinit A, in quo posteriores
 versuum partes leguntur; de metro ad 351 sq. 361 mei B¹CD 363 tua AB¹:
 itua CD, sit tua B² quom A: quam P 364—365 sic disponit B: Omne —
 tibi | Si — intus | Prandium — accubitum. in A 4 versus: — o — ro | — [i
 n]eq[ue ti]bi | — us | — licet (ut accubitum sequenti v. positum fuerit). corum
 igitur versuum primo non idem quod in P scriptum erat 364 paratust ut
 iussisti B²: parasitus tutius sisti CD, para tutius intercedente rasura, i sup.
 prius t, B 366 sullam oras CD, si*** am ora B, (tibist) ulla mora B²
 367 iussisti B et D ex corr.: iuss*sti B, ius st sti CD curatust ubi B, curatus
 tibi CD cf. *Varro Men. frg. 521* 369—372 fere nihil legitur A 369 E. D²:
 Mes. B 370 qui B polt te CD 372 [fac]is A: facias CD, fatias B
 374—445 deest A 375 heic B¹ folia B²: fortia 378 dicos B¹CD
 379 me (nouit) *Brixius*

in Epidamno. MESS. In Epidamno? qui huc in hanc urbem pedem, 380
nisi hodie, nunquam intro tetulit? ER. Heia, delicias facis.
mi Menaechme, quin, amabo, is intro? hic tibi erit rectius.
MEN. Haec quidem edepol recte appellat meo me mulier nomine.
nimis miror, quid hoc sit negoti. MESS. Oboluit marsuppium
huic istuc quod habes. MEN. Atque edepol tu me monuisti probe. 385
accipe dum hoc. iam scibo, utrum haec me mage amet an marsuppium.
ER. Eamus intro, ut prandeamus. MEN. Bene vocas: tam gratiast.
ER. Cur igitur me tibi iussisti coquere dudum prandium?
MEN. Egon te iussi coquere? ER. Certo, tibi et parasito tuo.
MEN. Cui, malum, parasito? certo haec mulier non sanast satis. 390
ER. Peniculo. MEN. Quis iste est Peniculus? qui extergentur baxae?
ER. Scilicet qui dudum tecum venit, quom pallam mihi
detulisti, quam ab uxore tua surrupuisti. MEN. Quid est?
tibi pallam dedi, quam uxori meae surrupui? sanan es?
certe haec mulier cantherino ritu astans somniat. 395
ER. Qui lubet ludibrio habere me atque ire infitias mihi
facta quae sunt? MEN. Dic quid est id quod negem quod fecerim?
ER. Pallam te hodie mihi dedisse uxoris. MEN. Etiam nunc nego.
ego quidem neque umquam uxorem habui neque habeo, neque huc
umquam, postquam natus sum, intra portam penetravi pedem. 400
prandi in navi, inde huc sum egressus, te conveni. ER. Eccere,
perii misera, quam tu mihi nunc navem narras? MEN. Ligneam,
saepe tritam, saepe fixam, saepe excussam malleo;
quasi supellex pellionis, palus palo proxumust.
ER. Iam, amabo, desiste ludos facere atque i hac mecum semul. 405
MEN. Nescio quem, mulier, alium hominem, non me quaeritas.
ER. Non ego te novi Menaechmum, Moscho prognatum patre,
qui Syracusis perhibere natus esse in Sicilia,
ubi rex Agathocles regnator fuit et iterum Phintia, 409. 410
tertium Liparo, qui in morte regnum Hieroni tradidit,

. 381 detulit B² E. om. hia 382 Ero praem. 383 apellat CD
384 MES. praem., deinde om. minor CD oboluit B¹CD marsupium BD
385 ME ante istuc, deinde om. 386 cibo CD 388 me tibi me CD, cf. 654. 982.
1041. 1126 389 egone tibi (mi) Schoellius 390 malo B¹CD 391 bexae
(buxae sup. scr. B) 392 gum CD, cum B 398 uxoris etiam C, uxoris sed
iam BD (pers. not. B sup. v.) 401 (et) te Ritschellius Ero versui sq. praem.,
corr. Pistoris eccerem B 404 quam si est ἀπὸ ζωivoῦ 405 desine, corr.
Fleckeisenus semel B¹ 407 nescio B: nam CD quem (tu) Fleckeisenus
407 mosco BD 408 siracussis B 409. 410 pinthia de nominibus Hueff-
nerus de Pl. com. exempl. att. 54

nunc Hiero est? MEN. Haud falsa, mulier, praedicas. MESS. Pro Iuppiter, num istaec mulier illinc venit, quae te novit tam cate?

MEN. Hercle opinor, pernegari non potest. MESS. Ne feceris. 414. 415 periisti, si intrassis intra limen. MEN. Quin tu tace modo.

bene res geritur. adsentabor quidquid dicet mulieri, si possum hospitium nancisci. iam dudum, mulier, tibi non imprudens advorsabar: hunc metuebam, ne meae uxori renuntiaret de palla et de prandio. 419. 420

nunc, quando vis, eamus intro. ER. Etiam parasitum manes?

MEN. Neque ego illum maneo, neque flocci facio, neque, si venerit, eum volo intromitti. ER. Ecaster haud invita fecero.

sed scin quid te amabo ut facias? MEN. Impera quid vis modo. 425

ER. Pallam illam, quam dudum dederas, ad phrygionem ut deferas, ut reconcinnetur atque ut opera addantur quae volo.

MEN. Hercle qui tu recte dicis: eadem ignorabitur, ne uxor cognoscat te habere, si in via conspexerit.

ER. Ergo mox aufertò tecum, quando abibis. MEN. Maxime. 430

ER. Eamus intro. MEN. Iam sequar te. hunc volo etiam conloqui.

eho Messenio, accede huc. MESS. Quid negoti est? MEN. + sussciri.

M. Quid eo opust? M. Opus est. scio ut me dices. M. Tanto nequior.

MEN. Habeo praedam: tantum incepti óperis. ei quantum potes, 434. 435 abduc istos in tabernam actutum devorsoriam.

tum facito ante solem occasum ut venias advorsum mihi.

MESS. Non tu istas meretrices novisti, ere. MEN. Tace, inquam * mihi dolebit, non tibi, si quid ego stulte fecero.

mulier haec stulta atque inscita est; quantum perspexi modo, 440 est hic praeda nobis. — MESS. Perii, iamne abis? periiit probe:

412 hiero es *C*, heroes *D* salsa Mes. om. 413 Mes. praem.
 416 intrassis verbum ceterum a Plauto alienum 419. 420 aduorsabor *CD*¹
 ni *B*¹*CD* 421 renuntiare *B*¹*CD* 423 moneo *B*¹ 424 ecasto haud *CD*,
 ecaster aub *B* 425 M. impera *Dousa*: impera *ME B*, impero *CD* 426 fri-
 gionem 427 ut: fort. una 428 quin *B*, quiiin *CD*, corr. *Fleckeisenus*
 eadem (ea) *Ritscheliius* 430 M. om. 431 E. om. 432 huc accede
Bachius in Studemundi stud. 2, 206 MEN. om. ad sussciri adscr. † sci-
 scitari *B*², susurra alia m. ant. in mg.; sussilli *Bothius*, cf. *Varron. Men.*
frg. 206. 521 (cf. Vahlenus); temptavi sciscito, cf. *Festus 177* nam 'sciscito'
 significat sententiam dicit ac suffragium ferre, unde scita plebis. ac fortasse
 sequitur opus est scito, ut me dicas 433 eo *Pylades*: ego (ergo *B*²) opust
ME. Camerarius: opusi dices *B*²: dicas nequiore *B*¹, nequore (c sup q) *D*,
 nec quiorç *C*, nequior es *B*² 434. 435 ei *Gruterus*: et potest *Dousa*
 436 diuorsoriam *B* 437 solis, corr. *Lambinus* 438 (atque hinc abi) *Rit-
 scheliius* 439 stult *B*¹, stul *CD* 440 insita (inscia *B*²) 441 peri

ducit lembum directum navis praedatoria.

sed ego inscitus qui domino me postulem moderarier:

dicto me emit audientem, haud imperatorem sibi.

sequimini, ut. quod imperatum est, veniam advorsum temperi. —

445

PENICVLVS

III 1

Plus triginta ánnis natus sum, quom ínterea loci,
numquam quicquam facinus feci peius neque scelestius,
quám hodie, quom in contionem mediam me immersi miser.

ubi ego dúm hieto, Menaechmus se subterduxit mihi
atque abiit ad amicam, credo, neque me voluit ducere.

450

qui illum di omnes perdunt, qui primus commentust *

contionem habere, qui homines occupatos occupat.

non ad eam rem ótiosos homines decuit deligi,

qui nisi adsint quom citentur, census capiat ilico?

*

*

455

*

*

adfatum est hominum, in dies qui singulas escas edint,

quibus negoti nihil est, qui essum neque vocantur neque vocant:
eos oportet contioni dare operam atque comitiis.

si id ita esset, non ego hodie perdidissem prandium,

460

quoi tam credo + datum voluisse quam me video vivere.

ibo: etiamnum reliquiarum spes animum oblectat meam.

442 lembum (-pum *D*) directum *B*¹, directum *CD* 443 insitus qui domino me *Bothius*: quid (quid *D*, quod *B*) romę (pro me *B*²) 445 sedquimini *CD* PENICVLVS PARASITVS 446 accedit *A*; 446—453 initia fere leguntur 446 natus annis *Gruterus*, cf. *Rud. 1382*, *Mil. 629* (ego) sum *Ritschelii* 447 atque *B* 448 cum in *P*, quom *A* 450 abiit *ABD* 451 qui *AB*²: que *CD*, quo *B*¹ perid— *A*, perdunt *B*¹*D* quei (que ci *B*¹) primus commentu est *P*, — § [çç]mē — *A*, cf. *apogr. praef. n. 82*; secundi versus quinto fere loco in apparuit *Loewio*. (male) *Ritschelii*; primus (hoc) *Vahlenus* 452 hā[ber]e *A*: hac re *B*, hare *CD* 453 non [ad ea]m— *A* non (saltem) *Vahlenus* delegi *CD* 454 citentur *AB*²: cinetetur *B*¹, citentur *CD* census *P*, *A n. l.*; nec μοροσαιοῦντες isti censum habent et dictum oportuit bona; fort. pignus (*Amph. 68*) çā[pi]at *A*: capiant *P*; capiat scil. magistratus qui citet 455. 456 om. *P*, qu — quam senatus deū . . . çon-
tione[m]idāh | — — q . . ml — — § *A*, extremis versus litteris incertissimis 458 qui essum *P*: quięscunt *A* uocant *AB*²: uocauit *P* 459 comiti[ei]s *A* 460 sei id ita esse *A* 461 sic *AP*, nisi quod ne pro me *P* datum voluisse: 'sententia et oratio proba' *Vahlenus*, quod de oratione concedo, de sententia non item. flagitari 'funus factum' iure dixerunt. nec metrum sine offensa cf. *Asin. 123 Vidul. 66 Ter. Eun. 718* 462 reliquiarum *A* oblectat *AB*²: obiectat *P* meum *A*: me *P*

sed quid ego video? Menaechmus cum corona exit foras.
 sublatum est convivium, edepol venio adversum temperi.
 observabo, quid agat, hominem. post adibo atque adloquar.

465

MENAECHEMVS

III 2

Potine ut quiescas? ego tibi hanc hodie probe
 lepideque concinnatam referam temperi.

non faxo eam esse dices: ita ignorabitur.

PEN. Pallam ad phrygionem fert confecto prandio
 vinoque expoto, parasito excluso foras.

470

non hercle is sum qui sum, ni hanc iniuriam
 meque ultus pulchre fuero. observa quid dabo.

MEN. Pro di immortales, quod homini umquam uno die
 boni dedistis plus, qui minus speraverit?

prandi, potavi, scortum accubui, apstuli
 hanc, quoniam heres numquam erit post hunc diem.

475

PEN. Nequeo quae loquitur exaudire clanculum;
 satur nunc loquitur de me et de parti mea.

MEN. Ait hanc dedisse me sibi, atque eam meae
 uxori surrupuisse. quoniam sentio

479. 480

errare, extemplo, quasi res cum ea esset mihi,
 coepi adsentari: mulier quidquid dixerat,
 idem ego dicebam. quid multis verbis <opust>?
 minore nusquam bene fui dispendio.

485

PEN. Adibo ad hominem, nam turbare gestio.

PEN. Quis hic est, qui adversus it mihi? PEN. Quid ais, homo
 levior quam pluma, pessime et nequissime,
 flagitium hominis, subdole ac minimi preti?
 quid de te merui, qua me causa perderes?
 ut surrupuisti te mihi dudum de foro!

490

463—470 *posteriores partes fere leguntur A* 463 menaechm]us cum
 corona A: menechmum chorona P 465 hic A, post v. 473 P 466 MENE-
 CHEMVS ADOL. PENICVLVS PARASITVS (ad. et paras. om. C) ut s: me ut B,
 neut CD ego A: sedco CD, sed dico B, si ego s 467 temperi A
 468 eum CD 469 frygionem et frigionem Nonius 3. 538: phyyglonem (phyg-
 ionem B²) 471 hercle P: er— A, hercle (ego) Ritschelius 472 ultus AB²:
 uultus P de v. 465 v. s. 474 post 475 P, recte A 475 sic AP; Pris-
 cianus 1, 483 prandi et potavi, scortum accubui (inde) abstuli Muellerus
 476 heres P: referes A; cf. 493 478 om. A; vindicat Niemeyerus de parti
 CD: departe B, sup. scr. † pallam ut vid. B² 479. 480 sic AP (me) meae
 Bothius 483—497 pauca in initiis leguntur A 484 (opust) Pylades
 487 aduersum sit, corr. Gruterus et Bothius

fecisti funus med absente prandio.

cur ausu's facere, quoi ego aequae heres eram?

MEN. Adulescens, quaeso, quid tibi mecum est rei,

qui mihi male dicas homini ignoto insciens?

495

an tibi malam rem vis pro male dictis dari?

PEN. + Pol eam quidem edepol te dedisse intellego.

MEN. Responde, adulescens, quaeso, quid nomen tibist?

PEN. Etiam derides, quasi nomen non noveris?

MEN. Non edepol ego te, quod sciam, umquam ante hunc diem

500

vidi neque novi; verum certo, quisquis es,

si aequom facias, mihi odiosus ne sies.

PEN. Menaechme, vigila. MEN. Vigilo hercle equidem, quod sciam.

PEN. Non me novisti? MEN. Non negem, si noverim.

PEN. Tuom parasitum non novisti? MEN. Non tibi

505

sanum est, adulescens, sinciput, intellego.

PEN. Responde, surrupuistin uxori tuae

pallam istanc hodie atque dedisti Erotio?

MEN. Neque hercle ego uxorem habeo neque ego Erotio

dedi nec pallam surrupui. PEN. Satin sanus es?

510

occisast haec res. non ego te indutum foras

exire vidi pallam? MEN. Vae capiti tuo.

omnis cinaedos esse censes, tu quia es?

tun med indutum fuisse pallam praedicas?

514. 515

PEN. Ego hercle vero. MEN. Non tu abis quo dignus es?

aut te piari iube, homo insanissime.

PEN. Numquam edepol quisquam me exorabit, quin tuae

492 με[δ] ἀβ[σ]ε[λ]η — A, meo absenti P 493 quo B¹, cui CD; vel quoiei
 ego ea quae heris heram, corr. Lipsius et Bentleyus 495 qui in initio etiam
 A (quę B¹) homini ignoto ε: homini hic noto B¹, hic noto CD, homini hic
 ignoto B², cf. 293. 374; (sic) h. i. Ritschellius — ης in fine etiam A
 insciens i. e. qui me qui sim nescias, cf. Vahlenus 497 pol eam — A, cf.
 Capt. 335 al.: post eam P; fort. pol varia scriptura pro edepol 498 qui B¹C,
 q — A nomen tibist Weisius: — ist (minus probabile nst) A, tibi nomenst B,
 tibi nomen sit CD 499 item A, sed gnoy — 500 item A, sed quad (cf. apogr.
 p. 493) et potius hanc quam hunc 501 item A, sed gnoui 502—507 paucis-
 sima in extremis versibus leguntur A 502 aequom si Camerarius 503.504 hoc
 ordine A, inverso P 503 menaechme vigilia B 506 <ut> intellego Came-
 rarius 508—510 nihil apparet A 510 taliam B¹CD s. s. e. Menaechmo
 dedit Thomas rev. de l instr. Belg. 19, 260, sed eo modo ignotum non allo-
 cuntur. cf. 506. 517 511—517 pauca leguntur A 511 occisa si B¹CD
 512 exēire A palla CD, palam B 513 quia tu es P, — § A, corr. Came-
 rarius 514. 515 tu A me AP fuisse om. CD, A n. l. 517 iubes Py-
 lades (A n. l.)

uxori rem omnem iam, uti sit gesta, eloquar;
 omnes in te istaec recident contumeliae: 520
 faxo haud inultus prandium comederis. —
 MEN. Quid hoc est negoti? satine, ut quemque conspikor,
 ita me ludificant? sed concrepuit ostium.

ANCILLA

III 3

Menaechme, amare ait te multum Erotium,
 ut hoc una opera <sibi> ad aurificem deferas, 525
 atque huc ut addas auri pondo unciam
 iubeasque spinter novom reconcinnarier.

MEN. Et istuc et aliud, si quid curari volet,
 me curaturum dicito, quidquid volet.

ANC. Scin quid hoc sit spinter? MEN. Nescio, nisi aureum. 530

ANC. Hoc est quod olim clanculum ex armario
 te surrupuisse aiebas uxori tuae.

MEN. Numquam hercle factum est. ANC. Non meministi, obsecro?
 redde igitur spinter, si non meministi. MEN. Mane.

immo equidem memini. nempe hoc est, quod illi dedi. 535

ANC. Istuc. MEN. Vbi illae armillae sunt, quas una dedi?

ANC. Numquam dedisti. MEN. Nam pol hoc unum dedi.

ANC. Dicam curare? MEN. Dicito: curabitur.

et palla et spinter faxo referantur simul. 539. 540

ANC. Amabo, mi Menaechme, inauris da mihi
 faciendas pondo duom nummum, stalagmia,
 ut te libenter videam, quom ad nos veneris.

519 [uxo]rei A [u]t AP 520 recident A 521 inultus A: inul-
 tum B, multum CD comedereis A 522—537 initia fere leguntur A
 522 quemquem B post 523 Ancilla menaechmus idem B 524 ANCILLA
 ADOLESCENS BD, v. vac. AC 525 <sibi> Vssingius 526 hunc B¹, nunc
 CDB², corr. Ritschelius <tu> pondo Pylades 527 spinter B (item 530.
 534. 540. 682 sq. 807), Priscianus 1, 151: spinther CD (item), Festus 333;
 spinther 540 et fort. spinter 534 A; spinther 1061 P, ubi An. l. 528 istud P
 uoles B¹, uolei C (An. l.) 530 scēin A quod P 532 aiebas B²: aībaš A,
 mebas B¹CD 533 noenu Bergkiius 534 rede B A incipere videtur
 [igi]tur [spint]er si nomine ministi CD (An. l.) 535 dedei A 536 istu[c
 ubi i]ll[ae AB²: istuc ubi iclae (clae D) P; ancillae istuc Lambinus dedit
 dedit B¹CD; An. l. 537 una P, u — A, corr. Redslobius Berl. phil. wochenschr.
 12, 1452. temperi meminit ut v. 535 539 dicito curab[itu]r AB²: dicit occu-
 rabitur P 540 referatu[r] A 541. 542 nihil legitur A 542 statagmia, cf. Festus
 317 543 quom B²: quam in A conspicitur (p. 413^v v. 3) qu[om] ad nos vēperis,
 v. 4. 5 nihil legitur; v. 6 exit in —ant (549), v. 7 n. l. (— uī — vocis operuit, v. 550,

MEN. Fiat. cedo aurum, ego manupretium dabo.

da sodes abs te: <ego> post reddidero tibi. 545

MEN. Immo cedo abs te: ego post tibi reddam duplex.

ANC. Non habeo. MEN. At tu, quando habebis, tum dato.

ANC. Numquid [me] vis? — MEN. Haec me curaturum dicitō —
ut quantum possint quique liceant veneant.

iamne abiit intro? abiit, operuit fores. 550

di me quidem omnes adiuvant, augent, amant.

sed quid ego cesso, dum datur mi occasio

tempusque, abire ab his locis lenoniis?

propera. Menaechme, fer pedem, confer gradum.

demam hanc coronam atque abiciam ad laevam manum. 555

ut, siquis sequatur, hac me abiisse censeant.

ibo et conveniam servom, si potero, meum,

ut haec, quae bona dant di mihi, ex me sciat. —

MATRONA

IV 1

Egone hic me patiar frustra in matrimonio,

ubi vir compilet clanculum quidquid domist 560

atque ea ad amicam deferat? PEN. Quin tu taces?

manifesto faxo iam opprimes: sequere hac modo.

pallam ad phrygionem cum corona ébrius

ferebat, hodie tibi quam surrupuit domo.

t. Schoellio), v. 8 *exit in* — i . . a . . dam (qualis versus exitus non est in P), v. 9 n. l. (fuit 551 *t. Schoellio*), v. 10 quae leguntur pertinent ad v. 552, ac secuntur 553 sq.; ergo pro 544—551 sex versus fuerunt, pro 544—548 duo (cf. pares exitus 544 dabo, 547 dato) 545 vel ted, item 546 <ego> Pylades, Spengelius 546 M. om. duplex B 547 A. — M. Weisius: ME — A dabis Charis. 111 ante corr. 548 A. Weisius: om. [me] Acidalius cf. Bacch. 1067 549 ueniant CD cf. 1159; Hortuli frg.; potius quiqui 550 intro habiit B¹CD 551 equidem, corr. Bentleius 552—558 perpauca leguntur A 553 [ε]νον[ι]ε[ι]s A: lenonis P 554 profer Brixius 555 hanc Nonius 519: om. 556 ut si sequentur me hac abisse censeant Nonius si quis C ante corr.: si qui C ex corr., DB², sequi B¹; siquis bibreve, cf. ad Aul. 340 hac B²: hec 558 me (iam) Bentleius 559 MYLIER PARASITVS PENICVLVS (PEN. om. B, habet post v. 558) BD, v. vac. AC egone hic me patiar [fr]ustratin mat[ri]m — A, egone hic medaciar in matrimonio P (paciar B²), ubi esse inseruit Camerarius, quod si ad frustra subauditur (cf. Trin. 378), dura enuntiatio est. potius iacturam codices indicant: egon hic me patiar frustatim (lacerarier, si in hoc ego misera maneam) matrimonio, vel frustillatim confici, cf. Curc. 576 Truc. 613. 626 Epid. 488 561—571 priores partes servatae A 561 ea A: om. P (atque** ad B¹); cf. Rud. 357 sq. 563 frygion — A, phydrionem B, fridionem CD coronam CD 564 homo C¹D¹

sed eccám coronam quám habuit. num mentior? 565
 em hac ábiit, si vis persequi vestigiis.
 atque edepol eccum óptume revortitur;
 sed pallam non fert. MAT. Quid ego nunc cum illoc agam?
 PEN. Idem quod semper: male habeas; sic censeo.
 huc concedamus: ex insidiis aucupa. 570

MENAECMVVS

IV 2

Vt hóc utimúr maximé more móro
 moléstoque múltum, atque uti quique súnť
 optumí, maxumé morem habént hunc:
 cliéntes sibi ómnes volúnt esse múltos:
 boníne an malí sint, id haúd quaerítánt; 575
 res magís quaerítúr quam cliéntum fidés
 cuius modi clueat.
 si ést pauper átque haúd malús, nequam habétur,
 sin díves malúst, is cliéns frugi habétur.
 qui neque legés neque aequóm bonum usquám colunt, 580
 sollicitos patrónos habént.
 datúm denegánt quod datum ést, litíum plení, rapaces
 virí, fraudulénti,
 qui aut faénore aut periúriis habént rem parátam,
 mens est in quo * 584^a
 eís ubi dicitur dies, simul patronis dicitur. 585

567 eccum opt— *etiam A*; (ípsium): optume *Camerarius, Bachius in Studemundi stud. 2, 410* 568 illo *B* 569 habeat *B*² sic censeo *matronae tribuitur ε* 570 huc *AP*: ut *Nonius 467* in[si]dijs *A* add. *menechmus idem B (eras.)* MENECHMVS MVLIER. PARASITVS *B*, MENECHMVS ADOLESCENS · DV · (debut · c ·) *D*, v. vac. *AC* 571—579 ut supra disponunt *AP*, nisi quod 576. 577 coniungit *P*. non debebat colis dirimi versus longus 32 baccheorum, quem versibus bacchiacis creticisque et clausulis (*Reiziana v. 577*) descripsisse videntur editores antiqui, quorum ordines tenui 571 morum *P (A n. l.)*, corr. *Lipsius* 572 molestoque *CDB*²: molesto qui *B*¹ (?), molesto[m]que vel molesto [at]que *A* multo *A* 573 maxumi *P*, [m]aximi *A*, corr. *Lomanus* 574 clientis *P* 576 clientum *etiam ad res pertinet, cf. Vahlenus* 578 est *P*: es *A* 579 sin *P*: si fort. *A* ma]lus [est] *AP* 580. 581 uno versu bipartito *A* 582. 583 uno versu *P*, duobus *A*: — tum est lit[um] pleni . r . . a]is | — ri frau[du]lent[um] | litium *cf. Rud. 583 Truc. 897* 584. 584^a uno versu *P (duobus A)* 584 faenore aut: fenorea *B*¹ (*A n. l.*) 584^a. 585 mense in quo ire (quo*re *B*¹, quoi rem *B*²) | Lis iuris ubi *P*, — n quo la | e]is u — (deinde — s simul patronis dicitur ut *P*) *A (post la nulla aut 1 littera)* mens est in querelis. | iuris (*D*) ubi ε, quod ferri non posse exposui et mens est in quo lis est

[quippe qui pro illis loquimur quae male fecerunt]

aut ad populum aut in iure aut apud aedilem res est.

sicut me hodie nimis sollicitum cliens quidam habuit, neque quod volui agere aut quicum licitumst, ita me attinuit, ita detinuit.

apud aediles pro eius factis plurimumque pessimumque 590

dixi causam, condiciones tetuli tortas, confragasas:

aut plus aut minus quam opus fuerat dicto dixeram + controversiam, ut sponsio fieret. quid ille? qui * praedem dedit.

nec magis manifestum ego hominem umquam ullum teneri vidi:

omnibus male factis testes tres aderant acerrimi. 595

di illum omnes perdant, ita mihi

hunc hodie corrupit diem, 596

meque adeo, qui hodie forum

umquam oculis inspexi meis. 597

diem corrupti optimum:

iussi adparari prandium, 598

amica expectat me, scio.

ubi primum est licitum, ilico 599

properavi abire de foro.

iratast, credo, nunc mihi; 600

placabit palla quam dedi,

quam hodie uxori abstuli atque huic detuli Erotio. 601^a

PEN. Quid ais? MAT. Viro me malo male nuptam. PEN. Satin audis quae illic loquitur?

Ambrosiani scripturae, mens est in qua re lis *Palatinorum subesse conieci Herm. 18, 577. item pro uiris posui quibus, nunc eis A praebet, sed e incerta et fort. sequebatur u[ir]is 586 loquantur (loqua** B¹) P fecerint BC versum deleuit Hermannus 587 apud aedilem A: ad iudicem P versum del. Vssingius, recte ut videtur 588 nimis A: minis P 589 aut quicum Ritschelii: quicum P, aut qu- quam A, hau quiquam Schoellii me 590. 591 coniungit P 590 pro eius AB²: proeliis P 591 deicei A detuli AB² confragasas A 592 aut plus aut minus id quod 'plus minus' i. e. circiter, cuius compendium in titulis p. m.; dixit fere quantum satis qua A fuerat A: erat P dicto A: multo P ut versum claudit A, sequentem inchoat P de hoc loco dixit Bergkii op. 1, 152 sq., qui controversiam interpolatum habet; fort. compuleram 593 PE quid B qui AP: quid? Camerarius; sententiae convenit qui(n) ultro) praedam CDB² 594 illum A deficit A (cf. ad 1017) 596-601 dimetri coniuncti bini, deinde placabit—erotio 596 corrumpit B¹CD 597 inspexi meis B²: inspexim** B¹, inspeximus C ex corr., D, inspicimus C ante corr. 598 inserendum videtur ipse, cf. 596 599 licitum est Guetus 601 placebit CD 601^a hodie om. B quam <meae> et detuli huic Ritschelii 602 satin B²: statin B¹D, statet C*

MAT. Satis. MEN. Si sapiam, hinc intro ábeam, ubi mi bene sit.

PEN. Mane: male erit pótius.

MAT. Ne illam ecastor faénerato ábstulisti. PEN. Sic datur.

MAT. Clanculum te istaec flagitia facere censebas potis? 605

MEN. Quid illuc est, uxor, negoti? MAT. Men rogas? MEN. Vin hunc rogem?

MAT. Aufer hinc palpationes. PEN. Perge tu. MEN. Quid tu mihi tristis es? MAT. Te scire oportet. PEN. Scit, sed dissimulat malus.

ME. Quid negotist? MA. Pallam — ME. Pallam? MA. Quidam pallam —

PEN. Quid paves?

MEN. Nil equidem paveo. PEN. Nisi unum: palla pallorem incutit. 610

at tu ne clam me comesses prandium. perge in virum.

MEN. Non taces? PEN. Non hercle vero taceo. nutat, ne loquar.

MEN. Non hercle ego quidem usquam quicquam nuto neque nicto tibi.

| MA. Ne ego mecastor mulier misera. ME. Qui tu misera es? mi expedi. |

PEN. Nihil hoc confidentius, qui quae vides ea pernegat. 615

MEN. Per Iovem deosque omnis adiuro, uxor, (satin hoc est tibi?)

me isti non nutasse. PEN. Credit iam tibi de isto: illuc redi.

MEN. Quó ego redeam? PEN. Equidem ad phrygionem censeo. ei,
pallam refer.

MEN. Quae istaec palla est? PEN. Taceo iam, quando haec rem non
memiuit suam.

*

603 habeam B¹CD 604 sq. in hac scaena non video quid non apte
inter se et eleganter scriptum sit, nisi quod v. 614 sermonem interrumpit, v. 620
cum praecedentibus non satis cohaeret, v. 645 male praecipitur (639^a) loco
praeterea non integro, v. 655. (656) male repetit iusiurandum versus 616.
nonnulla quod simili modo iterantur, scaenae generi convenit 604 mecastor
arte haec verba applicantur ad v. 601^a ea de causa prolatum sic datur mulieri
continuatur, corr. Gruterus. parasitus primum impetum laudat 605 ten-
sebas CD¹ potesse, corr. Lindemannus, cf. Epid. 227 606 'illam ab-
stulisti' quid sibi velit quasi nescius quaerit, blandiri incipit culpae conscius, sed
de palla, quam iam non secum gerit, securus 607 aufir CD¹ P. Langenus:
om. 608 tris es CD, om. B¹ sit se 609 repetit quaestionem, iam audit
de palla mulierem comperisse post negotist omnia mulieris, corr. Gru-
terus 610 pauco B²: paulo P. Doxhornius: om.; pallorem monstrat qui
aspicit virum 611 ne clam B²: nec iam B¹C, nectiam D 612 ercle, item
613 614 hic stare non posse vidit Lademigius, post v. 619 probabiliter posuit
Kieslingius egastor CD quid Pareus, sed interrogat quo modo misera
sit, non cur misera es B²: miseres 615 qui quae B²: quinque, i. e. quin
quae 617 mei si non B, meisi inon CD P. Camerarius: om. istis, corr.
Bothius credi B 618 ego redeam B²: egredeam phyygionem BC
cf. ad Aul. 603 et, corr. Gruterus 619 iterum palla memorata iterum

MEN. Numquis servorum deliquit? num ancillae aut servi tibi
responsant? eloquere. impune non erit. MAT. Nugas agis. 620

MEN. Tristis admodum es. non mi istuc satis placet. MAT. Nugas agis.

MEN. Certe familiarium aliquoi irata es. MAT. Nugas agis.

MEN. Num mihi es irata saltem? MAT. Nunc tu non nugas agis.

MEN. Non edepol deliqui quicquam. MAT. Em rursus nunc nugas agis. 625

MEN. Dic, mea uxor, quid tibi aegre est? PEN. Bellus blanditur tibi.

MEN. Potin ut mihi molestus ne sis? num te appello? MAT. Aufer manum.

PEN. Sic datur. properato absente me comesse prandium.

post ante aedis cum corona me derideto ebrius.

MEN. Neque edepol ego prandi neque hodie huc intro tetuli pedem. 630

PEN. Tun negas? MEN. Nego hercle vero. PEN. Nihil hoc homine audacious.

non ego te modo hic ante aedis cum corona florea

vidi astare? quom negabas mi esse sanum sinciput,

et negabas me novisse, peregrinum aibas esse te?

MEN. Quin ut dudum divorti abs te, redeo nunc demum domum. 635

PEN. Novi ego te. non mihi ceusebas esse, qui te ulciscerer.

omnia hercle uxori dixi. MEN. Quid dixisti? PEN. Nescio,

eam ipsus roga. MEN. Quid hoc est, uxor? quidnam hic narravit tibi?

quid id est? quid taces? quin dicis quid sit? MAT. Quasi tu nescias.

*

[palla mi est domo surrepta. MEN. Palla surrepta est tibi?] 639^a

MAT. Me rogas? MEN. Pol haud rogem te, si sciam. PEN. O hominem

malum, 640

ut dissimulat. non potes celare: rem novit probe.

omnia hercle ego edictavi. MEN. Quid id est? MAT. Quando nil pudet

neque vis tua voluntate ipse profiteri, audi atque ades.

et quid tristis <sim> et quid hic mihi dixerit, faxo scias.

interrogat; parasitus, qui post primam eius mentionem ipse verba fecerat, nunc novo modo mulierem incitat; illa gemitu suo (cf. ad 614) rursus a palla sermonem deflectit P. Schmiederus: om. memini B¹CD 620 deliquit seruet, corr. Gruterus (seruei) 621 responde ante loquere B¹ 622 es B²: est pergit loqui quasi ad se pertinere non possit 623 aliquo B 625 rurum B¹CD 626 post verba non efficacia palpari incipit, intercedit parasitus. illa manum repellit; laudat parasitus. cf. Stich. 766 629 corona me B²: coronam 630 detuli B² 632 flora B¹CD 633 quum 634 alebas B¹CD 635 devorti D adste CD 636 uolciscerer B¹CD 638 eam ipsus B²: eam plus B¹, eampusus ei CD; eampse ipsus Onions 639^a cf. 645. hic interiectus esse videtur ad lacunam sarciendam 640 P. s: mv B ho CD 641 potest B¹ noui, corr. Acidalius 642 PE praem. B 643 audi atque B²: audiat qui D, audiat quid B¹, audeat qui C adest B¹ 644 <sim> Pylules, Lambinus

- palla mi est domo surrupta. MEN. Palla surruptast mihi? 645
 PEN. Viden ut <te> scelestus captat? huic surruptast, non tibi.
 nam profecto tibi surrupta si esset — salva non foret.
 MEN. Nil mihi tecum est. sed tu quid ais? MAT. Palla, inquam, periit domo.
 MEN. Quis eam surrupuit? MAT. Pol istuc ille scit qui illam abstulit.
 MEN. Quis is homo est? MAT. Menaechmus quidam. MEN. Edepol
 factum nequiter. 650
 quis is Menaechmust? MAT. Tu istic, inquam. MEN. Egone? MAT. Tu.
 MEN. Quis arguit?
 MAT. Egomet. PEN. Et ego. atque huic amicae detulisti Erotio.
 MEN. Egon dedi? MAT. Tu, tu istic, inquam. vin adferri noctuam,
 quae 'tu tu' usque dicat tibi? nam nos iam defessi sumus.
 [MEN. Per Iovem deosque omnis adiuro, uxor (satin hoc est tibi?) 655
 non dedisse. MAT. Immo hercle vero, nos non falsum dicere.]
 MEN. Sed ego illam non condonavi, sed sic utendam dedi.
 MAT. Equidem ecastor tuam nec chlamydem do foras nec pallium
 cuiquam utendum. mulierem aequum est vestimentum muliebre
 dare foras, virum virile. quin refers pallam domum? 660
 MEN. Ego faxo referetur. MAT. Ex re tua, ut opinor, feceris;
 nam domum numquam introibis, nisi feres pallam simul.
 eo domum. PEN. Quid mihi futurum est, qui tibi hanc operam dedi?
 MAT. Opera reddetur, quando quid tibi erit surruptum domo. —
 PEN. Id quidem edepol numquam erit, nam nihil est quod perdam domi. 665
 cum viro cum uxore di vos perdant. properabo ad forum,
 nam ex hac familia me plane excidisse intellego. —
 MEN. Male mi uxor sese fecisse censet, quom exclusit foras;
 quasi non habeam, quo intromittar, alium meliorem locum.
 si tibi displiceo, patiundum: at placuero huic Erotio, 670
 quae me non excludet ab se, sed apud se occludet domi.

645 mihi 'legendum videtur quibusdam' Lambinus, cf. Gronovius: tibi
 646 vident B¹CD <te> Lambinus capiat, corr. Camerarius 647 salva
 non foret scil. quam apparere sciat, ad phrygionem delatam (cf. Vssingius);
 nunc Camerarius sine acumine 650 is Brixius: hic 651 menaechmus
 (menaechmus B) est 654 tu tu usque B ex corr.: tututus que CD nos
 iam s: nos iam nos 655. 656 cf. 615, ubi facete iurabat; hic periurium illiberale
 facit, mulier sive Peniculus insulsis verbis interpellat. puto versus interpolatos
 esse. v. 657 post 653 egon dedi? apte infertur 656 MV B: P. Merula
 658 etastor C, et castor D clamidem deforas CD 663 eo Bentleius: ME
 ego B, ego CD 664 ME B operam B¹CD 666 cum viro cum uxore
 familiam dicit (667); cf. ad Merc. 988. qua virum qua uxorem Fleckeisenus
 668 cum B, quum C, quam D 670 adplacuero B¹D 671 abste B¹ oc-
 cludit BC¹

nunc ibo, orabo ut mihi pallam reddat, quam dudum dedi;
 aliam illi redimam meliorem. heus, ecquis hic est ianitor?
 aperite atque Erotium aliquis evocate ante ostium.

EROTIVM

IV 3

Quis hic me quaerit? MEN. Sibi inimicus magis quam aetati tuae. 675

ER. Mi Menaechme, cur ante aedis astas? sequere intro. MEN. Mane.

scin quid est quod ego ad te venio? ER. Scio, ut tibi ex me sit volup.

MEN. Immo edepol pallam illam, amabo te, quam tibi dudum dedi,
 mihi eam redde. uxor rescivit rem omnem, ut factum est, ordine.

ego tibi redimam bis tanto pluris pallam, quam voles. 680

ER. Tibi dedi equidem illam, ad phrygionem ut ferres, paulo prius,
 et illud spinter, ut ad aurificem ferres, ut fieret novom.

MEN. Mihi tu ut dederis pallam et spinter? numquam factum reperies.
 nam ego quidem postquam illam dudum tibi dedi atque abii ad forum,

nunc redeo, nunc te postillac video. ER. Video quam rem agis. 685

quia commisi, ut me defrudes, ad eam rem adfectas viam.

MEN. Neque edepol te defrudandi causa posco (quin tibi
 dico uxorem rescivisse) — ER. Nec te ultro oravi ut dares:

tute ultro ad me detulisti, dedisti eam dono mihi;

eandem nunc repossis: patiar. tibi habe, aufer, utere 690

vel tu vel tua uxor, vel etiam in oculos compingite.

tu huc post hunc diem pedem intro non feres, ne frustra sis;

quando tu me bene merentem tibi habes despiciatui,

nisi feres argentum, frustra me ductare non potes.

aliam posthac invento quam habeas frustratui. 695

MEN. Nimis iracunde hercle tandem. heus tu, tibi dico, mane,

redi. etiamne astas? etiam audes mea reverti gratia?

abiit intro, ocllusit aedis. nunc ego sum exclusissimus:

672 reddo adquam B¹ 673 heus ε: eius hec quis B¹, et quis CD
 674 aliqui B hostium BD 675 EROCIUM MERETRIX-MENECHMVS ADOL. B et
 sim. D² (quist) quam Ritschelius 676 E. om. mei B¹, om. D asstas
 C, has stas B² 677 voluptas, corr. Pylades 680 tanta B¹ quam: eligendi
 potestas pretio accedet 681 tibi equidem dedi Seyffertus Berl. phil. wochen-
 schr. 1890, 214 prius ε: uis 683 tu ut CD: ut tu B, tu Priscianus 1, 151
 reperies Priscianus: releceris B¹, relegeris CD, dixeris B² 685 dost illac
 B¹CD 686 quae Bothius 688 ER. Pylades: om.; cf. Vssingius 689 ER.
 praem. 690 habe tibi Guetus 691 oculos, corr. Balbadius 692 ferres
 B¹ frustrassis CD, ferustasis (sup. t scr. r) B 694. 695 hinc alienos esse
 dixit Sonnenburgius de Men. 24 sq. non improbabiler; frustra es Ritschelius
 696 hercle iracunde Seyffertus stud. Pl. 5 (cf. 1013); hercle tandem coniungitur
 ut v. 127 698 abii B¹, abi CD ocllusit aedis B²: octus +taedis B¹, octus
 itaedis (iraedis C) CD

neque domi neque apud amicam mihi iam quicquam creditur.
 ibo et consulam hanc rem amicos, quid faciendum censeant. — 709

MENAECHEMVS

V 1

Nimis stulte dudum feci, quom marsupium
 Messenioni cum argento concredidi.
 immersit aliquo sese, credo, in ganeum.

MATRONA

Provisam quam mox vir meus redeat domum.
 sed eccum video. salva sum, pallam refert. 705

MEN. Demiror ubi nunc ambulet Messenio.

MAT. Adibo atque hominem accipiam quibus dictis meret.
 non te pudet prodire in conspectum meum,
 flagitium hominis, cum istoc ornatu? MEN. Quid est?
 quae te res agitat, mulier? MAT. Etiamne, impudens, 710
 mittire verbum unum audes aut mecum loqui?

MEN. Quid tandem admisi in me, ut loqui non audeam?

MAT. Rogas me? <o> hominis impudentem audaciam!

MEN. Non tu scis, mulier, Hecubam quapropter canem
 Graii esse praedicabant? MAT. Non equidem scio. 715

MEN. Quia idem faciebat Hecuba quod tu nunc facis:
 omnia mala ingerebat, quemquem aspexerat.
 itaque adeo iure coepta appellari est canes.

MAT. Non ego istaec <tua> flagitia possum perpeti.
 nam med aetatem viduam esse mavelim, 720
 quam istaec flagitia tua pati quae tu facis.

MEN. Quid id ad me, tu te nuptam possis perpeti
 an sis abitura a tuo viro? an mos hic ita est,
 peregrino ut adveniendi narrent fabulas?

MAT. Quas fabulas? non, inquam, patiar praeterhac. 725
 quin vidua vivam quam tuos mores perferam.

MEN. Mea quidem hercle causa vidua vivo,

701 MATRONA. MENECHMVS ALTER B (et praescribit per hanc et sequentem
 scaenam MA non MV), ME SOS ME D² quum B, cum CD marsupium B
 704 uer C, **ra B¹ 707 dictis quibus Nonius 468 meret B², Nonius:
 aeret 710 te res Brixius: res te 711 mittire CD 713 <o> Pylades
 714 hecubam D, hec cumbam C quam propter B¹ 718 appellare B¹CD
 canis B², cf. Trin. 172 719 ista haec <tua> Ritschelius 720 (usque)
 esse Redslobius Berl. phil. wochenschr. 12, 1453 cl. Rud. 715 721 ista hec
 723 adtuo B¹CD annos ita est hoc B¹CD, an mos est ita hic B², corr.
 Bothius

vel usque dum regnum optinebit Iuppiter.

MAT. At mihi negabas dudum surrupuisse te,
nunc eandem ante oculos attines: non te pudet? 730

MEN. Eu hercle, mulier, multum et audax et mala es.
tun tibi hanc surreptam dicere audes, quam mihi
dedit alia mulier ut concinnandam darem?

MAT. Ne istuc mecastor — iam patrem accersam meum
atque ei narrabo tua flagitia quae facis. 735

ei, + Deceo, quaere meum patrem, tecum simul
ut veniat ad me: ita rem esse dicit.

iam ego aperiam istaec tua flagitia. MEN. Sanan es?
quae mea flagitia? MAT. Pallam atque aurum meum
domo supillas tuae uxori et tuae 740

degeris amicae. satin haec recte fabulor?

MEN. Quaeso hercle, mulier, si seis, monstra quod hibam,
tuam qui possim perpeti petulantiam.

quem tú hominem (esse me) arbitrere, nescio;
ego te simitu novi cum Porthaone. 745

MAT. Si me derides, at pol illum non potes,
patrem meum, qui huc advenit. quin respicis?
novistin tu illum? MEN. Novi cum Calcha simul:

eodém die illum vidi quo te ante hunc diem.

MAT. Negas novisse me? negas patrem meum? 750

MEN. Idem hercle dicam, sí avom vis adducere.

MAT. Ecastor pariter hoc atque alias res soles.

SENEX

V 2

Vt aetas mea ést atque ut hoc usus factó est
gradum proferam, progredi proferabo.

729 at: hanc *Bothius* 730 eadem 731 heu mala es: mal's *B*¹
734 sic *interpunxit Vssingius* 735 ei narrabo *B*²: inarrabo *B*¹, enarrabo *CD*
736 nomen quale *Dexo (Fleckeisenus)*, Demo, potius quale *Plocium*. cf. *Merc.*
787 quare *B*¹*CD* 737 rem (natam) *Ritschelius* 738 ista hec *B*¹
739 pallas *Vahlenus*, cf. 803 740 uxori (aufers) *Vahlenus*; fort. uxoris, cf.
ad 871 741 statim *B* ante corr. 741 (esse me) *Pylades, Camerarius*
arbitrere, corr. *Luchsius* 745 si me tu, sime nontu *CD* 746 ad *B*¹*D*,
ac *B*² 747 respiscis *B* 748 nouistin tu *DB*²: nouisti intu *B*¹, nonuistintu *C*,
nouistin *Priscianus 1, 239* calcha testatur *Priscianus*: calchante *CD*, calcante
*B*², calcantes *B*¹ 749 uidi illum *CD* MA ante *B* 750 M. om. *B* ne-
que caesura neque exitus versus ex regula formati, sed consulto ut videtur et
uno consilio utrumque 753 SENEX. MENECHMVS ADOL. *B* et fere *D* MES.
eras. *B* 754 progredi

sed id quam mihi facile sit, haud sum falsus. 755
 nam pernecitas deserit: consitus sum
 senectute, onustum gero corpus. vires
 reliquere: ut aetas mala est; mers mala ergost.
 nam res plurimas pessimas, quom advenit, fert:
 quas si autumem omnis, nimis longus sermost. 760
 sed haec res mihi in pectore et corde curaest,
 quidnam hoc sit negoti. quod filia sic
 repente expetit me, ut ad sese irem.
 nec, quid id sit, mihi certius facit, quid 763^a
 velit, quid me accersat.
 verum propemodum iam scio, quid siet rei. 764¹
 credo cum viro litigium natum esse aliquod. 765
 ita istaec solent, quae viros subservire
 sibi postulant, dote fretae, feroces.
 et illi quoque haud abstinent saepe culpa.
 verum est modus tamen, quoad pati uxorem oportet;
 nec pol filia unquam patrem accersit ad se, 770
 nisi aut quid commissi aut iurgi est (iusta) causa.
 sed id quidquid est, iam sciam. atque eccam eampse
 ante aedis et eius virum tristem video.
 id est quod suspicabar.

appellabo hanc. MAT. Ibo advorsum. salve multum, mi pater. 775
 SEN. Salva sis. salven advenio? salven accersi iubes?
 quid tu tristis es? quid ille autem abs te iratus destitit?
 nescio quid vos velitati estis inter vos duos.

755 facile sit mihi, *corr. Bothius* 756 consitus *Nonius 1: consitus*
 (conscius *B*²) 758 mers *Nonius 1. 192: merx (mer*** B*¹) est ergo *No-*
nius 759 quam *B*¹, cum *CD* fert *B*¹: affert *CDB*² 760 eas *Spengelius;*
sed nimis improbable 761 corda *CD* curae est *B*²: cura est *B*¹, dura est
CD sq. cf. mus. Rhen. 40, 187 (Studemundus de cant. 44 sq.), ter repetitum
 --- cum clausula --- vel *Reiziana* 762 filia *cre-*
ticus ut alia dactylica in hac praesertim fabula 763^a quid adhaeret sequenti v.
 764 accersit, *corr. Lambinus; cf. velut Pers. 590 Merc. 892* 765 litigi — ali-
 quid *Spengelius* 769 quo ad *B*¹: quod *CD*, quo id *B*² 771 commissi *B*¹ aut
 uirgi est *C*, aut uigil est *B*¹, adiurgii est *D; supplevi* 772 quicquid id, *corr.*
Bothius 773 tristem uirum, *corr. Bothius* 773. 774 uno versu 775 M.
Gulielmus: ante salue uorsum, corr. Pylades 776 cf. ad *Stich. 10* ad-
 uenio *B: ad uetuo C, adtuo D* 778 uos om. *Paulus 369 uelitati Paulus,*
*Nonius 3: ueliati B*¹, uelati *CDB*² duo *Nonius, om. Paulus*

loquere, uter meruistis culpam? paucis, non longos logos.

MAT. Nusquam equidem quicquam deliqui: hoc primum te absolvo, pater. 780
verum vivere hic non possum neque durare ullo modo.

proin tu me hinc abducas. SEN. Quid istuc autem est? MAT. Ludibrio, pater,
habeor. SEN. Vnde? MAT. Ab illo, quoi me mandavisti, meo viro.

SEN. Ecce autem litigium. quotiens tandem édixi tibi,
ut caveres, neuter ad me iretis cum querimonia? 785

MAT. Qui ego istuc, mi pater, cavere possum? SEN. Men interrogas?

MAT. Nisi non vis. SEN. Quotiens monstravi tibi, viro ut morem geras,
quid ille faciat, né id observes, quó eat, quid rerum gerat.

MAT. At enim ille hinc amat meretricem ex proxumo. SEN. Sane sapit, 790
atque ob istánc industriam etiam faxo amabit amplius.

MAT. Atque ibi potat. SEN. Tua quidem ille causa potabit minus,
si illic sive alibi libebit? quae haec, malum, impudentiast?

una opera prohibere, ad cenam ne promittat, postules,
neve quemquam accipiat alienum apud se. serviren tibi 795

postulas viros? dare una ópera pensum postules,
inter ancillas sedere iubeas, lanam carere.

MAT. Non equidem mihi te advocatum, pater, adduxi, sed viro.

hinc stas, illum causam dicis. SEN. Si ille quid deliquerit,
multo tanto illum accusabo, quam te accusavi, amplius. 800

quando te auratam et vestitam bene habet, ancillas penum
recte praehibet, melius sanam est, mulier, mentem sumere.

MAT. At ille suppilat mihi aurum et pallas ex arcis domo,
me despoliat, mea ornamenta clam ad meretrices degerit.

SEN. Male facit, si istuc facit; si non facit, tu male facis, 805

quae insontem insimules. MAT. Quin etiam nunc habet pallam, pater,
<et> spinter, quod ad hanc detulerat, nunc, quia rescivi, refert.

SEN. Iám ego ex hoc, ut factumst, scibo. <ibo> ad hominem atque adloquar.
die mi istuc, Menacchme, quod vos dissertatis, ut sciam.

779 pauci locos 780 absolue B 781 hic uiuere B 783 qui B¹,
cui CD 784 <ego> edixi *Ritschelius* 785 nisi non uis *seni continuatur, corr.*
Gruterus 790 ad B¹ 792 at B¹ 793 si *Bothius*: siue 795 neque B
te, *corr. Acidalius* seruirin 796 pinsum B 797 carere *Varro de l. l. 7, 54*:
carpere 798 equidem mihi te B: quidem mittit CD 799 *totus mulieri con-*
tinuatur, corr. Camerarius 800 tanta 801 ancillas penum ϵ : anpillaspen
802 perhibent CD, perhibet B² samnam 803 pallam B² sex B¹
modo, *corr. Gulichmus* 804 clam *Acidalius*: iam B, tiam me C(D); a me *Seyf-*
fertus, cf. 611 806 insemules CD 807 <et> ϵ refer B¹ 808 ut *om.*
B¹ sibo B¹CD <ibo> *Camerarius* atque adloquar *Saraccnus*: adquemloquar
(atque loquar B²) 809 quid *post alios Beckerus Studemundi stud. 1, 146*

- quid tu tristis es? quid illa autem irata abs te destitit? 810
- MEN. Quisquis es, quidquid tibi nomen est, senex, summum Iovem
deosque do testes — SEN. Qua de re aut cuius rei rerum omnium?
- MEN. Me neque isti male fecisse mulieri, quae me arguit
hanc domo ab se surrupuisse atque abstulisse * deierat.
- si ego intra aedis huius umquam, ubi habitat, penetravi (pedem), 815. 816
omnium hominum exopto ut fiam miserorum miserrimus.
- SEN. Sanum es, qui istuc exoptes aut neges te umquam pedem
in eas aedis intulisse ubi habitas, insanissime?
- MEN. Tun, senex, ais habitare me in illisce aedibus? 820
- SEN. Tun negas? MEN. Nego hercle vero. SEN. Immo hercle + lu-
dere negas;
- nisi quo nocte hac exmigrastis. concede huc, (mea) filia.
quid tu ais? num hinc exmigrastis? MAT. Quem in locum aut (quam)
ob rem, obsecro?
- SEN. Non edepol scio. MAT. Profecto ludit te hic. non tu tenes?
- SEN. Iam vero, Menaechme, satis iocatu's. nunc hanc rem gere. 825
- MEN. Quaeso, quid mihi tecum est? unde aut quis tu homo es? *
+ tibi aut adeo isti, quae mihi molesta est quoquo modo?
- MAT. Viden tu illi oculos virere? ut viridis exoritur colos
ex temporibus atque fronte, ut oculi scintillant, vide. 829. 830
- MEN. Quid mihi meliust, quam quando illi me insanire praedicant,

810 qui CD tutrix es B¹CD quod B¹ illam B iratam abste
destituit (dedistit CD), corr. Dousa 812 do testes Gruterus: detestes (dete-
stor B²) qua sq. seni continuantur, corr. Pylades 813 arruit CD
814 dono B¹ delurat B¹CD, deirurat B² defectum agnovit Ritschellius, deest
neque etc.; cf. Sauppius ind. lect. 1886, 18. peierat matronae Menaechmi ser-
monem interrumpenti dedit Schoellius 816 hedis B¹C (pedem) Pylades
818 neges te ε: nec est e CD, nec est B 819 intulis B¹CD, intuleris B²
820 tunc senex ait B¹CD me B 821 tu, corr. Bothius; cf. 631 nego B²:
neo** B¹, neque CD S. Acidalius: MA. hercle Vahlenus: hece ridicule
Studemundus, ludis si Kayserus 822 qua B² ac B¹CD migrasti, corr. ε,
Vahlenus conce CD hac, corr. Camerarius (mea) Fleckeisenus, cf. 834
823 agis B¹CD exmigrasti B, exaigrasti CD, corr. Acidalius M. Merula:
om. (quam) Beroaldus ob om. B 824—829 matronae continuantur; divise-
runt ε, Pylades, Camerarius 824 tu Muellerus: tute 825 me nec me BC
locatus nunc ac (hanc B²) rem agere, corr. Spengelius 826. 827 (quid ego)
tibi (feci) aut Camerarius, Geppertus; alia cogitari possunt velut (quid debeo
ego) tibi; cf. Langenus symb. 144 sq. molestast mihi Weisius, molesta quae
mihi est Vahlenus (molestiaest Schoellius, quod versus non patitur) 828 cf. 841
(illic Ritschellius) iurare CD, uire** B¹, corr. B² ut om. B¹ 829. 830
sintillant CD 831 melius est

ego med adsimulem insanire, ut illos a me absterream?

MAT. Vt pandiculans oscitatur. quid nunc faciam, mi pater?

SEN. Concede huc, mea nata, ab istoc quam potest longissime.

MEN. Euhoe Bacche, Bromie, quo me in silvam venatum vocas? 935

audio, sed non abire possum ab his regionibus,

ita illa me ab laeva rabiosa femina adservat canis.

poste autem illinc hircus + alus, qui saepe aetate in sua
perdidit civem innocentem falso testimonio.

SEN. Vae capiti tuo. MEN. Ecce, Apollo mi ex oraclo imperat, 940
ut ego illi oculos exuram lampadibus ardentibus.

MAT. Perii, mi pater, minatur mihi oculos exurere.

[MEN. Ei mihi, insanire me aiunt, ultro cum ipsi insaniunt.]

SEN. Filia, heus. MAT. Quid est? quid agimus? SEN. Quid si ego
huc servos cito?

ibo, abducam qui hunc hinc tollant et domi devinciant, 945

prius quam turbarum quid faciat amplius. MEN. Enim haereo;

ni occupo aliquid mihi consilium, hi domum me ad se auferent.

pugnis me votas in huius ore quicquam parcere,

ni a meis oculis abscedat in malam magnam crucem.

faciam quod iubes, Apollo. SEN. Fuge domum, quantum potest, 950

ne hic te obtundat. MAT. Fugio. amabo, adserva istunc, mi pater,

ne quo hinc abeat. summe ego mulier misera, quae illaec audio? —

MEN. Haud male, (Apollo) illanc amovi; nunc hunc impurissimum,

S32 me, cf. ad Rud. 220; me (ut) *Ritschelius* S33 MA ante quid B

834 quam: es quam B potes CD S35 eubi (eum B¹, heu B²) atque heu

bromie, corr. *Ritschelius*, *Richter* in *Stud. stud.* 2, 529 S36 habire B¹C

S37 met B¹ S38 poste *Ritschelius*: post te illi circo salus, corr. *Beroaldus*

(illic h. alius); calius *Muellerus*; fort. illim hircus malignus sepe CD: sese B

840 ue appollo oraculo B imperas *Langenus* 841 cf. S28 exu-

rati CD¹ lampadis scripsisse videtur (*Buechelerus de decl.* 13 W.); *Ter.*

Ad. 907 lampadas *Call.*, lampedes *Bemb.* 842 peri CD mi B²: mihi

843 seclusit *Sonnenburgius* alunt ipse B¹CD 844 totus seni datur, corr.

Acidalius 846 ME. ante amplius D², om. B, corr. *Acidalius* enim hereo ε:

enim ereo CD, enim vero B², enim B¹; amplius quid faciat. M. enim vero haereo

Onions, cf. *Merc.* 739. sermonis natura non mulierem verbis insequi postulat

sed *Menacchmum*. 847 aliquid, cf. *Truc.* 425, ad *Vidul.* 67 adses B¹

849 nei a meis *Vahlenus*: ne iam meis B¹, nei amiis C, ne iam his (is) B²D²,

negemus D¹ in magnam malam crucem *Sonnenscheinus class. rev.* 1892,

446 sq. 850 praem. ME. B¹, MV D² potes CD 852 nequo B: neque

CD habeat summe B¹CD illa hec audeo B¹CD 853 supplevi. no-

mine opus esse videtur, quae secuntur cum *anacolutho meliora* num CD

barbatum, tremulum Tithonum, qui cluet Cygno patre.
 ita mihi imperas ut ego huius membra atque ossa atque artua 855
 comminuum illo scipione quem ipse habet. SEN. Dabitur malum,
 me quidem si attigeris aut si propius ad me accesseris.
 MEN. Faciam quod iubes; securim capiam ancipitem, atque hunc senem
 osse fini dedolabo ássulatim viscera.
 SEN. Enim vero illud praecavendumst, atque adcurandumst mihi; 860
 sane ego illúm metuo, ut minatur, ne quid male faxit mihi.
 MEN. Multa mi imperas, Apollo: nunc equos iunctos iubes
 capere me indomitos, ferocis, atque in currum inscendere,
 ut ego hunc proteram leonem vetulum, olentem, edentulum.
 iam adstiti in currum, iam lora teneo, iam stimulus in manu. 865
 agite equi, facitote sonitus unguularum appareat,
 cursu celeri facite inflexa sit pedum pernicitas.
 SEN. Mihin equis iunctis minare? MEN. Ecce, Apollo, denuo
 me iubes facere impetum in eum qui stat atque occidere.
 sed quis hic est qui me capillo hinc de curru deripit? 870
 imperium tuom demutat atque edictum Apollinis.

SEN. Eu hércle morbum acrem ac durum * di vostram fidem.
 vel hic qui insanit, quam valuit paulo prius;
 ei derepente tantus morbus incidit.

ibo atque accersam medicum iam quantum potest. — 875

MEN. Iamne isti abierunt, quaeso, ex conspectu meo. V 3

qui me vi cogunt, ut validus insaniam?

quid cesso abire ad navem, dum salvo licet?

vosque omnis quaeso, si senex venerit, 879. 880

ne me indicetis qua platea hinc aufugerim. —

854 titanum *codd. cum Prisciano 1, 216 id ipsum nomen testante, corr. Meursius* qui lucet (cluet Scaliger) cygno *Prisc.: cyno prognatum Cucino Ritschelius scripsit. cf. Kiesslingius ind. Gryph. 1881/82, 10* 855 artua *testantur Prisc. 1, 262, Nonius 191 (artus B ex corr.)* 858 securi *cupiam B¹* 859 osse fini: nisi *Nonius 72 de constructione cf. ad Capt. 232*
 860 adcuran (adcura *B¹*) dum si 864 etulum, *corr. Gulielmus* edentius, *corr. Pius* 865 adstito *C¹*, adstito *D²* stimulum 866 apparent, *corr. Ritschelius* 867 facitote *CD* inflexu, *corr. Dousa* sint *CD*, sunt *B¹*
 868 *Menaechmo continuatur, corr. Camerarius* manare *B¹CD* acce *CD*
 871 dictum apollonis *CD*; tuum Apollinis *coniungitur, cf. Vossius, Taubmannus* 872 *lacunam Schoellius indicavit (Ritschelius post h. v.) et tali sententia supplevit: ut incerta salus est hominum* 875 eibo *CD* Menechmus idem *deinde BCD*, MENECHMVS IDEM SENEX IDEM *B* 878 *expectes ualens (Brixius) post hunc versum talem supplevit Ritschelius: facesso hercle ex his turbis iam quantum potest* 881 ní

SENEX

Lumbi sedendo, óculi spectando dolent,
manendo medicum, dum se ex opere recipiat.
odiosus tandem vix ab aegrotis venit.

ait se óbligasse crus fractum Aesculapio,
Apollini autem bráchium. nunc cogito,
utrum me dicam ducere medicum an fabrum.
atque eccum incedit. move formicinum gradum.

885

MEDICVS

V 4

quid esse illi morbi, dixeras? narra, senex.
num laruatust aut cerritus? fac sciam.
num eum veterus aut aqua intercus tenet?

890

SEN. Quin ea te causa duco, ut id dicas mihi
atque illum ut sanum facias. MED. Perfacile id quidemst.
sanum futurum, mea ego id promitto fide.

SEN. Magna cum cura ego illum curari volo.

895

MED. Quin suspirabo plus sescenta in die:
ita ego eum cum cura magna curabo tibi.

SEN. Atque eccum ipsum hominem. observemus, quam rem agat.

MENAECHEMVS

V 5

Edepol ne hic dies pervorsus atque advorsus mi optigit.
quae me clam ratus sum facere, ea ómnia fecit palam
parasitus, qui me complevit flagiti et formidinis,
meus Vlixes, suo qui regi tantum concivit mali.

900

quém ego hominem, síquidem vivo, vita evolvam sua —
sed ego stultus sum, qui illius esse dico, quae meast:
meo cibo et sumptu educatust. anima privabo virum.

905

condigne autem haec meretrix fecit, ut mos est meretricius:

882 ut s. *Ausonius* 20, 131 expectando 886 autem autem B
nuncgito CD 887 medicam CD 888 item *Priscianus* 1, 79 post h. v.
adulescens messenio B MEDICVS. SENEX B, MENECHMVS MESSENIÓ. SACEREVS
SERVVS D² 889 esset 890 laruatust, corr. *Ritschelius* 891 netenus B¹CD
892 id om. B¹ 893 quid ast B¹, quidea est CD 894 eco id B, coid C,
eco D 896 dies, corr. *Lambinus* intellegendum videtur plus sescenta su-
spiria vel cum *Camerario* sescentos (suspiritus); cf. *Vahlenus act. acad. Berol.*
1888, 1372 897 demum ME B illum, corr. *Kempfius* de pron. pers. 9
898 eumpse *Muellerus* 899 MENECHMVS ADOL. SENEX. MEDICVS (S. M. om. D)
BD 900 cf. *Vahlenus Herm.* 17, 607, v. ad v. 762; omnia ea *Bothius*
901 pasitus CD complebit B¹CD 902 tantantum CD res obscura
903 nitae uoluam B¹CD 904 mea sit, corr. *Camerarius* 905 ciuo B¹
educatus est 906 meretricibus B

quia rogo, palla ut referatur rursum ad uxorem meam,
mihi se ait dedisse. eú edepol né ego homo vivo miser.

SEN. Audin quae loquitur? MED. Se miserum praedicat. SEN. Adeas velim.

MED. Salvos sis, Menaechme. quaeso, cur apertas brachium? 910
non tu scis, quantum isti morbo nunc tuo facias mali?

MEN. Quin tu te suspendis? SEN. Ecquid sentis? MED. Quidni sentiam?
non potest haec res ellebori +iungere optinerier.

sed quid ais, Menaechme? MEN. Quid vis? MED. Dic mihi hoc quod te rogo:
album an atrum vinum potas? MEN. Quin tu is in malam crucem? 915

MED. Iam hercle ocepstat insanire primulum. * MEN. Quin tu me interrogas,
purpureum panem an puniceum soleam ego esse an luteum?

soleamne esse avis squamosas, piscis pennatos? SEN. Papae,
audin tu ut deliramenta loquitur? quid cessas dare 919. 920
potionis aliquid prius quam percipit insania?

MED. Mane modo, etiam percontabor alia. SEN. Occidis fabulans.

MED. Dic mihi hoc: solent tibi umquam óculi duri fieri?

MEN. Quid? tu me lucustam censes esse, homo ignavissime?

MED. Dic mihi: en umquam intestina tibi crepant, quod sentias? 925

MEN. Vbi satur sum, nulla crepitant; quando esurio, tum crepant.

MED. Hoc quidem edepol hau pro insano verbum respondit mihi.
perdormiscin usque ad lucem? facilen tu dormis cubans?

MEN. Perdormisco, si resolvi árgentum cui debeo —

90S heu B² 909 M.: spat. B sed B¹CD S. om. at eas B²

910 M. om. 912 MEN. om. S. Acidalius: MED. MED. Acidalius: MEN.

913 MED. B unguine B² (Lachmannus op. 2, 189) vix recte, cf. Vssingius;
v. 920. 950. iugere ε, quod debuit iugero (sic Sonnenscheinus class. rev. 1892,
448); fort. uno onere, cf. Plat. Euthyd. 299b ἐλλεβόρον ἀμαξα (Schoellius)

914 nomina om. menachme B te om. B 915 sic ascriptus in B manu

recentiore (s. XIII/XIV) ad Curculionis v. 242: album an atrum uinum potas
quid tibi quesito opus est, scilicet interrogatio eadem, quaestio variata; cf. ad

v. 923 916 MED. Acidalius: om. ocepta B¹CD quin tu rogas Bothius;
lacunam statuit Ritschelius, probabiliter, nisi quod v. 915 qualis Curculioni
ascriptus in B legitur explendae adhiberi non debet. talia interciderint: S.

quin tu occipis | curare eum? MED. quin tu respondes mihi? 918 quamosas
CD, quam ossas B², quam ossa B¹ (scil. squamosas) 919. 920 auditu B¹CD

921 cf. Amph. 719 922 ME alia B, corr. ε occipis B² fabulam B,
falám CD, corr. Acidalius 923 ad Curculionis v. 222 ascriptum in B (v. s. ad

915): solent tibi oculi duri fieri censesne locustam esse 924 lacustam B²

925 mihi en umquam Nonius 255: me hie (hi* B¹) numquam B¹CD, mihi anum-
quam B² tibi om. Nonius 926 tunc Nonius 927 haud B² 928 per-
dormiscanuis que ME facilin (-en B²) B, facilin CD obdormis Ritschelius

curans, corr. Acidalius

qui te Iuppiter dique omnes. percontator, perduint. 930
 MED. Nunc homo insanire oceptat: de illis verbis cave tibi.
 SEN. Immo Nestor nunc quidem est de verbis, prātū dudum fuit:
 nam dudum uxorem suam esse aiebat rabiosam canem.
 MEN. Quid, ego? SEN. Dixti insanus, inquam. MEN. Egone? SEN. Tu
 istic, qui mihi
 etiam me iunctis quadrigis minitatu's prosternere. 935
 egomet haec te vidi facere, égomet haec ted arguo. 936—940
 MEN. At ego te sacram coronam surrupuisse Iovi scio.
 et ob eam rem in carcerem ted esse compactum scio.
 et postquam es emissus, caesum virgis sub furca scio:
 tum patrem occidisse et matrem vendidisse etiam scio.
 satin haec pro sano male dicta male dictis respondeo? 945
 SEN. Obsecro hercle, medice, propere, quidquid facturn's, face.
 non vides hominem insanire? MED. Scin quid facias optimum est?
 ad me face uti deferatur. SEN. Itane censes? MED. Quippini?
 ibi meo arbitratu potero curare hominem. SEN. Age ut lubet.
 MED. Elleborum potabis faxo aliquos viginti dies. 950
 MEN. At ego te pendentem fodiam stimulis triginta dies.
 MED. I, arcesse homines, qui illunc ad me deferant. SEN. Quot sunt satis?
 MED. Proinde ut insanire video, quattuor, nihilo minus.
 SEN. Iam hic erunt. asserva tu istunc, medice. MED. Immo ibo domum,
 ut parentur quibus paratis opus est. tu servos iube 955
 hunc ad me ferant. SEN. Iam ego illic faxo erit. MED. Abeo. SEN. Vale. —

930 ME *praem.* perdunt B¹CD *priore responso prolato non se continet et antequam alterum proferat in execrationem erumpit* 933 alebat B¹CD
 934 quid — istic *Menaechmo* continuantur (se qui B) dixi, *correxi* (quid ego dixi? SEN. insanis ε , *vulgo*) tu istic ε : tustic D, custic C, istuc B
 935 *quaesita pronominum positione sermonem impeditiorem factum non miramur; sed probabiliter Vssingius talem versum inter 934 et 935 intercidisse coniecit*: scipione hoc meo comminuere oceptabas artua ministatus D, minis status B¹C *post 935 Menaechmi versum desideravit Ritschelius, quem talem indicavit Vahlenus*: quis se dicit haec me facere uidisse aut quis arguit? 940 uide B¹CD te 941 Ioui scio *Pylades, Camerarius*: iouis B, lo iouis CD; *cf. Trin. 84.* aio Iouis *Pareus* 942 te deesse B *ante corr.*, teb deesse CD 943 et: e CD *suffurca B¹ recte, sufurca CD* 945 *rescondeo B¹CD* 946 *maledice B¹CD cf. Epid. 284* 947 sin B¹CD es B¹CD
 948 ut B itana B¹CD 950. 951 *inverso ordine, corr. Camerarius* 950 M. om. B helles borum (forum B²) (hosce) aliquos *Muellerus, Brixius, quod sermo sane hoc loco non commendat* alios B² 952 i arcesse *Pareus*: larcesse B¹C, a arcesse D, arcesse B² illum 953 ut B: ni CD uideor B¹CD nihil hominus B¹CD 955 tu ε : tus CD, tuos B lube CD

MEN. Abiit socerus, abiit medicus. [nunc] s6lus sum. pro Iuppiter,
 quid illuc est quod med hisce homines insanire praedicant?
 nam equidem, postquam gnatus sum, numquam aegrotavi unum diem,
 neque ego insanio neque pugnans neque ego litis coepio. 960
 salvus salvos alios video, novi homines, adloquor.
 an illi perperam insanire me aiunt, ipsi insaniunt?
 quid ego nunc faciam? domum ire cupio: uxor non sinit;
 huc autem nemo intromittit. nimis proventum est nequiter.
 hic ero usque: ad noctem saltem, credo, intromittar domum. 965

MESSENIO

V 6

Spectamen bono servo id est, qui rem erilem
 procurat, videt, collocat cogitatque,
 ut absente ero rem eri diligenter
 tutetur, quam si ipse adsit aut rectius.
 tergum quam gulam, crura quam ventrem oportet 970
 potiora esse, cui cor modeste situmst.
 recordetur id, qui nihili sunt, quid eis preti
 detur ab suis eris, ignavis, improbis viris:
 verbera compedes
 molaee, [magna] lassitudo fames frigus durum, 975
 haec praetia sunt ignaviae.
 id ego male malum metuo: propterea bonum esse certumst potius quam malum;
 nam magis multo patior facilius verba: verbera ego odi,
 nimioque edo lubentius molitum, quam molitum: praehibeo.
 propterea eri imperium exsequor, bene est sedate servo id; 980
 atque mihi id prodest.

957 [nunc] *Quietus* 958 me (*cf. ad 82*) hic *i. e. hisce, cf. 997*
 959 *om. CD* 960 pugnans ne litis *Nonius* 89 coepio *Nonius: cupio*
 961 homines ἀπὸ ζωῶν *ad inconexa* uideo noui adloquor; *quae augeri mutarive*
nequeunt quin deteriora fiant 962 perderam aiunt *B ex corr.: alunt CD*
 963 (at) uxor *Camerarius*, (id) *Onions p. 72* 964 nequiter *B¹* 965 ergo,
corr. Pius usce B¹CD 966 servus *BD* seruid est qui re *B¹* 965 (tam)
 rem *Ritscheliius, Vssingius* 969 quam ipsi ipse adsit *B ante corr.* quam
 si *i. e. quasi* 972 recorde cordetur *B* iis *BD*, uis *C post dim. bacch.*
catal. dimeter iambicus, cf. 974. 976 973 septenarius 974 *sq. disponit B*
 Verbera — magna | Lass. — ignaviae, sed Mole et Haec 975 magna praeter ma
ex corr. B²; delent Ritscheliius, non commode dispescit duas nominum triadas
generis diversi 978 egodi *B¹* duorum versuum (977. 978) numeri ana
 paestos indicant (propterea delendum? *cf. 980*) 979 quam molitum *CD*
 prohibeo *CDB²* 980. 981 uno versu *B* 980 exsecor *B¹* seruo id:
 seru* *B¹* 981 id mihi *CD clausula Reiziana*

alii ita ut in rem esse ducunt, sint: ego ita ero ut me esse oportet;
metum mihi adhibeam, culpam abstineam, ero ut omnibus in locis sim
praesto:

[servi, qui cum culpa carent metuunt, solent esse eris utiles. 983^a
nam illi, qui nil metuunt, postquam malum promeriti, tunc ei¹ metuunt.] 983^b
metuam haud multum. prope est quando erus ob facta pretium exsolvat.
(eo) ego exemplo servio, tergi ut in rem esse arbitror. 985
postquam in tabernam vasa et servos conlocavi, ut iusserat,
ita venio adversum. nunc foris pultabo, adesse ut me sciat.
+ neque virum ex hoc saltu damni salvom ut educam foras.
sed metuo. ne sero veniam depugnato proelio.

SENEX

V 7

Pér ego vobis deos atque homines dico, ut imperium meum 990
sapienter habeatis curae, quae imperavi atque impero:
facite illic homo iam in medicinam ablati sublimen siet.
nisi quidem vos vestra crura aut latera nihili penditis.
cave quisquam, quod illic minitetur, vestrum flocci fecerit.
quid státis? quid dubitátis? iam sublimen raptum oportuit. 995
ego ibo ad medicum: praesto ero illi, cum venietis. MEX. Occidi.
quid hoc est negoti? quid illisce homines ad me currunt, opsecro?
quid voltis vos? quid quaeritis? quid me circumstatis?
quo rapitis me? quo fertis me? perii, opsecro vestram fidem.
Epidamnienses, subvenite, cives. quin me mittitis? 1000
MESS. Pro di immortales, obsecro, quid ego oculis aspicio meis?
erum meum indignissime nescio qui sublimen ferunt.

982 alii *Lambinus*: alii (-i B²) esse sin CD² fort. alii si — sunt
ita ero B: ero CD 983 *anapaesti* metum id mihi culpa B² 983^{ab} ex
Mostellaria (v. 858) huc translati culpa carent et metuunt (c. c. m. hi B²)
CDB², culpant et metuo ni B¹ promeritumque ei, corr. *Pylades*, *Vahlenus*
984 *sententia sic conecitur*: metum mihi adhibendo (et culpa abstinendo) efficiam
ut non multum metuendum sit metum aut, corr. *Pylades* es B quandoc (de
qua scriptura cf. *Vahlenus*, *Schererus Studem. stud.* 2, 100; *Most.* 92, *Poen.* 447)
ob facta *Bothius*: o faciam 985 *delevit Vssingius*, iure ut videtur (eo)
Vahlenus, *Spengelius* terge CD, tergo B, corr. *Merula*, cf. *Luchsius in Studemundi stud.* 1, 323 sq. 986 *vasased B¹*, *vassed CD* 987 ita: iam *Seyffertus*
988 atque *Gronovius* utrum, corr. *Bothius*; meumque erum *Ritschellius*
ut e. f. *Pareus*: ute duo anfora 990 SENEX MENECMVS ADOLESCENS.
LORARI. MESSENIO SERVVS (MEN. et MES. om. D) BD 992 sublimem CD
993 nihil B penditi B¹ 995 satis B¹CD oportum CD 997 negoti,
quod *Bachius in Studemundi stud.* 2, 170 illic, cf. 958 993 uos D ex
corr.: quos circum stitis (-statis B²)

MEN. *Ecquis suppetias mihi audet ferre?* MESS. *Ego, ere, audacissime. o facinus indignum et malum, Epidamnii cives, erum meum hic in pacato oppido luci deripier in via,* 1005
qui liber ad vos venerit.
 mittite istunc. MEN. *Obsecro te, quisquis es, operam mihi ut des. neu sinas in me insignite fieri tantam iniuriam.*
 MESS. *Immo et operam dabo et defendam et subvenibo sedulo.* 1010
numquam te patiar perire, me perirest aequius.
eripe oculum isti, ab umero qui tenet, ere, te obsecro.
hisce ego iam sementem in ore faciam pugnoscque obseram.
maximo hodie malo hercle vostro istunc fertis. mittite.
 MEN. *Teneo ego huic oculum.* MESS. *Face ut oculi locus in capite appareat.*
vos scelesti, vos rapacis, vos praedones. LORARI. *Periimus.* 1015
obsecro hercle. MESS. *Mittite ergo.* MEN. *Quid me vobis tactiost?*
pecte pugnis. MESS. *Agite abite, fugite hinc in malam crucem.*
em tibi etiam: quia postremus cedis, hoc praemi feres.
nimis bene ora commetavi atque ex mea sententia.
edepol, ere, ne tibi suppetias temperi adveni modo. 1020
 MEN. *At tibi di semper, adulescens, quisquis es, faciant bene.*
nam absque te esset, hodie numquam ad solem occasum viverem.
 MESS. *Ergo edepol, si recte facias, ere, med emittas manu.*
 MEN. *Liberem ego te?* MESS. *Verum, quandoquidem, ere, te servavi.*
 MEN. *Quid est?*
 adulescens, erras. MESS. *Quid, erro?* MEN. *Per Iovem adiuro patrem,* 1025

1003 *possis* (hic) mihi; *ad ultima cf. Poen. 1149* audet B²: aut et
 1005. 1006 *uno versu B* 1005 *opido* 1006 *liberat uos in A inter 1005*
et 1008 duo versus fuerunt; versusum 1005. 1008 1013. 1015 primae litterae,
 1016 —cro, 1017 *prior pars legitur* 1007 *mittitis tunc B¹CD, mitti istunc B²*
es om. B ut des B²: uides ut des mihi Camerarius. in fine poni posse
quisquis es Olsenus indicat de pron. subst. 36 1009 *et primum del. Guietus*
subueniebo B¹ 1010 *derires (derideres B) te cuius, corr. Camerarius*
1011 (te) tenet Camerarius 1013 *maximo hercle Bothius, Seyffertus stud.*
Pl. 5 hodi DC² 1014 *teneo sq. servi, face sq. adulescentis B* 1015 *per-*
imus 1015—1017 *pers. om. (ante [agite] spat. A)* 1016 *uobis me Bachius*
in Studemundi stud. 2, 243 tactio si CD 1017 *abite A: habite P*
 1018—1023 *nihil, 1024—1026 paucae litterae A* 1018 *en* 1019 *nimis Bo-*
thius: nimis aut hora cf. Salmasius; commetaculum virga flaminum (Paulus
56. 64) commentaui B², commutaui s, cf. Bozhornius (Amph. 316 sq. confert
Schoellius) 1020 *tempore* 1022 *namque absque B ted esset CD, te ee* B¹, te*
essem B² solis B², soli B¹ uiuere B¹ 1023 *me mittas B* 1024 *liber-*
tem CD, liberum B² uerum: respondet quasi non interrogaverit sed enuntia-
verit Menaechmus, cf. Herm. 18, 575

med erum tuom non esse. MESS. Non taces? MEN. Non mentior; nec meus servos umquam tale fecit quale tu mihi.

MESS. Sic sine igitur, si tuom negas me esse, abire liberum.

MEN. Mea quidem hercle causa liber esto atque ito quo voles.

MESS. Nempe iubes? MEN. Iubeo hercle, si quid imperi est in te mihi. 1030

MESS. Salve, mi patrone. cum tu liber es, Messenio, gaudeo. credo hercle vobis. sed, patrone, te obsecro, ne minus imperes mihi quam cum tuos servos fui.

apud ted habitabo et quando ibis, una tecum ibo domum.

MEN. Minime. MESS. Nunc ibo in tabernam, vasa atque argentum tibi 1035 referam. recte est obsignatum in vidulo marsuppium

cum viatico: id tibi iam huc adferam. MEN. Adfer strenue.

MESS. Salvom tibi ita ut mihi dedisti reddibo. hic me mane. —

MEN. Nimia mira mihi quidem hodie exorta sunt miris modis: alii me negant eum esse qui sum, atque excludunt foras

1040

*

vel ille qui se petere argentum modo, qui servom se meum esse aiebat, (meus servator,) quem ego modo emisi manu;

1026 me 1027 numquam B 1028 negas tuom *Brixius post v. 1028 in P leguntur v. 1037—1043 suo loco redeuntes (cf. marsuppium in fine v. 1036 et 1043); in A inter v. 1026 et 1034 non septem sed sex versus intercesserunt, quorum nihil legitur* 1029 at quito B¹ 1032 SER credo B *ad lepidum locum mutilandum adminiculum ex numero versuum in A (v. ad 1028) non petam* 1033 versus qualis 1037, sententia plena: de rebus nunc instantibus loquitur 1034 te 1035 [taber]na A uasa atque AB²: uassa atque B¹, uasa at (ad D) CD *post v. 1036 in P legitur v. 1044 suo loco repetitus. in A inter v. 1035 et v. 1045 intercedunt octo versus, quorum in tribus prioribus et paenultimo nihil legitur, ceterorum (1039. 1040, sequentis, 1043) initia* 1037—1044 v. ad 1028. 1036; cf. *Spengelius T. Macc. Pl. 50. quae superiore loco leguntur notabo (P) vel (B) (CD)* 1037 quom (B) SER id B, AD id (B) iam om. CD SER (B) 1038 SER (om. B) tibi ita P, *Nonius 476: tibi item (B), item tibi (CD)* reddibo testatur *Nonius: reddebo (P), redhibeo CD et (var. lect. CD), sed habeo B* hic me mane (CD): hic mane, sed ne ex me (B), hic P; (tu) hic *Ritschelius* 1039 hodie (om. P) miris (P): multis P *post 1040 talia intercidisse alii me esse aiunt qui non sum vidit Ritschelius* 1041. 1042 unus versus in P:

etiam hic seruom esse se meum aiebat quem ego emisi manu cum quo concinere videtur A exhibens unum versum, cuius initium non fuit vel ille sed fortasse etiam. duo in (P):

uel ille qui se petere modo argentum. modo qui seruom se meum esse aiebat. quem ego modo emisi manu

ubi primum modo primo omiserat B; aiebat B ante corr. de duplici modo v. ad v. 388; uel ille ad v. omisum recte applicabatur, etiam ut ad 1040 applicaretur substitutum. alterum versum supplevi. totus locus in archetypi P margine

is ait se mihi allaturum cum argento marsuppium:
 id si attulerit, dicam ut a me abeat liber quo volet,
 ne tum, quando sanus factus sit, a me argentum petat. 1045
 socer et medicus me insanire aiebant. quid sit, mira sunt.
 haec nihilo esse mihi videntur setius quam somnia.
 nunc ibo intro ad hanc meretricem, quamquam suscenset mihi,
 si possum exorare ut pallam reddat, quam referam domum. —

MENAECHEMVS (SOSICLES) $\overline{\text{TE}}$ V 8

Men hodie usquam convenisse te, audax, audes dicere, 1050
 postquam advorsum mi imperavi ut huc venires?

MESSENIO

Quin modo

erupui, homines quom ferebant te sublimes quattuor,
 apud hasce aedis. tu clamabas deum fidem atque hominum omnium,
 quom ego accurro teque eripio vi pugnando ingratiis.
 ob eam rem, quia te servavi, me amisisti liberum. 1055
 cum argentum dixi me petere et vasa, tu quantum potest
 praecurreristi obviam, ut quae fecisti infitias eas.
 Sos. Liberum ego te iussi abire? MESS. Certo. Sos. Quin certissimumst,
 mepte potius fieri servom, quam te unquam emittam manu.

MENAECHEMVS ; V 9

Si vóltis per oculos iurare, nihilo hercle ea causa magis 1060
 faciétis, ut ego hódie abstulerim pallam et spinter, pessumae.

ex alio codice ascriptus integriore, non ex ipso exemplari, quod consentit cum A 1043 mihi om. CD utrobique marsoppium C, marsopium (B)
 1044 id si: ipse B (si add. B²) habeat BC(B¹) 1045 nedum CD, nec dum B, corr. Lambinus 1046—1052 paucissima in initiis leguntur A
 1046 dicebant, corr. Camerarius 1047 secus B² somna B Gellius 18, 9, 4 (Velius Longus scripsit) Varronem uersum hunc Pl. Men. 'nihilo minus esse uidetur sectius quam somnia' (quae verba s. q. s. deinde 'ex versu Plautino' Gellius repetit) sic enarrasse 'nihilo magis narranda esse quam si ea essent somnia' ubi quid turbaverit Velius sive Gellius nos fugit 1049 seí A menaechmus messenio, deinde MENECHMVS ADOL. MESSENIO. SOSICLES B, MENECHMVS SOSICLES MESSENIO SERVVS D 1050 te om. CD 1051 quomodo B¹ 1052 erupui homin[es] q— (non quom, fortasse qui te f.) A, eripui homines qui te ferebant sublimes (-em CD) quatuor, corr. Ritschelius (quom) et Gruterus (f. te). qui tutantur Lanbinus et Gronovius, cf. Mil. 598 1053—1065 paucissima in extremis versibus leguntur A; 1053 bipartitus erat, etiam pro 1055 duorum versuum spatium 1054 quom BD, quin C ni pugnando Camerarius: uel inpugnando B, oppugnando CD 1056 argento B potest B¹D: potes B²C, —s A 1058 quin Saracenus: cui 1059 meapte CD emita B¹ menaechmus messenio, deinde MENECHMVS ET FRATER EIVS. MESSENIO SERVVS B, MENECHMVS MESSENIO D 1061 ego (hinc) Ritschelius

MES. Pro di immortales, quid ego video? S. Quid vides? MES. Speculum tuom.

SOS. Quid negoti est? MES. Tuast imago. tam consimilest quam potest.

SOS. Pol profecto haud est dissimilis, meam quom formam noscito.

MEN. O adulescens, salve, qui me servavisti, quisquis es. 1065

MESS. Adulescens, quaeso hercle eloquere tuom mihi nomen, nisi piget.

MEN. Non edepol ita promeruisti de me, ut pigeat, quae velis

<obsequi>. mihi est Menaechmo nomen. SOS. Immo edepol mihi.

MEN. Sículus sum Syracusanus. SOS. Eadem urbs et patria est mihi.

MEN. Quid ego ex te audio? SOS. Hoc quod res est. MESS. Novi

equidem hunc: erus est meus. 1070

ego quidem huius servos sum, sed med esse huius credidi.

ego hunc censebam te esse, huic etiam exhibui negotium.

quaeso ignoscas, si quid stulte dixi atque imprudens tibi.

SOS. Delirare mihi videre: non commeministi, simul

te hodie mecum exire ex navi? MESS. Enim vero aequom postulas. 1075

tú erus es: tu servom quaere. tu salveto: tu vale.

hunc ego esse aio Menaechmum. MEN. At ego me. SOS. Quae haec fabulast?

tú es Menaechmus? MEN. Me esse dico, Moscho prognatum patre.

SOS. Tun meo patre es prognatus? MEN. Immo equidem, adulescens, meo;

tuom tibi neque occupare neque praeripere postulo. 1080

MESS. Di immortales, spem insperatam date mihi quam suspicor.

nam nisi me animus fallit, hi sunt gemini germani duo.

nam et patriam et patrem commemorant pariter qui fuerint sibi.

sevocabo erum. Menaechme. MEN. SOS. Quid vis? MESS. Non ambos volo,

sed uter vostrorum est advectus mecum navi. MEN. Non ego. 1085

SOS. At ego. MESS. Te volo igitur. huc concede. SOS. Concessi. quid est?

1062 immortalis CD 1063 tumst BD, tumest C consimilis est B²,
 consi cum ras. 6 litt. B¹, consiliaest CD, — leş sive le A quam P: q[uan]tu[m]
 ut vid. A (versus bipartitus, item 1061. 1064) 1064 mea CD quam B¹CD,
 que B², corr. Acidalius cf. Amph. 441 nos scito B¹ 1065 servasti CD
 1066—1131 deest A 1066 loquere, corr. Fleckeisenus piget DB²: piger B¹,
 pier C 1067 medepol B¹, me edepol CD 1068 <obsequi> Vahlenus
 1069 si c**dus B¹ siracusanus eadem urbs Buechelerus: ea domus et;
 satis erat urbem vel patriam dicere, sed insequitur accurate quod ille dixit Si-
 culum se Syracusanum esse. aliter Merc. 653 1070 novi bis CD mihi B¹
 1071 me 1072 exhibui B¹D 1074 semul B 1075 enimvero om. CD
 1076 inter es et tu pers. spat. CDB², item post quaere CD, ante tu uale D
 tu salveto tu B: salveto tu tu CD 1077 menechum B 1079 tun meo Py-
 lades: tun ameo B, tunameo C, tunā meo D adolescens meo om. B
 1081 dum mortales CD suspicio B¹CD; cf. Cas. 394 1082 geminei B¹,
 gemui C 1083 et patrem et matrem, corr. Lipsius; cf. 1090 que B¹
 1084 ME ante menechme eras. B ME quid 1085 uostrum

MESS. Illic homó aut sycophanta aut geminus est frater tuos.
nam ego hominem hominis similiorem numquam vidi álterum.
neque aqua aquae nec lacte est lactis, crede mi, usquam similis,
quam hic tui est, tuque huius autem; post eandem patriam ac patrem 1090
memorat. meliust nos adire átque hunc percontarier.

Sos. Hercle qui tu me admonuisti recte, et habeo gratiam.
perge operam dare, obsecro hercle; liber esto, si invenis
hunc meum fratrem esse. MESS. Spero. Sos. Et ego item spero fore.

MESS. Quid ais tu? Menaechmum, opinor, te vocari dixeras. 1095

MEN. Ita vero. MESS. Huic item Menaechmo nomen est. in Sicilia
te Syracusis natum esse dixi: <et> hic natust ibi.

Moschum tibi patrem fuisse dixi: huic itidem fuit.
nunc operam potestis ambo mihi dare et vobis simul.

MEN. Promeruisti ut ne quid ores quod velis, quin impetres. 1100
tam quasi me emeris argento, liber servibo tibi.

MESS. Spes mihi est, vos inventurum fratres germanos duos
geminos, una matre natos et patre uno uno die.

MEN. Mira memoras. utinam efficere quod pollicitu's possies.

MESS. Possum. sed nunc agite uterque id quod rogabo dicite. 1105

MEN. Vbi lubet, roga: rêspondebo. nil reticebo quod sciam.

MESS. Est tibi nomen Menaechmo? MEN. Fateor. MESS. Est itidem tibi?

Sos. Est. MESS. Patrem fuisse Moschum tibi ais? MEN. Ita vero. Sos. Et mihi.

MESS. Esne tu Syracusanus? MEN. Certo. MESS. Quid tu? Sos. Quippini?

MESS. Optime usque adhuc conveniunt signa. porro operam date. 1110
quid longissime meministi, dic mihi, in patria tua?

MEN. Cum patre ut abii Tarentum ad mercatum, postea
inter homines me deerrare á patre atque inde aveli.

Sos. Iuppiter supreme, serva me. MESS. Quid clamas? quin taces?

1087 aut <est> s. *Ritschelius* 1088 homini, *corr. Wesenbergius, Rit-*
scheliius <ullum> alterum *J. Langius in Flecketseni ann. 1894, 283 sq.*

1059 MES CD neque — nec B: neque — neque *Priscianus 1, 212, nec — nec*
CD lacte: e ex corr. BC (lacte testatur Caper apud Priscianum) lacti

codd., Priscianus, corr. Ritschelius 1090 postea, *corr. Bothius* 1091 melius
est B, melius CD 1092 quin CDB² 1094 esse MES spero MES et (*nomina*

sup. scr.) B, esse spero. MES. et CD, *corr. Lambinus* idem, *corr. Seyffertus;*
itidem *Bothius* 1095 MES. *Lambinus: om. agis B¹* 1097 siracusis

dixi et *Seyffertus: dixisti natus est* 1098 dixit B¹C, dixisti B²; *ad*
Amph. 702 1099—1110 *ad alteram recensioem rettulit Goetzius mus. Rhen.*

35, 481 1101 MES *praem. (om. v. sq.)* 1102 inuenturos, *corr. Lambinus*

1104 possis 1105 cogite B¹, coite B³ 1109 estne B¹ ME — MES — ME B,
SOS — MES — MEN CD quid tu: quid tu scilicet B 1112 utabutarentum D¹,
ut apiit arentum C, ut habitarem. tum B 1113 auehi: abiit B¹, abii B²

- quot eras annos gnatus, quom te pater a patria avehit? 1115
 MEN. Septuennis: nam tunc dentes mihi cadebant primulum.
 neque patrém umquam postilla vidi. MESS. Quid? vos tum patri
 filii quot eratis? MEN. Vt nunc maxime memini, duo.
 MESS. Vter eratis, tun an ille, maior? MEN. Aequé ambo pares.
 MESS. Qui id potest? MEN. Gemini ambo eramus. SOS. Di me servatum volunt. 1120
 MESS. Si interpellas, ego tacebo potius. SOS. Taceo. MESS. Dic mihi:
 uno nomine ambo eratis? MEN. Minime. nam mihi hoc erat,
 quod nunc est, Menaechmo: illum tum vocabant Sosiclem.
 SOS. Signa adgnovi, contineri quin complectar non queo.
 mi germane gemine frater, salve. ego sum Sosicles. 1125
 MEN. Quo modo igitur post Menaechmo nomen est factum tibi?
 SOS. Postquam ad nos renuntiatum est te * et patrem esse mortuom,
 avos noster mutavit: quod tibi nomen est, fecit mihi.
 MEN. Credo ita esse factum ut dicis. sed mi hoc responde. SOS. Roga. 1129. 1130
 MEN. Quid erat nomen nostrae matri? SOS. Teuximarchae. MEN. Convenit.
 o salve, insperate multis annis post quem conspikor.
 SOS. Frater, et tu, quém ego multis miseris laboribus
 usque adhuc quaesivi quemque ego esse inventum gaudeo.
 MESS. Hoc erat, quod haec te meretrix huius vocabat nomine: 1135
 hunc censebat te esse, credo, quom vocat te ad prandium.
 MEN. Namque edepol iussi hic mihi hodie prandium appararier,
 clam meam uxorem, quoi pallam surrupui dudum domo,
 eam dedi huic. S. Hanc, dicis, frater, pallam, quam ego habeo? M. (Haec east.)
 quo modo haec ad te pervenit? SOS. Meretrix huc ad prandium 1140
 me abduxit, me sibi dedisse aiebat. prandi perbene,

1115 gnatos *D*¹, natos *C*¹ cum *CD*, quam *B* nehit *B* 1116 iam *B*
 tuno *C*, nunc *B* 1117 postillac *B*², postilli *C*; postillac umquam *Ritschelius*
 uos tum *Colvius*: nostrum 1118 filii *B*¹ quod *B*¹*C* erratis *B*¹ 1119 ut
 erratis *B* (prior *r* *erata*), uteratis *D*¹ 1120 geminei *B*¹, germi *C* erra-
 mus *B*¹ 1121 potius taceo (tacebo *CDE*²) *Sosiclis*, corr. *Schoellius*; cf. *Abra-*
hanus stud. Pl. 226 1122 hoc *om. CD* 1123 illum (autem) tum *Muel-*
lerus; sed tum corruptum est sosiclen *BD* 1125 mihi 1126 est factum
 est *B* 1127 lacunam indicavit *Ritschelius* 1128 quid *B*¹ 1129. 1130 esse
om. CD 1131 MEN. *om.* quod *B*² teuxinarge (tenxi inarge *D*), corr.
Merula, Ritschelius 1132 accedit *A* multis annis *CD*: *ἄλλῃς* multis *AB*
 (notabo in hac parte quae *CD* vel *B* propria habet) quem *B*: quam *ACD*
 1133 frater *ME B* *μῆτρεις* *A* *μη[se]l[fi]e* *A*: miseris *P* 1137 hic mihi
 hodie iussi (iussit *B*¹) *P, A n. l.*, corr. *Schoellius* appararier *Camcrarius*:
 paravi *B*¹, parari *B*², adparandum *D*, adprandium *C*; *A n. l.* 1138 quoi *B*²:
 quia *P, A n. l.* surrupuit *B*¹, *A n. l.* 1139 *de* *de* *vel* dedit *A* *supplevit*
Vahlenus; *A n. l.* 1140 (quae) huc *Ritschelius* 1141 aiebat *B*¹; *A n. l.*

potavi atque accubui scortum, pallam et aurum hoc <abstuli>.

MEN. Gaudeo edepol, si quid propter me tibi evenit boni.

nam illa quom te ad se vocabat, memet esse credidit, 1144. 1145

MESS. Numquid me morare quin ego liber. ut iusti, siem?

MEN. Optimum atque aequissimum orat, frater: fac causa mea.

SOS. Liber esto. MEN. Quom tu es liber, gaudeo, Messenio.

MESS. Sed meliorest opus auspicio, ut liber perpetuo siem. 1149. 1150

SOS. Quoniam haec evenerunt, frater, nostra ex sententia.

in patriam redeamus ambo. MEN. Frater, faciam, ut tu voles.

auctionem hic faciam et vendam quidquid est. nunc interim

eamus intro, frater. SOS. Fiat. MESS. Scitin quid ego vos rogo?

M. Quid? MES. Praeconium mi ut detis. M. Dabitur. MES. Ergo nunciam 1155

vis conclamari auctionem fore? MEN. Equidem die septimi.

MESS. Auctio fiet Menaechmi mane sane septimi.

venibunt servi, supellex, fundi, aedes, omnia.

venibunt quiqui licebunt, praesenti pecunia.

venibit uxor quoque etiam, si quis emptor venerit. 1160

vix credo tota auctione capiet + quinquagesies.

nunc, spectatores, valete et nobis clare plaudite.

1142 pota(ui) A: dotauī BD, dodavi C supplevit Onions; A n. l.

1144. 1145 memet Ritschelius: me P; A n. l. 1146 quin AB²: quan C,

cum B¹ seam P; A n. l. 1151 evenere A nostra AP: nobis Came-

rarius 1152 spatium non ante sed post frater A ut tu AB: ut CD

1153 nunc AB: om. CD 1155 praeconium mihi ut detis ACD: mihi prae-

conium uidetis (ut d. B²) B ergo P (om. M.): † ego A 1156 spat. pers.

ante fore A, om. P, corr. = quidem AP, corr. Bergkii 1158 suppellex P;

A n. l. fundi et aedes Muellerus; — s A (A ut P t. Ritschelio) post omnia

distinxit Birtius (Appulnius quaest. Plaut. 73) 1160 venibit productum dubi-

tationem admittit 1161 quinquagesies B¹: quinquagesaes CD, quinquages B²,

quinquagesisaes A; fort. quinquagesimas, scil. τὸ ἐλλικέριον, quotiens solvendum

erit plaudite AB: applaudite CD subscr. T. — VTI | MENAECMI EXP —

INC. TRINVMVS | FELICITER A, PLAVTI MENECHMVS EXPLICIT B



M E R C A T O R



ARGUMENTVM I

Missus mercatum áb suo adulescens patre
Emit atque adportat scita forma mulierem.
Requirit quae sit, postquam eam vidit, senex:
Confingit servos emptam matri pedisequam.
Amat senex hanc, ac se simulans vendere 5
Tradit vicino; eum putat uxor sibi
Obduxe scortum. tum Charinum éx fuga
Retrahit sodalis, postquam amicam invenit.

INCIPIIT MERCATOR *B*, MERCATOR *D*, *om. C* per hanc fabulam praestat
fere lectio codicum *CD* lectioni codicis *B* 2 emittat que *B* 4 conficit,
corr. Merula pedisequam *CD* 5 ac se simulans *Gruterus*: adse simu-
lans *B*, se adsimulans *CD* 6 eum *B*: cum *CD* 7 obduxisti cor tuum *B*
8 repperit *Ritschelius*

ARGUMENTVM II

Mercatum asotum filium extrudit pater.
 is peregre missus redimit ancillam hospitis
 amore captus, aduehit. nave exilit,
 pater aduolat, <vix> visam ancillam deperit.
 cuius sit percontatur; seruos pedisequam
 ab adolescente matri <ait> emptam ipsius.
 senex, sibi prospiciens, ut amico suo
 veniret natum orabat, natus ut suo:
 hic filium subdiderat vicini, pater
 vicinum; praemercatur ancillam senex.
 eam domi deprehensam coniunx illius
 vicini scortum insimulat, protelat virum.
 mercator expes patria fugere destinat,
 prohibetur a sodale, qui patrem illius
 orat cum suo patre, nato ut cederet. †

5

10

15

ARGUMENTVM *BD*, om. *C* 1 adsotium *B*, a se dum *CD*, corr. *Ritscheli*
 2 missus *Beroaldus*: milis hospitis: militis *B* 3 ut uehit, corr. *Guliel-*
mius 4 *supplevi* 5 percunctatur serui *B* 6 adolescentem *B* <ait>
Pylades, *Vssingius* 8 uenire *B* 10 uicinus promercatur *B*
 11 coniunx *B* 13 expers, corr. *Saracenus* 14 prohibere 15 cederit *B*
fort. ced(at muli)ere addunt versum codd. huic: absente cum lenone perfido
ad aliud uidelicet argumentum pertinentem

PERSONAE

CHARINVS adolescens

ACANTHIO servus

DEMIPHO senex

LYSIMACHVS senex

SERVVS

EVTYCHVS adolescens

PASICOMPSA meretrix

DORIPPA matrona

SYRA anus

COCVS

SCAENA ATHENIS

CHARINVS

I 1

Duas res simul nunc agere decretumst mihi:
 et argumentum et meos amores eloquar.
 non ego item facio ut alios in comoediis
 <vi> vidi amoris facere, qui aut nocti aut die
 aut soli aut lunae miseras narrant suas:
 quos pol ego credo humanas querimonias
 non tanti facere, quid velint quid non velint;
 vobis narrabo potius meas nunc miseras.
 graece haec vocatur Emporos Philemonis,
 eadem Latine Mercator Macci Titi.

5

10

CHARINVS ADOLESCENS *B*, CHARINVS *CD* post *Dziatzkonem* et *Reinhardtum* prologum tractaverunt *Ribbeckius* emend. *Merc. spicil. 8 sq.*, *Trautveinius* de prolog. *Pl. 32 sq.* prologi compositio una et perfecta est. adolescens se argumentum narraturum dicit, sed spectatoribus, non (ut nos factum videmus in *Medea Phoenissis Ecclesiazusis*) dis vel solitudini. sequitur argumentum, praemisso nomine fabulae et poetae. succinctam orationem ibi interrumpit ubi videt prolixiore expositione opus esse simulque dicit brevitatem illam non decuisse amatoris *πρόσωπον*, ut cui loquacitas innata sit inutilia promens necessaria omittens (cf. *Cist. 120 sq.*). secuntur ante acta. in his una ratio est ethopoeiae et compositionis, notatio amantis atticum poetam decet: tantum amplificatio versusum 18. 19, quae legitur v. 20—30, aut retractata aut post *Plautum* scripta est, quippe quae vitiorum ordinem nullum praebet sed fortuitam et qualem versus patiebantur farraginem (cf. *Dziatzko mus. Rhen. 26, 437*); scilicet componenda sunt cupiditas et aviditas, malevolentia iniuria contumelia, inopia dispendium, haec ad elegantiam, insomnia aerumna ad curam aegritudinem (19) pertinent: haec in initio, dispendium in fine catalogi 1 decretumst *CD*: ducere nunc (nc) st *B* 2 amoris *CD* 3 idem, corr. *Muretus* (ε) 4 (ui) *Vssingius* quia *B* nocti aut dii schol. *Aen. 1, 636*, noctu aut die (dii *D* ante corr.) 5 narrant: au narras *B* 6 humanis querimoniis *CD* sententia nihil praeter tradita admittit (puta opinor) 7 tanti facere: tacere *B* quid uelint aut quid non uelint *CD*, quod uelin uelintque non uelint *B*, corr. *Camerarius* 9 emporus 10 mactici *B*, mattici *CD*, corr. *Ritschelius*

pater ad mercatum hinc me meus misit Rhodum;
 biennium iam factum est, postquam abii domo.
 ibi amare ocepit forma eximia mulierem.
 sed ea ut sim implicitus dicam, si operaest auribus
 atque advortendum ad animum adest benignitas. 15
 et hoc parum hercle more amatorum institi:
 † per mea per conatus sum vos sumque inde exilico.
 nam amorem haec cuncta vitia sectari solent,
 cura aegritudo nimiaque elegantia,
 [haec non modo illum qui amat, sed quemque attingit 20
 magno atque solido multat infortunio,
 nec post profecto quisquam sine grandi malo
 praequam res patitur studuit elegantiae.
 sed amori accedunt etiam haec, quae dixi minus:
 insomnia, aerumna, error, terror et fuga, 25
 ineptia stultitiaque adeo et temeritas,
 incogitantia excors, immodestia,
 petulantia et cupiditas, malevolentia,
 inertia, aviditas, desidia, iniuria,
 inopia, contumelia et dispendium,] 30
 multiloquium: parumlóquium hoc ideo fit quia,

11 hic, *corr.* Pius neus B rhodus CD, rodus B 13 ibi Gruterus:
 abii amare ocepit B, ocepit amare CD 14 Nonius 176 simplicitus, simpli-
 citer. Pl. M.: sed eam simplicitus dicam si opera est auribus eam, *corr.*
 Lambinus sit B opera est 15 advortendam ut, *corr.* Acidalius 16 et
 CD: fit B esse, *corr.* Ritschelius matorum B (cf. 62), maiorum CD, *corr.*
 Acidalius. cf. *mus. Rhen.* 38, 16 17 me CD conieceram rem eampse ecfatus
 sum orsusque inde exilico; propter verba corrupta dubitandum est de adverbii
 forma, cuius rationem grammaticam explicavi l. s. p. 14 sq. (deilico p. 312),
 sed quae in aliam sententiam temptantur procul habenda sunt (ut plane aber-
 ravit Trautweinius l. s. 38). eis qui non intellexerunt quo pertineret inde,
 ascribam oratoris locum οὐκ ἂν ἀποψηφίσαισθε ἐτέρου τινὸς μᾶλλον ἢ αὐτοῦ
 τοῦ πράγματος ταῦτα γὰρ καὶ δίκαια καὶ ὅσια· ἀρξομαι δὲ ἐντεῦθεν (*Antiph.*
 6, 10) 18 uitias sectare B 19 curam B cf. *Cato ap. Gall.* 11, 2
 20—30 v. ad *init. prol.* 20 attingit CD 21 solitudo mutat B 22 gran-
 de B 23 praequam non recte pro praeterquam posuit, cf. *Handius Turs.* 4, 527,
Seyffertus Berl. phil. w. 1891, 112 studit B, studet CD, *corr.* Camerarius
 24 quod dixi minus B, quae diximus CD 25 error et terror et CD, errore
 terrore B, *corr.* Camerarius cf. *Trin.* 260 sq. furga B 26 inepties
Lachmannus (cf. *Trin.* 796); ineptia atque stultitia *Ritschelius* temeritast
 28 maliuolentia CD 29 inertia L.: ineret et iam (de inertia et desidia aviditate
diremptis v. ad prol. init.); cf. *Woelfflini arch.* 9, 164 residia 31 hoc ideo:
 id eo *Marxius interpr. lat.* 9, post parumloquium distinguens

quae nihil attingunt ad rem nec sunt usui.
 tam amator profert saepe advorso tempore;
 hoc pauciloquium rursus idcirco praedico,
 quia nullus umquam amator adeost callide 35
 facundus, quae in rem sint suam ut possit loqui.
 nunc vos mi irasci ob multiloquium non decet:
 eodém quo amorem Venus mi hoc legavit die.
 illuc reverti certumst, conata eloquar.
 principio (ut ex) ephebis aetate exii 40
 atque animus studio amotus puerilist meus,
 amare valide coepi hinc meretricem: ilico
 res exulatum ad illam clám abibat patris.
 leno importunus, dominus eius mulieris,
 vi summa ut quicque poterat rapiebat domum. 45
 obiurgare pater haec noctes et dies,
 perfidiam, iniustitiam lenonum expromere;
 lacerari valide suam rem, illius augetur.
 summo haec clamore; interdum mussans conloqui:
 abnuere, negitare adeo me natum suom. 50
 conclamitare tota urbe et praedicere,
 omnes tenerent mutuitanti credere.

32 suntus uidi *CD*, sunt uidi *B*, corr. *Camerarius* 33 tam: ea *Rit-*
schelius proferri, corr. *Pylades* 34 rursus idcirco: sumit circo *B*
 35 usquam *B* adeos callide *B*, adeo callidus *CD*, corr. *Camerarius* 36 rem
 insit sua, corr. *Camerarius* hoc dicit: multiloquium amatoris et parum-
 loquium (parum loquium per occasionem fictum non coaluit) fit quoniam quae
 profert nulli usui esse solent, et pauciloquium (hoc, scil. multiloquium, rursus,
 scil. post parumloquium, praedico pauciloquium) quoniam quibus opus est in
 occasione proferre non potest; ergo amator loquax et parum et pauca lo-
 quitur 38 mihi hac *B*, hac mihi *CD*, corr. *Camerarius* 39 certum et (i *C*),
 corr. *Ritschelius*; certum ut conata *Camerarius*, ut coepta *Ritschelius* 40 prin-
 cipio atque animus (cf. 41) phoebus etate exiit, corr. *Muretus* (de t adiecto ad
 exii cf. v. 13 et ad v. 42); sed ut aetas ex ephebis exiit post *Dousam Rit-*
schelius 41 puerilest meust *B*, meumst *D*, mecumst *C* 42 coepit *codd.*,
 et similiter t adiecerunt omnes vel *B* v. 46. 47. 50. 51. 55. 59. 60. 63. 64. 68.
 74. 76. 78. 80. 81. 83, cf. 45. 53. 57. 77 hic, corr. *Bothius* meretricem
CD 43 rex, corr. *Pius* at *B* clam *Gulielmius*: iam 45 ui sumat
 quoque ut (quicque omissio ut *CD*) poterat, corr. *Camerarius* et *Ritschelius*
 rapibus *B* 46 obiurgare (-et *B*) 47 lenonum iniustitiam *Ritschelius*
 49 mussa *CD*, missa *B*, corr. *Pius* 50 negitari *CD*, necitari *B* 52 tenerent
 cf. *Bacch.* 463 *Most.* 1173; timerent *Ritschelius* mutu tanti *CD*, mutuanti *B*
 nihil hic turbatum esse intellet si quis talem versum ante v. 53 inserat dein
 rursus uerba facere mecum in hunc modum, quo inserto sane non opus est

amorem multos inlexe in dispendium:
 intemperantem, non modestum, iniurium
 trahere, exhaurire me quod quirem ab se domo; 55
 ratione pessuma a me ea quae ipsus optuma
 omnis labores invenisset perferens,
 in amoribus diffunditari ac didier.
 convicium tot me annos iam se pascere;
 quod nisi puderet, ne luberet vivere. 60
 sese extemplo ex ephebis postquam excesserit,
 non, ut ego, amori neque desidia in otio
 operam dedisse, neque potestatem sibi
 fuisse; adeo arte cohibitum esse <se> a patre:
 multo opere immundo rustico se exercitum, 65
 neque nisi quinto anno quoque + positum visere
 urbem, atque extemplo inde, ut spectavisset peplum,
 rus rusum confestim exigi solitum a patre.
 ibi multo primum sese familiarium
 laboravisse, quom haec pater sibi diceret: 70
 'tibi aras, tibi occas, tibi seris, tibi idem metis,
 tibi denique iste pariet laetitiam labos.'
 postquam recesset vita patrio corpore,
 agrum se vendidisse atque ea pecunia
 navem, metretas quae trecentas tolleret, 75
 parasse atque ea se mercis mercatum undique,
 adeo dum, quae tum haberet, peperisset bona;

53 inlexit *B*, illexit *CD*, corr. *Camerarius* 55 exurire, corr. *Came-*
rarius querem *B* domum, corr. *Camerarius* 56 rationem pessumam ea
 eaque *B*, ratione pessuma eaque *CD*, corr. *Vssingius* ipsius *B* 57 inuenisse
 (-ise *D*²) *CD*², inuenis *D*¹ perferis 58 in amoribus *L*.: mori sui *B*, mores
 ui *CD*; amoris vi *Camerarius* non apte difunditari diedere *CD*, die heret *B*,
 corr. *Gronovius* 59 conuirium *CD*, coniuirium *B* si pasceret, corr. *Dousa*
 60 nisi luderet, corr. *Pius* ne luderet uiueret uiueret *B* 61 phebis *B*
 excesseris 62 nonne *BC*, none *D* (noenu?) mori insidiae *B* 63 po-
 testam *CD* 64 fuisset *B* <se> *Camerarius* 66 nequem nisi *B*, neque
 nisi *C* quicto *B* ante corr. solitum *Ritschelius*, fort. ab eo situm
 uisere: est *B* 68 rursum *CD* 69 sese *Pylades*: se 70 labor agisse *B*
 71 occasus *B*, occasis *CD*, corr. *Pylades* eris *B*, saris *C*¹ eidem *codd.*,
 item *Quietus*; cf. *Herm.* 18, 584 metes, ut post *Muretum* scribunt, a sen-
 tentia alienum est 72 isti *B* babos *C*, habes *D* 73 recessit, corr. *Lam-*
binus corpora *B* 75 nauim *CD* 76 ea se mercis *Gulielmius* (ea se) et
Scaliger: eam semper scis (cis *CD*) uectatum *B*, uectatam *CD*, correxi (ad
 vectandi verbum undique non poterit quadrare) 77 quae tum *Muretus*: que-
 stum peperisse *CD*

me idem decere, si ut deceret me forem.
 ego mé ubi invisum meo patri esse intellego 79. 80
 atque odio me esse quoi placere aequom fuit,
 amens amansque ut ánimum offirmo meum,
 dico esse iturum me mercatum, si velit:
 amorem missum facere me, dum illi obsequar.
 agit grátias mi atque ingenium adlaudat meum; 85
 sed mea promissa non neglexit persequi.
 aedificat navem cercurum et mercis emit,
 parata navi imponit, praeterea mihi
 talentum argenti ipsus sua adnumerat manu;
 servom una mittit, qui olim puero parvolo 90
 mihi paedagogus fuerat, quasi uti mihi foret
 custos. his sic confectis navem solvimus.
 Rhodum venimus, ubi quas merces vexeram
 omnis ut volui vendidi ex sententia.
 lucrum ingens facio praeterquam mihi meus pater 95
 dedit aestimatas merces: ita peculium
 conficio grande. sed dum in portu illi ambulo,
 hospes me quidam adgnovit, ad cenam vocat.
 venio, decumbo acceptus hilare atque ampliter.
 discubitum noctu ut imus, ecce ad me adventit 100
 mulier, qua mulier alia nullast pulchrior;
 ea nocte mecum illa hospitis iussu fuit.
 vosmet videte quam mihi valde placuerit:
 postridie hospitem adeo, oro ut vendat mihi,
 dico eius pro méritis gratum me et munem fore. 105
 quid verbis opus est? emi, átque advexi heri.

78 diceret si ut diceret, *corr. Pylades* 81 esse (-et B) me quod placeret
corr. Pylades, Camerarius 82 amasque B ut: sic *Ribbeckius p. 24, fort.*
 ut sum 83 mercatus B 86 et *Ritschelius* non exleít B 87 nauim CD
 (non *Nonius*) cercurum: cyrcerum *Nonius 533* (cercyrus in *lemnate*), guber-
 natorum B, gerariam (i. e. onerariam) CD merces *Nonius* emit: sue B
 88 patra B 89 ipse abnumerat 90 nana B <a> puero D² fort.
recte (certe nihil contra valent quae exposuit Abrahamus stud. Pl. 226 sq.)
 92 his sic *Bothius* (is sic *Bachius in Studemundi stud. 2, 361*): isset nauim
 CD 93 rodum B 95 facto 96 pecalum B 101 quam B muliere
Scaliger cf. Cas. 863 pulchior CD 102 illi B 104 ora B 105 dicens
 pro *Nonius 137* munem ítem *Nonius (s. munia)* 106 quid opus uerbis B
 emi *Pius: mi B (cf. 400), mihi CD; post Bentleium emi (eam) scribunt. sed v. 533*
ostendere videtur plura hic intercídisse, puta emi (atque habui mulierem mecum
usquequaue ut uolueram) atque aduexi heri, nisi forte sufficit emi (habui) atque

eam me advexisse nolo resciscat pater.
 modo eam reliqui ad portum in navi et servolum.
 sed quid currentem servom a portu conspikor,
 quem navi abire vetui? timeo quid siet.

110

ACANTHIO

I 2

Ex summis opibus viribusque usque experire, nitere,
 erus ut minor opera tua servetur: agedum, Acanthio,
 abige abs te lassitudinem, cave pigritiae praeverteris.
 simul enicat suspiritus (vix suffero hercle anhelitum),
 simul autem plenis semitis qui adversum eunt: aspellito,
 detrude, deturba in viam. haec disciplina hic pessumast:
 currenti properanti haud quisquam dignum habet decedere.
 ita tres simitu res agenda sunt, quando unam occeperis:
 et currendum et pugnandum et autem iurgandum est in via.
 CHAR. Quid illuc est quod ille tam expedite exquirat cursuram sibi? 120
 curaest, negoti quid sit aut quid nuntiet. ACAN. Nugas ago.
 quam restito, tam maxime res in periculo vortitur.
 CHAR. Mali nescio quid nuntiat. ACAN. Genua hunc cursorem deserunt;
 perii, seditionem facit lien, occupat praecordia,
 perii, animam nequeo vertere, nimis nihili tibicen siem. 125
 [CHAR. At tu edepol sume laciniam atque absterge sudorem tibi.]
 numquam edepol omnes balineae mi hanc lassitudinem eximent.
 domin an foris dicam esse erum Charinum? CHAR. Ego animi pendeo.
 quid illud sit negoti lubet scire, ex hoc metu ut eximar.
 ACAN. At etiam assto? at etiam cesso foribus facere hisce assulas? 130

107 rescitat *B*, resciscat *D* 110 netituite meo (ti eras.) *B* sit *CD*

ACHANTIO SERVVS. CHARINVS ADOLESCENS (serv. et ad. om. *CD*) *P* 112 agendum
 achantio (et sic nomen ubique) 113 accepi abste *B* praeuenteris perfectum
 (cf. Dousa expl. 3, 14); praeuertier Saracenus (s) 114 emicat *B* spiritus
CD 115 plenis semitis *Ritschelius*: plenissimietis *CD*, plenissime *B* versus
 114. 115 recte distinxit *Vssingius* 116 detrudetur iam in *B* haec hic d.
Camerarius 117 octonarius quales ceteri sic fiat: currenti haud q. d. h. et
 properanti decedere. cf. ad 121 heu *B* 118 itres *B* simitu *B*, *No-*
ninius 175: simul *CD* 119 iurgandum *CD* 120 illud *B* 121 curast, corr.
Ritschelius fort. quid siet, quid nuntient *B* 122 resisto, corr. *Beut-*
leius 125 nihil, corr. *Camerarius* 126 versus insulsus hic an aptiore loco
 interpolatus sit non refert (post 127 posuit *Acidalius*, post 137 *Bothius*) sume
B: sume tibi *CD* 127 cf. *Kaempferus* de pron. pers. 28 eximeant *B*
 128 domi nam *B* 129 scire me ex hoc metu ut (metuit *B*) sim certus, correxi
 (me del. *Spengelius*, natum ex sequente metu); cf. v. 127 *Rud.* 232. nolui ut
 metu 130 assto *D*, asstro *C* his cassulas (cf. 799 et saepe)

- aperite aliquis. ubi Charinus est erus? dōmin est an foris?
 num quisquam adire ad ostium dignum arbitratur? CHAR. Ecce me,
 Acanthio, quem quaeris. ACAN. Nusquamst disciplina ignavior.
- CHAR. Quae té malae res ágitant? ACAN. Multae, ere, te átque me.
 CHAR. Quid ést negoti? ACAN. Périmus. 135
 CHAR. Principium <id> inimicis dato.
 ACAN. At tibi sortito id optigit. 136
- CHAR. Loquere id negoti quidquid est. ACAN. Placide, volo adquiescere.
 tua causa rupi ramites, iam dudum sputo sanguinem.
- CHAR. Resinam ex melle Aegyptiam vorato, salvom feceris.
 ACAN. At edepol tu calidam picem bibito, aegritudo abscesserit. 140
- CHAR. Hóminem ego iracundiorem quam te novi neminem.
 ACAN. At ego maledicientiorem quam te novi neminem.
 CHAR. Sin saluti quod tibi esse censeo, id consuadeo?
 ACAN. Apage istiusmodi salutem, <cum> cruciatu quae advenit.
 CHAR. Dic mihi, an boni quid usquamst, quod quisquam uti possiet 145
 sine malo omni, aut ne laborem capias cum illo uti voles?
 ACAN. Nescio ego istaec: philosophari numquam didici neque scio.
 ego bonum, malum quo accedit, mihi dari haud desidero.
- CH. Cedo tuam mihi dexteram, agedum, Acanthio. AC. Em dabitur, tene.
 CHAR. Vin tu te mihi obsequentem esse an nevis? ACAN. Opera licet 150
 experiri, qui me rupi causa currendo tua,
 ut quae scirem scire actutum tibi liceret. CHAR. Liberum
 caput tibi faciam <cis> paucos mensis. ACAN. Palpo percutis.
 CHAR. Egon ausim tibi usquam quicquam facinus falsum proloqui? 154. 155
 quin iam prius quam sum elocutus, scis si mentiri volo. AC. Ah,
 lassitudinem hercle verba tua mihi addunt, enicas.

131 charinum B, carinus D erus est *Ritschelius* (*posui* est erus): ser-
 uus B, erus CD domine stant fores B 134 sq. *disponit ut s. B* 134 tri-
 metrum agnovit *Vssingius* res mala B, cf. *Luchsius in Studem. stud. 1, 26*
 multa ececte B 135 perimus 136 <id> *Lachmannus* 138 tui *Nonius* 166
 ramites B: tramites CD, ramices *Nonius*; cf. *Poen. 540, Caesar diss. Argent.*
11, 316 iam dudum: atrum dum *Nonius* 141 ego om. CD 144 <cum>
Pylades 145 possit 148 quod B 149 mihi tuam B dextram agen-
 dum agedum: non repetit cedo; cf. *Abrahamus stud. Pl. 183* hem CD
 150—165 post *Ritschelium Vssingius Ribbeckius p. 4 (149—165)* et item *Lan-*
genus stud. Pl. 305 sq. retractatori tribuerunt; quibus accedere non possum
 150 obesse sequentem, corr. *Scaliger* 151 qui: quam B 153 <cis> *Acidalius*
 et *Dousa* (cf. *Truc. 348*) percutit *Nonius* 163 156 eloquius B scis si
Camerarius: scisset B, scisse CD ha B

CH. Sicine mi obsequens es? AC. Quid vis faciam? CH. Tun? id quod volo.
AC. Quid <id> est igitur quod vis? CH. Dicam. AC. Dice. CH. At enim
placide volo.

ACAN. Dormientis spectatores metuis ne ex somno excites? 160

CHAR. Vae tibi. ACAN. Tibi equidem a portu adporto hoc — CHAR. Quid
fers? dic mihi.

ACAN. Vim metum, cruciatum curam, iurgiumque atque inopiam.

CHAR. Perii, tu quidem thesaurum huc mi adportavisti mali.

nullus sum. AC. Immo es — CH. Scio iam, miserum dices tu. AC. Dixi ego
tacens.

CHAR. Quid istuc est mali? ACAN. Ne rogitas, maximum infortunium est. 165

CHAR. Obsecro, dissolve iam me; nimis diu animi pendeo.

ACAN. Placide, multa exquirere etiam prius volo quam vapulem.

CHAR. Hercle vero vapulabis, nisi iam loquere aut hinc abis.

ACAN. Hoc sis vide, ut palpatur. nullus, quando ocepit, blandior.

CHAR. Obsecro hercle oroque ut istuc quid sit actutum indices. 170
quandoquidem mihi supplicandum servolo video meo.

AC. Tandem indignus videor? CHAR. Immo dignus. AC. Equidem credidi.

CHAR. Obsecro, num navis periit? ACAN. Salvast navis, ne time.

CH. Quid alia armamenta? AC. Salva et sana sunt. CH. Quin tu expedis
quid siet quod me per urbem currens quaerebas modo. 175

ACAN. Tu quidem ex ore orationem mi eripis. CHAR. Taceo. ACAN. Tace.

credo, si boni quid ad te nuntiem, instes acriter,

qui nunc, quom malum audiendumst, flagitas me ut cloquar.

CHAR. Obsecro hercle te, istuc ut tu mihi malum facias palam.

AC. Eloquar, quandoquidem me oras. tuos pater — CH. Quid meus pater? 180

158 sicine *c. q. s. Acanthioni tribuntur et personae permutantur usque ad v. 161* sitiine *B* tum *B* 159 <id> *Pylades et Bentleius cf. ad Amph. 442* placidem *B* servum iracundum (*cf. 157*) placide loqui ipsius verbo (*136 cf. 167*) iubet 161 a: ad *B* ambigue loquitur, ut hoc et accusativus audiatur et adverbium 162 *cf. 848. 870, Pacuv. v. 301.* uim metum *cf. Pacuv. 53 Laber. 102, Cic. pro Cacc. 43 sq. de off. 2, 22, ac saepe ea coniungit.* cruciatum *ut v. 247* 163 peri thesaurum *BC* hunc *CD* 164 dices *A.* tu dixi (*dixi C*) ego (*ergo B*) taces (*taceo CD, tacens Beckerus*); hoc dicit: non dicam, sed dixi mussans; *cf. Cic. pro Sest. 40* tacendo loqui, *pro Cael. 3* tacitus respondet, ac saepe 166 iamne *B* 167 *sq. Meursius 169. 168. 167* hoc ordine posuit, quo omnis colloquii vis pervertitur 168 iam: aiam *B* 169 *cf. 153: quo iure repetatur apparet* versum post 170 iterum habet *B* si et nullus st (*nullus est CD*) *B* utriusque palpator *CD* 174 ornamenta *B* 176 *cf. Stich. 718* 175 audiendum si *B* 179 uti *CD* palum *BD*¹ 180 ocras *B*

ACAN. Tuam amicam — CHAR. Quid eam? ACAN. Vidit. CHAR. Vidit?
vae misero mihi.

[hoc quod te rogo responde. ACAN. Quin tu, si quid vis, roga.]

CH. Qui potuit videre? AC. Oculis. CH. Quo pacto? AC. Hiantibus.

CHAR. In hinc dierectus? nūgare in re capitali mea.

ACAN. Qui, malum, ego nugor, si tibi quod me rogas respondeo? 185

CHAR. Certen vidit? ACAN. Tam hercle certe quān ego te aut tu me vides.

CHAR. Vbi eam vidit? ACAN. Intus intra navem, ut prope astitit;
et cum ea confabulatust. CHAR. Perdidiſti me, pater.
eho tu, eho tu, quin cavisti ne eam videret, verbero?

quin, sceleste, abstrudebas, ne eam conspiceret pater? 190

ACAN. Quia negotiosi eramus nos nostris negotiis:

armamentis complicandis [et] componendis studuimus.

dum haec aguntur, lembo advehitur tuos pater paxillulo,

neque quisquam hominem conspiciatust, donec in navem subit.

CHAR. Nequiquam, mare, subterfugi a tuis tempestatibus: 195

equidem me iam censebam esse in terra atque in tuto loco,
verum video med ad saxa ferri saevis fluctibus.

loquere porro, quid sit actum. ACAN. Postquam aspexit mulierem,

rogitare coepit cuia esset. CHAR. Quid respondit? ACAN. Illico 199. 200

occurri atque interpello, matri te ancillam tuae

emisse illam. CHAR. Visum est tibi credere id? ACAN. Etiam rogas?

sed scelestus subigitare coepit. CHAR. Illamne, obsecro?

ACAN. Mirum quin me subigaret. CHAR. Edepol cor miserum meum,
quod guttatim contabescit, quasi in aquam indideris salem. 205

perii. ACAN. Em istuc unum verbum dixisti verissimum.

151 cf. 479. 888 quid eam: quidam B 182 post 185 posuit *Acidalius*,
delevit Vssingius (cf. 214) interrogo, corr. *Bentleius* 183 videre potuit
Reizius 184 in hoc B, i hinc CD capitalia B 185 respondebo B
187 eam. ACH. vidit B nauim CD vel uti prore (-e C) asstitit CD
188 confabulatus est 189 Eho tu hoc cauisti B neue eam CD 190 ab-
strudebas sceleste *Guictus*; (eam) vel (aliquo) abstrudebas *Bentleius* 192 [et]
Camerarius 193 paxillulo *Nonius* 534 194 conspiciatus B nauim super,
corr. *amicus Acidalii* (nauim) 195 a tuis *Vahlenus Herm.* 17, 597: subter
atuis B, saevis CD; cf. *Bacch.* 342 (771) temptatibus B 196 me iam C:
meo iam B, iam me D 197 me cf. *Vahlenus l. s.* 198 loquero B
actum B: actutum CD; cf. 892, *Langenus symb.* 193 199. 200 cui B, cuius CD,
corr. *Rittershusius* illico B 201 occurri CD te: e B 202 uisusne est
Bothius: uisunt B, uisum CD 203 subigitari B 204 quid *Nonius* 401
205 quo *Nonius* 115 aqua *Nonius* 115. 223 206 hem CD inter v. 206
et 207 aliquid intercidisse (fort. tantum CHAR. heu in fine v. 206) coniecit *Bachus*
in *Studemundi stud.* 2, 274

stultitia istaec est. CHAR. Quid faciam? credo, non credet pater.
 si illam matri meae <me> emisse dicam; post autem mihi
 scelus videtur, me parenti proloqui mendacium.
 neque ille credet, neque credibile est forma eximia mulierem. 210
 eam me emisse ancillam matri. ACAN. Non taces, stultissime?
 credet hercle, nam credebat iam mihi. CHAR. Metuo miser,
 ne patrem prehendam, ut sit gesta res, suspicio.
 hoc quod te rogo responde <quaeso>. ACAN. Quaeso quid rogas?
 CHAR. Num esse amicam suspicari visus est? ACAN. Non visus est. 215
 quin quicque ut dicebam mihi credebat. CHAR. Verum, ut tibi quidem
 visus est. ACAN. Non, sed credebat. CHAR. Vae mihi misero, nullus sum.
 sed quid ego hic in lamentando pereo, ad navem non eo?
 sequere. ACAN. Si istac ibis, commodum obviam venies patri;
 postea aspiciet te timidum esse atque exanimatum: ilico 220
 retinebit, rogabit unde illam emeris, quanti emeris:
 timidum temptabit te. CHAR. Hac ibo potius. iam censes patrem
 abiisse a portu? ACAN. Quin ea ego huc praecurri gratia,
 ne te opprimeret imprudentem atque electaret. CHAR. Optime. —

DEMIPHO

II 1

Miris modis di ludos faciunt hominibus 225
 mirisque exemplis somnia in somnis dantur.
 velut ego nocte hac quae praeteriit proxima
 in somnis egi satis et fui homo exercitus.
 mercari visus mihi sum formosam capram;
 ei ne noceret quam domi ante habui capram 230
 neu discordarent, si ambae in uno essent loco,
 posterius quam mercatus fueram, visus sum
 in custodelam simiae concredere.
 ea simia adeo post haud multo ad me venit,

208 <me> *Acidalius* 210 *eximia C'D¹, cf. 260* 211 *eam cf. ad*
Poen. 302; meae Lomanus 214 <quaeso> *Ritscheltius; cf. 182* 215 *non usque*
ad 217 visus est om. CD 217 *ue* 218 *cf. Vahlenus Herm. 17, 596, Abrahamus*
stud. Pl. 227 *naum CD* 220 *postquam =* *aspicit te CD, aspiciet B;*
de structura verbi vide ad Culicem p. 48 sq. *exanimatu B* *versum post*
221 posuit Brixius 221 *illa meneris B* 222 *ibi B* 223 *abisse quin ea*
Camerarius: quine B, quin CD *hac CD* 224 *eiectaret CD* DEMIPHO
 (DEMIFO D²) SENEX BCD² *de hoc somnio et altero quod in Rudente legitur*
cf. ad Rud. 593 sq. 226 *donant CD, clamant B, corr. Pylades (Rud. 594)*
 225 *in somnis bis CD* *ful B* 231 *si Merula: nisi ambo nunc essent B*
 233 *custodelam Bothius: custodiam; cf. Rud. 625. 696* *simie C, si**miae D,*
si ae B *concredere B* 234 *solet ponere haud multo post (Kellerhoffius*
in Studemundi stud. 2, 71 sq.) et haud multo prius (Pseud. 1094 Rud. 1055)

male mihi precatur et facit convicium: 235
 ait sésé illius opera atque adventu caprae
 flagitium et damnum fecisse haud mediocriter;
 dicit capram, quam dederam servandam sibi,
 suae uxoris dotem ambedisse oppido.
 mi illud videri mirum, ut una illaec capra 240
 uxoris simia dotem ambederit.
 instare factum simia, atque hoc denique
 respondet, ni properem illam ab sese abducere,
 ad me domum intro ad uxórem ducturum meam.
 atque oppido hercle bene velle illi visus sum, 245
 ast non habere cui commendarem capram;
 quo magis quid facerem cura cruciabar miser.
 interea ad me haedus visust adgredirier,
 infit mihi praedicare, sese ab simia
 capram abduxisse, et coepit inridere me; 250
 ego énim lugere atque abductam illam aegre pati.
 hoc quam ad rem credam pertinere somnium,
 nequeo invenire; nisi capram illam suspicor
 iam me invenisse quae sit aut quid voluerit.
 ad portum hinc abii mane cum luci simul; 255
 postquam id quod volui transegi, atque ego conspicio
 navem ex Rhodo quast héri advectus filius;
 conlubitumst illuc mihi nescio qui visere:
 inscendo in lembum átque ad navem devehor.
 atque égo illi aspicio forma eximia mulierem, 260
 filius quam advexit meus matri ancillam suae.

236 sese illius *CD*: se illius capram *B* 239 ampedisse *C*, ambededis *B*
 240 illaec *CD*: ancilla et una *B* 241 simiae *CD*, simia *B* dote dederit *B*
 244 At *B* meum *CD*¹ 245. 246 *inverso ordine*, corr. *Gulielmius* 245 illi
scil. caprae 246 ast *cf. ad Capt. 683* 247 *incipit A (f. 289r)* qua
 magis *A*, quod agis *P*, corr. *Camerarius* 249 sesse *A* 250 adduxisse *A*
 inrideri *A* 251 *ut s. A*: atque illam abductam conqueri *CD*, atque abductam
 conqueri *B* 254—265 *iterum scripti extant in alio folio codicis A (a), in quo*
praeter 262—265 perpauca legi possunt 255 luci *A*, luce *P* 256 id *A*:
 id hic *B*, hic id *CD* atque *P*: ibi *A*; *cf. Baierus de Pl. fab. rec. 56*
 257 *sic AP* (rodo *B*, nauim *CD*, item 259) *Priscianus 2, 67* qua heri est
Camerarius 258 conlubitunst *A* illuc *A*: illud *CD*, om. *B* 259 *ut s. A*:
 ascendi in *CD*, escendum *B* ad (eam) *Ritschelius* aduehor (-eor *B*) *P*
 260 ego illic *CD*, ego illam *B*, ibi ego *A*; *cf. Baierus p. 58. Mil. 288* exi-
 mia *AD*²: exumia *CD*¹, eximiam *B*

quam ego postquam aspexi, non ita amo ut sani solent
 homines, sed eodem pacto ut insani solent.
 amavi hercle equidem ego olim in adulescentia,
 verum ad hoc exemplum numquam, ut nunc insanio. 265
 unum quidem hercle iam scio, periisse me;
 vosmet videte ceterum quanti siem.
 nunc hoc profecto sic est: haec illast capra;
 verum hercle simia illa atque haedus mihi malum
 adportant, atque eos esse quos dicam hau scio. 270
 sed conticiscam, nam eccum it vicinus foras.

LYSIMACHVS

II 2

Profecto ego illunc hircum castrari volo,
 ruri qui vobis exhibet negotium.
 DEM. Nec omen illud mihi nec auspicium placet.
 quasi hircum metuo ne uxor me castret mea. 275
 [atque illius haec nunc simiae partis ferat.]
 Lys. I tu hinc ad villam atque istos rastros vilico
 Pisto ipsi facito coram ut tradas in manum.
 uxori facito ut nunties, negotium
 mihi esse in urbe, ne me exspectet; nam mihi 280
 tris hodie litis iudicandas dicito.
 ei, et hoc memento dicere.

SERVVS

Numquid amplius?

Lys. Tantumst. DEM. Lysimache, salve. Lys. Euge, Demipho,
 salveto. quid agis? quid fit? DEM. Quod miserrumus.

262 sanei *A*, sanø *a* 263 insanei *Aa* 264 equidem hercle *Aa*; *cf.*
Luchsius Herm. 13, 499 266 periei[esse] *A* 266. 267 *post v. 269 posuit*
Bothius 268 seic *A* 269. 270 *sic A* (m[ihi] maljūm, *supplevit Ritschelius,*
et deicam); *in P unus versus sed simia illa atque hedus timeo quid uelint, quem*
vindicare studet Baierus l. s. 133 271 *sed conticiscam (-iscam B cum A)*
uicinum eccum exit foras P, nisi quod uicinus ante corr. habuit D; atque
nominativo opus est, cf. Niemeyerus de Pl. fab. rec. dupl. 6, Bachius in Stude-
mundi stud. 2, 407 272 LYSIMACHVS DEMIPHO *A*, DEMIPHO. LISIMACHVS. SE-
 NES-II. (s. II- om. *D*) LORARIVS (LOLARI *D*) DV (om. *B*) *P* 272 ircum *AP*
 273 uobis *A*, nobis *P*; *adloquitur scilicet servum rure missum* 275 hircum
AC: yrcum D, id quom (i. e. irquom, cf. 575) B me uxor *A* 276 ac metuo ne
 illaec simiae partis ferat *A* *versum interpolatum esse ostendit Ritschelius op.*
2, 703 sq. 278 ut cor[am] *A* 281 leiteis et deicit[o] *A* 282 ei et (fiet *C*) *P*:
 i et *A* *fort. dicere hoc memento* 283 *D. om. A* eugae *A* 284 sal-
 uo *P* quid fit? quid agis? *Bothius*

LYS. Di melius faxint. DEM. Di hoc quidem faciunt. LYS. Quid est? 285
 DEM. Dicam, si videam tibi esse operam aut otium.
 LYS. Quamquam negotiumst, si quid vis, Demipho,
 non sum occupatus umquam amico operam dare.
 DEM. Benignitatem tuam mi experto praedicas.
 quid tibi ego aetatis videor? LYS. Acherunticus, 290
 senex vetus, decrepitus. DEM. Pervorse vides.
 puer sūm, Lysimache, septuennis. LYS. Sanum es,
 qui puerum te esse dicas? DEM. Vera praedico.
 LYS. Modo hercle in mentem venit, quid tu diceres:
 senex quom extemplo est, iam nec sentit nec sapit, 295
 aiunt solere eum rusum repuerascere.
 DEM. Immo bis tanto valeo quam valui prius.
 LYS. Bene hercle factum, et gaudeo. DEM. Immo si scias,
 oculis quoque etiam plus iam video quam prius.
 LYS. Benest. DEM. Malae rei dico. LYS. Iam istuc non benest. 300
 DEM. Sed ausimne ego tibi eloqui fideliter?
 LYS. Audacter. DEM. Animum advorte. LYS. Fiet sedulo.
 DEM. Hodie ire in ludum ocepi litterarium,
 Lysimache. ternas scio iam. LYS. Quid ternas? DEM. Amo.
 LYS. Tun capite cano amas, senex nequissime? 305
 DEM. Si canum seu istuc rutilum sive atrumst, amo.
 LYS. Ludificas nunc tu me hic, opinor, Demipho.
 DEM. Decide collum stanti, si falsum loquor;
 vel, ut scias me amare, cape cultrum ac seca
 digitum vel aurem vel tu nasum vel labrum: 310
 si movero me seu secari sensero,
 Lysimache, auctōr sum ut me amando enices.

285 dei *A* faxim *B*, facient *A* dei *A* quidst *A* 286 operam
 esse *Ritscheli* audiendum operam (quam mihi dare possis), *cf.* 288, *mira*
constructione; operae aut otium *Muellerus*, *cf.* *Poen.* 145 *Trin.* 628 *sq.*
 287 ueis *A* 289 exporto *A* 292 lusimache *B*, *item* 304 294 ercle (*item*
 298) et deiceres *A* 295 est *del.* *Ritscheli* 296 rursum *ACD* 298 si
om. *P* 299 oculois *A* 300 malae rei (*sic Vssingius*) *fort.* in *A* *fuit*: mala
 ere *B*, mala re *CD* bonum est *P* 301 aussimne *A* fideliter *A* (*cf.* *Curc.* 333):
 siquid uelim *P* 303 eire *A* ocepi in ludum *A* literarum *P* 304 amo *P*:
 scio *A* 305 senex nequissime homo *A* 306 rutilunst siue atrunst *A*
 307 heic *A* 308 stanti si falsum *A*: si falsum stati *B*, si falsum ad te *CD*;
cf. *Varro rer. rust.* 1, 50, 2 loquar *P* 309 ac *om.* *P* 310 nassum *A*
 311 sei *A* 312 secando *Niemeyerus*, amputando *Ribbeckius p.* 24, *sed παρα*
προσδοκίαν infertur amando. tetigisse videtur Philemo Epicuri sententiam καὶ
στρεβλωθῆ ὁ σοφὸς εἶναι αὐτὸν εὐδαίμονα (v. Vseneri Epicur. 338)

LYS. Si umquam vidistis pictum amatorem, em illic est.
nam meo quidem animo vetulus decrepitus senex
tantidemst quasi sit signum pictum in pariete. 315
DEM. Nunc tu me, credo, castigare cogitas.
LYS. Egon té? DEM. Nihil est iam quod tu mihi suscenseas:
fecere tale ante alii spectati viri.
humanum amarest, humanum autem ignoscerest: 319. 320
ne sis me obiurga, hoc non voluntas me impulit.
LYS. Quin non obiurgo. DEM. At ne deterio rem tamen
hoc facto ducas. LYS. Egon te? ah, ne di siverint.
D. Vide sis modo etiam. L. Visumst. D. Certen? LYS. Perdis me.
hic homo ex amore insanit. numquid vis? DEM. Vale. 325
LYS. Ad portum propero, nam ibi mihi negotium est.
DEM. Bene ambulato. LYS. Bene vale. — DEM. Bene sit tibi.
quin mihi quoque etiamst ad portum negotium.
nunc adeo ibo illuc. séd optume gnatum meum
video eccum. opperiar hominem. hoc nunc mihi viso opust, 330
huic persuadere quo modo potis siem,
ut illam vendat neve det matri suae;
nam ei dono advexe audivi. sed praecauto opust,
ne hic illam me animum adiecisse aliqua sentiat.

CHARINVS

II 3

Homó me misérior nullúst aeque, opinor. 335
neque ádvorsa cui plura sint sempitérna;
satin quidquid est, quam rem agere ócepi.

314 uetulus *P*: plane *A* (quod ad tantidemst pertinet); cf. *Epil.* 666
315 tantidest *A*, tam idem est *B* 319 aliei et uirei *A*, spectate *B* ante
corr. 1 m. 319. 320 humanum autem ignoscere est *P*: atque id uel (vel uei)
optingit deum *A*; utrumque attici poetae esse potest: Epicureum ignoscere est
(*frag.* 594. 585), Stoicum non ignoscere (*Stob. Flor.* 46, 50; *Sen. de clem.* 2, 7);
alterum post Euripidem (ἐρῶς· τί τοῦτο θαῦμα; σὺν πολλοῖς βροτῶν — τόλμα
δ' ἐρωῶσα· θεὸς ἐβουλήθη τάδε) plurimi, cf. ad *Aul.* 737 (v. s. v. 285). atque
utramque sententiam continet v. sq., ut difficilis sit diiudicatio 321 sis *A*:
scis *P* τούτων δ' ἀθαιρετον οὐδέν (*Soph. Oed. C.* 523), cf. *Men. frag.*
618 *K.* 322—357 deest *A* 322 qui, *corr.* Pylades 323 egone athene
desiuerint (dessiu. *C*), *corr.* Camerarius 327 ualete *B*, ualeto *CD*, *corr.*
Grietus 328 etiam si *B* 329 cnatum *B* 330 opperiar *B* uisost opus,
corr. Acidalius 331 persuade, *corr.* *D*² sim 332 ille uendat ne uendat
matri *B* 333 nam idoneo *B* praecautost opus, *corr.* Pylades 335 CHA-
RINVS ADOLESCENS. DEMIPHO SENEX (ad. et sen. om. *D*) *BCD* nullus est
atque *B* 336 cf. *Aul.* 147 337 ocepit *B*

- proprium nequit mihi evenire quod cupio?
 ita mihi mala res aliqua óbicitur,
 bonum quae meum comprimit cónsilium. 340
 miser amicam mihi paravi, animi causa, pretio + eripui,
 ratús clam patrém <me> meúm posse habere:
 is rescivit et vidit, et perdidit me;
 neque is cum roget quid loquar cogitatumst,
 ita animi decem in pectore incerti certant. 345
 nec quid corde nunc consili capere possim
 scio, tantus cum cura meost error animo,
 dum servi mei perplacet mihi consilium,
 dum rursus haud placet nec pater potis videtur
 induci ut putet matri ancillam emptam esse illam. 350
 nunc si dico ut res est atque illam mihi me
 emisse indico, quem ad modum existimet me?
 atque illam abstrahat, trans mare hinc venum asportet;
 scio saevos quam sit, domo doctus. igitur 354. 355
 hócine est amare? arare mavelim, quam sic amare.
 iam hinc olim invitum domo extrusit ab se,
 mercatum ire iussit: ibi hoc malum ego inveni.
 ubi voluptatem aegritudo vincat, quid ibi inest amoeni?
 nequiquam abdidi, abscondidi, abstrusam habebam: 360
 muscast meus pater, nil potest clam illum haberi,
 nec sacrum nec tam profanum quicquam est, quin ibi ilico adsit.
 nec, qui rebus meis confidam mi ulla spes in corde certast.
 DEM. Quid illuc est quod solus secum fabulatur filius?
 sollicitus mihi nescio qua re videtur. CHAR. Attatae, 365

338 nequid B evenire: esse id Goetzius; fort. numquam evenit. sed
 verbum trochaeos indicat, cf. 341 (sátin quidquid est quam rem ágere ocepi,
 próprium nequit mihi évenire quód cupio, ita mihi mala res aliqua óbicitur
 bonum quae meum | cómprimit consilium) 341 exemi Ribbeckius p. 29 cl.
 v. 486, ubi apparet unde eximenda sit; fort. adiectivum latet. cf. 973
 342 <me> Bentleius 344 nequis B cogitat unde est B 345 cf. Volcac.
 de poet. v. 1 347 meus terror B 348 mei serui CD 353 atque: a me
 Vssingius; versus ante hunc intercidisse coniecit Ritschelius 354. 355 igitur:
 dico Studemundus; v. 356 rectius ante v. 359 legatur (cf. 362. 363). in A, qui
 versusum 358—372 initiorum paucas litteras servavit, v. 358 non a merc—
 incepit 356 hocin B, D ex corr., hoccine C 357 <me> inuitum Ritschelius
 extruxit B 358 açm—A 360 abscondi CD abstrusam B 362 quic—
 quam si quid B 363 certa om. CD (est in corde C) 364 est om. CD
 solum B fabuletur CD 365 qua de re Luchsins; cf. 369 atate CD, at tace B

meus pater hic quidem est quem video. ibo, adloquar. quid fit, pater?

DEM. Vnde incedis, quid festinas, gnate mi? CHAR. Recte, pater.

DEM. Ita volo, sed istuc quid est, tibi quod commutatust color? numquid tibi dolet? CHAR. Nescio quid meo animost aegre, pater.

postea hac nocte non quievi satis mea ex sententia. 370

DEM. [Per mare ut vectu's, nunc oculi terram mirantur tui.

CH. Magis opinor — D. Id est profecto; verum actutum abscesserit.] ergo edepol palles. si sapias, eas ac decumbas domi.

CHAR. Otium non est: mandatis rebus praevorti volo.

DEM. Cras agito, perendie agito. CHAR. Saepe ex te audivi, pater: 375 rei mandatae omnis sapientis primum praevorti decet.

DEM. Age igitur; nolo advorsari tuam advorsum sententiam.

CHAR. Salvus sum, siquidem isti dicto solida et perpetuast fides.

DEM. Quid illuc est quod ille á me solus se in consilium sevocat?

[iam] non vereor ne illam me amare hic potuerit resciscere; 380

quippe haud etiam quicquam inepte feci, amantes ut solent.

CHAR. Res adhuc quidem hercle in tutost, nam hunc nescire sat scio de illa amica; quod si sciret, esset alia oratio.

D. Quin ego hunc adgredior de illa? CH. Quin ego hinc me amolior?

eo ego, ut quae mandata amicus amicis tradam. DEM. Immo mane; 385

paucula etiam sciscitare prius volo. CHAR. Dic quid velis.

DEM. Vsquene valuisti? CHAR. Perpetuo recte, dum quidem illic fui; verum in portum huc ut sum advectus, nescio qui animus mihi dolet.

DEM. Nausea edepol factum credo; verum actutum abscesserit.

sed quid ais? ecquam tu advexti tuae matri ancillam e Rhodo? 390

366 ut s. B: me]u]s pa]ter— A, meus quidem hic pater est CD ibo
om. B 368 quod: quid B quid istuc Bachius in Studemundi stud. 2, 234
370 postea CD me 372 ante id pers. sp. om. A ut vid. utrumque versum
notavit Vssingius (versus 387—389 Ritschellius). scilicet qui versus 371. 372 pro
v. 389 finxit, totius loci 373—389 compendium in actione fieri volebat
373—388 paucorum versuum exitus apparent A 373 palle CD 375 agiopere
die B 378 dicit B 379 illa me CD, mea me B, corr. Angelius (hic a me
Anspachius de Bacch. 25) sed B seuocat P: -ecat A (segregat? Schoel-
lius) 380 [iam] Brixius uere CD 381 aut faciam ante ut B
382 huc B 385 amicus CD: amicum B mandata scilicet peregrini accepta
pro amicitiae fide amicis tradet. amicus amicis quam explicationem habeat
alibi exposui 386 sciscitare D¹, suscitare B; potius sciscitari (Ritschellius)
387 usque B 388 quia nimis B 389 nausea B cf. 372. optime incipit
sciscitationem a valetudine qui incerto pede viam ad ipsam rem adfectet
390—406 pauca in versuum initiis servavit A 390 aduexit B, aduexi C
e om. B (cf. e. g. Bacch. 574) rhodo B

CHAR. Advexi. DEM. Quid? ea ut videtur mulier? CH. Non edepol mala.
 DEM. Ut moratast? CHAR. Nullam vidi melius mea sententia.
 D. Mihi quidem edepol visast, quom illam vidi. CH. Eho an vidisti, pater?
 DEM. Vidi. verum non ex usu nostrost, neque adeo placet.
 CH. Qui vero? D. Quia + non nostra formam habet dignam domo. 395
 nihil opust nobis ancilla nisi quae texat, quae molat,
 lignum caedat, pensum faciat, aedis verrat, vapulet,
 quae habeat cottidianum familiae coctum cibum:
 horunc illa nihilum quicquam facere poterit. CHAR. Admodum.
 ea causa equidem illam emi, dono quam darem matri meae. 400
 DEM. Ne duas, neve te advexisse dixeris. CHAR. Di me adiuvant.
 DEM. Labefacto paulatim. verum quod praeterii dicere.
 neque illa matrem satis honeste tuam sequi poterit comes,
 neque sinam. CHAR. Qui vero? DEM. Quia illa forma matrem familias 405
 flagitium sit si sequatur; quando incedat per vias,
 contemplant, conspiciant omnes, nutent, nictent, sibilent,
 vellicent, vocent, molesti sint; occentent ostium:
 impleantur élegeorum meae fores carbonibus.
 atque, ut nunc sunt maledicentes homines, uxori meae 410
 mihi que obiectent lenocinium facere. nam quid eost opus?
 CHAR. Hercle qui tu recte dicis, et tibi adsentior.
 sed quid illá nunc fiet? DEM. Recte. ego emero matri tuae

391 aduexei *A* 393 sic *AP*; fort. mihi quoque edepol (m. quoque ita
 pol *Ritschelius*; cf. *e. g. Pseud. 1215 Trin. 900*) eo *B* versus *v. 391 melius*
 excipiat 394 nostro si *B* 395 noenu vel (enim) non *Ritschelius*; cf. 405
 nostram *B*¹ 396 opus, corr. *Ritschelius* 397 versum in *l. XXVII posue-*
rat Lucilius (v. 589), unde adfert Nonius 271 et 420 (ac uapulet pro uapulet
p. 420) 398 familia *B* cf. *Thielmannus in Woelfflini arch. 2, 394*
versum ante 397 ponit Schoellius 399 nihil umquam *B*, numquam quicquam
J. Langius in Fleckeiseni ann. 1894, 277 admodum seni continuatur, *Charino*
dedit Seyffertus ind. phil. 13, 530 400 caussa *A* emi: mi *B* hoc dicit:
non operi rustico eam destinavi, sed matri pedisequam; quibus respondetur
404 sq. 401 neduas *C*: netuas *B*, nedes in *ras. D*, de *A* non constat (ujñs — vel
 ñ . . . s —?, non ne duas). cf. *Aul. 238* 402 pa — suo loco habet *A*
recte haec personis assignat P (A n. l.). di me adiuuant *Charinus dicit, qui*
sane matri eam dare nisi coactus noluit, clam habere voluit; labefacto paulatim
Demipho, qui quam maxime uxorem ab illa prohibere cupit 406 sei *A*
 407—423 perpauca in versibus extremis servavit *A* 407 omnes om. *CD*
 nectent 408 nocent molestis innocent *B* 409 meae fores carbonibus ele-
 georum *P*, (carbo)ññus in fine ut vid. *A*, corr. *Bothius* 411 obicent *B*
 lenocinium *C*, lenocium *D* 412 dices *B* ñ paullo ante (adsentior *A*; (equi-
 dem) adsentior *Ritschelius*

ancillam viraginem aliquam non malam, forma mala,
 ut matrem addecet familias, aut Syram aut Aegyptiam: 415
 ea molet, coquet, conficiet pensum, pinsetur flagro,
 neque propter eam quicquam eveniet nostris foribus flagiti.
 CHAR. Quid si igitur reddatur illi unde empta est? DEM. Minime gentium.
 CHAR. Dixit se redhibere, si non placeat. DEM. Nihil istoc opust:
 litigari nolo ego usquam, tuam autem accusari fidem; 420
 multo edepol si quid faciendumst facere damni mavolo,
 quam opprobriamentum aut flagitium muliebre exferri domo.
 me tibi illam posse opinor luculente vendere.
 CHAR. Dum quidem hercle ne minoris vendas quám ego emi, pater. 424. 425
 DEM. Tace modo: senex est quidam, qui illam mandavit mihi
 ut emerem (aut) ad istanc faciem. CHAR. At mihi quidam adulescens, pater,
 mandavit ad illam faciem, ita ut illaec est, emerem sibi.
 DEM. Viginti minis opinor posse me illam vendere.
 CHAR. At ego si velim, iam dantur septem et viginti minae. 430
 DEM. At ego — CHAR. Quin ego, inquam — DEM. Ah, nescis quid
 dicturus sum, tace.
 tris minas accudere etiam possum, ut triginta sient.
 CH. Quo vortisti? D. Ad illum qui emit. CH. Vbinamst is homo gentium?
 DEM. Eccillum video. iubet quinque me addere etiam nunc minas. 434. 435
 CHAR. Hercle illunc divi infelicient, quisquis est. DEM. Ibidem mihi
 etiam nunc adnutat addam sex minas. CHAR. Septem mihi.
 DEM. Numquam edepol me vincet hodie. CHAR. Commodis poscit, pater.
 DEM. Nequiquam poscit: ego habeo. CHAR. At illic pollicitust prior.
 DEM. Nihili facio. CHAR. Quinquaginta poscit. DEM. Non centum datur. 440
 potine ut ne licitere advorsum (mei) animi sententiam?
 maximam hercle habebis praedam: ita ille est, quoi emitur, senex;
 sanus non est ex amore illius. quod posces ferēs.

414 uiracinem B 415 egipciam C, cypiam B 416 coquet om. CD
 pensetur 419 adhibere B placet B opus B 420 ego uos quam, corr.
 Buechelerus 422 exferri B et fort. A: ecferrī CD; exferri (cf. Pers. 761
 Mil. 1153) Abrahamus stud. Pl. 198 423 fort. (sed) me 424—436 deest A
 426 illam cf. 443 427 supplevi 428 mandavit (ut) Vssingius illa
 431 sim ε, Beckerus in Studemundi stud. 1, 219 432 tres B 433 ubi
 nastis B 434. 435 ecce illum B quoque B 436 illuc B dii B, di CD,
 cf. Seyffertus stud. Pl. 6 adn. 437 addam a verbo pendet mihi scil. meus
 adnutat addam 438 Charino continuatur, corr. Guietus me vincet hodie bis
 CD 439 fort. (quam) ego habeo CD² pollicitus est B 440 nihil B
 441 potinne B ne om. B litigere CD, liceret B, corr. Camerarius
 (mei) Scaliger 442 cui emitur CD: qm̄ (i. e. quom, ut saepe) mentitur B

CHAR. Certe edepol adulescens ille, cui ego emo, efflictim perit eius amore. DEM. Multo hercle ille magis senex, si tu scias. 445
 CHAR. Numquam edepol fuit neque fiet ille senex insanior ex amore quam ille adulescens cui ego do hanc operam, pater.
 D. Quiesce, inquam. istanc rem ego recte videro. C. Quid ais? D. Quid est?
 C. Non ego illam mancupio accepi. D. Sed ille illam accipiet. sine.
 CHAR. Non potes tu lege vendere illam. DEM. Ego aliquid videro. 450
 CHAR. Post autem communest illa mihi cum alio. qui scio quid sit ei animi, venirene eam velit an non velit?
 DEM. Ego scio velle. CHAR. At pol ego esse credo aliquem qui non velit.
 D. Quid id mea refert? C. Quia illi suam rem esse aequomst in manu.
 D. Quid ais? C. Communis mihi illa est cum illo: is hic nunc non adest. 455
 DEM. Prius respondes quam rogo. CHAR. Prius tū emis quam vendo, pater. nescio, inquam, velit ille illam necne abalienarier.
 DEM. Quid? illi quoidam qui mandavit tibi si emetur, tum volet, si ego emo illi qui mandavit, tum ille nolet? nihil agis.
 numquam edepol quisquam illam habebit potius quam ille quem ego volo. 460
 C. Certumnest? D. Censen certum esse? quin ad navem iam hinc eo, ibi venibit. CHAR. Vin me tecum illo ire? DEM. Nolo. CHAR. Non places.
 DEM. Meliust te, quae sunt mandatae res tibi, praevertier.
 CHAR. Tu prohibes. DEM. At me incusato: te fecisse sedulo.
 ad portum ne bitas, dico iam tibi. CHAR. Auscultabitur. 465
 DEM. Ibo ad portum. ne hic resciscat, cauto opust: non ipse emam, sed Lysimacho amico mandabo. is se ad portum dixerat ire dudum. me moror quom hic asto. — CHAR. Nullus sum, occidi. Pentheum diripuisse aiunt Bacchas: nugas maximas II 4
 fuisse credo, praeut quo pacto ego divorsus distrahor. 470
 cur ego vivo? cur non morior? quid mihist in vita boni?

444 certo CD efflictim B 448 agis, corr. Dousa 449 tantum sine Demiphoni tribuitur, corr. Acidalius accepit, corr. Scaliger 451 communest B: communis est CD cf. ad Capt. 2A 452 velit alterum om. B 453 fort. aliquid 454 id mea: deme B rem suam B in naui B 455 nunc hic CD 457 accedit A ille om. A 458 quid illic quidam P, sed ille quidam A, corr. Bothius tibi usque ad mandavit (459) om. P 460 edepol quisquam edepol A 461 certumnest A: certum est P nauim CD 463 melius te A, melius item B 464 at tu excusato (-tio B) P 465 uitas B, bites CD deico A 466 ne A: et ne P opust est P 467 deixerat A 468 heic A CHARINVS EVTËYCHVS A et (sine è) D, CHARINVS EVTËYCHVS (EVTICVS B) ADVLESCENTES B. II · C. (B. et C. om. B) BC Eutyclus iam per scaenam 2, 3. ab ostio auscultavit (477) 469 aiunt A 471 qu ergo ueiuo qu A

certumst, ibo ad medicum atque ibi me toxico morti dabo,
quando id mi adimitur, qua causa vitam cupio vivere.

EVTYCHVS

Mane, mane obsecro, Charine. CHAR. Quis me revocat? EVT. Eutyclus,
tuos amicus et sodalis, simul vicinus proximus. 475
CHAR. Non tu scis, quantum malarum rerum sustineam. EXT. Scio;
omnia ego istaec auscultavi ab ostio, omnem rem scio.
C. Quid id est quod scis? E. Tuos pater volt vendere — C. Omnem rem tenes.
EVT. Tuam amicam. CHAR. Nimium multum scis. EVT. Tuis ingratiis.
CHAR. Plurimum tu scis. sed qui scis esse amicam illam meam? 480
EVT. Tute heri ipse mihi narrasti. CHAR. Satin ut oblitus fui,
tibi me narravisse? EVT. Hau mirumst factum. CHAR. Te nunc consulo.
responde: quo leto censes me ut peream potissimum?
EVT. Non taces? cave tu istuc dixis. CHAR. Quid vis me igitur dicere?
EVT. Vin patri sublinere pulchre me os tuo? CHAR. Sane volo. 485
E. Visne eam ad portum — C. Qui potius quam voles? E. Atque eximam
mulierem pretio? C. Qui potius quam auro expendas? E. Vnde erit?
CHAR. Achillem orabo, aurum ut mihi det, Hector qui expensus fuit.
EVT. Sanus es? CHAR. Pol sanus si sim, non te medicum mi expetam.
EVT. Tanti quanti poscit, vin tanti illam emi? CHAR. Auctarium 490
adicto vel mille nummum plus quam poscet. EVT. Iam tace.
sed quid ais? unde erit argentum quod des, quom poscet pater?
CHAR. Invenietur, exquiretur, aliquid fiet; enicas.
EVT. Iam istuc 'aliquid fiet' metuo. CHAR. Quin taces? EVT. Muto imperas.
C. Satin istuc mandatust? E. Potin ut aliud cures? C. Non potest. 495
EVT. Bene vale. CHAR. Non edepol possum prius quam tu ad me redieris.
E. Melius sanus sis. C. Vale, vince et me serva. E. Ego fecero.
domi maneto me. CHAR. Ergo actutum face cum praeda recipias. —

472 certumst A 474 qui P, cf. ad Epid. 250 475 simul P: et A
479 cf. ad 181 tuis ingratiis A 480 scis A bis meam esse amicam
illam A 481 narrauisti A, om. CD satine A, statim CD 482 haud mirum
factumst P 484 deixis, ueis, deicere A 485 uim BD sublinere (ex-niire)
B, sublimere D¹ 486 quin A 487 er[ist] A, ateritis P 488 ut om. P
489 es pol: ess . . ol A sei A 490 poss[ist] A auctorarium A; cf. Pau-
lus 14 491 posset A 493 enicas Eutycho tribuit P; cf. Ribbeckius p. 7
495 aliqui A 497 meliust A; 'melius tibi consulueris si sanus sis' Lambinus,
cf. Prop. 2, 34, 31 498 [fac cum] praed[ist] A, face cum praedam P
LVS[IM]ACHVS P[ASIC]OM[PS]A AD, LYSIMACHVS SENEX. PASICOMPSA MERETRIX P, no-
mina om. D (sed puella non est meretrix; cf. 685)

LYSIMACHVS

III 1

Amice amico operam dedi: vicinus quod rogavit,
hoc emi mercimonium. mea es tu, sequere sane. 500
ne plora: nimis stulte facis, oculos corrumpis tales.
quin tibi quidem quod rideas magis est, quam ut lamentere.

PASICOMPSA

Amabo ecastor, mi senex, eloquere — Lys. Exquire quidvis.
Pas. Cur emeris me. Lys. Tene ego? ut quod imperetur facias,
item quod tu mihi si imperes, ego faciam. Pas. Facere certumst 505
pro copia et sapientia quae te velle arbitror.
Lys. Laboriosi nil tibi quicquam operis imperabo.
Pas. Namque edepol equidem, mi senex, non didici baiolare
nec pecua ruri pascere nec pueros nutrire.
Lys. Bona si esse vis, bene erit tibi. Pas. Tum pol ego perii misera. 510
Lys. Qui? Pas. Quia illim unde huc advecta sum, malis bene esse
solitumst.
Lys. Quasi dicas nullam mulierem bonam esse. Pas. Haud equidem dico,
nec mos meust ut praedicem quod ego omnis scire credam.
Lys. Oratio edepol pluris est huius quam quanti haec emptast.
rogare hoc unum te volo. Pas. Roganti respondebo. 515
Lys. Quid ais tu? quid nomen tibi dicam esse? Pas. Pasicompsae.
Lys. Ex forma nomen inditumst. sed quid ais, Pasicompsa?
possin tu, si usus venerit, subtemen tenue nere?
Pas. Possum. Lys. Si tenue scis, scio te uberius posse nere.
Pas. De lanificio neminem metuo, una aetate quae sit. 520
Lys. Bonam hercle te et frugi arbitror, matura iam + inde aetate

500 e[me]i A 501 talis CD; An. l. 502 quin A: quid B, qui CD
503 mei A 504 qui emeris AD²: cur empris CD¹, curem prius B spat.
om. A 505 hoc dicit: quod ego item faciam, si tu mihi imperes, rem veneream
scilicet, cf. 507. quod imperetur videbatur generaliter dictum esse, acumen in eo
est quod deinde certa res notatur; hinc insolens relativi positio. cf. Asin. 846
certunst A, certum est B, certust C, certum D 507 laboriosi A, laboriose P
508 baiolare A 509 pecua A, Priscianus 1, 270: pecula CD, peculia B
510 ueis A 511 (illim AP) 512 post 514 P 512 deicis et [d]jeico A
513 omneis A hacc non cohaerent. aut pro 511 sic responderi debuit: qui?
quia, bonae si mulieri bene sit, nulli esse poterit aut post 511 talia intercide-
runt: L. sed hic bonis. P. tum mulieri bene esse poterit nulli 515 unum
hoc A 516 deicam A 517 ex P: e A [ind]itunst A 518 sei [u]s-
s[us] A 519 sei et sceis A 521 bonae hercle te fruge A; cf. 510 sq.
iam inde a matura aetate Luchsius; fort. matura tamen aetate

quom scis facere officium tuom, mulier. PAS. Pol docta didici.
operam accusari non sinam meam. LYS. Em istaec hercle res est.
ovem tibi eccillam dabo, natam annos sexaginta,
peculiarem. PAS. Mi senex, tam vetulam? LYS. Generis graecist; 525
eam si curabis, perbonast, tondetur nimium scite.
PAS. Honoris causa quidquid est quod dabitur gratum habebō.
LYS. Nunc, mulier, ne tu frustra sis, mea non es, ne arbitrere.
PAS. Dic igitur quaeso, quōia sum? LYS. Tuo ero redempta es rursūm;
ego te redemi, ille mecum oravit. PAS. Animus rediit, 530
si mecum servatur fides. LYS. Bono animo es, liberabit
ille te homo: ita edepol deperit, atque hodie primum vidit.
PAS. Ecāstor iam bienniumst, quom mecum rem coēpit.
nunc, quando amicum te scio esse illius, indicabo.
LYS. Quid ais tu? iam bienniumst, quom tecum rēm habet? PAS. Certo; 535
et intēr nos coniuravimus, ego cum illo et ille mecum:
ego cum viro et ille cum muliere, nisi cum illo aut ille mecum, 536^a
neuter stupri causa caput limaret. LYS. Di immortales,
etiam cum uxore non cubet? PAS. Amabo, an maritust?
neque est neque erit. LYS. Nolim quidem. homo hercle periuravit.
PAS. Nullum adulescentem plus amo. LYS. Puer est ille quidem, stulta. 540
nam illi quidem hau sane diust quom dentes exciderunt.
PAS. Quid, dentes? LYS. Nihil est. sequere sis. hunc me diem unum oravit
ut apud me praeberem locum, ideo quia uxor rurist. —

DEMIPHO

III 2

Tandem impetravi ut egomet me corrumperem:
emptast amica clam uxorem et clam filium.

545

522 sceis *A* P. om. *P*, pers. spat. ante mulier *A* 524 ouem *A*: quem *P*
[eci]llam sive (probabilis) [mi]llam (sic *Buggius*, non apte, quae tonderi debeat)
A, ecce illam *CD*, ancillam *B*; 'quae in illis aedibus est' dato *A* 525 mei *A*
gracist *B*, grāst *i. e.* gratiast *CD* (e sup. a *D*²) 526 sei curabeis *A* per-
bonast δὲ μέσων 527 ha[be]tur *A* (scil. habetor, *Schoellius*) 529 deic *A*
cuia *CD*, cuius *B* redemptas *A* 530 <illi>, ille *Ritschelius* mecum *A*:
me *P* redieit *A* 531 sei *A* 532 te illic homo *Luchsius* 533 bien-
niumst *A* cf. 535, ad *Aul.* 461 534 incabo *A* 535 habet rem tecum *A*
536 it inter *A* et ille *P*: aut ille *A* omissio propter homoeoteleuton versu 536^a,
quo careri non potest. recte *Spengelius Philol.* 23, 674. concepta verba re-
petit 537 caussa *A* dei *A*, dii *P* 538 amabo <te> *Ritschelius* an ma-
ritust *A*: amaturust *P* 539 homo sq. *Pasicompsae P* periurabit *A*
541 haud *P* diust *A*: diu si *CD*, diuisi *B* 542 L.: spat. *AB*, PAS. *CD*
hunc *A*: huc *P* 543 aput me praerberem *A* ideo *P*: ideç feci *A*, id feci
Scyffertus 544 DEMIPHO *AD*², DEMIPHO SENEX *BC*, om. *D*¹ egomet me
ut *A* 545 uxore *A* clam filium *A*: iam filio *P*

certumst, antiqua recolam et servibo mili.
 decurso spatio breve quod vitae relicuomst
 voluptate, vino et amore delectavero.

nam hanc se bene habere aetatem nimios aequius.
 adulescens quom sis, tum quom est sanguis integer,
 rei tuae quaerundae convenit operam dare;
 demum igitur quom sis iam senex, tum in otium
 te conloces, dum potes ames: id iam lucrumst
 quod vivis. hoc ut dico, factis persequar.

interea tamen huc intro ad me invisam domum:
 uxor me exspectat iam dudum esuriens domi;
 iam iurgio enicabit, si intro rediero.

verum hercle postremo, utut est, non ibo tamen,
 sed hunc vicinum prius conveniam quam domum
 redeam; ut mihi aedis aliquas conducat volo,
 ubi habitet istaec mulier. atque eccum it foras.

LYSIMACHVS

III 3

Adducam ego illum iam ad te, si convenero.

DEM. Me dicit. LYS. Quid ais, Demipho? DEM. Est mulier domi?

LYS. Quid censes? DEM. Quid si visam? LYS. Quid properas? <mane.>

DEM. Quid faciam? LYS. Quod opust facto facito ut cogites.

DEM. Quid cogitem? equidem hercle opus hoc facto existimo,
 ut illo intro eam. LYS. Itane vero, vervex? intro eas?

DEM. Quid aliud faciam? LYS. Prius hoc ausculta, atque ades:
 prius etiamst, quod te facere ego aequom censeo.

nam nunc si illuc intro ieris, amplecti voles,
 confabulari atque osculari. DEM. Tu quidem

546 certumst *A* 547 ut s. *P* (sed in spatio pro spatio, cf. *Lachmannus ad Lucr. p. 231, et reliquumst*): breve iam reliquom vitae spatiumst quin ego *A*; cf. *Stich. 81 Ter. Ad. 860 et Cic. Cat. m. 72* 550 seis *A* 551 tuae *AP*: te *Ritschelius* (post conuenit *Bothius*) querende *P* 552 seis iam *A*: si sim *CD*, sis *B* tunc *P* 553 potes ames id iam lucrumst *A*: potest aue sidiam (potest uersidiam *B*) lucro st *P* 554 n̄is *A*: uni (uno *B*) uis *P* (*i. e. uuiuis*) deico facteis *A* 555 nunc tamen interea ad me huc inuisam domum *AP*, sed in *P* sequitur versus ut supra, quem genuinum verborum ordo probat, cf. *Bachius in Studemundi stud. 2, 206* 556-589 nihil fere legitur *A* 556 exspectanti an dudum *B* 561 it *BC*²: ut *C*¹*D* LYSIMACHVS (LIS. *B*) DEMIPHO SENES ·II· DV (DV om. *B*, S. II· DV om. *D*) *BCD* 563 dicis *B* interrogaturum (ut quid ais indicat) interpellat *Demipho*; cf. 455 sq. 564 <mane> *Pylades* 565 opus est facito om. *CD* 566 exestimo *B* 567 illuc uerbex *CD*, cf. *Cas. 535* 568 atque: atque hoc *CD* 569 quo *CD*, quom *B* 570 illo introiris *CD* 571 ausculari *CD*, auscultari *B*

meum animum gestas: scis quid acturus siem.

LYS. Pervorse facies. DEM. Quodne ames — LYS. Tanto minus.

ieiunitatis plenus, anima foetida,

senex hircosus tu osculere mulierem? 575

utine adveniens vomitum excutias mulieri?

scio pol te amare, quom istaec praemonstras mihi.

DEM. Quid si igitur unum faciam hoc? si censes, coquam

aliquem arripiamus, prandium qui percoquat

apud te hic usque ad vesperum. LYS. Em istuc censeo. 580

nunc tu sapienter loquere atque amatorie.

DEM. Quid stamus? quin ergo imus atque obsonium

curamus, pulchre ut simus? LYS. Equidem te sequor.

atque hercle invenies tu locum illi, si sapis:

nullum hercle praeter hunc diem illa apud med erit. 585

metuo ego uxórem, cras si rure redierit

ne illam hic offendat. DEM. Res parata est, sequere me. —

CHARINVS

III 4

Súmne ego homo miser, qui nusquam bene queo quiescere?

si domi sum, foris est animus, sin foris sum, animus domist.

ita mi in pectore atque in corde facit amor incendium: 590

ni ex oculis lacrumae defendant, iam ardeat credo caput.

spem teneo, salutem amisi; redeat an non, nescio:

si opprimit pater quod dixit, exsulatum abiit salus;

sin sodalis quod promisit fecit, non abiit salus.

sed tamen dem si podagrosis pedibus esset Eutychnus, 595

iam a portu rediisse potuit. id illi vitium maximumst.

572 sim 573 amem Scaliger; quodne ames scil. si osculeris? (cf. Lambinus), interrumpit dicens tanto minus scil. osculeris si amas; cf. 577 574 ieiunitatis Nonius 233: ianutatis CD¹, iam etatis BD², cf. ad Cas. 129 575 ir-cosus CD, uir quosus B ausculere 577 scilicet qui te amare dicis contra artis amatoriae praecepta peccas, cf. Ov. art. 3, 277 578 factam CD, factum B, corr. Gulielmii; fort. unum hoc faciam 580 apud B 581 amatori loqueris et amatorie Guietus, nec libenter carebimus artis vocabulo 583 curremus, corr. Camerarius 584 illic B 585 hercle om. B me 586 u. e. m. Goetzius 588 CHARINVS EUTYCHVS (EVTICVS B) ADOLESCENTES DVO BC, nomina ponit D², om. D¹ 589-600 in A perpauca in versuum initiis servata 589 foris sum: foris est sum B 591 ni oculos lacrimae B 592 amisi non est perdidit, sed e manibus dimisi cf. Pseud. 709 593 opprimit vix sanum; non apte confertur Mil. 1209 exsolatum B 594 seip̄ A 595 demsi B dempsi CD; solutum reliqui, sed tamendem esse puto quod tandem. alii etiamsi, idem si 596 a: ad B

quod nimis tardus est advorsum mei animi sententiam.
 sed in est, quem currentem video? ipsus est. ibo obviam.
 nunc, quod restat, ei disperii: voltus neutiquam huius placet;
 tristis incēdit (pectus ardet, haereo), quassat caput.
 Eutyche.

600

EVTYCHVS

Eu, Charine. CHAR. Prius quam recipias anhelitum,
 uno verbo eloquere: ubi ego sum? hicine an apud mortuos?
 EVT. Neque apud mortuos neque hic es. CHAR. Salvos sum, immortalitas
 mihi data est: hic emit illam, pulchre os sublevit patri.
 impetrabilior qui vivat nullus est. dice, obsecro:
 si neque hic neque Acherunti sum, ubi sum? EVT. Nusquam gentium.
 CHAR. Disperii, illaec interemit me modo oratio.
 EVT. Odiosast oratio, cum rem agas longinquom loqui.
 CHAR. Quidquid est, ad capita rerum perveni. EVT. Primum omnium:
 periius. CHAR. Quin tu illud potius nuntias quod nescio?
 EVT. Mulier alienata est abs te. CHAR. Eutyché, capital facis.
 EVT. Qui? CHAR. Quia aequalem et sodalem, liberum civem, enicas.
 EVT. Ne di sierint. CHAR. Demisisti gladium in iugulum: iam cadam.
 EVT. Quaeso hercle, animum ne desponde. CHAR. Nullust quem despondeam.
 loquere porro aliam malam rem. cui est empta? EVT. Nescio.
 iam addicta atque abducta erat, quom ad portum venio. CHAR. Vae mihi,
 montis tu quidem mali in me ardentis iam dudum iacis.
 perge, excrucia, carnufex, quandoquidem ocepisti semel.
 [EVT. Non tibi istuc magis dividiaest, quam mihi hodie fuit.

605

610

615

597 mei om. B 598 in P: isne A, cf. Pareus post hunc versum
 versus 842. 843 inserunt AP 599 nunc quod BC: nunc quid D, nunc q — A,
 numquid Merula hei Saracenus: et ei P; spei Vssingius in A sub finem
 qu— in A versus sequitur sic incipiens: se · q (deinde v. 600 tr—) 600 cedit
 Bothius; cf. ad Asin. 405 pectus ardet cf. 590 sq. ante 601 nova scaena
 at vid. A 601—619 pauca servata A 601 eutiche P 604 pulchros su-
 bleuit B 605 dic B ex corr.: dico 606 sei A acheronti CD 607 potius
 istaec modo <una> Vssingius; fort. uno <uer>bo, cf. 602 608 Charini, corr.
 Vssingius odiosa est Camerarius: odio sane CD, hodie sat st B, od — A longin-
 quam B argutatur Eutyachus ut 603. 628. 649 sq., cf. 629 609 omnium B:
 omnium A, om. CD 610 perimus 611 eutiche CD, eutiche hec B 612 civem
 liberum CD enecas A 613 deserint B, deserint CD (i)ugulum A: gulum P
 614 nullus est P 615 rem malam (-a D) CD vel quoei 618 [carnu]-
 f[ex] AD: carnufexa C, carnifexa B 619—680 deest A 619—624 cf. Rit-
 schelius, Goetziius act. Lips. 6, 258. 268, Ribbeckius p. 5 sq.; versus inserti ut
 careri posset versibus 615—618 et 625—637 619 non Varro de l. l. 7, 60:
 nec diuidia est Varro: diuidiae est hiatus etiam Varro habet (cf. Berg-

C. Dic, quis emit? E. Nescio hercle. C. Em istúcinest operam dare 620
 bonum sodalem? EYT. Quid me facere vis? CHAR. Idem quod me vides,
 ut pereas. quin percontatu's, hominis quae facies foret
 qui illam emisset: eo si pacto posset indagarier
 mulier? heu me miserum. EYT. Flere omitte, istuc quod nunc agis.]
 EYT. Quid ego feci? CHAR. Perdidisti me et fidem mecum tuam. 625
 EYT. Di sciunt culpam meam istanc non esse ullam. CHAR. Eugepae,
 deos absentis testis memoras: qui ego istuc credam tibi?
 EYT. Quia tibi in manu est quod credas, ego quod dicam, id mi in manu.
 CHAR. De istac ré argutus es, ut par pari respondeas,
 ad mandata claudus caecus mutus mancus debilis. 630
 promittebas te os sublinere meo patri: egomet credidi
 homini docto rem mandare, is lapidi mando maximo.
 EYT. Quid ego facerem? CHAR. Quid tu faceres? men rogas? requireres,
 rogitares quis esset aut unde esset, qua prosapia,
 civisne esset an peregrinus. EYT. Civem esse aibant Atticum. 635
 CHAR. Vbi habitaret invenires saltem, si nomen nequis.
 EYT. Nemo aiebat scire. CHAR. At saltem hóminis faciem exquireres.
 EYT. Feci. CHAR. Qua forma esse aiebat <igitur>? EYT. Ego dicam tibi:
 canum, varum, ventriosum, bucculentum, breviculum,
 subnigris oculis, oblongis malis, pansam aliquantulum. 640
 CHAR. Non hominem mihi, sed thesaurum nescio quem memoras mali.
 numquid est quod dicas aliud de illo? EYT. Tantum, quod sciam.
 edepol ne ille oblongis malis mihi dedit magnum malum.
 non possum durare, certumst exulatum hinc ire me.
 sed quam capiam civitatem, cogito, potissimum: 645
 Megares, Eretriam, Corinthum, Chalcidem, Cretam, Cyprum,

kius symb. 158) apud Varronem secuntur corrupta hoc eadem est in Corol-
laria Neuius. diuidia ab diuidendo etc., quod utrum ad vocabulum an ad versum
pertinuerit nescitur, cf. Ribbeckius l. s. 622 percunctatus pacies BCD¹
 623 eos B 624 flere quod nunc agis, scil. flere, subauditur 'hanc rem age'
 625 CH. praem. CH.: E. BC 626 E. om. BC eugipe CD, euge pape B; cf.
Richterus in Studem. stud. 1, 525 627 absentis testes B, absentes testis CD
 628 quia: respondet quasi qui significaverit cur, cum Charinus voluerit quo
 modo (quin Pistoris, vulgo) mihi ea in, corr. Bothius (scriptura hinc orta:
 ca
 mihi in) 629 re <tu> Ritschelius 630 debiles B ante corr. 631 subli-
 mere CD ego me Ritschelius 632 mandaris lepidi mando B, mandaris la-
 pidi CD, corr. Camerarius 633 tu om. CD me non B ante corr.
 requereres B 635 aiebant 638 fora B <igitur> Ritschelius 639 uia-
 rum B 640 pansum CD 641 thesaurum CD 646 megare seretrium B:
 megare feretrium CD, cf. Pers. 137 chalcitam B, calchitam CD; formam
 facile defendas, sed cf. 939

Sicyonem, Cnidum, Zacynthum, Lesbiam, Boeotiam.

EVY. Cur istuc coeptas consilium? CHAR. Quia enim me adflctat amor.

EVY. Quid tu ais? quid cum illuc, quo nunc ire paritas, veneris,
si ibi amare forte occipias atque item eius sit inopia, 650

iam inde porro aufugies, deinde item illinc, si item evenerit?

quis modus tibi exilio tandem eveniet, qui finis fugae?

quae patria aut domus tibi stabilis esse poterit? dic mihi.

cedo, si hac urbe abis, amorem te hic relicturum putas?

si id fore ita sat animo acceptum est, certum id, pro certo si habes, 655

quanto te satiust rus aliquo abire, ibi esse, ibi vivere

adeo dum illius te cupiditas atque amor missum facit?

CHAR. Iam dixisti? EVY. Dixi. CHAR. Frustradixisti, hoc mihi certissimumst.

eo domum, patrem atque matrem ut meos salutem, postea

clam patria hac effugiam, aut aliquid capiam consili. — 660

EVY. Vt corripuit se repente atque abiit. heu misero mihi,

si ille abierit, mea factum omnes dicent esse ignavia.

certumst praeconum iubere iam quantum est conducier,

qui illam investigent, qui inveniant. post ad praetorem ilico

ibo, orabo, ut conqaestores det mi in vicis omnibus; 665

nam mihi nil relictum quicquam aliud iam esse intellego. —

DORIPPA

IV 1

Quoniam a viro ad me rus advenit nuntius,

rus non iturum, feci ego ingenium meum,

reveni, ut illum persequar qui me fugit.

sed anum non video consequi nostram Syram. 670

atque eccam incedit tandem. quin is ocius?

SYRA

nequeo mecastor, tantum hoc onerist quod fero.

DOR. Quid oneris? SYR. Annos octoginta et quattuor;

647 zacintum *B*, zacingthum *CD*; *Priscianus* 1, 36 Saguntum pro Ζά-
 ζυρθος memorat Lesbiam τὴν Ἀεβλίαν ut τὴν Ποδίαν *Curc.* 444, cf. *Berg-*
kins lyr. 3 p. 470 boiotiam *B*, boetiam *CD* 650 sibi amare forti *B*
 655 forte *CD* sit *B* certum *om.* *Taubmannus* (s). intellego 'certum sive etiam
 pro certo'; de *asyndeto* cf. *Bacch.* 1109 656 te stat lustrus *B* 661 hei
*Ritscheli*us, cf. 701. 770, *Richter*us in *Studem. stud.* 1, 465. 471 662 factum
om. *CD* omnis *CD* 663 lubere *CD* 665 ibo *om.* *CD* conquisitores,
 cf. ad *Amph.* 65 666 relicui *Angeli*us DORIPPA MULIER SYRA ANVS *BCD*²
 668 locutio suspecta, cf. *Vssingius* 670 syriam *B* 671 incedit eccam *corr.*
*Camerari*us 672 oneris est *CD* 673 cf. *Curc.* 664, ad *Asin.* 56 qua-
 tuor *BD*

et eodem accedit servitus, sudor, sitis:
 simul haec quae porto deprimunt. DOR. Aliquid cedo 675
 qui hanc vicini nostri aram augeam.
 da sane hanc virgam lauri. abi tu intro. SYR. Eo. —
 DOR. Apollo, quaeso te, ut des pacem propitius,
 salutem et sanitatem nostrae familiae,
 meoque ut parcas gnato pace propitius. 680

SYRA

Disperii, perii misera, vae miserae mihi.
 DOR. Satin tu sana es, obsecro? quid eiulas?
 SYR. Dorippa, mea Dorippa. DOR. Quid clamas, obsecro?
 SYR. Nescio quaest mulier intus hic in aedibus.
 DOR. Quid, mulier? SYR. Mulier meretrix. DOR. Veron serio? 685
 SYR. Nimium scis sapere, ruri quae non manseris.
 quamvis insipiens poterat persentiscere

*

illam esse amicam tui viri bellissimi.
 DOR. Credo mecastor. SYR. Ei hac mecum, ut videas semul
 tuam Alcumenam paelicem, Iuno mea. — 690
 DOR. Ecaster vero istuc eo quantum potest. —

LYSIMACHVS

IV 2

Parumne ést malai rei, quod amat Demipho,
 ni sumptuosus insuper etiam siet?
 decem sí vocasset summos ad cenam viros,
 nimium obsonavit. sed coquos, quasi in mari 695
 solét hortator remiges hortarier,

674 eodem cf. *Mil.* 1228 *Pseud.* 768 *Ter. Hec.* 34 676 augeram, corr.
Merula ut cum Ritschelio secundum Bacch. 172 *Apollinis nomen inferas,*
scribere possis qui hanc vicini aram Apollinis nostri augeam. sed fortasse (uer-
benae,) qui 677 *S. praem.* DE B *fortasse (iám) abi (Pylades)*
 680 pace B: parce CD pace propitius cf. pacer pase tua *Vmborum*
Porphyrio ad carn. saec. 33 Pl. in M. — inducit matrem familias precari Apol-
 linem, nato suo ut parcat 681—713 *paucissima servata in A* 681 disper-
 si P, d]i[spē]r — A 682 sanas obsecro quod uolebas B 683 *conieci*
 Rodippa, Ródippa mea (*Ar. Lys.* 370) 684 mulier quae est CD 685 serie
 C'D (serio A) 687 quamu[ci]s A *post hunc v. alius in A exibat incipiens*
ab n (vel h, i, t); atque desideratur tale sententiae supplementum: illum non
temere hic mansisse. ecaster palamst 689 i CD 690—692 *nilil A*
 692 LYSIMACHVS SENEX DV (DV om. B) BC, om. D cf. *Ter. Phorm.* 546 *Pacuv.*
v. 277 R. malae 694 decem se — A, decem si ad cenam uocasset sum-
 mos uiros, *correxi*

ita hortabatur. egomet conduxī coquam.
sed eum demiror non venire, ut iusseram.
sed quinam hinc a nobis exit? aperitur foris.

DORIPPA

IV 3

Miserior mulier me nec fiet, nec fuit,
tali viro quae nupserim. heu miserae mihi. 700
em quoi te et tua, quae tu habeas, commendes viro,
em quoi decem talenta dotis detuli,
haec ut viderem, ut ferrem has contumelias.
LYS. Perii hercle, rure iam rediit uxor mea: 705
vidisse credo mulierem in aedibus.
sed quae loquatur exaudire hinc non queo.
accedam propius. DOR. Vae miserae mi. LYS. Immo mihi.
DOR. Disperii. LYS. Equidem hercle oppido perii miser.
vidit. ut te omnes, Demipho, di perdiunt. 710
DOR. Pol hoc est, ire quod rus meus vir noluit.
LYS. Quid nunc ego faciam nisi uti aedeam atque adloquar?
iubet salvere suos vir uxorem suam.
urbani fiunt rustici? DOR. Pudicius
faciunt, quam illi qui non fiunt rustici. 715
LYS. Num quid delinquent rustici? DOR. Ecaster minus
quam urbani, et multo minus mali quaerunt sibi.
LYS. Quid autem urbani deliquerunt? dic mihi,
cupio hercle scire. DOR. Sed tu me temptas sciens. 721
quoia illa mulier intust? LYS. Vidistine eam? 719
DOR. Vidi. LYS. Quoia ea sit rogitas? DOR. Resciscam tamen. 720
LYS. Vin dicam quoiast? illa — illa edepol — vae mihi, 722
nescio quid dicam. DOR. Haeres. LYS. Haud vidi magis.

697 coquam *P*, — in *A* 699 quis nam *deleto* hinc *Ritschelius*; *cf. Herm.*
18, 586 700 DORIPPA MULIER LYSIMACHVS (LIS. *BD*²) SENEX SYRA ANVS *P*
(*om. D*¹), *A n. l.* misereor *B* 701 *cf. ad 661* 703—707 nihil *A*
703 qui (*v. 702 cui*) talentam *BC* 706 (illam) in *Ritschelius* 707 non
quo, *corr. Pylades* 710 te *om. B* perdiunt *CD*, perdunt *B*, pe[r]r[du]nt *A*
712 uti *A* (*ceterum cum P consentiens ut vid.*): ut *P*; ut (hanc) *Bachus* in
Studemundi stud. 2, 358, *cf. Langenus symb.* 103 713 iubet *P*: h[er]c[le] *A*
saluare *B* 714—751 *fere nihil A, cf. ad 729* 715 quam urbani qui *Goe-*
tzius 716 nunquid *CD* delinquent *B*, delinquent *C*, delinquent *D* 721 *huc*
rettulit Bothius et inter personas divisit scribens sic tu me temptas sciens?
Dorippae est in libris, cui ipsum non convenit hercle 719 quia (720 *et praeter B*
722 *cui*) intus *st B*, intus *est CD* 720 resciscam *B* 722 cui *est B*
cf. Trin. 907 (*Ribbeckius p. 3*) 723 *cf. Muellerus pros.* 652

- DOR. Quin dicis? LYS. Quin si liceat — DOR. Dictum oportuit.
 LYS. Non possum, ita instas; urges quasi pro noxio. 725
 DOR. Scio, innóxiu's. LYS. Audacter quam vis dicito.
 DOR. Dic igitur. LYS. Dicam. DOR. At qui dicundum est tamen.
 LYS. Illast — etiam vis nomen dicam? DOR. Nihil agis,
 manifesto teneo in noxia. LYS. Qua noxia?
 ista quidem illa est. DOR. Quae illa est? LYS. Illa — DOR. + Iohia 730
 LYS. Iam — si nihil usus esset, iam non dicerem.
 DOR. Non tu scis quae sit illa? LYS. Immo iam scio: 732—735
 de istac sum iudex captus. DOR. Iudex? iam scio:
 nunc tu in consilium istam advocavisti tibi.
 LYS. Immo sic: séquestro mihi datast. DOR. Intellego.
 LYS. Nihil hercle istius quicquam est. DOR. Numero purigas.
 LYS. Nimium negoti repperi. enim vero haereo. 740

COCVS

IV 4

- Agite ite actutum, uam mi amatori seni
 coquendast cena. átque, quom recogito,
 nobis coquendast, non <quoi con>ducti sumus.
 nam qui amat quod amat si habet, id habet pro cibo:
 videre, amplecti, ósculari, álloqui; 745
 sed nos confido onustos redituros domum.
 ite hac. sed eccum qui nos conduxit seux.
 LYS. Ecce autem perii, coquos adest. Coc. Advenimus.
 LYS. Abi. Coc. Quid, abeam? LYS. St, abi. Coc. Abeam? LYS. Abi.
 Coc. Non estis cenaturi? LYS. Iam saturi sumus. 750
 Coc. Sed — LYS. Intérii. DOR. Quid ais tu? etiamne haec illi tibi

727 at qui CD, at quid B; dicam, <at> Seyffertus ind. phil. 13, 533
 728 illa est Camerarius: illa sunt (funt C) 729 cf. Cas. 507 innoxia es,
 corr. Dousa qua (in) Abrahamus stud. Pl. 185 in A versus ab m inci-
 pientem unus qui periit sequebatur, deinde incipiens dicit . . . — vel fortasse de
 istac (cf. 736) 730 cf. Richter in Studem. stud. 1, 584; fort. quonia east?
 731 iam scil. scio, sed interruptit sermonem et se affirmat quasi secreta res
 sit 732—735 (scil. lacunam statuerat Ritschelius) illaec Bothius 737 ad-
 uocasti CD 738 Festus 339 et Plautus —] sic sequestro mihi data —
 739 purgas 741 LISIMACHVS DORIPPA COCVS B, LYSIMACHVS COCVS EIDEM C, COCVS
 LYSMACVS DORIPPA SIRA D², om. D¹ 742 coquenda cenast Bothius regito
 CD 743 supplevit Camerarius 745 ausculari CD, auscultare B delet
 Ritschelius. ordo hic esse debuerit videre conloqui amplecti oscularier vel
 (cf. 570 sq.) v. a. c. o. cf. Asin. 523; Donatus ad Eun. 4, 2, 12; 2, 3, 75
 Porphyrio ad Hor. carm. 1, 13, 15 747 eite BD, fite C 749 Abii B¹
 abeamne? Camerarius abei C, abii B¹D¹ 751 sed interii, personas addidi

iusserunt ferri, quos inter iudex datu's?

Coc. Haecin tua est amica, quam dudum mihi

te amare dixi, quom obsonabas? Lys. Non taces?

Coc. Satis scitum filum mulieris. verum hercle anet. 755

Lys. Abin directus? Coc. Haud malast. Lys. At tu malu's.

Coc. Scitam hercle opinor concubinam hanc. Lys. Non abis?

non ego sum qui te dudum conduxī. Coc. Quid est?

immo hercle tu istic ipsus. Lys. Vae misero mihi.

Coc. Nempe uxor rurist tua, quam dudum dixeras 760

te odisse aequae atque anguis. + Lys. Egone istuc dixi tibi?

Coc. Mihi quidem hercle. Lys. Ita me amabit Iuppiter,

uxor, ut ego illud numquam dixi. Dor. Etiam negas?

palam istaec fiunt, te me odisse. Lys. Quin nego. 765

Coc. Non, non te odisse aiebat, sed uxorem suam;

et uxorem suam ruri esse aiebat. Lys. Haec east.

quid mihi molestus? Coc. Quia novisse me negas;

nisi metuis tu istanc. Lys. Sapio, nam mihi unicast.

Coc. Vin me experiri? Lys. Nolo. Coc. Mercedem cedo.

Lys. Cras petito; dabitur. nunc abi. Dor. Heu miserae mihi. 770

Lys. Nunc ego verum illud verbum esse experior vetus:

aliquid mali esse propter vicinum malum.

Coc. Cur hic astamus? quin abimus? incommodi

si quid tibi evēnit, id non est culpa mea.

Lys. Quin me eradicas miserum. Coc. Scio iam quid velis: 775

752—761 *pauca leguntur in A* 752 i]nter ACD: interii B 753 haecin [est] por sse[st] q[uam] dudum mihi A 754 dix[te]i A, dixisti P 755 satin A f[il]u[m] A, filium P 757 op[in]or A: opinor sane P non P: q[ui]n A, cf. 778 758 conduxī: *iocus inest in prima persona* (e[st] A) 759 (ist)uc AP, corr. Pylades ua]e A: ue P 760 ru]rist A, rure st B, rus est CD deixeras ut vid. A 761 aequae atque CD: aequae A (vel fort. atque) B anguis B, [ang]u[us] A, angis CD; anguem *Hermannus. talem orationis formam olim fuisse cogitari potest: quam odisse dixeras | dudum aequae atque angues* 762—790 *praesto est A* 762 sic AP, *hiatum removerit* mod 763 deixi A 764 post 765 P Do. *prae. P, cf. Ribbeckius p. 19* 765 sed uxorem A: uxorem uerum P (et non in initio semel CD) 766 suam uxorem A 767 nouisse me [ne]g[as] A: me non nouisse ais P non deterius 768 n]isi A: ni P; hoc dicit: nisi non negas sed metuis, non ex animo sed metu coactus loqueris; cf. *Brixius ad Trin. 233, Lorenzianus ad Mil. 377* 769 uein me experirei A uolo P 770 heu A: eu P 771 L. Pylades: om. 773 sic AP (qur heic et quein A) cf. *Capt. 479 al.* 774 quid P: quid secus A; ad incommodi videtur varia lectio ex coniectura ascripta fuisse, puta quoniam abimus nos? secus | si quid e. q. s.; cf. *Goetzianus cf. ad Curc. 271* 775 quein A me erradicas A, me radicas P ueleis A

nempe me hinc abire vis. Lys. Volo inquam. Coc. Abibitur.
 drachmam dato. Lys. Dabitur. Coc. Dari ergo sis iube.
 dari pótest interea dum illi ponunt. Lys. Quin abis?
 potine ut molestus ne sis? Coc. Agite apponite
 obsonium istuc ante pedes illi seni. 780
 haec vasa aut mox aut cras iubebo abs te peti
 sequimini. — Lys. Fortasse te illum mirari coquam,
 quod venit atque haec attulit. dicam quid est.
 Dor. Non miror si quid damni facis aut flagiti.
 nec pol ego patiar, sic me nuptam tam male 785
 measque in aedis sic scorta obductarier.
 Syra, i, rogato meum patrem verbis meis,
 ut veniat ad me iam simul tecum. — SYR. Eo. —
 Lys. Nescis negoti quid sit, uxor, obsecro.
 conceptis verbis iam iusiurandum dabo, 790
 me numquam quicquam cum illa — iamne abiit Syra?
 perii hercle. ecce autem haec abiit. vae misero mihi.
 at te, vicine, di deaeque perduint,
 cum tua amica cumque amationibus.
 suspicione implevit me indignissime, 795
 concivit hostis dómi: uxór acerrumast.
 ibo ad forum atque haec Demiphoni éloquar,
 me istanc capillo protracturum esse in viam,
 nisi hinc abducit quo volt ex hisce aedibus.
 uxor, heus uxor, quamquam tu irata es mihi, 800

776 uois A 777 drachman B, dragmam CD da[rei] et se[is] A (iam)
 dari *Ritschelius*, (quin) *Nordenus mus. Rhen. 49, 206* 778 darei et ill[ei] A
 nihil hic est in quo haerendum sit. v. 767 cum coquo senex leniter agere in-
 cipit. is mercede promissa v. 773 abeundum esse suis nuntiat, sed senem vexare
 nondum desinit, denique auctarium poscit 779 seis A 781 haequassa A
 782 sequiminei A, sequiminin CD; de mensura cf. *Bucch. 1205 Cas. 165* (in
 anapaestis quidem) coquam A 783 quid est P: id quid est A 784 sei
 et damnei A 785 seic A 786 aedeis seic A 787 ei B (i ACD) uerbeis
 meeis A: uerbis meis sy Eo B (sy Eo om. v. 788), meis uerbis CD 788 semul P
 (non A ut vid.), simitu *Ritschelius*, cf. 847; S. licet *Bachus p. 206* (*Most. 930*)
 789 nesceis A 790 concepteis uerbeis A in hoc v. desinens 793 perdiunt
 C (i s. v.) D, perdunt B 795 suspitionibus B, suspicionum *Dousa*, cf. *Bri-*
xius ad Men. 901. fort. suspicione pro suspicionis; v. ad 880, Poen. 701. 1290
 796 hostes domi habere tristissimum; et uxor, si hostis est, acerrima hostis.
 hiatum (cf. 845) removerit domi (mi), cf. *Ritschelius* 797 Demiphoni haec
Pylades 798 istac capillo protacturum B 799 hisc B

iubeas, si sapias, haec intró auferrier:
eadem licebit mox cenare rectius. —

SYRA

IV 5

Era quo me misit, ad patrem, non est domi:
rus abiisse aibant. nunc domum renuntio.

EVTYCHVS

Defessus sum urbem totam pervenarier: 905
nihil investigo quicquam de illa muliere.
sed mater rure rediit, nam video Syram
astare ante aedis. SYRA. SYR. Quis est qui me vocat?
EVT. Erus atque alumnus tuos sum. SYR. Salve, alumne <mi>.
EVT. Iam mater rure rediit? responde mihi. 810
SYR. Sua quidem salute ac familiai maxuma.
EVT. Quid istúc negotist? SYR. Tuos pater bellissimus
amicam adduxit intró in aedis. EVT. Quo modo?
SYR. Adveniens imater rure eam offendit domi.
EVT. Pol haud censebam istarum esse operarum patrem. 815
etiam nunc mulier intust? SYR. Etiam. EVT. Sequere me. —
SYR. Ecastor lege dura vivont mulieres IV 6
multoque iniquiore miserae quam viri.
nam si vir scortum duxit clam uxorem suam,
id si rescivit uxor, impunest viro; 820
uxor virum si clam domo egressa est foras,
viro fit causa, exigitur matrimonio.
utinam lex esset eadem quae uxori est viro;
nam uxor contenta est, quae bona est, uno viro:
qui minus vir una uxore contentus siet? 825
ecastor faxim, si itidem plectantur viri,
si quis clam uxorem duxerit scortum suam,

801 sapeas *B* intro <hinc> *Pylades* 803 SYRA ANCILLA. EYTICVS ADO-
LESCENS (ANC. et AD. om. D²) BCD² quom *B* 804 abisse aiebant
805 defessus su *C*, defessum *B* 806 inuestigio *C*, inuenisti ergo (g) *B*
809 <mi> *Pylades* 811 cum quidem salute a familia maxuma, corr. *Camerarius*
812 bellissimus *BD*¹ 816 mulier nunc *B* intus est *novae scaenae inscriptum SYRA*
817—829 quam pravo iudicio vel inducant vel post v. 804 ponant docebit *Euripidis Melea 244 sq. (cf. El. 1036 sq.) et 184 sq.*
817 uiuolunt *B ante corr.* 821 uiro, corr. *Pareus, cf. Langenus symb. 230;*
clam postpositum, ut duo nomina iuxta ponerentur 822 matrumonio *D ex corr., C*
823 uiro usque ad (824) bona est om. *B*

ut illae éxiguntur quae in se culpam commerent,
plures viri sint vidui quam nunc mulieres. —

CHARINVS

V 1

Limen superum inferumque, salve, simul autem vale: 830
hunc hodie postremum extollo mea domo patria pedem.
usus, fructus, victus, cultus iam mihi harunc aedium
interemptust, interfectust, alienatust. occidi.
di penates meum parentum, familiai Lar pater,
vobis mando, meum parentum rem bene ut tutemini. 835
ego mihi alios deos penatis persequar, alium Larem,
aliam urbem, aliam civitatem: ab Atticis abhorreo;
nám ubi mores deteriores increbrescunt in dies,
ubi qui amici, qui infideles sint nequeas pernoscere
ubique id eripiat, animo tuo quod placeat maxume, 840
ibi quidem si regnum detur, non cupita est civitas.

EVTYCHVS

V 2

Divom atque hominum quae spectatrix atque era eadem es hominibus,
spem speratam quom obtulisti hanc mihi, tibi grates ago.
ecquisnam deus est, qui mea nunc laetus laetitia fuat?
domi erát quod quaeritabam: sex sodales repperi, 845
vitam, amicitiam, civitátem, laetitiam, ludum, iocum;
eorum inventu res simitu pessumas pessum dedi,
iram, inimicitiam, maerorem, lacrumas, exilium, inopiam

828 illa que inculpam conuenirent B 830 CHARINVS ADOLESCENS
(AD. om. B) BCD² superam B, superum(que) Ritschelius uale D: uabe C,
salue B 832 harum Nonius 449 833 interitus interfectus est Nonius
834 familiae 839 ubique, corr. Palmerius sient 840 ubi qui deri-
piatur, corr. Scioppius 841 est cupita CD, est cupida B, corr. Weisius
EVTICVS CHARINVS ADVLESCENS (AD. om. BD²) BCD² 842. 843 hic et post
v. 598 extant (b c d), illic etiam in A extabant (842 dī — 843 spes —)
842 dium Bb speratrix utrubique, corr. ε; cf. frg. com. adesp. 1326 K.
ἡ τὰ θνητῶν καὶ τὰ θεῶν πάντ' ἐπισχοποῦσα — Τύχη. superatrix Ribbeckius
p. 28, cf. Baierus comment. Hertz. 271 sq. (quod non tam apte sequatur era)
eadem om. b 843 spem speratam (speratae b, sperata c), cf. Symmachus
p. 330, 19 (or. 3, 2) S. noui saeculi spes [s]perata; Krollius de Symm. stud. 28;
insperatam Brixius, cf. Men. 1081 quam BCD hunc bcd tibi om.
BCD 844 fiat CD, fiet B, corr. Camerarius 845 erat (id) Guietus
querit abiam (abii B²) B 846 ciuitatem trisyllabum 847 inuentu res Came-
rarius: inuenturus C, inuenturus D, inuentu st B sim tu B 848 post
inimicitiam exhibet stultitiam exitium pertinatiam verba suo loco redeuntia B
respondet ira ioco, maeror ludo, lacrumae laetitiae, exilium civitati, inopia

[solitudinem, stultitiam, exitium, pertinaciam].

date, di, quaeso conveniundi mi eius celerem copiam.

850

CHAR. Apparatus sum ut videtis: abicio superbiam;
egomet mihi comes, calator, equos, agaso. *ármiger*,
egomet sum mihi imperator, idem egomet mihi oboedio,
egomet mihi fero quod usust. o Cupido, quantus es.
nam tu quemvis confidentem facile tuis factis facis,

855

EVT. Cogito quonam égo illum curram quaeritatum. CHAR. Certa res
me usque quaerere illam, quoquo hinc abductast gentium;
neque mihi ulla obsistet amnis nec mons neque adeo mare,
nec calor nec frigus metuo neque ventum neque grandinem;
imbrem perpetiar, laborem sufferam, solem, sitim;
non concedam neque quiescam úsquam noctu neque dius
prius profecto quam aut amicam aut mortem investigavero.

860

EVT. Nescio quóia vox ad aures mi advolavit. CHAR. Invoco
vos, Lares viales, ut me bene tutetis. EVT. Iuppiter,
estne illic Charinus? CHAR. Cives, bene valpte. EVT. Ilico
sta, Charine. CHAR. Qui me revocat? EVT. Spes, Salus, Victoria.
CH. Quid me voltis? E. Ire tecum. CH. Alium comitem quaerite,

865

vitae; sic Ribbeckius l. s. 12 sq., qui deletit v. 849 (cf. Loewius praef. XIII) et agnovit amplificatorem qui versus 24 sq. finxit; idem interpolatum versum locum occupasse dixit desiderati post eum a Ritschelio, quo Charinus nominatus fuerit. solitudo ad inopiam pertinet (Cic. pro Quinct. 5, pro Rosc. Am. 20, ad Q. fr. 1, 1, 25), pertinacia ad iram (de fin. 1, 28). cf. Ter. Ad. 303 851 ut ut B 852 caltor B agas B, agaso (sum) Ritschelius armier B, C ante corr. 854 egomet — usust mire languent post 852. 853 occupido B, cupido CD, Nonius 421 (cupido q. es) 857 ego om. CD rest B, res est CD 859 Nonius 191 neque ulla mihi obstavit (i. e. obstabit) amnis nec mons atque adeo mare; cf. Stich. 287 860 nec calor nec frigus ad praecedentia trahi vetat oratio. Nonius 200 calor generis neutri: Plautus Mercatore: neque frigus neque calorem metuo, schol. georg. 2, 344 (frigusque caloremque) fuit autem prior lectio 'frigusque calorque' ut Plautus: néque frigus nequé calor metuo (ut Noni auctor; cf. Buechelerus mus. Rhen. 15, 442). nomen nescio ubi in vetere poesi legatur praeter Ennii Epicharmum apud Varronem de l. l. 5, 60 frigori miscet calorem 861 de labore post caeli iniurias cf. Tib. 1, 2, 29 sq., sed fort. recte Ribbeckius p. 13 versum notavit 862 dius D: dnis C, uis B; Nonius 98 diu — Pl. Merc. adlato v. Cas. 820 (huc rettulit Buechelerus mus. Rhen. 15, 440 sq.) 864 cuia vox CD: cui nox corr. ex cui noxa B auris B 865 diales Nonius 476; idem testatur et exemplis comprobat tutetis (cf. Amph. 651), pro quo quod inuētis B praebet, inuētis scripsit Camerarius, neque aptius (cf. e. g. Tib. 1, 10, 15 sq.) neque auctoritati codicum quae per hanc fabulam valet convenienter 866 (heus) ilico Bothius

non amittunt hi me comites qui tenent. EVT. Qui sunt ei?
 CHAR. Cura, miseria, aegritudo, lacrumae, lamentatio. 870
 EVT. Repudia istos comites atque hoc respice et revertere.
 CHAR. Siquidem mecum fabulari vis, subsequere. EVT. Sta ilico.
 CHAR. Male facis, properantem qui me commorare. sol abit.
 EVT. Si huc item properes ut istuc properas, facias rectius:
 huc secundus ventus nunc est; cape modo vorsoriam: 875
 hic favonius serenust, istic auster imbricus;
 hic facit tranquillitatem, iste omnis fluctus conciet.
 recipe te ad terram, Charine, huc. nonne ex advorso vides,
 nubis atra imberque <ut> instat? aspice ad sinisteram,
 caelum ut est splendore plenum atque ut dei is<(tuc vorti iubent)? 880
 CHAR. Religionem illic <mi> obiecit: recipiam me illuc. EVT. Sapis.
 o Charine, contra pariter fer gradum et coufer pedem,
 porge brachium. CHAR. Prehende. iam tenes? EVT. Teneo. CHAR. Tene.
 EVT. Quo nunc ibas? CHAR. Exulatum. EVT. Quid ibi faceres?
 CHAR. Quod miser.
 EVT. Ne pave, restituam iam ego te in gaudio antiquo ut sies. 885
 maxime quod vis audire, id audies, quod gaudeas
 [sta ilico, amicus aduenio multum beneuolens].
 tuam amicam — CH. Quid eam? E. Vbi sit ego scio. CH. Tune, obsecro?
 EVT. Sanam et salvam. CHAR. Vbi eam salvam? EVT. Ego scio.
 CHAR. Ego me mavelim.

870 lacrum uel B 871 hoc i. e. huc 876 hic serenus fauonius est
 hic CD 878 recipite, corr. Camerarius non ne CD: non me B 879.
 880 ater <ut> Guietus aspice ε: aspice non CD, aspicias non B; ex
 aspici corruptum videtur ad sinisteram (at sinistra C, adsinistram B) atque
 ut (ut om. B) detis | caelum ut est splendore (splendore est CD) plenum exa-
 duorso uides codd., ubi ex aduorso uides iniuria iteratum et atque ut detis suo
 loco pulsum esse vidit Ritschelius; hoc supplevi ut feci propter religionem v. 881.
 splendore pro splendoris, cf. 795 881 illic B, illi CD; suppl. Ritschelius
 882 garine BC 883 porridge, cf. Pseud. 708 porridge — tenes Eutycho
 continuatur, teneo Charino, tene — ibas Eutycho tribuitur, corr. Ritschelius
 884 Quod B¹CD qui tibi CD faceres Lachmannus: facer his CD, facere
 uis B; <ut> faceres Muellerus pros. 654, cf. Madvigius ad Cic. de fin. p. 248
 quot BD miser B ex corr.: miserst (miser est D¹) 885 in gaudiantique
 (-antque B) ut sis, corr. Luchsius 886 it C, om. B audis, corr. Came-
 rarius quod gaudeas: CH. quid ego audiam? Ritschelius; cf. Cist. 545; fort.
 versus qui olim sequebatur ab erroneo qui nunc sequitur expulsus est 887 at-
 uenio bene uoles versum post v. 872 posuit Ritschelius sic correctum:
 <nam> amicus <tibi beneuolenti> adu. m. b.; fuisse puto sta i., <nam> amicus
 <amico> 888 tuine B ante corr., tume atumne CD (scriptura ex v. l. orta)
 889 ego CD: quo ego B; id quoque ego Goetzius malim B, mauetim CD

EVT. Potin ut animo sis tranquillo? CHAR. Quid si mi animus fluctuat? 890
 EVT. Ego istum in tranquillo quieto tuto sistam: ne time.
 CHAR. Obsecro te, loquere <propere> ubi sit, ubi eam videris.
 quid taces? dic. enicas me miserum tua reticentia.
 EVT. Non longe hinc abest a nobis. CHAR. Quin ergo commostras,
 si vides? +
 EVT. Non video hercle nunc, sed vidi modo. CHAR. Quin ego videam facis? 895
 EVT. Faciam. CHAR. Longum istuc amantist. EVT. Etiam metuis? omnia
 commonstrabo. amicior mihi nullus vivit atque is est
 qui illam habet, neque est quoi magis me velle melius aequom siet.
 CHAR. Non curo istunc, de illa quaero. EVT. De illa ergo ego dico tibi.
 sane hoc non in mentem venit dudum, ut ubi <sit dicerem>. 900
 CHAR. Dic igitur, ubi illa est? EVT. In nostris aedibus. CHAR. Aedis probas,
 si tu vera dicis; pulchre aedificatas arbitro.
 sed qui ego istuc credam? vidistin an de audito nuntias?
 E. Egomet vidi. CH. Quis eam adduxit ad vos? E. <Vt> inique rogas.
 quid tua refert, qui cum istac venerit? CHAR. Dum istic siet. 906
 vera dicis? EVT. Nil, Charine, te quidem quicquam pudet; 905
 est profecto. CHAR. Opta ergo ob istunc nuntium quid vis tibi.
 EVT. Quid si optabo? CHAR. Deos orato ut eius faciant copiam.
 EVT. Derides. CHAR. Servata res est demum, si illam videro.
 sed quin ornatum hunc reicio? heus, aliquis actutum huc foras 910

890 tranquillam *B ante corr.*, *CD* sint antimus (animus *D ex corr.*),
corr. Buechelerus fluctuant 891 in transquieto tuto sistam *CD*, intran-
 quietu osistam *B. corr. Seyffertus* 892 <propere> *Ritschelius, idem* eloquere,
cf. 198 893 recentia, *corr. Merula* 894 quin *CD*: cum *B* si *Guietus* (si
 tu ϵ): set ut a nobis *del. Camerarius*, ergo *Guietus*; *cf. Herm. 18, 586*
 895 sed uidi ϵ : siuidit *B*, sit uidi *CD* quin ϵ : quem uideo *BC*, uidea *D*
 quin me ut u. f.? *Kienitzius et Vssingius. ad Amph. 442* 896 faciamlon cum
 istunc *cum spatio ante cum, corr. Pareus* emutuis *CD*, muttis *Ribbeckius* 897 con-
 monstrabor *CD*, Cha. cum monstrabor *B* 898 quoi *Pius*: qui *CD*, cum *B*
 me uelle me melius *codd.*, me melius uelle *Guietus* sient 899 non (nunc *B*)
 curam de istuc ulla (-am *CD*), *corr. Ritschelius* 900 ut tibi *B*, ut ob *CD*,
supplevi; ludere pergit gaudio elatus, scilicet primum dicendum fuerat ubi esset
 901 aedibust *Bothius, cf. ad Amph. 719* 902 arbitrio *D¹*, arbitror *D²*
cf. Cic. de off. 3, 55 (Dousa) 903 quid, *corr. Pylades* uidistis an de
Camerarius: ante inotias 904 egomes *CD¹* ad om. *CD* <ut> *Bueche-*
lerus 905 post 906 posui (*Acidalius post 936, Bothius post 912*) Cha. praem.
B carine *B* 905 tua ϵ : ima *CD*, ama *B*; id tua *Muellerus* CHAR. add.
Camerarius istuc sit, *corr. Acidalius* 907 CH. praem. *B* personas per 3
versus permutans (CD¹ inde a v. 864 personarum notas ponere neglegunt)
 istuc 908 sit *CD* faciat copia 909 deridis illa uideor 910 quin:
 cum *B, item 915. 942* aliquis *Pylades*: aliquis est hunc

exite illinc, pallium mi ecferete. EVT. Em, nunc tu mihi places.

CHAR. Optume advenis, pueré, cape chlamydem atque istic sta ilico, ut, si haec non sint vera, inceptum hoc itiner perficere exsequar.

EVT. Non mihi credis? CHAR. Omnia equidem credo quae dicis mihi. sed quin intro ducis me ad eam, ut videam? EVT. Paulisper mane. 915

CH. Quid, manebo? E. Tempus nou est intro eundi. CH. Enicas.

EVT. Non opus est, inquam, nunc intro te ire. CHAR. Responde mihi, qua causa? EVT. Operae non est. CHAR. Cur? EVT. Quia non est illi commodum.

CHAR. Itane? commodum illi non est, quae me amat, quam ego contra amo? omnibus hic ludificatur me modis. ego stultior, 920

qui isti credam. commoratur. chlamydem sumam denuo.

EVT. Mane parumper atque haec audi. CHAR. Cape sis, puere, hoc pallium.

EVT. Mater irata est patri vehementer, quia scortum sibi ob oculos adduxerit in aedis, dum ruri ipsa abest:

suspiciatur illam amicam esse illi. CHAR. Sonam sustuli. 925

EVT. Eam rem nunc exquirat intus. CHAR. Iam machaerast in manu.

EVT. Nam si eo ted intro ducam — CHAR. Tollo ampullam atque hinc eo.

EVT. Mane, mane, Charine. CHAR. Erras, me decipere laud potes.

EVT. Neque edepol volo. CHAR. Quin tu ergo itiner exsequi meum me sinis?

EVT. Non sino. CHAR. Egomet me moror. tu puere, abi hinc intro ocius. 930 iam in currum escendi, iam lora in manus cepi meas.

EVT. Sanus non es. CHAR. Quin, pedes, vos in curriculum conicitis in Cyprum recta, quandoquidem pater mihi exilium parat?

911 haec ferte hem mihi *Acidalius*: mihi ut 912 adueniens, *corr.*
Acidalius cape puere *Bothius* clamidem atque *Bothius*: atque haec
 istinc sat, *corr.* *Camerarius*; isti asta *Seyffertus* in *Bursiani actis* 47, 101
 913 sint: sit *B* itinere 914 quia edicis tibi *B* (*scil.* credo, quae dicis,
 tibi) 915 quin: cum *B* 917 te *om.* *B* ire res *CH.* ponde, *corr.* *D*²
 918 commodi 919 contra amo ε : contraham *CD*, contra iam *B* 920 me
 ludificatur hic *Gulielmius*, *cf.* *Kaempferus* de *pron. pers.* 28; *fort.* hic (homo)
 stultior *B* 921 quid *CD* istic redam (reddam *CD*); istuc *Bachius* in *Stude-*
mundi stud. 2, 286 clamidem 922 puer 923 mater *D*: mane *B*, *om.* *C*
 924 oboculis, *corr.* *Merula* 926 machaerast *CD*, macharest *B* 927 si eo:
 scio *B* te nunc eo si te *Ritschelius* ampullam *B* 928 *fort.* (obsecro)
 Charine, *cf.* 474 potest *BC* 929 uolo edepol *CD* itiner *CD*, *Nonius* 482
Priscianus 1, 229: iter *B* sinces *Nonius* 930 ego me moror *codd.*, egomet
 memor *Priscianus* 1, 301, *corr.* *Bothius*; *cf.* *Stich.* 445 puere *CD*, *testatur*
Priscianus: puer *B* 931 cursum uescendi *B*; conscendi ε hora *B*

EVT. Stultus es, noli istuc quaeso dicere. CHAR. Certum exsequist,
 operam ut sumam ad pervestigandum, ubi sit illaec. EVT. Quin domist. 935
 CHAR. Nam hic quod dixit, id mentitust. EVT. Vera dixi equidem tibi.
 CHAR. Iam Cyprum veni. EVT. Quin sequere, ut illam videas quam expetis.
 CHAR. Percontatus non inveni. EVT. Matris iam iram neglego.
 CHAR. Porro proficiscor quaesitum. nunc perveni Chalcidem;
 video ibi hospitem Zacyntho, dico quid eo advenerim, 940
 rogito quis eam vexerit, quis habeat si ibi indaudiverit.
 EVT. Quin tu istas omittis nugas ac mecum huc intro ambulas?
 CHAR. Hospes respondit, Zacynthi ficos fieri non malas.
 EVT. Nil mentitust. CHAR. Sed de amica se indaudivisse autumat,
 hic Athenis esse. EVT. Calchas iste quidem Zacynthiust. 945
 CHAR. Navem conscendo, proficiscor ilico. iam sum domi,
 iam redii (ex) exilio. salve, mi sodalis Eutyche:
 ut valuisti? quid parentes mei? valent mater pater?
 bene vocas, benigne dicis: cras apud te, nunc domi.
 sic decet, sic fieri oportet. EVT. + Eloque ni somnias. 950
 hic homo non sanust. CHAR. Medicari amicus quin properas (mihi)?
 EVT. Sequere sis. CHAR. Sequor. EVT. Clementer quaeso, calces deteris.
 audin tu? CHAR. Iam dudum audivi. EVT. Pacem componi volo
 meo patri cum matre: nam nunc est irata — CHAR. I modo.
 EVT. Propter istanc. CHAR. I modo. EVT. Ergo cura. CHAR. Quin tu
 ergo i modo. 955
 tam propitiam reddam, quam quom propitias lunio Iovi. —

DEMIPHO

V 3

Quasi tu numquam quicquam adsimile huius facti feceris.

935 uestigandum B 936 hic: id CD mentitumst BD² 938 per-
 cunctatus 939 calcidem CD 940 zacynto 941 cogito, corr. Pius
 auexerit Scyffertus, sed quaerit equis mercator Zacynthum forte advectus
 puellam secum vexerit ibi scil. Zacynthi, quod minime inutile erat apponere
 inde audiverit 942 Cum B naugas C 943 zacyntho (-to D, zazynno C),
 corr. Vssingius 944 mentitus est indaudissem D, inaudissem C, inau-
 disse B autumant 945 hic iocum habet calcas BD, callas C zacyn-
 thiust C, zacyntust B, zacinctust D¹ 946 iam s: ea 947 i. r. e. Eutychi B
 redi (ex) Kampmannus mihi eutice 948 quid parentis metuat mater
 dati, corr. Buggius (mei valent Pylades, Camerarius) 949 benigna aedibus B
 nunc Pius: non; hodie Ribbeckius p. 19 950 si decet, corr. Pius fierit B
 eia quae mi somnias Vssingius 951 non sanus CD, insanus B, corr. Pylades
 (mihi) Ritschelius 952 ses 954 eist Muellerus 955 modo ergo Brixius
 (cf. ad Pers. 215; Nordenus mus. Rhen. 49, 206) quom: cum CD, erasae 4
 litt. B 957 DEMIPHO. LYSIMACHVS (LYSIMACHVS B) SENES -II. (S. om. D²) BCD²
 cf. Stich. 579

LYSIMACHVS

Edepol numquam; cavi ne quid facerem. vix vivo miser.
nam mea uxor propter illam tota in fermento iacet.

DEM. At ego expurgationem habeo, ut ne suscenseat.

960

LYS. Sequere me. sed exeuntem filium video meum.

EVTYCHVS

V 4

Ad patrem ibo, ut matris iram sibi esse sedatam sciat.

iam redeo. LYS. Placet principium. quid agis? quid fit, Eutyche?

EVT. Optima opportunitate ambo advenistis. LYS. Quid rei est?

EVT. Vxor tibi placida ét placatast. cete dextras nunciam.

965

LYS. Di me servant. EVT. Tibi amicam esse nullam nuntio.

DEM. Di te perdant. quid negotist nam, quaeso, istuc? EVT. Eloquar.
animum advortite igitur ambo. DEM. Quin tibi ambo operam damus.

EVT. Qui bono sunt genere nati, (si) sunt ingenio malo,
suapte culpa genere sapiunt, genus ingenio improbant.

970

DEM. Verum hic dicit. LYS. Tibi ergo dicit. EVT. Eo illud est verum magis.
nam te istac aetate haud aequom filio fuerat tuo
adulescenti amanti amicam eripere emptam argento suo.

DEM. Quid tu ais? Charini amicast illa? EVT. Vt dissimulat malus.

DEM. Ille quidem illam sese ancillam matri emisse dixerat.

975

EVT. Propterea igitur tu mercatu's, novos amator, vetus puer?

LYS. Optume hercle, perge (tú), ego ádsistam hinc altrinsecus.
quibus est dictis dignus, usque oneremus ambo. DEM. Nullus sum.

LYS. Filio suo qui innocenti fecit tantam iniuriam.

EVT. Quem quidem hercle ego, in exilium cum iret, redduxi domum; 980

958 post 959 traditur, corr. *Acidalius* ego pol numquam *Seyffertus*
Philol. 25, 463 (solet ponere numquam edepol) facerem uix uiuum (uius
sum D²) ser CD, facere multum miser B, corr. *Ritschelius* 959 propte (-ter D²)
ellam CD, prope illam B 960 ergo expurgationem EVTYCHVS ADVLESCENS
EIDEM C. C. EVTICVS ADOLESCENS SENES IDEM B, EVTICVS ADOL. CHA D² 962 post
963 traditur, corr. *Pylades* 962 appatrem CD¹ 963 L.: DE B fiet B
eutiche B, eutice CD 964 optimam B oportunitatem ut uenistis B,
aut uenistis CD, corr. *Camerarius* 965 cf. ad *Aul.* 603 pacatast D, cf.
Lucr. 5, 1154 certe, corr. *Camerarius*; cf. *frg. inc.* 59 G. 966 tibi (iam)
Ritschelius 968 quid B 969 (si) *Camerarius* 970 capiunt, *correci*;
scil. cum generi sapere conveniat, ingenio impediuntur ingenium, corr. *Col-*
uius damnum capiunt, genus ingenio cum i. *Ritschelius* 972 aetatem
fuerat filio, corr. *Bothius* 973 emptam argento eripere, corr. *Weisius*
974 charine CD E. ex L. B 977 *supplevi* alterinsecus, corr. *ε*, *gloss.*
Plaut. 979 L. *Camerarius*: E. 980 iret *notavit Luebbertus stud. gr.* 2, 90,
cf. Truc. 163. 381; sed praeter indicativum, velut (hinc) in exilium cum ibat

nam ibat exulatum. DEM. An abiit? LYS. Etiam loquere, larua? temperare istac aetate istis decebat artibus.

DEM. Fateor, deliqui profecto. EVT. Etiam loquere, larua? [vacuom esse istac ted aetate his decebat noxiis.] 983^a

itidem ut tempus anni, aetatem aliam aliud factum concedet; nam si istuc ius est, senecta aetate scortari senes, 985

ubi locist res summa nostra publica? DEM. Ei, perii miser.

LYS. Adulcentes rei agendae isti magis solent operam dare.

DEM. Iam obsecro hercle vobis habete cum porcis, cum fiscina.

EVT. Redde illi. DEM. Sibi habeat, iam ut volt per me sibi habeat licet.

EVT. Temperi edepol, quoniam ut aliter facias non est copia. 990

DEM. Supplici sibi sumat quid volt ipse ob hanc iniuriam, modo pacem faciatis oro, ut ne mihi iratus siet.

si hercle scivissem sive adeo ioculo dixisset mihi, se illam amare, numquam facerem ut illam amanti abducerem.

Eutyche, ted oro, sodalis eius es, sérvā et subveni: 995

hunc senem para [me] clientem; memorem dices benefici.

LYS. Ora ut ignoscat delictis tuis atque adolescentiae.

DEM. Pergin tu autem? heia, superbe invehere. spero ego mihi quoque

(cf. *Muellerus pros.* 757), nihil requiritur; nam res magni momenti consulto cum vi repetitur reduxi 981 nam ibit exulatum CD, corr. s, nam exibat exilium B L. *Gruterus*: E. 982 decebat *Pylades* (quod non recte impugnat *Abrahamus*, v. i): decet te BD, decete C 983 altrinsecus alter repetit convicium 983^a de hoc versu cf. *Abrahamus stud.* Pl. 184 sq. ted etate his CD, aetate diis B; aetate istis te *Bachius* p. 275 984 aetate conuenit, corr. *Lachmannus* 985 istuc ius CD, istu cuius B, ut in lege *Corn. de XX quaest.* 986 puplica C 987 L. *Goetzius et Schoellius*: om. (E. vulgo) agenda est isti B opera 988 D. om. vobis habete cf. *Herm.* 18, 586, vobiscum habete *schol. Verg. georg.* 1, 266 (cf. *Rud.* 1347 *Pers.* 246), habete vobis *Acidalius* de formula cf. *Stich.* 172 *Pseud.* 343 sim.; *Curc.* 289. 612 *Men.* 666. videtur mihi lusisse ut in scrofa, quam — cedimus cum suo foetu et fiscina qua sordes et stercora harae efferimus' *Turnebus*, de porcis sine dubio recte (cf. *Rud.* 1170 *Mil.* 1060), de fiscina probabiliter. conferas tamen *Persi* 1, 71 rus — ubi corbes et focus et porci; *Varron. rer. rust.* p. 219, 15 K. fiscellas e iunco — alligant ad naturam 989 *Ev. D*²: om. illi L.: filio habeas *Ev* iam B ut om. CD de verbis cum vi repetitis cf. *Most.* 11 *Truc.* 891 990 temper CD, temperare B, corr. *Acidalius* copiae, corr. *Guietus* 991 sibi om. CD quod *Bothius* non recte, cf. quid tibi lubet, quis uolet; *Poen.* 881 992 faciat miscro ut B est, corr. *Pylades* 993 ioculo 995 eutiche te esse rua CD: esse rura B 996 [me] *Guietus* benefici CD: *Ev* bene fiet B 997 L. *Camerarius*: om. deliciis tuis: huius *Acidalius* 998 D. *Camerarius*: *Lis. B, Cha. D*² hia CD, huc B; de *prosodia* cf. *Richterius* in *Studem. stud.* 1, 543

tempus tale eventurum, ut tibi gratiam referam parem.

LYS. Missas iam ego istas artis feci. DEM. Et quidem ego dehinc
iam. EVT. Nihil <agis>: 1000

consuetudine animus rursus te huc inducet. DEM. Obsecro,
satis iam ut habeatis. quin loris caedite etiam, si lubet.

LYS. Recte dicis. sed istuc uxor faciet, quom hoc resciverit.

DEM. Nihil opust resciscat. EVT. Quid istic? non resciscet, ne time.
eamus intro, non utibilest hic locus, factis tuis, 1005
dum memoramus, arbitri ut sint qui praetereant per vias.

DEM. Hercle qui tu recte dicis: eadem brevior fabula
erit. eamus. EVT. Hic est intus filius apud nos tuos.

DEM. Optumest. illac per hortum nos domum transibimus.

LYS. Eutyche, hanc volo prius rém agi, quam meum intró refero pedem. 1010

EVT. Quid istuc est? LYS. Suam quisque homo rem meminit. re-
sponde mihi:

certon scis non suscensere mihi tuam matrem? EVT. Scio.

LYS. Vide. EVT. Mea fide. LYS. Satis habeo. sed quaeso hercle,
etiam vide.

EVT. Non mihi credis? LYS. Immo credo, sed tamen metuo miser.

DEM. Eamus intro. EVT. Immo dicamus senibus legem censeo, 1015
prius quam abeamus, qua se lege teneant contentique sint.

annos gnatus sexaginta qui erit, si quem scibimus

si maritum sive hercle adeo caelibem scortarier,

cúm eo nos hac lege agemus: inscitum arbitrabimur,

et per nos quidem hercle egebit qui suom prodegerit. 1020

neu quisquam posthac prohibeto ádulescentem filium

quin amet et scortum ducat, quod bono fiat modo;

siquis prohibuerit, plus perdet clam <qua>si praehibuerit palam.

1000 L. *Camerarius*: DEM. *D*², om. *B* missus artis feci. et ε (D. *Camerarius*): artificioet E.: CH. *D*², om. *B* <agis> *Lachmannus* 1003 L. *B*: E. *D*² 1004 E. *Saracenus*: LIS. *B*, CHA. (et 1005 praem. EVT.) *D*² 1005 utibile si *CD*, ut si *B*, corr. *Ritschelius* 1006 arbitri ut *CD*: arbitrium *B* 1010 rem magis *B* introire fero *B* 1011 honorem *B* 1013 uideo me fide, corr. *Ribbeckius* p. 29 (uide E. ε) sed *Ritschelius* (at *Pareus*): id abhinc in *B* graecis litteris personae notantur, superpositis a rubricatore nominum primis litteris: A (Lys.) B (Dem.) Γ (Eut.) 1015 legem censeo *Guietus*: leges A Censeo *B*, leges et post spatium (quod nomine CHA. explevit *D*²) censeo *CD*; et praemittit v. 1016 Γ *B* 1016 habeamus 1017 Γ praem. *B*, EV. *D*² qui erit: querit *BD*¹ 1018 si — siue *Brixius* ad *Men.* 794: seu — seu scortarier *B* 1019 hic, corr. *Bothius* 1021 filia 1023 cf. *Abrahamus* stud. Pl. 229 quam si praehibuerit *Camerarius*: si prohibuerit; cf. *Brixius* ad *Trin.* 265, *Seyffertus* *Philol.* 27, 455

haec adeo ut ex hac nocte primum lex teneat senes.
 bene valet; atque, adulescentes, haec si vobis lex placet,
 ob senum hercle industriam vos aequom est clare plaudere.

102

1024 ut: uolo *Vssingius* 1026 equum *CD*, aecum *B* PLAVTI MERCATOR
 EXPLICIT *BCD*

in glossario Plautino efflictim (444). dissimulanter. altrinsecus (977).
cf. Mil. 260

ad v. 595 cf. Mil. 585

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
